

การติดตามและประเมินการส่งเสริม
ค่านิยมของ
คนไทย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

การติดตามและประเมินการส่งเสริม
ค่านิยมของ
คนไทย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

370.114 ส 691 ก	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา การติดตามและประเมินการส่งเสริมค่านิยมของคนไทย กรุงเทพฯ : 2560 234 หน้า ISBN : 978-616-270-135-1 1. ค่านิยมของคนไทย - การประเมิน 2. ชื่อเรื่อง
--------------------	---

การติดตามและประเมินผลการส่งเสริมค่านิยมของคนไทย

สิ่งพิมพ์ สกศ.	อันดับที่ 11/2560
พิมพ์ครั้งที่ 1	2560
จำนวน	2,000 เล่ม
ผู้จัดพิมพ์เผยแพร่	สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 99/20 ถนนสุขุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทรศัพท์ 0 2668 7123 ต่อ 2325 โทรสาร 0 2243 7915 Website : http://www.onec.go.th
พิมพ์ที่	ห้างหุ้นส่วนจำกัด เจริญผลกราฟฟิค (สำนักงานใหญ่) 50/168 ถนนติวานนท์ ตำบลปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120 โทรศัพท์ 089 668 2552, 089 663 2111

คำนำ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม อันเป็นผลมาจากความเป็นโลกาภิวัตน์ วัฒนธรรมของต่างชาติหลั่งไหลเข้าสู่ประเทศ ทำให้ความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยลดลง มีปัญหาสังคมและความขัดแย้งเกิดขึ้น ทุกภาคส่วนจึงควรสร้างจิตสำนึกทางคุณธรรม จริยธรรม และขับเคลื่อนให้คุณธรรมจริยธรรมเป็นพลังของการพัฒนาทุกด้าน รวมทั้งภาคการศึกษาจะต้องบรรเทา แก้ไข หรือขจัดปัญหาให้หมดสิ้นไป

ในปี พ.ศ.2557 รัฐบาลภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา มีนโยบายชัดเจนเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนให้คนไทยมีค่านิยม 12 ประการ โดยมอบหมายหน่วยงานระดับต่างๆ และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนนำไปปฏิบัติ กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานทางการศึกษา ได้นำค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการบรรจุไว้ในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละช่วงวัย เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ เสริมสร้างประสบการณ์ กระบวนการคิด รวมถึงปลูกจิตสำนึกและค่านิยมหลักของคนไทยให้แก่เด็กและเยาวชน ซึ่งในขณะนี้มีการดำเนินงานดังกล่าวมาเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในฐานะหน่วยงานนโยบายด้านการศึกษาระดับประเทศ ได้เล็งเห็นความสำคัญของเรื่องนี้ จึงร่วมกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมี ศาสตราจารย์สุวิมล ว่องวานิช และคณะ เป็นผู้ดำเนินการศึกษาวิจัยการติดตามและประเมินการส่งเสริมค่านิยมของคนไทยตามแนวนโยบายของรัฐ เพื่อให้ทราบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการรับรู้และพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ กระบวนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ วิธีการส่งเสริมและพัฒนาค่านิยมแก่ผู้เรียน รวมทั้งปัญหาอุปสรรค และผลสำเร็จที่เกิดขึ้นในทุกระดับ เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุง พัฒนา และกำหนดแนวทางการส่งเสริมค่านิยมคนไทยที่เหมาะสมกับผู้เรียนในอนาคต

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ขอขอบคุณคณะนักวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิ หน่วยงานสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนที่มีส่วนร่วมทำให้รายงานวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานการติดตามและประเมินการส่งเสริมค่านิยมของคนไทย จะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบาย การวางแผน ตลอดจนการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาของชาติต่อไป

(นายกมล รอดคล้าย)
เลขาธิการสภาการศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยเรื่อง “การติดตามและประเมินการส่งเสริมค่านิยมของคนไทย” จัดทำขึ้น โดยการสนับสนุนทุนวิจัยจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในปี พ.ศ. 2559 จุดมุ่งหมายของโครงการวิจัยนี้เพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของ สถานศึกษาต่างๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมนโยบายค่านิยม 12 ประการของรัฐบาลที่ประกาศ เมื่อปี พ.ศ. 2557

แม้โครงการนี้จะมีชื่อว่าเป็นโครงการติดตามและประเมินผล แต่การออกแบบการศึกษา ผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ได้ใช้วิธีวิทยาการวิจัยในการศึกษา ข้อมูลเพื่อตอบคำถามวิจัย ในโครงการวิจัยนี้ได้มีการพัฒนา “ดัชนีค่านิยม 12 ประการ” แสดง ระดับพฤติกรรมตามค่านิยมซึ่งมีค่าระหว่าง 0-1

นอกจากการรายงานพฤติกรรมของผู้เรียนที่อิงค่านิยม 12 ประการของรัฐบาลแล้ว ยังมีวิเคราะห์กระบวนการนำนโยบายค่านิยม 12 ประการสู่การปฏิบัติ และการวิเคราะห์ เหตุปัจจัยของระดับพฤติกรรมของผู้เรียน รวมทั้งปัญหาอุปสรรค และผลสำเร็จของการดำเนินงาน ของสถานศึกษา

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ได้แก่ เลขาธิการ สภาการศึกษา (ดร.กมล รอดคล้าย) รองเลขาธิการสภาการศึกษา (ดร.วัฒนาพร ระงับทุกข์) ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา (นางเกื้อกุล ชั่งใจ) และบุคลากรของ สกศ. ทุกระดับ ขอขอบคุณผู้ประสานงานการเก็บข้อมูลในพื้นที่วิจัย คณะผู้บริหาร ครูอาจารย์ในสถานศึกษาที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล ผู้เป็นกรณีศึกษาในโครงการวิจัย และผู้เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม

งานวิจัยนี้สำเร็จได้โดยใช้การบริหารงานแบบเครือข่ายวิจัย ประกอบด้วยนักวิจัยส่วนกลาง ที่ทำหน้าที่วางระบบการบริหารจัดการการดำเนินการวิจัย นักวิจัยประจำพื้นที่ซึ่งเป็นอาจารย์สถาบัน อุดมศึกษาที่กระจายอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ ผลการวิจัยในรายงานฉบับนี้เป็นผลสรุปโดยภาพรวมที่ สังเคราะห์จากการออกแบบการเก็บข้อมูลจากส่วนกลาง และการสังเคราะห์รายงานผลการวิจัยจาก เครือข่ายนักวิจัยในพื้นที่

คณะผู้วิจัยหวังว่ารายงานผลการวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์กับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งหน่วยงานระดับนโยบาย หน่วยขับเคลื่อนของต้นสังกัด หน่วยขับเคลื่อนระดับเขตพื้นที่ (ถ้ามี) และหน่วยงานระดับปฏิบัติ หากมีข้อบกพร่องประการใด เป็นความรับผิดชอบของคณะผู้วิจัย ที่จะนำมาปรับปรุงให้รายงานฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สุวิมล ว่องวาณิช
หัวหน้าโครงการวิจัย

การติดตามและประเมินการส่งเสริมค่านิยมของคนไทย

บทสรุปผู้บริหาร

ค่านิยม 12 ประการ เป็นนโยบายของรัฐที่ประกาศให้คนไทยยึดเป็นหลักปฏิบัติในปี พ.ศ. 2557 ได้แก่ 1) มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม 3) กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ 4) ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทั้งทางตรงและทางอ้อม 5) รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม 6) มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน 7) เข้าใจ เรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 8) มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่ 9) มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 10) รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 11) เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาป ตามหลักศาสนา และ 12) คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

การติดตามและประเมินการส่งเสริมค่านิยมของคนไทยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 6 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ และดัชนีค่านิยม 12 ประการ สำหรับนักเรียน และนักศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา 2) เพื่อวิเคราะห์ระดับการรับรู้ค่านิยม 12 ประการ และพฤติกรรมการปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ ของนักเรียนและนักศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา 3) เพื่อวิเคราะห์กระบวนการนำนโยบายค่านิยม 12 ประการของผู้เกี่ยวข้องในหน่วยงานระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติไปสู่การปฏิบัติ 4) เพื่อวิเคราะห์วิธีการส่งเสริมค่านิยมของสถานศึกษาตามนโยบายค่านิยม 12 ประการ ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา 5) เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จ และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการตามนโยบายรัฐบาล และ 6) เพื่อจัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยมของคนไทยให้เป็นไปตามนโยบายรัฐบาล

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมิน (evaluation research) มีการศึกษาเชิงปริมาณ โดยใช้การสำรวจด้วยแบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์ระดับค่านิยมของนักเรียนและนักศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลในระดับมหภาค และการศึกษาเชิงคุณภาพโดยการลงพื้นที่ตรวจสอบกรณีศึกษา (site visit) การสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม (focus group) จากผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบการอธิบายผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมนโยบายค่านิยมของผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา

ตัวอย่างวิจัยในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ครอบคลุมทั้ง 4 ภูมิภาค (ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้) รวมทั้งพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และครอบคลุมทั้ง 3 บริบททางการศึกษา (ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา) โดยกลุ่มที่ 1 นักเรียนและนักศึกษามีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 7,099 คน กลุ่มที่ 2 ครูอาจารย์จำนวน 3,123 คน และกลุ่มที่ 3 ผู้ปกครองจำนวน 1,940 คน รวมจำนวนตัวอย่างทั้งหมด 12,162 คน

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ตลอดจนปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน และการกำหนดแนวทางการส่งเสริมค่านิยม

ตามนโยบายของรัฐได้ใช้การจัดประชุมสนทนากลุ่มจากผู้เกี่ยวข้อง 3 ระดับ ได้แก่ ระดับนโยบาย ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา มีการจัดการสนทนากลุ่มทั้งหมด 41 กลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 257 คน และมีการเก็บข้อมูลโดยการตรวจเยี่ยมพื้นที่ภาคสนามในโรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ จำนวน 5 จังหวัด ๆ ละ 15-16 แห่ง รวม 79 แห่ง

สรุปผลการวิจัย

1. เครื่องมือวัดการรับรู้ค่านิยม 12 ประการ

1.1 เครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) สำหรับวัดค่านิยมแต่ละด้าน ๆ ละ 3 ตัวบ่งชี้ รวม 36 ตัวบ่งชี้ แบบตรวจสอบรายการสำหรับวัดค่านิยม 12 ประการ มีสองฉบับ คือ ฉบับยาว มีข้อรายการจำนวน 144 ข้อ ฉบับสั้น มีข้อรายการจำนวน 36 ข้อ

1.2 แบบตรวจสอบรายการฉบับยาว ประกอบด้วยชุดของข้อรายการที่แสดงพฤติกรรมของผู้เรียนภายใต้แต่ละตัวบ่งชี้ โดยแต่ละตัวบ่งชี้มีข้อรายการ 4 ข้อ ซึ่งมีความเข้ม 4 ระดับ เรียงจากพฤติกรรมที่สามารถแสดงออกได้ง่ายซึ่งเป็นการกระทำตามกฎเกณฑ์ที่ถูกหล่อหลอมมา (ระดับ 1 = ข้อ 1) ไปหาพฤติกรรมที่แสดงออกได้ยาก เป็นการกระทำที่มุ่งเน้นให้เกิดผลประโยชน์กับสังคมหรือประเทศชาติ (ระดับ 4 = ข้อ 4) ข้อรายการในแบบตรวจสอบรายการฉบับยาวมีจำนวนทั้งหมด 144 ข้อ

1.3 แบบตรวจสอบรายการฉบับสั้น ประกอบด้วยชุดของข้อรายการที่แสดงพฤติกรรมของผู้เรียนภายใต้แต่ละตัวบ่งชี้ จัดทำขึ้นเพื่อวัดพฤติกรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัย (ตามระดับการศึกษา) โดยมีข้อรายการแสดงพฤติกรรมที่แตกต่างกันตามระดับความเข้มของการแสดงพฤติกรรม ทั้งนี้แบบตรวจสอบรายการฉบับสั้นสำหรับผู้เรียนแต่ละระดับการศึกษาจะคัดเลือกข้อรายการเพียงข้อเดียวจากข้อรายการทั้งหมด 4 ข้อ ภายใต้ตัวบ่งชี้ชิ้นๆ

- (1) ฉบับระดับประถมศึกษา ประกอบด้วยข้อรายการแสดงพฤติกรรมระดับต่ำสุดคือระดับ 1 ภายใต้ตัวบ่งชี้ค่านิยมแต่ละด้านซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนปฏิบัติได้ตามกฎเกณฑ์ที่ได้รับการอบรมหล่อหลอมมา
- (2) ฉบับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วยข้อรายการแสดงพฤติกรรมระดับ 2 ภายใต้ตัวบ่งชี้ค่านิยมแต่ละด้านซึ่งเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่คาดหวังให้ผู้เรียนปฏิบัติได้มากกว่าระดับที่ 1
- (3) ฉบับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกอบด้วยข้อรายการแสดงพฤติกรรมระดับ 3 ภายใต้ตัวบ่งชี้ค่านิยมแต่ละด้านซึ่งเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่คาดหวังให้ผู้เรียนปฏิบัติได้มากกว่าระดับที่ 1 และ 2
- (4) ฉบับระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)/อุดมศึกษา ประกอบด้วยข้อรายการแสดงพฤติกรรมระดับ 4 ภายใต้ตัวบ่งชี้ค่านิยมแต่ละด้านซึ่งเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่คาดหวังให้ผู้เรียนปฏิบัติได้มากกว่าระดับที่ 1, 2 และ 3 เป็นพฤติกรรมที่เป็นการกระทำมุ่งให้เกิดประโยชน์กับสังคมและประเทศชาติ

1.4 เครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ มีคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ ฉบับยาวมีค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายในระหว่าง .971 - .987 และฉบับสั้นมีค่าความเที่ยงระหว่าง .888 -.988

1.5 สำหรับดัชนีค่านิยม 12 ประการ ที่พัฒนาขึ้นมีค่าระหว่าง 0-1 เกณฑ์การประเมิน ค่านิยม 12 ประการ มี 2 ประเภท คือ เกณฑ์สัมบูรณ์ ซึ่งกำหนดจุดตัดพฤติกรรมตามค่านิยม ออกเป็น 3 ระดับ ระดับดี พอใช้ และไม่ผ่าน และเกณฑ์สัมพัทธ์ใช้การหาปกติวิสัย (norm) โดยใช้ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์

1.6 โดยเฉลี่ย ดัชนีค่านิยมของผู้เรียนมีค่าอยู่ระหว่าง .68 - .85 ทั้งนี้ ค่าดัชนีของ นักศึกษาช่วงวัยผู้ใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (.85) รองลงมา ได้แก่ ช่วงวัยรุ่นตอนปลาย (.83) ช่วงวัยรุ่นตอนต้น (.80) และช่วงวัยเด็ก (.68) ตามลำดับ โดยเฉลี่ยทุกช่วงวัย ดัชนีค่านิยมของ เพศหญิงสูงกว่าเพศชาย

เกณฑ์การแปลผลอิงเกณฑ์สัมบูรณ์

ช่วงวัย	ฉบับยาว (144 ข้อ)			ฉบับสั้น (36 ข้อ)		
	ไม่ผ่าน	พอใช้	ดี	ไม่ผ่าน	พอใช้	ดี
วัยเด็ก	< .65	.65 - .74	.75 ขึ้นไป	<.50	.50 - .82	.83 - 1.00
วัยรุ่นตอนต้น	< .70	.70 - .79	.80 ขึ้นไป			
วัยรุ่นตอน ปลาย	< .75	.75 - .84	.85 ขึ้นไป			
วัยผู้ใหญ่	< .80	.80 - .89	.90 ขึ้นไป			

เกณฑ์การแปลผลอิงเกณฑ์สัมพัทธ์

ช่วงวัย	จำนวน คน	ไม่ผ่าน (น้อยกว่า percentile 60)	พอใช้ (percentile 60 - percentile 69)	ดี (percentile 70 ขึ้นไป)
วัยเด็ก	1,494	.00 - .75	.76 - .77	.78 - 1.00
วัยรุ่นตอนต้น	1,281	.00 - .88	.89 - .92	.93 - 1.00
วัยรุ่นตอนปลาย	2,220	.00 - .92	.93 - .94	.95 - 1.00
วัยผู้ใหญ่	2,014	.00 - .91	.92 - .96	.97 - 1.00

2. ระดับการรับรู้และประพฤติตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียน

2.1 การรับรู้ค่านิยม 12 ประการ

2.1.1 ผู้เรียนส่วนใหญ่รู้จักค่านิยม 12 ประการ (ร้อยละ 94.69) ประมาณร้อยละ 47.62 สามารถจำค่านิยมได้ทุกข้อ และประมาณร้อยละ 48 จำได้เพียงบางข้อ

2.1.2 ผู้เรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 89 เห็นว่าต้องปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ ในระดับปานกลางขึ้นไป

2.1.3 ผู้เรียนร้อยละ 25 คิดว่าการปฏิบัติตามค่านิยมเป็นเรื่องยาก นอกนั้นคิดว่า ปฏิบัติได้ไม่ยาก

2.1.4 ผู้เรียนร้อยละ 79 พยายามปฏิบัติตนให้ครบถ้วนตามค่านิยม 12 ประการ ในระดับน้อย

2.1.5 ในมุมมองของผู้เรียนประมาณร้อยละ 84 เห็นว่าอาจารย์อบรมให้ผู้เรียน ปฏิบัติตนให้ครบถ้วนตามค่านิยม 12 ประการ ในระดับน้อย

2.1.5 ในมุมมองของผู้เรียนประมาณร้อยละ 78 เห็นว่าผู้ปกครองอบรมให้ผู้เรียน ปฏิบัติตนตามค่านิยม 12 ประการ ในระดับน้อย

2.1.6 ผู้เรียนประมาณร้อยละ 64 ให้ข้อมูลว่าแหล่งข้อมูลที่ทำให้ตนเองรู้จักค่านิยม 12 ประการ มากที่สุด คือ จากสถานศึกษา

2.2 การรับรู้เกี่ยวกับความยึดมั่นและปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ

2.2.1 โดยเฉลี่ยผู้เรียนทุกระดับการศึกษาประเมินตนเองว่ามีความยึดมั่นในค่านิยม 12 ประการ ด้านที่ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และด้านที่ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ สูงกว่าค่านิยมด้านอื่น

2.2.2 พฤติกรรมตามค่านิยมด้านที่ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และด้านที่ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ของผู้เรียนในทุกระดับชั้น มีค่าสูงกว่าค่านิยมด้านอื่น และสอดคล้องกับการรับรู้ของครู อาจารย์ และ ผู้ปกครอง

2.2.3 นักเรียนประถมศึกษาร้อยละ 65 มีพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ ในระดับดี ในขณะที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีค่านิยมระดับดีมีประมาณร้อยละ 60

2.2.4 ความยึดมั่นในค่านิยมของตนเอง การรับรู้เกี่ยวกับค่านิยมของตนเอง และความยึดมั่นในค่านิยมของชุมชน สามารถอธิบายระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนได้ร้อยละ 12

2.2.5 ในการวิจัยนี้ได้จัดกลุ่มค่านิยม 12 ประการออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ปัจจัยแรงผลักดัน ปัจจัยหล่อเลี้ยง ปัจจัยเหนี่ยวรั้ง และปัจจัยสนับสนุนตามแนวคิดของ ศ.ดร. ไกรยุทธ วีระยาคีนันท์ หากพิจารณาเฉพาะพฤติกรรมที่เหมาะสมตามช่วงวัย พบว่านักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีพฤติกรรมระดับดีในทุกปัจจัย ส่วนระดับมัธยมศึกษาที่มีพฤติกรรมระดับดีในปัจจัยหล่อเลี้ยง และปัจจัยสนับสนุน ส่วนกลุ่มระดับ ปวส. และปริญญาตรี ไม่ว่าจะปัจจัยใด พบว่ามีพฤติกรรมต่ำกว่าระดับดี

กลุ่มปัจจัย	ค่านิยม
ปัจจัยแรงผลักดัน	<ul style="list-style-type: none"> • ค่านิยมที่ 4 ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อม • ค่านิยมที่ 7 เข้าใจ เรียนรู้การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข • ค่านิยมที่ 8 มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่ • ค่านิยมที่ 10 รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ปัจจัยหล่อเลี้ยง	<ul style="list-style-type: none"> • ค่านิยมที่ 1 มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ • ค่านิยมที่ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ • ค่านิยมที่ 5 รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม
ปัจจัยเหนี่ยวรั้ง	<ul style="list-style-type: none"> • ค่านิยมที่ 6 มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน • ค่านิยมที่ 9 มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว • ค่านิยมที่ 11 เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอาย เกรงกลัวต่อบาปตามหลักศาสนา
ปัจจัยสนับสนุน	<ul style="list-style-type: none"> • ค่านิยมที่ 2 ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม • ค่านิยมที่ 12 คำนึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

2.3 พฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ ของผู้เรียน

ภายใต้ค่านิยมแต่ละด้าน ตัวบ่งชี้แต่ละตัวมีข้อรายการแสดงพฤติกรรมที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติจำนวน 3 ข้อ คิดเป็นคะแนนเต็ม 3 คะแนน ในการวิจัยนี้ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินผู้เรียนที่ถือว่ามีพฤติกรรมระดับดีจะต้องมีพฤติกรรมตามข้อรายการครบถ้วนทุกข้อในแต่ละค่านิยม ผลการประเมินพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนจากแบบตรวจสอบรายการ (ฉบับสั้น) ในแต่ละระดับการศึกษา ปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 ร้อยละของผู้เรียนที่มีพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ ในระดับดี จำแนกตามค่านิยม

ค่านิยม	ประถม (n=1,494)	ม.ต้น (n=1,281)	ม.ปลาย (n=1,291)	ปวช. (n=929)	ปวส. (n=972)	ป.ตรี (n=1,132)	รวม (n=7,099)
1.รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	78.05	82.59	73.51	70.61	64.71	62.63	72.78
2.ซื่อสัตย์	62.32	64.09	71.19	66.95	62.65	64.93	65.32
3.กตัญญู	84.81	80.02	77.07	72.55	65.53	65.90	75.28
4.ใฝ่หาความรู้	73.69	61.75	68.94	67.06	61.93	60.78	66.14
5.รักษาวัฒนธรรมไทย	62.12	58.39	54.14	49.62	55.56	58.04	56.81
6.ศีลธรรม	64.06	65.42	70.26	65.55	63.58	67.05	66.04
7.ประชาธิปไตย	74.77	61.44	72.81	61.14	57.10	65.37	66.31
8.วินัย	74.56	69.71	71.65	64.05	60.49	65.02	68.33
9.มีสติ	67.94	57.30	63.59	62.33	55.66	54.42	60.66
10.ปรัชญาพอเพียง	66.80	56.60	59.10	52.10	48.05	50.18	56.42
11.เข้มแข็งกายใจ	73.69	57.38	66.00	64.26	58.64	62.10	64.21
12.เห็นแก่ส่วนรวม	70.15	70.10	70.95	63.29	59.77	61.48	66.59
ภาพรวม	64.79	55.82	59.72	55.01	50.62	51.59	56.92

2.3.1 โดยภาพรวม ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมตามช่วงวัยในระดับสูง (ได้คะแนนเต็มทุกข้อ คือ 36 คะแนน) มีประมาณร้อยละ 57

2.3.2 กลุ่มผู้เรียนที่แสดงพฤติกรรมตามค่านิยมได้เหมาะสมตามช่วงวัย พบว่าร้อยละของผู้เรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่มีพฤติกรรมตามค่านิยมในระดับสูงจะมีสัดส่วนสูงกว่ากลุ่มผู้เรียนในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา

- กลุ่มประถมศึกษา มีประมาณร้อยละ 65
- กลุ่มมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย มีประมาณร้อยละ 56 และ 60 ตามลำดับ
- กลุ่มอาชีวศึกษา ปวช. และ ปวส. มีประมาณร้อยละ 55 และ 51 ตามลำดับ
- กลุ่มอุดมศึกษา มีประมาณร้อยละ 52

2.3.3 ผู้เรียนระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประมาณร้อยละ 85 และร้อยละ 80 มีพฤติกรรมตามค่านิยมที่ 3 ความกตัญญูต่อพ่อแม่ ครูอาจารย์ ในระดับสูงมาก สำหรับค่านิยมด้านที่ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์พบว่าผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประมาณร้อยละ 83 มีพฤติกรรมตามค่านิยมอยู่ในระดับสูง ส่วนระดับการศึกษาอื่นสัดส่วนของผู้เรียนที่มีพฤติกรรมตามค่านิยมแต่ละด้านในระดับสูงมีไม่ถึงร้อยละ 80

2.3.4 โดยเฉลี่ยรวมทุกระดับการศึกษา ผู้เรียนไม่ถึงร้อยละ 60 มีพฤติกรรมตามค่านิยมด้านที่ 10 รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ประมาณร้อยละ 56) และค่านิยมด้านที่ 5 รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม (ประมาณร้อยละ 57)

3. กระบวนการนำนโยบายค่านิยม 12 ประการสู่การปฏิบัติ

3.1 การส่งมอบและรับนโยบายค่านิยม 12 ประการ

3.1.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ส่งมอบนโยบายโดยใช้การออกหนังสือราชการเกี่ยวกับแนวปฏิบัติค่านิยมหลัก 12 ประการไปยังเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ตามลำดับ โดยให้สถานศึกษาบูรณาการค่านิยม 12 ประการเข้ากับการจัดการเรียนการสอนในทุกกลุ่มสาระ หรือบูรณาการเข้ากับกิจกรรมของสถานศึกษา จากนั้นจะมีการติดตามจาก สพฐ. โดยผ่านคณะกรรมการติดตามงานร่วมกับการติดตามงานนโยบายอื่นๆ และยังมีติดตามของเขตพื้นที่การศึกษาผ่านระบบการนิเทศ

3.1.2 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) มอบหมายให้ศูนย์พัฒนากิจการนักศึกษาและศึกษานิเทศก์เป็นผู้รับมาดำเนินการ การขับเคลื่อนนโยบายจากศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาคสู่สถาบันอาชีวศึกษา ใ้วิธีการ 2 วิธี ได้แก่ 1) ประชุมชี้แจง และ 2) หนังสือสั่งการถึงสถานศึกษา นอกจากนี้หน่วยศึกษานิเทศก์มีการจัดทำคู่มือการบูรณาการค่านิยม 12 ประการเข้ากับการเรียนการสอนทุกรายวิชา สำหรับการติดตามผลการขับเคลื่อนค่านิยม 12 ประการเป็นหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ทุกคนที่จะต้องไปดูแลติดตามหลายๆ นโยบายที่ขับเคลื่อน โดยติดตามผลพร้อมกับศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาค

3.1.3 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) แจ้งที่ประชุมรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา และผู้แทนในที่ประชุมมีหน้าที่ชี้แจงต่อในที่ประชุมอธิการบดีของมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน เพื่อกระจายนโยบายต่อ นอกจากนั้น สกอ. ขับเคลื่อนนโยบายสู่สถาบันอุดมศึกษาในลักษณะของการกำหนดเป็นมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ด้านที่ 1 ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านที่ 4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลฯ สำหรับการติดตามผลการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ จะเน้นผ่านทางารดูแลของกิจการนักศึกษาและมอบหมายให้มหาวิทยาลัยรายงานผลการดำเนินงานในเรื่องต่างๆ ส่งกลับมาให้ สกอ.

3.1.4 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สลด.)

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นขับเคลื่อนนโยบายค่านิยมโดยออกหนังสือราชการถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศเกี่ยวกับเรื่องค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ เพื่อขอความร่วมมือจังหวัดให้แจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาทุกแห่งประชาสัมพันธ์ให้สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องรับทราบเพื่อดำเนินการตามนโยบาย จากนั้นผู้ว่าราชการจังหวัดส่งหนังสือต่อไปถึงสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด(สลดจ.) และสำนักงานเทศบาล ตามลำดับ โดยนายกเทศมนตรีจะส่งมอบงานให้กองการศึกษา สำนักงานเทศบาล เป็นผู้ดูแลให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเทศบาลดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายที่ได้รับมา รวมถึงการกำกับติดตามผลการดำเนินงานและการรวบรวมรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียนเทศบาลในสังกัดเพื่อส่งกลับไปยัง สลดจ. เพื่อรวบรวมส่ง สลด. ตามลำดับ

3.1.5 สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.)

สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร รับทราบนโยบายค่านิยม 12 ประการ ของรัฐบาลจากสื่อต่างๆ โดยไม่ได้รับหนังสือราชการแจ้งมาจากหน่วยงานใดๆ แต่สำนักการศึกษา

กรุงเทพมหานคร พิจารณานโยบายค่านิยม 12 ประการ เป็นนโยบายที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียน จึงทำหนังสือราชการส่งไปยังสำนักงานเขตเพื่อขอความร่วมมือให้โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครดำเนินการส่งเสริมค่านิยมให้แก่ผู้เรียน โดยมีการกำกับติดตามการดำเนินงานจากศึกษานิเทศก์ของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร แต่ในส่วนของสำนักงานเขตเป็นหน่วยงานที่ไม่มีศึกษานิเทศก์จึงไม่มีการกำกับติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษา

3.2 ผลการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ

3.2.1 ความชัดเจนของนโยบาย ผู้รับนโยบายเห็นว่านโยบายค่านิยม 12 ประการ มีความชัดเจนอยู่ในระดับดี โดยสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ($M = 2.63$ จากคะแนนเต็ม 3 คะแนน) นโยบายสถานศึกษาสอดคล้องกับนโยบายค่านิยม 12 ประการ ($M = 2.60$) และนโยบายค่านิยม 12 ประการ มีความซ้ำซ้อนกับนโยบายอื่นๆ เช่น นโยบายคุณธรรม เป็นต้น ($M = 2.49$)

3.2.2 ความเข้าใจในนโยบาย ครูอาจารย์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายค่านิยม 12 ประการ อยู่ในระดับดี โดยครูอาจารย์รู้จักวิธีการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ($M = 2.58$) เข้าใจแนวทางการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ($M = 2.57$) และมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนตามนโยบายค่านิยม 12 ประการ

3.2.3 การเห็นความสำคัญของนโยบาย ครูอาจารย์เห็นความสำคัญของนโยบายค่านิยม 12 ประการ อยู่ในระดับดี โดยมีความคิดเห็นว่าเป็นนโยบายค่านิยม 12 ประการ เป็นสิ่งที่เด็กไทยควรรยึดถือปฏิบัติ ($M = 2.73$) การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีค่านิยม 12 ประการเป็นสิ่งสำคัญต่อประเทศชาติ ($M = 2.73$) สถานศึกษาคควรให้ความสำคัญกับนโยบายค่านิยม 12 ประการครบทุกค่านิยม ($M = 2.61$) ทั้งนี้ยังพบว่าสถานศึกษาให้ความสำคัญกับนโยบายค่านิยม 12 ประการมากกว่านโยบายอื่น ($M = 2.52$)

3.2.4 ความร่วมมือของครูอาจารย์และผู้ปกครองในการส่งเสริมค่านิยมแก่ผู้เรียน ครูอาจารย์และผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการส่งเสริมค่านิยมทั้ง 12 ประการ อยู่ในระดับดี ผู้ปกครองมีความคิดเห็นที่ตนเองและสถานศึกษาปลูกฝังค่านิยม 12 ประการ ให้กับนักเรียนและนักศึกษาอยู่ในระดับดี ค่านิยมที่ครูอาจารย์และผู้ปกครองให้ความสำคัญมากกว่าข้ออื่น คือ ข้อ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และข้อ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

3.2.5 การยอมรับค่านิยมไปปฏิบัติ ครูอาจารย์ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ยอมรับนโยบายค่านิยม 12 ประการ อยู่ในระดับมาก แต่ครูอาจารย์ระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ยอมรับนโยบายค่านิยม 12 ประการ อยู่ในระดับน้อย

3.2.6 ความพร้อมของสถานศึกษาในการนำนโยบายค่านิยมไปปฏิบัติ สถานศึกษามีความพร้อมในการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับดี ($M = 2.63$) และหลังการประกาศนโยบายค่านิยม 12 ประการของรัฐบาล พบว่าสถานศึกษาทุกระดับมีการส่งเสริมให้นักเรียนและนักศึกษา มีพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนประกาศนโยบาย

4. วิธีการส่งเสริมค่านิยมของสถานศึกษาตามนโยบายค่านิยม 12 ประการ

วิธีการที่สถานศึกษาใช้ในการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการให้กับนักเรียนและนักศึกษา มีหลายวิธี เช่น การบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอน การจัดรายวิชาเฉพาะที่ส่งเสริมค่านิยม และการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียน ผลการตรวจเยี่ยมพื้นที่กรณีศึกษา ทั้ง 79 แห่ง พบว่าสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติดีมีวิธีการส่งเสริมค่านิยมแตกต่างจากสถานศึกษาที่

มีการปฏิบัติปกติในเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียนที่ส่งเสริมค่านิยม การประชาสัมพันธ์นโยบายค่านิยมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ รวมทั้งการดึงผู้ประกอบการและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมค่านิยมให้แก่ผู้เรียน

ตัวอย่างวิธีการส่งเสริมค่านิยมโดยการบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอน เช่น การ ยกตัวอย่างพระราชกรณียกิจ ข้าราชการ สถานการณ์บ้านเมือง เพื่อให้นักเรียนนำมาวิเคราะห์สภาพ ปัญหา หาแนวทางแก้ไข หรือการแสดงบทบาทสมมติและร่วมกันอภิปรายบทบาทของตัวละคร การเชื่อมโยงผลดีและผลเสียของค่านิยมกับการดำเนินชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ ซึ่งครูอาจารย์สามารถสอดแทรกการส่งเสริมค่านิยมในการจัดการเรียนการสอนได้ในทุกรายวิชา

ตัวอย่างวิธีการส่งเสริมค่านิยมโดยการจัดรายวิชาเฉพาะที่ส่งเสริมค่านิยม เช่น สถานศึกษาในสังกัด สพฐ. สอดแทรกการสอนค่านิยมในรายวิชาหน้าที่พลเมืองและวิชาประวัติศาสตร์ สถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานครและสังกัดเทศบาลสอดแทรกการสอนค่านิยมในหลักสูตร ทั่วไปไม่ไกล และสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาสอดแทรกการสอนค่านิยมในรายวิชาการศึกษาทั่วไป เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF)

ตัวอย่างวิธีการส่งเสริมค่านิยมโดยการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียน เช่น โครงการธนาคารความดี การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย กิจกรรมปลูกพืชสำหรับโครงการอาหาร กลางวัน โครงการส่งเสริมคนดีศรีอาชีวะ โครงการฝึกอาชีพพร้อมกับหน่วยงานในโครงการพระราชดำริ การจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงด้วยการลงมือปฏิบัติจริง และการปลูกฝัง เรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับนักศึกษา เป็นต้น

5. ปัจจัยความสำเร็จและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

5.1 ปัจจัยความสำเร็จในการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ได้แก่ 1) ปัจจัยภายใน สถานศึกษา ประกอบด้วย ความสามารถในการบูรณาการนโยบายค่านิยม 12 ประการเข้ากับการ ดำเนินงานปกติของสถานศึกษา และการสนับสนุนส่งเสริมและการเห็นความสำคัญของค่านิยม อย่างจริงจังของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) ปัจจัยภายนอกสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้ปกครอง เห็นความสำคัญและมีส่วนร่วมในการปลูกฝังค่านิยมและการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ชุมชน และหน่วยงานอื่นให้การสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ ในการดำเนินงานส่งเสริมค่านิยม และสื่อ มีการประชาสัมพันธ์ค่านิยมอย่างต่อเนื่องผ่านช่องทางที่หลากหลาย

5.2 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ได้แก่ 1) นโยบายค่านิยม 12 ประการยังไม่มีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน เนื่องจากค่านิยมมีความเป็น นามธรรมสูง และในค่านิยมเดียวกันมีค่านิยมหลายประการ 2) นโยบายค่านิยม 12 ประการ ยังไม่มีแนวทางการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน 3) หลายสถานศึกษามีข้อจำกัดด้านงบประมาณ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมที่เพียงพอ 4) ผู้รับผิดชอบหลักในการพัฒนาส่งเสริมค่านิยมแก่ผู้เรียน ยังเป็นสถานศึกษาในบางระดับการศึกษา เช่น ระดับอุดมศึกษายังได้รับการมีส่วนร่วมในการปลูกฝัง ค่านิยมจากผู้ปกครองน้อย

6. แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยมของคนไทย

6.1 หน่วยงานระดับนโยบาย

ควรทบทวนสาระในตัวนโยบายค่านิยม 12 ประการ การใช้วิธีการขับเคลื่อนนโยบายที่มีประสิทธิผล การกำหนดกรอบการดำเนินงานตามนโยบายให้ผู้รับนโยบายทุกระดับ การสร้างความชัดเจนในผลลัพธ์ที่คาดหวังจากการดำเนินงานภายใต้แผนการดำเนินงานที่เป็นระบบ การกำหนดกรอบระยะเวลาการติดตามงานที่ทุกฝ่ายรับรู้ภายใต้ตัวบ่งชี้ที่ชัดเจน และมีเอกภาพการส่งเสริมนโยบายให้มีความต่อเนื่อง

6.2 หน่วยงานระดับเขตพื้นที่

การกำหนดแนวทางการปฏิบัติตามนโยบายค่านิยมที่ชัดเจน การใช้รูปแบบการขับเคลื่อนนโยบายที่มีประสิทธิผลเพื่อให้ผู้รับนโยบายมีความชัดเจนในผลลัพธ์ที่คาดหวังจากการดำเนินงาน การส่งเสริมนโยบายค่านิยม 12 ประการ ในทุกระดับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การกำกับติดตามการดำเนินงานโดยกำหนดตัวชี้วัดให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม และมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง

6.3 หน่วยงานระดับปฏิบัติ

การสร้างความตระหนักแก่ครูอาจารย์ให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและนักศึกษา การส่งเสริมการบูรณาการค่านิยมในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/มาตรฐานวิชาชีพ การส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ

6.4 หน่วยงานเสริมหนุน

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการปลูกฝังค่านิยมแก่บุตรหลานอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมความร่วมมือจากชุมชน โดยสถานศึกษาเป็นศูนย์กลางส่งเสริมการทำงานแบบร่วมมือและเป็นเครือข่าย

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
บทสรุปผู้บริหาร	ค
สารบัญ	ฅ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ถ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
คำถามวิจัย	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
ตอนที่ 1 ค่านิยมคนไทย	7
ตอนที่ 2 แนวทางส่งเสริมค่านิยม	10
ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม	12
ตอนที่ 4 กรอบความคิดของการวิจัย	15
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	17
ตอนที่ 1 การศึกษาเชิงปริมาณ	17
1.1 การพัฒนาเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ และดัชนีค่านิยม 12 ประการ	17
1.2 การวิเคราะห์ระดับการรับรู้ค่านิยมและพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ	21
1.3 การวิเคราะห์กระบวนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติและวิธีการส่งเสริมค่านิยมของสถานศึกษา	24
ตอนที่ 2 การศึกษาเชิงคุณภาพ	27
2.1 การวิเคราะห์กระบวนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติและวิธีการส่งเสริมค่านิยมของสถานศึกษา	27
2.2 การวิจัยกรณีศึกษาเพื่ออธิบายปัจจัยเชิงสาเหตุของผลการดำเนินงาน	29
2.3 การจัดทำแนวทางการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ	31
บทที่ 4 เครื่องมือวัดและดัชนีค่านิยม 12 ประการ	32
ตอนที่ 1 การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการฉบับยาว	32
1.1 นิยามเชิงปฏิบัติการ	32
1.2 ลักษณะของเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ	33
1.3 การศึกษานำร่องจากเครื่องมือวัดค่านิยมฉบับยาว	36

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 2 การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัดค่านิยมฉบับสั้น	45
2.1 ข้อมูลพื้นฐาน	45
2.2 การสร้างสมการประมาณค่าพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการสำหรับ เครื่องมือฉบับสั้น	48
2.3 การวิเคราะห์สมการประมาณค่าพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการสำหรับ เครื่องมือฉบับสั้น	49
ตอนที่ 3 ดัชนีค่านิยม 12 ประการ และเกณฑ์การประเมินค่านิยม 12 ประการ	51
3.1 ดัชนีค่านิยม 12 ประการ	51
3.2 เกณฑ์การประเมินผลคะแนนค่านิยม 12 ประการ	54
บทที่ 5 ระดับค่านิยม 12 ประการ ของผู้เรียน	57
ตอนที่ 1 การรับรู้ และยึดมั่นในค่านิยม 12 ประการของผู้เรียน	58
1.1 การรับรู้เกี่ยวกับค่านิยม 12 ประการของผู้เรียน	58
1.2 การยึดมั่นในค่านิยม 12 ประการของผู้เรียน	60
1.3 การยึดมั่นในค่านิยม 12 ประการของชุมชนตามการรับรู้ของผู้เรียน	61
ตอนที่ 2 ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียน	62
2.1 ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียน	62
2.2 ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนตามการรับรู้ ของครูอาจารย์	64
2.3 ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนตามการรับรู้ ของผู้ปกครอง	65
2.4 การเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ ตามภูมิหลังของผู้เรียน	67
2.5 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ ของผู้เรียน	67
2.6 ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนในระดับสถานศึกษา	68
ตอนที่ 3 การประเมินระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียน	69
3.1 ผลการประเมินโดยใช้เกณฑ์แบบอิงเกณฑ์สัมบูรณ์	69
3.2 ผลการประเมินโดยใช้เกณฑ์แบบอิงเกณฑ์สัมพัทธ์	72
ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการตามหมวดหมู่ ที่จัดขึ้นใหม่	73
บทที่ 6 การขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ	76
ตอนที่ 1 กระบวนการนำนโยบายค่านิยม 12 ประการ สู่การปฏิบัติ	76
1.1 การส่งมอบและการรับนโยบายค่านิยม 12 ประการ	77
1.2 การกำกับติดตามนโยบายค่านิยม 12 ประการ	96

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
1.3 ผลการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ	102
ตอนที่ 2 วิธีการส่งเสริมค่านิยมของสถานศึกษาตามนโยบายค่านิยม 12 ประการ ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา	117
ตอนที่ 3 ปัจจัยความสำเร็จ และปัญหาอุปสรรคของการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ	125
3.1 ปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ	125
3.2 ปัญหาอุปสรรค การดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ	129
ตอนที่ 4 ข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยมของคนไทย ให้เป็นไปตามนโยบายรัฐบาล	133
4.1 ข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยมของเขตพื้นที่ การศึกษา	134
4.2 ข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยมของสถานศึกษา	136
4.3 ข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยมจากการ ตรวจเยี่ยมพื้นที่	137
4.4 แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยมของคนไทย 12 ประการ	141
บทที่ 7 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	143
สรุปผลการวิจัย	144
อภิปรายผลการวิจัย	151
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	159
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	163
รายการอ้างอิง	165
ภาคผนวก	167
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัย	169
ภาคผนวก ข เครื่องมือวิจัย	171
ภาคผนวก ค ประเด็นการตรวจเยี่ยมพื้นที่และการสนทนากลุ่ม	193
ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม	199
ภาคผนวก จ รายงานผลการติดตามและประเมินผลของนักวิจัยในพื้นที่	204
ภาคผนวก ฉ การลงรหัสข้อมูล	209
ภาคผนวก ช ตัวอย่างเครื่องมือวิจัย (ฉบับปรับปรุง)	216
คณะผู้วิจัย	225
คณะผู้ดำเนินการ	227

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
3.1 ตัวอย่างการถอดค่านิยม 12 ประการเป็นคุณธรรมจริยธรรม	17
3.2 จำนวนข้อรายการในแบบสอบถามฉบับยาวและฉบับสั้น	20
3.3 กรอบการกำหนดขนาดตัวอย่างวิจัยที่เป็นนักเรียนและนักศึกษา	22
3.4 จำนวนและอัตราการตอบกลับของแบบสอบถามจากนักเรียนและนักศึกษา	24
3.5 กรอบการกำหนดขนาดตัวอย่างวิจัยที่เป็นครูอาจารย์	25
3.6 จำนวนและอัตราการตอบกลับของแบบสอบถามจากครูอาจารย์	25
3.7 กรอบการกำหนดขนาดตัวอย่างวิจัยที่เป็นผู้ปกครองของนักเรียนและนักศึกษา	26
3.8 จำนวนและอัตราการตอบกลับของแบบสอบถามจากผู้ปกครองนักเรียนและนักศึกษา	27
3.9 จำนวนผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่มและตัวอย่างประเด็นการสนทนากลุ่ม	28
3.10 พื้นที่วิจัยที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการสนทนากลุ่มระดับเขตพื้นที่การศึกษา/จังหวัด	28
3.11 พื้นที่วิจัยที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการสนทนากลุ่มระดับสถานศึกษา	29
3.12 การตรวจเยี่ยมพื้นที่ (1 จังหวัด 16 กรณีศึกษา	30
3.13 พื้นที่กรณีศึกษาที่ใช้ในการวิจัย	30
4.1 ตัวอย่างข้อคำถามในเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ (ฉบับร่างครั้งที่ 1	35
4.2 ตัวอย่างข้อคำถามในเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ (ฉบับปรับปรุงตามผู้เชี่ยวชาญครั้งที่ 2)	36
4.3 ระดับค่านิยมของตัวอย่างในการศึกษานำร่องจำแนกตามระดับชั้นจากเครื่องมือวัดฉบับยาว	37
4.4 ความเที่ยงของเครื่องมือวัดค่านิยม	38
4.5 ข้อมูลพื้นฐานของตัวอย่าง	45
4.6 ความเที่ยงของเครื่องมือฉบับยาวและฉบับสั้น	46
4.7 พฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของตัวอย่าง	49
4.8 ผังการเตรียมข้อมูลสำหรับการประมาณค่าของค่านิยม 12 ประการจากเครื่องมือวัดฉบับสั้น	49
4.9 สมการประมาณค่าพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของนักเรียนประถมศึกษา (ช่วงวัยเด็ก)	50
4.10 สมการประมาณค่าพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของนักเรียน ม.ต้น (ช่วงวัยรุ่นตอนต้น)	50
4.11 สมการประมาณค่าพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของนักเรียน ม.ปลาย และ ปวช. (ช่วงวัยรุ่นตอนปลาย)	50
4.12 สมการประมาณค่าพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของนักศึกษา ปวส. และปริญญาตรี (ช่วงผู้ใหญ่)	50
4.13 คะแนนพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของนักเรียนและนักศึกษา	51
4.14 ดัชนีค่านิยม 12 ประการของนักเรียนและนักศึกษา	53

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.15 ปกติวิสัยของดัชนีค่านิยม 12 ประการจากเครื่องมือวัดฉบับยาว	54
4.16 ค่าดัชนีจำแนกตามกลุ่มไม่ผ่าน พอใช้ และดีของแต่ละช่วงวัย	55
4.17 ค่าดัชนีจำแนกตามกลุ่มพฤติกรรมต่ำ ปานกลาง สูง ของแต่ละช่วงวัย	55
5.1 ข้อมูลพื้นฐานของตัวอย่างนักเรียน	57
5.2 การรับรู้เกี่ยวกับค่านิยม 12 ประการ ของผู้เรียน	58
5.3 ระดับการยึดมั่นในค่านิยม 12 ประการของผู้เรียน	60
5.4 ระดับการยึดมั่นในค่านิยม 12 ประการของชุมชนตามการรับรู้ของผู้เรียน	61
5.5 ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนจำแนกตามระดับชั้น	63
5.6 ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนตามการรับรู้ของครูอาจารย์	64
5.7 ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนตามการรับรู้ของผู้ปกครอง	65
5.8 ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนตามการรับรู้ของผู้เรียน ครู และผู้ปกครอง	66
5.9 การเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ ตามภูมิหลังของนักเรียน นักศึกษา	67
5.10 ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียน	68
5.11 ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนในระดับสถานศึกษา	69
5.12 ผลการประเมินการรับรู้และพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียน จำแนกตามระดับชั้น	70
5.13 จำนวนผู้เรียนที่มีระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการในระดับต่างๆ ในแต่ละค่านิยม	70
5.14 จำนวนผู้เรียนที่มีระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการในระดับต่างๆ จำแนกตามภูมิหลัง โดยใช้เกณฑ์แบบอิงเกณฑ์สัมบูรณ์	71
5.15 ร้อยละของผู้เรียนที่มีระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการในระดับต่างๆ จำแนกตามภูมิหลัง โดยใช้เกณฑ์แบบอิงเกณฑ์สัมพัทธ์	72
5.16 ร้อยละของจำนวนผู้เรียนจำแนกตามระดับชั้นที่มีระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ ในแต่ละระดับเมื่อประเมินด้วยเกณฑ์สัมบูรณ์และเกณฑ์สัมพัทธ์	73
5.17 การจัดหมวดหมู่ค่านิยม 12 ประการตามแนวคิดของไกรยุทธ ธีรทยาคินันท์	74
5.18 ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการตามหมวดหมู่ที่จัดขึ้นใหม่	74
6.1 วิธีการสื่อสารเพื่อส่งมอบนโยบายค่านิยม 12 ประการ	96
6.2 ระดับการกำกับติดตามการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ	101
6.3 การกำกับติดตามการดำเนินงานส่งเสริมค่านิยม 12 ประการของสถานศึกษา ในมุมมองของเขตพื้นที่กับสถานศึกษา	101
6.4 การกำกับติดตามการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ในมุมมองของพื้นที่กรณีศึกษา	102
6.5 ภูมิหลังของตัวอย่างที่เป็นครูอาจารย์	102

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
6.6 ความคิดเห็นของครูอาจารย์เกี่ยวกับนโยบายค่านิยม 12 ประการ จำแนกตามระดับชั้นที่สอน	104
6.7 ความชัดเจนของนโยบายค่านิยม 12 ประการ ในมุมมองของเขตพื้นที่และสถานศึกษา	104
6.8 ความรู้ความเข้าใจของครูอาจารย์เกี่ยวกับนโยบายค่านิยม 12 ประการ	105
6.9 ความรู้ความเข้าใจของครูอาจารย์เกี่ยวกับนโยบายค่านิยม 12 ประการ ในมุมมองของพื้นที่กรณีศึกษา	105
6.10 การเห็นความสำคัญของนโยบายค่านิยม 12 ประการ ในมุมมองของครูอาจารย์	106
6.11 ระดับการให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ของครูอาจารย์	107
6.12 ภูมิหลังของตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองของนักเรียนและนักศึกษา	108
6.13 ระดับการให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ของผู้ปกครอง	109
6.14 ผลการเปรียบเทียบระดับการให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ในมุมมองของครูอาจารย์และผู้ปกครอง	110
6.15 การยอมรับนโยบายค่านิยม 12 ประการ	111
6.16 ความพร้อมของสถานศึกษาในการนำนโยบายไปปฏิบัติ	112
6.17 ความพร้อมของสถานศึกษาในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ในมุมมองของเขตพื้นที่กับสถานศึกษา	112
6.18 ความพร้อมของครูอาจารย์ในการเป็นแบบอย่างการประพฤติตนตามค่านิยม 12 ประการ	113
6.19 ระดับการนำนโยบายค่านิยม 12 ประการไปปฏิบัติในสถานศึกษา	113
6.20 ระดับการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ของสถานศึกษาก่อนและหลังประกาศนโยบายฯ	114
6.21 ผลการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ของสถานศึกษาก่อนและหลังประกาศนโยบายค่านิยม 12 ประการ	115
6.22 ระดับการปลูกฝังค่านิยม 12 ประการของผู้ปกครองและสถานศึกษา	116
6.23 ค่านิยมที่ผู้ปกครองต้องการปลูกฝังให้กับบุตรหลาน	117
6.24 วิธีการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ในมุมมองของพื้นที่กรณีศึกษา	118
6.25 วิธีการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ของสถานศึกษา	119
6.26 วิธีการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการของสถานศึกษา ในมุมมองของเขตพื้นที่กับสถานศึกษา	119
6.27 ตัวอย่างวิธีการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการของสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติระดับดี	123
6.28 ปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ระดับเขตพื้นที่	125
6.29 ปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ระดับสถานศึกษา	127

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
6.30 ปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ของพื้นที่กรณศึกษา	128
6.31 ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ระดับเขตพื้นที่	130
6.32 ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ระดับสถานศึกษา	132
6.33 ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ของพื้นที่กรณศึกษา	132
6.34 แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ในมุมมองของผู้เกี่ยวข้อง ระดับเขตพื้นที่	135
6.35 แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ในมุมมองของผู้เกี่ยวข้อง ระดับสถานศึกษา	136
6.36 แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ในมุมมองของผู้เกี่ยวข้องใน พื้นที่กรณศึกษา	139
6.37 แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ สำหรับผู้เกี่ยวข้อง	142
7.1 เกณฑ์การแปลผลอิงเกณฑ์สัมบูรณ์	145
7.2 เกณฑ์การแปลผลอิงเกณฑ์สัมพัทธ์	145
7.3 การจัดหมวดหมู่ค่านิยม 12 ประการตามแนวคิดของไกรยุทธ ธีรตยาดีนันท์	146
7.4 ร้อยละของผู้เรียนที่มีพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการในระดับดี จำแนกตามค่านิยม	147
7.5 กลุ่มค่านิยม 12 ประการ	160
7.6 ข้อสังเกตเกี่ยวกับการกำหนดสาระในนโยบายค่านิยม 12 ประการ	161

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
2.1 ตัวอย่างการวัดและประเมินผลค่านิยมหลัก 12 ประการ	11
2.2 กรอบความคิดของการวิจัย	16
4.1 ลักษณะของเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ	34
4.2 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของการวัดค่านิยม 12 ประการ	39
4.3 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของเครื่องมือฉบับที่ 1 ช่วงวัยเด็ก ฉบับยาวและฉบับสั้น	46
4.4 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของเครื่องมือฉบับที่ 2 ช่วงวัยรุ่นตอนต้น ฉบับยาวและฉบับสั้น	47
4.5 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของเครื่องมือฉบับที่ 3 ช่วงวัยรุ่นตอนปลาย ฉบับยาวและฉบับสั้น	47
4.6 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของเครื่องมือฉบับที่ 4 ช่วงวัยผู้ใหญ่ ฉบับยาวและฉบับสั้น	48
5.1 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียน	68
5.2 ระดับค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนจำแนกตามหมวดหมู่ต่างๆ	75
6.1 การขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)	81
6.2 การขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการของสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา (สอศ.)	85
6.3 การขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการของสำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา (สกอ.)	88
6.4 การขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการของกรมการส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่น (สถ.)	92
6.5 การขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (กทม.)	95
6.6 ระดับการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ของสถานศึกษาก่อนและหลังประกาศนโยบาย ค่านิยม 12 ประการ	115
6.7 แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ	134

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยปัจจุบันมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้สรุปประเด็นหลักเกี่ยวกับภาวะสังคมไทยภาพรวมปี 2558 ในประเด็นเกี่ยวกับคดีอาญา พบว่า ภาพรวมปี พ.ศ. 2558 คดีอาชญากรรมเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย เพศ และคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินเพิ่มขึ้น โดยคดียาเสพติดเป็นคดีที่มีสัดส่วนมากที่สุด และพบว่าปี พ.ศ. 2558 ผู้หญิงและเด็กเป็นเหยื่อความรุนแรงโดยเฉลี่ย 66 คนต่อวัน ในประเด็นเกี่ยวกับหนี้สินครัวเรือน พบว่า การผิมนัดชำระหนี้เพิ่มขึ้น และคาดว่าสิ้นปี พ.ศ. 2558 หนี้สินครัวเรือนจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.5 คิดเป็นร้อยละ 81 ต่อ GDP และในประเด็นเกี่ยวกับความเจ็บป่วย พบว่า ต้องเฝ้าระวังโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในกลุ่มเยาวชนชาย นอกจากนี้ สถิติการคลอดบุตรของวัยรุ่นไทย พ.ศ. 2558 ซึ่งสำรวจโดยสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประเด็นเกี่ยวกับแนวโน้มการคลอดบุตรของมารดาวัยรุ่น พ.ศ. 2554-2558 พบว่า พ.ศ. 2556-2558 จำนวนมารดาอายุต่ำกว่า 15 ปี มีอัตราการคลอดบุตรจำนวน 2,827 คน ในปี พ.ศ. 2556 จำนวน 2,812 คน ในปี พ.ศ. 2557 และจำนวน 3,151 คน ในปี พ.ศ. 2558 ส่วนมารดาอายุ 15-19 ปี มีอัตราการคลอดบุตรจำนวน 111,663 คน ในปี พ.ศ. 2556 จำนวน 105,615 คน ในปี พ.ศ. 2557 และจำนวน 105,918 คน ในปี พ.ศ. 2558

เมื่อพิจารณาถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันตามที่ได้นำเสนอไว้ข้างต้นจะเห็นได้ว่าสาเหตุสำคัญประการหนึ่งของปัญหาเหล่านี้จะเกิดจากคนในสังคมขาดความเชื่อ และการปฏิบัติตามค่านิยมของสังคม ซึ่ง Rokeach (1973) ระบุว่าค่านิยม (value) หมายถึง ความเชื่อที่มีลักษณะถาวรจนเป็นแนวปฏิบัติ หรือเป้าหมายของการดำเนินชีวิตที่สังคมเห็นว่าเป็นสิ่งดี เห็นชอบในการยึดถือปฏิบัติตาม โดยค่านิยมจะเป็นเครื่องนำทางให้เกิดเจตคติ และพฤติกรรม ซึ่งค่านิยมจะเปลี่ยนแปลงตามบริบทของสังคม (Wells, 2011) จากนิยามข้างต้นจะเห็นได้ว่าค่านิยมเป็นสิ่งที่ดีงาม และสังคมเห็นชอบให้คนในสังคมยึดถือปฏิบัติตาม ดังนั้น การส่งเสริมให้คนในสังคมเกิดความเชื่อ และประพฤติปฏิบัติตามค่านิยมของสังคมจึงเป็นเรื่องสำคัญ และควรได้รับการดำเนินการส่งเสริมอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะการส่งเสริมให้นักเรียน นิสิตนักศึกษาเกิดความเชื่อ และประพฤติปฏิบัติตามค่านิยมของสังคมนับเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากนักเรียน นิสิตนักศึกษาเหล่านี้เป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต

รัฐบาลภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา มีนโยบายอย่างชัดเจนเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนให้คนไทยมีค่านิยม 12 ประการ ได้มีการประกาศใช้เมื่อปี พ.ศ.2557 สาระในนโยบายค่านิยม 12 ประการ ประกอบด้วย 1) ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม 3) กตัญญู ต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ 4) ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อม 5) รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม 6) มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่ และแบ่งปัน 7) เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

8) มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่ 9) มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 10) รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 11) เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายนเกรงกลัวต่อบาป ตามหลักศาสนา และ 12) ดำเนินถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง โดยมอบหมายให้หน่วยงานระดับต่างๆ นำไปปฏิบัติเพื่อส่งเสริมให้คนไทยมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดี

นโยบายส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ถือเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาคนไทยให้มีคุณลักษณะตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งระบุความมุ่งหมายและหลักการไว้อย่างชัดเจนว่าการจัดการศึกษาจะต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม นอกจากนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) และแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 - 2559) ก็ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าการจัดการศึกษาในระดับต่างๆ ทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษาจะต้องพัฒนาให้นักเรียน นักศึกษามีคุณธรรม จริยธรรมในการดำรงชีวิต

หลังจากรัฐบาลได้ประกาศนโยบายค่านิยม 12 ประการ และมอบหมายให้หน่วยงานระดับต่างๆ นำนโยบายไปปฏิบัติเพื่อส่งเสริมให้คนไทยเกิดค่านิยม 12 ประการนี้ นับแต่ปี พ.ศ. 2557 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในฐานะหน่วยงานด้านการกำกับติดตามนโยบาย เห็นควรให้มีการติดตามและประเมินการส่งเสริมค่านิยมของคนไทยตามแนวนโยบายของรัฐ โดยจัดให้มีโครงการติดตามและประเมินการส่งเสริมค่านิยมของคนไทยเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของสถานศึกษาหรือสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

โครงการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายส่งเสริมค่านิยม 12 ประการนี้ เริ่มมีการศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2559 หลังจากที่มีการขับเคลื่อนนโยบายเป็นระยะเวลาเกือบ 2 ปี ในเชิง การดำเนินงานตามนโยบายระดับชาตินี้ถือว่ระยะเวลาในการบริหารจัดการยังเป็นช่วงสั้น ยังเป็นการขับเคลื่อนเกี่ยวกับประเด็นการส่งเสริมค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรมแล้ว ถือว่าเป็นสิ่งที่เห็นผลในเชิงรูปธรรมได้ไม่มากนัก เนื่องจากค่านิยม และพฤติกรรมตามค่านิยม ต้องใช้เวลาในการอบรมเพาะบ่มนาน การศึกษาติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ จึงเป็นการติดตามผลในช่วงขั้นต้นของการส่งมอบนโยบายไปยังผู้ปฏิบัติที่มีหลายระดับ และไม่ได้เน้นที่ผลลัพธ์ในตัวผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการส่งเสริมพัฒนามากนัก เพราะเป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลาในการดำเนินงานจึงจะเห็นผลสำเร็จดังกล่าวข้างต้น

แนวคิดที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ การใช้การประเมินความก้าวหน้า (formative assessment) ซึ่งเน้นที่การประเมินกระบวนการ (process) มากกว่าการประเมินผลลัพธ์ (outputs/outcomes) แต่จะให้ความสำคัญกับประเด็นการส่งมอบนโยบายหรือการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ (policy delivery process/policy driving) ซึ่งเป็นหัวใจของกระบวนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ (policy implementation) เพื่อให้ได้ข้อมูลการดำเนินงานของผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ทั้งฝ่ายกำหนดนโยบายของหน่วยงานกำกับส่งเสริมนโยบายระดับกระทรวง หน่วยงานส่งเสริมและกำกับการดำเนินงานระดับเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานระดับปฏิบัติ เช่น สถานศึกษาทุกระดับการศึกษา

ข้อมูลสารสนเทศที่จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาปรับปรุงการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ จึงเกี่ยวข้องกับการศึกษาติดตามว่าผู้เกี่ยวข้องกับนโยบายค่านิยม 12 ประการ มีการส่งมอบนโยบายสู่ผู้ปฏิบัติอย่างไร และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีการดำเนินงานส่งต่อนโยบายจนถึงครูอาจารย์ในสถานศึกษาตลอดจนพ่อแม่ผู้ปกครองอย่างไร ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามนโยบายมีอะไรบ้าง และมีอะไรเป็นปัจจัยเสริมการดำเนินงาน ตลอดจนผลที่เกิดจากการดำเนินงานดังกล่าว ทั้งนี้ ข้อมูลสารสนเทศทั้งหมดจะนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยมของคนไทยให้เป็นไปตามนโยบายรัฐบาลต่อไป

โดยที่นโยบายส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ที่รัฐประกาศมุ่งหวังให้คนไทยนำค่านิยมเป็นหลักยึดในการดำเนินชีวิตเพื่อประโยชน์ของชาติ กลุ่มคนไทยที่ต้องได้รับการส่งเสริมจึงครอบคลุมบุคคลในวงกว้าง สำหรับการติดตามประเมินผลในโครงการนี้ กำหนดขอบเขตของการศึกษาครอบคลุมเฉพาะประชากรในวัยเรียนตั้งแต่ระดับวัยเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่ คือ ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษาในทุกภูมิภาค กลุ่มบุคคลที่เป็นเป้าหมายการสำรวจจึงมีขนาดใหญ่ที่กระจายวงกว้างในภาคต่างๆ ของประเทศ การวิจัยประเมินผลครั้งนี้ จึงใช้แนวคิดในการออกแบบเป็นการวิจัยสำรวจแบบรวดเร็ว (rapid survey) เป็นการศึกษาในระดับมหภาค ใช้เครื่องมือวิจัยในการเก็บข้อมูลที่ใช้เวลาน้อย และไม่ได้เน้นการวัดคุณลักษณะของผู้เรียนให้มีความถูกต้องเหมือนการวัดผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนเป็นรายบุคคลเช่นการวัดผลระดับชาติด้วยเครื่องมือวัดที่ได้มาตรฐาน

แต่อย่างไรก็ตาม การออกแบบเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ เพื่อเป็นเครื่องมือติดตามประเมินผลในโครงการถือว่าเป็นประเด็นวิจัยหลักของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ โดยเฉพาะความพยายามพัฒนาดัชนีค่านิยม 12 ประการ (12 values-index) เพื่อใช้ในการติดตามหรือเฝ้าจับตามดูต่อไปในระยะยาว ด้วยเหตุผลที่ว่านโยบายค่านิยม 12 ประการ ควรจะมีการส่งเสริมการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพราะค่านิยมดังกล่าวเกิดขึ้นเพื่อมุ่งหวังให้คนไทยมีหลักยึดในการดำเนินชีวิต ดังนั้นการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ดังกล่าวจึงต้องมีความต่อเนื่อง และมีผลการดำเนินงานให้เห็นพัฒนาการของการดำเนินนโยบายทั้งความสำเร็จเชิงกระบวนการ (process success) และความสำเร็จเชิงผลลัพธ์ (outcome success) สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เน้นความสำเร็จเชิงกระบวนการมากกว่าเชิงผลลัพธ์ดังเหตุผลที่ได้อธิบายข้างต้น การพัฒนาดัชนีค่านิยม 12 ประการนี้ จึงถือเป็นผลผลิตที่หากพัฒนาได้เหมาะสมจะทำให้ผู้บริหารระดับนโยบายมีข้อมูลสารสนเทศเชิงเปรียบเทียบผลการดำเนินงานที่นำไปใช้ในการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

คำถามวิจัย

1. เครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนควรมีลักษณะอย่างไร และดัชนีค่านิยม 12 ประการควรกำหนดอย่างไร
2. การรับรู้ค่านิยม 12 ประการ และพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนแต่ละระดับการศึกษาอยู่ในระดับใด
3. กระบวนการนำนโยบายค่านิยม 12 ประการของผู้เกี่ยวข้องในหน่วยงานระดับนโยบายและระดับปฏิบัติไปสู่การปฏิบัติเป็นอย่างไร

4. วิธีการส่งเสริมการพัฒนาค่านิยมแก่ผู้เรียนของสถานศึกษาตามนโยบายค่านิยม 12 ประการของรัฐในรอบปีที่ผ่านมา มีลักษณะเช่นใด และแตกต่างจากการดำเนินงานก่อนการประกาศใช้นโยบายอย่างไร

5. ปัจจัยความสำเร็จ และปัญหาอุปสรรคของการส่งเสริมค่านิยมของสถานศึกษาตามนโยบายของรัฐมีอะไรบ้าง

6. แนวทางการส่งเสริมให้นักเรียนและนักศึกษามีคุณธรรมจริยธรรมจากนโยบายการกำหนดค่านิยม 12 ประการของรัฐควรมีลักษณะเช่นใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ และดัชนีค่านิยม 12 ประการ สำหรับนักเรียน นักศึกษา ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา

2. เพื่อวิเคราะห์ระดับการรับรู้ค่านิยม 12 ประการ และพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของนักเรียน นักศึกษา ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา

3. เพื่อวิเคราะห์กระบวนการนำนโยบายค่านิยม 12 ประการของผู้เกี่ยวข้องในหน่วยงานระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติไปสู่การปฏิบัติ

4. เพื่อวิเคราะห์วิธีการส่งเสริมค่านิยมของสถานศึกษาตามนโยบายค่านิยม 12 ประการในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา

5. เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จ และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการตามนโยบายรัฐบาล

6. เพื่อจัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยมของคนไทยให้เป็นไปตามนโยบายรัฐบาล

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาค่านิยมของคนไทยในงานวิจัยนี้อยู่บนพื้นฐานของค่านิยม 12 ประการ ตามนโยบายของรัฐที่กำหนดโดยคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ (คสช.) ในปี พ.ศ. 2557 ประกอบด้วย 1) ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม 3) กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ 4) ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทางตรงและทางอ้อม 5) รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม 6) มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน 7) เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 8) มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่ 9) มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 10) รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 11) เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอาย เกรงกลัวต่อบาป ตามหลักศาสนา และ 12) คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

เนื่องจากค่านิยม 12 ประการตามนโยบายของรัฐมีทั้งส่วนของความเชื่อที่คนไทยควรใช้เป็นหลักยึดในการดำเนินชีวิต คุณธรรมที่เป็นความดีงามในตนที่อยู่ภายในจิตใจ และจริยธรรมที่แสดงออกให้เห็นเป็นพฤติกรรมการปฏิบัติตน ค่านิยม 12 ประการจึงเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับคำว่า “ค่านิยม” “คุณธรรม” และ “จริยธรรม” การวิจัยนี้ได้นิยาม “ค่านิยม” เป็น 2 ด้าน คือ

ด้านความเชื่อสำคัญที่เป็นหลักยึดในการดำเนินชีวิต และด้านพฤติกรรมที่สะท้อนจากการเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับ “ค่านิยม” ที่รัฐกำหนดในแต่ละข้อ โดยการติดตามประเมินผลการดำเนินงานจะเน้นกรอบสาระที่กำหนดในนโยบายค่านิยม 12 ประการ จากการสำรวจเชิงปริมาณเป็นหลัก ส่วนคุณธรรมจริยธรรมด้านอื่นๆ ที่สถานศึกษามีการส่งเสริมพัฒนานอกเหนือค่านิยม 12 ประการ จะปรากฏในข้อมูลเชิงคุณภาพที่อยู่ในการศึกษาครั้งนี้ด้วย

รัฐประกาศนโยบายค่านิยม 12 ประการสำหรับคนไทย ซึ่งกลุ่มเป้าหมายเป็นคนไทยทุกช่วงวัย แต่ในงานวิจัยนี้กำหนดขอบเขตการศึกษาเฉพาะกลุ่มนักเรียนและนิสิตนักศึกษา โดยครอบคลุมการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษาเท่านั้น ดังนั้น การนิยามตัวแปรที่สะท้อนพฤติกรรมจากค่านิยมจึงกำหนดให้เหมาะสมกับบุคคลในแต่ละช่วงวัยหรือระดับการศึกษา

โดยที่กระบวนการส่งเสริมพัฒนาค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ต้องใช้เวลาในการหล่อหลอมนาน ดังนั้น การติดตามประเมินผลในงานวิจัยนี้จะเน้นการประเมินกระบวนการ (process) ที่สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมของผู้เรียนในรูปแบบต่างๆ ส่วนการประเมินผลสำเร็จของการส่งเสริมค่านิยมที่ปรากฏเป็นผลลัพธ์ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในตัวผู้เรียน (outcomes) จะเป็นประเด็นรอง ทั้งนี้ การวิเคราะห์ระดับการรับรู้และพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของนักเรียนและนักศึกษาจะเป็นการประเมินตามการรับรู้ของตนเอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

ค่านิยม หมายถึง ความเชื่อที่เห็นว่าสำคัญ มีคุณค่า และควรนำเป็นหลักยึดในการดำเนินชีวิต โดยแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับ “ค่านิยม 12 ประการ” ตามที่รัฐกำหนด

ค่านิยม 12 ประการ หมายถึง นโยบายของรัฐที่ประกาศให้คนไทยยึดเป็นหลักปฏิบัติในปี พ.ศ. 2557 ได้แก่ 1) ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม 3) กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ 4) ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อม 5) รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม 6) มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน 7) เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 8) มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่ 9) มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 10) รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 11) แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอาย เกรงกลัวต่อบาป ตามหลักศาสนา และ 12) คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

การรับรู้ค่านิยม 12 ประการ หมายถึง การมีความรู้เกี่ยวกับสาระในนโยบายค่านิยม 12 ประการที่รัฐประกาศให้ผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะสถานศึกษานำไปส่งเสริมพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

พฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ หมายถึง การแสดงออกถึงการกระทำที่มีความเป็นรูปธรรมสามารถสังเกตเห็นหรือวัดได้ อันเกิดจากความรู้สึกรู้สึกหรือความเชื่อภายในบุคคลในช่วงเวลาของการวัดขณะที่รัฐส่งเสริมนโยบายค่านิยม 12 ประการ

วิธีการส่งเสริมค่านิยมของคนไทย หมายถึง การดำเนินงานหรือแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินงานของผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษาระดับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษาในการส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษามีค่านิยมของคนไทยตามนโยบายของรัฐ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ประโยชน์เชิงนโยบาย

สารสนเทศที่ได้จากงานวิจัยนี้เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานระดับนโยบาย ในการขับเคลื่อนหรือส่งมอบนโยบายต่อหน่วยงานระดับปฏิบัติ โดยมีข้อมูลที่ใช้ให้เห็นวิธีการขับเคลื่อนนโยบาย และการรับนโยบายไปปฏิบัติ การมีข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน ทั้งที่เกิดจากความชัดเจนของสาระในนโยบาย และการส่งมอบนโยบาย นอกจากนี้ยังได้สารสนเทศเกี่ยวกับการกำกับ ติดตาม การดำเนินงานตามนโยบาย ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนา ปรับปรุง และวางแนวทางการส่งเสริมค่านิยมคนไทยในระดับนโยบายต่อไป

ประโยชน์เชิงปฏิบัติ

สารสนเทศที่ได้จากงานวิจัยนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานระดับสถานศึกษา รวมทั้งทำให้ครูอาจารย์ได้รับข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับกระบวนการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน นักศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ตลอดจนสภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ซึ่งสารสนเทศเหล่านี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนา ปรับปรุง และวางแนวทางการส่งเสริมค่านิยมคนไทยที่มีความเหมาะสมสำหรับนักเรียน นักศึกษาในอนาคตต่อไป

ประโยชน์เชิงวิชาการ

การวิจัยนี้มีการพัฒนาเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ ซึ่งพัฒนาขึ้นให้เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน ผู้เกี่ยวข้องสามารถนำเครื่องมือนี้ไปใช้ประเมินค่านิยม 12 ประการได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละช่วงชั้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ค่านิยมคนไทย ตอนที่ 2 แนวทางส่งเสริมค่านิยม ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม และตอนที่ 4 กรอบความคิดของการวิจัย

ตอนที่ 1 ค่านิยมคนไทย

นักวิชาการให้ความหมายของคำว่า “ค่านิยม” (value) หลากหลาย (Hitlin & Piliavin, 2004; Wells, 2011) แต่นิยามที่ใช้กันมาก คือนิยามของ Rokeach (1973) ซึ่งระบุว่าค่านิยม (value) หมายถึง ความเชื่อที่มีลักษณะถาวรจนเป็นแนวปฏิบัติหรือเป้าหมายของการดำเนินชีวิตที่สังคมเห็นว่าเป็นสิ่งดีเห็นชอบในการยึดถือปฏิบัติตาม และยังมีหมายอื่น ๆ ที่ต่างออกไปอีกสองนิยาม คือ ค่านิยม หมายถึง ความปรารถนาของบุคคลที่มีพฤติกรรมจากบุคคลอื่นในสังคมที่เห็นว่าเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติ และค่านิยม หมายถึง แหล่งกำเนิดของแรงบันดาลใจในการทำงานให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย (Hitlin & Piliavin, 2004; Wells, 2011) นอกจากนี้ นักวิชาการอีกหลายคนยังเห็นสอดคล้องกันว่า ค่านิยมเป็นเครื่องนำทางที่ทำให้เกิดเจตคติและพฤติกรรม โดยมีการเปลี่ยนแปลงตามบริบทของสังคม (Chong, 1996; Turner, 2004; Wells, 2011) ในการวิจัยนี้จึงกำหนดนิยามสำหรับ ค่านิยม (value) ว่าหมายถึง ความเชื่อที่บุคคลเห็นว่ามีคุณค่าควรนำมายึดถือปฏิบัติจนเกิดเป็นพฤติกรรมตามที่สังคมเห็นว่าเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติหรือเป็นคุณงามความดี

Chong (1996) กล่าวถึงค่านิยมในบทความเรื่อง Values versus Interests in the Explanation of Social Conflict ไว้ว่า ในทฤษฎีทางสังคมวิทยาจะให้ความสำคัญกับ “ค่านิยม” และ “สิ่งที่เป็นอัตลักษณ์ของกลุ่ม” โดยถือเป็นแรงจูงใจหลักต่อการกระทำของบุคคล การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต้องมาจากการเปลี่ยนแปลงของค่านิยมและอุปนิสัยที่สำคัญ แต่การเปลี่ยนค่านิยมและอุปนิสัยนั้นมักเกิดขึ้นได้ยาก เพราะค่านิยมทางสังคม (social value) เป็นผลลัพธ์ที่ได้จากครอบครัว โรงเรียน ชนชั้นในสังคม และกลุ่ม รวมถึงสถาบันที่ร่วมกันสร้างค่านิยมให้เป็นรูปร่างจากประสบการณ์ในการอยู่ร่วมกันเป็นสังคม และก่อให้เกิดค่านิยมที่มีในแต่ละคนและในกลุ่มซึ่งแตกต่างกันไปของคนอื่นทั่วไป โดยปกติแล้วบุคคลมักต่อต้านการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมที่บั่นทอนเหตุผลพื้นฐานอันเป็นต้นแบบสำหรับค่านิยมและการกระทำของพวกเขา การสร้างและการถ่ายทอดค่านิยมที่เกิดขึ้นหลายๆ ครั้งได้จากการเลียนแบบ และการสอดคล้องกันที่ไม่ได้มีการคาดการณ์ไว้อย่างชัดเจน ดังเช่นกิจกรรมและความชอบของบุคคลถูกกำหนดโดยค่านิยมที่ถูกสะสมมา เด็กเรียนรู้การแบ่งพวกจากผู้ปกครอง และเมื่อพวกเขาอยู่ในช่วงวัยเลือกตั้ง เด็กกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่จะออกเสียงเลือกพรรคการเมืองเดียวกันกับผู้ปกครอง เป็นต้น ในขณะที่ Rokeach (1973) กล่าวว่า ค่านิยม (value) มีความเกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งขึ้นอยู่กับความเชื่อภายในตัวบุคคล (intra-personal) และความเชื่อของสังคม (society-centered) ด้วย โดยแต่ละบุคคลจะให้ความสำคัญกับค่านิยมแตกต่างกัน ทำให้แสดงพฤติกรรมที่แตกต่างกัน

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2526) บัญญัติค่านิยมคนไทยเพื่อเป็นหลักในการดำเนินชีวิตและพัฒนาประเทศในปี 2525 เรียกว่า “ค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ” ประกอบด้วย 1) การพึ่งตนเอง การขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ การพึ่งตนเองคือการรู้จักหารายได้และทรัพย์สินเพื่อเลี้ยงตนเองได้ ไม่เป็นภาระแก่คนอื่น ส่วนการขยันหมั่นเพียรมีมานะอดทนไม่ทอดทิ้ง สามารถฝ่าฟันอุปสรรคและความยากลำบากที่ขวางกั้น ส่งผลให้เกิดความสำเร็จหรือปรับปรุงตนเองให้ดียิ่งขึ้น เสมือนกับสร้างคนให้มีความรับผิดชอบคือ รู้จักหน้าที่ของตนเอง เช่น รับผิดชอบต่อครูคือ การสอนนักเรียนให้มีความรู้และดูแลนักเรียนให้ดีที่สุด รวมถึงสร้างนักเรียนให้เคารพกฎเกณฑ์ มีใจเป็นนักกีฬา กล้ารับผิดชอบ 2) การประหยัดและการออม การประหยัด คือ รู้จักใช้จ่ายในทางที่ถูกซึ่งเป็นการสอนคนให้มีความละเอียดรอบคอบ มีระเบียบวินัย มีความระมัดระวัง เช่น การปะชุนเสื้อผ้าขาดแทนการซื้อใหม่ เป็นต้น การประหยัดจึงเป็นการรู้จักใช้เงินและสิ่งของให้เป็นประโยชน์มากที่สุด ช่วยให้รู้จักวางแผนในการใช้เงินและทรัพย์สินอย่างคุ้มค่าและเหมาะสม เสมือนเป็นการออม (การรู้จักถนอม สงวนเก็บงำ) ที่ก่อให้เกิดการเก็บสะสมให้มากยิ่งขึ้น 3) การมีระเบียบวินัยและการเคารพกฎหมาย “การมีระเบียบวินัย” เป็นการทำตามกฎเกณฑ์ โดยไม่ฝ่าฝืน ส่วนการเห็นแก่ความสบายหรือผลประโยชน์ของตนเป็นหลักมีผลให้ขาดระเบียบ เช่น ทิ้งขยะลงบนท้องถนน ข้ามถนนได้สะพานลอยคนข้าม เป็นต้น ระเบียบวินัยจะสร้างคนให้มีความประพฤติเป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่สังคมต้องการ กฎเกณฑ์นี้อาจเป็น “กฎหมาย” ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสังคมที่มีคนอยู่เป็นจำนวนมาก และมีความคิดที่แตกต่างกัน 4) การปฏิบัติตามคุณธรรมของทางศาสนา ทุกศาสนาสอนคนให้มีเมตตากรุณาต่อกัน ยึดมั่นทำความดี มีจิตใจงดงาม มีความพฤติกรรมที่เต็มไปด้วยคุณธรรมสุจริตทั้งกาย วาจาและใจ ในศาสนาพุทธสอนให้ละเว้นความชั่ว ประพฤติดี ทำใจให้บริสุทธิ์ไม่ประมาท และสอนในเรื่องความไม่เที่ยงแท้แน่นอน มีการเปลี่ยนแปลง และความแตกต่างของสังขาร ทำให้คนเข้าใจเรื่องชีวิต การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนาจะเป็นประโยชน์แก่ชีวิตของแต่ละบุคคล และแก่สังคมโดยรวม และ 5) มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ โดยที่ ชาติ หมายถึง กลุ่มคนที่มีเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม และความเป็นมาในประวัติศาสตร์เดียวกัน ชาติจึงเป็นสมบัติส่วนรวม คนไทยจึงต้องรักและยกย่องเทิดทูน ความเสื่อมสลายของชาติหมายถึงความเสื่อมสลายของคนไทยทุกคน ในทางกลับกันความเจริญก้าวหน้าของชาติหมายถึงความเจริญก้าวหน้าของคนไทยทุกคน ศาสนาเป็นสถาบันที่สอนคนให้เป็นคนดี ในสังคมไทยเปิดโอกาสให้คนไทยเลือกนับถือศาสนาได้ตามความศรัทธาของตน มิได้มีความรังเกียจเด็ดจันท์ พระมหากษัตริย์เป็นสถาบันสูงสุดอันเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางใจของคนไทย เป็นที่เคารพเทิดทูนของคนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระมหากษัตริย์ไทยทรงเป็นมิ่งขวัญและที่เคารพรักเทิดทูนของคนทั้งชาติ ฉะนั้นทุกคนควรรักเคารพยกย่องปกป้องเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

ค่านิยมคนไทยที่พระครูปริยัติธรรมวงศ์ (2558) แบ่งค่านิยมในสังคมไทยออกเป็น 2 ช่วง โดยใช้เกณฑ์วิถีชีวิตในสังคมและระบบคุณธรรม คือ 1) ค่านิยมคนไทยในอดีต จากวิถีชีวิตสังคมเกษตรกรรมที่เป็นครอบครัวขยาย และคนส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนา ดังนั้นค่านิยมในยุคนี้มีพื้นฐานมาจากพุทธศาสนา ความเชื่อในอำนาจลี้ลับศักดิ์สิทธิ์ และความกลัว จึงไม่มีค่านิยมที่เด่นชัดนัก แต่เป็นค่านิยมที่มีพื้นฐานจากระบบอุปถัมภ์ ประกอบด้วย 1.1) การทำความดี เช่น ความกตัญญูกตเวที ความซื่อสัตย์สุจริต ความเมตตาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 1.2) การเคารพผู้อาวุโส ระบบอาวุโสที่ต้องให้ความเคารพนับถือและอ่อนน้อมต่อผู้มีอาวุโสกว่า 1.3) การยกย่องผู้มีความรู้ การยกย่องเชื่อถือผู้มีการศึกษาสูง ตามความเชื่อ “มีความรู้จะได้เป็นเจ้านายคน” และ

1.4) การรักษาหน้า การกระทำการใดๆ มักคำนึงถึงหน้าตา หรือศักดิ์ศรีของตนเอง และวงศ์ตระกูล และ 2) ค่านิยมคนไทยในปัจจุบัน จากการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรมมากขึ้นส่งผลให้วิถีชีวิตเปลี่ยนเป็นครอบครัวเดี่ยว ค่านิยมในปัจจุบันจึงเปลี่ยนไปจากเดิม ประกอบด้วย 2.1) เงินหรือความร่ำรวย มีอิทธิพลต่อการกำหนดแนวทางและพฤติกรรมของคนไทย 2.2) อำนาจ เป็นสิ่งที่คนต้องการมีเพราะนำมาซึ่งเงิน ทรัพย์สิน การยอมรับนับถือ และสิ่งที่สนองตอบความต้องการพื้นฐานของคนทั้งทางกายและทางใจ 2.3) ความอาวุโสในตำแหน่งงาน และในฐานะทางสังคม ส่งผลให้ได้รับการนับถือและยกย่อง 2.4) ใจกว้าง หมายถึงมีจิตใจเป็นนักกีฬา ไม่ตระหนี่เหนียวแน่น ใจบุญสุนทาน 2.5) การเป็นเจ้านาย ส่งผลให้เกิดการ “มีชนชั้น” หรือมีเกียรติและตำแหน่งในสังคม นำไปสู่การได้รับแต่งตั้งให้มีอาชีพนั่งโต๊ะ ซึ่งถูกมองว่าเป็นอาชีพที่สบายกว่าการทำเกษตร ถือว่าได้เป็นเจ้าของคน 2.6) ความกตัญญูรู้คุณ จะได้รับความรักและยกย่องว่าเป็นคนดีในสังคม และ 2.7) ผู้มีความรู้ การมีความรู้ มีการศึกษาสูง ถือว่ามีเกียรติ สังคมยอมรับให้เกียรติทำให้มีฐานะทางสังคมเหนือคนอื่น

นอกจากนั้น ชญานิศวรร กุลรัตน์มณีพร และคณะ (2555) ได้ศึกษาและทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยด้านค่านิยมในประเทศไทย เพื่อใช้จัดทำแผนด้านการวิจัยเกี่ยวกับค่านิยมในประเทศไทย โดยใช้วิธีเชิงบูรณาการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับค่านิยมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 - 2555 แบ่งพิจารณาตามช่วงเวลารวมทั้งสิ้น 5 ช่วงเวลาคือ ช่วงปี พ.ศ. 2510 - 2519 ช่วงปี พ.ศ. 2520 - 2529 ช่วงปี พ.ศ. 2530 - 2539 ช่วงปี พ.ศ. 2540 - 2549 และช่วงปี พ.ศ. 2550 - 2554 ผลการศึกษาพบว่า ในช่วงแรก พ.ศ. 2510 - 2519 งานศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมส่วนใหญ่มุ่งเน้นที่การศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมของกลุ่มบุคคล หรือกลุ่มวิชาชีพต่างๆ รองลงมาคือการศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมทางสังคม ในช่วงที่สอง พ.ศ. 2520 - 2529 การศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมในประเด็นตามทฤษฎีแนวคิดต่างๆ กันมาก รองลงมาเป็นค่านิยมของกลุ่มบุคคล และวิชาชีพ จึงสะท้อนให้เห็นว่า มีการเปลี่ยนผ่านการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับค่านิยมคนไทย ประเด็นของกลุ่มบุคคลและวิชาชีพมีแนวโน้มลดลง แต่มีการศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมในประเด็นด้านทฤษฎีแนวคิดต่างๆ มากขึ้นจากทศวรรษที่ผ่านมา ในช่วงที่สามพ.ศ. 2530 - 2539 พบว่าการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับค่านิยมในประเด็นด้านสังคมมากขึ้นจากในอดีต การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับค่านิยมในประเด็นของกลุ่มบุคคลและวิชาชีพและการศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมในประเด็นด้านทฤษฎีแนวคิดต่างๆ มีการศึกษาในจำนวนลดลง ในช่วงที่สี่ พ.ศ. 2540 - 2549 พบว่า แนวโน้มการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับค่านิยมในประเด็นด้านสังคมยังคงมีจำนวนมากที่สุด และมีจำนวนมากต่อเนื่องไปจนถึงในช่วงสุดท้าย พ.ศ. 2550 - 2554 ดังนั้น ผลวิจัยนี้บ่งบอกเป็นนัยได้ว่า ค่านิยมคนไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลา การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับค่านิยมเปลี่ยนประเด็นไปตามนโยบายรัฐหรือการส่งเสริมและสนับสนุนในแต่ละช่วงเวลา และในปัจจุบันจะเน้นการศึกษาวิจัยค่านิยมคนไทยในประเด็นด้านสังคมเป็นจำนวนมากที่สุด

ค่านิยมคนไทยในยุครัฐบาลภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา มีนโยบายชัดเจนเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนให้คนไทยมีค่านิยมหลัก 12 ประการ ได้แก่ 1) มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม 3) กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ 4) ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม 5) รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม 6) มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ ห่วงดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน 7) เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง 8) มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่ 9) มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 10) รู้จักดำรงตน อยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่ายจำหน่าย และพร้อมที่จะขยายกิจการ เมื่อมีความพร้อม เมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี 11) มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่างๆ หรือกิเลส มีความละเอียดเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา และ 12) คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง (สำนักโฆษก กลุ่มยุทธศาสตร์และแผนการประชาสัมพันธ์, 2557)

ความหมายของคำว่า “ค่านิยม” ที่นำเสนอข้างต้นเมื่อนำมาใช้กับการติดตามประเมินผลการส่งเสริมค่านิยมของรัฐ 12 ประการ การวิจัยนี้จึงนิยามค่านิยมคนไทย ออกเป็น 2 ด้าน คือ ความเชื่อที่เห็นว่าสำคัญและนำมาเป็นหลักยึดในการดำเนินชีวิต และพฤติกรรมที่สะท้อนจากการเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับ “ค่านิยม” ที่รัฐกำหนดแต่ละข้อเป็นหลัก

ตอนที่ 2 แนวทางส่งเสริมค่านิยม

ในประเทศไทยมีหน่วยงานที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมคุณธรรม เช่น ศูนย์คุณธรรม ที่มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับกลุ่มผู้เรียน ประชาชน ชุมชน มาเป็นเวลานานนับสิบปี และในปี 2557 รัฐบาลมีนโยบายการส่งเสริมค่านิยมหลัก 12 ประการ ในช่วงปี พ.ศ. 2557 - 2558 หลังการประกาศนโยบาย สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2558) รายงานการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ โดยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า ระยะเริ่มต้นเน้นการเร่งรัดประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยม 12 ประการ มีการจัดทำบทเพลงและวิดีโอเพลงค่านิยม 12 ประการ ประชาสัมพันธ์หลักค่านิยมสู่สถานศึกษา และส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เช่น การประกวดแข่งขันร้องเพลงค่านิยม 12 ประการ การประกวดวาดภาพระบายสี เป็นต้น สำหรับผู้บริหารและครูจะได้รับการอบรมเกี่ยวกับการบูรณาการค่านิยมในการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำความรู้ไปปรับใช้ และให้สถานศึกษาบริหารจัดการหลักสูตรของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มีเนื้อหาเกี่ยวกับค่านิยม ปรับโครงสร้างหลักสูตรวิชา ประวัติศาสตร์และหน้าที่พลเมือง โดยเน้นการพัฒนาค่านิยมหลักผ่านสองวิชา และระดับสูงกว่า การศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดการเรียนการสอนปลูกฝังค่านิยม 12 ประการเข้ากับการจัดการศึกษา ในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป และบูรณาการเข้ากับกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ อีกทั้งมีการจัดค่ายเสริมสร้างอุดมการณ์รักชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์ให้กับนักศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการขับเคลื่อนนโยบายสู่โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีการจัดทำเอกสารการขับเคลื่อนค่านิยมหลัก 12 ประการสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา ขึ้นเมื่อปี 2557 เพื่อใช้เป็นแนวทางให้สถานศึกษาในสังกัดดำเนินการตาม โดยเอกสารประกอบด้วยเนื้อหาในส่วนของเป้าหมายและแนวทางการขับเคลื่อนค่านิยมหลัก 12 ประการสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา และแนวทางการวัดและประเมินผลค่านิยมหลัก 12 ประการ รวมถึงตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างค่านิยมหลัก 12 ประการ โดยยึดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับค่านิยมหลัก 12 ประการสู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีการจัดทำแผนการวัดและประเมินผลค่านิยมหลัก 12 ประการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ, 2557)

ค่านิยมหลัก	กลุ่มเป้าหมาย	ตัวบ่งชี้/ พฤติกรรม สำคัญ	วิธีการ	เครื่องมือ	ระยะเวลา
มีศีลธรรมรักษา ความสัตย์หวังดี ต่อผู้อื่นเพื่อแม่ และแบ่งปัน	นักเรียนชั้น ป. 3	ไม่พูดปดทั้งต่อ หน้าและลับหลัง	การสังเกต	แบบบันทึก พฤติกรรมการพูด	ตลอดภาคเรียน

ภาพ 2.1 ตัวอย่างการวัดและประเมินผลค่านิยมหลัก 12 ประการ

ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2558) ได้จัดทำแนวทางการประเมินพฤติกรรมผู้เรียนอาชีวศึกษาตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ประกอบด้วยขั้นตอนการนำค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการสู่การปฏิบัติ การกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน ขั้นตอนการกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน แนวทางการประเมินค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ โดยจัดทำเป็นตารางรายการประเมิน 12 ข้อ ที่มีพฤติกรรมบ่งชี้ เช่น ค่านิยมข้อ 1 มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนที่แสดงถึงการเป็นพลเมืองที่ดี ด้วยความสำนึก ความภาคภูมิใจในเอกราชและความเสียสละของบรรพบุรุษไทย ปฏิบัติตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ และจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ เช่น 1) ร่วมกิจกรรมเข้าแถวยืนตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ 2) ร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาที่ตนนับถือ และ 3) ร่วมกิจกรรมวันสำคัญที่เกี่ยวกับการเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดขอนแก่นเป็นตัวอย่างของหน่วยงานที่ได้จัดโครงการค่ายเพื่อเสริมสร้างค่านิยมหลัก 12 ประการ สำหรับประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ผลจากการเข้าร่วมโครงการค่ายเพื่อเสริมสร้างค่านิยมหลัก 12 ประการ พบว่ามีผู้เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 100 มีความพึงพอใจ ร้อยละ 95.35 ความรู้ความเข้าใจ ร้อยละ 93.69 และดำเนินการนำไปใช้ประโยชน์ ร้อยละ 93.98 (ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2557)

สำหรับต่างประเทศก็มีการศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมค่านิยมกันมาก เช่น Berkowitz (2011) เสนอแนวทางการส่งเสริมค่านิยมซึ่งเรียกว่าค่านิยมศึกษา (value education) โดยรวมถึงคุณธรรมศึกษา (moral education) และคุณลักษณะศึกษา (character education) ด้วย จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของต่างประเทศพบว่า กลยุทธ์การส่งเสริมค่านิยมที่ทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์มี 14 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) กลยุทธ์การปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน (peer interactive strategies) ได้แก่ การเรียนรู้แบบร่วมมือ (cooperative learning) และการอภิปรายภาวะวิกฤตศีลธรรม (moral dilemma discussion) 2) จิตสาธารณะต่อผู้อื่น (service to others) 3) การฝึกระเบียบวินัยเชิงพัฒนา (developmental discipline) 4) ต้นแบบและการเป็นพี่เลี้ยง (role-modeling and mentoring) 5) การดูแลเอาใจใส่ (nurturance) 6) ความเชื่อถือและความไว้วางใจ (trust and trustworthiness) 7) การตั้งความคาดหวังให้สูง (high expectation) 8) การเน้นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั่วทั้งโรงเรียน (school-wide character focus) 9) การมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน (family/community involvement) 10) การใช้ศาสตร์การสอนด้านการเสริมพลังอำนาจ (pedagogy of empowerment) 11) การสอนเกี่ยวกับคุณลักษณะ

อันพึงประสงค์ (teaching about character) 12) การสอนเกี่ยวกับสมรรถนะทางสังคมและอารมณ์ (teaching social and emotional competencies) 13) วิธีอุปนัย (induction) และ 14) การพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพ (professional development)

นอกจากนั้น งานวิจัยของ Bozkurt และ Mikail (2016) ยังสนับสนุนว่าครูเป็นผู้ดำเนินการส่งเสริมค่านิยมที่สำคัญที่สุด ค่านิยมทำให้คนมีชีวิตอยู่รวมกันได้และมีเหตุผลร่วมกัน การส่งเสริมค่านิยม หรือค่านิยมศึกษา (value education) เริ่มต้นจากในครอบครัวและเป็นรูปร่างขึ้นจากสภาพแวดล้อมที่เด็กอาศัยอยู่ ภายหลังจากเริ่มเข้าโรงเรียนเด็กจะเรียนรู้ค่านิยมผ่านระบบการศึกษา โรงเรียนจะพร่ำสอนค่านิยมต่างๆ ที่ได้ผ่านการยอมรับจากชุมชนให้กับนักเรียนโดยมีผู้ดำเนินการที่สำคัญที่สุดก็คือครู ถ้าครูยึดปฏิบัติตามค่านิยมที่ดีและอธิบายให้นักเรียนทราบได้อย่างละเอียดสมบูรณ์ ส่งผลให้ครูสามารถสอนนักเรียนด้วยวิธีที่ดีขึ้นกว่าเดิม ในขณะที่นักเรียนเรียนรู้ผ่านต้นแบบการประพฤติปฏิบัติของครู และในที่สุดสามารถประพฤติปฏิบัติได้เหมือนกับครู ดังนั้น ครูจึงเป็นเสมือนบุคคลที่ยอดเยี่ยมและมีคุณค่ากับนักเรียน ซึ่งงานวิจัยของ Bozkurt และ Mikail วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากมุมมองความคิดเห็นของนักศึกษาสาขาพลศึกษาที่ศึกษาเรียนรู้ค่านิยมจำนวน 158 คนพบว่า นักศึกษาได้รับข้อมูลที่เพียงพอในการศึกษาเรียนรู้ค่านิยมครูควรปฏิบัติเพื่อเป็นต้นแบบให้กับนักศึกษา และค่านิยมศึกษาควรจัดเป็นวิชาหนึ่งที่สอนในมหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม

สุวิมล ว่องวาณิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย (2543) ศึกษาปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมระดับบุคคลเพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนรวมของนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า 1) ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อบุคคลต่อระดับคุณธรรมของนิสิต ได้แก่ การปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองอยู่เสมอ การบำเพ็ญประโยชน์ การได้รับการเอาใจใส่จากครูอาจารย์ ระดับความอบอุ่นในครอบครัว การอ่านหรือฟังธรรมะจากสื่อต่างๆ การได้รับการปลูกฝังด้านความเป็นคนดีจากพ่อแม่ การมีเพื่อนที่ดี การทำบุญทำทาน การเข้าวัดไปโบสถ์เพื่อฟังเทศน์/ฟังธรรม เพศ เกรดเฉลี่ยสะสม และจำนวนพี่น้อง ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลทางลบต่อบุคคลต่อระดับคุณธรรมของนิสิต ได้แก่ ภูมิฐานะ สาขาวิชาที่ศึกษา สังเกตของมหาวิทยาลัย และสถานภาพครอบครัว 2) แนวทางการพัฒนาคุณธรรมมีหลายวิธี ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การสร้างวิชาที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมให้นักศึกษาได้เรียน การนำเสนอตัวแบบหรือแบบอย่างที่ดี และการสร้างบรรยากาศเพื่อส่งเสริมคุณธรรมในมหาวิทยาลัย

นางลักษณ์ วิรัชชัย ศจีมาจ ณ วิเชียร และพิศสมัย อรทัย (2551) สำรวจและสังเคราะห์ตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม พบว่า ตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมที่สำคัญของสังคมไทย ประกอบด้วย 14 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ความซื่อสัตย์สุจริต 2) ความรับผิดชอบ 3) ความมีสติสัมปชัญญะ 4) ความขยันหมั่นเพียร 5) ความมีวินัย 6) ความอดทน 7) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 8) ความยุติธรรม 9) ความเป็นกัลยาณมิตร 10) ความสามัคคี 11) ความกตัญญูกตเวทิตา 12) ฉันทะ 13) ความประหยัด และ 14) ความเป็นอิสระ สำหรับสภาพการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมพบว่า การดำเนินการเกี่ยวกับการเฝ้าระวังระดับคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทยยังขาดระบบที่มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายทั้งในระดับจุลภาคและมหภาค และรัฐบาลต้องแสดงจุดยืนในเรื่องนี้ให้ชัดเจน เพื่อเร่งแก้ไขปัญหาวิกฤตคุณธรรมจริยธรรมที่กำลังคุกคามและบ่อนทำลายประเทศไทยชาติ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ประเมินผลคุณธรรม 8 ประการของผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดทำโครงการพัฒนาคุณธรรมของสถานศึกษา พบว่ามี 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 โครงการคุณธรรมที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในทุกระดับชั้น คือ โครงการส่งเสริมความสะอาดและโครงการส่งเสริมความมีวินัย กลุ่มที่ 2 โครงการคุณธรรมที่ได้รับความนิยมมากในบางระดับชั้น ได้แก่ โครงการสอนศาสนา โครงการอบรมคุณธรรม โครงการพิธีกรรมทางศาสนา โครงการส่งเสริมความประหยัด โครงการส่งเสริมความซื่อสัตย์ กลุ่มที่ 3 โครงการคุณธรรมที่ได้รับความนิยมปานกลางในทุกระดับชั้น ได้แก่ โครงการค่ายธรรมะ โครงการค่ายอบรมคุณธรรม โครงการต่อต้านยาเสพติด โครงการส่งเสริมมารยาท โครงการส่งเสริมความสามัคคี โครงการส่งเสริมความมีน้ำใจ โครงการบันทึกความดี โครงการพัฒนาคุณธรรมร่วมกับผู้ปกครอง และโครงการประกวดผู้เรียนคุณธรรมดีเด่น และกลุ่มที่ 4 โครงการคุณธรรมที่นิยมจัดในบางระดับชั้น ได้แก่ โครงการค่ายลูกเสือ 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคุณธรรมของผู้เรียน พบว่า ประเภทสถานศึกษา คุณลักษณะของผู้สอน ผลการเรียนรู้ เพศของผู้เรียน และการจัดกิจกรรมโครงการคุณธรรม ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมคุณธรรมเพิ่มขึ้น

Ulavere และ Veisson (2015) ศึกษาค่านิยม และการส่งเสริมค่านิยมสถานรับดูแลเด็กก่อนวัยเรียนในประเทศเอสโตเนีย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างคำจำกัดความของค่านิยมที่ครูใหญ่ ครู และผู้ปกครองของนักเรียนในสถานรับดูแลเด็กก่อนวัยเรียนในประเทศเอสโตเนีย พิจารณาแล้วเห็นว่าสำคัญ ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดแก่เด็กก่อนวัยเรียน และรวมถึงกิจกรรมที่คาดว่าจะต้องใช้ในการศึกษาส่งเสริมค่านิยมเหล่านั้นให้กับเด็ก เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาของ Ulavere และ Veisson คือ แบบสอบถาม โดยกลุ่มตัวอย่างที่ตอบกลับมามีจำนวนทั้งสิ้น 978 คน จาก 15 เขตการปกครองในเอสโตเนีย ประกอบด้วย ครูใหญ่ 163 คน ครู 425 คน และผู้ปกครองของเด็กก่อนวัยเรียน 390 คน ผลการศึกษาพบว่า 5 อันดับแรกของค่านิยมที่ทั้งครูใหญ่ ครู และผู้ปกครองเห็นว่าสำคัญจะต้องส่งเสริมให้เกิดกับเด็ก คือ ความซื่อสัตย์ สุขอนามัย การช่วยเหลือเกื้อกูล ความสามารถในการทำงานร่วมกัน และการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ตามลำดับ และค่านิยมที่ทั้งครูใหญ่ ครู และผู้ปกครองเห็นว่ามีความสำคัญน้อยมาก 3 อันดับแรกคือ ความภาคภูมิใจ พฤติกรรมที่มีศีลธรรมจรรยา และความจงรักภักดี ตามลำดับ และผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทางสถิติพบว่า ค่านิยมที่ครูใหญ่พิจารณาเห็นว่าสำคัญที่ต้องส่งเสริมให้เกิดกับเด็กคือ อารมณ์ขัน ความภาคภูมิใจ และการประดิษฐ์คิดค้น แต่ครูผู้สอนกลับมองว่าค่านิยมที่เกี่ยวกับความอดทนมีความจำเป็นควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับเด็กมากกว่า ในขณะที่ผู้ปกครองพิจารณาว่าความมั่นใจและความรับผิดชอบมีความสำคัญควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับเด็กก่อนวัยเรียนมากกว่า และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างครูกับผู้ปกครอง ผู้ปกครองพิจารณาเห็นว่าทำให้การศึกษา กับเด็กก่อนวัยเรียนมีความสำคัญมากกว่า ในระบบการศึกษาที่ดี การส่งเสริมสนับสนุนค่านิยม กับเด็กวัยก่อนเรียนมักเริ่มต้นไปพร้อมๆ กับอิทธิพลของการอยู่ร่วมกัน ซึ่งได้จากการสื่อสาร และการทำกิจกรรมระหว่างกันของเด็กในกลุ่ม (เช่น การรับประทานอาหาร การแต่งตัว) และแบบอย่างของบุคคลหรือปฏิบัติตนเป็นต้นแบบในด้านค่านิยมมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อค่านิยมศึกษา

Tonga (2016) ศึกษาการเปลี่ยนค่านิยมไปสู่พฤติกรรม : การศึกษาจากการใช้การส่งเสริมค่านิยมของครอบครัวในประเทศตุรกี เนื่องจากปกติแล้วบุคลิกภาพของคนจะถูกสร้างมาจากค่านิยมที่พวกเขายึดถือ ถึงแม้ว่ามีศาสนา ภาษาที่ใช้ เชื้อชาติ และวัฒนธรรมที่ต่างกัน ค่านิยมเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งทางบวกและทางลบต่อรูปแบบการดำรงชีวิตของมนุษย์และสังคมโดยตรง

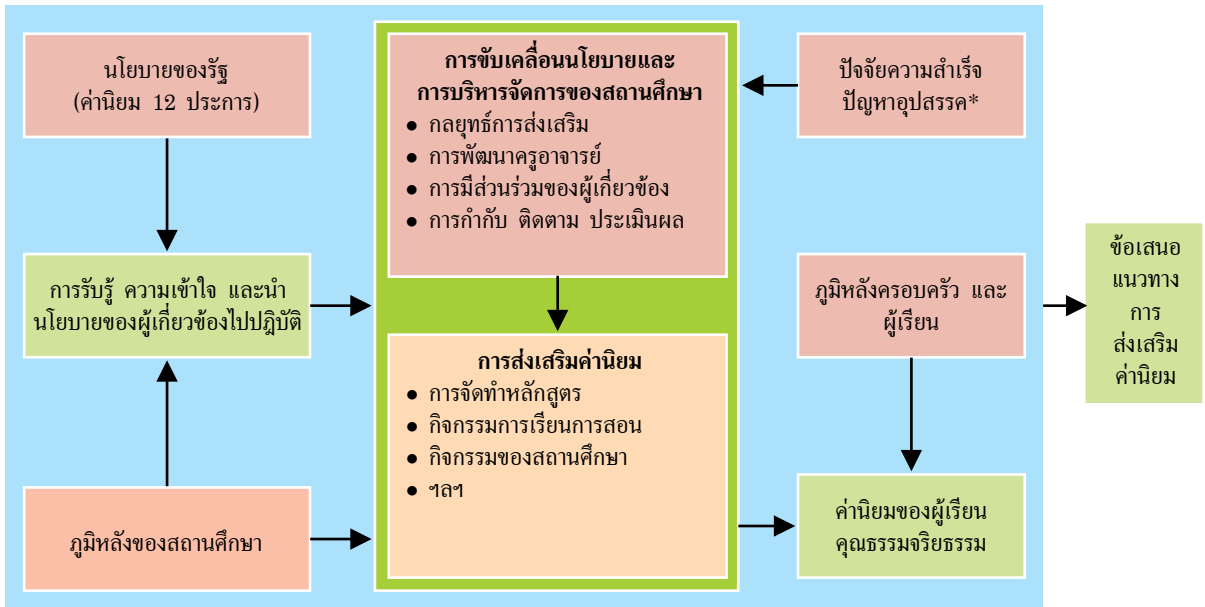

Shaheen และคณะ (2015) ได้ทำวิจัยค่านิยมสมัยใหม่ คือ ค่านิยมในการออกกำลังกาย ศึกษานักเรียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักศึกษาในประเทศจอร์แดน โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก จำนวน 525 คน จากมหาวิทยาลัยของรัฐ 2 แห่ง และ มหาวิทยาลัยเอกชน 1 แห่ง ใช้วิธีวิจัยเชิงพรรณนาแบบตัดขวาง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ โปรไฟล์วิถีการดำเนินชีวิตที่ส่งเสริมสุขภาพแบบที่ 2 (Health Promoting Lifestyle Profile II) ข้อค้นพบที่ได้คือ นักศึกษาในจอร์แดนมีปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ โดยเฉพาะกิจกรรมการออกกำลังกายและการจัดการขอบเขตความคิดที่ต้องเน้นเป็นพิเศษ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักศึกษา (คำนวณจากค่าเฉลี่ยข้อมูลที่บ้านที่กินโปรไฟล์วิถีการดำเนินชีวิตที่ส่งเสริมสุขภาพ) ขึ้นกับอายุ เพศ สถานภาพการทำงาน รายได้ครอบครัว ประเภทของสถานศึกษา และสาขาวิชาของนักศึกษา ยิ่งไปกว่านั้น ควรจะเน้นการให้กำลังใจในการทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพให้ดียิ่งขึ้น และสร้างวิถีการดำเนินชีวิตอันส่งเสริมสุขภาพให้กับนักศึกษา ด้วยการรวมวิชาส่งเสริมสุขภาพหลายๆ วิชาเข้ามาไว้ในหลักสูตรของทุกคณะในมหาวิทยาลัย ซึ่งอาจจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจความสำคัญของการมีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ และในที่สุดทำให้กิจวัตรด้านสุขภาพดีขึ้น นอกจากนี้ ควรเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ในการออกกำลังกายเข้ามาในมหาวิทยาลัย เพื่อสนับสนุนให้นักศึกษาที่ใช้เวลาอย่างมากในมหาวิทยาลัยได้มาออกกำลังกาย

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการส่งเสริมค่านิยมคุณธรรมจริยธรรม มีหลายประการ เช่น บริบทของสถานศึกษา ประเภทสถานศึกษา สถานภาพครอบครัว (สุวิมล ว่องวาณิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย, 2543; Tonga, 2016) และการปฏิบัติตนเป็นต้นแบบของครู สภาพแวดล้อมที่นักเรียนโตขึ้นมา โรงเรียน (Celikkaya & Filoglu, 2014; Ulavere & Veisson, 2015) เป็นต้น นอกจากนี้งานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2551) และงานวิจัยของ Shaheen และคณะ (2015) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียน เช่น ผลการเรียน เพศ อายุ สถานภาพการทำงาน รายได้ครอบครัว ประเภทของสถานศึกษา และสาขาวิชาของนักศึกษา เป็นต้น ดังนั้นการวิเคราะห์ปัจจัยในงานวิจัยครั้งนี้จึงศึกษาปัจจัยระดับบุคคล และระดับสถานศึกษา

ตอนที่ 4 กรอบความคิดของการวิจัย

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนและนิสิตนักศึกษา (สุวิมล ว่องวาณิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย, 2543; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณธรรมของผู้เรียนสามารถจำแนกได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านภูมิหลังของนักเรียน นิสิตนักศึกษา ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสถานศึกษา ส่วนด้านกระบวนการพัฒนาคุณธรรมหรือค่านิยมส่วนใหญ่เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การสร้างวิชาที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมให้ผู้เรียนได้เรียน การมีต้นแบบบุคคลที่มีคุณธรรมให้เห็นเป็นตัวอย่าง นอกจากนี้ในงานวิจัยของ Berkowitz (2011) ก็ชี้ให้เห็นว่าการส่งเสริมค่านิยมในสถานศึกษามีหลากหลายวิธีการ ได้แก่ กลยุทธ์การส่งเสริม การจัดทำหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมของสถานศึกษา การพัฒนาครูอาจารย์ และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง กรอบความคิดของการวิจัยจึงกำหนดแนวทางการติดตามประเมินผลการส่งเสริมค่านิยมของสถานศึกษาเชิงปริมาณดังภาพ 2.2 สำหรับการศึกษาปัจจัยความสำเร็จและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานใช้การศึกษาด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ

* การศึกษาเชิงคุณภาพ

ภาพ 2.2 กรอบความคิดของการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมิน (evaluation research) มีการศึกษาเชิงปริมาณโดยใช้การสำรวจด้วยแบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์ระดับค่านิยมของนักเรียนและนักศึกษา ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลในภาพกว้าง และการศึกษาเชิงคุณภาพโดยการลงพื้นที่ตรวจสอบกรณีศึกษา (site visit) การสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม (focus group) ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบในการอธิบายผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมค่านิยมคนไทยในสถานศึกษาในระดับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา รายละเอียดของวิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาเชิงปริมาณ

การวิจัยตอนนี้ใช้การศึกษาเชิงปริมาณ ซึ่งเน้นการพัฒนาเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ และดัชนีค่านิยม 12 ประการ สำหรับนักเรียนและนักศึกษา ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา รวมทั้งการวิเคราะห์ระดับการรับรู้ค่านิยม 12 ประการ และพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของนักเรียนและนักศึกษา ตลอดจนการวิเคราะห์กระบวนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติและวิธีการส่งเสริมค่านิยมของสถานศึกษาตามนโยบายค่านิยม 12 ประการ ทั้งนี้ในส่วนของการวิเคราะห์กระบวนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ และวิธีการส่งเสริมค่านิยมจะมีผลการศึกษาเชิงคุณภาพมาใช้ประกอบการตีความด้วย

1.1 การพัฒนาเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ และดัชนีค่านิยม 12 ประการ

การศึกษาในขั้นตอนนี้ได้ใช้การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม จากนั้นวิเคราะห์ความเชื่อที่เป็นหลักยึดในการดำเนินชีวิต และพฤติกรรมที่สะท้อนจากการเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับค่านิยม 12 ประการ

ตาราง 3.1 ตัวอย่างการถอดค่านิยม 12 ประการเป็นคุณธรรมจริยธรรม

ที่	ค่านิยม	คุณธรรมจริยธรรม
1	ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	ความเป็นพลเมืองที่ดี ความภูมิใจในชาติ ความจริงรักกักดี
2	ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม	ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความอดทน
3	กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์	ความกตัญญูกตเวที
4	ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อม	ความขยันหมั่นเพียร ความรับผิดชอบ
5	รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม	ความภูมิใจในความเป็นไทย
6	มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน	ความมีน้ำใจ

ตาราง 3.1 (ต่อ)

ที่	ค่านิยม	คุณธรรมจริยธรรม
7	เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	ความเคารพสิทธิผู้อื่น
8	มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่	ความมีระเบียบวินัย ความสุภาพ
9	มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	ความมีสติสัมปชัญญะ
10	รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ความพอเพียง
11	เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายนเกรงกลัวต่อบาป ตามหลักศาสนา	ความมีเหตุผลความอดทน ความละอายนต่อบาป
12	คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง	ความเมตตาและกรุณา ความเสียสละ

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือวิจัยสำหรับเก็บข้อมูลเชิงปริมาณกับครูอาจารย์ นักเรียน นักศึกษา และผู้ประกอบการ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมค่านิยมคนไทย ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรในการวิจัย เพื่อกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร ให้สอดคล้องกับนิยามเชิงทฤษฎี จากนั้นยกร่างเครื่องมือและนำไปตรวจสอบคุณภาพในด้านต่างๆ เพื่อนำมาปรับแก้เป็นเครื่องมือวัดค่านิยมที่จะนำไปใช้จริงต่อไป

(1) นิยามปฏิบัติการ

การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของค่านิยม และกำหนดพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ จากการศึกษาเอกสาร และตรวจสอบความเหมาะสมของนิยามโดยการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 3 ท่าน

ค่านิยม 12 ประการ หมายถึง นโยบายของรัฐที่ประกาศให้คนไทยยึดเป็นหลักปฏิบัติ ในปี พ.ศ. 2557 ได้แก่ 1) ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม 3) กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ 4) ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อม 5) รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม 6) มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ ห่วงดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน 7) เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 8) มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่ 9) มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 10) รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 11) เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายนเกรงกลัวต่อบาป ตามหลักศาสนา และ 12) คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

ตัวบ่งชี้ค่านิยม 12 ประการ หมายถึง ความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่สะท้อนการเป็นบุคคลที่ยึดหลักความเชื่อที่คิดว่าสำคัญและนำมาใช้ในการแสดงพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต แต่ละค่านิยมจะประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ตัวบ่งชี้ ดังนั้น ตัวบ่งชี้ค่านิยม 12 ประการ มีจำนวนทั้งหมด 36 ตัวบ่งชี้ แต่ละตัวบ่งชี้มีระดับการแสดงพฤติกรรม ตามค่านิยมแต่ละด้านจำนวน 4 ข้อ เรียงจากพฤติกรรมที่สามารถแสดงได้ง่าย (ข้อ 1) ไปหาพฤติกรรมที่ยาก (ข้อ 4) (ผลการวิจัยเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ค่านิยม 12 ประการ ได้นำเสนอในบทที่ 4)

การรับรู้ค่านิยม 12 ประการ หมายถึง การรายงานของนักเรียน และนักศึกษาเกี่ยวกับ ค่านิยม 12 ประการของรัฐบาลในประเด็นเกี่ยวกับการรู้จักและการจดจำได้ ความจำเป็นและความยากง่ายของการปฏิบัติตาม การอบรมของครูอาจารย์และผู้ปกครอง และแหล่งข้อมูลที่ทำให้ รู้จักค่านิยม 12 ประการ ตลอดจนการยึดมั่นและปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ การรับรู้ค่านิยม 12 ประการวัดได้จากแบบวัดค่านิยม 12 ประการ

พฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ หมายถึง การแสดงออกถึงการกระทำที่ให้ผู้เรียน รายงานตนเองเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตนตามค่านิยม 12 ประการ

(2) ลักษณะของเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ

เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามสำหรับวัดระดับค่านิยม 12 ประการ และพฤติกรรมตาม ค่านิยม 12 ประการ ประกอบด้วยข้อรายการแบบตรวจสอบรายการ (checklists) เนื้อหาใน ข้อรายการของเครื่องมือวัดค่านิยมสร้างขึ้นตามนิยามปฏิบัติการณ์ที่แสดงพฤติกรรมของผู้เรียนโดย ค่านิยมแต่ละด้านมีตัวบ่งชี้ 3 ตัวบ่งชี้ ดังนั้น ตัวบ่งชี้ทั้งหมดมีจำนวน 36 ตัวบ่งชี้

Kohlberg (1976) แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ (levels) แต่ละระดับ มี 2 ขั้น (stages) ระดับที่ 1 ระดับก่อนมีจริยธรรมหรือระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม ระดับที่ผู้เรียน รับกฎเกณฑ์และข้อกำหนดของพฤติกรรมจากการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ผู้ปกครองหรือจากครู อาจารย์ในโรงเรียน ระดับที่ 2 ระดับจริยธรรมตามกฎเกณฑ์สังคม ระดับที่ผู้เรียนประพฤติตน ตามความคาดหวังของพ่อแม่ผู้ปกครองและครูหรือกลุ่มเพื่อน คนในสังคม ระดับที่ 3 ระดับ จริยธรรมตามหลักการ ด้วยวิจารณญาณ หรือระดับเหนือกฎเกณฑ์สังคม ระดับที่ผู้เรียนประพฤติตน ตามหลักการที่ตนเองยึด ซึ่งควรตั้งบนหลักความยุติธรรมและเป็นที่ยอมรับของสังคม

ในการวิจัยนี้ได้สร้างข้อรายการโดยการประยุกต์แนวคิดของ Kohlberg มาใช้ประกอบ โดยกำหนดข้อรายการแสดงพฤติกรรมตามตัวบ่งชี้ค่านิยมแต่ละด้านตามความเข้มที่เหมาะสมกับ ช่วงวัยที่จำแนกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ วัยเด็ก (ประถมศึกษา) วัยรุ่นตอนต้น (มัธยมศึกษาตอนต้น) วัยรุ่นตอนปลาย (มัธยมศึกษาตอนปลายและ ปวช.) และวัยผู้ใหญ่ (ระดับปริญญาตรี) ทั้งนี้ ไม่ได้ยึดระดับของจริยธรรมตามแนวคิดของ Kohlberg ทั้งหมด แต่ปรับให้เหมาะสมกับบริบทหรือ สถานการณ์ของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน โดยใช้การระดมความคิดของคณะผู้วิจัย

ชุดของข้อรายการที่แสดงพฤติกรรมของผู้เรียนภายใต้แต่ละตัวบ่งชี้ของค่านิยมแต่ละด้าน มี 4 ข้อ ที่มีความเข้ม 4 ระดับ เรียงจากพฤติกรรมที่สามารถแสดงออกได้ง่าย เป็นการกระทำ ตามกฎเกณฑ์ที่ถูกหล่อหลอมมา (ระดับ 1 = ข้อ 1) ไปหาพฤติกรรมที่แสดงออกได้ยาก เป็น การกระทำที่มุ่งเน้นให้เกิดผลประโยชน์กับสังคมหรือประเทศชาติ (ระดับ 4 = ข้อ 4) ดังนั้น ข้อรายการทั้งหมดมีจำนวน 144 ข้อ

ในการวิจัยนี้ได้มีการออกแบบเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ เป็น 2 ฉบับ ฉบับยาว มีจำนวนข้อรายการทั้งหมด 144 ข้อ ฉบับสั้นมีจำนวนข้อรายการทั้งหมด 36 ข้อ โดยฉบับสั้นได้ จัดทำแบบสอบถามเป็น 4 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 ฉบับระดับประถมศึกษา ประกอบด้วยข้อรายการแสดงพฤติกรรมระดับต่ำสุด คือระดับ 1 ภายใต้ตัวบ่งชี้ค่านิยมแต่ละด้านซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนปฏิบัติได้ตามกฎเกณฑ์ที่ ได้รับการอบรมหล่อหลอมมา

ชุดที่ 2 ฉบับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วยข้อรายการแสดงพฤติกรรมระดับ 2 ภายใต้ตัวบ่งชี้ค่านิยมแต่ละด้านซึ่งเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่คาดหวังให้ผู้เรียนปฏิบัติได้มากกว่าระดับที่ 1

ชุดที่ 3 ฉบับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกอบด้วยข้อรายการแสดงพฤติกรรมระดับ 3 ภายใต้ตัวบ่งชี้ค่านิยมแต่ละด้านซึ่งเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่คาดหวังให้ผู้เรียนปฏิบัติได้มากกว่าระดับที่ 1 และ 2

ชุดที่ 4 ฉบับระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส./อุดมศึกษา) ประกอบด้วยข้อรายการแสดงพฤติกรรมระดับ 4 ภายใต้ตัวบ่งชี้ค่านิยมแต่ละด้านซึ่งเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่คาดหวังให้ผู้เรียนปฏิบัติได้มากกว่าระดับที่ 1, 2 และ 3 เป็นพฤติกรรมที่เป็นการกระทำมุ่งให้เกิดประโยชน์กับสังคมและประเทศชาติ

ตาราง 3.2 จำนวนข้อรายการในแบบสอบถามฉบับยาวและฉบับสั้น

ค่านิยม	ตัวบ่งชี้	วัยเด็ก (ประถม)	วัยรุ่นตอนต้น (มัธยมต้น)	วัยรุ่นตอนปลาย (มัธยมปลาย/ปวช.)	วัยผู้ใหญ่ (ปวส./อุดมศึกษา)	ฉบับยาว
1	1.1	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 1-4
	1.2	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 1-4
	1.3	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 1-4
2	2.1	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 1-4
	2.2	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 1-4
	2.3	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 1-4
...	...	...	...	...	...	...
12	12.1	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 1-4
	12.2	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 1-4
	12.3	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 1-4
รวม 12 ด้าน	รวม 36 ตัวบ่งชี้	36 ข้อ	36 ข้อ	36 ข้อ	36 ข้อ	144 ข้อ

การพัฒนาเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ ในการวิจัยนี้ ได้มีการยกร่างข้อรายการและปรับปรุงหลายครั้ง โดยใช้การวิพากษ์ร่วมกันของทีมวิจัยจำนวนประมาณ 10 คน โดยเน้นการตรวจสอบความเหมาะสมของพฤติกรรมตามช่วงวัย ความชัดเจนของข้อความที่เหมาะสมกับวัยของผู้ตอบ โดยเฉพาะนักเรียนระดับประถมศึกษา ระดับความเข้มของการแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนจริยธรรมระดับบุคคล ระดับกลุ่ม หรือระดับสังคม

(3) การทดลองใช้เครื่องมือ

เครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ ที่พัฒนาขึ้นได้มีการนำไปทดลองใช้ 3 ครั้งกับกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่ม โดยมีการวิเคราะห์ความถี่ของการแสดงพฤติกรรมของผู้ตอบในแต่ละช่วงวัย ความยากง่ายของการแสดงพฤติกรรม ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร ความสะดวกในการตอบของผู้ให้ข้อมูล เวลาที่ใช้ในการตอบ ความสั้นยาวของแบบสอบถาม ความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูล มีการประชุมกลุ่มนักวิจัยหลายครั้งเพื่อปรับปรุงเครื่องมือให้สมบูรณ์ที่สุด

(4) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัดค่านิยม

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัดค่านิยมประเภทแบบสอบถามใช้การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยพิจารณาจากดัชนี IOC จากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินทางจิตวิทยา คณะอาจารย์ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียนความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน (internal consistency reliability) โดยใช้สูตรของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficients) และการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) โดยใช้การวิเคราะห์ห่อองค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรม Mplus version 7.31

(5) วิธีการประมาณค่าพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการสำหรับเครื่องมือฉบับสั้น

ผู้วิจัยสร้างสมการประมาณค่าพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการสำหรับเครื่องมือฉบับสั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อประมาณค่าคะแนนพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการที่ขาดหายไปจากการออกแบบการเก็บข้อมูลด้วยเครื่องมือฉบับสั้น ตัวอย่างที่ใช้ในขั้นตอนนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 611 คน การวิเคราะห์จะแยกตามช่วงวัย 4 ช่วงวัยได้แก่ วัยเด็ก วัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนปลายและวัยผู้ใหญ่ การสร้างสมการประมาณค่าจะใช้การวิเคราะห์ถดถอย (regression analysis) ตัวแปรอิสระได้แก่ คะแนนพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการที่เก็บจริงกับตัวอย่างวิจัย (คะแนนเต็ม 36 คะแนน) และตัวแปรตามได้แก่ คะแนนพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการที่ได้จากการประมาณค่า สมการประมาณค่านี้จะนำไปใช้กับตัวอย่างวิจัยหลักซึ่งจะทำให้ทราบแนวโน้มของคะแนนพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของนักเรียน นักศึกษาซึ่งมีคะแนนเต็ม 144 คะแนน รายละเอียดของการสร้างสมการประมาณค่าพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการสำหรับเครื่องมือฉบับสั้นจะแสดงในบทที่ 4

(6) การพัฒนาดัชนีค่านิยม 12 ประการ

ผู้วิจัยนำคะแนนพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของนักเรียน นักศึกษาจากคะแนนฉบับสั้นและคะแนนแปลงฉบับยาว มาแปลงให้เป็นค่าปกติ (normalization) เพื่อสร้างเป็นดัชนีค่านิยม 12 ประการที่มีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 โดยนำคะแนนพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของแต่ละคนที่ได้จากเครื่องมือฉบับสั้น และคะแนนแปลงฉบับยาวหารด้วยคะแนนเต็มของชุดนั้นๆ (คะแนนฉบับสั้นหารด้วย 36 และคะแนนแปลงฉบับยาวหารด้วย 144) ผลจากการคำนวณจะทำให้ดัชนีมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 จากนั้นดัชนีที่คำนวณได้ไปหาปกติวิสัย (norm) เพื่อกำหนดเกณฑ์แบบอิงเกณฑ์สัมพัทธ์ (relative criterion) ของแต่ละช่วงวัย และดัชนีค่านิยมนี้ยังได้นำไปใช้กำหนดเกณฑ์แบบอิงเกณฑ์สัมบูรณ์ (absolute criterion) ด้วย เกณฑ์ทั้งสองประเภทจะใช้วิเคราะห์จำนวนนักเรียน นักศึกษาที่มีพฤติกรรมตามค่านิยมในระดับ สูง กลาง และต่ำต่อไป

1.2 การวิเคราะห์ระดับการรับรู้ค่านิยมและพฤติกรรมตามค่านิยม

ประชากร

นักเรียนและนักศึกษา จำแนกเป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย นักเรียนระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับอาชีวศึกษา ประกอบด้วย นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

ตัวอย่างวิจัย

การกำหนดขนาดตัวอย่างวิจัยใช้โปรแกรม G*power (Faul, Erdfelder, Buchner, & Lang, 2009) โดยเลือกสถิติทดสอบเอฟ ประเภทการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว กำหนดขนาดอิทธิพลเท่ากับ .25 ระดับนัยสำคัญที่ .05 อำนาจการทดสอบ .95 และจำนวน 6 กลุ่ม (ตามระดับการศึกษา 6 ระดับ) ทำให้ได้ตัวอย่างจำนวนประมาณ 360 คน ซึ่งผู้วิจัยยังได้แบ่งตัวอย่างออกเป็นภูมิภาค 4 ภูมิภาค (เหนือ กลาง ตะวันออกเฉียงเหนือ และใต้) แต่ละภูมิภาคเก็บข้อมูลภูมิภาคละ 4 จังหวัด รวมตัวอย่างทั้งสิ้นประมาณ 5,760 คน และเพื่อชดเชยอัตราการตอบกลับผู้วิจัยจึงเพิ่มขนาดตัวอย่างอีกประมาณ 1 เท่า (เนื่องจากระยะเวลาในการเก็บข้อมูลอยู่ระหว่างปลายภาคเรียนจนถึงปิดภาคเรียนของสถานศึกษา ซึ่งอาจจะทำให้ได้ข้อมูลกลับมาน้อยผู้วิจัยจึงชดเชยอัตราการตอบกลับในจำนวนที่มาก) รวมขนาดตัวอย่างในการวิจัยเท่ากับ 11,520 คน ซึ่งขนาดตัวอย่างใหญ่เพียงพอในการวิเคราะห์เส้นฐานดัชนีค่านิยม 12 ประการของนักเรียนและนักศึกษา สำหรับวิธีการสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สุ่มจังหวัดใน 4 ภูมิภาค คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ภูมิภาคละ 4 จังหวัด โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) รวมได้ 16 จังหวัด

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มสถาบันการศึกษาในแต่ละจังหวัด ด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยใช้ระดับการศึกษาเป็นชั้นในการสุ่ม และใช้การสุ่มอย่างง่ายในการสุ่มสถาบันการศึกษาระดับการศึกษาละ 2 แห่ง ทั้งหมด 6 ระดับการศึกษา รวมได้สถานศึกษาจังหวัดละ 12 แห่ง

ขั้นตอนที่ 3 สุ่มตัวอย่างนักเรียนและนักศึกษาในแต่ละสถาบันการศึกษา ด้วยการสุ่มอย่างง่าย สถาบันการศึกษาละ 60 คน ได้ขนาดตัวอย่างนักเรียนและนักศึกษาทั้งหมด 11,520 คน สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สุ่มให้กระจายทั้งสาขาเทคโนโลยี และสาขาสังคม ส่วนนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สุ่มให้กระจายทั้งสาขาวิทย์และสาขาสังคมในจำนวนที่เท่ากัน ดังตาราง 3.3

ตาราง 3.3 กรอบการกำหนดขนาดตัวอย่างวิจัยที่เป็นนักเรียนและนักศึกษา

ภูมิภาค	จังหวัด	นักเรียนและนักศึกษา						
		พื้นฐาน			อาชีวศึกษา		อุดมศึกษา	
		ประหลม	ม.ต้น	ม.ปลาย	ปวช. (เทคโนโลยี + สังคม)	ปวส. (เทคโนโลยี + สังคม)	วิทย์	สังคม
เหนือ	ลำปาง	120	120	120	120	120	60	60
	น่าน	120	120	120	120	120	60	60
	อุดรดิตต์	120	120	120	120	120	60	60
	พิษณุโลก	120	120	120	120	120	60	60
	รวมภาคเหนือ	480	480	480	480	480	240	240
อีสาน	นครราชสีมา	120	120	120	120	120	60	60
	อุดรธานี	120	120	120	120	120	60	60
	บุรีรัมย์	120	120	120	120	120	60	60
	ชัยภูมิ	120	120	120	120	120	60	60
	รวมภาคอีสาน	480	480	480	480	480	240	240

ตาราง 3.3 (ต่อ)

ภูมิภาค	จังหวัด	นักเรียนและนักศึกษา						
		พื้นฐาน			อาชีวศึกษา		อุดมศึกษา	
		ประถม	ม.ต้น	ม.ปลาย	ปวช. (เทคโนโลยี + สังคม)	ปวส. (เทคโนโลยี + สังคม)	วิทย์	สังคม
กลาง	เพชรบุรี	120	120	120	120	120	60	60
	นครปฐม	120	120	120	120	120	60	60
	ปทุมธานี	120	120	120	120	120	60	60
	กรุงเทพฯ	120	120	120	120	120	60	60
	รวมภาคกลาง	480	480	480	480	480	240	240
ใต้	สงขลา	120	120	120	120	120	60	60
	ภูเก็ต	120	120	120	120	120	60	60
	ตรัง	120	120	120	120	120	60	60
	สุราษฎร์ธานี	120	120	120	120	120	60	60
	รวมภาคใต้	480	480	480	480	480	240	240
รวมทุกภาค		1,920	1,920	1,920	1,920	1,920	960	960
รวมทั้งหมด		11,520 คน						

หมายเหตุ

ตัวอย่างสาขาของอาชีวศึกษา: สาขาเทคโนโลยี เช่น สายการช่างต่างๆ เป็นต้น สาขาสังคม เช่น พาณิชยกรรม ธุรกิจ การท่องเที่ยว เป็นต้น
ตัวอย่างสาขาของอุดมศึกษา: สาขาวิทย์ เช่น วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ แพทย์ เป็นต้น สาขาสังคม เช่น ครุศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ เป็นต้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณใช้การเก็บข้อมูลโดยเครือข่ายนักวิจัยในพื้นที่ โดยเก็บข้อมูลจากครูอาจารย์ นักเรียนและนักศึกษา และผู้ปกครอง ซึ่งอยู่ในสถานศึกษาเดียวกัน โดยแยกเป็นระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษาในแต่ละภูมิภาค ข้อมูลที่ได้รับจากผู้เรียนจาก 4 ภูมิภาค (ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้) มีจำนวนประมาณ 7,099 คน เป็นระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ระดับอาชีวศึกษาแบ่งเป็นสาขาเทคโนโลยี เช่น การช่างสาขาต่างๆ เป็นต้น และสาขาสังคม เช่น พาณิชยกรรม ธุรกิจ เป็นต้น และระดับอุดมศึกษาแบ่งเป็นสาขาวิทยาศาสตร์ เช่น คณะวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ แพทย์ศาสตร์ และสาขาสังคมศาสตร์ เช่น ครุศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ ซึ่งจากแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 11,520 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์กลับคืนมา 7,099 ฉบับ คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 61.62 ดังตาราง 3.4

ตาราง 3.4 จำนวนและอัตราการตอบกลับของแบบสอบถามจากนักเรียนและนักศึกษา

ภูมิภาค	จังหวัด	นักเรียนและนักศึกษา							อัตราการตอบกลับ (ร้อยละ)
		พื้นฐาน			อาชีวศึกษา		อุดมศึกษา	รวม	
		ประถม	ม.ต้น	ม.ปลาย	ปวช.	ปวส.			
เหนือ	ลำปาง น่าน อุตรดิตถ์ พิชัยโลก	451	355	438	319	314	411	2,288	79.44
อีสาน	นครราชสีมา อุดรธานี บุรีรัมย์ ชัยภูมิ	214	202	136	168	213	174	1,107	38.44
กลาง	เพชรบุรี นครปฐม ปทุมธานี กรุงเทพฯ	322	295	252	328	303	221	1,721	59.76
ใต้	สงขลา สุราษฎร์ธานี ภูเก็ต ตรัง	449	401	450	109	130	276	1,815	63.02
รวมทั้งหมด		1,436	1,253	1,276	924	960	1,082	6,931*	60.16
อัตราการตอบกลับ (ร้อยละ)		74.79	65.26	66.46	48.13	50.00	56.35		

หมายเหตุ * ตัวอย่างนักเรียนและนักศึกษาทั้งหมด 7,099 แต่ในตารางแสดงตัวเลข 6,931 คน เนื่องจากไม่สามารถระบุภูมิภาคของนักเรียนนักศึกษาได้ 168 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติภาคบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

1.3 การวิเคราะห์กระบวนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติและวิธีการส่งเสริมค่านิยมของสถานศึกษา

ประเด็นในการวิเคราะห์กระบวนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติและวิธีการส่งเสริมค่านิยมของสถานศึกษา ประกอบด้วย กลยุทธ์การส่งเสริมค่านิยม การพัฒนาครูอาจารย์ การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง การจัดทำหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของสถานศึกษา

ประชากร

ประชากรมี 2 กลุ่ม คือ ครูอาจารย์ และผู้ปกครองของนักเรียนและนักศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา

ตัวอย่างวิจัย

ครูอาจารย์และผู้ปกครองของนักเรียนและนักศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษาในสถานศึกษาเดียวกับที่สุ่มนักเรียนและนักศึกษา โดยสุ่มตัวอย่างครูอาจารย์สถาบันการศึกษาละ 40 คน และผู้ปกครองของนักเรียนและนักศึกษา สถาบันการศึกษาละ 25 คน ด้วยการสุ่มอย่างง่าย ได้ขนาดตัวอย่างครูอาจารย์ทั้งหมด 7,680 คน และตัวอย่างผู้ปกครองของนักเรียนและนักศึกษาทั้งหมด 4,800 คน

จากแบบสอบถามครูอาจารย์ที่ส่งไปทั้งหมด 7,680 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์กลับคืนมา 3,123 ฉบับ คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 40.66 ส่วนแบบสอบถามผู้ปกครองของนักเรียนและนักศึกษาที่ส่งไปทั้งหมด 4,800 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์กลับคืนมา 1,940 ฉบับ คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 40.42 ดังตาราง 3.5-3.8

ตาราง 3.5 กรอบการกำหนดขนาดตัวอย่างวิจัยที่เป็นครูอาจารย์

ภูมิภาค	จังหวัด	ครูอาจารย์						
		พื้นฐาน			อาชีวศึกษา		อุดมศึกษา	
		ประถม	ม.ต้น	ม.ปลาย	ปวช. (เทคโนโลยี + สังคม)	ปวส. (เทคโนโลยี + สังคม)	วิทย์	สังคม
เหนือ	ลำปาง	80	80	80	80	80	40	40
	น่าน	80	80	80	80	80	40	40
	อุตรดิตถ์	80	80	80	80	80	40	40
	พิษณุโลก	80	80	80	80	80	40	40
	รวมภาคเหนือ	320	320	320	320	320	160	160
อีสาน	นครราชสีมา	80	80	80	80	80	40	40
	อุดรธานี	80	80	80	80	80	40	40
	บุรีรัมย์	80	80	80	80	80	40	40
	ชัยภูมิ	80	80	80	80	80	40	40
	รวมภาคอีสาน	320	320	320	320	320	160	160
กลาง	เพชรบุรี	80	80	80	80	80	40	40
	นครปฐม	80	80	80	80	80	40	40
	ปทุมธานี	80	80	80	80	80	40	40
	กรุงเทพฯ	80	80	80	80	80	40	40
	รวมภาคกลาง	320	320	320	320	320	160	160
ใต้	สงขลา	80	80	80	80	80	40	40
	ภูเก็ต	80	80	80	80	80	40	40
	ตรัง	80	80	80	80	80	40	40
	สุราษฎร์ธานี	80	80	80	80	80	40	40
	รวมภาคใต้	320	320	320	320	320	160	160
รวมทุกภาค		1,280	1,280	1,280	1,280	1,280	640	640
รวมทั้งหมด		7,680 คน						

ตาราง 3.6 จำนวนและอัตราการตอบกลับของแบบสอบถามจากครูอาจารย์

ภูมิภาค	จังหวัด	ครูอาจารย์							รวม	อัตราการ ตอบกลับ (ร้อยละ)
		พื้นฐาน			อาชีวศึกษา		อุดม ศึกษา			
		ประถม	ม.ต้น	ม.ปลาย	ปวช.	ปวส.				
เหนือ	ลำปาง น่าน อุตรดิตถ์ พิษณุโลก	161	166	173	162	160	162	984	51.25	
อีสาน	นครราชสีมา อุดรธานี บุรีรัมย์ ชัยภูมิ	130	107	77	106	93	61	574	29.90	
กลาง	เพชรบุรี นครปฐม ปทุมธานี กรุงเทพฯ	283	199	126	110	26	135	879	45.78	
ใต้	สงขลา สุราษฎร์ธานี ภูเก็ต ตรัง	260	123	168	48	9	78	686	35.73	
รวมทั้งหมด		834	595	544	426	288	436	3,123	40.66	
อัตราการตอบกลับ (ร้อยละ)		65.16	46.48	42.50	33.28	22.50	34.06			

ตาราง 3.7 กรอบการกำหนดขนาดตัวอย่างวิจัยที่เป็นผู้ปกครองของนักเรียนและนักศึกษา

ภูมิภาค	จังหวัด	ผู้ปกครองของนักเรียนและนักศึกษา						
		พื้นฐาน			อาชีวศึกษา		อุดมศึกษา	
		ประถม	ม.ต้น	ม.ปลาย	ปวช. (เทคโนโลยี + สังคม)	ปวส. (เทคโนโลยี + สังคม)	วิทย์	สังคม
เหนือ	ลำปาง	50	50	50	50	50	25	25
	น่าน	50	50	50	50	50	25	25
	อุดรดิตถ์	50	50	50	50	50	25	25
	พิษณุโลก	50	50	50	50	50	25	25
	รวมภาคเหนือ	200	200	200	200	200	100	100
อีสาน	นครราชสีมา	50	50	50	50	50	25	25
	อุดรธานี	50	50	50	50	50	25	25
	บุรีรัมย์	50	50	50	50	50	25	25
	ชัยภูมิ	50	50	50	50	50	25	25
	รวมภาคอีสาน	200	200	200	200	200	100	100
กลาง	เพชรบุรี	50	50	50	50	50	25	25
	นครปฐม	50	50	50	50	50	25	25
	ปทุมธานี	50	50	50	50	50	25	25
	กรุงเทพฯ	50	50	50	50	50	25	25
	รวมภาคกลาง	200	200	200	200	200	100	100
ใต้	สงขลา	50	50	50	50	50	25	25
	ภูเก็ต	50	50	50	50	50	25	25
	ตรัง	50	50	50	50	50	25	25
	สุราษฎร์ธานี	50	50	50	50	50	25	25
	รวมภาคใต้	200	200	200	200	200	100	100
รวมทุกภาค		800	800	800	800	800	400	400
รวมทั้งหมด		4,800 คน						

ตาราง 3.8 จำนวนและอัตราการตอบกลับของแบบสอบถามจากผู้ปกครองนักเรียนและนักศึกษา

ภูมิภาค	จังหวัด	ผู้ปกครองของนักเรียนและนักศึกษา							อัตราการตอบกลับ (ร้อยละ)
		พื้นฐาน			อาชีวศึกษา		อุดมศึกษา	รวม	
		ประถม	ม.ต้น	ม.ปลาย	ปวช.	ปวส.			
เหนือ	ลำปาง น่าน อุตรดิตถ์ พิชัยโลก	156	141	190	68	44	119	718	59.83
อีสาน	นครราชสีมา อุตรธานี บุรีรัมย์ ชัยภูมิ	63	57	56	64	64	55	359	29.92
กลาง	เพชรบุรี นครปฐม ปทุมธานี กรุงเทพฯ	125	124	89	95	30	93	556	46.33
ใต้	สงขลา สุราษฎร์ธานีภูเก็ต ตรัง	80	80	74	14	10	49	307	25.58
รวมทั้งหมด		424	402	409	241	148	316	1,940	40.42
อัตราการตอบกลับ (ร้อยละ)		53.00	50.25	51.13	30.13	18.50	39.50		

ตอนที่ 2 การศึกษาเชิงคุณภาพ

การวิจัยครั้งนี้ใช้การศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งเน้นการวิเคราะห์กระบวนการนำนโยบายค่านิยมจากหน่วยงานระดับนโยบายสู่ระดับปฏิบัติ วิธีการส่งเสริมค่านิยมของสถานศึกษาตามนโยบายค่านิยม 12 ประการ รวมถึงการศึกษาปัจจัยความสำเร็จและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการตามนโยบายรัฐบาล ตลอดจนจัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการส่งเสริมค่านิยมของคนไทยให้เป็นไปตามนโยบายรัฐบาลวิธีการหลักที่ใช้ประกอบด้วย การสนทนากลุ่ม (focus group) และการลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมกรณีศึกษา (site visit) ทั้งนี้ข้อมูลในส่วนนี้จะไปเสริมผลการศึกษาเชิงปริมาณ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

2.1 การวิเคราะห์กระบวนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติและวิธีการส่งเสริมค่านิยมของสถานศึกษา

ขั้นตอนนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ตลอดจนปัจจัยความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน และการกำหนดแนวทางการส่งเสริมค่านิยมตามนโยบายของรัฐจากผู้เกี่ยวข้องใน 3 ระดับ ได้แก่ ผู้เกี่ยวข้องในระดับนโยบาย ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา ซึ่งจะมีการจัดกลุ่มการสนทนากลุ่มทั้งหมด 41 กลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลมีจำนวนทั้งหมด 257 คน

เกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล เป็นผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จมากน้อยในการส่งเสริมค่านิยม จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของสถานศึกษา

ตาราง 3.9 จำนวนผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่มและตัวอย่างประเด็นการสนทนากลุ่ม

รายละเอียด	ตัวอย่างประเด็นการสนทนากลุ่ม
<p>ระดับนโยบาย กลุ่มที่ 1 (6 คน)</p> <ul style="list-style-type: none"> ผู้เกี่ยวข้องของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เกี่ยวข้องของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ผู้เกี่ยวข้องของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> หน่วยงานของท่านดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ ลงสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาอย่างไร ท่านคิดว่า การขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการลงสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในปัจจุบันเหมือนหรือแตกต่างจากการขับเคลื่อนก่อนหน้านี้อย่างไร ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ ลงสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีอะไรบ้าง ท่านคิดว่าปัจจัยความสำเร็จของการนำนโยบายค่านิยม 12 ประการจากระดับนโยบายลงสู่ระดับเขตพื้นที่การศึกษาประกอบด้วยปัจจัยอะไรบ้าง
<p>ระดับเขตพื้นที่การศึกษาหรือจังหวัด กลุ่มที่ 2 (49 คน)</p> <ul style="list-style-type: none"> ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาและศึกษานิเทศก์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน <p>กลุ่มที่ 3 (13 คน)</p> <ul style="list-style-type: none"> ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาและศึกษานิเทศก์ ระดับอาชีวศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> เขตพื้นที่การศึกษา/อาชีวศึกษาจังหวัด รับนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัดมาอย่างไร และเข้าใจแนวทางการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการหรือไม่ อย่างไร เขตพื้นที่การศึกษา/อาชีวศึกษาจังหวัด มีวิธีการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ ลงสู่สถานศึกษาอย่างไรให้เกิดการปฏิบัติ เขตพื้นที่การศึกษา/อาชีวศึกษาจังหวัด มีการกำกับติดตามการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ ลงสู่สถานศึกษาหรือไม่ อย่างไร การขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ ลงสู่สถานศึกษา มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง เกิดจากสาเหตุใด และมีผลกระทบอย่างไร ปัจจัยความสำเร็จของการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ ลงสู่สถานศึกษาประกอบด้วยปัจจัยอะไรบ้าง แนวทางการส่งเสริมการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ ลงสู่สถานศึกษา ให้นักเรียน/นักศึกษา มีคุณธรรมจริยธรรมตามนโยบายค่านิยม 12 ประการ ควรเป็นอย่างไร
<p>ระดับสถานศึกษา กลุ่มที่ 4 (67 คน)</p> <ul style="list-style-type: none"> ผู้บริหารและครู อาจารย์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน <p>กลุ่มที่ 5 (58 คน)</p> <ul style="list-style-type: none"> ผู้บริหารและครู อาจารย์ ระดับอาชีวศึกษา <p>กลุ่มที่ 6 (64 คน)</p> <ul style="list-style-type: none"> ผู้บริหารและอาจารย์ ระดับอุดมศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> ผู้บริหารรับนโยบายจากเขตพื้นที่การศึกษา/อาชีวศึกษาจังหวัด มาอย่างไร และเข้าใจแนวทางการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการหรือไม่ อย่างไร ผู้บริหารมีวิธีการสื่อสารนโยบายค่านิยม 12 ประการให้ครูเข้าใจนโยบายอย่างไร (เช่น การประชุมชี้แจง การแจกเอกสาร การสร้างสังคมการเรียนรู้ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ฯลฯ) สถานศึกษามีวิธีการหรือกลยุทธ์ส่งเสริมค่านิยม 12 ประการอย่างไร นักเรียนมีพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ หรือไม่อย่างไร การส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง เกิดจากสาเหตุใดและมีผลกระทบอย่างไร ปัจจัยความสำเร็จของการส่งเสริมให้นักเรียน/นักศึกษามีคุณธรรมจริยธรรมจากนโยบายค่านิยม 12 ประการ ประกอบด้วยปัจจัยอะไรบ้าง แนวทางการส่งเสริมให้นักเรียน/นักศึกษามีคุณธรรมจริยธรรมตามนโยบายค่านิยม 12 ประการ ควรเป็นอย่างไร

ตาราง 3.10 พื้นที่วิจัยที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการสนทนากลุ่มระดับเขตพื้นที่การศึกษา/จังหวัด

ภูมิภาค	ระดับเขตพื้นที่การศึกษา/จังหวัด			รวม
	ผู้แทนเขตพื้นที่ จากหลายจังหวัด	พื้นฐาน	อาชีวศึกษาภูมิภาค	
เหนือ	1	1 (พิษณุโลก)	1 (เชียงใหม่)	3 กลุ่ม
อีสาน	1	1 (นครราชสีมา)	1 (นครราชสีมา)	3 กลุ่ม
กลาง	1	1 (นครปฐม)	1 (ลพบุรี)	3 กลุ่ม
ใต้	1	1 (สงขลา)	1 (สงขลา)	3 กลุ่ม
กรุงเทพฯ		1 (กรุงเทพฯ)	1 (ตะวันออก และกรุงเทพฯ)	2 กลุ่ม
รวม	4 กลุ่ม	5 กลุ่ม	5 กลุ่ม	14 กลุ่ม

ตาราง 3.11 พื้นที่วิจัยที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการสนทนากลุ่มระดับสถานศึกษา

ภูมิภาค	จังหวัด	ระดับสถานศึกษา			รวม
		พื้นฐาน	อาชีวศึกษา	อุดมศึกษา	
เหนือ	ลำปาง	1	1	1	3 กลุ่ม
	พิษณุโลก	1	1	1	3 กลุ่ม
อีสาน	นครราชสีมา	1	1	1	3 กลุ่ม
	อุดรธานี	1	1	1	3 กลุ่ม
กลาง	นครปฐม	1	1	1	3 กลุ่ม
	เพชรบุรี	1	1	1	3 กลุ่ม
ใต้	สงขลา	1	1	1	3 กลุ่ม
	ภูเก็ต	1	1	1	3 กลุ่ม
กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	1	1	1	3 กลุ่ม
รวม		9 กลุ่ม	9 กลุ่ม	9 กลุ่ม	27 กลุ่ม

2.2 การวิจัยกรณีศึกษาเพื่ออธิบายปัจจัยเชิงสาเหตุของผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานในขั้นตอนนี้เป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการลงพื้นที่กรณีศึกษาในทุกกระตบการศึกษา ได้แก่ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ซึ่งการลงพื้นที่กรณีศึกษามีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1) การวิเคราะห์เอกสาร (documentary analysis) โดยใช้แบบวิเคราะห์เอกสารในการเก็บข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับบริบทของกรณีศึกษา ผลการดำเนินงานเกี่ยวกับกระบวนการส่งเสริมค่านิยมตามนโยบายรัฐ และเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมค่านิยมคนไทย

2) การสัมภาษณ์ (interview) เป็นการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับระดับค่านิยมตามนโยบายรัฐของนักเรียน นักศึกษา ตลอดจนปัจจัยความสำเร็จ สภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมค่านิยมตามนโยบายของรัฐจากผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษาทั้งในหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค (จังหวัด/เขตพื้นที่การศึกษา/องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อดาจารย์ นักเรียน นิสิตนักศึกษา ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้แทนชุมชนโดยมีตัวอย่างประเด็นสัมภาษณ์ดังนี้

ตัวอย่างประเด็นสัมภาษณ์

1. นโยบายค่านิยม 12 ประการมีความชัดเจนหรือไม่ อย่างไร (เช่น นำไปปฏิบัติได้ สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา ตอบสนองการแก้ปัญหาชุมชน ความทับซ้อนกับนโยบายอื่นๆ ฯลฯ)
2. หน่วยงานระดับนโยบายมีวิธีการขับเคลื่อนนโยบายลงสู่สถานศึกษาอย่างไร (เช่น การพัฒนาครู การสนับสนุนทรัพยากร การสร้างเครือข่าย ฯลฯ) และมีการกำกับติดตามการดำเนินงานหรือไม่ อย่างไร
3. ผู้บริหารมีวิธีการสื่อสารนโยบายค่านิยม 12 ประการให้ครูเข้าใจนโยบายอย่างไร (เช่น การประชุมชี้แจง การแจกเอกสาร การสร้างสังคมการเรียนรู้ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ฯลฯ)
4. ครูมีความเข้าใจนโยบายค่านิยม 12 ประการ หรือไม่ อย่างไร
5. ครูยอมรับแนวทางการส่งเสริมนโยบายค่านิยม 12 ประการ และพร้อมที่จะเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการหรือไม่ อย่างไร
6. สถานศึกษามีวิธีการหรือกลยุทธ์ส่งเสริมค่านิยม 12 ประการอย่างไร
7. นักเรียนเห็นความสำคัญของค่านิยม 12 ประการ และมีพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ หรือไม่ อย่างไร
8. การส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง เกิดจากสาเหตุใด และมีผลกระทบอย่างไร
9. ปัจจัยความสำเร็จของการส่งเสริมให้นักเรียน/นักศึกษามีคุณธรรมจริยธรรมจากนโยบายค่านิยม 12 ประการ ประกอบด้วยปัจจัยอะไรบ้าง
10. แนวทางการส่งเสริมให้นักเรียน/นักศึกษามีคุณธรรมจริยธรรมตามนโยบายค่านิยม 12 ประการ ควรเป็นอย่างไร

3) การสังเกต (observation) เป็นการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กระบวนการส่งเสริมและพัฒนา ตลอดจนกิจกรรมอื่นๆ ที่ส่งเสริมค่านิยมตามนโยบายของรัฐ

เกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่กรณีศึกษา พื้นที่กรณีศึกษาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพในแต่ละภูมิภาคเก็บข้อมูลใน 1 จังหวัด โดยประกอบด้วย 16 กรณีศึกษา ประกอบด้วย สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา เกณฑ์ในการคัดเลือกพื้นที่ส่วนหนึ่งจะอิงจากข้อมูลเชิงปริมาณในการวิจัยระยะที่ 1 โดยเลือกพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จมาก น้อย จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของสถานศึกษา เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์เปรียบเทียบข้ามกรณี (cross case analysis)

ตาราง 3.12 การตรวจเยี่ยมพื้นที่ (1 จังหวัด 16 กรณีศึกษา)

สังกัด	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อาชีวศึกษา	อุดมศึกษา
	(A)	(B)	(C)	(D)
รัฐบาล (G)	AG1	BG1	CG1	DG1
รัฐบาล (G)	AG2	BG2	CG2	DG2
เอกชน (P)	AP1	BP1	CP1	DP1
เอกชน (P)	AP2	BP2	CP2	DP2
รวม	4 แห่ง	4 แห่ง	4 แห่ง	4 แห่ง

หมายเหตุ

- กลุ่มหมายเลข 1 = มีการส่งเสริมค่านิยมระดับดี กลุ่มหมายเลข 2 = มีการส่งเสริมค่านิยมระดับปกติ
- ระดับอุดมศึกษาไม่สามารถระบุได้ว่าสถาบันใดมีการส่งเสริมค่านิยมระดับดี

ตาราง 3.13 พื้นที่กรณีศึกษาที่ใช้ในการวิจัย

ภูมิภาค	จังหวัด	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อาชีวศึกษา	อุดมศึกษา	รวม
เหนือ	ลำปาง	4 แห่ง	4 แห่ง	4 แห่ง	4 แห่ง	16 แห่ง
อีสาน	นครราชสีมา	4 แห่ง	4 แห่ง	4 แห่ง	4 แห่ง	16 แห่ง
กลาง	นครปฐม	4 แห่ง	4 แห่ง	4 แห่ง	4 แห่ง	16 แห่ง
ใต้	สงขลา	4 แห่ง	4 แห่ง	4 แห่ง	3 แห่ง	15 แห่ง
กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	4 แห่ง	4 แห่ง	4 แห่ง	4 แห่ง	16 แห่ง
รวม		20 แห่ง	20 แห่ง	20 แห่ง	19 แห่ง	79 แห่ง

หมายเหตุ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในภาคใต้มีเพียง 1 แห่ง

ผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ขึ้นอยู่กับความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลและคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องการส่งเสริมค่านิยมตามนโยบายรัฐ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้บริหารการศึกษาทั้งในหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค (จังหวัด/เขตพื้นที่การศึกษา/องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น)
2. ผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับ/ประเภทการศึกษา
3. ครู/คณาจารย์ทุกระดับ/ประเภทการศึกษา
4. ผู้เรียนทุกระดับการศึกษาทั้งในและนอกระบบการศึกษา
5. ผู้ปกครอง/คณะกรรมการสถานศึกษา/ผู้แทนชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการดังนี้ 1) นำข้อมูลเชิงคุณภาพที่บันทึกจากภาคสนามและการสนทนากลุ่มมาถอดเทป ลดทอนข้อมูลโดยสรุปสาระสำคัญตามประเด็นคำถามหลัก

2) นำข้อมูลมาสกัดสาระตามประเด็นหลักโดยการอ่านแบบคร่าวๆ (skimming) หลังจากนั้น สุ่มข้อมูลตรวจเยี่ยมพื้นที่ และข้อมูลสนทนากลุ่มมาอ่านอย่างละเอียด และอภิปรายในคณะผู้วิจัย เพื่อสรุปประเด็นสำหรับการลงรหัสที่สอดคล้องกันทั้งข้อมูลตรวจเยี่ยมพื้นที่ และข้อมูลสนทนากลุ่ม และ 3) นำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกมาลงรหัสข้อมูล และตรวจสอบความถูกต้องของการลงรหัสข้อมูล หลังจากนั้นทำการสังเคราะห์เปรียบเทียบสาระ ด้วยการสรุปรวมส่วนที่เหมือน และวิเคราะห์นำเสนอส่วนที่ต่าง พร้อมนำเสนอด้วยสถิติเชิงบรรยาย และทำการแจกแจงข้อความในรหัสข้อมูลด้วยความถี่ร้อยละ นำประเด็นที่ปรากฏชัดเจน และมีความน่าสนใจ กลับไปตรวจสอบกับข้อมูลต้นฉบับเพื่อแสดงข้อความที่สะท้อนถึงประเด็นดังกล่าว พร้อมนำความถี่ที่เกิดขึ้นมาสรุป และเสนอด้วยแผนภาพประกอบ

2.3 การจัดทำแนวทางการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการส่งเสริมค่านิยมของสถานศึกษา ระดับของการรับรู้และพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ ของนักเรียน นักศึกษา และปัจจัยความสำเร็จและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณ และการลงพื้นที่ สัมภาษณ์ รวมทั้งสนทนากลุ่ม จะนำมาใช้ประกอบในการยกร่างข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยมคนไทยซึ่งเป็นวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 6

แนวทางการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ เป็นข้อเสนอที่ได้จากการสนทนากลุ่มผู้เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับนโยบาย ระดับเขตพื้นที่/จังหวัด และระดับสถานศึกษา รวมทั้งข้อเสนอที่ได้จากการลงพื้นที่กรณีศึกษา นอกจากนี้ผู้วิจัยได้จัดประชุมคณะนักวิจัยในโครงการเพื่อแลกเปลี่ยนข้อค้นพบจากพื้นที่วิจัยแต่ละแห่ง และระดมสมองอภิปรายผลการวิจัย พร้อมทั้งร่วมกันจัดทำข้อเสนอแนวทางการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ จากนั้นผู้วิจัยจะนำเสนอร่างข้อเสนอแนะต่อผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการส่งเสริมค่านิยม คุณธรรมจริยธรรม ที่พึงประสงค์ เพื่อให้ข้อเสนอแนะที่มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

บทที่ 4

เครื่องมือวัดและดัชนีค่านิยม 12 ประการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้เป็นการนำเสนอเครื่องมือวัดระดับค่านิยม 12 ประการของนักเรียนและนักศึกษาที่พัฒนาขึ้น รวมทั้งผลการพัฒนาดัชนีค่านิยม 12 ประการ การนำเสนอแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ ฉบับยาว ตอนที่ 2 การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ ฉบับสั้น และตอนที่ 3 ดัชนีค่านิยม 12 ประการและเกณฑ์การประเมินค่านิยม 12 ประการ

ตอนที่ 1 การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ ฉบับยาว

ในขั้นตอนของการพัฒนาเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ ได้กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของค่านิยม 12 ประการ จากผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นพัฒนาข้อคำถามที่สะท้อนพฤติกรรมค่านิยมตามนิยามเชิงปฏิบัติการ รายละเอียดของนิยามเชิงปฏิบัติการมีดังนี้

1.1 นิยามเชิงปฏิบัติการ

ค่านิยม 12 ประการ นี้กำหนดเป็นนโยบายของรัฐบาล ประกอบด้วย 1) มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม 3) กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ 4) ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม 5) รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม 6) มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน 7) เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง 8) มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่ 9) มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 10) รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่ายจำหน่าย และพร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมีความพร้อม เมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี 11) มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่างๆ หรือกิเลส มีความละเอียดเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา และ 12) คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง (กลุ่มยุทธศาสตร์และแผนการประชาสัมพันธ์ สำนักโฆษก, 2557) รายละเอียดของค่านิยมแต่ละด้านมีดังนี้

1. ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ ชำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติ ภูมิใจ เชิดชูความเป็นไทย ยึดมั่น ศรัทธา และปฏิบัติตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ เคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ และแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความไม่คดโกง รู้จักแบ่งปันและช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักควบคุมตนเองเมื่อประสบกับความยากลำบาก ไม่เอาเปรียบคนอื่น และคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม

3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการรู้สึกสำนึกในบุญคุณของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูบาอาจารย์ ด้วยการแสดงความเคารพ นับถือ เชื่อฟัง และช่วยเหลือกิจการงานต่างๆ

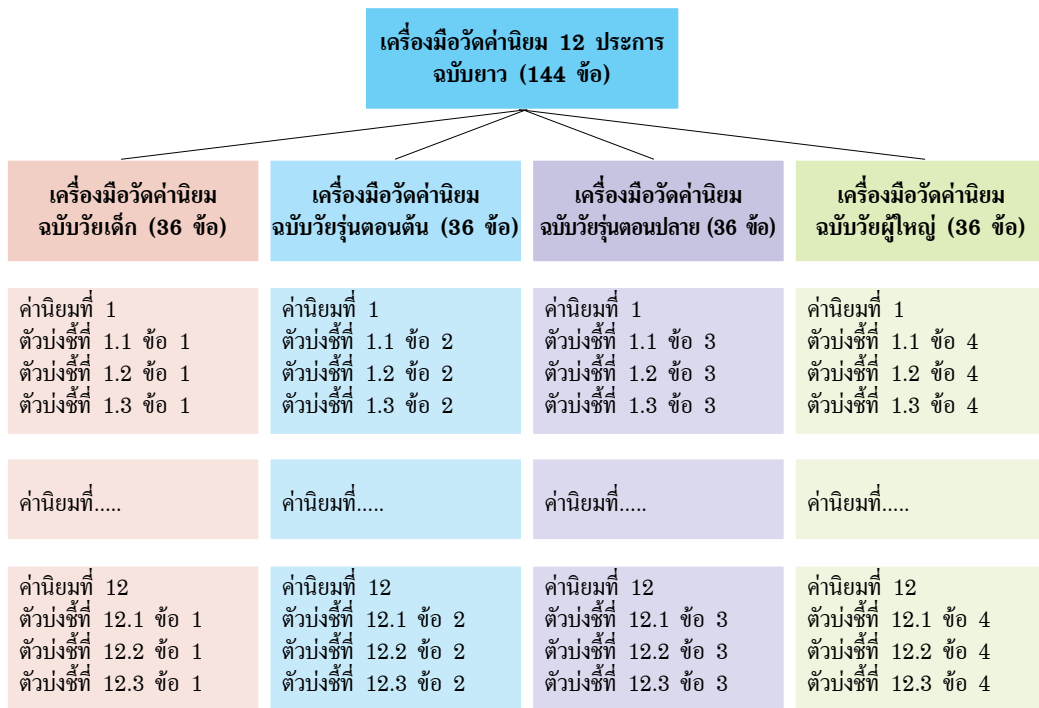
4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความใฝ่รู้ใฝ่เรียน กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น ค้นหาคำความรู้จากห้องเรียนได้อย่างเหมาะสม และมีเป้าหมายทางการเรียนที่ชัดเจน
5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการรักษาวัฒนธรรม สืบสานประเพณีที่ดีของชาติ และปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมกับเพศตรงข้าม
6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หัวดีต่อผู้อื่น เพื่อแผ่และแบ่งปัน หมายถึง พฤติกรรมหรือความคิดที่สะท้อนถึงการยึดมั่นตามหลักธรรมหรือสิ่งที่ดีจนเป็นนิสัย มีการแสดงออกอย่างตรงไปตรงมาและให้ความช่วยเหลือกับผู้อื่นเมื่อมีโอกาส
7. เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีความรู้ ความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น เคารพและยึดถือความคิดเห็นของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน
8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการประพฤติปฏิบัติตนตามระเบียบ กฎเกณฑ์หรือข้อบังคับของสังคมที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่ ตลอดจนการให้ความเคารพผู้ใหญ่และประพฤติปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงหลักความอาวุโส
9. มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของในหลวง หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความตระหนักรู้และรู้เท่าทันความคิดและความรู้สึกของตนเอง รู้จักแยกแยะผิดชอบชั่วดี ตลอดจนรู้จักบทบาทหน้าที่ในความรับผิดชอบของตนเอง
10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การอุปโภคบริโภคสิ่งต่างๆ อย่างพอประมาณ ตามความจำเป็น บนพื้นฐานของความมีเหตุผล ตลอดจนความพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ ไม่คิดอยากได้อีกตามคนอื่น
11. เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาป ตามหลักศาสนา หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการปฏิบัติตนให้ร่างกายและจิตใจมีความเข้มแข็ง ยึดมั่นในการทำความดีตามหลักศาสนา เกรงกลัวต่อบาป ปฏิเสธต่อสิ่งชั่วร้าย และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการควบคุมตนเองไม่ให้กระทำผิดต่อตนเองและผู้อื่น
12. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวมและประเทศชาติ พร้อมทั้งจะเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อรักษาประโยชน์ของส่วนรวม และอุทิศตนเพื่อช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่น สังคม และประเทศชาติด้วยความเต็มใจ

1.2 ลักษณะของเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ

เครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) โดยแต่ละค่านิยมประกอบด้วยตัวบ่งชี้ย่อย 3 ตัวบ่งชี้ รวมทั้งหมด 36 ตัวบ่งชี้ ภายใต้แต่ละตัวบ่งชี้ประกอบด้วยข้อรายการแสดงพฤติกรรมหรือความคิดเห็นของผู้เรียน 4 ข้อรายการ แต่ละข้อรายการย่อยภายใต้ค่านิยมแต่ละด้านสะท้อนพฤติกรรมของผู้เรียนที่คาดหวังตามช่วงวัยของผู้เรียน เครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ มีข้อรายการแสดงพฤติกรรมทั้งหมด 144 ข้อ ในการวิจัยนี้ได้จำแนกกลุ่มผู้เรียนที่ได้รับการวัดค่านิยม 12 ประการ ออกเป็น 4 กลุ่มตามช่วงวัย ได้แก่ วัยเด็ก วัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนปลาย และวัยผู้ใหญ่ ทั้งนี้ ข้อรายการที่ 1 ภายใต้แต่ละค่านิยมนั้นๆ จะเป็นพฤติกรรมที่คาดหวังให้ผู้เรียนในช่วงวัยเด็กปฏิบัติหรือมีคุณลักษณะตามข้อความที่กำหนด

ส่วนข้อรายการที่ 2, 3, 4 ภายใต้ค่านิยมแต่ละด้าน เป็นพฤติกรรมที่คาดหวังจะให้ผู้เรียนปฏิบัติ หรือมีคุณลักษณะตามข้อความที่กำหนดในช่วงวัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนปลาย และวัยผู้ใหญ่ เรียงลงมาตามลำดับ

ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ โดยจำแนกเป็น 2 ฉบับ คือ ฉบับยาว และฉบับสั้น ทั้งนี้เครื่องมือวัดฉบับยาว ประกอบด้วย 144 ข้อรายการ ดังเสนอข้างต้น ส่วนเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ ฉบับสั้น มีทั้งหมด 4 ฉบับ ที่พัฒนาขึ้นสำหรับการวัดค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนแต่ละช่วงวัย ได้แก่ วัยเด็ก วัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนปลาย และวัยผู้ใหญ่ ทั้งนี้ เครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ ฉบับสั้น ประกอบด้วยข้อรายการฉบับละ 36 ข้อ โดยเครื่องมือวัดแต่ละฉบับ ประกอบด้วยข้อรายการแสดงพฤติกรรมที่คาดหวังว่าผู้เรียนพึงมีที่เหมาะสมกับช่วงวัย ดังนั้น เครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ 4 ฉบับ จึงประกอบด้วยข้อรายการแสดงพฤติกรรมดังต่อไปนี้

ภาพ 4.1 ลักษณะของเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ

ตาราง 4.1 ตัวอย่างข้อคำถามในเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ (ฉบับร่างครั้งที่ 1)

	วัยเด็ก	วัยรุ่นตอนต้น	วัยรุ่นตอนปลาย	วัยผู้ใหญ่
ค่านิยมที่ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์				
1.	เข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ ของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ ของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ ของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเชิญชวนให้ผู้อื่นเข้าร่วมกิจกรรม	อาสาเป็นผู้จัดกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ ของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเชิญชวนให้ผู้อื่นเข้าร่วมกิจกรรม
2.	ประพฤติตนตามหลักศาสนาที่ตนเองนับถือ เช่น ทำบุญ สวดมนต์ ไปโบสถ์ ทำละหมาด	นำหลักธรรมคำสอนทางศาสนามาใช้ในชีวิตประจำวัน	เป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติตนตามหลักศาสนาที่ตนเองนับถือ	ชักชวนเมื่อเห็นผู้อื่นกระทำผิด
3.	รู้จักประวัติและพระราชมหาราชกรณียกิจของในหลวง	นำคำสอนของในหลวงมาปฏิบัติ	รักและเทิดทูนในหลวง	ปกป้องไม่ให้ใครพูดจาว่าร้ายในหลวง
ค่านิยมที่ 4 ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อม				
1.	ขณะเรียนหนังสือจะตั้งใจฟังครูสอน	ขณะเรียนหนังสือจะตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็นเมื่อครูตั้งคำถาม	มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนเสมอ เช่น แสดงความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน	เป็นผู้นำในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นในการทำกิจกรรมการเรียน
2.	ทำการบ้านเพื่อทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปในแต่ละวัน	อ่านหนังสือทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปในแต่ละวัน	ทำความเข้าใจสิ่งที่ได้เรียนไปให้มากยิ่งขึ้นด้วยวิธีต่างๆ	อ่านหนังสือเพิ่มเติมนอกเหนือจากเรื่องที่ได้เรียนไป
3.	ไปโรงเรียนทุกวัน	ไม่ขาดเรียนหรือหยุดเรียนโดยไม่มีเหตุผล	เข้าเรียนทุกครั้งถึงแม้จะไม่ชอบวิชาเรียนนั้นๆ	เข้าเรียนและชักชวนผู้อื่นให้เข้าเรียนทุกวิชาอย่างสม่ำเสมอ

หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ปรับข้อคำถามทั้งหมดตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ข้อคำถามที่จะวัดสามารถสะท้อนพฤติกรรมที่คาดหวังของค่านิยมในแต่ละด้าน และมีความเข้มของพฤติกรรมเพิ่มขึ้นตามช่วงวัยของนักเรียนและนักศึกษาทั้ง 4 ช่วงวัย หลังจากนั้นนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับนักเรียนและนักศึกษาเพื่อนำมาปรับปรุงอีกครั้ง

ตาราง 4.2 ตัวอย่างข้อคำถามในเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ
(ฉบับปรับปรุงตามผู้เชี่ยวชาญครั้งที่ 2)

	วัยเด็ก	วัยรุ่นตอนต้น	วัยรุ่นตอนปลาย	วัยผู้ใหญ่
ค่านิยมที่ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์				
1.	ภูมิใจที่เกิดมาเป็นคนไทย	แสดงออกเชิงสัญลักษณ์ให้คนเห็นว่าเราเป็นคนรักชาติ เช่น ยืนตรงเคารพธงชาติ	พยายามกินของไทย ใช้ของไทย เทียวเมืองไทย เพื่อให้เศรษฐกิจไทยเข้มแข็ง	แสดงออกซึ่งความรักชาติ และช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศในสายตาคนไทยและต่างชาติ
2.	ให้ความสำคัญและจดจำคำสอนทางศาสนามาใช้ในการพัฒนาตนเองได้	พยายามประพฤติตนไม่ให้ผิดไปจากหลักคำสอนของศาสนาที่ตนเองนับถือ	ยึดมั่นในคำสอนของศาสนา พัฒนาตนเองให้เป็นคนดีของสังคม ไม่เป็นที่รังเกียจ	เป็นคนดีของสังคม ยึดมั่นในศีลธรรมตามหลักศาสนา มีจิตใจงาม รักและปรารถนาดีต่อเพื่อนมนุษย์
3.	รับรู้และบอกเล่าได้ถึงสิ่งดีๆ ที่พระมหากษัตริย์ไทยได้ทำให้กับประเทศชาติมาช้านาน	สำนึกในพระคุณ เทิดทูนและ ยกย่องในคุณความดีของพระมหากษัตริย์ไทย ที่ได้ทำให้กับประเทศ	แสดงออกหรือทำกิจกรรมต่างๆ ที่แสดงถึงความจงรักภักดีต่อ ในหลวงและพระมหากษัตริย์ไทย	แสดงออกถึงความสำนึกในพระคุณ มีส่วนเผยแพร่คำสอนและสิ่งดีที่พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ได้ทำให้กับประเทศ
ค่านิยมที่ 4 ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อม				
1.	รักและเห็นคุณค่าของการเรียนหนังสือ	มีเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจนและให้ความสำคัญกับการเรียน	ตั้งใจพัฒนาตนเองให้มีความรู้เพื่อนำไปสู่เป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนด	ทุ่มเทกับการเรียนให้จริงจัง เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพได้
2.	รักการเรียน ตั้งใจเรียนรู้จากการสอนของครูและพ่อแม่ผู้ปกครอง	รักการเรียน กำกับตนเองให้รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายจากครูและโรงเรียน	รักและรับผิดชอบต่อการเรียน หมั่นฝึกฝนตนเองให้รอบรู้และรู้จริงในวิชาที่เรียนด้วยวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย	รักการเรียนรู้อย่างจริงจัง สร้างโอกาสการเรียนรู้ให้ตนเองในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เป็น ผู้รอบรู้รอบมีทักษะการเรียนรู้และทักษะการทำงาน
3.	รักการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน	รักการเรียนรู้อย่างตั้งใจเรียนในห้องและสนใจใฝ่เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอกเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง	รักการเรียน รู้วิธีการเรียนรู้เท่าทันสื่อ เลือกใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์และเกิดประโยชน์กับตนเอง	รักการเรียนรู้อย่างตลอดชีวิต รู้วิธีเรียนรู้ เข้าถึงความรู้ที่ต้องการ รู้เท่าทันสื่อ รู้จักใช้ความรู้ สร้างความรู้ และนำสิ่งที่เรียนรู้มาพัฒนาตนเองและสังคมได้อย่างต่อเนื่อง

1.3 การศึกษานำร่องจากเครื่องมือวัดค่านิยมฉบับยาว

เนื่องจากการพัฒนาเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการนี้ มีจุดมุ่งหมายต้องการออกแบบเครื่องมือให้เป็นฉบับสั้น และฉบับยาว และต้องการตรวจสอบความเหมาะสมของข้อรายการที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละช่วงวัย จึงได้มีการศึกษานำร่องกับตัวอย่างวิจัยที่มีจำนวนในแต่ละช่วงวัยเพียงพอสำหรับการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของเครื่องมือ ดังนั้น การพัฒนาเครื่องมือวัดค่านิยมจึงกำหนดให้มีการศึกษานำร่องกับนักเรียนและนักศึกษาครอบคลุมทั้ง 4 ช่วงวัย ประกอบด้วย 1) วัยเด็ก (ประถมศึกษา) จำนวน 271 คน 2) วัยรุ่นตอนต้น (มัธยมศึกษาตอนต้น) จำนวน 175 คน 3) วัยรุ่นตอนปลาย (มัธยมศึกษาตอนปลาย และ ปวช.) จำนวน 202 คน และ

4) วัยผู้ใหญ่ (ปวส. และปริญญาตรี) จำนวน 150 คน รวมทั้งหมด 781 คน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือด้านความเที่ยงและความตรงเชิงโครงสร้าง รวมถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการได้ข้อมูลกลับ รายละเอียดของข้อมูลการศึกษานำร่องมีรายละเอียดดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือวัดฉบับยาว จำนวน 144 ข้อ คะแนนเต็ม 144 คะแนนพบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของตัวอย่างที่อยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ (นักศึกษาปวส. และป.ตรี) มีค่าสูงที่สุด (M=105.91) รองลงมาได้แก่ ตัวอย่างวัยรุ่นตอนปลาย (M=96.69) วัยรุ่นตอนต้น (M=95.01) และวัยเด็ก (M=90.06) ตามลำดับ รายละเอียดดังตาราง 4.3

ตาราง 4.3 ระดับค่านิยมของตัวอย่างในการศึกษานำร่อง จำแนกตามระดับชั้นจากเครื่องมือวัดฉบับยาว

ค่านิยม	จำนวนข้อ	วัยเด็ก (n=271)		วัยรุ่นตอนต้น (n=175)		วัยรุ่นตอนปลาย (n=202)		วัยผู้ใหญ่ (n=150)	
		M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
1. ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	12	8.25	3.13	7.87	2.91	7.92	2.85	8.88	3.33
2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม	12	7.80	3.14	7.25	2.82	7.81	2.69	8.84	3.33
3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์	12	7.99	3.77	8.23	2.87	8.52	3.03	9.25	3.36
4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อม	12	7.47	3.93	7.34	3.07	8.00	3.05	8.77	3.56
5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย อันทรงงาม	12	7.08	3.75	7.30	2.94	7.48	2.94	8.31	3.71
6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ ห่วงดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน	12	7.18	3.94	7.69	3.00	8.36	3.02	9.08	3.52
7. เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	12	7.39	3.99	8.91	3.04	8.45	3.23	8.99	3.66
8. มีระเบียบ วินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่	12	7.35	4.05	9.02	2.89	8.56	3.36	9.02	3.66
9. มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของในหลวง	12	7.11	3.90	7.44	2.95	7.88	3.21	8.60	3.61
10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	12	7.37	4.04	7.29	3.29	7.56	3.24	8.53	3.64
11. แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักศาสนา	12	7.39	3.92	8.31	2.86	8.21	3.30	8.79	3.62
12. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง	12	7.69	3.98	8.34	2.94	7.93	3.33	8.86	3.69
รวม	144	90.06	41.28	95.01	29.35	96.69	33.20	105.91	38.87

หมายเหตุ เครื่องมือวัดค่านิยมฉบับยาวมีจำนวนข้อรายการ 144 ข้อ คะแนนเต็ม 144 คะแนน ค่านิยมแต่ละด้านประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ๆ ละ 4 ข้อ แต่ละค่านิยมมีคะแนนเต็ม 12 คะแนน

คุณภาพของเครื่องมือฉบับยาวด้านความเที่ยง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำร่องพบว่า คุณภาพด้านความเที่ยงของเครื่องมือวัดค่านิยมเมื่อวิเคราะห์แยกตามค่านิยมแต่ละด้าน และแยกตามช่วงวัยของผู้ตอบ มีค่าอยู่ระหว่าง .731-.908 ซึ่งอยู่ในระดับสูง และความเที่ยงทั้งฉบับของเครื่องมือวัดสำหรับแต่ละช่วงวัยอยู่ระหว่าง .971-.987 รายละเอียดดังตาราง 4.4

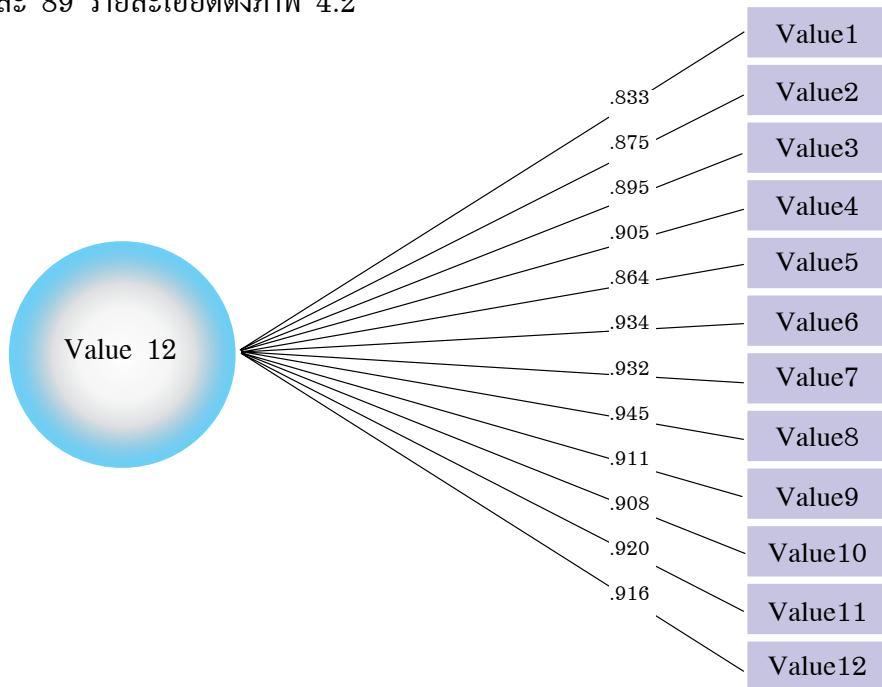
ตาราง 4.4 ความเที่ยงของเครื่องมือวัดค่านิยม

ค่านิยม	จำนวน ข้อ	ค่าความเที่ยง			
		วัยเด็ก (n=271)	วัยรุ่นตอนต้น (n=175)	วัยรุ่นตอนปลาย (n=202)	วัยผู้ใหญ่ (n=150)
1. ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	12	.817	.774	.803	.871
2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม	12	.795	.731	.782	.871
3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์	12	.889	.775	.858	.890
4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อม	12	.894	.768	.834	.889
5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย อันงดงาม	12	.867	.749	.796	.893
6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน	12	.890	.777	.795	.898
7. เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	12	.896	.825	.864	.908
8. มีระเบียบ วินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่	12	.902	.805	.880	.908
9. มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของในหลวง	12	.884	.749	.840	.890
10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	12	.902	.808	.829	.889
11. เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอาย เกรงกลัวต่อบาปตามหลักศาสนา	12	.890	.771	.862	.896
12. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและ ต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง	12	.901	.772	.853	.905
รวมทั้งฉบับ	144	.987	.987	.971	.983

คุณภาพเครื่องมือฉบับยาวด้านความตรงเชิงโครงสร้าง

ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของการวัดค่านิยม 12 ประการ พบว่า โมเดลการวัดค่านิยม 12 ประการ ทั้ง 12 องค์ประกอบมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ $\chi^2(26, N=610) = 36.59, p = 0.081, RMSEA = .02, SRMR = .006$ โดยทั้ง 12 องค์ประกอบมีน้ำหนักองค์ประกอบใกล้เคียงกันมีค่าอยู่ระหว่าง 0.83 ถึง 0.95 องค์ประกอบที่มีน้ำหนักมากที่สุดคือ องค์ประกอบที่ 8 มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่

รองลงมาคือ องค์กรประกอบที่ 6 มีศีลธรรม รักษาความสัตย์หวังดีต่อผู้อื่น เพื่อแผ่และแบ่งปัน และองค์กรประกอบที่ 7 เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามลำดับ โดยองค์กรประกอบทั้งหมดมีความแปรปรวนร่วมกับการวัดค่านิยมอยู่ระหว่างร้อยละ 69 ถึง ร้อยละ 89 รายละเอียดดังภาพ 4.2

$$\chi^2(26, N=610) = 36.59, p = 0.081, RMSEA = .02, SRMR = .006$$

ภาพ 4.2 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของการวัดค่านิยม 12 ประการ

เครื่องมือวัดค่านิยมฉบับยาวหลังการปรับปรุง

หลังจากการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านต่างๆ แล้ว ผู้วิจัยได้ปรับลักษณะภาษาของเครื่องมือวัดค่านิยมอีกเล็กน้อยเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลจริง รายละเอียดของเครื่องมือวัดค่านิยมฉบับยาวมีดังต่อไปนี้

เครื่องมือวัดระดับค่านิยม 12 ประการ

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 36 ข้อ โปรดตอบคำถามทุกข้อ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ที่ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านทำเป็นประจำจนเป็นลักษณะประจำตน แต่ละข้อสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 พฤติกรรม

ค่านิยม 12 ประการ	
ข้อ	ค่านิยมที่ 1 รักษา ศาสนา พระมหากษัตริย์
1	☐ 1.1 ภูมิใจที่เกิดมาเป็นคนไทย ☐ 1.2 แสดงออกเชิงสัญลักษณ์ให้คนเห็นว่าเราเป็นคนรักชาติ เช่น ยืนตรงเคารพธงชาติ ☐ 1.3 พยายามกินของไทย ใช้ของไทย เที่ยวเมืองไทย เพื่อให้เศรษฐกิจไทยเข้มแข็ง ☐ 1.4 แสดงออกซึ่งความรักชาติ และช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศในสายตาคนไทยและต่างชาติ
2	☐ 2.1 ให้ความสำคัญและจดจำคำสอนทางศาสนาใช้ในการพัฒนาตนเองได้ ☐ 2.2 พยายามประพฤติตนไม่ให้ผิดไปจากหลักคำสอนของศาสนาที่ตนเองนับถือ ☐ 2.3 ยึดมั่นในคำสอนของศาสนา พัฒนาตนเองให้เป็นคนดีของสังคม ไม่เป็นที่รังเกียจ ☐ 2.4 เป็นคนดีของสังคม ยึดมั่นในศีลธรรมตามหลักศาสนา มีจิตใจงาม รักและปรารถนาดีต่อเพื่อนมนุษย์

ข้อ	ค่านิยมที่ 1 รักษา ศาสนา พระมหากษัตริย์
3	☐ 3.1 รับรู้และบอกเล่าได้ถึงสิ่งดี ๆ ที่พระมหากษัตริย์ไทยได้ทำให้กับประเทศชาติมาช้านาน ☐ 3.2 สำนึกในพระคุณ เทิดทูนและยกย่องในคุณความดีของพระมหากษัตริย์ไทยที่ได้ทำให้กับประเทศ ☐ 3.3 แสดงออกหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่แสดงถึงความจงรักภักดีต่อในหลวงและพระมหากษัตริย์ไทย ☐ 3.4 แสดงออกถึงความสำนึกในพระคุณ มีส่วนเผยแพร่คำสอนและสิ่งดีที่พระมหากษัตริย์ไทย ทุกพระองค์ได้ทำให้กับประเทศ
ข้อ	ค่านิยมที่ 2 ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์
4	☐ 4.1 มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง เช่น ทำการบ้านด้วยตนเอง ไม่ลอกเพื่อน ☐ 4.2 มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น ไม่ทำสิ่งใดที่ส่อในทางทุจริตเพื่อประโยชน์ ของตนเอง เช่น ไม่ทุจริตในการสอบ ☐ 4.3 มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ปฏิเสธการกระทำใด ๆ ที่เป็นการคดโกงต่อผู้อื่น ไม่เอาความคิด หรือสิ่งของของมาเป็นของตนเองไม่ว่าจะมีคนเห็นหรือไม่ตาม เช่น ไม่ลอกเลียนงานของผู้อื่น ☐ 4.4 ยึดมั่นในความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น รวมทั้งไม่เข้าร่วมในกระบวนการ หรือขัดขวางการกระทำผิด ที่เป็นการทุจริตในหน้าที่หรือต่อส่วนรวม
5	☐ 5.1 ยินดีช่วยทำงานเพื่อส่วนรวมที่ได้รับมอบหมาย ☐ 5.2 ให้ความสำคัญและเต็มใจทำงานเพื่อส่วนรวมเต็มที่เหมือนกับการทำงานของตนเอง ☐ 5.3 ตั้งใจเต็มที่ในการทำงานเพื่อส่วนรวมให้สำเร็จ แม้อาจมีผลกระทบต่องานตนเองบ้าง ☐ 5.4 มีน้ำใจอาสาและตั้งใจทำงานส่วนรวมให้สำเร็จโดยไม่ต้องร้องขอ ไม่ปฏิเสธงานส่วนรวม แม้ต้องใช้เวลามาก
6	☐ 6.1 อดทนทำงานของส่วนรวมให้สำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย ☐ 6.2 ตั้งใจ อดทนทำงานของส่วนรวมให้สำเร็จตามที่สัญญาหรือรับปาก แม้จะเป็นงานยาก ☐ 6.3 ตั้งใจ อดทนทำงานของส่วนรวมให้สำเร็จ ไม่ย่อท้อ ไม่ทิ้งงานกลางคัน ไม่ว่าจะมีความอุปสรรคเรื่องใดก็ตามเกิดขึ้น ☐ 6.4 ตั้งใจ อดทนทำงานของส่วนรวมให้สำเร็จ ไม่ทิ้งงาน ทำงานแบบปิดทองหลังพระแม้จะไม่มีใครเห็น ไม่รับรู้หรือไม่ชื่นชมยกย่อง
ข้อ	ค่านิยมที่ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์
7	☐ 7.1 เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ผู้ปกครอง เป็นเด็กดี ไม่ดื้อ ☐ 7.2 ประพฤติตนตามคำสอนของพ่อแม่ผู้ปกครอง รับผิดชอบต่อการเรียนหรืองานที่ได้รับมอบหมายเต็มที่ ☐ 7.3 เชื่อฟังพ่อแม่ผู้ปกครอง เอาใจใส่ต่อการเรียน ไม่ทำตัวเกเร ออกนอกสู่นอกทาง ไม่เลี้ยว ไม่โกหก ไม่ใช้คำพูดรุนแรง ไม่สร้างความเดือดร้อนทุกซอกซี้ให้กับพ่อแม่ผู้ปกครอง ทำให้พ่อแม่ชื่นใจ ☐ 7.4 เชื่อฟังพ่อแม่ผู้ปกครอง ตั้งใจเรียนให้มีความรู้ในการประกอบอาชีพและพึ่งพาตนเองได้ ทำตัวเป็นคนดี ของสังคม ไม่ให้ใครมากล่าวหาพ่อแม่ของตนเองได้
8	☐ 8.1 รักและเคารพพ่อแม่ผู้ปกครองที่เลี้ยงดูมา ☐ 8.2 รักและเคารพพ่อแม่ผู้ปกครอง เป็นลูกที่ดี พยายามแสดงออกถึงความสำนึกในบุญคุณในโอกาสต่างๆ ☐ 8.3 รักและเคารพพ่อแม่ผู้ปกครอง เป็นลูกที่ดี หาโอกาสตอบแทนบุญคุณตามความเหมาะสมของวัย เช่น ช่วยงานบ้าน ☐ 8.4 รักและเคารพพ่อแม่ผู้ปกครอง เข้าใจความทุกข์ยากของพ่อแม่ในการเลี้ยงดูลูก ช่วยแบ่งเบาภาระต่างๆ เท่าที่ทำได้ เช่น หารายได้เสริม ไม่เรียกร้องรบกวนเงินจากพ่อแม่มากเกินไป
9	☐ 9.1 เคารพ เชื่อฟังคำสั่งสอนของครูอาจารย์ ☐ 9.2 ยอมรับภาระแนะนำสั่งสอนของครูอาจารย์ ตั้งใจเรียนและทำงานที่ได้รับมอบหมายเรียบร้อย ☐ 9.3 สำนึกในพระคุณของครูอาจารย์ให้ความรู้แก่ตนเอง ช่วยแบ่งเบาภาระงานครูตามโอกาสอันควร ☐ 9.4 พุดยกย่อง เทิดทูนพระคุณของครูอาจารย์ให้คนอื่นรู้ถึงสิ่งที่ตนเองได้รับโอกาสการเรียนรู้จากครู
ข้อ	ค่านิยมที่ 4 ใฝ่หาความรู้
10	☐ 10.1 รักและเห็นคุณค่าของการเรียนหนังสือ ☐ 10.2 มีเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจนและให้ความสำคัญกับการเรียน ☐ 10.3 ตั้งใจพัฒนาตนเองให้มีความรู้เพื่อนำไปสู่เป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนด ☐ 10.4 ทุ่มเทกับการเรียนให้จริงจังเพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพได้

ข้อ	ค่านิยมที่ 4 ใฝ่หาความรู้
11	☐ 11.1 รักการเรียนรู้ ตั้งใจเรียนรู้จากการสอนของครูและพ่อแม่ผู้ปกครอง ☐ 11.2 รักการเรียนรู้ กำกับตนเองให้รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายจากครูและโรงเรียน ☐ 11.3 รักและรับผิดชอบต่อการเรียน หมั่นฝึกฝนตนเองให้รอบรู้จริงในวิชาที่เรียนด้วยวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ☐ 11.4 รักการเรียนรู้สร้างโอกาสการเรียนรู้ให้ตนเองในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เป็นผู้รู้จริงรอบรู้มีทักษะการเรียนรู้และทักษะการทำงาน
12	☐ 12.1 รักการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ☐ 12.2 รักการเรียนรู้ ตั้งใจเรียนในห้องและสนใจใฝ่เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอกเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ☐ 12.3 รักการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ รู้เท่าทันสื่อ เลือกใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์และเกิดประโยชน์กับตนเอง ☐ 12.4 รักการเรียนรู้ตลอดชีวิต รู้วิธีเรียนรู้ เข้าถึงความรู้อย่างที่ต้องการ รู้เท่าทันสื่อ รู้จักใช้ความรู้ สร้างความรู้ และนำสิ่งที่เรียนรู้มาพัฒนาตนเองและสังคมได้อย่างต่อเนื่อง
ข้อ	ค่านิยมที่ 5 รักชาติวัฒนธรรมประเพณีไทย
13	☐ 13.1 มีความรู้และบอกเล่าเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีไทยได้ ☐ 13.2 แสดงออกถึงการกระทำหรือการประพฤติตนที่สะท้อนความเป็นผู้มีวัฒนธรรมไทย ☐ 13.3 เห็นคุณค่าความสำคัญของวัฒนธรรมประเพณีไทย และช่วยสืบสานวัฒนธรรมประเพณีไทย ☐ 13.4 รักและเห็นคุณค่าของความเป็นไทย มีส่วนร่วมในการฟื้นฟูหรืออนุรักษ์วัฒนธรรมไทยประเพณีให้คงอยู่
14	☐ 14.1 รับรู้และจำแนกแยกแยะได้ว่าตนเองควรปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะถือได้ว่าเป็นผู้มีวัฒนธรรมไทย ☐ 14.2 พยายามประพฤติปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทย เช่น การแสดงกิริยามารยาทไทย การเคารพผู้ใหญ่ ☐ 14.3 ภูมิใจที่เป็นคนไทย ประพฤติตนสมเป็นคนไทยทั้งการแต่งกาย กิริยามารยาท และแสดงออกต่อผู้ใหญ่ ☐ 14.4 ภูมิใจและยึดมั่นในการแสดงออกตามวิถีไทย รักความเป็นไทย ปฏิบัติตนสมเป็นคนไทย ไม่ทำให้ภาพลักษณ์ของคนไทยดูไม่ดีในสายตาผู้อื่น
15	☐ 15.1 บอกได้ว่าสิ่งใดเป็นวัฒนธรรมไทย สิ่งใดเป็นวัฒนธรรมต่างชาติ ☐ 15.2 เลือกรับวัฒนธรรมต่างชาติมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม โดยยังคงความเป็นไทย ☐ 15.3 ปฏิเสธการกระทำที่ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและไม่ยอมรับวัฒนธรรมต่างชาติที่จะทำให้วัฒนธรรมไทยเปลี่ยนไป ☐ 15.4 รักวัฒนธรรมไทย ประพฤติตนสมกับเป็นคนไทย รู้จักเลือกรับวัฒนธรรมต่างชาติมาใช้ได้เหมาะสม ไม่ทำลายและไม่ล้มคุณค่าของความเป็นไทย
ข้อ	ค่านิยมที่ 6 รักษาความสัตย์ เพื่อแบ่งปัน
16	☐ 16.1 ไม่โกหก ไม่ลักขโมย ☐ 16.2 ไม่พูดในสิ่งที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิด ไม่เอาสิ่งของของคนอื่นมาเป็นของตน ไม่แกล้งหรือทำร้ายสัตว์ ☐ 16.3 ไม่พูดหลอกลวงให้ผู้อื่นเกิดความเสียหาย ไม่เอาสิ่งของของคนอื่นหรือลอกเลียนงานของคนอื่นมาเป็นของตน ไม่รังแกหรือทำร้ายสัตว์ ไม่เสพสิ่งเสพติด ☐ 16.4 ไม่พูดหลอกลวงให้ผู้อื่นเกิดความเสียหาย ไม่เอาสิ่งของของคนอื่นหรือลอกเลียนงานของคนอื่นมาเป็นของตน ไม่รังแกหรือทำร้ายสัตว์ ไม่เสพสิ่งเสพติด ไม่ประพฤติผิดในกาม หรือมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร
17	☐ 17.1 ทำงานในหน้าที่ของตนเองด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เช่น ไม่ลอกงานเพื่อน ☐ 17.2 ไม่คิดอยากได้หรือคิดเอาสิ่งของของคนอื่นหรือของส่วนรวมมาเป็นของตน ☐ 17.3 รักษาสัญญาที่ให้ไว้กับผู้อื่น รับผิดชอบต่อสิ่งที่สัญญา ไม่กลับคำพูด (เสียชีพอย่าเสียสัตย์) ☐ 17.4 รักษาและรับผิดชอบต่อสิ่งที่สัญญา ไม่คิดหรือทำสิ่งที่เป็นการคดโกงต่อผู้อื่นหรือส่วนรวม
18	☐ 18.1 รักเพื่อน ไม่รังแกหรือแกล้งเพื่อน ☐ 18.2 แบ่งปันสิ่งที่มีให้เพื่อนที่กำลังเดือดร้อนโดยไม่รู้สึกเสียดาย ☐ 18.3 ช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน มีความปรารถนาดีกับผู้อื่น ยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี ไม่อิจฉาริษยา ☐ 18.4 รู้จักให้และแบ่งปันสิ่งที่มีแก่ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ตั้งใจทำความดี รักและเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ มีส่วนสร้างสังคมที่มีความโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน

ข้อ	ค่านิยมที่ 7 เข้าใจประชาธิปไตย
19	☐ 19.1 รู้ เข้าใจและอธิบายได้ว่าความแตกต่างทางความคิดเป็นเรื่องปกติของการอยู่ร่วมกันในสังคม ☐ 19.2 ยอมรับความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ที่อาจแตกต่างจากตนเอง ไม่ทำตัวแยกข้างหรือแยกพวก ☐ 19.3 ยอมรับความแตกต่างทางความคิด ปรับตัวให้อยู่ร่วมกันได้ในสังคมที่มีความคิดต่าง ไม่ทำตัวขัดแย้ง ☐ 19.4 เคารพเสียงส่วนใหญ่ สนับสนุนการทำงานตามมติของคนส่วนใหญ่ในทางที่ชอบ ไม่สร้างปัญหาให้กับส่วนรวม รู้จักประนีประนอม หากมีความแตกต่างทางความคิดในกลุ่ม
20	☐ 20.1 รู้และปฏิบัติตนในการดำรงชีวิตในสังคมที่ต้องเคารพเสียงส่วนใหญ่ ☐ 20.2 ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของตนเองโดยไม่ตกอยู่ใต้อิทธิพลของคนอื่น ☐ 20.3 ยอมรับในความเท่าเทียมกันในสิทธิของทุกคน ยอมรับในมติของเสียงส่วนใหญ่ที่มาจากการแสดงความคิดเห็นที่บริสุทธิ์ ☐ 20.4 ไม่สนับสนุนการลงประชามติด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง เช่น การซื้อสิทธิขายเสียง หรือการใช้เทคนิคฉ้อฉลชวนเชื่อให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็นหรือใช้สิทธิด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง รวมทั้งไม่กระทำความผิดเพื่อให้ตนเองได้มติจากเสียงส่วนใหญ่
21	☐ 21.1 รู้และเข้าใจว่าประเทศไทยมีการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ☐ 21.2 เข้าใจสาระเกี่ยวกับการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ☐ 21.3 ยอมรับได้ว่าการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขเหมาะสมกับประเทศไทย ☐ 21.4 สนับสนุนการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
ข้อ	ค่านิยมที่ 8 มีระเบียบวินัย เคารพผู้ใหญ่
22	☐ 22.1 รับผิดชอบต่อหน้าที่ในการทำกิจวัตรประจำวัน และการศึกษาเล่าเรียนให้สำเร็จ ☐ 22.2 ยอมรับและปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของโรงเรียนและสังคมครบถ้วน เช่น การมาโรงเรียน การแต่งกายถูกระเบียบ การเข้าห้องเรียนตรงเวลา การทำงานที่ได้รับมอบหมาย ☐ 22.3 ควบคุมกำกับตนเองให้ปฏิบัติตามอยู่ในระเบียบวินัย ข้อบังคับ ไม่ทำตัวให้เป็นปัญหาของสังคม หรือทำให้สังคมเดือดร้อน เช่น การมั่วสุมเสพยา การเป็นเด็กแว้น การยกพวกทำร้ายระหว่างโรงเรียน ☐ 22.4 ควบคุมกำกับรับผิดชอบต่อหน้าที่ทั้งของตนเอง ครอบครัว และส่วนรวม ประพฤติตนอยู่ในระเบียบวินัย เป็นตัวอย่างที่ดี ไม่สร้างปัญหาแก่ครอบครัวและสังคม ไม่ทำให้ครอบครัว สถาบันของตนเองเสียหาย
23	☐ 23.1 รู้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายบ้านเมือง ปฏิบัติตนถูกต้อง เช่น การข้ามถนน การทิ้งขยะ ☐ 23.2 ยอมรับและปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง ไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบในทุกโอกาส ☐ 23.3 ยอมรับและปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง ไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบในทุกโอกาส ยอมรับผิดเมื่อรู้ว่าตนเองกระทำผิดจริง และบังคับไม่ให้กระทำผิดซ้ำ ☐ 23.4 ยอมรับและปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง ไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบที่มีอยู่ ยอมรับผิดเมื่อรู้ว่าตนเองกระทำผิดจริง และไม่กระทำผิดซ้ำ ไม่หลีกเลี่ยงการชดใช้เมื่อฝ่าฝืนกฎหมาย เช่น การเสียค่าปรับ ไม่ติดสินบนเจ้าหน้าที่
24	☐ 24.1 เป็นเด็กที่มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ ทั้งด้านการพูดจา การแสดงกิริยามารยาท ☐ 24.2 ให้เกียรติและเคารพผู้ใหญ่ พูดจา แสดงกิริยามารยาทเหมาะสม รับฟังความเห็นด้วยท่าทีสุภาพ ☐ 24.3 ให้เกียรติและเคารพผู้ใหญ่ พูดจา แสดงกิริยามารยาทเหมาะสม รับฟังความเห็นด้วยท่าทีสุภาพ ไม่ก้าวร้าว หรือแสดงท่าโอหังหรือดูถูกความคิดเมื่อมีความเห็นต่างจากตนเอง ☐ 24.4 ให้เกียรติและเคารพผู้ใหญ่ พูดจา แสดงกิริยามารยาทเหมาะสม รับฟังความเห็นด้วยท่าทีสุภาพ ไม่ก้าวร้าว หรือแสดงท่าโอหัง ดูถูกความคิดเห็นเมื่อมีความเห็นต่างจากตนเอง สามารถประนีประนอมความคิดและทำงานร่วมกันได้

ข้อ	ค่านิยมที่ 9 มีสติรู้ตัว
25	☐ 25.1 ไม่มองแง่หรือเอาแต่ใจตัวเอง ☐ 25.2 ไม่ใช้อารมณ์ในการแก้ปัญหา ไม่ว่าจะเรื่องเล็กหรือเรื่องใหญ่ ☐ 25.3 คิดไตร่ตรองและทบทวนอย่างรอบคอบก่อนลงมือทำสิ่งต่างๆ และใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล ☐ 25.4 ตัดสินใจทุกเรื่องโดยใช้สติปัญญา และสามารถระงับความคิด ความรู้สึกและอารมณ์ด้านลบของตนเองได้ เช่น ความโกรธ ความเกลียด
26	☐ 26.1 ตั้งใจเป็นเด็กดี คิดดี คิดถูกต้องทั้งตามหลักวิชาและคุณธรรม ☐ 26.2 ก่อนที่จะพูดหรือทำสิ่งใด จะคิดก่อนว่าสิ่งที่พูดนั้นควรพูด ควรทำ หรือควรงดเว้น ☐ 26.3 ก่อนที่จะพูดหรือทำสิ่งใด จะคิดก่อนว่าสิ่งที่พูดหรือจะทำนั้นมีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นมากกว่าผลเสีย ☐ 26.4 ก่อนที่จะพูดหรือตัดสินใจทำอะไร มักจะคิดก่อนว่าสิ่งนั้นดี มีประโยชน์มากกว่าผลเสีย หรือถ้าไม่พูดไม่ทำอะไรดีกว่าหรือไม่ แล้วจึงเลือกพูดเลือกทำในสิ่งที่ให้ประโยชน์สูงสุดแก่ทั้งผู้พูดและผู้ฟัง
27	☐ 27.1 รู้และบอกได้ว่าสิ่งใดเป็นการปฏิบัติตนที่ดีและไม่ดี ☐ 27.2 ไม่ใช้กลอุบาย เช่น การหลอก การโกง ฯลฯ เพื่อให้ได้ในสิ่งที่ตนเองต้องการ ☐ 27.3 ไม่เอาใจเอาเปรียบผู้อื่นเพื่อหวังของตนประสบความสำเร็จ ☐ 27.4 ทำทุกอย่างให้สำเร็จอย่างตั้งใจ โดยไม่อาศัยตัวช่วยที่เป็นทางลัด เช่น การใช้เส้นสาย เป็นต้น
ข้อ	ค่านิยมที่ 10 ดำรงตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
28	☐ 28.1 ใช้เงินที่พ่อแม่ผู้ปกครองให้ใช้แต่ละวันอย่างประหยัด ไม่ใช้จ่ายเงินเกินที่ได้รับ ☐ 28.2 ใช้เงินประหยัด รู้จักออมเงิน ไม่เรียกร้องหรือขอร้องสิ่งต่างๆ ที่ไม่จำเป็นจากพ่อแม่ผู้ปกครอง ☐ 28.3 ใช้เงินประหยัด รู้จักออมเงิน หรือหาเงินเองเพื่อซื้อสิ่งของที่จำเป็นต้องใช้ในการเรียนโดยไม่รบกวนขอเงินจากที่บ้านเพิ่ม ☐ 28.4 ใช้เงินประหยัด รู้จักออมเงิน หรือหาเงินเองเพื่อซื้อสิ่งของที่จำเป็นต้องใช้ในการเรียนโดยไม่รบกวนขอเงินจากที่บ้านเพิ่ม และยังสามารถช่วยแบ่งเบารายจ่ายของครอบครัว ไม่ให้เป็นภาระในการดูแลบุตรหลานมากเกินไป
29	☐ 29.1 รู้จักใช้สิ่งของอย่างประหยัด เช่น สมุด ดินสอ ปากกา ☐ 29.2 รู้จักใช้สิ่งของอย่างประหยัด ไม่ใช่ของฟุ่มเฟือย ไม่ย่ำที่ที่จะใช้ของเก่าที่ผู้อื่นใช้แล้ว หรือนำของเก่ากลับมาใช้ใหม่ ☐ 29.3 รู้จักใช้สิ่งของอย่างประหยัด สามารถยับยั้งชั่งใจไม่ย่ำที่อยากได้อยากมีของใช้ใหม่ ไม่ใช่ของฟุ่มเฟือยหรือไม่จำเป็น ไม่ใช่เงินเกินตัว หลีกเลี่ยงการกู้ยืมสิ่งของของผู้อื่นโดยไม่จำเป็น ☐ 29.4 รู้จักใช้สิ่งของอย่างประหยัด สามารถยับยั้งชั่งใจไม่ย่ำที่อยากได้อยากมีของใช้ใหม่ ลดละเลิกความอยากได้สิ่งที่ไม่จำเป็น พึ่งพาตนเองได้ ไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่ใช่เงินเกินตัว ไม่กู้ยืมสิ่งของของผู้อื่นโดยไม่จำเป็น พอใจในสิ่งที่มี และสามารถใช้ชีวิตอยู่ตามสภาพที่มีได้อย่างมีความสุข
30	☐ 30.1 รู้ว่าระหว่างการศึกษเล่าเรียนสามารถมีปัญหายุ่งยากในการเรียนเกิดขึ้นตลอดเวลา และต้องเรียนรู้วิธีป้องกันหรือรับมือกับปัญหาได้เหมาะสม ☐ 30.2 มีความรู้ความสามารถทางการเรียน รู้จักวิธีเรียน รับผิดชอบต่อการเรียน รู้วิธีการจัดการกับปัญหาทางการเรียน ควบคุมตนเองให้ใส่ใจกับการเรียนรู้ เพื่อไม่ให้มีปัญหาทางการเรียน ☐ 30.3 มีความรู้ความสามารถทางการเรียน รู้จักวิธีเรียน รับผิดชอบต่อการเรียน รู้วิธีการจัดการกับปัญหาทางการเรียน สามารถควบคุมตนเองให้ใส่ใจกับการเรียนรู้ ไม่ให้เกิดปัญหาทางการเรียน แต่หากผลการเรียนไม่เป็นไปตามที่มุ่งหวัง ก็ตั้งใจปรับปรุงพัฒนาการเรียนรู้อของตนเองใหม่ ☐ 30.4 มีการเตรียมความพร้อมอยู่ตลอดเวลา ตั้งตัวอยู่บนความไม่ประมาท มีสติ ไม่หวั่นวิตก สามารถควบคุมดูแลตนเอง ไม่ให้เกิดปัญหาทางการเรียนที่ซับซ้อน หากผลการเรียนไม่เป็นไปตามที่มุ่งหวัง ก็ตั้งใจปรับปรุงพัฒนาการเรียนรู้อของตนเองใหม่ มีแผนการเรียนรู้อใหม่ที่รองรับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างหลากหลาย
ข้อ	ค่านิยมที่ 11 เข้มแข็งทั้งด้านร่างกายและจิตใจ
31	☐ 31.1 ตั้งใจทำดีแม้ไม่มีใครเห็น ☐ 31.2 อดทนสู้ทำแต่สิ่งถูกทางแม้จะเห็นผลช้า ☐ 31.3 ยอมรับความล้มเหลวจากการกระทำของตนเองได้ด้วยใจเข้มแข็ง ☐ 31.4 ยึดมั่นในการทำดี ยึดสู้ใหม่แม้จะพบความล้มเหลวหลายครั้ง

ข้อ	ค่านิยมที่ 11 เข้มแข็งทั้งด้านร่างกายและจิตใจ
32	☐ 32.1 รู้ตนเองเป็นอย่างดีว่าเป็นคนอย่างไร ชอบหรือไม่ชอบอะไร ☐ 32.2 สามารถระงับกิเลสหรือความอยากได้อย่างมีในสิ่งที่ไม่จำเป็นหรือไม่เหมาะสม ☐ 32.3 ไม่ยอมให้กิเลสหรือความอยากได้อย่างมีมามีอิทธิพลจนยอมทำผิดศีลธรรม ☐ 32.4 ยึดมั่นในแนวทางการดำเนินชีวิตที่จะทำสิ่งที่ถูกศีลธรรมไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กหรือเรื่องใหญ่
33	☐ 33.1 บอกได้ว่าการกระทำใดถูก การกระทำใดผิด อะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ ที่เป็นการผิดศีลธรรม ☐ 33.2 ไม่กระทำความผิดศีลธรรมไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ เพื่อให้ตนเองได้ประโยชน์จากการกระทำนั้น ☐ 33.3 ทำความดีแม้ไม่มีใครเห็น กล้ายอมรับผิดหากพาลั้งผลต่อสิ่งใดไม่ถูกต้อง และกลับใจไม่ทำผิดซ้ำๆ อีก ☐ 33.4 มุ่งมั่นในการทำความดีให้ตนเองและสังคม ไม่ส่งเสริมการทำชั่ว ถือเป็นเรื่องน่าละอาย หลีกเลียงการคบคนชั่ว คบแต่คนดี และชักชวนกันทำแต่สิ่งดี
ข้อ	ค่านิยมที่ 12 คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม
34	☐ 34.1 รับรู้และบอกได้ถึงประโยชน์และคุณค่าของการกระทำที่เป็นการรักษาประโยชน์ของชาติ ☐ 34.2 กระทำสิ่งต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมก่อนผลประโยชน์ส่วนตน ☐ 34.3 ให้ความร่วมมือและทุ่มเทเวลาให้กับการทำงานเพื่อส่วนรวมโดยไม่หวังผลตอบแทน ☐ 34.4 มุ่งมั่นและกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สิ่งดีงามและประโยชน์เพื่อส่วนรวม
35	☐ 35.1 ทิ้งขยะหรือสิ่งของถูกที่ ไม่ทำให้บ้านและโรงเรียนสกปรก ☐ 35.2 ช่วยดูแลรักษาความสะอาด และสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีทั้งที่บ้าน โรงเรียน และชุมชนในหน้าอยู่ ☐ 35.3 ช่วยดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรของส่วนรวมอย่างรู้คุณค่าเสมือนเป็นของตนเอง เช่น การประหยัดน้ำ ไฟฟ้า ☐ 35.4 ให้ความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ในการรณรงค์ สนับสนุนการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะและชุมชน ให้มีเหลือใช้ถึงรุ่นต่อไป
36	☐ 36.1 เห็นคุณค่าและความสำคัญของสาธารณสมบัติของชาติที่คนไทยทุกคนต้องช่วยกันรักษาให้คงอยู่ ☐ 36.2 ไม่กระทำการใดๆ ที่เป็นการทำลายสิ่งแวดล้อมหรือสาธารณสมบัติ เช่น การเก็บดอกไม้สาธารณะ การทิ้งขยะบนถนน ตามแม่น้ำ ลำคลอง ☐ 36.3 มีจิตสำนึกในการดูแลรักษาสาธารณสมบัติของชาติ สนับสนุนกิจกรรมการอนุรักษ์ การรณรงค์ด้าน การดูแลรักษาสาธารณสมบัติของชาติตามความเหมาะสมของวัยและฐานะ เช่น ร่วมทำความสะอาด บ้านเมืองในโอกาสสำคัญ ร่วมปลูกป่า บริจาคเงินช่วยเหลือกิจกรรมที่เป็นประโยชน์กับสังคม ☐ 36.4 ร่วมรับผิดชอบในการดูแล ปกป้อง คุ้มครองรักษาสาธารณสมบัติของชาติ สอดส่องหรือขัดขวาง การกระทำที่เป็นการทำลายสาธารณสมบัติของชาติตามความเหมาะสมของวัยหรือบทบาทหน้าที่ของตน

ระหว่างการศึกษาสำรวจ ได้มีการศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการการจัดเก็บข้อมูล พบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการวัดค่านิยม 12 ประการ จากเครื่องมือวัดฉบับยาวใช้เวลาในการทำแบบสอบถามนาน ประมาณ 20 นาที โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาใช้เวลาทำ ต้องให้ครูในโรงเรียนอ่านข้อรายการต่างๆ ให้ฟัง เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงออกแบบการเก็บข้อมูลจากตัวอย่างวิจัย 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่กำหนดให้ตอบเครื่องมือวัดฉบับยาวประมาณ 611 คน และกลุ่มที่กำหนดให้ตอบเครื่องมือวัดฉบับสั้นประมาณ 7,099 คน โดยข้อมูลจากกลุ่มแรกจะใช้เป็นฐานข้อมูลเพื่อการประมาณคะแนนค่านิยมที่ผู้เรียนควรจะได้ในการตอบเครื่องมือฉบับสั้น ส่วนข้อมูลจากกลุ่มหลัง เป็นการเก็บข้อมูลเพื่อตอบคำถามวิจัยหลักครั้งนี้ การใช้เครื่องมือฉบับสั้นกับตัวอย่างนักเรียนและนักศึกษากลุ่มที่สอง จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ เฉพาะข้อที่กำหนดให้วัดพฤติกรรมตามที่คาดหวังกับช่วงวัยนั้น ดังนั้น พฤติกรรมที่นอกเหนือจากข้อรายการที่ปรากฏในเครื่องมือวัดฉบับสั้นจะไม่ได้วัด ทำให้ข้อมูลไม่ครบทุกข้อรายการเหมือนที่ปรากฏในเครื่องมือวัดฉบับยาว ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการทางสถิติ คือ การวิเคราะห์ถดถอย (regression analysis) ช่วยประมาณค่าข้อมูลที่ขาดหาย โดยจะเสนอผลการสร้างสมการเพื่อประมาณค่าข้อมูลในตอนท้าย 3

ตอนที่ 2 การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัดค่านิยมฉบับสั้น

เครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ ฉบับยาวที่พัฒนาและนำเสนอในตอนต้นที่ 1 ได้นำไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนและนักศึกษาทั้ง 4 ช่วงวัย เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพของเครื่องมือฉบับยาวและฉบับสั้น ในขั้นตอนนี้ ได้จัดเก็บข้อมูลกับนักเรียนและนักศึกษาทั้งหมด 611 คน กระจายตามช่วงวัย ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนี้ ได้นำมาวิเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความเที่ยง ความตรงเชิงโครงสร้าง นอกจากนี้ยังใช้ในการสร้างสมการประมาณค่าระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ เพื่อใช้ในการพัฒนาดัชนีค่านิยม 12 ประการ ต่อไป

2.1 ข้อมูลพื้นฐาน

ในภาพรวมนักเรียนและนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 69.51) เกรดเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.00-3.49 มากที่สุด (ร้อยละ 39.02) และศึกษาอยู่ในโรงเรียนจากทั้ง 4 ภูมิภาค ในจำนวนใกล้เคียงกัน (ภาคกลางรวมกรุงเทพฯ) เมื่อพิจารณาตามช่วงวัยพบว่าตัวอย่างมีลักษณะคล้ายกับข้อมูลในภาพรวม รายละเอียดดังตาราง 4.5

ตาราง 4.5 ข้อมูลพื้นฐานของตัวอย่าง

ข้อมูลพื้นฐาน	ช่วงวัยเด็ก		ช่วงวัยรุ่นตอนต้น		ช่วงวัยรุ่นตอนปลาย		ช่วงวัยผู้ใหญ่		รวม	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
เพศ										
ชาย	35	33.98	35	30.70	50	25.91	66	33.00	186	30.49
หญิง	68	66.02	79	69.30	143	74.09	134	67.00	424	69.51
รวม	103	100.00	114	100.00	193	100.00	200	100.00	610*	100.00
เกรดเฉลี่ย										
ต่ำกว่า 2.00	1	1.09	1	0.91	5	2.86	1	.57	8	1.45
2.00-2.49	8	8.70	2	1.82	13	7.43	28	16.09	51	9.26
2.50-2.99	12	13.04	6	5.45	29	16.57	35	20.11	82	14.88
3.00-3.49	27	29.35	34	30.91	76	43.43	78	44.83	215	39.02
3.50-4.00	44	47.83	67	60.91	52	29.71	32	18.39	195	35.39
รวม	92	100.00	110	100.00	175	100.00	174	100.00	551*	100.00
ที่ตั้งของโรงเรียน										
ภาคเหนือ	26	25.24	30	26.32	56	29.02	59	29.50	171	28.03
ภาคอีสาน	21	20.39	30	26.32	60	31.09	52	26.00	163	26.72
ภาคกลาง	26	25.24	23	20.18	41	21.24	39	19.50	129	21.15
ภาคใต้	30	29.13	31	27.19	36	18.65	50	25.00	147	24.10
รวม	103	100.00	114	100.00	193	100.00	200	100.00	610*	100.00

หมายเหตุ จำนวนตัวอย่างรวมไม่เท่ากับ 611 คน เนื่องจากมีผู้ที่ไม่ได้ระบุภูมิภาคหลังในการเก็บข้อมูล

คุณภาพเครื่องมือด้านความเที่ยงของเครื่องมือฉบับยาวและฉบับสั้น

คุณภาพด้านความเที่ยงของเครื่องมือฉบับสั้นและฉบับยาวพบว่า ค่าความเที่ยงของเครื่องมือฉบับยาว (144 ข้อ) และฉบับสั้นของทุกช่วงวัย (36 ข้อ) มีค่าอยู่ในระดับสูง (.888 - .988) และฉบับสั้นของแต่ละช่วงวัยมีค่าใกล้เคียงกับฉบับยาว รายละเอียดดังตาราง 4.6

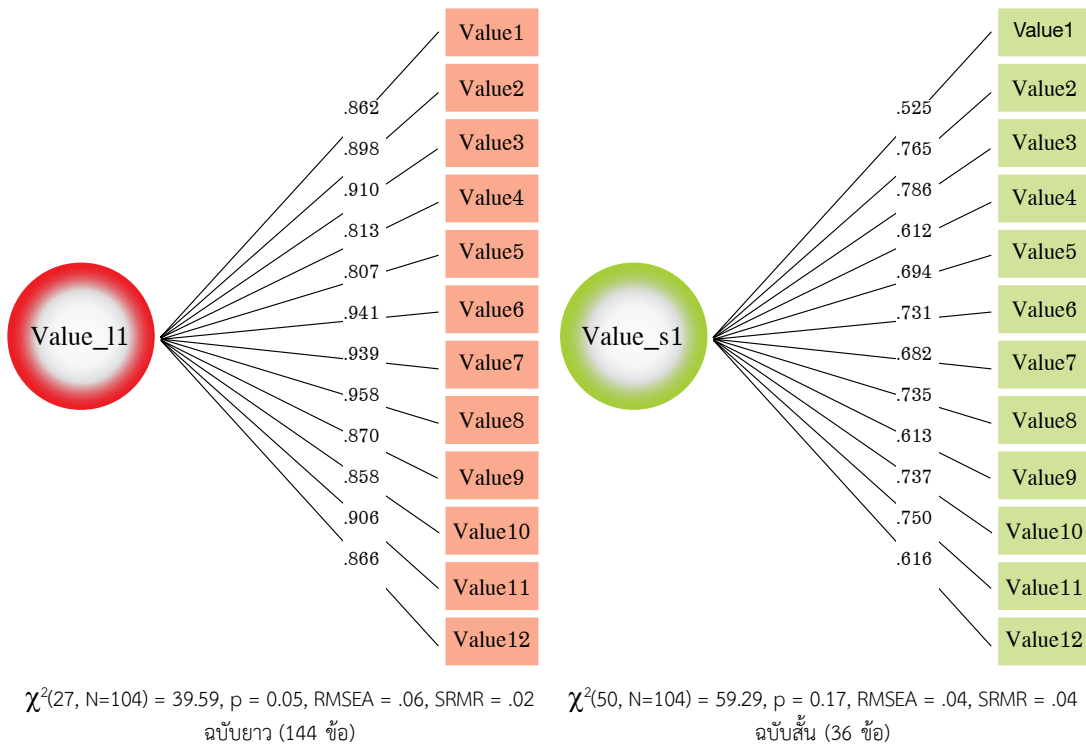
ตาราง 4.6 ความเที่ยงของเครื่องมือฉบับยาวและฉบับสั้น

ฉบับ	จำนวนตัวอย่าง	ฉบับยาว (144 ข้อ)	ฉบับสั้น (36 ข้อ)
วัยเด็ก	104	.978	.916
วัยรุ่นตอนต้น	114	.964	.888
วัยรุ่นตอนปลาย	193	.982	.933
วัยผู้ใหญ่	200	.988	.959

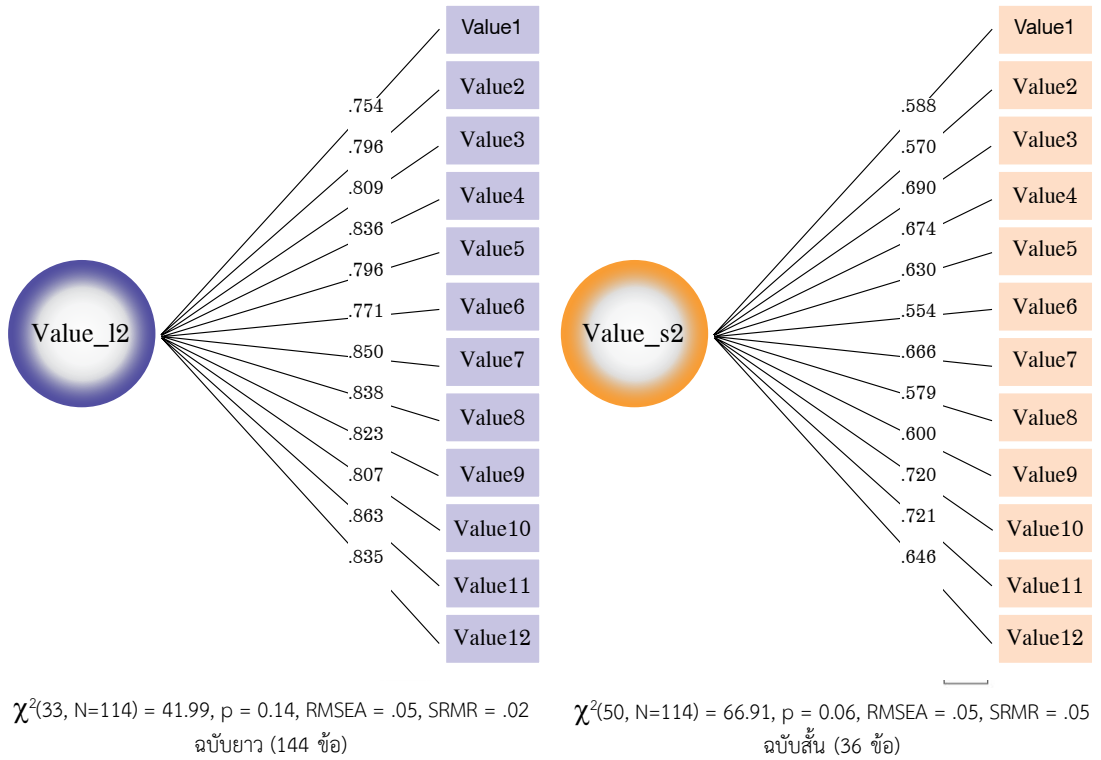
หมายเหตุ เครื่องมือฉบับสั้นเป็นฉบับตามช่วงวัย 4 ช่วงวัย

คุณภาพเครื่องมือด้านความตรงเชิงโครงสร้างของเครื่องมือฉบับยาวและฉบับสั้น

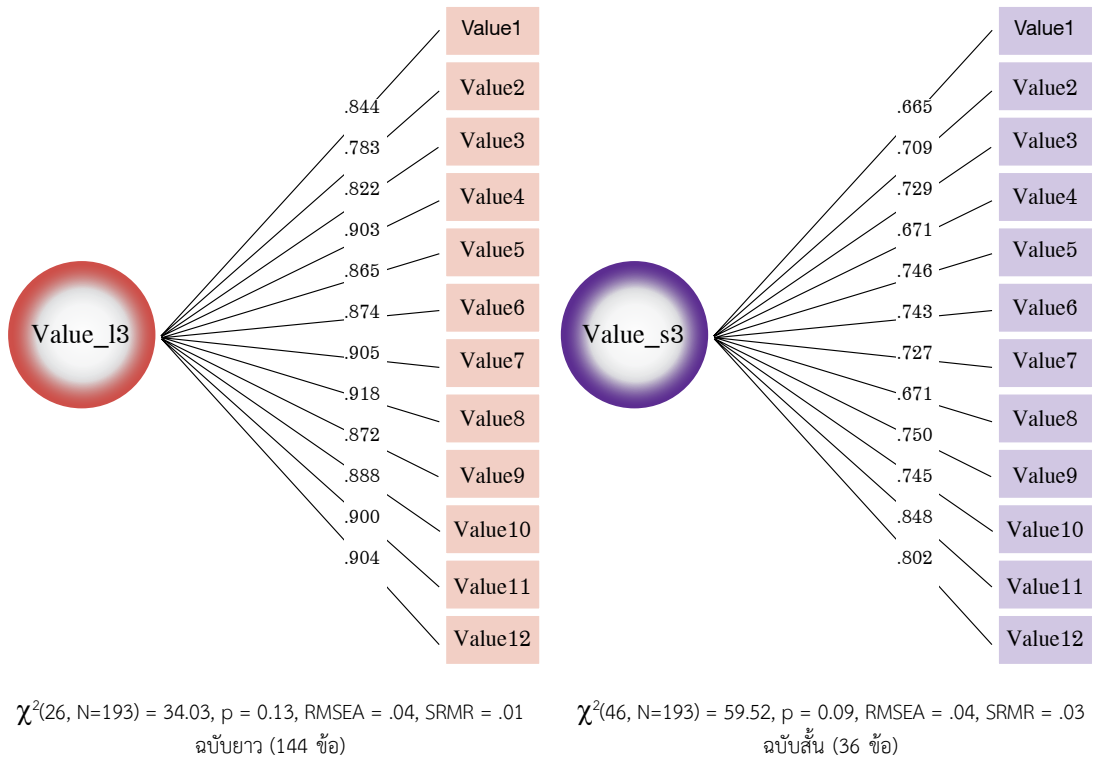
ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของเครื่องมือฉบับยาวและฉบับสั้นพบว่า ข้อมูลจากเครื่องมือฉบับยาวและฉบับสั้นทั้ง 4 ฉบับ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามค่านิยมทั้ง 12 ประการ โดยนำน้ำหนักองค์ประกอบของเครื่องมือฉบับยาวทั้ง 4 ฉบับ ใกล้เคียงกัน (น้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .76 - .96) และน้ำหนักองค์ประกอบของเครื่องมือฉบับสั้นทั้ง 4 ฉบับ ใกล้เคียงกันเช่นกัน (น้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .53 - .85) รายละเอียดดังภาพ 4.3 - 4.6

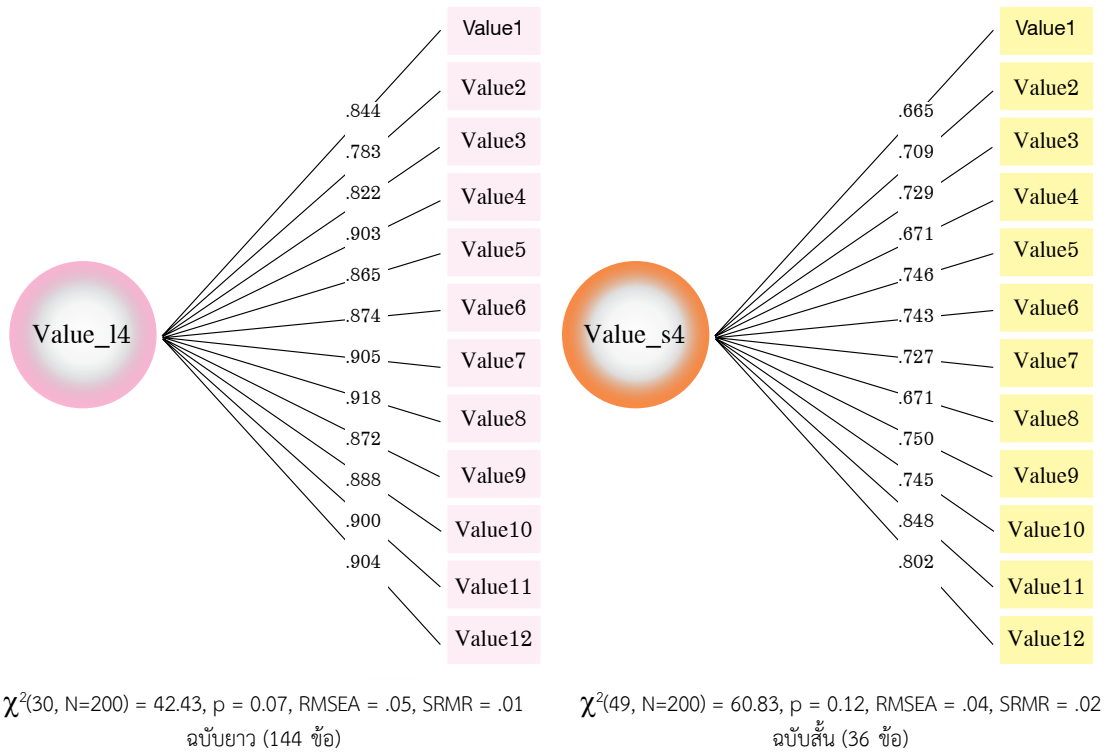
ภาพ 4.3 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของเครื่องมือฉบับที่ 1 ช่วงวัยเด็ก ฉบับยาว และฉบับสั้น

ภาพ 4.4 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของเครื่องมือฉบับที่ 2 ช่วงวัยรุ่นตอนต้น ฉบับยาว และฉบับสั้น

ภาพ 4.5 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของเครื่องมือฉบับที่ 3 ช่วงวัยรุ่นตอนปลาย ฉบับยาวและฉบับสั้น

ภาพ 4.6 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของเครื่องมือฉบับที่ 4 ช่วงวัยผู้ใหญ่ ฉบับยาวและฉบับสั้น

2.2 การสร้างสมการประมาณค่าพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ สำหรับเครื่องมือฉบับสั้น

การสร้างสมการประมาณค่าพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ สำหรับเครื่องมือฉบับสั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อประมาณค่าคะแนนพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ ที่ขาดหายไปจากการออกแบบการเก็บข้อมูลด้วยเครื่องมือฉบับสั้นดังที่ได้กล่าวไปแล้ว การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นแรกนำเสนอเกี่ยวกับลักษณะข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ ของตัวอย่างที่ใช้ในการสร้างสมการประมาณค่า จากนั้นจะนำเสนอขั้นตอนและผลการสร้างสมการประมาณค่าพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ สำหรับเครื่องมือฉบับสั้นในแต่ละฉบับ รายละเอียดมีดังนี้

พฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของตัวอย่างที่ใช้ในการสร้างสมการประมาณค่า

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของตัวอย่างพบว่า ค่าเฉลี่ยฉบับที่ 1 (ช่วงวัยเด็ก) ของตัวอย่างทั้ง 4 ระดับชั้นจะสูงที่สุด และค่าเฉลี่ยจะลดลงตามลำดับเมื่อเปลี่ยนไปตอบแบบสอบถามในฉบับที่สูงขึ้น เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรวม 144 ข้อ พบว่า นักศึกษาระดับปวส.และปริญญาตรีมีค่าสูงที่สุด ($M=110.14$) รองลงมาได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายและปวช. ($M=101.15$) นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ($M=93.38$) และนักเรียนประถมศึกษา ($M=64.71$) ตามลำดับ รายละเอียดดังตาราง 4.7

ตาราง 4.7 พฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของตัวอย่าง

ตัวอย่าง	n	ค่าเฉลี่ย ฉบับที่ 1 (36 ข้อ)	ค่าเฉลี่ย ฉบับที่ 2 (36 ข้อ)	ค่าเฉลี่ย ฉบับที่ 3 (36 ข้อ)	ค่าเฉลี่ย ฉบับที่ 4 (36 ข้อ)	ค่าเฉลี่ยรวม (144 ข้อ)
ประถม	103	19.09	17.44	15.64	12.54	64.71
มัธยมต้น	114	27.21	22.53	22.39	21.25	93.38
มัธยมปลายและปวช.	193	27.88	29.21	22.91	21.15	101.15
ปวส.และป.ตรี	200	29.30	29.58	29.38	21.88	110.14

2.3 การวิเคราะห์สมการประมาณค่าพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ สำหรับเครื่องมือฉบับสั้น

การวิเคราะห์สมการประมาณค่าพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ ใช้การวิเคราะห์ถดถอย (regression analysis) โดยตัวแปรอิสระ ได้แก่ คะแนนพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการที่เก็บจริงกับตัวอย่างวิจัย (X) ตัวแปรตาม ได้แก่ คะแนนพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการที่ได้จากการประมาณค่า (Y) ขั้นตอนการสร้างสมการประมาณค่าพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ สำหรับเครื่องมือฉบับสั้น ขั้นแรกวิเคราะห์สมการถดถอยของตัวอย่าง โดยแยกการวิเคราะห์ออกตามช่วงวัย แต่ละช่วงวัยจะวิเคราะห์ 3 ครั้ง รายละเอียดดังตาราง 4.8

ตาราง 4.8 ผังการเตรียมข้อมูลสำหรับการประมาณค่าของค่านิยม 12 ประการจากเครื่องมือวัดฉบับสั้น

ตัวอย่าง	ฉบับที่ 1 (วัยเด็ก)	ฉบับที่ 2 (วัยรุ่นตอนต้น)	ฉบับที่ 3 (วัยรุ่นตอนปลาย)	ฉบับที่ 4 (วัยผู้ใหญ่)
ประถม	X	Y_1	Y_2	Y_3
มัธยมต้น	Y_1	X	Y_2	Y_3
มัธยมปลายและปวช.	Y_1	Y_2	X	Y_3
ปวส.และป.ตรี	Y_1	Y_2	Y_3	X

หมายเหตุ X = คะแนนจากการตอบจริง, Y_i = คะแนนที่ได้จากการประมาณค่า

ตัวอย่างการสร้างสมการประมาณค่าพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ สำหรับเครื่องมือฉบับสั้นของตัวอย่างนักเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 ครั้งคือ ครั้งที่ 1 ตัวแปรตามคือ คะแนนค่านิยม 36 ข้อของช่วงวัยรุ่นตอนต้น และตัวแปรต้นคือ คะแนนค่านิยม 36 ข้อของช่วงวัยเด็ก ครั้งที่ 2 ตัวแปรตามคือ คะแนนค่านิยม 36 ข้อของช่วงวัยรุ่นตอนปลาย และตัวแปรต้นคือ คะแนนค่านิยม 36 ข้อของช่วงวัยรุ่นตอนต้น และครั้งที่ 3 ตัวแปรตามคือ คะแนนค่านิยม 36 ข้อของช่วงวัยผู้ใหญ่ และตัวแปรต้นคือ คะแนนค่านิยม 36 ข้อของช่วงวัยรุ่นตอนปลาย ทำลักษณะนี้กับเครื่องมือฉบับสั้นของตัวอย่างอีก 3 กลุ่ม สำหรับสมการประมาณค่าทั้งหมดที่สร้างได้มีรายละเอียดดังตาราง 4.9 - 4.12

ตาราง 4.9 สมการประมาณค่าพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของนักเรียนประถมศึกษา (ช่วงวัยเด็ก)

เครื่องมือฉบับสั้น	สมการประมาณค่าพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของนักเรียนประถมศึกษา
ฉบับที่ 1 (วัยเด็ก)	คะแนนจริง
ฉบับที่ 2 (วัยรุ่นตอนต้น)	คะแนนฉบับวัยรุ่นตอนต้น = $3.816 + (\text{คะแนนฉบับวัยเด็ก} \times 0.714)$
ฉบับที่ 3 (วัยรุ่นตอนปลาย)	คะแนนฉบับวัยรุ่นตอนปลาย = $1.549 + (\text{คะแนนฉบับวัยรุ่นตอนต้น} \times 0.808)$
ฉบับที่ 4 (วัยผู้ใหญ่)	คะแนนฉบับผู้ใหญ่ = $-1.030 + (\text{คะแนนฉบับวัยรุ่นตอนปลาย} \times 0.867)$

ตาราง 4.10 สมการประมาณค่าพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของนักเรียน ม.ต้น (ช่วงวัยรุ่นตอนต้น)

เครื่องมือ	สมการประมาณค่าพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
ฉบับที่ 1 (วัยเด็ก)	คะแนนฉบับวัยเด็ก = $17.042 + (\text{คะแนนฉบับวัยรุ่นตอนต้น} \times 0.451)$
ฉบับที่ 2 (วัยรุ่นตอนต้น)	คะแนนจริง
ฉบับที่ 3 (วัยรุ่นตอนปลาย)	คะแนนฉบับวัยรุ่นตอนปลาย = $3.750 + (\text{คะแนนฉบับวัยรุ่นตอนต้น} \times 0.827)$
ฉบับที่ 4 (วัยผู้ใหญ่)	คะแนนฉบับผู้ใหญ่ = $1.187 + (\text{คะแนนฉบับวัยรุ่นตอนปลาย} \times 0.896)$

ตาราง 4.11 สมการประมาณค่าพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของนักเรียน ม.ปลาย และ ปวช. (ช่วงวัยรุ่นตอนปลาย)

เครื่องมือ	สมการประมาณค่าพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายและปวช.
ฉบับที่ 1 (วัยเด็ก)	คะแนนฉบับวัยเด็ก = $-3.450 + (\text{คะแนนฉบับวัยรุ่นตอนต้น} \times 1.073)$
ฉบับที่ 2 (วัยรุ่นตอนต้น)	คะแนนฉบับวัยรุ่นตอนต้น = $20.896 + (\text{คะแนนฉบับวัยรุ่นตอนปลาย} \times 0.363)$
ฉบับที่ 3 (วัยรุ่นตอนปลาย)	คะแนนจริง
ฉบับที่ 4 (วัยผู้ใหญ่)	คะแนนฉบับผู้ใหญ่ = $-1.626 + (\text{คะแนนฉบับวัยรุ่นตอนปลาย} \times 0.994)$

ตาราง 4.12 สมการประมาณค่าพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของนักศึกษา ปวส. และ ปริญญาตรี (ช่วงผู้ใหญ่)

เครื่องมือ	สมการประมาณค่าพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของนักศึกษาปวส. และปริญญาตรี
ฉบับที่ 1 (วัยเด็ก)	คะแนนฉบับวัยเด็ก = $-0.115 + (\text{คะแนนฉบับวัยรุ่นตอนต้น} \times 0.994)$
ฉบับที่ 2 (วัยรุ่นตอนต้น)	คะแนนฉบับวัยรุ่นตอนต้น = $1.801 + (\text{คะแนนฉบับวัยรุ่นตอนปลาย} \times 0.946)$
ฉบับที่ 3 (วัยรุ่นตอนปลาย)	คะแนนฉบับวัยรุ่นตอนปลาย = $21.429 + (\text{คะแนนฉบับผู้ใหญ่} \times 0.363)$
ฉบับที่ 4 (วัยผู้ใหญ่)	คะแนนจริง

สมการประมาณค่าพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของนักเรียนและนักศึกษาข้างต้น จะนำไปใช้กับข้อมูลของตัวอย่างวิจัยต่อไป โดยจะนำสมการที่ได้ไปประมาณค่าเพื่อดูว่าเมื่อตัวอย่าง อยู่ในช่วงวัยที่สูงขึ้นหรือต่ำลงจะมีพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการในระดับใด และจะนำค่าที่ได้ ไปพัฒนาเป็นดัชนีค่านิยมต่อไป รายละเอียดส่วนนี้จะนำเสนอในบทที่ 5

ตอนที่ 3 ดัชนีค่านิยม 12 ประการ และเกณฑ์การประเมินค่านิยม 12 ประการ

การพัฒนาดัชนีค่านิยม 12 ประการ ได้ใช้ข้อมูลจากตัวอย่างวิจัยที่เป็นนักเรียนและนักศึกษาทั้ง 4 ช่วงวัยคือ วัยเด็ก วัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนปลาย และวัยผู้ใหญ่ จำนวน 7,099 คน (รายละเอียดของข้อมูลพื้นฐานนำเสนอในบทที่ 5) ดัชนีค่านิยม 12 ประการจะบ่งชี้ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการสำหรับผู้เรียนแต่ละช่วงวัย และเนื่องจากเครื่องมือวัดค่านิยมมีองค์ประกอบเดียวกันดังนั้นพฤติกรรมตามค่านิยมจึงวิเคราะห์แบบคะแนนรวมไม่ได้ จำแนกตามรายค่านิยม นอกจากนี้ในตอนนี้ได้มีการนำเสนอเกณฑ์การประเมินสำหรับแปลผลระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการด้วย โดยกำหนดเกณฑ์การประเมิน 2 รูปแบบ ได้แก่ การประเมินแบบอิงเกณฑ์สัมพัทธ์ (relative criterion) และการประเมินแบบอิงเกณฑ์สัมบูรณ์ (absolute criterion) ทั้งนี้ การสร้างปกติวิสัย (norm) เพื่อการแปลผลแบบอิงเกณฑ์สัมพัทธ์อิงข้อมูลจากตัวอย่างวิจัยจำนวน 7,099 คน

3.1 ดัชนีค่านิยม 12 ประการ

การพัฒนาดัชนีค่านิยม 12 ประการในส่วนนี้ ได้ใช้ข้อมูลจากตัวอย่างวิจัยที่ตอบเครื่องมือวัดค่านิยมฉบับสั้น จำนวน 36 ข้อ โดยมีการประมาณค่าระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการสำหรับผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย เพื่อแปลงคะแนนจากเครื่องมือวัดที่มีคะแนนเต็ม 36 คะแนน เป็นข้อมูลที่มีคะแนนเต็ม 144 คะแนนตามเครื่องมือวัดฉบับยาว (144 ข้อ)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากฐานข้อมูลที่อิงคะแนนแปลงแล้ว พบว่าโดยเฉลี่ยรวมค่านิยมของผู้เรียนทุกช่วงวัย ผู้เรียนเพศหญิง (M=117.00) มีระดับพฤติกรรมสูงกว่าเพศชาย (M=112.50) ผู้เรียนระดับปริญญาตรี (M=123.60) หรือช่วงวัย 18 - 21 ปี (M=122.80) มีคะแนนสูงกว่าผู้เรียนระดับต่ำกว่า นอกจากนี้ผู้เรียนที่อยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ภาคอีสาน) (M=118.80) มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าผู้เรียนภาคอื่นๆ รายละเอียดดังตาราง 4.13

ตาราง 4.13 คะแนนพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของนักเรียนและนักศึกษา (คะแนนเต็ม 144 คะแนน)

ช่วงวัย	N	ค่านิยมช่วงวัยเด็ก		ค่านิยมช่วงวัยรุ่นตอนต้น		ค่านิยมช่วงวัยรุ่นตอนปลาย		ค่านิยมช่วงวัยผู้ใหญ่		ค่านิยมเฉลี่ยรวมทุกช่วงวัย	
		M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
เพศ											
ชาย	2,690	30.58	4.06	29.55	4.92	27.65	6.41	24.68	7.56	112.5	21.33
หญิง	4,390	31.08	3.50	30.51	4.42	29.03	6.00	26.37	7.61	117.0	20.18
รวม	7,080*	30.89	3.73	30.14	4.64	28.51	6.2	25.72	7.64	115.3	20.74
ระดับการศึกษา											
ประถมศึกษา	1,494	31.12	5.78	26.04	4.12	22.59	3.33	18.55	2.89	98.30	16.12
ม.ต้น	1,281	30.46	3.04	29.75	6.75	28.36	5.58	26.59	5.00	115.2	20.37
ม.ปลาย	1,291	30.71	2.74	31.83	2.56	30.13	7.04	28.33	6.99	121.0	19.33
ปวช.	929	30.25	3.03	31.40	2.82	28.95	7.77	27.15	7.72	117.8	21.33
ปวส.	972	31.24	3.06	31.55	3.08	31.44	3.26	27.59	8.98	121.8	18.38
อุดมศึกษา	1,132	31.54	2.73	31.84	2.75	31.76	2.90	28.46	8.00	123.6	16.38
รวม	7,099	30.90	3.73	30.14	4.64	28.51	6.20	25.72	7.63	115.3	20.74

ตาราง 4.13 (ต่อ)

ช่วงวัย	N	ค่านิยมช่วงวัยเด็ก		ค่านิยมช่วงวัยรุ่นตอนต้น		ค่านิยมช่วงวัยรุ่นตอนปลาย		ค่านิยมช่วงวัยผู้ใหญ่		ค่านิยมเฉลี่ยรวมทุกช่วงวัย	
		M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
ช่วงวัย											
วัยเด็ก	1,494	31.12	5.77	26.04	4.12	22.59	3.33	18.55	2.89	98.30	16.12
วัยรุ่นตอนต้น	1,281	30.46	3.04	29.75	6.75	28.36	5.58	26.59	5.00	115.8	20.37
วัยรุ่นตอนปลาย	2,220	30.51	2.878	31.65	2.68	29.64	7.37	27.83	7.33	119.6	20.25
วัยผู้ใหญ่	2,104	31.40	2.89	31.71	2.91	31.61	3.08	28.06	8.47	122.8	17.35
รวม	7,099	30.90	3.73	30.14	4.64	28.51	6.20	25.72	7.63	115.3	20.74
สังกัด											
สพฐ	3,684	30.88	4.17	29.14	5.27	26.87	6.35	24.25	6.73	111.1	20.84
สอศ	1,901	30.76	3.09	31.48	2.96	30.22	6.04	27.37	8.39	119.8	19.98
สกอ	1,092	31.55	2.75	31.85	2.76	31.77	2.92	28.49	8.04	123.7	16.47
เทศบาล	293	30.28	4.14	29.21	5.76	27.26	6.48	24.80	6.88	111.6	22.12
กทม	129	29.30	4.38	27.02	5.60	25.37	5.78	22.27	6.55	104.0	20.97
รวม	7,099	30.90	3.73	30.14	4.64	28.51	6.20	25.72	7.63	115.3	20.74
ภูมิภาค											
กรุงเทพฯ	489	30.14	3.84	29.36	4.65	27.50	6.43	24.01	8.30	111.0	21.69
ภาคเหนือ	2,288	30.99	3.74	30.36	4.22	28.61	6.10	25.52	7.72	115.5	20.19
ภาคอีสาน	1,107	31.62	3.35	30.88	4.23	29.40	5.83	26.92	7.73	118.8	19.61
ภาคกลาง	1,232	30.21	3.69	29.44	4.83	27.81	6.34	25.13	7.11	112.6	20.72
ภาคใต้	1,815	31.10	3.75	30.30	5.01	28.76	6.26	26.30	7.45	116.5	21.13
รวม	6,931*	30.92	3.71	30.20	4.60	28.56	6.19	25.77	7.63	115.4	20.67

หมายเหตุ *จำนวนตัวอย่างรวมไม่เท่ากับ 7,099 คน เนื่องจากมีผู้ที่ไม่ได้ระบุภูมิภาคหลังในการเก็บข้อมูล

ผลการแปลงคะแนนพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียน (คะแนนเต็ม 144 คะแนน) ให้เป็นดัชนีค่านิยม 12 ประการพบว่า ดัชนีค่านิยมของผู้เรียนโดยเฉลี่ย เท่ากับ .80 เมื่อวิเคราะห์จำแนกตามช่วงวัย พบว่า ค่าดัชนีค่านิยมอยู่ระหว่าง .68 - .85 ในภาพรวม ดัชนีค่านิยม 12 ประการ ของผู้เรียนช่วงวัยผู้ใหญ่ (ระดับปริญญาตรี และปวส.) ผู้เรียนช่วงวัยรุ่นตอนปลาย (ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และปวช.) และผู้เรียนช่วงวัยรุ่นตอนต้น (ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น) มีค่าระหว่าง .80-.85 ซึ่งมีค่าสูงกว่าผู้เรียนช่วงวัยเด็ก (ระดับประถมศึกษา) ที่มีค่าเท่ากับ .68 รายละเอียดดังตาราง 4.14

ตาราง 4.14 ดัชนีค่านิยม 12 ประการของนักเรียนและนักศึกษา

ช่วงวัย	N	ค่านิยมช่วงวัยเด็ก		ค่านิยมช่วงวัยรุ่นตอนต้น		ค่านิยมช่วงวัยรุ่นตอนปลาย		ค่านิยมช่วงวัยผู้ใหญ่		ค่านิยมรวม	
		M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
เพศ											
ชาย	2,690	.85	.11	.82	.14	.77	.18	.69	.21	.78	.15
หญิง	4,390	.86	.10	.85	.12	.81	.17	.73	.21	.81	.14
รวม	7,080*	.86	.10	.84	.13	.79	.17	.71	.21	.80	.14
ระดับการศึกษา											
ประถมศึกษา	1,494	.86	.16	.72	.11	.63	.09	.52	.08	.68	.11
ม.ต้น	1,281	.85	.08	.83	.19	.79	.15	.74	.14	.80	.14
ม.ปลาย	1,291	.85	.08	.88	.07	.84	.20	.79	.19	.84	.13
ปวช.	929	.84	.08	.87	.08	.80	.22	.75	.21	.82	.15
ปวส.	972	.87	.09	.88	.09	.87	.09	.77	.25	.85	.13
อุดมศึกษา	1,132	.88	.08	.88	.08	.88	.08	.79	.22	.86	.11
รวม	7,099	.86	.10	.84	.13	.79	.17	.71	.21	.80	.14
ช่วงวัย											
วัยเด็ก	1,494	.86	.16	.72	.11	.63	.09	.52	.08	.68	.11
วัยรุ่นตอนต้น	1,281	.85	.08	.83	.19	.79	.15	.74	.14	.80	.14
วัยรุ่นตอนปลาย	2,220	.85	.08	.88	.07	.82	.20	.77	.20	.83	.14
วัยผู้ใหญ่	2,104	.87	.08	.88	.08	.88	.09	.78	.24	.85	.12
รวม	7,099	.86	.10	.84	.13	.79	.17	.71	.21	.80	.14
สังกัด											
สพฐ	3,684	.86	.12	.81	.15	.75	.18	.67	.19	.77	.14
สอศ	1,901	.85	.09	.87	.08	.84	.17	.76	.23	.83	.14
สกอ	1,092	.88	.08	.88	.08	.88	.08	.79	.22	.86	.11
เทศบาล	293	.84	.11	.81	.16	.76	.18	.69	.19	.77	.15
กทม	129	.81	.12	.75	.16	.70	.16	.62	.18	.72	.15
รวม	7,099	.86	.10	.84	.13	.79	.17	.71	.21	.80	.14
ภูมิภาค											
กรุงเทพฯ	489	.84	.11	.82	.13	.76	.18	.67	.23	.77	.15
ภาคเหนือ	2,288	.86	.10	.84	.12	.79	.17	.71	.21	.80	.14
ภาคอีสาน	1,107	.88	.09	.86	.12	.82	.16	.75	.21	.83	.14
ภาคกลาง	1,232	.84	.10	.82	.13	.77	.18	.70	.20	.78	.14
ภาคใต้	1,815	.86	.10	.84	.14	.80	.17	.73	.21	.81	.15
รวม	6,931*	.86	.10	.84	.13	.79	.17	.72	.21	.80	.14

หมายเหตุ ตัวหนาคือค่าดัชนีที่แปลงจากข้อมูลเก็บจริง

*จำนวนตัวอย่างรวมไม่เท่ากับ 7,099 คน เนื่องจากมีผู้ที่ไม่ได้ระบุภูมิภาคหลังในการเก็บข้อมูล

3.2 เกณฑ์การประเมินผลคะแนนค่านิยม 12 ประการ

เกณฑ์การประเมินผลคะแนนค่านิยม 12 ประการ ในการวิจัยนี้กำหนดขึ้น 2 แบบ ได้แก่ เกณฑ์การประเมินแบบอิงเกณฑ์สัมพัทธ์ (relative criterion) และแบบอิงเกณฑ์สัมบูรณ์ (absolute criterion) การสร้างปกติวิสัย (norm) เพื่อการแปลผลแบบอิงเกณฑ์สัมพัทธ์ อิงข้อมูลจากตัวอย่าง วิจัยจำนวน 7,099 คน

3.2.1 ปกติวิสัยของพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ

ปกติวิสัย (norm) ของระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของนักเรียนและนักศึกษา แต่ละช่วงวัยปรากฏในตาราง 4.15 โดยการใช้เปอร์เซ็นต์ไทล์ในการสร้างปกติวิสัย การแปลผลระดับของพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ อิงคะแนนดิบจากเครื่องมือวัดฉบับสั้น ที่มีการแปลงค่าตามระดับช่วงวัย และเทียบตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ให้เห็นเพื่อการแปลผลแบบอิงเกณฑ์สัมพัทธ์

ตาราง 4.15 ปกติวิสัยของดัชนีค่านิยม 12 ประการจากเครื่องมือวัดฉบับยาว

เปอร์เซ็นต์ไทล์	ช่วงวัยเด็ก			ช่วงวัยรุ่นตอนต้น			ช่วงวัยรุ่นตอนปลาย			ช่วงวัยผู้ใหญ่		
	ร้อยละคะแนนฉบับสั้น	ร้อยละคะแนนแปลงฉบับยาว	ค่าดัชนี	ร้อยละคะแนนฉบับสั้น	ร้อยละคะแนนแปลงฉบับยาว	ค่าดัชนี	ร้อยละคะแนนฉบับสั้น	ร้อยละคะแนนแปลงฉบับยาว	ค่าดัชนี	ร้อยละคะแนนฉบับสั้น	ร้อยละคะแนนแปลงฉบับยาว	ค่าดัชนี
5	52.78	44.77	.45	47.22	53.24	.53	41.67	55.17	.55	30.56	61.01	.61
10	61.11	50.58	.51	55.56	59.53	.60	52.78	62.80	.63	41.67	66.69	.67
15	69.44	56.40	.56	61.11	63.72	.64	58.33	66.61	.67	50.00	70.96	.71
20	75.00	60.27	.60	63.89	65.82	.66	63.89	70.42	.70	55.56	73.80	.74
25	77.78	62.21	.62	69.44	70.01	.70	69.44	74.24	.74	61.11	76.65	.77
30	80.56	64.15	.64	75.00	74.20	.74	75.00	78.05	.78	66.67	79.49	.79
35	83.33	66.09	.66	77.78	76.30	.76	77.78	79.96	.80	72.22	82.34	.82
40	86.11	68.03	.68	80.56	78.40	.78	83.33	83.78	.84	77.78	85.18	.85
45	88.89	69.97	.70	86.11	82.59	.83	86.11	85.68	.86	80.56	86.60	.87
50	91.67	71.90	.72	88.89	84.69	.85	88.89	87.59	.88	86.11	89.45	.89
55	94.44	73.84	.74	91.67	86.78	.87	94.44	91.40	.91	88.89	90.87	.91
60	97.22	75.78	.76	94.44	88.88	.89	97.22	93.31	.93	91.67	92.29	.92
65	100.00	77.72	.78	97.22	90.97	.91	97.22	93.31	.93	97.22	95.14	.95
70ขึ้นไป	100.00	77.72	.78	100.00	93.07	.93	100.00	95.22	.95	100.00	96.56	.97

หมายเหตุ คะแนนฉบับสั้นเต็ม 36 คะแนน คะแนนแปลงฉบับยาวเต็ม 144 คะแนน

สำหรับตาราง 4.16 แสดงค่าดัชนีค่านิยม 12 ประการ แบบสรุปสั้น โดยจำแนกเป็น 3 กลุ่ม ตามตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ ได้แก่ พฤติกรรมที่ไม่ผ่านเกณฑ์ (เปอร์เซ็นต์ไทล์น้อยกว่า 60) พฤติกรรมระดับพอใช้ (เปอร์เซ็นต์ไทล์อยู่ระหว่าง 60 ถึง 69) และพฤติกรรมระดับดี (เปอร์เซ็นต์ไทล์ตั้งแต่ 70 ขึ้นไป)

ตาราง 4.16 ค่าดัชนีจำแนกตามกลุ่มไม่ผ่าน พอใช้ และดีของแต่ละช่วงวัย

ช่วงวัย	N	ค่าดัชนี		
		ไม่ผ่าน (น้อยกว่า percentile 60)	พอใช้ (percentile 60 – percentile 69)	ดี (percentile 70 ขึ้นไป)
วัยเด็ก	1,494	.00 - .75	.76 - .77	.78 - 1.00
วัยรุ่นตอนต้น	1,281	.00 - .88	.89 - .92	.93 - 1.00
วัยรุ่นตอนปลาย	2,220	.00 - .92	.93 - .94	.95 - 1.00
วัยผู้ใหญ่	2,104	.00 - .91	.92 - .96	.97 - 1.00

3.2.2 เกณฑ์การประเมินแบบอิงเกณฑ์สัมบูรณ์

การประเมินผลพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ โดยใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ จะอิงดัชนีค่านิยม 12 ประการที่ได้จากผลการสำรวจ เป็นระดับดัชนีที่คาดหวังของผู้เรียนแต่ละช่วงวัย สำหรับเครื่องมือฉบับสั้น (36 ข้อ) ระดับดัชนีที่คาดหวังของผู้เรียนแต่ละช่วงวัยจะเท่ากับ .83 (M ตั้งแต่ 2.51 ขึ้นไป) ส่วนเครื่องมือฉบับยาว (144 ข้อ) ระดับดัชนีที่คาดหวังของผู้เรียนแต่ละช่วงวัยจะแตกต่างกัน เนื่องจากผู้เรียนมีช่วงวัยที่ไม่เท่ากันจึงทำให้ต้องกำหนดเกณฑ์การประเมินแตกต่างกันตามช่วงวัย ผู้เรียนที่มีค่าดัชนีค่านิยมสูงกว่าที่คาดหวังจะแปลความหมายว่ามีพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการระดับดีขึ้นไป ในการวิจัยนี้กำหนดเกณฑ์โดยการอภิปรายจากกลุ่มนักวิจัยในโครงการ ซึ่งมีทั้งนักวิจัย นักวัดผล ครูอาจารย์ที่เคยพัฒนาผู้เรียนในทุกระดับการศึกษาโดยใช้เสียงฉันทามติในการกำหนดเกณฑ์การแปลผล เกณฑ์สัมบูรณ์ที่พัฒนาขึ้นปรากฏในตาราง 4.17

ตาราง 4.17 ค่าดัชนีจำแนกตามกลุ่มพฤติกรรมต่ำ ปานกลาง สูง ของแต่ละช่วงวัย

ช่วงวัย	ฉบับสั้น (36 ข้อ)				ฉบับยาว (144 ข้อ)			
	ระดับดัชนีที่คาดหวัง	ไม่ผ่าน	พอใช้	ดี	ระดับดัชนีที่คาดหวัง	ไม่ผ่าน	พอใช้	ดี
วัยเด็ก	.83 (M=2.51)	<.50	.50-.82	.83 ขึ้นไป	.75	< .65	.65-.74	.75 ขึ้นไป
วัยรุ่นตอนต้น	.83 (M=2.51)	<.50	.50-.82	.83 ขึ้นไป	.80	< .70	.70-.79	.80 ขึ้นไป
วัยรุ่นตอนปลาย	.83 (M=2.51)	<.50	.50-.82	.83 ขึ้นไป	.85	< .75	.75-.84	.85 ขึ้นไป
วัยผู้ใหญ่	.83 (M=2.51)	<.50	.50-.82	.83 ขึ้นไป	.90	< .80	.80-.89	.90 ขึ้นไป

สรุปข้อค้นพบ

ผลการวิจัยในบทที่ 4 นำเสนอสารสนเทศเกี่ยวกับการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัดค่านิยมสำหรับวัดระดับค่านิยม 12 ประการ ของนักเรียนและนักศึกษา รวมทั้งพัฒนาดัชนีค่านิยม 12 ประการ ของนักเรียนและนักศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า 1) เครื่องมือวัดระดับค่านิยม 12 ประการ ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย เครื่องมือฉบับยาว (จำนวน 144 ข้อ) และเครื่องมือฉบับสั้นจำนวน 4 ฉบับ โดยแบ่งตามช่วงวัย ได้แก่ ช่วงวัยเด็ก (จำนวน 36 ข้อ) ช่วงวัยรุ่นตอนต้น (จำนวน 36 ข้อ) ช่วงวัยรุ่นตอนปลาย (จำนวน 36 ข้อ) และช่วงวัยผู้ใหญ่ (จำนวน 36 ข้อ) โดยเครื่องมือวัดค่านิยมฉบับยาวและฉบับสั้นที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพทั้งทางด้านความเที่ยงและความตรง (ความเที่ยงของเครื่องมือฉบับยาว อยู่ระหว่าง .971-.987 และความเที่ยงของเครื่องมือฉบับสั้นแต่ละช่วงวัยอยู่ระหว่าง .888 - .988) และ 2) ดัชนีค่านิยม 12 ประการ ของผู้เรียนมีค่าระหว่าง .68 ถึง .85 โดยค่าดัชนีของนักศึกษา ซึ่งเป็นช่วงวัยผู้ใหญ่มีค่าสูงที่สุด ($M=.85$) รองลงมา ได้แก่ ช่วงวัยรุ่นตอนปลาย ($M=.83$) ช่วงวัยรุ่นตอนต้น ($M=.80$) และวัยเด็ก ($M=.68$) ตามลำดับ โดยเฉลี่ยทุกช่วงวัย ดัชนีของผู้เรียนเพศหญิงสูงกว่าเพศชาย

เครื่องมือวิจัยที่พัฒนาขึ้นจะนำไปใช้เก็บข้อมูลกับตัวอย่างนักเรียน นักศึกษาในแต่ละช่วงวัย ซึ่งเป็นตัวอย่างวิจัยหลักของการวิจัยนี้ เพื่อวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ รวมถึงใช้เกณฑ์การประเมินจัดกลุ่มนักเรียน นักศึกษาเพื่อวิเคราะห์ว่านักเรียน นักศึกษาไทยส่วนใหญ่มีค่านิยมอยู่ในระดับใด รายละเอียดดังกล่าวจะนำเสนอถัดไปในบทที่ 5

บทที่ 5

ระดับค่านิยม 12 ประการ ของผู้เรียน

ผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้นำเสนอเกี่ยวกับการวิเคราะห์ระดับค่านิยม 12 ประการ ของผู้เรียน โดยแบ่งการนำเสนอ 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 การรับรู้ และยึดมั่นในค่านิยม 12 ประการ ของผู้เรียน ตอนที่ 2 ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียน ตอนที่ 3 การประเมินระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียน และตอนที่ 4 การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการตามหมวดหมู่ที่จัดขึ้นใหม่

ข้อมูลพื้นฐานของตัวอย่าง

ตัวอย่างในการวิจัยคือ นักเรียนและนักศึกษาจำนวน 7,099 คน โดยเป็นนักเรียนมัธยมศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 36.20) รองลงมาได้แก่นักเรียนประถมศึกษา (ร้อยละ 21.00) และผู้เรียนระดับ ปวช. ปวส. และปริญญาตรีจำนวนใกล้เคียงกัน เมื่อจำแนกตามภูมิหลังพบว่า ในภาพรวมนักเรียน นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 62.01) อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายมากที่สุด (ร้อยละ 31.27) เกรดเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.00-3.49 มากที่สุด (ร้อยละ 32.92) และอาศัยอยู่ในภาคเหนือ (ร้อยละ 33.01) เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า มีลักษณะของตัวอย่าง เช่นเดียวกับภาพรวม รายละเอียดดังตาราง 5.1

ตาราง 5.1 ข้อมูลพื้นฐานของตัวอย่างนักเรียน

ข้อมูลพื้นฐาน	ประอม		ม.ต้น		ม.ปลาย		ปวช.		ปวส.		ป.ตรี		รวม	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
เพศ														
ชาย	673	45.26	540	42.25	457	35.51	407	43.81	297	30.56	316	28.04	2,690	37.99
หญิง	814	54.74	738	57.75	830	64.49	522	56.19	675	69.44	811	71.96	4,390	62.01
รวม	1,487	100.00	1,278	100.00	1,287	100.00	929	100.00	972	100.00	1,127	100.00	7,080*	100.00
ช่วงวัย														
วัยเด็ก	1,494	100.00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,494	21.05
วัยรุ่นตอนต้น	-	-	1,281	100.00	-	-	-	-	-	-	-	-	1,281	18.04
วัยรุ่นตอนปลาย	-	-	-	-	1,291	100.00	929	100.00	-	-	-	-	2,220	31.27
วัยผู้ใหญ่	-	-	-	-	-	-	-	-	972	100.00	1,132	100.00	2,104	29.64
รวม	1,494	100.00	1,281	100.00	1,291	100.00	929	100.00	972	100.00	1,132	100.00	7,099	100.00
เกรดเฉลี่ย														
ต่ำกว่า 2.00	52	3.76	50	4.11	57	4.59	27	3.04	23	2.45	19	1.83	228	3.40
2.00-2.49	123	8.89	165	13.57	212	17.06	163	18.34	184	19.60	145	13.94	992	14.78
2.50-2.99	219	15.82	309	25.41	421	33.87	268	30.15	355	37.81	332	31.92	1,904	28.37
3.00-3.49	468	33.82	404	33.22	395	31.78	291	32.73	285	30.35	366	35.19	2,209	32.92
3.50-4.00	522	37.72	288	23.68	158	12.71	140	15.75	92	9.80	178	17.12	1,378	20.53
รวม	1,384	100.00	1,216	100.00	1,243	100.00	889	100.00	939	100.00	1,040	100.00	6,711*	100.00

ตาราง 5.1 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	ประดม		ม.ต้น		ม.ปลาย		ปวช.		ปวส.		ป.ตรี		รวม	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
สังกัดของโรงเรียน														
สพฐ.	1,354	90.63	1,145	89.38	1,185	91.79	-	-	-	-	-	-	3,684	51.89
สอศ.	-	-	-	-	-	-	929	100.00	972	100.00	-	-	1,901	26.78
สกอ.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,092	96.47	1,092	15.38
เทศบาล	90	6.02	111	8.67	92	7.13	-	-	-	-	0	0.00	293	4.13
กทม	50	3.35	25	1.95	14	1.08	-	-	-	-	40	3.53	129	1.82
รวม	1,494	100.00	1,281	100.00	1,291	100.00	929	100.00	972	100.00	1,132	100.00	7,099	100.00
ที่ตั้งของโรงเรียน														
กรุงเทพฯ	95	6.62	42	3.35	60	4.70	90	9.74	78	8.13	124	11.46	489	7.06
ภาคเหนือ	451	31.41	355	28.33	438	34.33	319	34.52	314	32.71	411	37.99	2,288	33.01
ภาคอีสาน	214	14.90	202	16.12	136	10.66	168	18.18	213	22.19	174	16.08	1,107	15.97
ภาคกลาง	227	15.81	253	20.19	192	15.05	238	25.76	225	23.44	97	8.96	1,232	17.78
ภาคใต้	449	31.27	401	32.00	450	35.27	109	11.80	130	13.54	276	25.51	1,815	26.19
รวม	1,436	100.00	1,253	100.00	1,276	100.00	924	100.00	960	100.00	1,082	100.00	6,931*	100.00

หมายเหตุ *จำนวนตัวอย่างรวมไม่เท่ากับ 7,099 คน เนื่องจากมีผู้ที่ไม่ได้ระบุภูมิภาคหลังในการเก็บข้อมูล

ตอนที่ 1 การรับรู้ และยึดมั่นในค่านิยม 12 ประการของผู้เรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้นำเสนอเกี่ยวกับ 1.1) การรับรู้เกี่ยวกับค่านิยม 12 ประการของผู้เรียน 1.2) การยึดมั่นในค่านิยม 12 ประการของผู้เรียน และ 1.3) การยึดมั่นในค่านิยม 12 ประการของชุมชนตามการรับรู้ของผู้เรียน รายละเอียดมีดังนี้

1.1 การรับรู้เกี่ยวกับค่านิยม 12 ประการของผู้เรียน

นักเรียนและนักศึกษาส่วนใหญ่รู้จักค่านิยม 12 ประการ (ร้อยละ 94.69) และสามารถจำค่านิยมได้ทุกข้อและบางข้อจำนวนใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 47.62 และ ร้อยละ 47.76 ตามลำดับ) มีความคิดเห็นที่ต้องปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการในระดับปานกลางขึ้นไป (ร้อยละ 89.43) คิดว่าการปฏิบัติตามค่านิยมเป็นเรื่องยาก (ร้อยละ 25.26) ส่วนใหญ่คิดว่ามีความพยายามในการปฏิบัติตนตามค่านิยม 12 ประการในระดับน้อย (ร้อยละ 78.48) อาจารย์และผู้ปกครองอบรมให้ปฏิบัติตนตามค่านิยม 12 ประการในระดับน้อย (ร้อยละ 83.65 และร้อยละ 77.65 ตามลำดับ) แหล่งข้อมูลที่ทำให้รู้จักค่านิยม 12 ประการมากที่สุดคือ สถานศึกษา (ร้อยละ 63.82) เมื่อพิจารณาข้อมูลแยกตามระดับชั้นพบว่า มีลักษณะเช่นเดียวกับภาพรวม รายละเอียดดังตาราง 5.2

ตาราง 5.2 การรับรู้เกี่ยวกับค่านิยม 12 ประการ ของผู้เรียน

รายการ	ประดม		ม.ต้น		ม.ปลาย		ปวช.		ปวส.		ป.ตรี		รวม	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
รู้จักค่านิยม 12 ประการที่รัฐประกาศ														
ใช่	1,449	97.31	1,229	97.15	1,265	98.14	864	93.41	873	90.19	1,010	89.46	6,690	94.69
ไม่ใช่	40	2.69	36	2.85	24	1.86	61	6.59	95	9.81	119	10.54	375	5.31
รวม	1,489	100.00	1,265	100.00	1,289	100.00	925	100.00	968	100.00	1,129	100.00	7,065	100.00

ตาราง 5.2 (ต่อ)

รายการ	ประถม		ม.ต้น		ม.ปลาย		ปวช.		ปวส.		ป.ตรี		รวม	
	น	%	น	%	น	%	น	%	น	%	น	%	น	%
สามารถจำค่านิยม 12 ประการได้														
ทุกข้อ	997	67.00	643	51.19	660	51.36	412	44.44	371	38.29	276	24.45	3,359	47.62
บางข้อ	471	31.65	586	46.66	593	46.15	466	50.27	521	53.77	732	64.84	3,369	47.76
ไม่ได้เลย	20	1.34	27	2.15	32	2.49	49	5.29	77	7.95	121	10.72	326	4.62
รวม	1,488	100.00	1,256	100.00	1,285	100.00	927	100.00	969	100.00	1,129	100.00	7,054	100.00
เห็นด้วยว่าเด็กไทยต้องปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ														
น้อย	118	7.95	119	9.50	127	9.89	110	11.87	162	16.77	108	9.57	744	10.57
ปานกลาง	463	31.20	526	42.01	605	47.12	457	49.30	472	48.86	512	45.39	3,035	43.10
มาก	903	60.85	607	48.48	552	42.99	360	38.83	332	34.37	508	45.04	3,262	46.33
รวม	1,484	100.00	1,252	100.00	1,284	100.00	927	100.00	966	100.00	1,128	100.00	7,041	100.00
การปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการเป็นเรื่องยาก														
ใช่	268	18.06	261	20.65	304	23.62	320	34.52	324	33.51	305	27.06	1,782	25.26
ไม่ใช่	1,216	81.94	1,003	79.35	983	76.38	607	65.48	643	66.49	822	72.94	5,274	74.74
รวม	1,484	100.00	1,264	100.00	1,287	100.00	927	100.00	967	100.00	1,127	100.00	7,056	100.00
พยายามปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ ให้ครบทุกประการ														
น้อย	1,250	84.18	1,013	80.02	1,044	81.18	707	76.27	709	73.32	817	72.43	5,540	78.48
ปานกลาง	235	15.82	253	19.98	242	18.82	220	23.73	258	26.68	311	27.57	1,519	21.52
มาก	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00
รวม	1,485	100.00	1,266	100.00	1,286	100.00	927	100.00	967	100.00	1,128	100.00	7,059	100.00
อาจารย์อบรมให้ปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ ครบถ้วน														
น้อย	1,360	91.34	1,108	87.52	1,144	88.82	755	81.45	751	77.74	791	70.12	5,909	83.65
ปานกลาง	129	8.66	157	12.40	144	11.18	172	18.55	215	22.26	337	29.88	1,154	16.34
มาก	0	0.00	1	0.08	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	1	0.01
รวม	1,489	100.00	1,266	100.00	1,288	100.00	927	100.00	966	100.00	1,128	100.00	7,064	100.00
ผู้ปกครองอบรมให้ปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ ครบถ้วน														
น้อย	1,225	82.44	1,019	80.74	1,056	82.31	716	77.41	711	73.53	745	66.28	5,472	77.65
ปานกลาง	261	17.56	240	19.02	227	17.69	208	22.49	253	26.16	379	33.72	1,568	22.25
มาก	0	0.00	3	0.24	0	0.00	1	0.11	3	0.31	0	0.00	7	0.10
รวม	1,486	100.00	1,262	100.00	1,283	100.00	925	100.00	967	100.00	1,124	100.00	7,047	100.00
แหล่งข้อมูลที่ทำให้รู้จักค่านิยม 12 ประการ														
สถานศึกษา	1,114	77.96	863	72.16	835	68.16	509	57.78	469	51.37	459	45.27	4,249	63.82
ผู้ปกครอง	47	3.29	24	2.01	21	1.71	38	4.31	57	6.24	42	4.14	229	3.44
โทรทัศน์	100	7.00	146	12.21	181	14.78	189	21.45	169	18.51	270	26.63	1,055	15.85
อินเทอร์เน็ต	86	6.02	88	7.36	117	9.55	118	13.39	143	15.66	202	19.92	754	11.32
หนังสือพิมพ์	31	2.17	32	2.68	10	0.82	11	1.25	29	3.18	22	2.17	135	2.03
อื่นๆ	5	0.35	5	0.42	4	0.33	2	0.23	3	0.33	5	0.49	24	0.36

1.2 การยึดมั่นในค่านิยม 12 ประการของผู้เรียน

ในภาพรวมนักเรียนและนักศึกษายึดมั่นในค่านิยม 12 ประการ ด้านที่ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และด้านที่ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ มากที่สุด (M=2.77) เมื่อจำแนกตามระดับชั้นพบว่า นักเรียนและนักศึกษาระดับชั้นยึดมั่นในค่านิยมด้านที่ 1 และด้านที่ 3 มากที่สุด และยึดมั่นน้อยที่สุดในด้านที่ 10 รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (M = 2.45) ซึ่งสอดคล้องในทุกระดับชั้น รายละเอียดดังตาราง 5.3

ตาราง 5.3 ระดับการยึดมั่นในค่านิยม 12 ประการของผู้เรียน

ค่านิยม	ประถม (n=1,494)		ม.ต้น (n=1,281)		ม.ปลาย (n=1,291)		ปวช. (n=929)		ปวส. (n=972)		ป.ตรี (n=1,132)		รวม (n=7,099)	
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
1.ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	2.75	0.48	2.73	0.48	2.80	0.42	2.76	0.47	2.76	0.44	2.82	0.42	2.77	0.46
2.ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม	2.47	0.57	2.51	0.53	2.60	0.51	2.63	0.51	2.60	0.52	2.59	0.52	2.56	0.53
3.กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์	2.72	0.50	2.74	0.48	2.80	0.42	2.79	0.44	2.79	0.43	2.82	0.41	2.77	0.45
4.ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทางตรงและทางอ้อม	2.55	0.57	2.51	0.55	2.56	0.53	2.55	0.55	2.52	0.57	2.54	0.55	2.54	0.55
5.รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม	2.60	0.59	2.56	0.56	2.56	0.55	2.55	0.54	2.55	0.54	2.50	0.56	2.56	0.56
6.มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เพื่อแผ่และแบ่งปัน	2.51	0.56	2.51	0.55	2.62	0.51	2.60	0.52	2.60	0.51	2.60	0.53	2.57	0.53
7.เข้าใจ เรียนรู้การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	2.61	0.57	2.61	0.55	2.62	0.56	2.59	0.57	2.55	0.60	2.64	0.54	2.60	0.56
8.มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้มีอายุรู้จักเคารพผู้ใหญ่	2.64	0.55	2.63	0.53	2.71	0.48	2.67	0.51	2.65	0.50	2.71	0.47	2.67	0.51
9.มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของในหลวง	2.56	0.57	2.56	0.57	2.59	0.55	2.56	0.58	2.54	0.60	2.57	0.55	2.57	0.57
10.รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	2.46	0.61	2.46	0.58	2.48	0.57	2.47	0.57	2.43	0.57	2.41	0.58	2.45	0.58
11.เข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักศาสนา	2.57	0.58	2.54	0.56	2.55	0.54	2.55	0.56	2.53	0.54	2.53	0.55	2.55	0.56
12.คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง	2.54	0.59	2.53	0.56	2.60	0.51	2.59	0.53	2.56	0.51	2.54	0.54	2.56	0.55

1.3 การยึดมั่นในค่านิยม 12 ประการของชุมชนตามการรับรู้ของผู้เรียน

นักเรียนและนักศึกษารับรู้ว่าคุณชนยึดมั่นในค่านิยม 12 ประการ ด้านที่ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์มากที่สุด (M=2.72) รองลงมาคือ ด้านที่ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ (M=2.70) และยึดมั่นน้อยที่สุดในด้านที่ 4 ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทางตรงและทางอ้อม (M=2.47) เมื่อจำแนกตามระดับชั้นพบว่า นักเรียนและนักศึกษาในแต่ละระดับชั้นส่วนใหญ่คิดเห็นเช่นเดียวกับภาพรวม รายละเอียดดังตาราง 5.4

ตาราง 5.4 ระดับการยึดมั่นในค่านิยม 12 ประการของชุมชนตามการรับรู้ของผู้เรียน

ค่านิยม	ประถม (n=1,494)		ม.ต้น (n=1,281)		ม.ปลาย (n=1,291)		ปวช. (n=929)		ปวส. (n=972)		ป.ตรี (n=1,132)		รวม (n=7,099)	
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
1.ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	2.72	0.51	2.68	0.53	2.76	0.46	2.72	0.48	2.70	0.49	2.71	0.50	2.72	0.50
2.ซื่อสัตย์ เสียสละ อุทิศตน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม	2.47	0.57	2.46	0.56	2.49	0.57	2.51	0.59	2.49	0.55	2.47	0.55	2.48	0.56
3.กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์	2.69	0.52	2.68	0.50	2.72	0.48	2.68	0.53	2.68	0.52	2.73	0.47	2.70	0.50
4.ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทางตรงและทางอ้อม	2.50	0.60	2.45	0.58	2.49	0.56	2.46	0.57	2.46	0.56	2.43	0.56	2.47	0.57
5.รักษาวัฒนธรรม ประเพณีไทยอันงดงาม	2.62	0.58	2.62	0.55	2.61	0.54	2.55	0.55	2.56	0.54	2.57	0.56	2.59	0.56
6.มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ ห่วงดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน	2.50	0.58	2.49	0.57	2.54	0.55	2.49	0.60	2.50	0.56	2.48	0.57	2.50	0.57
7.เข้าใจ เรียนรู้การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	2.62	0.56	2.60	0.55	2.62	0.55	2.56	0.57	2.55	0.56	2.59	0.55	2.59	0.56
8.มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่	2.60	0.58	2.56	0.58	2.59	0.56	2.59	0.58	2.55	0.55	2.56	0.55	2.58	0.57
9.มีสติ ใฝ่ดี รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำริของในหลวง	2.58	0.56	2.56	0.57	2.58	0.56	2.51	0.58	2.54	0.55	2.53	0.56	2.55	0.57
10.รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	2.49	0.60	2.51	0.58	2.51	0.56	2.46	0.59	2.47	0.56	2.41	0.58	2.48	0.58
11.เข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักศาสนา	2.54	0.60	2.51	0.58	2.50	0.57	2.46	0.60	2.46	0.59	2.41	0.60	2.49	0.59
12.คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง	2.53	0.62	2.49	0.61	2.50	0.60	2.49	0.60	2.47	0.59	2.40	0.63	2.48	0.61

ตอนที่ 2 ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้นำเสนอเกี่ยวกับ 2.1) ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียน 2.2) ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ ของผู้เรียนตามการรับรู้ของครูอาจารย์ 2.3) ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ ของผู้เรียนตามการรับรู้ของผู้ปกครอง 2.4) การเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ ตามภูมิหลังของผู้เรียน 2.5) การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ ของผู้เรียน และ 2.6) ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ ของผู้เรียนในระดับสถานศึกษา รายละเอียดมีดังนี้

2.1 ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียน

ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนพบว่า ผู้เรียนเกือบทุกระดับชั้นปฏิบัติตามค่านิยมที่ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และค่านิยมที่ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ มากที่สุด (M อยู่ตั้งแต่ 2.40 ขึ้นไป) ยกเว้นระดับปริญญาตรีที่ค่านิยมที่ 3 และที่ 2 ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวมมีค่ามากที่สุด และพฤติกรรมตามค่านิยมด้านที่ 5 รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม ด้านที่ 9 มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของในหลวง และด้านที่ 10 รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีค่าน้อยกว่าด้านอื่นๆ

เมื่อแบ่งระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ ของผู้เรียนโดยใช้ค่าร้อยละในการแบ่งคือ ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.51 ขึ้นไปถือว่า มีพฤติกรรมระดับดี ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.51 - 2.50 ถือว่ามีพฤติกรรมระดับพอใช้ และค่าเฉลี่ยน้อยกว่า 1.51 ถือว่ามีพฤติกรรมระดับที่ไม่ผ่านเกณฑ์ ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาภาพรวมพฤติกรรมอยู่ในระดับดี แต่ค่านิยมที่ 5 รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม และค่านิยมที่ 6 มีศีลธรรมรักษาความสัตย์หวังดีต่อผู้อื่นเพื่อแม่และแบ่งปัน อยู่ในระดับพอใช้ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในภาพรวมพฤติกรรมจะอยู่ในระดับพอใช้ แต่ค่านิยมที่ 1 ค่านิยมที่ 3 และค่านิยมที่ 8 มีระเบียบวินัยเคารพกฎหมายผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่ และค่านิยมที่ 12 คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง อยู่ในระดับดี

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในภาพรวมพฤติกรรมจะอยู่ในระดับดีแต่ค่านิยมที่ 5 รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม ค่านิยมที่ 9 มีสติรู้ตัวรู้คิดรู้ทำรู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของในหลวง ค่านิยมที่ 10 รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และค่านิยมที่ 11 เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำหรือกิเลสมีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักศาสนาจะอยู่ในระดับพอใช้ ส่วนนักศึกษา ปวช. ในภาพรวมพฤติกรรมจะอยู่ในระดับพอใช้ แต่ค่านิยมที่ 1 ค่านิยมที่ 2 และค่านิยมที่ 3 จะอยู่ในระดับดี ส่วนนักศึกษาระดับ ปวส. ในภาพรวมและทุกด้านพฤติกรรมจะอยู่ในระดับพอใช้ ส่วนนักศึกษาระดับปริญญาตรีในภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้เช่นกัน แต่ค่านิยมที่ 3 จะอยู่ในระดับดี รายละเอียดดังตาราง 5.5

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ระดับค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาจำแนกตามสายการเรียนคือสายช่างอุตสาหกรรมและสายพาณิชยกรรม และผู้เรียนระดับปริญญาตรีจำแนกตามสายการเรียนคือสายวิทยาศาสตร์และสายสังคมศาสตร์ พบว่า ระดับค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนในแต่ละสายการเรียนไม่ต่างกัน รายละเอียดแสดงในภาคผนวก ง

ตาราง 5.5 ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนจำแนกตามระดับชั้น

ค่านิยม	ประถม (n=1,494)		ม.ต้น (n=1,281)		ม.ปลาย (n=1,291)		ปวช. (n=929)		ปวส. (n=972)		ป.ตรี (n=1,132)	
	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ
1.ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	2.72	ดี	2.78	ดี	2.65	ดี	2.58	ดี	2.43	พอใช้	2.45	พอใช้
2.ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ใน สิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม	2.53	ดี	2.48	พอใช้	2.58	ดี	2.53	ดี	2.41	พอใช้	2.47	พอใช้
3.กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์	2.81	ดี	2.71	ดี	2.67	ดี	2.60	ดี	2.48	พอใช้	2.53	ดี
4.ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียนทางตรงและ ทางอ้อม	2.64	ดี	2.37	พอใช้	2.52	ดี	2.44	พอใช้	2.31	พอใช้	2.33	พอใช้
5.รักษาวัฒนธรรม ประเพณีไทยอันงดงาม	2.40	พอใช้	2.34	พอใช้	2.29	พอใช้	2.23	พอใช้	2.26	พอใช้	2.27	พอใช้
6.มีศีลธรรม รักษาความ สัตย์ ห่วงดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน	2.48	พอใช้	2.47	พอใช้	2.53	ดี	2.39	พอใช้	2.31	พอใช้	2.45	พอใช้
7.เข้าใจ เรียนรู้การเป็น ประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข	2.67	ดี	2.45	พอใช้	2.58	ดี	2.37	พอใช้	2.26	พอใช้	2.46	พอใช้
8.มีระเบียบวินัย เคารพ กฎหมาย ผู้น้อยรู้จัก เคารพผู้ใหญ่	2.64	ดี	2.58	ดี	2.59	ดี	2.43	พอใช้	2.31	พอใช้	2.46	พอใช้
9.มีสติ ใฝ่รู้ ใฝ่คิด ใฝ่ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราช- ดำรัสของในหลวง	2.55	ดี	2.34	พอใช้	2.42	พอใช้	2.38	พอใช้	2.20	พอใช้	2.24	พอใช้
10.รู้จักดำรงตนอยู่โดย ใช้หลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	2.51	ดี	2.33	พอใช้	2.30	พอใช้	2.22	พอใช้	2.09	พอใช้	2.11	พอใช้
11.เข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความ ละอายเกรงกลัวต่อ บาปตามหลักศาสนา	2.65	ดี	2.35	พอใช้	2.48	พอใช้	2.41	พอใช้	2.29	พอใช้	2.37	พอใช้
12.คำนึงถึงผลประโยชน์ ของส่วนรวมและ ต่อชาติมากกว่า ผลประโยชน์ ของตนเอง	2.53	ดี	2.55	ดี	2.52	ดี	2.38	พอใช้	2.24	พอใช้	2.32	พอใช้
รวม	2.59	ดี	2.48	พอใช้	2.51	ดี	2.41	พอใช้	2.30	พอใช้	2.37	พอใช้

2.2 ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนตามการรับรู้ของครูอาจารย์

ผลการประเมินระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ ของนักเรียนและนักศึกษาตาม การรับรู้ของครูอาจารย์ พบว่า ส่วนใหญ่ทุกระดับชั้นครูอาจารย์คิดเห็นว่าระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ ของผู้เรียนอยู่ในระดับดี (M ตั้งแต่ 2.51 ขึ้นไป) ยกเว้นระดับปริญญาตรีที่อยู่ในระดับ พอใช้ และมีค่านิยมที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ค่านิยมที่ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รองลงมาคือ ค่านิยมที่ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และค่านิยมที่ 7 เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามลำดับ รายละเอียดดังตาราง 5.6

ตาราง 5.6 ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนตามการรับรู้ของครูอาจารย์

ค่านิยม	ประถม (n=834)		ม.ต้น (n=595)		ม.ปลาย (n=544)		ปวช. (n=426)		ปวส. (n=288)		ป.ตรี (n=436)	
	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ
1.ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	2.82	ดี	2.74	ดี	2.80	ดี	2.79	ดี	2.75	ดี	2.63	ดี
2.ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ใน สิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม	2.68	ดี	2.57	ดี	2.64	ดี	2.63	ดี	2.64	ดี	2.45	พอใช้
3.กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์	2.78	ดี	2.68	ดี	2.73	ดี	2.71	ดี	2.70	ดี	2.61	ดี
4.ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทางตรงและ ทางอ้อม	2.60	ดี	2.52	ดี	2.53	ดี	2.54	ดี	2.49	พอใช้	2.43	พอใช้
5.รักษาวัฒนธรรม ประเพณีไทยอันงดงาม	2.69	ดี	2.60	ดี	2.60	ดี	2.63	ดี	2.60	ดี	2.43	พอใช้
6.มีศีลธรรม รักษาความ สัตย์ ห่วงดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน	2.67	ดี	2.55	ดี	2.47	พอใช้	2.61	ดี	2.58	ดี	2.46	พอใช้
7.เข้าใจ เรียนรู้ การเป็น ประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข	2.72	ดี	2.68	ดี	2.72	ดี	2.73	ดี	2.67	ดี	2.54	ดี
8.มีระเบียบวินัย เคารพ กฎหมาย ผู้น้อยรู้จัก เคารพผู้ใหญ่	2.69	ดี	2.60	ดี	2.62	ดี	2.65	ดี	2.63	ดี	2.48	พอใช้
9.มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราช- ดำรัสของในหลวง	2.66	ดี	2.62	ดี	2.62	ดี	2.71	ดี	2.63	ดี	2.47	พอใช้
10.รู้จักดำรงตนอยู่โดย ใช้หลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	2.64	ดี	2.54	ดี	2.53	ดี	2.52	ดี	2.49	พอใช้	2.35	พอใช้

ตาราง 5.6 (ต่อ)

ค่านิยม	ประหลม (n=834)		ม.ต้น (n=595)		ม.ปลาย (n=544)		ปวช. (n=426)		ปวส. (n=288)		ป.ตรี (n=436)	
	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ
11.เข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความ ละอายเกรงกลัวต่อ บาบตามหลักศาสนา	2.66	ดี	2.54	ดี	2.55	ดี	2.65	ดี	2.60	ดี	2.39	พอใช้
12.คำนึงถึงผลประโยชน์ ของส่วนรวมและ ต่อชาติมากกว่า ผลประโยชน์ ของตนเอง	2.63	ดี	2.54	ดี	2.58	ดี	2.66	ดี	2.62	ดี	2.44	พอใช้
รวม	2.69	ดี	2.60	ดี	2.62	ดี	2.65	ดี	2.62	ดี	2.47	พอใช้

2.3 ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนตามการรับรู้ของผู้ปกครอง

สำหรับผลการประเมินระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ ของนักเรียนและนักศึกษา ตามการรับรู้ของผู้ปกครอง พบว่า ในภาพรวมนักเรียนและนักศึกษามีค่านิยมทั้ง 12 ประการ อยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.56-2.70 (คะแนนเต็ม 3 คะแนน) ค่านิยมที่มีค่าเฉลี่ย สูงที่สุดคือ ค่านิยมที่ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และค่านิยมที่ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ส่วนค่านิยมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 10 รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รายละเอียดดังตาราง 5.7

ตาราง 5.7 ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนตามการรับรู้ของผู้ปกครอง

ค่านิยม 12 ประการ	ประหลม (n=424)		ม.ต้น (n=402)		ม.ปลาย (n=409)		ปวช. (n=241)		ปวส. (n=148)		ป.ตรี (n=316)	
	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ
1.ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	2.73	ดี	2.68	ดี	2.72	ดี	2.76	ดี	2.68	ดี	2.76	ดี
2.ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ใน สิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม	2.55	ดี	2.55	ดี	2.57	ดี	2.71	ดี	2.58	ดี	2.64	ดี
3.กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์	2.73	ดี	2.65	ดี	2.67	ดี	2.79	ดี	2.66	ดี	2.79	ดี
4.ไม่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียนทางตรงและ ทางอ้อม	2.55	ดี	2.50	พอใช้	2.51	ดี	2.62	ดี	2.45	พอใช้	2.57	ดี
5.รักษาวัฒนธรรม ประเพณีไทยอันงดงาม	2.60	ดี	2.50	พอใช้	2.54	ดี	2.64	ดี	2.54	ดี	2.49	พอใช้
6.มีศีลธรรม รักษาความ สัตย์ ห่วงดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน	2.63	ดี	2.57	ดี	2.58	ดี	2.71	ดี	2.55	ดี	2.63	ดี
7.เข้าใจ เรียนรู้ การเป็น ประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข	2.61	ดี	2.58	ดี	2.54	ดี	2.70	ดี	2.61	ดี	2.62	ดี

ตาราง 5.7 (ต่อ)

ค่านิยม 12 ประการ	ประถม (n=424)		ม.ต้น (n=402)		ม.ปลาย (n=409)		ปวช. (n=241)		ปวส. (n=148)		ป.ตรี (n=316)	
	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ
8.มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่	2.64	ดี	2.56	ดี	2.60	ดี	2.71	ดี	2.64	ดี	2.67	ดี
9.มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำริของในหลวง	2.57	ดี	2.57	ดี	2.55	ดี	2.73	ดี	2.62	ดี	2.58	ดี
10.รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	2.50	ดี	2.44	พอใช้	2.44	พอใช้	2.62	ดี	2.53	ดี	2.43	พอใช้
11.เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักศาสนา	2.59	ดี	2.57	ดี	2.55	ดี	2.71	ดี	2.59	ดี	2.64	ดี
12.คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง	2.57	ดี	2.56	ดี	2.57	ดี	2.71	ดี	2.62	ดี	2.56	ดี
รวม	2.61	ดี	2.56	ดี	2.57	ดี	2.70	ดี	2.59	ดี	2.62	ดี

เมื่อเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียน ตามการรับรู้ของผู้เรียน ครูอาจารย์ และผู้ปกครองแล้วพบว่า ส่วนใหญ่ครูและผู้ปกครองในทุกระดับจะประเมินระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียน มากกว่าที่ผู้เรียนประเมินตนเอง สำหรับค่านิยมที่ผู้เรียน ครู และผู้ปกครองประเมินสอดคล้องกันมากที่สุดอยู่ในระดับดีคือ ค่านิยมที่ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ (ยกเว้น ปวส.) ค่านิยมที่ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (ยกเว้น ปวส. ปริญญาตรี) ซึ่งเป็นค่านิยมที่มีระดับพฤติกรรมของผู้เรียนสูงที่สุด สำหรับการประเมินที่มีความสอดคล้องกันในระดับพอใช้ ได้แก่ ค่านิยมที่ 4 ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อมในระดับ ปวส. และค่านิยมที่ 10 รู้จักดำรงตนอยู่ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ระดับปริญญาตรี รายละเอียดดังตารางที่ 5.8

ตาราง 5.8 ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนตามการรับรู้ของผู้เรียน ครู และผู้ปกครอง

ค่านิยม	ประถม			ม.ต้น			ม.ปลาย			ปวช.			ปวส.			ป.ตรี		
	นร	ครู	ผปค	นร	ครู	ผปค	นร	ครู	ผปค	นร	ครู	ผปค	นร	ครู	ผปค	นร	ครู	ผปค
ค่านิยม 1	2.72 ดี	2.82 ดี	2.73 ดี	2.78 ดี	2.74 ดี	2.68 ดี	2.65 ดี	2.80 ดี	2.72 ดี	2.58 ดี	2.79 ดี	2.76 ดี	2.43 พอใช้	2.75 ดี	2.68 ดี	2.45 พอใช้	2.63 ดี	2.76 ดี
ค่านิยม 2	2.53 ดี	2.68 ดี	2.55 ดี	2.48 พอใช้	2.57 ดี	2.55 ดี	2.58 ดี	2.64 ดี	2.57 ดี	2.53 ดี	2.63 ดี	2.71 ดี	2.41 พอใช้	2.64 ดี	2.58 ดี	2.47 พอใช้	2.45 พอใช้	2.64 ดี
ค่านิยม 3	2.81 ดี	2.78 ดี	2.73 ดี	2.71 ดี	2.68 ดี	2.65 ดี	2.67 ดี	2.73 ดี	2.67 ดี	2.60 ดี	2.71 ดี	2.79 ดี	2.43 พอใช้	2.70 ดี	2.66 ดี	2.53 ดี	2.61 ดี	2.79 ดี
ค่านิยม 4	2.64 ดี	2.60 ดี	2.55 ดี	2.37 พอใช้	2.52 ดี	2.50 พอใช้	2.52 ดี	2.53 ดี	2.51 ดี	2.44 พอใช้	2.54 ดี	2.62 ดี	2.31 พอใช้	2.49 พอใช้	2.45 พอใช้	2.33 พอใช้	2.43 พอใช้	2.57 ดี
ค่านิยม 5	2.40 พอใช้	2.69 ดี	2.60 ดี	2.34 พอใช้	2.60 ดี	2.50 พอใช้	2.29 พอใช้	2.60 ดี	2.54 ดี	2.23 พอใช้	2.63 ดี	2.64 ดี	2.26 พอใช้	2.60 ดี	2.54 ดี	2.27 พอใช้	2.43 พอใช้	2.49 ดี
ค่านิยม 6	2.48 พอใช้	2.67 ดี	2.63 ดี	2.47 พอใช้	2.55 ดี	2.57 ดี	2.53 ดี	2.47 พอใช้	2.58 ดี	2.39 พอใช้	2.61 ดี	2.71 ดี	2.31 พอใช้	2.58 ดี	2.55 ดี	2.45 พอใช้	2.46 พอใช้	2.63 ดี

ตาราง 5.8 (ต่อ)

	ประถม			ม.ต้น			ม.ปลาย			ปวช.			ปวส.			ป.ตรี		
	นร	ครู	ผค	นร	ครู	ผค	นร	ครู	ผค	นร	ครู	ผค	นร	ครู	ผค	นร	ครู	ผค
ค่านิยม 7	2.67 ดี	2.72 ดี	2.61 ดี	2.45 พอใช้	2.68 ดี	2.58 ดี	2.58 ดี	2.72 ดี	2.54 ดี	2.37 พอใช้	2.73 ดี	2.70 ดี	2.26 พอใช้	2.67 ดี	2.61 ดี	2.46 พอใช้	2.54 ดี	2.62 ดี
ค่านิยม 8	2.64 ดี	2.69 ดี	2.64 ดี	2.58 ดี	2.60 ดี	2.56 ดี	2.59 ดี	2.62 ดี	2.60 ดี	2.43 พอใช้	2.65 ดี	2.71 ดี	2.31 พอใช้	2.63 ดี	2.64 ดี	2.46 พอใช้	2.48 พอใช้	2.67 ดี
ค่านิยม 9	2.55 ดี	2.66 ดี	2.57 ดี	2.34 พอใช้	2.62 ดี	2.57 ดี	2.42 พอใช้	2.62 ดี	2.55 ดี	2.38 พอใช้	2.71 ดี	2.73 ดี	2.20 พอใช้	2.63 ดี	2.62 ดี	2.24 พอใช้	2.47 พอใช้	2.58 ดี
ค่านิยม 10	2.51 ดี	2.64 ดี	2.50 พอใช้	2.33 พอใช้	2.54 พอใช้	2.44 พอใช้	2.30 พอใช้	2.53 พอใช้	2.44 พอใช้	2.22 พอใช้	2.52 ดี	2.62 ดี	2.09 พอใช้	2.49 ดี	2.53 ดี	2.11 พอใช้	2.35 พอใช้	2.43 พอใช้
ค่านิยม 11	2.65 ดี	2.66 ดี	2.59 ดี	2.35 พอใช้	2.54 ดี	2.57 ดี	2.48 พอใช้	2.55 ดี	2.55 ดี	2.41 พอใช้	2.65 ดี	2.71 ดี	2.29 พอใช้	2.60 ดี	2.59 ดี	2.37 พอใช้	2.39 พอใช้	2.64 ดี
ค่านิยม 12	2.53 ดี	2.63 ดี	2.57 ดี	2.55 ดี	2.54 ดี	2.56 ดี	2.52 ดี	2.58 ดี	2.57 ดี	2.38 พอใช้	2.66 ดี	2.71 ดี	2.24 พอใช้	2.62 ดี	2.62 ดี	2.32 พอใช้	2.44 พอใช้	2.56 ดี
รวม	2.59 ดี	2.69 ดี	2.61 ดี	2.48 พอใช้	2.60 ดี	2.56 ดี	2.51 ดี	2.62 ดี	2.57 ดี	2.41 พอใช้	2.65 ดี	2.70 ดี	2.30 พอใช้	2.62 ดี	2.59 ดี	2.37 พอใช้	2.47 พอใช้	2.62 ดี

2.4 การเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ ตามภูมิหลังของผู้เรียน
ผลการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ ของผู้เรียนตามภูมิหลัง ได้แก่ เพศ และเกรดเฉลี่ยของผู้เรียนโดยใช้สถิติเอฟ พบว่า ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ ของนักเรียน นักศึกษาเพศหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปวส. และปริญญาตรี สูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบตามระดับเกรดเฉลี่ยสะสม พบว่า ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของนักศึกษาปวส.ที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00 จะมีค่าน้อยที่สุด และนักศึกษาปริญญาตรีที่มีเกรดเฉลี่ย 2.00-2.49 จะมีค่าต่ำกว่านักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ย 3.00-3.49 รายละเอียดดังตาราง 5.9

ตาราง 5.9 การเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ ตามภูมิหลังของนักเรียน นักศึกษา

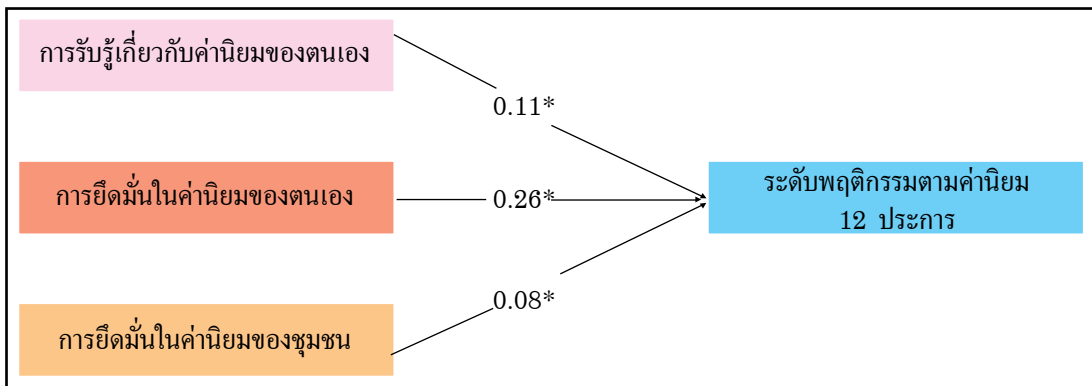
	ประถม	ม.ต้น	ม.ปลาย	ปวช.	ปวส.	ป.ตรี
เพศ	-	ญ > ช	-	-	ญ > ช	ญ > ช
เกรดเฉลี่ย	-	-	-	-	เกรดเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00 มีพฤติกรรมน้อยที่สุด	3.00-3.49 > 2.00-2.49

2.5 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียน
การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนโดยตัวแปรอิสระ ได้แก่ การรับรู้เกี่ยวกับค่านิยมของตนเอง (วัดจาก 3 ประเด็นคือ การจำค่านิยม 12 ประการได้ ความคิดเห็นว่าเด็กไทยต้องปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ และความพยายามที่จะปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ) การยึดมั่นในค่านิยมของตนเอง และการยึดมั่นในค่านิยมของชุมชน ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปรส่งผลต่อระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรการยึดมั่นในค่านิยมของตนเองส่งผลต่อระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการมากที่สุด (Beta=0.26) รองลงมา ได้แก่ การรับรู้เกี่ยวกับค่านิยมของตนเอง (Beta=0.11) และการยึดมั่นในค่านิยมของชุมชน (Beta=0.08) ตามลำดับ โดยตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปรสามารถพยากรณ์ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนได้ร้อยละ 12 รายละเอียดดังตาราง 5.10

ตาราง 5.10 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียน

ตัวแปรอิสระ	b	SE	Beta	t	p
ค่าคงที่	0.48	0.07		7.02	0.00
การรับรู้เกี่ยวกับค่านิยมของตนเอง	0.22	0.02	0.11	9.72	0.00
การยึดมั่นในค่านิยมของตนเอง	0.47	0.03	0.26	17.33	0.00
การยึดมั่นในค่านิยมของชุมชน	0.13	0.03	0.08	5.23	0.00

$F(3, 6,895) = 305.32, p < .00, r^2 = .12$

ภาพ 5.1 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียน

2.6 ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนในระดับสถานศึกษา

จากข้อมูลของผู้เรียนเกี่ยวกับระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ และข้อมูลของครู อาจารย์เกี่ยวกับระดับการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการในสถานศึกษา และการดำเนินงานเกี่ยวกับค่านิยม 12 ประการในสถานศึกษา ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งสองส่วนมาทำการหาค่าเฉลี่ยในระดับโรงเรียน (aggregation) จากนั้นจับคู่ข้อมูลระหว่างผู้เรียนและครู อาจารย์ ที่อยู่ในสถานศึกษาเดียวกัน แต่ด้วยข้อจำกัดของการเก็บข้อมูลทำให้ข้อมูลที่เก็บมาทั้งหมด สามารถหาค่าเฉลี่ยระดับสถานศึกษาและจับคู่ข้อมูลได้เพียง 31 สถานศึกษาเท่านั้น โดยเป็นสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในภาคใต้และภาคกลาง ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้นำเสนอในภาพรวมเท่านั้นไม่สามารถแยกเป็นระดับชั้นได้ เนื่องจากข้อมูลของสถานศึกษาบางสถานศึกษาที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมมานั้นเปิดสอนในหลายระดับชั้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของสถานศึกษาทั้ง 31 โรงเรียนพบว่า โรงเรียนที่มีการส่งเสริมค่านิยมในระดับดี (M ตั้งแต่ 2.51 ขึ้นไป) ผู้เรียนในสถานศึกษานั้นก็จะมีพฤติกรรมตามค่านิยมในระดับดี (ร้อยละ 48.39) เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับการดำเนินงานเกี่ยวกับค่านิยม 12 ประการในสถานศึกษา เช่น การวิเคราะห์ความสอดคล้องของนโยบายสถานศึกษากับนโยบายค่านิยม 12 ประการ วางแผนส่งเสริมค่านิยมให้เป็นส่วนหนึ่งของแผนสถานศึกษา การมีกิจกรรมที่ส่งเสริมค่านิยมครบทั้ง 12 ประการ (ข้อมูลโดยละเอียดแสดงในบทที่ 6) พบว่า สถานศึกษาที่มีการดำเนินงานเกี่ยวกับค่านิยม 12 ประการในสถานศึกษาในระดับดี (M ตั้งแต่ 2.51 ขึ้นไป)

ผู้เรียนในสถานศึกษานั้นก็จะมีพฤติกรรมตามค่านิยมในระดับดีเช่นเดียวกัน (ร้อยละ 57.89) สถานศึกษาที่มีการดำเนินงานในระดับพอใช้ (M อยู่ระหว่าง 1.51 - 2.50) ผู้เรียนในสถานศึกษานั้นก็จะมีพฤติกรรมตามค่านิยมในระดับพอใช้ (ร้อยละ 66.67) รายละเอียดดังตารางที่ 5.11

ตาราง 5.11 ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนในระดับสถานศึกษา

รายการ	ระดับพฤติกรรมตามค่านิยมของผู้เรียนในสถานศึกษา (หน่วยวิเคราะห์คือสถานศึกษา)							
	ไม่ผ่าน		พอใช้		ดี		รวม	
	n	%	n	%	n	%	n	%
การส่งเสริมค่านิยม 12 ประการในสถานศึกษา								
น้อย	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00
ปานกลาง	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00
มาก	0	0.00	16	51.61	15	48.39	31	100.00
รวม	0	0.00	16	51.61	15	48.39	31	100.00
การดำเนินงานเกี่ยวกับค่านิยม 12 ประการในสถานศึกษา								
น้อย	0	0.00	2	66.67	1	33.33	3	100.00
ปานกลาง	0	0.00	6	66.67	3	33.33	9	100.00
มาก	0	0.00	8	42.11	11	57.89	19	100.00
รวม	0	0.00	16	51.61	15	48.39	31	100.00

ตอนที่ 3 การประเมินระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียน

การประเมินระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียน ใช้เกณฑ์การประเมิน 2 รูปแบบคือ เกณฑ์การประเมินแบบอิงเกณฑ์สัมพัทธ์ (relative criterion) และแบบอิงเกณฑ์สัมบูรณ์ (absolute criterion) ข้อมูลที่ใช้ในการประเมินคือระดับพฤติกรรมของผู้เรียนที่ได้จากเครื่องมือวิจัยฉบับสั้น (คะแนนเต็ม 36 คะแนน) รายละเอียดผลการประเมินมีดังนี้

3.1 ผลการประเมินโดยใช้เกณฑ์แบบอิงเกณฑ์สัมบูรณ์

ผลการประเมินระดับการรับรู้เกี่ยวกับค่านิยม 12 ประการ (การรู้จักค่านิยม 12 ประการ การจำค่านิยม 12 ประการได้ ความคิดเห็นว่าเด็กไทยต้องปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ และความพยายามที่จะปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ) และระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ โดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบอิงเกณฑ์สัมบูรณ์คือ ถ้าค่าเฉลี่ยระดับการรับรู้และระดับพฤติกรรมของผู้เรียนมีค่าตั้งแต่ 2.51 ขึ้นไป (คะแนนเต็ม 3 คะแนน) ถือว่าอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.51 ถึง 2.50 ถือว่าอยู่ในระดับพอใช้ ผลการประเมินพบว่า ค่าเฉลี่ยด้านการรับรู้เกี่ยวกับค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนทุกระดับชั้นอยู่ในระดับพอใช้ (ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.92 ถึง 2.11) ส่วนใหญ่ผู้เรียนรู้จักค่านิยม 12 ประการ แต่การจำค่านิยมและเห็นว่าต้องปฏิบัติตามส่วนใหญ่อยู่ในระดับพอใช้ ยกเว้นระดับประถมศึกษา และการพยายามปฏิบัติให้ครบทุกด้านยังอยู่ในระดับน้อย และสำหรับระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการมีเพียงผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลายที่พฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการอยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ยมากกว่า 2.51) รายละเอียดดังตาราง 5.12

ตาราง 5.12 ผลการประเมินการรับรู้และพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียน จำแนกตามระดับชั้น

ระดับชั้น	การรับรู้เกี่ยวกับค่านิยม										พฤติกรรมตามค่านิยม	
	รู้จักค่านิยม*		จำค่านิยมได้		เห็นด้วยว่าต้องปฏิบัติตามค่านิยม		พยายามปฏิบัติให้ครบทุกด้าน		รวม		M	ผลประเมิน
	M	ผลประเมิน	M	ผลประเมิน	M	ผลประเมิน	M	ผลประเมิน	M	ผลประเมิน		
ประถมศึกษา	0.97	ดี	2.66	ดี	2.53	ดี	1.16	น้อย	2.11	พอใช้	2.59	ดี
ม.ต้น	0.97	ดี	2.49	พอใช้	2.39	พอใช้	1.20	น้อย	2.03	พอใช้	2.48	พอใช้
ม.ปลาย	0.98	ดี	2.49	พอใช้	2.33	พอใช้	1.19	น้อย	2.00	พอใช้	2.51	ดี
ปวช.	0.93	ดี	2.39	พอใช้	2.27	พอใช้	1.24	น้อย	1.97	พอใช้	2.41	พอใช้
ปวส.	0.90	ดี	2.30	พอใช้	2.18	พอใช้	1.27	น้อย	1.92	พอใช้	2.30	พอใช้
ป.ตรี	0.89	ดี	2.14	พอใช้	2.35	พอใช้	1.28	น้อย	1.92	พอใช้	2.37	พอใช้

หมายเหตุ *ค่าเฉลี่ยด้านรู้จักค่านิยมคะแนนเต็ม 1 คะแนน ด้านอื่นๆ คะแนนเต็ม 3 คะแนน

เมื่อพิจารณาค่านิยม 12 ประการในแต่ละด้านพบว่า จำนวนผู้เรียนที่มีระดับพฤติกรรมระดับดีในค่านิยมที่ 3 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และค่านิยมที่ 1 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์มีจำนวนมากกว่าค่านิยมอื่นๆ ยกเว้น ปริญาตรี ค่านิยมที่ 6 มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หัวดีต่อผู้อื่น เพื่อแม่และแบ่งปัน มีจำนวนมากกว่าค่านิยมอื่น สำหรับจำนวนผู้เรียนที่มีระดับพฤติกรรมระดับดีน้อยที่สุด พบในค่านิยมที่ 5 รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย อันงดงามในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย และ ปวช. และในค่านิยมที่ 10 รู้จักดำรงตนอยู่ในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปวส. และ ปริญาตรี รายละเอียดดังตาราง 5.13

ตาราง 5.13 จำนวนผู้เรียนที่มีระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการในระดับต่างๆ ในแต่ละค่านิยม

ภูมิหลัง	ประถม (n=1,494)			ม.ต้น (n=1,281)			ม.ปลาย (n=1,291)			ปวช. (n=929)			ปวส. (n=972)			ป.ตรี (n=1,132)		
	ไม่ผ่าน	พอใช้	ดี	ไม่ผ่าน	พอใช้	ดี	ไม่ผ่าน	พอใช้	ดี	ไม่ผ่าน	พอใช้	ดี	ไม่ผ่าน	พอใช้	ดี	ไม่ผ่าน	พอใช้	ดี
ค่านิยมที่ 1	5.76	16.20	78.05	3.90	13.51	82.59	6.97	19.52	73.51	9.80	19.59	70.61	17.08	18.21	64.71	14.49	22.58	62.63
ค่านิยมที่ 2	7.97	29.72	62.32	13.04	22.87	64.09	11.15	17.66	71.19	10.98	22.07	66.95	16.87	20.47	62.65	14.75	20.32	64.93
ค่านิยมที่ 3	3.48	11.71	84.81	7.81	12.18	80.02	7.51	15.41	77.07	9.47	17.98	72.55	13.88	20.78	65.53	9.98	24.12	65.90
ค่านิยมที่ 4	8.17	18.14	73.69	18.35	19.91	61.75	13.63	17.43	68.94	17.98	14.96	67.06	22.63	15.43	61.93	20.85	18.37	60.78
ค่านิยมที่ 5	17.94	19.95	62.12	20.45	21.16	58.39	19.52	26.34	54.14	20.24	30.14	49.62	22.43	22.02	55.56	22.61	19.35	58.04
ค่านิยมที่ 6	14.79	21.15	64.06	15.14	19.44	65.42	13.32	16.42	70.26	19.38	15.07	65.55	22.94	13.48	63.58	16.25	16.70	67.05
ค่านิยมที่ 7	6.63	18.61	74.77	13.51	25.06	61.44	11.39	15.80	72.81	18.62	20.24	61.14	23.56	19.34	57.10	15.46	19.17	65.37
ค่านิยมที่ 8	8.37	17.07	74.56	9.60	20.69	69.71	10.07	18.28	71.65	15.82	20.13	64.05	20.99	18.52	60.49	14.13	20.85	65.02
ค่านิยมที่ 9	11.98	20.08	67.94	19.91	22.79	57.30	18.07	17.74	63.59	20.02	17.65	62.33	27.47	16.87	55.66	23.50	22.08	54.42
ค่านิยมที่ 10	13.25	19.95	66.80	20.14	23.26	56.60	22.31	18.59	59.10	23.68	24.22	52.10	29.01	22.94	48.05	28.89	20.94	50.18
ค่านิยมที่ 11	6.63	19.68	73.69	17.95	24.67	57.38	13.71	20.29	66.00	17.87	17.87	64.26	22.94	18.42	58.64	18.29	19.61	62.10
ค่านิยมที่ 12	13.65	16.20	70.15	12.41	17.49	70.10	14.56	14.48	70.95	20.45	16.25	63.29	26.95	13.27	59.77	21.11	17.40	61.48
รวม	4.35	30.86	64.79	7.96	36.22	55.82	8.06	32.22	59.72	11.09	33.91	55.01	17.39	32.00	50.62	14.31	34.10	51.59

เมื่อแบ่งระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการออกเป็น 3 กลุ่มโดยเกณฑ์การประเมินแบบสัมบูรณ์ ผลการวิเคราะห์พบว่า จำนวนนักเรียนประถมศึกษาที่พฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการอยู่ในระดับดีมีจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 64.79) รองลงมา ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 59.72) และมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 55.82) ตามลำดับ จำนวนนักเรียนและนักศึกษาเพศหญิงของทุกระดับการศึกษาที่พฤติกรรมอยู่ในระดับดีจะมีจำนวนมากกว่าเพศชายยกเว้นระดับประถมศึกษาที่มีจำนวนใกล้เคียงกัน จำนวนผู้เรียนเกรด 3.00 ขึ้นไปในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปวช. ปวส. และ ปริญญาตรี ที่พฤติกรรมอยู่ในระดับดี มีจำนวนมากกว่าช่วงเกรดอื่น จำนวนนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสพฐ. (ร้อยละ 66.99) ที่พฤติกรรมอยู่ในระดับดีจะมีจำนวนมากกว่าสังกัดอื่นๆ รายละเอียดดังตาราง 5.14

ตาราง 5.14 จำนวนผู้เรียนที่มีระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการในระดับต่างๆ จำแนกตามภูมิภาค โดยใช้เกณฑ์แบบอิงเกณฑ์สัมบูรณ์

ภูมิภาค	ประถม (n=1,494)			ม.ต้น (n=1,281)			ม.ปลาย (n=1,291)			ปวช. (n=929)			ปวส. (n=972)			ป.ตรี (n=1,132)		
	ไม่ผ่าน	พอใช้	ดี	ไม่ผ่าน	พอใช้	ดี	ไม่ผ่าน	พอใช้	ดี	ไม่ผ่าน	พอใช้	ดี	ไม่ผ่าน	พอใช้	ดี	ไม่ผ่าน	พอใช้	ดี
เพศ																		
ชาย	6.10	27.93	65.97	8.52	39.26	52.22	9.63	33.92	56.46	11.30	35.87	52.83	21.89	36.03	42.09	18.99	35.76	45.25
หญิง	2.95	33.29	63.76	7.59	34.15	58.27	7.23	31.33	61.45	10.92	32.38	56.70	15.41	30.22	54.37	12.45	33.54	54.01
รวม	4.37	30.87	64.76	7.98	36.31	55.71	8.08	32.25	59.67	11.09	33.91	55.01	17.39	32.00	50.62	14.29	34.16	51.55
ช่วงวัย																		
วัยเด็ก	4.35	30.86	64.79	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
วัยรุ่นตอนต้น	-	-	-	7.96	36.22	55.82	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
วัยรุ่นตอนปลาย	-	-	-	-	-	-	8.06	32.22	59.72	11.09	33.91	55.01	-	-	-	-	-	-
วัยผู้ใหญ่	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17.39	32.00	50.62	14.31	34.10	51.59
รวม	4.35	30.86	64.79	7.96	36.22	55.82	8.06	32.22	59.72	11.09	33.91	55.01	17.39	32.00	50.62	14.31	34.10	51.59
เกรดเฉลี่ย																		
< 2.00	11.54	21.15	67.31	10.00	44.00	46.00	8.77	36.84	54.39	18.52	33.33	48.15	43.48	30.43	26.09	15.79	52.63	31.58
2.00-2.49	6.50	25.20	68.29	8.48	36.97	54.55	8.96	25.47	65.57	11.04	32.52	56.44	21.74	29.35	48.91	22.76	31.72	45.52
2.50-2.99	5.02	29.22	65.75	8.41	38.51	53.07	8.55	31.35	60.10	11.94	37.69	50.37	17.18	34.08	48.73	13.86	33.43	52.71
3.00-3.49	3.85	33.97	62.18	5.69	31.68	62.62	6.84	34.94	58.23	9.28	36.77	53.95	16.14	32.98	50.88	13.39	33.06	53.55
3.50-4.00	2.87	29.69	67.43	7.64	36.81	55.56	7.59	34.18	58.23	10.00	27.86	62.14	9.78	34.78	55.43	11.24	40.45	48.31
รวม	4.19	30.35	65.46	7.40	35.86	56.74	7.96	32.10	59.94	10.80	34.76	54.44	17.68	32.80	49.52	14.52	34.62	50.87
สังกัด																		
สพฐ.	4.06	28.95	66.99	7.77	36.16	56.07	8.61	31.22	60.17	-	-	-	-	-	-	-	-	-
สอศ.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11.09	33.91	55.01	17.39	32.00	50.62	-	-	-
สกอ.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14.31	34.10	51.59
เทศบาล	6.67	48.89	44.44	6.31	31.53	62.16	2.17	36.96	60.87	-	-	-	-	-	-	-	-	-
กทม.	8.00	50.00	42.00	24.00	60.00	16.00	0.00	85.71	14.29	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	4.35	30.86	64.79	7.96	36.22	55.82	8.06	32.22	59.72	11.09	33.91	55.01	17.39	32.00	50.62	14.31	34.10	51.59

หมายเหตุ แสดงค่าร้อยละที่คำนวณตามแถวและแยกตามระดับชั้น (row n %)

3.2 ผลการประเมินโดยใช้เกณฑ์แบบอิงเกณฑ์สัมพัทธ์

สำหรับเกณฑ์การประเมินแบบอิงเกณฑ์สัมพัทธ์ของแต่ละระดับชั้นจะแตกต่างกัน ดังรายละเอียดในบทที่ 4 ผลการวิเคราะห์พบว่า จำนวนผู้เรียนเพศหญิงของระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ปวช. ปวส. และปริญญาตรีที่พฤติกรรมอยู่ในระดับดีมีจำนวนมากกว่าเพศชาย ส่วนระดับประถมศึกษาผู้เรียนเพศหญิงและชายที่พฤติกรรมอยู่ในระดับดีมีจำนวนใกล้เคียงกัน ระดับประถมศึกษา ช่วงเกรด 2.50-2.99 (ร้อยละ 44.75) มัธยมศึกษาตอนต้น ช่วงเกรด 3.00-3.49 (ร้อยละ 37.38) มัธยมศึกษาตอนปลาย ช่วงเกรดน้อยกว่า 2.00 (ร้อยละ 45.61) ปวช. ช่วงเกรด 2.00-2.49 (ร้อยละ 35.58) ปวส. ช่วงเกรด 3.50-4.00 (ร้อยละ 36.96) และปริญญาตรี ช่วงเกรด 2.00-2.49 (ร้อยละ 31.72) ที่พฤติกรรมอยู่ในระดับดี มีจำนวนมากกว่าในช่วงเกรดอื่นๆ และจำนวนผู้เรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสพฐ. (ร้อยละ 37.37) ที่พฤติกรรมอยู่ในระดับดีจะมีจำนวนมากกว่าสังกัดอื่นๆ รายละเอียดดังตาราง 5.15

ตาราง 5.15 ร้อยละผู้เรียนที่มีระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการในระดับต่างๆ จำแนกตามภูมิหลัง โดยใช้เกณฑ์แบบอิงเกณฑ์สัมพัทธ์

ภูมิหลัง	ประถม (n=1,494)			ม.ต้น (n=1,281)			ม.ปลาย (n=1,291)			ปวช. (n=929)			ปวส. (n=972)			ป.ตรี (n=1,132)		
	ไม่ผ่าน	พอใช้	ดี	ไม่ผ่าน	พอใช้	ดี	ไม่ผ่าน	พอใช้	ดี	ไม่ผ่าน	พอใช้	ดี	ไม่ผ่าน	พอใช้	ดี	ไม่ผ่าน	พอใช้	ดี
เพศ																		
ชาย	56.76	6.54	36.70	60.37	8.33	31.30	59.30	6.56	34.14	66.09	4.18	29.73	68.69	8.08	23.23	64.87	12.34	22.78
หญิง	59.21	6.76	34.03	56.91	7.86	35.23	56.63	7.47	35.90	59.20	6.51	34.29	52.15	10.07	37.78	53.64	13.93	32.43
รวม	58.10	6.66	35.24	58.37	8.06	33.57	57.58	7.15	35.28	62.22	5.49	32.29	57.20	9.47	33.33	56.79	13.49	29.72
ช่วงวัย																		
วัยเด็ก	58.03	6.69	35.27	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
วัยรุ่นตอนต้น	-	-	-	58.24	8.04	33.72	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
วัยรุ่นตอนปลาย	-	-	-	-	-	-	57.63	7.20	35.17	62.22	5.49	32.29	-	-	-	-	-	-
วัยผู้ใหญ่	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	57.20	9.47	33.33	56.71	13.52	29.77
รวม	58.03	6.69	35.27	58.24	8.04	33.72	57.63	7.20	35.17	62.22	5.49	32.29	57.20	9.47	33.33	56.71	13.52	29.77
เกรดเฉลี่ย																		
< 2.00	55.77	7.89	36.54	64.00	12.00	24.00	50.88	3.51	45.61	55.56	18.52	25.93	73.91	0.00	26.09	78.95	0.00	21.05
2.00-2.49	47.97	10.57	41.46	58.79	8.48	32.73	52.83	7.55	39.62	61.35	3.07	35.58	58.15	9.24	32.61	58.62	9.66	31.72
2.50-2.99	52.97	2.28	44.75	58.58	6.80	34.63	57.01	6.41	36.58	64.18	4.48	31.34	59.44	9.30	31.27	56.63	12.65	30.72
3.00-3.49	60.68	5.98	33.33	53.47	9.16	37.38	60.00	8.61	31.39	67.01	5.50	27.49	57.89	9.47	32.63	54.92	13.93	31.15
3.50-4.00	59.00	8.62	32.38	60.76	7.99	31.25	62.66	6.96	30.38	57.14	7.86	35.00	51.09	11.96	36.96	60.67	19.66	19.66
รวม	57.51	6.86	35.62	57.65	8.31	34.05	57.68	7.24	35.08	63.22	5.51	31.27	58.25	9.37	32.37	57.40	13.65	28.94
สังกัด																		
สพฐ.	55.61	7.02	37.37	57.82	7.89	34.50	57.13	7.17	35.70	-	-	-	-	-	-	-	-	-
สอศ.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	62.22	5.49	32.29	57.20	9.47	33.33	-	-	-
สกอ.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	56.71	13.52	29.77
เทศบาล	80.00	4.44	15.56	54.05	12.61	33.33	57.61	8.70	33.70	-	-	-	-	-	-	-	-	-
กทม.	84.00	2.00	14.00	96.00	4.00	0.00	100.00	0.00	0.00	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	58.03	6.69	35.27	58.24	8.04	33.72	57.63	7.20	35.17	62.22	5.49	32.29	57.20	9.47	33.33	56.71	13.52	29.77

หมายเหตุ แสดงค่าร้อยละที่คำนวณตามแถวและแยกตามระดับชั้น (row n %)

เมื่อพิจารณาเกณฑ์ทั้งสองประเภทพบว่า จำนวนผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่พฤติกรรมอยู่ในระดับดีมีจำนวนมากที่สุดเมื่อประเมินด้วยเกณฑ์แบบสัมบูรณ์และเกณฑ์สัมพัทธ์ (ร้อยละ 35.27) รองลงมาได้แก่ ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 35.17) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 33.72) และจำนวนผู้เรียนระดับปริญญาตรีที่พฤติกรรมอยู่ในระดับดีมีจำนวนน้อยที่สุด (ร้อยละ 29.77) รายละเอียดดังตาราง 5.16

ตาราง 5.16 ร้อยละของจำนวนผู้เรียนจำแนกตามระดับชั้นที่มีระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการในแต่ละระดับเมื่อประเมินด้วยเกณฑ์สัมบูรณ์และเกณฑ์สัมพัทธ์

ระดับชั้น	อิงเกณฑ์สัมพัทธ์	อิงเกณฑ์สัมบูรณ์		
		ไม่ผ่าน	พอใช้	ดี
ประถม (n=1,494)	ไม่ผ่าน	4.35	30.86	22.82
	พอใช้	0.00	0.00	6.69
	ดี	0.00	0.00	35.27
ม.ต้น (n=1,281)	ไม่ผ่าน	7.96	36.22	14.05
	พอใช้	0.00	0.00	8.04
	ดี	0.00	0.00	33.72
ม.ปลาย (n=1,291)	ไม่ผ่าน	8.06	32.22	17.35
	พอใช้	0.00	0.00	7.20
	ดี	0.00	0.00	35.17
ปวช. (n=929)	ไม่ผ่าน	11.09	33.91	17.22
	พอใช้	0.00	0.00	5.49
	ดี	0.00	0.00	32.29
ปวส. (n=972)	ไม่ผ่าน	17.39	32.00	7.82
	พอใช้	0.00	0.00	9.47
	ดี	0.00	0.00	33.33
ป.ตรี (n=1,132)	ไม่ผ่าน	14.31	34.10	8.30
	พอใช้	0.00	0.00	13.52
	ดี	0.00	0.00	29.77

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการตามหมวดหมู่ที่จัดขึ้นใหม่

เนื่องจากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบบ่งชี้ว่าค่านิยมทั้ง 12 ประการ สามารถรวมได้เป็น 1 องค์ประกอบ แต่เพื่อให้ได้สารสนเทศมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้จัดหมวดหมู่ค่านิยม 12 ประการตามแนวคิดของไกรยุทธ ธีรยาคีนันท์ (2531 อ้างถึงใน นางลักษณ วัชรชัย และคณะ, 2551) โดยแบ่งค่านิยม 12 ประการออกเป็น 4 หมวดหมู่ได้แก่ ปัจจัยแรงผลักดัน ปัจจัยหล่อเลี้ยง ปัจจัยเหนียวรั้ง และปัจจัยสนับสนุน การจัดหมวดหมู่ค่านิยม 12 ประการใหม่มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 5.17 การจัดหมวดหมู่ค่านิยม 12 ประการตามแนวคิดของไกรยุทธ ชีรตยาคีรินทร์

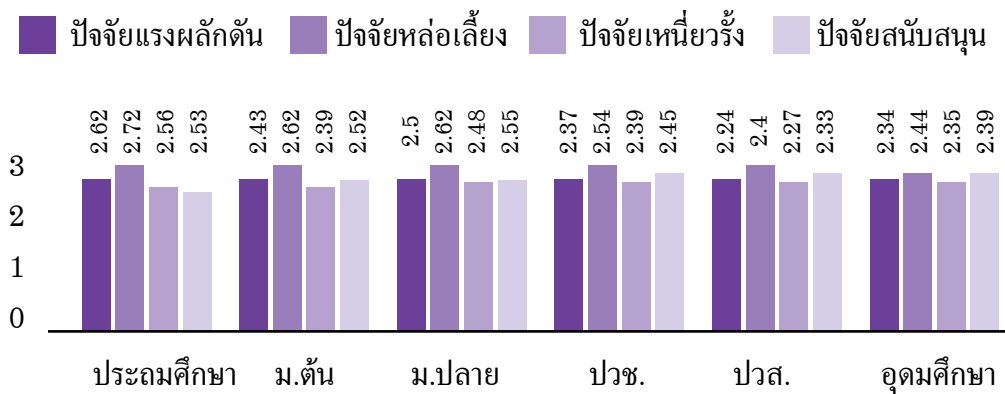
หมวดหมู่	นิยาม	ค่านิยม
ปัจจัยแรงผลักดัน	คุณธรรมที่ทำหน้าที่เสมือนแรงผลักดันให้บุคคลมีความพยายามที่จะกระทำการใดๆ ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่วางไว้	<ul style="list-style-type: none"> • ค่านิยมที่ 4 ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียนทางตรงและทางอ้อม • ค่านิยมที่ 7 เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข • ค่านิยมที่ 8 มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่ • ค่านิยมที่ 10 รู้จักดำรงตนอยู่ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ปัจจัยหล่อเลี้ยง	คุณธรรมที่ทำหน้าที่เสมือนสิ่งหล่อเลี้ยงให้เกิดแรงผลักดันซึ่งจะเกี่ยวข้องกับความความศรัทธา สัจจะ ความรับผิดชอบ ความสำนึกในหน้าที่และความกตัญญู	<ul style="list-style-type: none"> • ค่านิยมที่ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ • ค่านิยมที่ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ • ค่านิยมที่ 5 รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย อันงดงาม
ปัจจัยเหนี่ยวรั้ง	คุณธรรมที่ทำหน้าที่เหนี่ยวรั้งไม่ให้เกิดพฤติกรรมที่นำไปสู่ผลลัพธ์ที่ไม่พึงปรารถนา เป็นคุณธรรมที่ช่วยให้บุคคลยังคิดซั้งใจก่อนที่จะกระทำการใดๆ	<ul style="list-style-type: none"> • ค่านิยมที่ 6 มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ ห่วงดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน • ค่านิยมที่ 9 มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว • ค่านิยมที่ 11 เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอ้าย เกรงกลัวต่อบาปตามหลักศาสนา
ปัจจัยสนับสนุน	คุณธรรมที่ทำหน้าที่สนับสนุนบุคคลให้มีส่วนร่วมหรือมีส่วนร่วมในการกระทำกิจกรรมต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อส่วนรวม ทั้งระดับครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ	<ul style="list-style-type: none"> • ค่านิยมที่ 2 ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม • ค่านิยมที่ 12 คำนึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

ผลการวิเคราะห์ระดับค่านิยม 12 ประการเมื่อจำแนกตามหมวดหมู่ปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัยพบว่า ระดับพฤติกรรมตามค่านิยมของนักเรียนระดับประถมศึกษาทั้ง 4 ปัจจัยอยู่ในระดับดี ส่วนนักศึกษาระดับปวส.และปริญญาตรีอยู่ในระดับพอใช้ในทุกปัจจัย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายปัจจัยหล่อเลี้ยงและปัจจัยสนับสนุนอยู่ในระดับดี และนักศึกษาระดับ ปวช. มีเพียงปัจจัยหล่อเลี้ยงที่อยู่ในระดับดี รายละเอียดดังตาราง 5.18

ตาราง 5.18 ระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการตามหมวดหมู่ที่จัดขึ้นใหม่

หมวดหมู่	ประถม (n=1,494)		ม.ต้น (n=1,281)		ม.ปลาย (n=1,291)		ปวช. (n=929)		ปวส. (n=972)		ป.ตรี (n=1,132)	
	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ
1. ปัจจัยแรงผลักดัน	2.62	ดี	2.43	พอใช้	2.50	พอใช้	2.37	พอใช้	2.24	พอใช้	2.34	พอใช้
2. ปัจจัยหล่อเลี้ยง	2.72	ดี	2.62	ดี	2.62	ดี	2.54	ดี	2.40	พอใช้	2.44	พอใช้
3. ปัจจัยเหนี่ยวรั้ง	2.56	ดี	2.39	พอใช้	2.48	พอใช้	2.39	พอใช้	2.27	พอใช้	2.35	พอใช้
4. ปัจจัยสนับสนุน	2.53	ดี	2.52	ดี	2.55	ดี	2.45	พอใช้	2.33	พอใช้	2.39	พอใช้

ภาพ 5.2 ระดับค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนจำแนกตามหมวดหมู่ต่างๆ

สรุปข้อค้นพบ

1. ผู้เรียนส่วนใหญ่รู้จักค่านิยม 12 ประการ (ร้อยละ 94.69) ยึดมั่นในค่านิยม 12 ประการ ค่านิยมด้านที่ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ($M=2.77, SD=0.45$) และค่านิยมด้านที่ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ มากที่สุด ($M=2.77, SD=0.46$) มากที่สุด
2. พฤติกรรมตามค่านิยมด้านที่ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และด้านที่ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ของผู้เรียนในทุกระดับชั้นมีค่ามากที่สุด (M อยู่ระหว่าง 2.40 ขึ้นไป) และสอดคล้องกับการรับรู้ของครู อาจารย์ และผู้ปกครอง นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนยังพบว่า การยึดมั่นในค่านิยมของตนเอง ($Beta=0.26$) การรับรู้เกี่ยวกับค่านิยมของตนเอง ($Beta=0.11$) และการยึดมั่นในค่านิยมของชุมชน ($Beta=0.08$) ส่งผลต่อระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ
3. จำนวนนักเรียนประถมศึกษาที่มีพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการในระดับดีมีค่ามากที่สุด (ร้อยละ 64.79 ของจำนวนนักเรียนประถมศึกษาทั้งหมด) รองลงมาได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 59.72 ของจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งหมด)
4. เมื่อจัดหมวดหมู่ค่านิยม 12 ประการใหม่พบว่า ปัจจัยแรงผลักดันและปัจจัยเหนียวรั้งมีเพียงผู้เรียนระดับประถมศึกษาแสดงพฤติกรรมในระดับดี ด้านปัจจัยหล่อเลี้ยงผู้เรียนทุกระดับแสดงพฤติกรรมในระดับดียกเว้นผู้เรียนระดับปวส.และปริญญาตรี และปัจจัยสนับสนุนเฉพาะผู้เรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายที่แสดงพฤติกรรมในระดับดี ผลการวิเคราะห์ข้างต้นทำให้ทราบระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนสารสนเทศในส่วนถัดไปจะนำเสนอกระบวนการขับเคลื่อนของหน่วยงานระดับนโยบาย รวมทั้งการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการของหน่วยงานระดับปฏิบัติ อีกทั้งนำเสนอปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค รวมทั้งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในอนาคตต่อไป

บทที่ 6

การขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ

การนำเสนอข้อมูลในบทนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ 1) กระบวนการนำนโยบายค่านิยม 12 ประการ สู่การปฏิบัติ 2) วิธีการส่งเสริมค่านิยมของสถานศึกษาตามนโยบายค่านิยม 12 ประการในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา 3) ปัจจัยความสำเร็จ และปัญหาอุปสรรคของการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ 4) ข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยมของคนไทยให้เป็นไปตามนโยบายรัฐบาล ข้อมูลที่ใช้ในการตอบประเด็นคำถามวิจัยนี้ได้มาจากการศึกษาเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยส่วนหนึ่งมาจากแบบสอบถามฉบับครูอาจารย์ และฉบับผู้ปกครอง ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพมาจากการจัดประชุมสนทนากลุ่ม และการตรวจเยี่ยมในพื้นที่

ตอนที่ 1 กระบวนการนำนโยบายค่านิยม 12 ประการสู่การปฏิบัติ

กระบวนการนำนโยบายค่านิยม 12 ประการสู่การปฏิบัติ แบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ประเด็น คือ 1) การส่งมอบและการรับนโยบายค่านิยม 12 ประการ 2) การกำกับติดตามนโยบายค่านิยม 12 ประการ และ 3) ผลการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ ข้อมูลในส่วนนี้ได้จากการสนทนากลุ่มผู้เกี่ยวข้องระดับนโยบาย ประกอบด้วยผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องระดับเขตพื้นที่การศึกษา/อาชีวศึกษาภูมิภาค ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องระดับสถานศึกษาทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา

การสนทนากลุ่มผู้เกี่ยวข้องระดับนโยบาย

การสนทนากลุ่มผู้เกี่ยวข้องระดับเขตพื้นที่การศึกษา/อาชีวศึกษาภูมิภาค

การสนทนากลุ่มผู้เกี่ยวข้องระดับสถานศึกษา

1.1 การส่งมอบและการรับนโยบายค่านิยม 12 ประการ

การส่งมอบและการรับนโยบายค่านิยม 12 ประการ นำเสนอจำแนกตามหน่วยงานหลัก ที่ดูแล 5 หน่วยงาน คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สล.) และ สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.)

1.1.1 การส่งมอบและการรับนโยบายของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

การส่งมอบและการรับนโยบายของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มี 3 ระดับ คือ ระดับที่ 1 การส่งมอบและการรับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับที่ 2 การส่งมอบและการรับนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษา ระดับที่ 3 การส่งมอบและการรับนโยบายของสถานศึกษา

ระดับที่ 1 การส่งมอบและการรับนโยบายของ สพฐ.

- ผู้ส่งนโยบาย คือ สพฐ.
- ผู้รับนโยบาย คือ เขตพื้นที่การศึกษา

ระดับที่ 2 การส่งมอบและการรับนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษา

- ผู้ส่งนโยบาย คือ เขตพื้นที่การศึกษา
- ผู้รับนโยบาย คือ สถานศึกษา

ระดับที่ 3 การส่งมอบและการรับนโยบายของสถานศึกษา

- ผู้ส่งนโยบาย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา
- ผู้รับนโยบาย คือ ครูอาจารย์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระดับที่ 1 การส่งมอบและการรับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ส่งมอบนโยบายสู่เขตพื้นที่ การศึกษา

เมื่อ สพฐ. ได้รับนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการแล้วก็นำนโยบายมาขับเคลื่อน โดยออกหนังสือราชการฉบับหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องแนวปฏิบัติค่านิยมหลัก 12 ประการสู่การปฏิบัติ ลงวันที่ 29 กันยายน 2557 โดยให้สถานศึกษาผนวกค่านิยม 12 ประการในการจัดการเรียน การสอนในทุกกลุ่มสาระ หรือบูรณาการเข้าไปในผู้เรียนโดยให้สถานศึกษาดำเนินการตามบริบท ของตนเอง หนังสือราชการนี้ส่งไปทุกเขตพื้นที่การศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษารับผิดชอบ ส่งต่อไปยังสถานศึกษาทุกแห่ง (ทุกสังกัด) ภายในเขต แต่เนื่องจากนโยบายค่านิยม 12 ประการ ออกมาพร้อมๆ กับนโยบายเกี่ยวกับหน้าที่พลเมือง ดังนั้น สพฐ. (สำนักวิชาการร่วมมือกับครู ผู้แทน ศน. และผู้บริหาร) ได้นำค่านิยมไปทำเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพิ่มเติม (ผนวก เพิ่มเติมนอกเหนือจากหลักสูตร) ในวิชาหน้าที่พลเมือง เน้นให้นักเรียนมีวินัยเข้าใจค่านิยม 12 ประการ และทำออกมาเป็นเล่มหนังสือ เช่น เรื่องรักชาติจะเหมือนกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ที่หลักสูตรแกนกลาง (กำหนดขึ้นในปี 2551) ทำอยู่แล้ว จึงนำค่านิยมนี้ผนวกกับนโยบายก่อนหน้านี้ เป็นต้น เมื่อหลักสูตรนี้เสร็จเรียบร้อยจึงจัดอบรมเนื้อหาหลักสูตร (มี 4 รุ่น ซึ่งอบรมรุ่นแรก ในวันที่ 22-25 กันยายน 2557)

นอกจากนี้ สพฐ. ได้จัดส่งแบบฟอร์มและไวนิลแสดงค่านิยม 12 ประการ ไปยัง สถานศึกษา หลังจากนั้นแต่ละสถานศึกษาต้องดำเนินการต่อเอง เช่น บางโรงเรียนมีแต่งเพลง และร้องเพลงค่านิยม เป็นต้น ต่อมาภายหลัง สพฐ. ส่งหนังสือราชการแนวทางปฏิบัติค่านิยม 12 ประการออกไปอีกฉบับโดยระบุว่าค่านิยมตัวไหนควรทำก่อน-หลังโดยดูให้เหมาะสม กับพัฒนาการของช่วงวัย แบ่งเป็นช่วงชั้น เช่น ชั้น ป.1-3 ควรจะเน้นข้อ 1 ข้อ 3 และข้อ 8 ก่อน ให้จุดเน้นแต่ละช่วงชั้นต่างกัน อนึ่งการทำเนื้อหาหลักสูตรสำหรับปฐมวัยจะมีคู่มือนิเทศ ค่านิยม 12 ประการจัดให้กับศึกษานิเทศก์ และมีชุดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยม 12 ประการของ เด็กปฐมวัยสำหรับครู และผู้ปกครอง กล่าวได้ว่ามีเฉพาะ สพฐ. เท่านั้นที่จัดให้ผู้ปกครองเข้ามา ร่วมขับเคลื่อนนโยบายลงสู่นักเรียน ในขณะที่สำนักอื่นๆ ไม่มีการกำหนดความร่วมมือจากผู้ปกครอง

“เพื่อความชัดเจนทาง สพฐ. ก็ได้ออกหนังสือราชการฉบับหนึ่ง เกี่ยวกับเรื่องแนวปฏิบัติค่านิยม หลัก 12 ประการ สู่การปฏิบัติ เมื่อวันที่ 29 กันยายน 57 ไปแล้วโดย เนื้อหาสาระในตัวหนังสือที่เราส่งการไป ก็บอกว่าให้สถานศึกษาเนี่ยผนวก ค่านิยม 12 ประการเนี่ยในการจัดการเรียนการสอน ทุกกลุ่มสาระเลยจำเป็น บูรณาการเข้าไปในผู้เรียนก็ได้ พูตกว้างๆไว้ ให้สถานศึกษาดำเนินการตามบริบทของสถานศึกษาเอง ก็มีจุดเน้น ของเราเองในตัวเอกสาร ให้ลูกเน้นปลูกฝังค่านิยม 12 ประการให้กับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง”

ตัวแทนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

“ปฐมวัยเราก็มี มีคู่มือนิเทศของค่านิยมก็ทำแล้วให้ ศน. นะ ... ปฐมวัยเราจัดทำชุดกิจกรรมเสริม ส่งเสริมค่านิยมของเด็กปฐมวัยด้วย ซึ่งส่งเสริมก็มีแล้วตามค่านิยม 12 ประการ สำหรับครู ผู้ปกครอง”

ตัวแทนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

1.2 เขตพื้นที่การศึกษารับนโยบายจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)
 เขตพื้นที่การศึกษารับนโยบายมาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) โดย สพฐ. ส่งหนังสือราชการมายังเขตพื้นที่การศึกษา และมีการจัดประชุมผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา และศึกษานิเทศก์เพื่อรับทราบนโยบายค่านิยม 12 ประการ

“เขตพื้นที่การศึกษารับนโยบายจาก สพฐ. ด้วยหนังสือสั่งการ และการจัดอบรมศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับวิชาประวัติศาสตร์และวิชาหน้าที่พลเมือง โดยเนื้อหาการอบรมมีการสอดแทรกเรื่องค่านิยม 12 ประการ สพฐ. ไม่ได้จัดอบรมเกี่ยวกับค่านิยม 12 ประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง”

ศึกษานิเทศก์ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคกลาง

ระดับที่ 2 การส่งมอบและการรับนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษา

2.1 เขตพื้นที่การศึกษาส่งมอบนโยบายสู่สถานศึกษา

เขตพื้นที่การศึกษาส่งมอบนโยบายค่านิยม 12 ประการ สู่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้วิธีการส่งหนังสือราชการไปยังสถานศึกษาในสังกัดให้ส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ให้แก่ผู้เรียน การประชาสัมพันธ์ผ่านหน้าเว็บไซต์ของเขตพื้นที่การศึกษา การประชุมชี้แจงในการประชุมผู้บริหารประจำเดือน และวาระที่เหมาะสม รวมทั้งการกำหนดแผนการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ให้กับสถานศึกษา โดยอาจจะดำเนินการในลักษณะของการผนวกค่านิยมหลัก 12 ประการในการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เหมาะสมกับวัย ปลุกฝังและพัฒนา ค่านิยมหลัก 12 ประการให้กับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง โดยเน้นการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันจนเกิดเป็นพฤติกรรมที่ยั่งยืน

นอกจากนี้เขตพื้นที่การศึกษาได้กำหนดให้สถานศึกษาเปิดเพลงค่านิยม 12 ประการ เพื่อให้นักเรียนเกิดการรับรู้และจดจำค่านิยมทั้ง 12 ประการได้ รวมทั้งมีการจัดอบรมครู และมีการแจกคู่มือกิจกรรมแก่ครูระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา สำหรับเขตพื้นที่ศึกษาระดับมัธยมศึกษาได้มีการสร้างเครือข่ายของโรงเรียน โดยการนำเครือข่ายภายนอก เช่น มูลนิธิบ้านพอเพียงเข้ามาสร้างกิจกรรมให้กับนักเรียนแกนนำในลักษณะต่างๆ เช่น การประปาทุ่งมหาเมฆ เข้ามาให้ความรู้การประหยัดน้ำ เป็นต้น

2.2 สถานศึกษารับนโยบายจากเขตพื้นที่การศึกษา

ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มพบว่าสถานศึกษารับนโยบายค่านิยม 12 ประการจากเขตพื้นที่การศึกษาผ่านทางหนังสือราชการ การประชุมชี้แจง และมีการแจกคู่มือแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมค่านิยม 12 ประการให้แก่สถานศึกษา

“เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจัดการประชุมรับหลักการค่านิยม 12 ประการ โดยมีเอกสารมายังโรงเรียนประกอบด้วย หนังสือเชิญ ไปสเตอร์ค่านิยม 12 ประการสำหรับติดบอร์ดประชาสัมพันธ์ และเอกสารแนวทางการปฏิบัติ/ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ”

ครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคใต้

“เขตพื้นที่มีคู่มือ แนวปฏิบัติ และแผนการนิเทศติดตามลงสู่สถานศึกษา ทั้งนี้การมอบนโยบายเริ่มจากการประชุมผู้บริหารสถานศึกษา พร้อมทั้งมีคู่มือการดำเนินงาน”

ครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระดับที่ 3 การส่งมอบและการรับนโยบายของสถานศึกษา

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งมอบนโยบายสู่ครูอาจารย์

ผู้บริหารสถานศึกษาทั้งรัฐบาลและเอกชนรับนโยบายมาจากเขตพื้นที่การศึกษาแล้วส่งมอบนโยบายสู่ครูผ่านการประชุมชี้แจง บางสถานศึกษามีการแจ้งให้ผู้ปกครองทราบถึงนโยบายนี้ผ่านจดหมายข่าว

“ผู้บริหารนำนโยบายมามอบหมายให้กับรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หรือฝ่ายวิชาการของโรงเรียน ได้ศึกษาและเตรียมความพร้อมสำหรับถ่ายทอดให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนได้รับทราบเป็นอันดับแรก และร่วมกันวางแผนการดำเนินการงานของโรงเรียนตามนโยบายค่านิยม 12 ประการ หลังจากนั้นจะเชิญคณะครูเข้าร่วมประชุมตามกำหนดการประชุมประจำภาคการศึกษาหรือประจำเดือน และมอบหมายให้คณะครูแต่ละสาระการเรียนรู้ไปวางแผนการปฏิบัติในการส่งเสริมค่านิยมให้กับนักเรียน”

ครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคเหนือ

“ผู้บริหารจะใช้วิธีการประชุมชี้แจงและกำหนดผู้รับผิดชอบ โดยมีภาวะวิเคราะห์โครงการ/กิจกรรมที่สถานศึกษาดำเนินการอยู่ก่อนแล้วว่าสอดคล้องกับค่านิยมใด”

ครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคกลาง

3.2 ครูอาจารย์รับนโยบายจากผู้บริหารสถานศึกษา

ครูรับนโยบายค่านิยม 12 ประการ จากผู้บริหารสถานศึกษาผ่านการประชุมชี้แจงตามระดับสายงาน โดยผู้บริหารส่งมอบนโยบายแก่หัวหน้าระดับชั้น/หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้แล้วถ่ายทอดต่อไปยังครูผู้สอน เพื่อให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมค่านิยม 12 ประการให้แก่ผู้เรียน

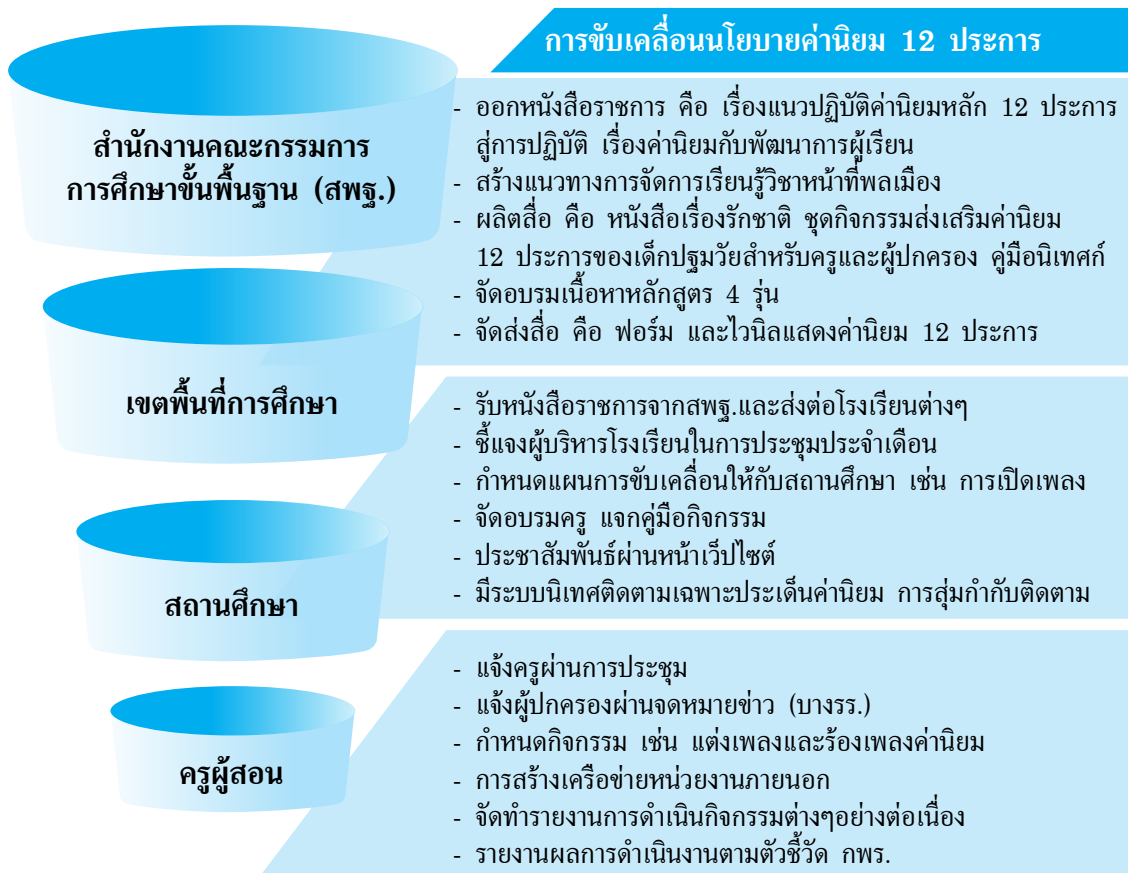
“ผู้บริหารโรงเรียนใช้การประชุมชี้แจงให้ครูในโรงเรียนทราบว่า คสช. หรือคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ มีนโยบายมาแบบนี้ จากนั้นใช้การแจกเอกสารประกอบการประชุมเพื่อมาร่วมกันพิจารณาว่าจะดำเนินการอย่างไร ค่านิยมใดที่มีกิจกรรมรองรับแล้ว ค่านิยมใดที่ไม่มีกิจกรรมรองรับหรือมีกิจกรรมรองรับน้อยเกินไปเพื่อให้ครูระดมสมองคิดกิจกรรมมารองรับค่านิยมดังกล่าว ส่วนในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ นำค่านิยม 12 ประการว่าจะนำค่านิยมใดไปสอดแทรกในหน่วยการเรียนรู้ใด จากนั้นให้นำมาเข้าที่ประชุมร่วมกันอีกครั้งเพื่อประเมินความเป็นไปได้ แล้วจึงนำกิจกรรมดังกล่าวไปปฏิบัติ”

ครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพฯ

“ผู้บริหารเชิญประชุมครุมาวงแผนว่าได้รับนโยบายของรัฐบาล และให้ครูเตรียมความพร้อมว่าแต่ละค่านิยม 12 ประการ ต้องให้ครูไปบูรณาการกับวิชาที่ตัวเองรับผิดชอบ แล้วก็ให้คิดกิจกรรมที่สามารถสอดคล้องกับตัวชีวิตแต่ละตัว”

ครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคใต้

การขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สรุปได้ดังภาพ 6.1

ภาพ 6.1 การขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

1.1.2 การส่งมอบและการรับนโยบายของหน่วยงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา (สอศ.)

การส่งมอบและการรับนโยบายของหน่วยงานในสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
(สอศ.) มี 3 ระดับ คือ ระดับที่ 1 การส่งมอบและการรับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการ
การอาชีวศึกษา (สอศ.) ระดับที่ 2 การส่งมอบและการรับนโยบายของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนา
อาชีวศึกษาภาค ระดับที่ 3 การส่งมอบและการรับนโยบายของสถาบันอาชีวศึกษา

ระดับที่ 1 การส่งมอบและรับนโยบายของ สอศ.

- ผู้ส่งนโยบาย คือ สอศ.
- ผู้รับนโยบาย คือ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพศึกษาภาค

ระดับที่ 2 การส่งมอบและรับนโยบายของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพศึกษาภาค

- ผู้ส่งนโยบาย คือ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพศึกษาภาค
- ผู้รับนโยบาย คือ สถาบันอาชีพศึกษา

ระดับที่ 3 การส่งมอบและรับนโยบายของสถาบันอาชีพศึกษา

- ผู้ส่งนโยบาย คือ ผู้บริหารสถาบันอาชีพศึกษา
- ผู้รับนโยบาย คือ ครูอาจารย์ในสถาบันอาชีพศึกษา

ระดับที่ 1 การส่งมอบและการรับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ส่งมอบนโยบายสู่ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพศึกษาภาค

หลังการรับหลักการจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษา (ผ่านรายงานบันทึกการประชุมของบอร์ดใหญ่ที่จัดส่งมาที่แต่ละสำนักงาน) สอศ. จัดให้ศูนย์พัฒนากิจการนักศึกษา (ศพค. ซึ่งเน้นด้านคุณธรรมจริยธรรม) และศึกษานิเทศก์เป็นผู้รับมาดำเนินการ โดยเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเป็นผู้แนะนำการขับเคลื่อนค่านิยม 12 ประการไว้ว่าในครั้งแรกควรเริ่มจากสถานศึกษาขนาดเล็กที่อยู่ห่างไกล เพราะสถานศึกษาขนาดเล็กจะขับเคลื่อนได้ง่ายกว่า เมื่อสถานศึกษาจัดกิจกรรมคุณธรรมจริยธรรมทำให้ชุมชนได้เห็น ถือเป็นผลพลอยได้เป็นการเพิ่มปริมาณผู้เรียนโดยปริยาย การขับเคลื่อนนโยบายของ สอศ. โดยจัดทำเอกสารที่ระบุเนื้อหา วิธีการดำเนินการ/กระบวนการ (กิจกรรม) และการติดตามงานนโยบายค่านิยม 12 ประการอย่างชัดเจน ซึ่งทำเป็นคู่มือที่บูรณาการค่านิยม 12 ประการเข้ากับการเรียนการสอนทุกรายวิชา (ส่วนหนึ่งได้มาจาก สพฐ.)

หนังสือคู่มือนี้ประกอบไปด้วยสองส่วน คือ ส่วนที่ 1 ทำเป็นแบบประเมินการเรียนการสอนในรายวิชา และส่วนที่ 2 กิจกรรมให้นักเรียนทำ แสดงเป็นรูปภาพอย่างชัดเจน หลังการทดลองใช้คู่มือเสร็จแล้วก็ขับเคลื่อนออกไปผ่านการประชุมครูอาจารย์ในสถาบันอาชีพศึกษาทั่วประเทศ 400 กว่าแห่ง และจัดส่งให้หน่วยศึกษานิเทศก์ โดยศึกษานิเทศก์รับผิดชอบส่งต่อไปให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด แต่ในช่วงแรกยังไม่รวมสถาบันอาชีพศึกษาของเอกชน เพราะในขณะนั้นยังไม่ได้รวมเข้ามาอยู่ใน สอศ. ซึ่งในปัจจุบัน สอศ. มีกลุ่มเป้าหมายชัดเจนว่า ภายในปี 2558 นี้ทุกเขตของสถาบันอาชีพศึกษาจะมี the best practice รวมกันทั้งหมด 15 แห่ง โดยให้ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพศึกษาภาคเป็นผู้คัดเลือกจากสถาบันอาชีพศึกษาที่มีศักยภาพและมีผู้บริหารที่ให้ความร่วมมือ คัดเลือกมาจากแต่ละภูมิภาค ๆ ละ 3 แห่ง จากทั้งหมด 5 ภูมิภาค ประกอบด้วย ภาคกลาง ภาคตะวันออกและกรุงเทพมหานคร ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ สถาบันอาชีพศึกษาที่คัดเลือกมาทั้งหมด 15 แห่งนี้ สอศ. จะดูแลเป็นพิเศษเพราะต้องการให้ดำเนินการตามกิจกรรมที่สร้างขึ้นให้ได้อย่างมีคุณภาพ (ต้องผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา)

“จะเน้นในเรื่องของค่านิยม 12 ประการคือ ทำคู่มือเทียบเท่ากับการบูรณาการการเรียนการสอน ทุกรายวิชา ตัวนี้ส่วนหนึ่งได้มาจาก สพฐ. ... เพราะวก่อนหน้านั้นอาชีวจะมีอยู่ตัวหนึ่งที่ขายคือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กอาชีวะ ใกล้เคียงกัน เลยปรับได้เลย ปรับให้เข้ากับ 12 ค่านิยม ฉะนั้นเราทำเป็น 2 ส่วน และส่วนที่ 1 ทำเป็นแบบประเมิน ถ้ามีการเรียนการสอนในรายวิชา ตัวที่ 2 ที่ลองเล่นกันคือให้สถานศึกษา จัดกิจกรรมที่เด็กทำเลย ให้เห็นรูปภาพอย่างชัดเจนว่าเขาทำอะไรกันนะ ... พอหลังจากนั้นแล้วก็มีทดลองใช้ เสร็จแล้วก็มีการประชุมครูทั่วประเทศ 400 กว่าโรงเรียน เรียกประชุมหมด แต่เรามีกลุ่มเป้าหมายชัดเจนว่า ในปี 2558 ทุกเขตสถานศึกษา 15 แห่ง ของอาชีวะ แบ่ง the best practice ออกเป็นตัวอย่างให้เขา (โรงเรียน) เห็นเลย”

ตัวแทนจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.2 ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาครับนโยบายจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาครับนโยบายจาก สอศ. ผ่านทางหนังสือราชการ โดยมีหน่วยศึกษานิเทศก์ประจำศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาคเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการส่งมอบนโยบายสู่สถาบันอาชีวศึกษาต่อไป

“สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ทำหนังสือราชการมอบหมายให้ศูนย์พัฒนาส่งเสริม ประสานงานกิจการนั้กศึกษาและกิจการพิเศษ (ศพก.) จะเป็นหน่วยงานหลักที่ทำการขับเคลื่อนลงสู่นักเรียนอาชีวศึกษาเพราะเป็นหน่วยงานที่ดูแลการจัดกิจกรรมเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม และยังส่งเรื่องมาให้หน่วยงานศึกษานิเทศก์ (อาชีวศึกษา) ร่วมดำเนินการเพราะเป็นหน่วยงานดูแลด้านจัดการเรียนการสอนด้วย”

ตัวแทนจากศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

“ศูนย์ฯ ได้รับนโยบายโดยตรงจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาผ่านทางหนังสือราชการ ในด้านการส่งเสริมนั้นได้ทำร่วมกับการนิเทศควบคู่ไปกับการนิเทศงานอื่นๆ โดยศึกษาผลที่เกิดขึ้นว่าสถานศึกษาจัดอย่างไร ได้บ้าง เห็นได้จากตัวชี้วัดใด”

ตัวแทนจากศูนย์อาชีวศึกษากุมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระดับที่ 2 การส่งมอบและการรับนโยบายของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาค

2.1 ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาคส่งมอบนโยบายสู่สถาบันอาชีวศึกษา

หลังจากรับนโยบายของ สอศ. มาแล้ว ศึกษานิเทศก์จะเป็นผู้ขับเคลื่อนสู่สถานศึกษา โดยศึกษานิเทศก์จัดประชุมชี้แจงครู และร่วมกับครูในการพัฒนาคู่มือการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ จากนั้นมอบหมายให้ศูนย์ส่งเสริมในแต่ละภาคชี้แจงกับครูโดยตรงโดยไม่ผ่านหน่วยงานระดับจังหวัด

ศึกษานิเทศก์ให้ความสำคัญกับนโยบายค่านิยมนี้ มีการจัดทำคู่มือ "แนวทางการประเมินพฤติกรรมผู้เรียนอาชีวศึกษา ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ" และจัดประชุมชี้แจงคู่มือนี้ให้กับครูอาชีวศึกษา โดยกำหนดให้หน้าค่านิยม 12 ประการมาบูรณาการในการเรียนการสอน ทุกรายวิชา กำหนดพฤติกรรมบ่งชี้และเกณฑ์ประเมินเพื่อให้ครูผู้สอนได้นำไปประยุกต์ใช้ และวัดผลออกมาเป็นคะแนนด้านจิตพิสัย สรุปได้คือ ศึกษานิเทศก์ดำเนินการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม

2.2 สถาบันอาชีวศึกษารับนโยบายจากศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาค

สถาบันอาชีวศึกษารัฐบาลรับนโยบายจากศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาคผ่านหนังสือราชการ การประชุมชี้แจง และได้รับคู่มือแนวทางการประเมินพฤติกรรมผู้เรียนอาชีวศึกษาตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ส่วนสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนได้รับเพียงหนังสือราชการเท่านั้น

“ในระบบเดิม สถานศึกษาที่เป็นส่วนของเอกชน ยังไม่ได้เข้าไปอยู่กับอาชีวะ ดังนั้นจึงมีการประกาศและส่งข้อมูลผ่านไปยังหน่วยงานต้นสังกัด ในส่วนของสำนักงานการศึกษาเอกชน แจ้งผ่านเขตพื้นที่แล้วแจ้งมายังวิทยาลัย สถานศึกษาก็เข้าไปดูข้อมูลในเว็บไซต์แล้วเอาข้อมูลเหล่านั้นมาดูแลเพิ่มเติม แต่ในส่วนที่เป็นสถานศึกษาอาชีวะที่อยู่ในส่วนของรัฐผู้บริหารประชุมรับทราบข้อมูลจากส่วนกลางแล้วแจ้งคณะครูอาจารย์ให้รับรู้รับทราบร่วมกัน”

ครูระดับอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระดับที่ 3 การส่งมอบและการรับนโยบายของสถาบันอาชีวศึกษา

3.1 ผู้บริหารสถาบันอาชีวศึกษาส่งมอบนโยบายสู่ครูอาจารย์

หลังจากสถาบันอาชีวศึกษาได้รับนโยบายมาจากศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาคแล้วผู้บริหารสถาบันอาชีวศึกษาส่งมอบนโยบายค่านิยม 12 ประการ สู่ครูอาจารย์ในสถาบันโดยการประชุมชี้แจง และแจกคู่มือแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ให้แก่ครู

“ผู้บริหารสื่อสารนโยบายค่านิยม 12 ประการให้ครูเข้าใจด้วยการประชุมชี้แจง และแจกเอกสารคู่มือการดำเนินงานส่งเสริมค่านิยมที่ได้รับจากหน่วยงานต้นสังกัดให้แก่ครู”

ครูระดับอาชีวศึกษา ภาคใต้

“ผู้บริหารพูดชี้แจงในที่ประชุมว่าทางสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้มอบหมายให้มีการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ และผู้บริหารแจกคู่มือแนวทางการประเมินพฤติกรรมผู้เรียนอาชีวศึกษา ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการให้ครูอาจารย์”

ครูระดับอาชีวศึกษา ภาคเหนือ

3.2 ครูอาจารย์รับนโยบายจากผู้บริหารสถาบันอาชีวศึกษา

ครูอาจารย์ในสถาบันอาชีวศึกษารับนโยบายค่านิยม 12 ประการจากผู้บริหารสถาบันผ่านการประชุมชี้แจง และมีการแจกคู่มือแนวทางการดำเนินงานให้แก่ครูอาจารย์

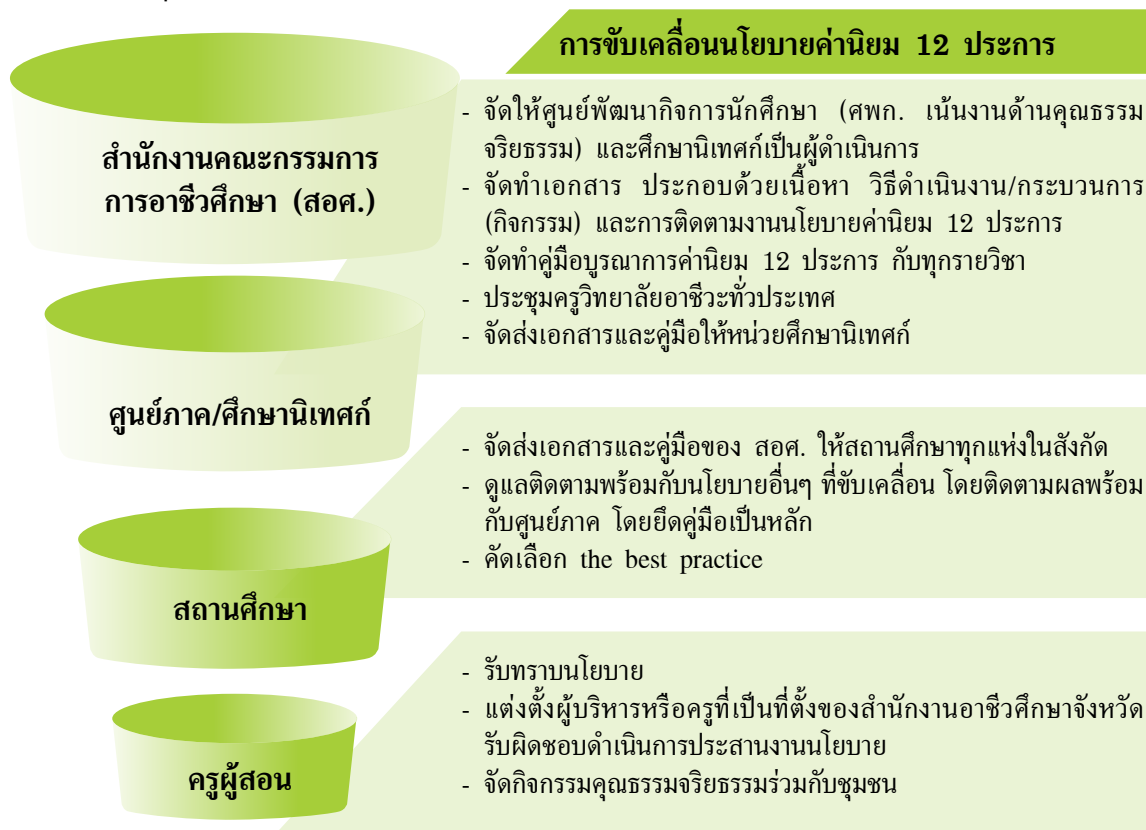
“ผู้บริหารดำเนินการโดยการนำเข้าวาระการประชุมคณะครูประจำเดือน เพื่อให้ครูรับทราบว่าขณะนี้ มีนโยบายค่านิยม 12 ประการ ประกอบด้วยอะไรบ้าง”

ครูระดับอาชีวศึกษา ภาคกลาง

“ผู้บริหารโรงเรียนรับนโยบายมาจากเขตพื้นที่การศึกษาในการประชุมประจำเดือน จากนั้นผู้บริหารแต่ละโรงเรียนจะนำนโยบายมามอบหมายให้ครู และชี้แจงแนวปฏิบัติให้ครูปฏิบัติตามโดยพื้นฐานคือมอบหมายให้ครูสอดแทรกค่านิยมเข้าสู่รายวิชาต่างๆ โดยยึดธรรมชาติของแต่ละวิชาเป็นหลัก และมีการจัดหาหนังสือเกี่ยวกับค่านิยม 12 ประการแจกให้กับครูเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ”

ครูระดับอาชีวศึกษา กรุงเทพฯ

การขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สรุปได้ดังภาพ 6.2

ภาพ 6.2 การขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

1.1.3 การส่งมอบและการรับนโยบายของหน่วยงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)

การส่งมอบและการรับนโยบายของหน่วยงานในสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) มี 2 ระดับ คือ ระดับที่ 1 การส่งมอบและการรับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ระดับที่ 2 การส่งมอบและการรับนโยบายของสถาบันอุดมศึกษา

ระดับที่ 1 การส่งมอบและรับนโยบายของ สกอ.

- ผู้ส่งนโยบาย คือ สกอ.
- ผู้รับนโยบาย คือ สถาบันอุดมศึกษา

ระดับที่ 2 การส่งมอบและรับนโยบายของสถาบันอุดมศึกษา

- ผู้ส่งนโยบาย คือ ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา
- ผู้รับนโยบาย คือ ครูอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

ระดับที่ 1 การส่งมอบและการรับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ส่งมอบนโยบายสู่สถาบันอุดมศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการในฐานะของหน่วยงานดูแล 5 องค์กรหลักจะส่งมอบนโยบายให้ผู้บริหารองค์กรหลักและใน สกอ. จะส่งผ่านในที่ประชุมผู้บริหารทุกสัปดาห์และมอบหมายงานให้ที่สำนักที่เกี่ยวข้องดูแล ซึ่งสำนักประสานและส่งเสริมกิจการอุดมศึกษา (สสอ.) ผู้ดูแลเรื่องนักศึกษาจะมีช่องทางติดต่อกับมหาวิทยาลัยประมาณ 2 ถึง 3 ช่องทางขึ้นอยู่กับเรื่องที่ตั้งลงมา เช่น สสอ. ในฐานะผู้ขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการได้แจ้งในที่ประชุมรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา (มีผู้แทน 20 กว่าคนจากแต่มหาวิทยาลัยทั่วประเทศ) และผู้แทนในที่ประชุมมีหน้าที่ไปแจ้งต่อในที่ประชุมของอธิการบดีของรัฐ เอกชน และราชชมงคลเพื่อกระจายนโยบายนี้ผ่านทางหนังสือขอความอนุเคราะห์ การขับเคลื่อน มีการดึงอาจารย์เข้ามาเป็นคณะทำงานขับเคลื่อน และให้มหาวิทยาลัยรายงานผลการดำเนินงานในเรื่องต่างๆ (มิได้เจาะจงให้รายงานเฉพาะในเนื้อหาขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ) ส่งกลับมาให้ สกอ. ดังนั้น การขับเคลื่อนค่านิยม 12 ประการนี้ไม่มีการระบุหลักเกณฑ์การดำเนินการอย่างชัดเจน ส่วนใหญ่แต่ละมหาวิทยาลัยใช้การทำกิจกรรมเป็นหลัก จึงขึ้นอยู่กับความพร้อมและงบประมาณของมหาวิทยาลัย นอกจากนี้มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งจะต้องมีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีอัตลักษณ์ของนักศึกษาตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้ มีคุณลักษณะบัณฑิตในศตวรรษที่ 21 และนโยบายอื่นๆ หลายอย่างที่ต่อเอามาผนวกรวมกันด้วย

“จะมีช่องทางที่จะติดต่อกับมหาวิทยาลัยประมาณ 2- 3 ช่องทางขึ้นอยู่กับหนังสือนะ คือที่ประชุมรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา ที่เป็นผู้แทนของแต่มหาวิทยาลัยทั่วประเทศ .... ตรงนี้ก็จะรับนโยบายจากรัฐบาล จากสกอ. จากกระทรวงไปปฏิบัติ เราก็แจ้งเรื่องค่านิยม 12 ประการเข้าไปที่ประชุม และผู้แทนของที่ประชุมก็ต้องไปแจ้งต่อที่ประชุมของอธิการบดี ของรัฐ เอกชน และราชชมงคล เพื่อกระจายตรงนี้”

ตัวแทนจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

“ขอความอนุเคราะห์ แล้วขับเคลื่อนโดยการดึงอาจารย์เข้ามาเป็นคณะทำงานแล้วก็ขับเคลื่อน เป็นคณะกรรมการ อย่างของอาจารย์....เราก็ดึงเข้ามาเป็นประธานขับเคลื่อนในที่ประชุม... เหมือนมหาลัยใหญ่ๆ ใครเห็นดีด้วยก็เอารูปแบบไปใช้ ก็ขับเคลื่อนได้ในระดับหนึ่ง”

ตัวแทนจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ภาพรวมการขับเคลื่อนนโยบายจาก สกอ. สู่สถาบันอุดมศึกษา สกอ. ขับเคลื่อนนโยบายมาสู่สถาบันอุดมศึกษาในลักษณะของการกำหนดเป็นมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา โดยค่านิยมหลัก 12 ประการนี้จะปรากฏอยู่ใน TQF ด้านที่ 1 ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านที่ 4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จึงกล่าวได้ว่านโยบายค่านิยม 12 ประการถูกขับเคลื่อนผ่านมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ซึ่งปรากฏอยู่ในทุกหลักสูตรของสถาบัน

1.2 สถาบันอุดมศึกษารับนโยบายจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)

สถาบันอุดมศึกษารับทราบนโยบายค่านิยม 12 ประการ จาก สกอ. ผ่านหนังสือราชการและการจัดประชุมชี้แจงนโยบายค่านิยม 12 ประการ ให้ผู้บริหารและตัวแทนอาจารย์ระดับอุดมศึกษารับทราบ

“เบื้องต้นมีหนังสือจาก สกอ. ซึ่งแจ้งแนวนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลที่ต้องการส่งเสริมค่านิยมคนไทย 12 ประการ และมีการจัดประชุมมอบนโยบายในเขตภาคเหนือตอนบนที่จังหวัดเชียงใหม่ ทาง สกอ. ได้เชิญผู้บริหาร และตัวแทนคณาจารย์จากคณะต่างๆ เข้าร่วมรับฟังแนวนโยบาย หลักการและความสำคัญของค่านิยม 12 ประการของคนไทย”

ครูอาจารย์ระดับอุดมศึกษา ภาคเหนือ

ระดับที่ 2 การส่งมอบและการรับนโยบายของสถาบันอุดมศึกษา

2.1 ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาส่งมอบนโยบายสู่ครูอาจารย์

ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาส่งมอบนโยบายค่านิยม 12 ประการ สู่ครูอาจารย์ในสถาบัน โดยใช้หนังสือเวียนไปยังคณบดีในแต่ละคณะ หลังจากนั้นคณบดีจะแจ้งให้ครูอาจารย์ในคณะของตนเองรับทราบนโยบายดังกล่าวเพื่อให้ครูอาจารย์จัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยม 12 ประการแก่นักศึกษา

“มหาวิทยาลัยจะทำหนังสือเวียนในแต่ละคณะ อธิบายถึงค่านิยม 12 ประการว่ารัฐบาลต้องการให้ส่งเสริมค่านิยมของคนไทย 12 ประการ แก่นักศึกษา เมื่ออธิการบดีและคณบดีแจ้งมา คณาจารย์และบุคลากรต่างก็เล็งเห็นความสำคัญของค่านิยมทั้ง 12 ประการ จึงพร้อมเพรียงกันที่จะขับเคลื่อนโครงการหรือกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพ”

ครูอาจารย์ระดับอุดมศึกษา ภาคเหนือ

2.2 ครูอาจารย์รับนโยบายจากผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา

ครูอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งรับมอบนโยบายค่านิยม 12 ประการ จากผู้บริหารผ่านหนังสือราชการ การประชุมชี้แจง และร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ในขณะที่ครูอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งไม่เคยรับทราบนโยบายค่านิยม 12 ประการ จากผู้บริหารสถาบัน แต่รับทราบนโยบายค่านิยม 12 ประการ มาจากสื่อต่างๆ

“ระดับคณะและสาขา รับการดำเนินการตามนโยบายจากฝ่ายพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัย ผ่านการประชุมชี้แจง และหนังสือสั่งการและทำความเข้าใจของผู้บริหาร และร่วมกันวางแผนจัดทำเป็นโครงการรองรับ ร่วมกันกับฝ่ายพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัย และคณะ”

ครูอาจารย์ระดับอุดมศึกษา ภาคกลาง

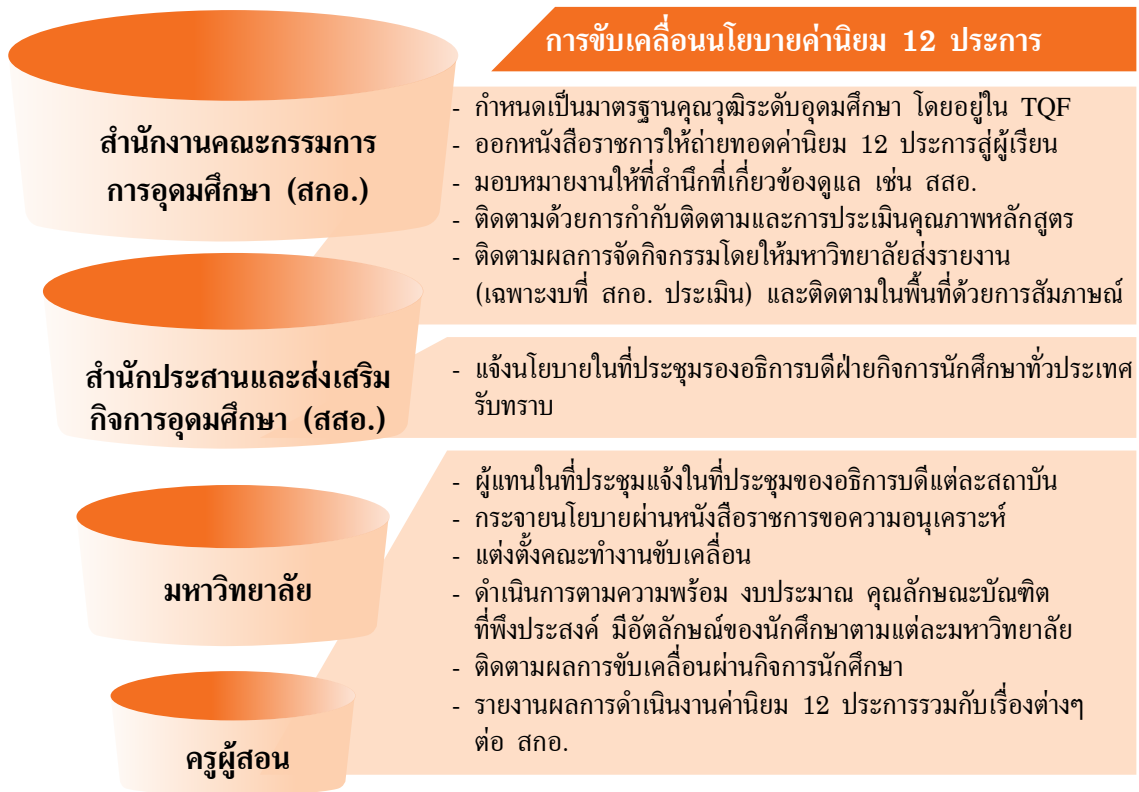
“มีการชี้แจงผ่านที่ประชุมในระดับมหาวิทยาลัย และมีการชี้แจงของผู้บริหารในระดับคณะลงสู่อาจารย์ นอกจากนี้ในส่วนสถาบันสนับสนุนอื่น เช่น ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม ก็มีการประชุมสู่ฝ่ายงานสนับสนุนการจัดการศึกษาเช่นเดียวกัน การทำให้อาจารย์ผู้สอนทุกคนเข้าใจค่านิยมนั้นเป็นเรื่องยากพอสมควร แต่ในเบื้องต้นการทำให้อาจารย์ทุกคนได้รับรู้รับทราบ ทั้งนี้นอกจากมีการชี้แจงในส่วนของสถาบันเองแล้ว ในสื่อต่างๆ ก็มีการเผยแพร่กันอย่างแพร่หลายในช่วงที่ผ่านมา”

ครูอาจารย์ระดับอุดมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

“ในส่วนของอาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้รับรู้ข้อมูลเชิงนโยบาย มีเพียงอาจารย์บางส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานิสิตนักศึกษาที่มีการรับรู้เกี่ยวกับนโยบายนี้”

ครูอาจารย์ระดับอุดมศึกษา ภาคใต้

การขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) สรุปได้ดังภาพ 6.3

ภาพ 6.3 การขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)

1.1.4 การส่งมอบและการรับนโยบายของหน่วยงานในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.)

การส่งมอบและการรับนโยบายของหน่วยงานในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.) มี 3 ระดับ คือ ระดับที่ 1 การส่งมอบและการรับนโยบายของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ระดับที่ 2 การส่งมอบและการรับนโยบายของเทศบาลนคร (ทน.) ระดับที่ 3 การส่งมอบและการรับนโยบายของสถานศึกษา

ระดับที่ 1 การส่งมอบและการรับนโยบายของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.)

- ผู้ส่งนโยบาย คือ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.)
- ผู้รับนโยบาย คือ เทศบาลนคร (ทน.)

ระดับที่ 2 การส่งมอบและการรับนโยบายของเทศบาลนคร (ทน.)

- ผู้ส่งนโยบาย คือ เทศบาลนคร
- ผู้รับนโยบาย คือ สถานศึกษา

ระดับที่ 3 การส่งมอบและการรับนโยบายของสถานศึกษา

- ผู้ส่งนโยบาย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา
- ผู้รับนโยบาย คือ ครูอาจารย์ในสถานศึกษา

ระดับที่ 1 การส่งมอบและการรับนโยบายของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.)

1.1 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.) ส่งมอบนโยบายสู่เทศบาลนคร

เมื่อ สถ. ได้รับนโยบายผ่านมาจากกระทรวงศึกษาธิการแล้วจึงนำนโยบายมาขับเคลื่อน โดยออกหนังสือราชการฉบับหนึ่งถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศเกี่ยวกับเรื่องค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ลงวันที่ 2 ตุลาคม 2557 เพื่อขอความร่วมมือจังหวัดให้แจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาทุกแห่งประชาสัมพันธ์ให้สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทราบเพื่อดำเนินการตามนโยบายของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการให้นักเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ท่องบทอาขยานค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ และนำค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการไปสอดแทรกในหลักสูตรการเรียนการสอน ในการจัดกิจกรรมเสริมต่างๆ รวมทั้งวัดประเมินผลที่ได้ โดยมีแนวทางการนำค่านิยมหลักของคนไทยไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมคือ ให้สถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณานิยามค่านิยมหลักของคนไทย และพฤติกรรมที่แสดงออก (ตามเอกสารที่แนบมาในหนังสือราชการนี้) พร้อมทั้งจัดทำแบบสรุปพฤติกรรมตามนิยามที่แสดงออกของผู้เรียน

หลังจากนั้น สถ. ได้ส่งหนังสือราชการเพิ่มเติมอีกฉบับถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศ ลงวันที่ 29 มกราคม 2558 เรื่องแนวปฏิบัติในการปรับพฤติกรรมตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ เพื่อให้สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย (รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาอาชีวศึกษา ใช้เป็นแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมต่างๆ ได้เหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน และให้จังหวัดรวบรวมรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบให้ สถ. ทราบทุกวันที่ 5 ของเดือน โดยให้เริ่มรายงานตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2558 เป็นต้นไป

1.2 เทศบาลนคร (ทน.) รับมอบนโยบายจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.)

เมื่อจังหวัดได้รับหนังสือขอความร่วมมือการแจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาทุกแห่งประชาสัมพันธ์ให้สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทราบและดำเนินการตามนโยบายค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งหนังสือต่อไปถึงสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด (สจจ.) แต่ในบางจังหวัดจะส่งมอบนโยบายผ่านทางหนังสือราชการและ

การประชุมชี้แจง หลังจากนั้นสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดจะส่งต่อหนังสือไปยังเทศบาลนครต่อไป เพื่อรับทราบนโยบายค่านิยมคนไทยฯ และดำเนินการตามหนังสือที่ส่งมา

“ได้รับหนังสือจาก สท. ส่งต่อลงมา... ทางจังหวัดทางหนังสือลงมาจนถึงเทศบาลนครสำนักงานปลัดเทศบาลจะส่งต่อหนังสือให้ทางกองการศึกษาเป็นผู้ส่งต่อไปให้โรงเรียนที่ดูแล... ไม่มีเอกสารอื่นส่งมา มีแค่หนังสือเท่านั้น”

ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลนครฯ ภาคเหนือ

“ผู้ว่าราชการจังหวัดได้แจ้งในที่ประชุมของจังหวัดมาส่วนหนึ่งเกี่ยวกับนโยบายนี้ และทางท้องถิ่นจังหวัดได้รับหนังสือจากกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น มาทางเอกสาร เมื่อท้องถิ่นจังหวัดได้รับเอกสารหนังสือแจ้ง ก็ส่งต่อถึง เทศบาล แล้วเทศบาลก็ทำหนังสือมาที่กองการศึกษาของเทศบาล”

ศึกษานิเทศก์ กองการศึกษา เทศบาลนครฯ ภาคกลาง

ระดับที่ 2 การส่งมอบและการรับนโยบายของเทศบาลนคร (ทน.)

2.1 เทศบาลนครส่งมอบนโยบายสู่สถานศึกษา

เมื่อเทศบาลนครได้รับหนังสือขอความร่วมมือดังกล่าวข้างต้น นายกเทศมนตรีจะส่งมอบงานให้ กองการศึกษาเป็นผู้ดูแลให้สถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายที่ได้รับมา โดยผู้อำนวยการกองการศึกษาจะส่งหนังสือราชการที่ได้รับต่อออกไปให้แก่สถานศึกษา หลังจากนั้น กองการศึกษาจะเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับนโยบายค่านิยมคนไทย 12 ประการ เข้าประชุมรับฟังการชี้แจงวิธีการปฏิบัติงาน เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตามนโยบายต่อไป และเทศบาลนครจัดงบประมาณพิเศษเพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์นโยบายค่านิยมส่วนงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมสนับสนุนส่งเสริมค่านิยมคนไทยให้กับนักเรียนนั้น จะใช้งบรายหัวนักเรียนที่เทศบาลนครให้เพิ่มเติมจากงบประมาณนักเรียนที่ทุกโรงเรียนได้รับอยู่แล้ว

“หลังจากนั้นจะเชิญผู้เกี่ยวข้องกับนโยบายโดยตรงเข้ารับฟังชี้แจงการปฏิบัติ ...มาจากโรงเรียนในสังกัดที่ดูแล เพื่อทำความเข้าใจ สามารถนำไปปฏิบัติได้”

ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลนครฯ ภาคเหนือ

“ประชุมชี้แจงนี้ แจ้งในที่ประชุม ผู้บริหาร รร. ไม่ได้มีประชุมโครงการนี้เป็นการเฉพาะค่ะ ชี้แจงอยู่ในวาระการประชุม รร.ก็ได้ส่งสื่อยะไรนะ คงฟังจากทีวีบ้างแล้ว คสช.ประกาศอยู่แล้ว”

ศึกษานิเทศก์ กองการศึกษา เทศบาลนครฯ ภาคกลาง

2.2 สถานศึกษารับนโยบายจากเทศบาลนคร

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่าสถานศึกษารับนโยบายค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ จากกองการศึกษา เทศบาลนครต้นสังกัดผ่านทางหนังสือราชการที่ได้รับส่งต่อลงมาเป็นขั้นๆ โดยมีบทอาชยานค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ นิยามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ และพฤติกรรมที่แสดงออก แบบสรุปพฤติกรรมตามค่านิยมที่แสดงออกของผู้เรียน แนวปฏิบัติในการปรับพฤติกรรมตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ และแบบสรุปพฤติกรรมตามค่านิยมที่แสดงออกของผู้เรียนสำหรับโรงเรียนเป็นเอกสารที่แนบอยู่ในหนังสือราชการที่ได้รับมา แต่ไม่ได้มีคู่มือ สื่อการสอน หรืองบประมาณเฉพาะเพื่อช่วยสนับสนุนการส่งเสริมค่านิยมของคนไทย แต่มีเฉพาะงบประมาณประชาสัมพันธ์นโยบายค่านิยม 12 ประการเท่านั้นที่ส่งเข้ามาให้

“ทางปกครองท้องถิ่น มีการจัดทำคู่มือการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ส่งมาให้ เรา ก็ส่งต่อให้ รร.ค่ะ ทางกองการศึกษาไม่ได้ทำอะไรเพิ่มเติม”

ศึกษานิเทศก์ กองการศึกษา เทศบาลนครฯ ภาคกลาง

“ปกติแล้ว นโยบายต่างๆ ที่ส่งมา มักจะเป็นแค่เอกสารแผ่นเดียว ส่งมาแค่หนังสือ ไม่มีอะไรเลย เราเอามาทำต่อกันเอง...ศึกษาต่อกันเอง ทำเอง เปิดอบรมกันเอง”

“ไม่ได้มีงบประมาณอะไรลงมา แต่โรงเรียนเทศบาลจะดีกว่าของ สพฐ. จะมีงบจากเทศบาลลงมาเสริมเพิ่มจากบนักเรียน”

ผู้อำนวยการ โรงเรียนเทศบาลภาคใต้

ระดับที่ 3 การส่งมอบนโยบายจากผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ครูอาจารย์

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งมอบนโยบายสู่ครูอาจารย์

ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาลรับนโยบายมาจากกองการศึกษา เทศบาลนครต้นสังกัด เนื่องจากเนื้อหาค่านิยมคนไทย 12 ประการคล้ายกับคุณธรรมจริยธรรมที่โรงเรียนได้ปลูกฝังให้กับนักเรียนมาก่อนหน้าแล้ว และในขณะนั้นเรื่องค่านิยมคนไทย 12 ประการ เป็นเรื่องที่อยู่ในกระแส ครูส่วนใหญ่ทราบนโยบายนี้แล้ว ผู้อำนวยการจึงส่งมอบนโยบายผ่านการประชุมชี้แจงส่งเรื่องค่านิยมคนไทยให้ครูรับผิดชอบ ศึกษา กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรม และอบรมชี้แจงให้ครูในโรงเรียนเข้าใจ พร้อมทั้งขอความร่วมมือในการปฏิบัติตามนโยบาย

“ตอนนโยบายลงมา มันอยู่ในกระแส มันเป็นเรื่องที่ดีนะ เป็นของใหม่ทุกคนก็ใส่ใจ ตอนนั้นครูก็รู้อยู่แล้วนะ พอดีเนื้อหาคล้ายๆ กับสิ่งที่เราทำมาอยู่เดิม ส่งให้ครูไป ครูก็เอาไปบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอน”

ผู้อำนวยการ โรงเรียนเทศบาลภาคกลาง

3.2 ครูอาจารย์รับนโยบายจากผู้บริหารสถานศึกษา

ครูรับนโยบายค่านิยม 12 ประการ จากผู้บริหารสถานศึกษาผ่านการส่งหนังสือลงมาตามระดับสายงาน โดยผู้บริหารส่งมอบนโยบายแก่หัวหน้าระดับชั้น/หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ แล้วประชุมชี้แจงถ่ายทอดต่อไปยังครูผู้สอน เพื่อให้ครูผู้สอนบูรณาการค่านิยม 12 ประการ ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน และมีตัวแทนครูผู้เข้ารับการอบรมจากส่วนกลางเข้ามาช่วยครูในการจัดกิจกรรมสนับสนุนค่านิยม ได้แก่ ทำแผนการสอน กิจกรรมประกอบการเรียนการสอน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และกิจกรรมตามประเพณีนิยม

“โรงเรียนรณรงค์ค่านิยม 12 ประการก่อนได้รับหนังสือจากเทศบาล เมื่อได้รับหนังสือมา ผอ. ก็มอบหมายให้หัวหน้างานวิชาการช่วยส่งต่อเรื่องในโรงเรียน ประชุมชี้แจงและแจกเอกสาร ไลน์ จริงๆ แล้วเราทำกิจกรรมที่รองรับค่านิยมอยู่แล้ว แต่เมื่อมีนโยบายลงมา เราเพียงเพิ่มการเน้นย้ำกิจกรรมที่ทําอยู่ให้เกิดค่านิยมชัดเจนขึ้น ส่วนที่ไม่มีกิจกรรมรองรับหรือมีกิจกรรมรองรับน้อยเกิน งานวิชาการกับครูจะช่วยกันคิดกิจกรรมใหม่มารองรับค่านิยมดังกล่าว”

ครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนเทศบาลภาคกลาง

“มีป้ายค่านิยมขนาดใหญ่ติดหน้าโรงเรียน พวกสื่อประชาสัมพันธ์ ไลน์เผยแพร่ค่านิยมคนไทย 12 ประการได้มา มีการส่งตัวแทนไปอบรมที่ส่วนกลางแล้วกลับเข้ามาช่วยกันคิดกิจกรรมให้เด็ก แต่ส่วนใหญ่กิจกรรมพวกนี้มีอยู่แล้ว แต่เราทำให้ชัดเจน”

ครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนเทศบาลภาคใต้

การขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการของกรมการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (ส.ล.)
สรุปได้ดังภาพ 6.4

ภาพที่ 6.4 การขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ ของกรมการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (ส.ล.)

1.1.5 การส่งมอบและการรับนโยบายของหน่วยงานในสังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (กทม.)

การส่งมอบและการรับนโยบายของหน่วยงานในสังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) มี 3 ระดับ คือ ระดับที่ 1 การส่งมอบและการรับนโยบายของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) ระดับที่ 2 การส่งมอบและการรับนโยบายของสำนักงานเขต ระดับที่ 3 การส่งมอบและการรับนโยบายของสถานศึกษา

ระดับที่ 1 การส่งมอบและการรับนโยบายของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร

- ผู้ส่งนโยบาย คือ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
- ผู้รับนโยบาย คือ สำนักงานเขต

ระดับที่ 2 การส่งมอบและการรับนโยบายของสำนักงานเขต

- ผู้ส่งนโยบาย คือ สำนักงานเขต
- ผู้รับนโยบาย คือ สถานศึกษา

ระดับที่ 3 การส่งมอบและการรับนโยบายของสถานศึกษา

- ผู้ส่งนโยบาย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา
- ผู้รับนโยบาย คือ ครูอาจารย์ในสถานศึกษา

ระดับที่ 1 การส่งมอบและการรับนโยบายของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.)

1.1 สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) ส่งมอบนโยบายสู่สำนักงานเขต

สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ไม่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายค่านิยม 12 ประการ อย่างเป็นทางการจากหน่วยงานใด แต่สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร รับทราบนโยบายมาจากทางรัฐบาลผ่านสื่อต่างๆ และพิจารณาว่านโยบายค่านิยม 12 ประการ เป็นนโยบายที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานครจึงทำหนังสือผ่านไปยังสำนักงานเขตเพื่อขอความร่วมมือให้สถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานครช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีค่านิยม 12 ประการ ตามนโยบายของรัฐบาล เนื่องจากสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร จะรับผิดชอบการขับเคลื่อนนโยบายทางการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในแผนเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ก่อนประกาศนโยบายค่านิยม 12 ประการ สถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานครได้ดำเนินงานตามหลักสูตรโตไปไม่โกงอยู่แล้ว ซึ่งเน้นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียนเช่นกัน และมีความสอดคล้องกับคุณลักษณะตามค่านิยม 12 ประการ

“ในส่วนของกรุงเทพมหานคร ไม่ได้มีหนังสือประสานงานมาเป็นลายลักษณ์อักษร แต่เราเองก็จะดูว่ามันมีนโยบายอะไรที่มันเอื้อต่อการพัฒนาเด็ก และสามารถนำมาผสมผสานในกรณีที่ไม่ได้มอบหมายให้มาเป็นนโยบายเลยว่าจะต้องอะไร อย่างไร ซึ่งเราก็ได้รับทราบมาว่ารัฐบาลได้มีนโยบายค่านิยม 12 ประการ ซึ่งนโยบายค่านิยม 12 ประการ ถ้าเราสามารถนำมาใช้กับโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครได้หรือนำมาใช้กับเด็กในกรุงเทพมหานคร ก็จะเป็นการสร้างเสริมคุณลักษณะ เราก็เห็นด้วยกับ 12 ข้อนั้น”

ตัวแทนจากสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.)

“สำนักศึกษาก็จะประสานไปทางโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร โดยผ่านขั้นตอนของสำนักงานเขต เพราะโรงเรียนเขาจะอยู่ในกำกับของสำนักงานเขต ในส่วนของสำนักการศึกษาเราจะกำกับเกี่ยวกับในเรื่องของนโยบายทางการศึกษา และการขับเคลื่อนนโยบายทางการศึกษาให้บรรลุผลตามที่วางไว้ เพราะฉะนั้นนโยบายค่านิยม 12 ประการ ในเมื่อทางรัฐบาลประกาศออกมาให้เป็นนโยบายแห่งชาติในการใช้ ทางสำนักศึกษาก็ได้มีหนังสือแจ้งไปยังสำนักงานเขต สำนักงานเขตเขาก็จะแจ้งไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายค่านิยม 12 ประการ ไปผสมผสานให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ซึ่งในส่วนของกรุงเทพมหานครเองเรามีในส่วนของหลักสูตรโตไปไม่โกง ซึ่งหลักสูตรโตไปไม่โกงมันจะมีคุณลักษณะอยู่ 4 ข้อ ที่เรากำหนดไว้ ซึ่งคุณลักษณะนี้มันก็จะค่านิยม 12 ประการ ผสมอยู่แล้ว เพียงแต่ว่าในส่วนของกรุงเทพมหานครจะกล่าวถึงคุณธรรมจริยธรรม เราไม่ได้แตกออกมาเป็น 12 ประการ เราแค่บอกว่าเด็กต้องมีคุณธรรมจริยธรรม อันนี้คือข้อ 1 ซึ่งคุณธรรมจริยธรรมต้องประกอบไปด้วยอะไรบ้าง ซึ่งพอเรานำทั้ง 2 ส่วนมาดูแล้ว มันก็สอดคล้องกัน เราก็ใช้ควบคู่กันไปได้”

ตัวแทนจากสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.)

1.2 สำนักงานเขตรับมอบนโยบายจากสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.)

สำนักงานเขตรับมอบนโยบายค่านิยม 12 ประการ จากสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ผ่านทางหนังสือราชการ โดยสำนักงานศึกษามอบหมายให้สำนักงานเขตช่วยแจ้งนโยบายค่านิยม 12 ประการ ไปยังสถานศึกษาในสังกัด เพื่อขอความร่วมมือให้สถานศึกษาดำเนินการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ให้กับผู้เรียนตามนโยบายของรัฐบาล

“ตอนรับมาก็ให้เป็นเอกสารมาเป็นหนังสือมา เพราะโรงเรียนก็ดำเนินการอยู่แล้ว ตอนลงโรงเรียนก็ส่งเป็นหนังสือสั่งการไปเหมือนกัน เหมือนสำนักสงมา”

ตัวแทนจากสำนักงานเขต กรุงเทพมหานคร (กทม.)

ระดับที่ 2 การส่งมอบและการรับนโยบายของสำนักงานเขต

2.1 สำนักงานเขตส่งมอบนโยบายสู่สถานศึกษา

สำนักงานเขตแจ้งนโยบายค่านิยม 12 ประการ ให้สถานศึกษาในสังกัดรับทราบ โดยผ่านทางหนังสือราชการ พร้อมทั้งขอความร่วมมือให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ให้กับผู้เรียนโดยสำนักงานเขตไม่มีการจัดประชุมชี้แจงใดๆ แก่สถานศึกษา

“ของ กทม. นะ ก็มีหลักสูตรในเรื่องของโตไปไม่โกง มันก็สอดแทรกในเรื่องพวกนี้อยู่แล้ว นโยบายเราก็มอบโรงเรียน ดำเนินการพวกนี้ เราอยู่ตรงกลาง โดยรับมาจากสำนักงานการศึกษา แล้วก็ส่งต่อให้โรงเรียนเลย ให้ไปดำเนินการ ตอนรับมาก็ให้เป็นเอกสารมาเป็นหนังสือมา เพราะโรงเรียนก็ดำเนินการอยู่แล้ว ตอนลงโรงเรียนก็ส่งเป็นหนังสือสั่งการไปเหมือนกัน เหมือนสำนักสงมา ไม่ได้มีการเรียกครูมาประชุมชี้แจงพูดคุย ในหนังสือก็จะบอกให้โรงเรียนส่งเสริมเด็ก ให้ดำเนินการตามนโยบาย เพราะเรารู้ว่าโรงเรียนเขาดำเนินการอยู่แล้วแหละ”

ตัวแทนจากสำนักงานเขต กรุงเทพมหานคร

2.2 สถานศึกษารับนโยบายจากสำนักงานเขต

สถานศึกษารับมอบนโยบายค่านิยม 12 ประการ จากสำนักงานเขต โดยสำนักงานเขตส่งหนังสือราชการเพื่อแจ้งนโยบายค่านิยม 12 ประการ ให้สถานศึกษารับทราบ และขอความร่วมมือให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีค่านิยม 12 ประการ โดยไม่มีการจัดประชุมชี้แจงและไม่มีการแจกเอกสารคู่มือแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ให้กับสถานศึกษา

“แต่พอจะจำได้ว่ามันมีหนังสือมาแจ้งเรื่องค่านิยม 12 ประการ รัฐบาลต้องการให้โรงเรียนได้ส่งเสริมเป็นหนังสือแจ้ง...เค้าไม่ได้มีคู่มือหรือแนวปฏิบัติอะไรชี้แจงบอกว่า เราควรทำอย่างไร”

ครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ระดับที่ 3 การส่งมอบนโยบายจากผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสู่ครูอาจารย์

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งมอบนโยบายสู่ครูอาจารย์

ผู้บริหารสถานศึกษาส่งมอบนโยบายค่านิยม 12 ประการ สู่ครูอาจารย์ โดยแจ้งให้ครูทราบในที่ประชุม อย่างไรก็ตาม หนังสือจากหน่วยงานต้นสังกัดที่แจ้งมายังโรงเรียนนั้นไม่ได้ระบุรายละเอียดของแนวปฏิบัติ คู่มือหรือคำชี้แจงใดๆ ที่ชัดเจนว่าสถานศึกษา/ครูควรทำอย่างไร ในช่วงแรกครูจะทราบรายละเอียดของนโยบายค่านิยม 12 ประการ ผ่านทางสื่อสารมวลชน เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ แต่ยังไม่ทราบรายละเอียดชัดเจนว่ามีอะไรบ้าง ส่วนรายละเอียดว่าแต่ละโรงเรียนจะดำเนินการขับเคลื่อนค่านิยม 12 ประการอย่างไรขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้บริหารแต่ละโรงเรียนในการบริหารจัดการจัดการเองภายในโรงเรียน

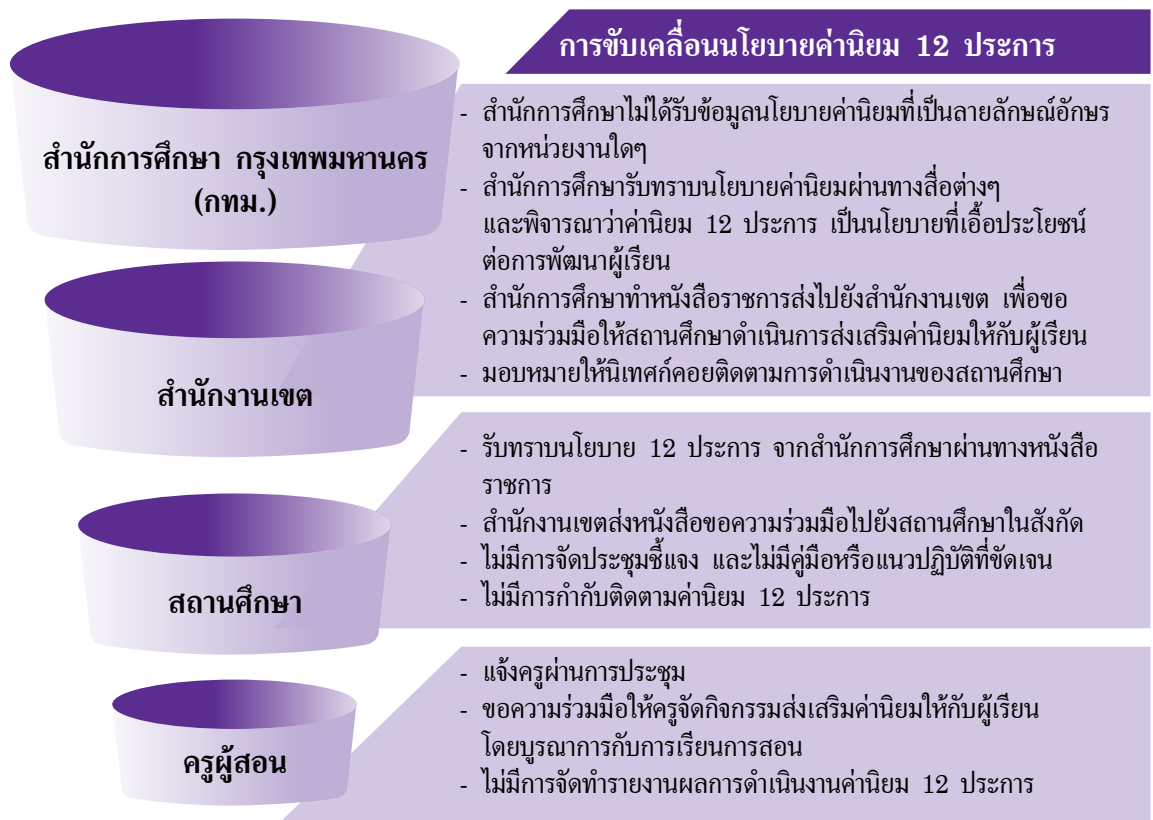
3.2 ครูอาจารย์รับนโยบายจากผู้บริหารสถานศึกษา

ครูได้รับทราบนโยบายค่านิยม 12 ประการ จากผู้บริหาร ด้วยวิธีการแจ้งในที่ประชุม หลังจากนั้นสถานศึกษาจึงมอบหมายให้ครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมเรื่องนั้นๆ รับผิดชอบดำเนินการโดยตรง เช่น สมมติว่าให้เด็กเล่นิทานจะให้กลุ่มสาระภาษาไทยเป็นคนรับผิดชอบ แต่ถ้าเป็นเรื่องของระบอบประชาธิปไตยที่พูดหน้าเสาธงจะเป็นกิจกรรมของกลุ่มสาระสังคม เป็นต้น เมื่อให้นโยบายลงไปแล้วครูจะต้องทำให้เป็นรูปธรรมและทำให้นักเรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ค่านิยมได้ แต่สถานศึกษาไม่มีเกณฑ์กำหนดตายตัวว่าแต่ละระดับชั้นเรียนควรส่งเสริมค่านิยมข้อใดเป็นหลัก เพราะถือว่าค่านิยมเหล่านี้เป็นคุณธรรมพื้นฐานที่ทุกคนต้องปฏิบัติทั้งหมด

“ผู้บริหารแจ้งในที่ประชุมว่าแต่ละระดับเด็กจะต้องได้ค่านิยม 12 ประการ หนึ่งก็คือ ต้องสามารถท่องได้ และก็นำไปปฏิบัติได้ นำไปปฏิบัติก็คือก็จะเอาไปใส่ในรายวิชาที่เป็นวิชาสังคม ตัวไหนที่สอดแทรกได้ก็จะมีกิจกรรมที่เกี่ยวกับค่านิยม 12 ประการที่โรงเรียน”

ครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

การขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการของสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) สรุปได้ดังภาพ 6.5

ภาพ 6.5 การขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการของสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.)

นอกจากนี้จากการสนทนากลุ่มผู้เกี่ยวข้องระดับเขตพื้นที่และระดับสถานศึกษาให้ข้อมูลสอดคล้องกันว่าวิธีการสื่อสารเพื่อส่งมอบนโยบายค่านิยม 12 ประการ ที่มีการอภิปรายและกล่าวถึงในระดับมาก คือ การประชุมชี้แจง ส่วนวิธีการที่อภิปรายและกล่าวถึงในระดับน้อย คือ การสื่อสารผ่านเว็บไซต์

ตาราง 6.1 วิธีการสื่อสารเพื่อส่งมอบนโยบายค่านิยม 12 ประการ

วิธีการสื่อสาร	ระดับเขตพื้นที่		ระดับสถานศึกษา		
	พื้นฐาน	อาชีวศึกษา*	พื้นฐาน	อาชีวศึกษา	อุดมศึกษา
1. การสื่อสารผ่านการประชุมชี้แจง	7 ใน 9	4 ใน 5	8 ใน 9	5 ใน 9	4 ใน 9
2. การสื่อสารผ่านหนังสือราชการ	8 ใน 9	3 ใน 5	5 ใน 9	5 ใน 9	3 ใน 9
3. การสื่อสารผ่านผู้บริหารโดยตรง	2 ใน 9	0	6 ใน 9	0	0
4. การสื่อสารผ่านหน่วยงานย่อยในองค์กร	0	1 ใน 5	1 ใน 9	2 ใน 9	2 ใน 9
5. การสื่อสารผ่านการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ	1 ใน 9	1 ใน 5	1 ใน 9	0	1 ใน 9
6. การสื่อสารผ่านเว็บไซต์	1 ใน 9	0	0	1 ใน 9	0

หมายเหตุ ตัวเลขในตารางเป็นจำนวนกลุ่มที่เสนอสาระในประเด็นนั้นๆ ของข้อมูลการสนทนากลุ่ม

*ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาค

1.2 การกำกับติดตามนโยบายค่านิยม 12 ประการ

การกำกับติดตามนโยบายค่านิยม 12 ประการ แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับที่ 1 การกำกับติดตามโดยหน่วยงานต้นสังกัด และระดับที่ 2 การกำกับติดตามภายในสถานศึกษา

1.2.1 การกำกับติดตามจากหน่วยงานต้นสังกัด

1) สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การติดตามนโยบายค่านิยม 12 ประการ สพฐ. จะมีคณะกรรมการติดตามงานร่วมกับติดตามงานนโยบายอื่นๆ ของ สพฐ. ด้วย และการติดตามผ่านเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งจะใช้ระบบการนิเทศ กล่าวคือ ศึกษาพิเศษก็จะตามไปดูการเรียนการสอนในห้องเรียน ดูวิธีการสอนของครูในห้องเรียน ติดตามพัฒนาการและให้คำแนะนำครู แต่แนวทางการติดตามนั้นยังไม่ได้ลงรายละเอียดถึงผู้เรียนแต่ละคน นอกจากนั้น ค่านิยมก็ยังเป็นตัวชี้วัดตัวหนึ่งของ กพร. ด้วย และสถานศึกษาต้องรายงานผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ (การดำเนินการค่านิยม 12 ประการเป็นตัวชี้วัดข้อหนึ่ง) ส่งมาให้เขตการศึกษาและสำนักติดตามและประเมินผล ส่วนมากโรงเรียนทำค่านิยม 12 ประการอยู่แล้ว เป็นสิ่งที่โรงเรียนต้องทำเหมือนกับการวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่ใช้เป็นเกณฑ์การจบการศึกษา

“ส่วน สพฐ. ค่านิยมก็เป็นตัวชี้วัดตัวหนึ่งของ กพร. ตัวนี้เป็นตาม กพร. เขากำหนด กพ. ใหญ่ ...ตัวชี้วัดปีที่แล้ว ปี 58 ร้อยละของสถานศึกษา...วัดว่าสถานศึกษามีการขับเคลื่อน ดูจาก 1. เอาหลักฐานเช่นกิจกรรม ต้องรายงานมา สถานศึกษารายงานมา มีหลายเรื่องแล้วแต่ตัวชี้วัดใด ต้องรายงานตามตัวชี้วัด...ส่วนมากทำอยู่แล้วเพราะว่าเป็นตัวที่มันต้องทำอยู่แล้ว คล้ายเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพราะเป็นเกณฑ์การจบอยู่แล้ว”

ตัวแทนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

“ผ่านเขตและสำนักติดตาม มีสำนักติดตาม และประเมินผล... ไปเอง แล้วก็ลุ่ม แต่ส่วนมากถ้าเขตนะไปทุกเขต แต่ไปโรงเรียนเราลุ่มนะ ..ที่ที่รายงานเชิงประจักษ์ด้วย ไปฟังเลย สำนักติดตาม ไปฟังเค้าที่เขต...คือการศึกษาพิเศษนี่จะตามไปที่ห้องเรียน ตามที่ครู ซึ่งศึกษาพิเศษนี่จะดูพัฒนาการการเรียนการสอนในห้องเรียนแล้วให้คำแนะนำได้”

ตัวแทนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มพบว่าโรงเรียนสังกัดเอกชนจะได้รับข้อมูล สื่อ กิจกรรมต่างๆ จากเขตพื้นที่น้อยมาก แต่โรงเรียนสังกัด สพฐ. จะถูกกำกับติดตามจากเขตพื้นที่ โดยศึกษานิเทศก์ ซึ่งจะมีการกำหนดเป็นประเด็นในการนิเทศ ติดตาม และดำเนินการนิเทศติดตามเฉพาะประเด็น นโยบายค่านิยม 12 ประการโดยผู้รับผิดชอบโครงการ ซึ่งทำให้โรงเรียนต้องจัดทำรายงาน การดำเนินกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

โรงเรียนสังกัด สช. ไม่ได้รับการกำกับติดตามจากเขตพื้นที่ โดยโรงเรียนจะดำเนินการ จัดกิจกรรมของโรงเรียนเองจากการพิจารณาโยบายค่านิยมที่ได้กำหนดมาให้ ซึ่งบางกิจกรรมก็จะ กำหนด Theme ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม 12 ประการ การบูรณาการค่านิยม 12 ประการ ลงสู่กลุ่มสาระการเรียนรู้ก็จะเชิญสำนักพิมพ์ให้เข้าไปอบรมให้ความรู้ ส่วนโรงเรียนสังกัด สพฐ. ก็จะได้รับการกำกับติดตามจากเขตพื้นที่ในลักษณะของการให้จัดทำรายงานว่าได้จัดโครงการหรือ กิจกรรมใดเพื่อรองรับค่านิยมแต่ละข้อ การวัดและการประเมินผลค่านิยมแต่ละข้อ การกำหนด แบบรายงานการประเมินที่มีทั้งส่วนของเนื้อหาและภาพประกอบ

นอกจากนี้ โรงเรียนสังกัด สพฐ. บางแห่งยังได้รับการสุ่มกำกับติดตามการขับเคลื่อนนโยบาย จาก สพฐ. เองด้วย เช่น โรงเรียนพญาไท ส่วนเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 จะถูกกำกับ ติดตามโดยแจ้งผ่านทาง e-office ล่วงหน้าจากศึกษานิเทศก์ประจำโรงเรียนที่จะเข้ามาให้ความรู้ ตรวจสอบ และแนะนำกิจกรรม ซึ่งต่อยอดจากกิจกรรมเดิมเพื่อให้โรงเรียนขับเคลื่อนค่านิยมได้ กรณีที่มีปัญหาติดขัด ผู้อำนวยการโรงเรียนก็จะทำจดหมายเชิญศึกษานิเทศก์เพื่อมาให้ความรู้และ ชี้แจงทำความเข้าใจให้ตรงกัน โดยสถานศึกษามีความพร้อมในการนำนโยบายค่านิยม 12 ประการ ไปปฏิบัติ ซึ่งโรงเรียนสังกัด สพฐ. จะจัดกิจกรรมเพื่อรองรับค่านิยมในแต่ละข้อ บางโรงเรียน จะบรรจุกิจกรรมลงในปฏิทินปฏิบัติงานของโรงเรียน โดยผู้อำนวยการโรงเรียนจะพิจารณาเป็น เบื้องต้นและหากไม่สามารถปฏิบัติได้ตามปฏิทินก็จะต้องรายงาน

2) สถาบันอาชีวศึกษา

การติดตามผลการขับเคลื่อนค่านิยม 12 ประการเป็นหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ทุกคนที่ จะต้องไปดูแลติดตามหลายๆ นโยบายที่ขับเคลื่อน โดยติดตามผลพร้อมกับศูนย์ส่งเสริมและ พัฒนาอาชีวศึกษาภาค เนื่องจาก สอศ. จัดทำคู่มือ และสร้างกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพราะฉะนั้นการติดตามผลค่านิยมจึงง่าย การวัดผลมีความชัดเจนเป็นไปตามที่ต้องการ ส่วนการ ติดตามผลในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีศาสนาและวัฒนธรรมต่างกับส่วนอื่นของประเทศ พบว่า ในช่วงแรกวิทยาลัยการอาชีพมีการรับทราบนโยบายแต่ยังไม่เห็นผลการปฏิบัติที่ชัดเจน ซึ่งแตกต่างจากการขับเคลื่อนในจังหวัดที่ชุมชนให้ความร่วมมือด้วยที่จะทำได้ง่ายมาก

“ของ สอศ. ยึดจริยธรรมคือ หลังจากที่คัด 15 โรงแล้วเรตามตลอด ลงไปดูเลย เป็นหน้าที่ ของศึกษานิเทศก์ทุกคนต้องไปดูแล ก็ไม่ใช่ไปครั้งเดียว ไปซ้ำ”

ตัวแทนจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

“แต่ของอาชีวะ มันมองชัดขึ้นตรงที่ว่าเรารับนโยบายก็จริงเราเป็นตัวกำกับ ทำเครื่องมืออะไรทั้งหมด กระบวนการผ่านเราทั้งหมด เพราะฉะนั้นเวลาไปดูจะง่ายมันจะเป็นไปตามที่เราต้องการ”

ตัวแทนจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

“การติดตามของเขตพื้นที่ที่มีหลายรูปแบบ เช่น แบบนิเทศในการเก็บข้อมูล เชิญให้แต่ละสถาบันสรุปและนำเสนอโครงการงานที่สอดคล้องกับนโยบาย และใช้กระบวนการนิเทศแบบกลุ่ม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวิทยาลัย”

ศึกษานิเทศก์ระดับอาชีวศึกษา ภาคเหนือ

“หลังจากขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการลงสู่โรงเรียนแล้ว คน. มีหน้าที่ในการกำกับติดตามการดำเนินงานของโรงเรียน แต่การไปนิเทศแต่ละครั้งไม่ได้เฉพาะเจาะจงไปเรื่องค่านิยมอย่างเดียว เนื่องจากมีการดำเนินงานหลากหลายนโยบายที่ต้องกำกับติดตาม และการกำกับติดตามอาจจะไม่ได้เกิดขึ้นในทุกสถานศึกษาเนื่องจากจำนวน คน. มีน้อย และโรงเรียนที่ต้องดูแลทั้งภาคกลางมีจำนวนมากและหลายจังหวัด”

ศึกษานิเทศก์ระดับอาชีวศึกษา ภาคกลาง

3) สถาบันอุดมศึกษา

การติดตามผลการขับเคลื่อนค่านิยม 12 ประการจะเน้นผ่านการดูแลของกิจการนักศึกษา เพราะเป็นงานที่มหาวิทยาลัยต้องทำ เป็นหนึ่งในภารกิจสำคัญนอกเหนือจาก 4 ด้านของมหาวิทยาลัย (การผลิตบัณฑิต การวิจัยและพัฒนา การบริการทางวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม) ส่วนการขับเคลื่อนลงสู่การเรียนการสอนนั้นขึ้นกับความพร้อมและบริบทของมหาวิทยาลัยว่าพร้อมที่จะขับเคลื่อนไปสู่รายวิชาอะไรได้บ้าง ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทุกแผนที่ต้องปฏิบัติในทุกปีจะมีเนื้อหาของคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอยู่แล้ว ดังนั้นเมื่อได้รับนโยบายค่านิยม 12 ประการลงมาถึงปรับให้เข้ากับนโยบายค่านิยมนี้เข้ากับแผนการติดตามผลจะเป็นสองทาง ทั้งในรูปแบบรายงานสรุปผลที่มหาวิทยาลัยส่งมา (เฉพาะงบประมาณที่ สกอ. ประเมิน) และการลงไปติดตามในพื้นที่ซึ่งข้อมูลที่ได้รับกลับมาส่วนหนึ่งมาจากการสัมภาษณ์นักศึกษา โดยทำทั้งสองช่องทางควบคู่กันไป ถึงแม้ว่าการรายงานผลกลับมาจะไม่ได้รับรายงานในรูปแบบค่านิยม 12 ประการโดยตรง แต่จะรายงานเป็นหัวข้อๆ กลับมา อย่างไรก็ตามถ้าสิ่งที่มหาวิทยาลัยปฏิบัติอยู่มีส่วนที่อยู่ในค่านิยม 12 ประการ สกอ. ถือว่าได้ทำแล้วในภาพรวม ส่วนการติดตามผลเชิงลึกด้วยการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่านักศึกษามีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจริงถึงแม้ว่าจะเป็นค่านิยมในข้อที่วัดได้ยากก็ตาม

“ส่วนอุดมก็จะเป็นสองทางนะ ทั้งในรูปแบบรายงานสรุปผลที่มหาลัย อันนี้เฉพาะงบประมาณที่ สกอ. มาประเมิน แล้วก็ลงไปติดตามในพื้นที่ การสัมภาษณ์เด็ก มีทั้งสองช่องทาง แต่จะใช้รูปแบบคือสัมภาษณ์ควบคู่กันไปอย่างคาดว่าเป็นเด็กที่เราทำ”

ตัวแทนจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

การกำกับติดตามก็จะอยู่ในลักษณะของการกำกับติดตาม และการประเมินคุณภาพของหลักสูตร แต่ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นอาจารย์จะให้ข้อมูลว่าไม่เคยรับทราบว่าหน่วยงานระดับนโยบาย (สกอ.) ขับเคลื่อนนโยบายนี้ลงสู่สถานศึกษาอย่างไร และยังไม่เคยได้ยินผู้บริหารกล่าวถึงนโยบายค่านิยม 12 ประการจึงไม่ทราบหรือไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการขับเคลื่อน และวิธีกำกับติดตามการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการสู่สถานศึกษา นอกจากนี้ บางสถาบันจะได้รับหนังสือราชการให้ถ่ายทอดค่านิยม 12 ประการสู่ผู้เรียน ซึ่งหนังสือราชการนี้ไม่ได้รับกฎหมายหรือข้อบังคับในการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม เป็นเพียงการแจ้งประกาศให้ถ่ายทอดค่านิยมเท่านั้น โดยอาจารย์ในมหาวิทยาลัยทราบว่า “ค่านิยม 12 ประการ” เป็นนโยบายของรัฐ โดยได้รับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน ทั้งนี้ ผู้นำนโยบายนี้ลงมาปฏิบัติในระดับมหาวิทยาลัยก็ยังไม่มีความมั่นใจว่านโยบายนี้ของรัฐต้องการปลูกฝังค่านิยม 12 ประการให้กับผู้เรียนวัยใด เนื้อหาในนโยบายไม่มีความละเอียด

ค่านิยมเป็นนามธรรมมากทำให้ผู้ปฏิบัตินึกภาพไม่ออก การวัดผลกับนักศึกษาทำยากจึงกล่าวได้ว่าไม่มีความชัดเจนของนโยบายค่านิยม 12 ประการในระดับมหาวิทยาลัย และความพร้อมในการนำนโยบายค่านิยม 12 ประการไปปฏิบัติจึงขึ้นอยู่กับความสนใจของอาจารย์/ผู้บริหารแต่ละคน

4) เทศบาลนคร

กองการศึกษา เทศบาลนครมีหน้าที่ในการติดตามผลการขับเคลื่อนค่านิยมคนไทย 12 ประการ จะเน้นผ่านการทำรายงานสรุปผลการดำเนินงาน ประกอบด้วยรายงาน 4 รูปแบบ ได้แก่ แบบ 1 แบบรายงานของจังหวัด แบบ 2 แบบรายงานของ อปท. แบบ 3 (ศพด.) แบบรายงานของจังหวัด และแบบ 4 (ศพด.) แบบรายงานของ อปท. ตามหนังสือราชการของ สท. ลงวันที่ 29 มกราคม 2558 เรื่องแนวปฏิบัติในการปรับปรุงพฤติกรรมตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ และรายงานสรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 4 แบบนี้ ส่งให้ สท. ทราบทุกวันที่ 5 ของเดือน โดยให้เริ่มรายงานตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2558 เป็นต้นไป โดยมีศึกษานิเทศก์เป็นผู้รับผิดชอบติดตามการรายงานตรงกับโรงเรียนในช่วงแรกของการขับเคลื่อนนโยบาย การรายงานส่งต้นสังกัดจะเป็นไปตามตารางที่กองการศึกษาหรือศึกษานิเทศก์กำหนดไว้ แต่ในปัจจุบันโรงเรียนจัดทำรายงานค่านิยมคนไทยควบคู่ไปกับรายงานการประเมินตามเกณฑ์กลาง (ประเมินหลายๆ ประเด็นรวมกัน) ที่เทศบาลนครกำหนดไว้ทุกสิ้นเทอม

“โรงเรียนเค้าก็ทำแต่เดิมอยู่แล้ว แต่ลงไปดูให้ทำตามนโยบายต่อเนื่อง ก็จะลงไปติดตามที่โรงเรียนตามปฏิทินของศน. 2 เดือนครั้ง ไปดูทีละหลายๆ เรื่องเลย ในช่วงแรกก็ให้รายงานกลับทุกสัปดาห์ แต่ตอนหลังเป็นเดือนละครั้ง”

ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลนครฯ ภาคเหนือ

“ศน. แต่ละคนต้องดู 4-5 โรงเรียน ภาระจะเยอะ ส่วนใหญ่จึงได้ตามได้แค่รายงาน”

ศึกษานิเทศก์ เทศบาลนครฯ ภาคเหนือ

“รายงานจาก รร. แต่ละแห่ง มาเป็นเล่ม เล่มละ รร. ส่งมาเดือนละครั้ง ....รร.แค่นำมาจัดระบบการรายงานผลโครงการค่านิยม จริง ๆ เขาก็ทำอยู่ในโครงการอื่นอยู่แล้ว เช่น ทำในโครงการคุณธรรม โครงการพัฒนาเด็กตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่ต้องทำตามหลักสูตร ตอบประกันอยู่แล้ว.... เขาแค่นำมาจัดระบบรายงานผลใหม่ จัดตามค่านิยมแยกเลย 12 ข้อ.... แต่อันนี้รายงานเป็นชั้นๆ เปิดถึงชั้นไหน รายงานแต่ละชั้น

ปีนั้นะ บาง รร.ก็ทำ แต่เขาไม่เย็บเล่มเป็นเดือนแล้ว .. บาง รร.ก็อาจทำบ้าง ไม่ค่อยทำบ้าง...ตอนนี้กรมฯ (ปกครองส่วนท้องถิ่น) ไม่ได้ตามมากแล้ว จังหวัดก็เลยให้ เทศบาลนคร กองการศึกษาเก็บรายงานไว้”

ศึกษานิเทศก์ เทศบาลนครฯ ภาคกลาง

สอดคล้องกับความเห็นภายในสถานศึกษาที่ระบุว่า ในปัจจุบันโรงเรียนเทศบาลยังคงสนับสนุนให้นักเรียนมีค่านิยมคนไทย 12 ประการ เช่น โรงเรียนยังคงให้นักเรียนท่องอาขยานค่านิยมอยู่ ฯลฯ แต่กระแสของนโยบายนี้เริ่มลดลง ทำให้การกำกับติดตามงานจากศึกษานิเทศก์เริ่มลดลงเช่นเดียวกัน ปัจจุบันโรงเรียนจะส่งรายงานกลับเทศบาลนครตอนสิ้นเทอมเท่านั้น

“เด็กยังท่องอยู่ทุกวัน แต่กระแสของค่านิยมมันแผ่ว การติดตามก็ลดลง มีโรงเรียนพอเพียง มี SBM มีของใหม่เข้ามาแทน รายงานก็ยังทำอยู่แต่ทำลดลง ตอนที่อยู่ในกระแสเราทำรายงานเรื่องนี้ส่งทุกภาคเรียน”

ผู้อำนวยการ โรงเรียนเทศบาลภาคกลาง

“ไม่มีปัญหา ครูทำเรื่องนี้อยู่แล้ว ครูก็ยังประเมินเด็กตามเกณฑ์อยู่ ประเมินทีละประเด็นตามที่เทศบาล ตั้งไว้ ...ใช่ ตรงไหนที่เกี่ยวกับค่านิยมก็จะเขียนให้ชัดออกมา พอสิ้นเทอมจะเขียนผลการประเมินส่งให้เทศบาล... แต่ของเราไม่มีศึกษานิเทศก์ ผอ.กองการศึกษาเค้าก็ตามนะ ตามทุกเรื่อง”

ครูโรงเรียนเทศบาลภาคกลาง

5) สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร กำกับติดตามการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ของสถานศึกษา โดยมีศึกษานิเทศก์ลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมสถานศึกษา เพื่อติดตามว่า สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมหรือไม่ สถานศึกษามีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานอย่างไร โดยศึกษานิเทศก์จะเป็นผู้คอยให้คำแนะนำแก่สถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานส่งเสริมค่านิยมประสบผลสำเร็จ

“เราจะมีเจ้าหน้าที่ คือ นิเทศก์ ลงติดตามดูว่าโรงเรียนแต่ละแห่งได้นำค่านิยม 12 ประการ ไปทำเป็นกิจกรรมมั้ย โรงเรียนมีปัญหาอุปสรรคอะไรมั้ย ทางนิเทศก์จะคอยให้คำแนะนำ และลงไปติดตามความสำเร็จของงาน แต่ค่านิยม 12 ประการ มันไม่ต้องไปลงแรง สร้างอะไรขึ้นมาใหม่เลย เพราะฉะนั้นโรงเรียนเขาก็สามารถบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนของเขาได้เลย”

ตัวแทนสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

สำนักงานเขต กรุงเทพมหานคร ไม่มีการกำกับติดตามการดำเนินงานค่านิยม 12 ประการ ของสถานศึกษา เนื่องจากสำนักงานเขตไม่มีศึกษานิเทศก์ และสำนักงานเขตไม่ได้กำหนดให้สถานศึกษารายงานผลการดำเนินงานมายังสำนักงานเขต เนื่องจากการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียนเป็นสิ่งที่สถานศึกษาดำเนินการอยู่แล้วในหลักสูตรโตไปไม่โกง และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งสถานศึกษาต้องรายงานผลการดำเนินงานอยู่แล้ว

“ไม่ได้มีการกำกับติดตาม เพราะโรงเรียนเขาต้องสร้างเด็กอยู่แล้ว ก่อนหน้านี้ก็มีโตไปไม่โกง แล้วก็ให้ทำทักษะชีวิต และก็คุณลักษณะพึงประสงค์ในหลักสูตร สรุปว่ามันมีอยู่แล้ว พอได้รับมาว่าให้ส่งเสริมก็ไม่ได้รู้สึกผิดแปลกไปจากเดิม ก็เหมือนเดิม เรื่องรายงานผลก็ไม่ได้รายงานเรื่องค่านิยมโดยเฉพาะ สำนักศึกษามีศึกษานิเทศก์ แต่เขตไม่มีศึกษานิเทศก์ สำนักศึกษาเป็นส่วนต้น ซึ่งศึกษานิเทศก์ก็มีหน้าที่ไปติดตามโรงเรียน แต่ที่ไปก็เป็นเรื่องวิชาการมากกว่าเรื่องพวกนี้นะ พวกนี้เป็นเรื่องพื้นๆ อยู่แล้ว เน้นวิชาการมากกว่า”

ตัวแทนสำนักงานเขต กรุงเทพมหานคร

1.2.2 การกำกับติดตามภายในสถานศึกษา

ในภาพรวมสถานศึกษามีการกำกับติดตามการดำเนินงานส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ อยู่ในระดับพอใช้ (M = 2.41) แต่เมื่อพิจารณาจำแนกตามระดับชั้นพบว่า มีเพียงสถานศึกษาระดับประถมศึกษาเท่านั้นที่มีการกำกับติดตามอยู่ในระดับดี ส่วนสถานศึกษาระดับอื่นมีการกำกับติดตาม อยู่ในระดับพอใช้ และสถานศึกษาระดับอุดมศึกษามีการกำกับติดตามน้อยกว่าระดับชั้นอื่น

ตาราง 6.2 ระดับการกำกับติดตามการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ

วิธีการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ	ประถม (n=834)		ม.ต้น (n=595)		ม.ปลาย (n=544)		ปวช. (n=426)		ปวส. (n=288)		อุดมศึกษา (n=436)		รวม (n=3,123)	
	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ
การติดตามและประเมินผลการส่งเสริมค่านิยม	2.57	ดี	2.43	พอใช้	2.40	พอใช้	2.48	พอใช้	2.29	พอใช้	2.08	พอใช้	2.41	พอใช้

หมายเหตุ ระดับไม่ผ่าน (ค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 1.00-1.50) ระดับพอใช้ (ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50) ระดับดี (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.51-3.00)

สำหรับการกำกับติดตามการดำเนินงานส่งเสริมค่านิยม 12 ประการของสถานศึกษา จากการสนทนากลุ่มพบว่าวิธีการที่ใช้มี 3 วิธี คือ 1) การจัดทำรายงานความก้าวหน้า 2) การประชุมเกี่ยวกับการส่งเสริมค่านิยมอย่างสม่ำเสมอ และ 3) การวัดประเมินตามตัวชี้วัดอย่างเป็นรูปธรรม โดยผู้เกี่ยวข้องระดับเขตพื้นที่และระดับสถานศึกษาให้ข้อมูลสอดคล้องกันว่าวิธีการกำกับติดตามที่มีการอภิปรายและกล่าวถึงในระดับมาก คือ การจัดทำรายงานความก้าวหน้า สำหรับวิธีที่ 1 และวิธีที่ 3 กล่าวถึงในระดับน้อย

ตาราง 6.3 การกำกับติดตามการดำเนินงานส่งเสริมค่านิยม 12 ประการของสถานศึกษา ในมุมมองของเขตพื้นที่กับสถานศึกษา

การกำกับติดตาม	ระดับเขตพื้นที่		ระดับสถานศึกษา		
	พื้นฐาน	อาชีวศึกษา*	พื้นฐาน	อาชีวศึกษา	อุดมศึกษา
1. การประชุมเกี่ยวกับค่านิยมอย่างสม่ำเสมอ	1 ใน 9	1 ใน 5	0	0	0
2. การจัดทำรายงานความก้าวหน้า	4 ใน 9	1 ใน 5	3 ใน 9	1 ใน 9	3 ใน 9
3. การวัดประเมินตามตัวชี้วัดอย่างเป็นรูปธรรม	1 ใน 9	2 ใน 5	2 ใน 9	2 ใน 9	0

หมายเหตุ ตัวเลขในตารางเป็นจำนวนกลุ่มที่เสนอสาระในประเด็นนั้นๆ ของข้อมูลการสนทนากลุ่ม

*ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษากา

นอกจากนี้ข้อมูลจากการตรวจเยี่ยมพื้นที่พบข้อมูลที่น่าสนใจว่า สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่มีการปฏิบัติดีมีการอภิปรายและกล่าวถึงการใช้การกำกับติดตามด้วยวิธีการจัดทำรายงานความก้าวหน้าและการวัดประเมินตามตัวชี้วัดอย่างเป็นรูปธรรมมากกว่าสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติปกติ ในขณะที่สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจนที่มีการกำกับติดตามด้วย 3 วิธีการนี้

ตาราง 6.4 การกำกับติดตามการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ในมุมมองของพื้นที่กรณีศึกษา

วิธีการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา		อาชีวศึกษา		อุดมศึกษา (19 แห่ง)
	ปกติ (10 แห่ง)	ดี (10 แห่ง)	ปกติ (10 แห่ง)	ดี (10 แห่ง)	ปกติ (10 แห่ง)	ดี (10 แห่ง)	
1. การประชุมเกี่ยวกับค่านิยมอย่างสม่ำเสมอ	5	4	6	6	0	0	0
2. การจัดทำรายงานความก้าวหน้า	8	7	5	7	1	2	0
3. การวัดประเมินตามตัวชี้วัดอย่างเป็นรูปธรรม	1	2	4	7	0	0	0

หมายเหตุ ตัวเลขในตารางเป็นจำนวนกลุ่มและจำนวนสถานศึกษาที่เสนอสาระในประเด็นนั้นๆ ในการตรวจเยี่ยมพื้นที่สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาไม่สามารถระบุได้ว่ามีระดับการปฏิบัติดีหรือปกติ จึงเก็บข้อมูลแบบไม่จำแนกกลุ่ม

1.3 ผลการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ

ข้อมูลในส่วนนี้มาจากการสำรวจความคิดเห็นของครูอาจารย์จำนวนประมาณ 3,123 คน ส่วนใหญ่ผู้ตอบเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 68.48) อายุ 31-40 ปี (ร้อยละ 33.96) มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 6 ปี (ร้อยละ 31.15) จบการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 60.86) และสถานศึกษาตั้งอยู่ในภาคเหนือ (ร้อยละ 31.51) เมื่อพิจารณาจำแนกตามระดับชั้นที่สอน ครูอาจารย์มีลักษณะใกล้เคียงกับภาพรวม

ตาราง 6.5 ภูมิหลังของตัวอย่างที่เป็นครูอาจารย์

ภูมิหลังของครูอาจารย์	ระดับชั้นที่สอน													
	ประถมศึกษา		ม.ต้น		ม.ปลาย		ปวช.		ปวส.		อุดมศึกษา		รวม	
	N	%	N	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
เพศ														
ชาย	184	22.20	176	29.63	168	30.88	184	43.40	106	36.81	164	37.61	982	31.52
หญิง	645	77.80	418	70.37	376	69.12	240	56.60	182	63.19	272	62.39	2,133	68.48
รวม	829	100.00	594	100.00	544	100.00	424	100.00	288	100.00	436	100.00	3,115*	100.00
อายุ														
น้อยกว่า 31 ปี	250	30.19	186	31.53	168	30.88	105	24.94	74	25.69	79	18.12	862	27.74
31-40 ปี	242	29.23	204	34.58	165	30.33	129	30.64	107	37.15	208	47.71	1,055	33.96
41-50 ปี	161	19.44	102	17.29	142	26.10	125	29.69	82	28.47	126	28.90	738	23.75
มากกว่า 50 ปี	175	21.14	98	16.61	69	12.68	62	14.73	25	8.68	23	5.28	452	14.55
รวม	828	100.00	590	100.00	544	100.00	421	100.00	288	100.00	436	100.00	3,107*	100.00

ตาราง 6.5 (ต่อ)

ภูมิหลังของ ครูอาจารย์	ระดับชั้นที่สอน													
	ประถม ศึกษา		ม.ต้น		ม.ปลาย		ปวช.		ปวส.		อุดมศึกษา		รวม	
	N	%	N	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
ประสบการณ์ทำงาน														
น้อยกว่า 6 ปี	281	34.35	205	34.80	159	29.28	103	24.35	89	31.01	127	29.20	964	31.15
6-10 ปี	142	17.36	128	21.73	129	23.76	92	21.75	70	24.39	132	30.34	693	22.39
11-15 ปี	110	13.45	87	14.77	68	12.52	86	20.33	42	14.63	89	20.46	482	15.57
16-20 ปี	56	6.85	49	8.32	80	14.73	60	14.18	25	8.71	48	11.03	318	10.27
เกิน 20 ปี	229	28.00	120	20.37	107	19.71	82	19.39	61	21.25	39	8.97	638	20.61
รวม	818	100.00	589	100.00	543	100.00	423	100.00	287	100.00	435	100.00	3,095*	100.00
ระดับการศึกษาสูงสุด														
ปริญญาตรี	648	79.02	414	70.41	330	61.11	266	62.74	186	65.03	39	8.94	1,883	60.86
ปริญญาโท	171	20.85	168	28.57	204	37.78	152	35.85	93	32.52	250	57.34	1,038	33.55
ปริญญาเอก	1	.12	6	1.02	6	1.11	6	1.42	7	2.45	147	33.72	173	5.59
รวม	820	100.00	588	100.00	540	100.00	424	100.00	286	100.00	436	100.00	3,094*	100.00
ที่ตั้งสถานศึกษา														
ภาคเหนือ	161	19.30	166	27.90	173	31.80	162	38.03	160	55.56	162	37.16	984	31.51
ภาคอีสาน	130	15.59	107	17.98	77	14.15	106	24.88	93	32.29	61	13.99	574	18.38
ภาคกลาง	283	33.93	199	33.45	126	23.16	110	25.82	26	9.03	135	30.96	879	28.15
ภาคใต้	260	31.18	123	20.67	168	30.88	48	11.27	9	3.13	78	17.89	686	21.97
รวม	834	100.00	595	100.00	544	100.00	426	100.00	288	100.00	436	100.00	3,123	100.00

หมายเหตุ *กลุ่มตัวอย่างไม่สอดคล้องกับผลรวม 3,123 คน เนื่องจากไม่ได้ระบุค่าตัวแปร

นอกจากนี้ยังมีข้อมูลการสนทนากลุ่มผู้เกี่ยวข้องทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษา/ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพศึกษาภาค และผู้เกี่ยวข้องระดับสถานศึกษา รวมทั้งข้อมูลการตรวจเยี่ยมพื้นที่มาใช้เสริมผลการศึกษาเชิงปริมาณด้วย

ข้อมูลในส่วนนี้นำเสนอผลการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ ในประเด็น คือ 1) ความชัดเจนของนโยบายค่านิยม 12 ประการ 2) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายค่านิยม 12 ประการ 3) การเห็นความสำคัญและการยอมรับนโยบายค่านิยม 12 ประการ 4) ความพร้อมในการนำนโยบายค่านิยม 12 ประการ ไปปฏิบัติ 5) ระดับการนำนโยบายค่านิยม 12 ประการ ไปปฏิบัติ

1.3.1 ความชัดเจนของนโยบายค่านิยม 12 ประการ

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูอาจารย์เกี่ยวกับนโยบายค่านิยม 12 ประการ พบว่า ครูอาจารย์ทุกระดับชั้นเห็นด้วยในระดับดีว่านโยบายค่านิยม 12 ประการสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง (M = 2.63) และนโยบายสถานศึกษาสอดคล้องกับนโยบายค่านิยม 12 ประการ (M = 2.60) แต่เห็นด้วยในระดับพอใช้ว่านโยบายค่านิยม 12 ประการมีความซ้ำซ้อนกับนโยบายอื่นๆ เช่น นโยบายคุณธรรม เป็นต้น (M = 2.49) เป็นที่น่าสังเกตว่าครูอาจารย์ระดับ ปวส. และระดับอุดมศึกษา เห็นด้วยกับความชัดเจนของนโยบายค่านิยม 12 ประการน้อยกว่าระดับชั้นอื่น

ตาราง 6.6 ความคิดเห็นของครูอาจารย์เกี่ยวกับนโยบายค่านิยม 12 ประการ
จำแนกตามระดับชั้นที่สอน

ความคิดเห็นที่มีต่อนโยบายค่านิยม 12 ประการ	ประถม (n=834)		ม.ต้น (n=595)		ม.ปลาย (n=544)		ปวช. (n=426)		ปวส. (n=288)		อุดมศึกษา (n=436)		รวม (n=3123)	
	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ
1. นโยบายค่านิยม 12 ประการมีความซ้ำซ้อนกับนโยบายอื่นๆ เช่น นโยบายคุณธรรม	2.48	พอใช้	2.48	พอใช้	2.47	พอใช้	2.58	ดี	2.50	พอใช้	2.45	พอใช้	2.49	พอใช้
2. นโยบายสถานศึกษาสอดคล้องกับนโยบายค่านิยม 12 ประการ	2.72	ดี	2.64	ดี	2.63	ดี	2.60	ดี	2.49	พอใช้	2.38	พอใช้	2.60	ดี
3. นโยบายค่านิยม 12 ประการสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	2.68	ดี	2.63	ดี	2.65	ดี	2.68	ดี	2.54	ดี	2.51	ดี	2.63	ดี

หมายเหตุ ระดับไม่ผ่าน (ค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 1.00-1.50) ระดับพอใช้ (ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50) ระดับดี (ค่าเฉลี่ย 2.51-3.00)

ข้อมูลการสนทนากลุ่มที่มีการอภิปรายและกล่าวถึง พบว่าผู้เกี่ยวข้องระดับเขตพื้นที่ และระดับสถานศึกษามีการอภิปรายและกล่าวถึงในระดับมากสอดคล้องกันว่านโยบายค่านิยม 12 ประการ มีความชัดเจน นโยบายค่านิยมสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในอดีต และนโยบายค่านิยมสอดคล้องกับนโยบายขององค์กร แต่มีผู้เกี่ยวข้องเพียงบางส่วนเท่านั้นที่เห็นว่าเนื้อหาของนโยบายค่านิยมสามารถเข้าใจได้ง่าย

ตาราง 6.7 ความชัดเจนของนโยบายค่านิยม 12 ประการ ในมุมมองของเขตพื้นที่และสถานศึกษา

ความชัดเจนของนโยบาย	ระดับเขตพื้นที่		ระดับสถานศึกษา		
	พื้นฐาน	อาชีวศึกษา*	พื้นฐาน	อาชีวศึกษา	อุดมศึกษา
1. นโยบายค่านิยมมีความชัดเจน	8 ใน 9	5 ใน 9	7 ใน 9	9 ใน 9	6 ใน 9
2. นโยบายค่านิยมสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในอดีต	4 ใน 9	2 ใน 9	6 ใน 9	6 ใน 9	4 ใน 9
3. นโยบายค่านิยมสอดคล้องกับนโยบายขององค์กร	3 ใน 9	4 ใน 9	5 ใน 9	5 ใน 9	4 ใน 9
4. เนื้อหาของนโยบายค่านิยมสามารถเข้าใจได้ง่าย	2 ใน 9	0	0	4 ใน 9	2 ใน 9

หมายเหตุ ตัวเลขในตารางเป็นจำนวนกลุ่มที่เสนอสาระในประเด็นนั้นๆ ของข้อมูลการสนทนากลุ่ม

*ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาค

ตัวอย่างข้อมูลที่สนับสนุนความชัดเจนของนโยบายค่านิยม 12 ประการ

“ครูส่วนใหญ่มีความเข้าใจนโยบายในระดับเบื้องต้น โดยรับทราบว่ามีนโยบายนี้และค่านิยมที่กำหนด มีอะไรบ้าง แต่ไม่เข้าใจลักษณะของคุณลักษณะแต่ละข้อที่ชัดเจน ทั้งแนวทางการส่งเสริมพัฒนาและแนวทางการวัดและประเมินผล”

ครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคกลาง

1.3.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายค่านิยม 12 ประการ

ในภาพรวมครูอาจารย์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายค่านิยม 12 ประการ อยู่ในระดับดี โดยครูอาจารย์รู้จักวิธีการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ (M = 2.58) เข้าใจแนวทาง

การส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ($M = 2.57$) และมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนตามนโยบายค่านิยม 12 ประการ ($M = 2.54$) เมื่อพิจารณาตามระดับชั้นพบว่า ครูอาจารย์ระดับ ปวส. และอุดมศึกษา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายค่านิยม 12 ประการ น้อยกว่าครูอาจารย์ในระดับชั้นอื่น

ตาราง 6.8 ความรู้ความเข้าใจของครูอาจารย์เกี่ยวกับนโยบายค่านิยม 12 ประการ

ความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับนโยบายค่านิยม 12 ประการ	ประถมศึกษา (n=834)		ม.ต้น (n=595)		ม.ปลาย (n=544)		ปวช. (n=426)		ปวส. (n=288)		อุดมศึกษา (n=436)		รวม (n=3,123)	
	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ
1. รู้จักวิธีการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ	2.70	ดี	2.59	ดี	2.57	ดี	2.60	ดี	2.46	พอใช้	2.42	พอใช้	2.58	ดี
2. เข้าใจแนวทางการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ	2.66	ดี	2.58	ดี	2.58	ดี	2.59	ดี	2.43	พอใช้	2.41	พอใช้	2.57	ดี
3. มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนตามนโยบายค่านิยม 12 ประการ	2.63	ดี	2.58	ดี	2.51	ดี	2.60	ดี	2.46	พอใช้	2.37	พอใช้	2.54	ดี

หมายเหตุ ระดับไม่ผ่าน (ค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 1.00-1.50) ระดับพอใช้ (ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50) ระดับดี (ค่าเฉลี่ย 2.51-3.00)

ข้อมูลจากการตรวจเยี่ยมพื้นที่ที่มีการอภิปรายและกล่าวถึงพบว่าครูอาจารย์ในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่มีการปฏิบัติดีและปกติมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายค่านิยม 12 ประการ อยู่ในระดับปานกลางถึงมากไม่แตกต่างกัน แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าครูอาจารย์ระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายค่านิยม 12 ประการอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 6.9 ความรู้ความเข้าใจของครูอาจารย์เกี่ยวกับนโยบายค่านิยม 12 ประการ ในมุมมองของพื้นที่กรณีศึกษา

ระดับความรู้ความเข้าใจ	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา		อาชีวศึกษา		อุดมศึกษา (19 แห่ง)
	ปกติ (10 แห่ง)	ดี (10 แห่ง)	ปกติ (10 แห่ง)	ดี (10 แห่ง)	ปกติ (10 แห่ง)	ดี (10 แห่ง)	
น้อย	2	3	0	0	7	8	14
ปานกลาง	4	3	6	5	3	2	4
มาก	4	4	4	5	0	0	1

หมายเหตุ ตัวเลขในตารางเป็นความเข้มของประเด็นที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาของสาระของการตรวจเยี่ยมพื้นที่

สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาไม่สามารถระบุได้ว่ามีระดับการปฏิบัติดีหรือปกติ จึงเก็บข้อมูลแบบไม่จำแนกกลุ่ม

1.3.3 การเห็นความสำคัญของนโยบายค่านิยม 12 ประการ

ในภาพรวมครูอาจารย์ทุกระดับชั้นเห็นความสำคัญของนโยบายค่านิยม 12 ประการ อยู่ในระดับดี โดยมีความคิดเห็นว่่านโยบายค่านิยม 12 ประการ เป็นสิ่งที่เด็กไทยควรยึดถือปฏิบัติ ($M = 2.73$) การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีค่านิยม 12 ประการเป็นสิ่งสำคัญต่อประเทศชาติ ($M = 2.73$) สถานศึกษาให้ความสำคัญกับนโยบายค่านิยม 12 ประการ ครบทุกค่านิยม ($M = 2.61$) และสถานศึกษาให้ความสำคัญกับนโยบายค่านิยม 12 ประการ มากกว่านโยบายอื่น ($M = 2.52$) แต่ครูอาจารย์ทุกระดับชั้นมีความคิดเห็นว่าการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีค่านิยม 12 ประการ เป็นเรื่องยากอยู่ในระดับพอใช้ (ไม่ยากและไม่ง่ายจนเกินไป) เป็นที่น่าสังเกตว่าครูอาจารย์ระดับอุดมศึกษาเห็นความสำคัญของนโยบายค่านิยม 12 ประการ น้อยกว่าระดับชั้นอื่น

ตาราง 6.10 การเห็นความสำคัญของนโยบายค่านิยม 12 ประการ ในมุมมองของครูอาจารย์

การเห็นความสำคัญของนโยบายค่านิยม 12 ประการ	พื้นฐาน						อาชีวศึกษา				อุดมศึกษา (n=436)		รวม (n=3,123)	
	ประถมศึกษา (n=834)		ม.ต้น (n=595)		ม.ปลาย (n=544)		ปวช. (n=426)		ปวส. (n=288)		M	ระดับ	M	ระดับ
	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ				
1. นโยบายค่านิยม 12 ประการ เป็นสิ่งที่เด็กไทยควรรยึดถือปฏิบัติ	2.78	ดี	2.74	ดี	2.72	ดี	2.71	ดี	2.65	ดี	2.67	ดี	2.73	ดี
2. การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีค่านิยม 12 ประการ เป็นสิ่งสำคัญต่อประเทศชาติ	2.80	ดี	2.73	ดี	2.70	ดี	2.73	ดี	2.66	ดี	2.67	ดี	2.73	ดี
3. การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีค่านิยม 12 ประการ เป็นเรื่องยาก	2.36	พอใช้	2.33	พอใช้	2.30	พอใช้	2.47	พอใช้	2.40	พอใช้	2.40	พอใช้	2.37	พอใช้
4. สถานศึกษาให้ความสำคัญกับนโยบายค่านิยม 12 ประการครบทุกค่านิยม	2.67	ดี	2.62	ดี	2.64	ดี	2.67	ดี	2.56	ดี	2.41	พอใช้	2.61	ดี
5. สถานศึกษาให้ความสำคัญกับนโยบายค่านิยม 12 ประการมากกว่านโยบายอื่น		ดี	2.54	ดี	2.51	ดี	2.59	ดี	2.46	พอใช้	2.35	พอใช้	2.52	ดี

หมายเหตุ ระดับไม่ผ่าน (ค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 1.00-1.50) ระดับพอใช้ (ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50) ระดับดี (ค่าเฉลี่ย 2.51-3.00)

การให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ในมุมมองของครูอาจารย์

ในภาพรวมครูอาจารย์ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมค่านิยมทั้ง 12 ประการ อยู่ในระดับดี ค่านิยมข้อที่ครูอาจารย์ให้ความสำคัญมากกว่าข้ออื่น คือ ข้อ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ (M = 2.86) รองลงมาคือ ข้อ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (M = 2.85) ข้อ 2 ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม (M = 2.83) และข้อ 8 มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่ (M = 2.83) ตามลำดับ ส่วนค่านิยมที่ครูอาจารย์ให้ความสำคัญน้อยกว่าข้ออื่น คือ ข้อ 10 รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (M = 2.77)

เมื่อพิจารณาจำแนกตามระดับชั้น พบว่าครูอาจารย์ระดับอาชีวศึกษา ทั้ง ปวช. และ ปวส. ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ น้อยกว่าครูอาจารย์ในระดับชั้นอื่น นอกจากนี้ยังพบว่าค่านิยมที่ครูอาจารย์ทุกระดับชั้นให้ความสำคัญมากกว่าข้ออื่น คือ ข้อ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ส่วนค่านิยมที่ครูอาจารย์เกือบทุกระดับชั้นให้ความสำคัญน้อยกว่าข้ออื่น คือ ข้อ 10 รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ยกเว้นครูอาจารย์ระดับ ปวช. ที่ให้ความสำคัญกับค่านิยมข้อ 5 รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย อันงดงาม น้อยกว่าค่านิยมข้ออื่น

ผลการเปรียบเทียบระดับการให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการกับแนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการตามช่วงชั้นที่กำหนดโดย สพฐ. พบว่า ครูอาจารย์ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมค่านิยมทุกข้ออยู่ในระดับดี สามารถสรุปได้ว่าครูอาจารย์สังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการเป็นไปตามแนวทางปฏิบัติของ สพฐ.

ตาราง 6.11 ระดับการให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ของครูอาจารย์

การให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ของครูอาจารย์	ประถมศึกษา (n=834)		ม.ต้น (n=595)		ม.ปลาย (n=544)		ปวช. (n=426)		ปวส. (n=288)		อุดมศึกษา (n=436)		รวม (n=3,123)	
	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ
1. ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	2.89	ดี	2.85	ดี	2.86	ดี	2.83	ดี	2.77	ดี	2.84	ดี	2.85	ดี
2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม	2.88	ดี	2.81	ดี	2.83	ดี	2.80	ดี	2.78	ดี	2.82	ดี	2.83	ดี
3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์	2.90	ดี	2.88	ดี	2.87	ดี	2.83	ดี	2.80	ดี	2.85	ดี	2.86	ดี
4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อม	2.84	ดี	2.80	ดี	2.80	ดี	2.76	ดี	2.71	ดี	2.84	ดี	2.80	ดี
5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม	2.86	ดี	2.79	ดี	2.81	ดี	2.72	ดี	2.71	ดี	2.75	ดี	2.79	ดี
6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ ห่วงดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน	2.84	ดี	2.82	ดี	2.82	ดี	2.76	ดี	2.75	ดี	2.79	ดี	2.81	ดี
7. เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	2.86	ดี	2.81	ดี	2.82	ดี	2.76	ดี	2.75	ดี	2.78	ดี	2.81	ดี
8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่	2.86	ดี	2.84	ดี	2.83	ดี	2.79	ดี	2.75	ดี	2.84	ดี	2.83	ดี
9. มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชา-ดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	2.85	ดี	2.81	ดี	2.80	ดี	2.78	ดี	2.72	ดี	2.81	ดี	2.81	ดี
10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	2.81	ดี	2.77	ดี	2.78	ดี	2.75	ดี	2.71	ดี	2.72	ดี	2.77	ดี
11. เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอาย เกรงกลัวต่อบาปตามหลักศาสนา	2.82	ดี	2.77	ดี	2.79	ดี	2.75	ดี	2.73	ดี	2.76	ดี	2.78	ดี
12. คำนึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง	2.85	ดี	2.79	ดี	2.81	ดี	2.77	ดี	2.79	ดี	2.79	ดี	2.81	ดี
รวม	2.86	ดี	2.81	ดี	2.82	ดี	2.78	ดี	2.75	ดี	2.80	ดี	2.81	ดี

หมายเหตุ ระดับไม่ผ่าน (ค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 1.00-1.50) ระดับพอใช้ (ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50) ระดับดี (ค่าเฉลี่ย 2.51-3.00)

การให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ในมุมมองของผู้ปกครอง

ข้อมูลในส่วนนี้มาจากตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองจำนวน 1,940 คน ในภาพรวม ผู้ตอบส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นแม่ (ร้อยละ 49.95) อายุ 41-50 ปี (ร้อยละ 44.08) พักอาศัยอยู่ภาคเหนือ (ร้อยละ 37.01) มีบุตรหลานเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 58.66) และพักอาศัยอยู่บ้านเดียวกับบุตรหลาน (ร้อยละ 88.05) เมื่อพิจารณาจำแนกตามระดับชั้นเรียนของบุตรหลาน ผู้ปกครองมีลักษณะใกล้เคียงกับภาพรวม

ตาราง 6.12 ภูมิหลังของตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองของนักเรียนและนักศึกษา

ภูมิหลังของผู้ปกครอง	ระดับชั้นเรียนของบุตรหลาน													
	ประถมศึกษา		ม.ต้น		ม.ปลาย		ปวช.		ปวส.		อุดมศึกษา		รวม	
	n	%	n	%	n	%	n	%	N	%	n	%	n	%
สถานภาพ														
พ่อ	80	18.87	108	26.87	117	28.61	66	27.39	37	25.00	100	31.65	508	26.19
แม่	232	54.72	198	49.25	178	43.52	108	44.81	94	63.51	159	50.32	969	49.95
ผู้ปกครอง	112	26.42	96	23.88	114	27.87	67	27.80	17	11.49	57	18.04	463	23.87
รวม	424	100.00	402	100.00	409	100.00	241	100.00	148	100.00	316	100.00	1,940	100.00
อายุ														
น้อยกว่า 31 ปี	66	16.06	28	7.18	24	5.99	11	4.74	5	3.47	4	1.27	138	7.29
31-40 ปี	200	48.66	154	39.49	97	24.19	78	33.62	45	31.25	36	11.46	610	32.24
41-50 ปี	110	26.76	158	40.51	201	50.12	109	46.98	70	48.61	186	59.24	834	44.08
มากกว่า 50 ปี	35	8.52	50	12.82	79	19.70	34	14.66	24	16.87	88	28.03	310	16.38
รวม	411	100.00	390	100.00	401	100.00	232	100.00	144	100.00	314	100.00	1,892	100.00
ที่พักอาศัย														
ภาคเหนือ	156	36.79	141	35.07	190	46.45	68	28.22	44	29.73	119	37.66	718	37.01
ภาคกลาง	63	14.86	57	14.18	56	13.69	64	26.56	64	43.24	55	17.41	359	18.51
ภาคอีสาน	125	29.48	124	30.85	89	21.76	95	39.42	30	20.27	93	29.43	556	28.66
ภาคใต้	80	18.87	80	19.90	74	18.09	14	5.81	10	6.76	49	15.51	307	15.82
รวม	424	100.00	402	100.00	409	100.00	241	100.00	148	100.00	316	100.00	1,940	100.00
เพศของบุตรหลาน														
ชาย	203	49.03	130	32.66	131	32.59	140	58.33	65	44.22	121	39.03	790	41.34
หญิง	211	50.97	268	67.34	271	67.41	100	41.67	82	55.78	189	60.97	1,121	58.66
รวม	414	100.00	398	100.00	402	100.00	240	100.00	147	100.00	310	100.00	1,911	100.00
การพักอาศัยกับบุตรหลาน														
อยู่บ้านเดียวกัน	386	93.24	360	90.68	377	93.78	183	81.33	109	75.17	251	81.23	1666	88.05
อยู่คนละบ้าน	28	6.76	37	9.32	25	6.22	42	18.67	36	24.83	58	18.77	226	11.95
รวม	414	100.00	397	100.00	402	100.00	225	100.00	145	100.00	309	100.00	1,892	100.00

ในภาพรวมพบว่าผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการส่งเสริมค่านิยมทั้ง 12 ประการ อยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.63-2.82 (คะแนนเต็ม 3 คะแนน) ค่านิยมข้อที่ผู้ปกครองให้ความสำคัญมากกว่าข้ออื่น คือ ข้อ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (M = 2.82) รองลงมาคือ ข้อ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ (M = 2.79) และข้อ 8 มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่ (M = 2.74) ตามลำดับ ส่วนค่านิยมที่ผู้ปกครองให้ความสำคัญน้อยกว่าข้ออื่น คือ ข้อ 4 ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อม (M = 2.63)

เมื่อพิจารณาจำแนกตามระดับชั้นเรียนของบุตรหลาน พบว่า ผู้ปกครองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ทั้งมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ น้อยกว่าผู้ปกครองในระดับชั้นอื่น นอกจากนี้ยังพบว่าค่านิยมที่ผู้ปกครองเกือบทุกระดับชั้นให้ความสำคัญมากกว่าข้ออื่น คือ ข้อ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ยกเว้นผู้ปกครองของนักเรียนระดับ ปวส. ที่ให้ความสำคัญกับค่านิยมข้อ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ มากกว่าค่านิยมข้ออื่น ส่วนค่านิยมที่ผู้ปกครองเกือบทุกระดับชั้นให้ความสำคัญน้อยกว่าข้ออื่น คือ ข้อ 4 ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อม ยกเว้นผู้ปกครองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้ความสำคัญกับค่านิยมข้อ 8 ค่านึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเองน้อยกว่าค่านิยมข้ออื่น ในขณะที่ผู้ปกครองของนักเรียนระดับ ปวช. ให้ความสำคัญกับค่านิยมข้อ 10 รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงน้อยกว่าค่านิยมข้ออื่น

ตาราง 6.13 ระดับการให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ของผู้ปกครอง

การให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการของผู้ปกครอง	ประถมศึกษา (n=424)		ม.ต้น (n=402)		ม.ปลาย (n=409)		ปวช. (n=241)		ปวส. (n=148)		อุดมศึกษา (n=316)		รวม (n=1,940)	
	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ
1. ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	2.87	ดี	2.77	ดี	2.80	ดี	2.82	ดี	2.80	ดี	2.83	ดี	2.82	ดี
2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม	2.74	ดี	2.63	ดี	2.67	ดี	2.74	ดี	2.74	ดี	2.75	ดี	2.70	ดี
3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์	2.83	ดี	2.71	ดี	2.79	ดี	2.78	ดี	2.82	ดี	2.83	ดี	2.79	ดี
4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อม	2.68	ดี	2.56	ดี	2.60	ดี	2.71	ดี	2.66	ดี	2.60	ดี	2.63	ดี
5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม	2.70	ดี	2.58	ดี	2.61	ดี	2.71	ดี	2.72	ดี	2.65	ดี	2.65	ดี
6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ ห่วงดีต่อผู้อื่น เฝอแผ่และแบ่งปัน	2.74	ดี	2.63	ดี	2.67	ดี	2.74	ดี	2.73	ดี	2.76	ดี	2.71	ดี
7. เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	2.76	ดี	2.64	ดี	2.67	ดี	2.72	ดี	2.74	ดี	2.67	ดี	2.69	ดี
8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่	2.77	ดี	2.70	ดี	2.69	ดี	2.79	ดี	2.76	ดี	2.78	ดี	2.74	ดี

ตาราง 6.13 (ต่อ)

การให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการของผู้ปกครอง	ประถมศึกษา (n=424)		ม.ต้น (n=402)		ม.ปลาย (n=409)		ปวช. (n=241)		ปวส. (n=148)		อุดมศึกษา (n=316)		รวม (n=1,940)	
	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ
9. มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	2.72	ดี	2.86	ดี	2.65	ดี	2.73	ดี	2.74	ดี	2.72	ดี	2.70	ดี
10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	2.68	ดี	2.62	ดี	2.59	ดี	2.69	ดี	2.68	ดี	2.63	ดี	2.64	ดี
11. เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักศาสนา	2.77	ดี	2.63	ดี	2.64	ดี	2.73	ดี	2.70	ดี	2.76	ดี	2.70	ดี
12. คำนึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติดีกว่าผลประโยชน์ของตนเอง	2.72	ดี	2.81	ดี	2.58	ดี	2.72	ดี	2.75	ดี	2.65	ดี	2.66	ดี
รวม	2.75	ดี	2.64	ดี	2.66	ดี	2.74	ดี	2.74	ดี	2.72	ดี	2.70	ดี

หมายเหตุ ระดับไม่ผ่าน (ค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 1.00-1.50) ระดับพอใช้ (ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50) ระดับดี (ค่าเฉลี่ย 2.51-3.00)

ผลการเปรียบเทียบระดับการให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ของครูอาจารย์และผู้ปกครอง พบว่าค่านิยมที่ครูอาจารย์และผู้ปกครองให้ความสำคัญมากกว่าค่านิยมข้ออื่น คือ ข้อ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และข้อ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าครูอาจารย์ให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมค่านิยมในแต่ละข้อไม่แตกต่างกันมากนัก ในขณะที่ผู้ปกครองให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมค่านิยม ข้อ 4 ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อม และข้อ 10 รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง น้อยที่สุด

ตาราง 6.14 ผลการเปรียบเทียบระดับการให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการในมุมมองของครูอาจารย์และผู้ปกครอง

ข้อ	ค่านิยม 12 ประการ	ระดับการให้ความสำคัญ			
		มุมมองครูอาจารย์		มุมมองผู้ปกครอง	
		M	อันดับ	M	อันดับ
3	กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์	2.86	1	2.79	2
1	ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	2.85	2	2.82	1
2	ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม	2.83	3	2.70	5
8	มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่	2.83	3	2.74	4
6	มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ ห่วงดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน	2.81	5	2.71	3
7	เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	2.81	5	2.69	8
9	มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	2.81	5	2.70	5
12	คำนึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง	2.81	5	2.66	9
4	ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อม	2.80	9	2.63	12

ตาราง 6.14 (ต่อ)

ข้อ	ค่านิยม 12 ประการ	ระดับการให้ความสำคัญ			
		มุมมองครูอาจารย์		มุมมองผู้ปกครอง	
		M	อันดับ	M	อันดับ
5	รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม	2.79	10	2.65	10
11	เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส ความละอาย เกรงกลัวต่อบาปตามหลักศาสนา	2.78	11	2.70	5
10	รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	2.77	12	2.64	11

1.3.4 การยอมรับนโยบายค่านิยม 12 ประการ

จากข้อมูลการสนทนากลุ่มที่มีการอภิปรายและกล่าวถึง พบว่าสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่มีการปฏิบัติดีและปกติยอมรับนโยบายค่านิยม 12 ประการ ในระดับปานกลางถึงมาก ส่วนสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่มีการปฏิบัติดีและปกติยอมรับนโยบายค่านิยม 12 ประการ ในระดับมาก ในขณะที่สถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาที่มีการปฏิบัติดีและปกติ รวมทั้งสถานศึกษาอุดมศึกษา มีแนวโน้มที่จะยอมรับนโยบายค่านิยม 12 ประการ ในระดับน้อย เมื่อเปรียบเทียบระหว่างสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติดีกับระดับปกติพบว่าในระดับประถมศึกษา ที่มีการปฏิบัติดียอมรับนโยบายค่านิยม 12 ประการไม่แตกต่างกันอย่างชัดเจน แต่ประถมศึกษาที่มีการปฏิบัติปกติกลับอภิปรายและกล่าวถึงการยอมรับนโยบายค่านิยม 12 ประการในระดับมาก

นอกจากนี้ผลอภิปรายและกล่าวถึงยังพบว่าครูอาจารย์ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาและอาชีวศึกษาที่มีการปฏิบัติดีและปกติ รวมทั้งสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ ในระดับน้อยถึงปานกลาง แต่ครูอาจารย์ในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่มีการปฏิบัติดีและปกติ ปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ ในระดับมาก ในภาพรวมครูอาจารย์ในทุกระดับชั้นเรียนของสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติดีและปกติปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการไม่แตกต่างกันอย่างชัดเจน

ตาราง 6.15 การยอมรับนโยบายค่านิยม 12 ประการ

ความคิดเห็นของครูอาจารย์	ระดับ	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา		อาชีวศึกษา		อุดมศึกษา (19 แห่ง)
		ปกติ (10 แห่ง)	ดี (10 แห่ง)	ปกติ (10 แห่ง)	ดี (10 แห่ง)	ปกติ (10 แห่ง)	ดี (10 แห่ง)	
1. การยอมรับนโยบายค่านิยม 12 ประการ	น้อย	2	3	0	0	4	7	9
	ปานกลาง	1	3	1	0	5	3	8
	มาก	7	4	9	10	1	0	2
2. การปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการของครูอาจารย์	น้อย	4	4	0	0	5	6	16
	ปานกลาง	1	4	1	0	5	2	3
	มาก	5	2	9	10	0	2	0

หมายเหตุ ตัวเลขในตารางเป็นจำนวนกลุ่มและจำนวนสถานศึกษาที่เสนอสาระในประเด็นนั้นๆ ในการตรวจเยี่ยมพื้นที่ สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาไม่สามารถระบุได้ว่ามีระดับการปฏิบัติดีหรือปกติ จึงเก็บข้อมูลแบบไม่จำแนกกลุ่ม

1.3.5 ความพร้อมในการนำนโยบายค่านิยม 12 ประการ ไปปฏิบัติ

ในภาพรวมสถานศึกษามีความพร้อมในการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับดี (M = 2.63) แต่เมื่อพิจารณาจำแนกตามระดับชั้น พบว่าสถานศึกษาเกือบทุกระดับชั้นมีความพร้อมในการนำนโยบายค่านิยม 12 ประการ ไปปฏิบัติอยู่ในระดับดี ยกเว้นสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีความพร้อมในการนำนโยบายค่านิยม 12 ประการ ไปปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้

ตาราง 6.16 ความพร้อมของสถานศึกษาในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ความพร้อมในการนำนโยบายไปปฏิบัติ	ประถมศึกษา (n=834)		ม.ต้น (n=595)		ม.ปลาย (n=544)		ปวช. (n=426)		ปวส. (n=288)		อุดมศึกษา (n=436)		รวม (n=3,123)	
	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ
สถานศึกษามีความพร้อมในการนำนโยบายค่านิยม 12 ประการ ไปปฏิบัติ	2.70	ดี	2.65	ดี	2.66	ดี	2.69	ดี	2.55	ดี	2.46	พอใช้	2.63	ดี

หมายเหตุ ระดับไม่ผ่าน (ค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 1.00-1.50) ระดับพอใช้ (ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50) ระดับดี (ค่าเฉลี่ย 2.51-3.00)

ข้อมูลการสนทนากลุ่มที่มีการอภิปรายและกล่าวถึง พบว่าผู้เกี่ยวข้องข้องระดับเขตพื้นที่และระดับสถานศึกษาให้ข้อมูลสอดคล้องกันว่าสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษามีความพร้อมในการปฏิบัติตามนโยบายค่านิยม 12 ประการ มากกว่าระดับอื่น

ตาราง 6.17 ความพร้อมของสถานศึกษาในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ในมุมมองของเขตพื้นที่กับสถานศึกษา

ความพร้อม	ระดับเขตพื้นที่		ระดับสถานศึกษา		
	พื้นฐาน	อาชีวศึกษา*	พื้นฐาน	อาชีวศึกษา	อุดมศึกษา
ความพร้อมของสถานศึกษาในการปฏิบัติตามนโยบายค่านิยม 12 ประการ	1 ใน 9	3 ใน 5	1 ใน 9	5 ใน 9	4 ใน 9

หมายเหตุ ตัวเลขในตารางเป็นจำนวนกลุ่มที่เสนอสาระในประเด็นนั้นๆ ของข้อมูลการสนทนากลุ่ม

*ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาค

ข้อมูลที่มีการอภิปรายและกล่าวถึงของการตรวจเยี่ยมพื้นที่ พบว่าครูอาจารย์ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่มีการปฏิบัติดีและปกติ มีความพร้อมในการเป็นแบบอย่างการประพฤติตนตามค่านิยม 12 ประการ อยู่ในระดับมาก ในขณะที่ครูอาจารย์ในสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาที่มีการปฏิบัติดีและปกติ รวมทั้งสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา มีความพร้อมอยู่ในระดับน้อย แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าครูอาจารย์ในสถานศึกษาในทุกระดับชั้นระหว่างสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติดีและปกติมีความพร้อมในการเป็นแบบอย่างการประพฤติตนตามค่านิยม 12 ประการ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 6.18 ความพร้อมของครูอาจารย์ในการเป็นแบบอย่างการประพฤติตนตามค่านิยม 12 ประการ

ระดับความพร้อม ของครูอาจารย์	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา		อาชีวศึกษา		อุดมศึกษา (19 แห่ง)
	ปกติ (10 แห่ง)	ดี (10 แห่ง)	ปกติ (10 แห่ง)	ดี (10 แห่ง)	ปกติ (10 แห่ง)	ดี (10 แห่ง)	
น้อย	2	1	0	0	7	10	13
ปานกลาง	2	3	0	1	1	0	3
มาก	6	6	10	9	2	0	3

หมายเหตุ ตัวเลขในตารางเป็นจำนวนกลุ่มและจำนวนสถานศึกษาที่เสนอสาระในประเด็นนั้นๆ ในการตรวจเยี่ยมพื้นที่ สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาไม่สามารถระบุได้ว่ามีระดับการปฏิบัติดีหรือปกติ จึงเก็บข้อมูลแบบไม่จำแนกกลุ่ม

1.3.6 ระดับการนำนโยบายค่านิยม 12 ประการไปปฏิบัติ

ในภาพรวมสถานศึกษามีการนำนโยบายค่านิยม 12 ประการไปปฏิบัติ อยู่ในระดับพอใช้ โดยสถานศึกษาพยายามส่งเสริมให้ผู้เรียนมีค่านิยมครบทั้ง 12 ประการ (M = 2.67) อยู่ในระดับดี แต่มีการพัฒนาครูอาจารย์ให้สามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมได้ (M = 2.47) วางแผนส่งเสริมค่านิยมให้เป็นส่วนหนึ่งของแผนสถานศึกษา (M = 2.46) วิเคราะห์ความสอดคล้องของนโยบายสถานศึกษากับนโยบายค่านิยม 12 ประการ (M = 2.41) และประชุมชี้แจงทำความเข้าใจนโยบายส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ (M = 2.40) อยู่ในระดับพอใช้ เป็นที่น่าสังเกตว่าสถานศึกษาระดับประถมศึกษามีการนำนโยบายค่านิยม 12 ประการไปปฏิบัติในสถานศึกษามากกว่าระดับชั้นอื่น

ตาราง 6.19 ระดับการนำนโยบายค่านิยม 12 ประการไปปฏิบัติในสถานศึกษา

การนำนโยบายค่านิยม 12 ประการไปปฏิบัติในสถาน ศึกษา	ประถมศึกษา (n=834)		ม.ต้น (n=595)		ม.ปลาย (n=544)		ปวช. (n=426)		ปวส. (n=288)		อุดมศึกษา (n=436)		รวม (n=3,123)	
	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ
1. วิเคราะห์ความสอดคล้องของ นโยบายสถานศึกษากับนโยบาย ค่านิยม 12 ประการ	2.56	ดี	2.46	พอใช้	2.45	พอใช้	2.42	พอใช้	2.30	พอใช้	2.11	พอใช้	2.41	พอใช้
2. วางแผนส่งเสริมค่านิยม ให้เป็นส่วนหนึ่งของแผน สถานศึกษา	2.61	ดี	2.49	พอใช้	2.52	ดี	2.45	พอใช้	2.32	พอใช้	2.17	พอใช้	2.46	พอใช้
3. ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ นโยบายส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ	2.56	ดี	2.45	พอใช้	2.47	พอใช้	2.41	พอใช้	2.27	พอใช้	2.03	พอใช้	2.40	พอใช้
4. พัฒนาครูอาจารย์ให้สามารถ จัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมได้	2.63	ดี	2.49	พอใช้	2.49	พอใช้	2.53	ดี	2.33	พอใช้	2.11	พอใช้	2.47	พอใช้
5. พยายามส่งเสริมให้ผู้เรียนมี ค่านิยมครบทั้ง 12 ประการ	2.76	ดี	2.70	ดี	2.68	ดี	2.65	ดี	2.57	ดี	2.52	ดี	2.67	ดี

หมายเหตุ ระดับไม่ผ่าน (ค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 1.00-1.50) ระดับพอใช้ (ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50) ระดับดี (ค่าเฉลี่ย 2.51-3.00)

ระดับการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ของสถานศึกษา ก่อนและหลังประกาศนโยบายฯ
เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่าหลังประกาศนโยบายค่านิยม 12 ประการ สถานศึกษามีระดับการส่งเสริมค่านิยมทั้ง 12 ประการ สูงขึ้นกว่าก่อนประกาศนโยบายฯ โดยสถานศึกษามีการส่งเสริมค่านิยมข้อ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และข้อ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ทั้งก่อนและหลังประกาศนโยบายฯ สูงกว่าค่านิยมข้ออื่น และเมื่อพิจารณา

ตามระดับชั้น พบว่าสถาบันอุดมศึกษามีระดับการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ทั้งก่อนและหลังประกาศนโยบายฯ ต่ำกว่าระดับชั้นอื่น

ตาราง 6.20 ระดับการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ของสถานศึกษาก่อนและหลังประกาศนโยบายฯ

ค่านิยม 12 ประการ	ประถมศึกษา (n=834)		ม.ต้น (n=595)		ม.ปลาย (n=544)		ปวช. (n=426)		ปวส. (n=288)		อุดมศึกษา (n=436)		รวม (n=3,123)	
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
1. ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	2.77	2.94	2.68	2.89	2.65	2.90	2.66	2.84	2.60	2.80	2.53	2.71	2.67	2.86
2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม	2.67	2.92	2.60	2.85	2.52	2.84	2.58	2.83	2.51	2.77	2.40	2.70	2.57	2.83
3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์	2.78	2.93	2.70	2.89	2.60	2.85	2.66	2.86	2.65	2.81	2.53	2.72	2.67	2.86
4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทางตรงและทางอ้อม	2.62	2.87	2.59	2.83	2.49	2.82	2.62	2.81	2.48	2.69	2.45	2.66	2.55	2.80
5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม	2.65	2.91	2.56	2.85	2.48	2.84	2.51	2.76	2.44	2.70	2.38	2.66	2.53	2.81
6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เพื่อแผ่และแบ่งปัน	2.63	2.89	2.60	2.84	2.53	2.83	2.58	2.80	2.49	2.74	2.37	2.63	2.55	2.81
7. เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	2.67	2.92	2.66	2.88	2.56	2.86	2.60	2.82	2.56	2.73	2.43	2.65	2.59	2.83
8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่	2.68	2.90	2.62	2.86	2.60	2.86	2.59	2.80	2.56	2.78	2.46	2.66	2.60	2.82
9. มีสติ ใฝ่รู้ ใฝ่คิด ใฝ่ทำ ใฝ่ปฏิบัติตามพระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	2.61	2.90	2.57	2.85	2.48	2.83	2.59	2.82	2.51	2.79	2.39	2.67	2.54	2.82
10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	2.53	2.86	2.47	2.83	2.36	2.79	2.50	2.73	2.49	2.74	2.31	2.61	2.45	2.78
11. เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอาย เกรงกลัวตอบบาตามหลักศาสนา	2.54	2.89	2.45	2.82	2.14	2.81	2.53	2.78	2.43	2.72	2.28	2.59	2.41	2.79
12. คำนึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง	2.59	2.84	2.56	2.81	2.53	2.84	2.57	2.80	2.53	2.77	2.37	2.62	2.53	2.79
รวม	2.64	2.90	2.59	2.85	2.50	2.84	2.58	2.80	2.52	2.75	2.41	2.66	2.55	2.82

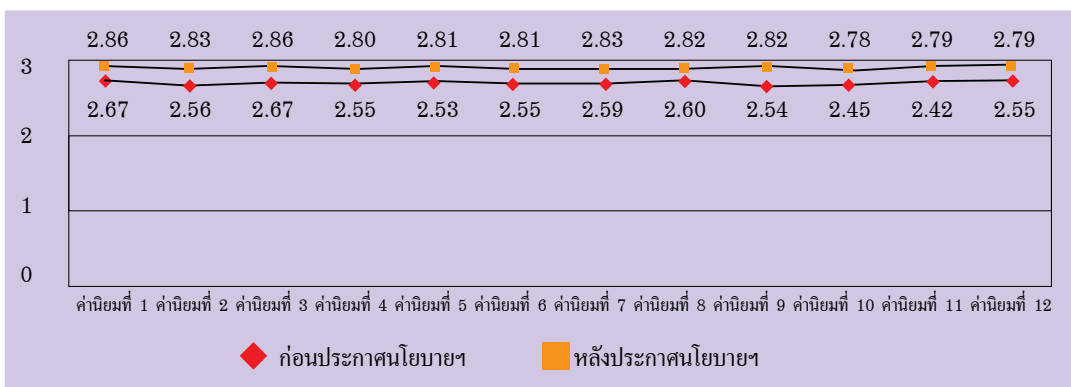
นอกจากนี้ยังพบว่าหลังประกาศนโยบายค่านิยม 12 ประการ สถานศึกษามีระดับการส่งเสริมค่านิยมทั้ง 12 ประการ สูงกว่าก่อนประกาศนโยบายฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 6.21 ผลการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ของสถานศึกษาก่อนและ หลังประกาศนโยบายค่านิยม 12 ประการ

ค่านิยม 12 ประการ	N	ก่อนมีนโยบาย		หลังมีนโยบาย		t	p
		M	SD	M	SD		
1. ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	3,052	2.67	0.57	2.86	0.37	21.727**	.000
2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงาม เพื่อส่วนรวม	3,049	2.56	0.59	2.83	0.40	28.969**	.000
3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์	3,049	2.67	0.57	2.86	0.37	22.159**	.000
4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อม	3,049	2.55	0.62	2.80	0.43	25.645**	.000
5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม	3,046	2.53	0.62	2.81	0.43	28.828**	.000
6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน	3,049	2.55	0.61	2.81	0.44	26.938**	.000
7. เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	3,044	2.59	0.61	2.83	0.41	25.203**	.000
8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่	3,049	2.60	0.61	2.82	0.42	24.513**	.000
9. มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	3,046	2.54	0.63	2.82	0.42	29.659**	.000
10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3,048	2.45	0.65	2.78	0.45	31.350**	.000
11. แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเป็นเกรงกลัวต่อบาปตามหลักศาสนา	3,045	2.42	0.76	2.79	0.45	29.844**	.000
12. คำนึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง	3,044	2.55	0.62	2.79	0.45	24.058**	.000

หมายเหตุ ** p < .01

ภาพ 6.6 ระดับการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ของสถานศึกษาก่อนและหลังประกาศนโยบายค่านิยม 12 ประการ

ระดับการปลูกฝังค่านิยม 12 ประการ ของผู้ปกครอง

ในภาพรวมผู้ปกครองมีความคิดเห็นที่ตนเองและสถานศึกษาปลูกฝังค่านิยม 12 ประการ ให้กับนักเรียนและนักศึกษาอยู่ในระดับดี โดยผู้ปกครอง ปลูกฝังค่านิยม 12 ประการ ให้กับนักเรียนและนักศึกษาน้อยกว่าสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.71 และ 2.75 ตามลำดับ (คะแนนเต็ม 3 คะแนน) นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ปกครองและสถานศึกษาร่วมมือกันปลูกฝังค่านิยม 12 ประการให้กับนักเรียนและนักศึกษาอยู่ในระดับดีเช่นกัน (M = 2.75)

เมื่อพิจารณาค่านิยมเป็นรายข้อ พบว่าค่านิยมที่ผู้ปกครอง สถานศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองและสถานศึกษาร่วมมือกันปลูกฝังให้กับนักเรียนและนักศึกษามากกว่าค่านิยมข้ออื่น คือ ข้อ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ รองลงมาคือ ข้อ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ส่วนค่านิยมที่ผู้ปกครอง สถานศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองและสถานศึกษาร่วมมือกันปลูกฝังให้กับนักเรียนและนักศึกษาน้อยกว่าค่านิยมข้ออื่น คือ ข้อ 10 รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตาราง 6.22 ระดับการปลูกฝังค่านิยม 12 ประการของผู้ปกครองและสถานศึกษา

ค่านิยม 12 ประการ	การปลูกฝังค่านิยม ของผู้ปกครอง		การปลูกฝังค่านิยม ของสถานศึกษา		ความร่วมมือในการปลูกฝังค่านิยมของผู้ปกครองและสถานศึกษา	
	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ
1. ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	2.77	ดี	2.80	ดี	2.78	ดี
2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม	2.72	ดี	2.76	ดี	2.76	ดี
3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์	2.80	ดี	2.80	ดี	2.81	ดี
4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อม	2.68	ดี	2.75	ดี	2.74	ดี
5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม	2.66	ดี	2.71	ดี	2.72	ดี
6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน	2.73	ดี	2.74	ดี	2.75	ดี
7. เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	2.67	ดี	2.74	ดี	2.73	ดี
8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่	2.73	ดี	2.77	ดี	2.77	ดี
9. มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตาม พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	2.70	ดี	2.72	ดี	2.72	ดี
10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	2.65	ดี	2.69	ดี	2.71	ดี
11. เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายนเกรงกลัวต่อบาปตามหลักศาสนา	2.72	ดี	2.72	ดี	2.75	ดี
12. คำนึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติดีกว่าผลประโยชน์ของตนเอง	2.71	ดี	2.76	ดี	2.75	ดี
รวม	2.71	ดี	2.75	ดี	2.75	ดี

หมายเหตุ ระดับไม่ผ่าน (ค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 1.00-1.50) ระดับพอใช้ (ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50) ระดับดี (ค่าเฉลี่ย 2.51-3.00)

นอกจากนี้ยังพบว่าค่านิยมที่ผู้ปกครองต้องการปลูกฝังให้บุตรหลานมากที่สุด คือ ข้อ 4 ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อม รองลงมาคือ ข้อ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และข้อ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ตามลำดับ

ตาราง 6.23 ค่านิยมที่ผู้ปกครองต้องการปลูกฝังให้กับบุตรหลาน

อันดับ	ค่านิยมที่ผู้ปกครองต้องการปลูกฝังให้กับบุตรหลาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	ข้อ 4 ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อม	152	18.38
2	ข้อ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์	134	16.20
3	ข้อ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	91	11.00
4	ข้อ 2 ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม	83	10.04
5	ข้อ 6 มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เพื่อแผ่และแบ่งปัน	77	9.31
6	ข้อ 9 มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	66	7.98
7	ข้อ 8 มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่	52	6.29
8	ข้อ 10 รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	48	5.80
9	ข้อ 11 เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักศาสนา	44	5.32
10	ข้อ 12 คำนึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง	37	4.47
11	ข้อ 5 รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย อันงดงาม	25	3.02
12	ข้อ 7 เ้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	18	2.18
รวม		827	100.00

ตอนที่ 2 วิธีการส่งเสริมค่านิยมของสถานศึกษาตามนโยบายค่านิยม 12 ประการในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา

ข้อมูลในส่วนนี้เป็นข้อมูลจากการลงพื้นที่ที่ตรวจเยี่ยมสถานศึกษาจำนวน 79 แห่งทั่วประเทศ ในสถานศึกษาทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ซึ่งกระจายตามภูมิภาคต่างๆ ภูมิภาคละ 4 แห่ง (รายละเอียดแสดงในบทที่ 3) การกำหนดสถานศึกษาที่ใช้การตรวจเยี่ยมในพื้นที่ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยคัดเลือกสถานศึกษาที่มีการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ทั้งนี้ เกณฑ์การคัดเลือกสถานศึกษาจะอิงผลการดำเนินงานด้านการส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนที่เข้าข่ายสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติแบบปกติทั่วไปกับสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติดี โดยข้อมูลที่ใช้ในการคัดเลือกได้มาจากการแนะนำของจากศึกษานิเทศก์ในพื้นที่และรางวัลที่สถานศึกษาได้รับ

การลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมสถานศึกษาต่างๆ ต้องการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาผู้เรียนตามนโยบายค่านิยม 12 ประการ โดยมีข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของสถานศึกษา สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในของสถานศึกษาที่ส่งเสริมค่านิยม รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ เช่น การประชาสัมพันธ์ การสร้างรายวิชาเฉพาะที่ส่งเสริมค่านิยม การสอดแทรกการส่งเสริมค่านิยมในรายวิชา และกิจกรรมอื่นๆ ที่ส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ

สภาพการดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการในสถานศึกษาซึ่งจำแนกตามระดับการปฏิบัติ (ปกติ/ดี) และระดับการศึกษา ข้อมูลในส่วนนี้ได้จากการแปลงข้อมูลเชิงคุณภาพ

เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ โดยหน่วยของการวิเคราะห์ (unit of analysis) เป็นจำนวนสถานศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีการอภิปรายและกล่าวถึงในระดับมากในเรื่องการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ พบว่าสถานศึกษาในแต่ละระดับที่มีการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการในรูปแบบต่างๆ ระหว่างกลุ่มที่มีการปฏิบัติแบบปกติกับปฏิบัติดีจะไม่เห็นความแตกต่างกันอย่างเด่นชัด และมีข้อสังเกตว่าในบางรูปแบบของการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ สถานศึกษาในกลุ่มที่มีการปฏิบัติแบบปกติมีการส่งเสริมค่านิยมในสัดส่วนที่มากกว่ากลุ่มที่มีการปฏิบัติดี ยกเว้นในกลุ่มของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ที่พบว่าสถานศึกษาในกลุ่มปฏิบัติดีส่วนใหญ่มีการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการในสัดส่วนที่มากกว่ากลุ่มสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติแบบปกติ ที่เห็นเด่นชัดคือ การประชาสัมพันธ์นโยบายค่านิยมและการมีส่วนร่วมของชุมชน

ตาราง 6.24 วิธีการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ในมุมมองของพื้นที่กรณีศึกษา

วิธีการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา		อาชีวศึกษา		อุดมศึกษา (19 แห่ง)
	ปกติ (10 แห่ง)	ดี (10 แห่ง)	ปกติ (10 แห่ง)	ดี (10 แห่ง)	ปกติ (10 แห่ง)	ดี (10 แห่ง)	
1. การจัดสภาพนอกชั้นเรียนที่ส่งเสริมค่านิยม	6	5	8	10	2	4	1
2. การจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนที่ส่งเสริมค่านิยม	4	3	8	8	2	1	1
3. การประชาสัมพันธ์นโยบายค่านิยม	3	2	3	10	2	2	7
4. การจัดรายวิชาเฉพาะที่ส่งเสริมค่านิยม	2	2	3	3	0	0	1
5. การบูรณาการกับกิจกรรมการเรียนการสอน	10	8	10	10	8	7	8
6. กิจกรรมเสริมหลักสูตร	7	6	9	10	3	5	5
7. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	9	8	9	10	7	7	12
8. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	4	6	7	6	2	1	2
9. การมีส่วนร่วมของชุมชน	5	6	4	8	3	2	2

หมายเหตุ ตัวเลขในตารางเป็นจำนวนกลุ่มและจำนวนสถานศึกษาที่เสนอสาระในประเด็นนั้นๆ ในการตรวจเยี่ยมพื้นที่ สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาไม่สามารถระบุได้ว่ามีระดับการปฏิบัติดีหรือปกติ จึงเก็บข้อมูลแบบไม่จำแนกกลุ่ม

ผลการวิเคราะห์วิธีการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ของสถานศึกษาพบว่าในภาพรวมสถานศึกษามีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างไรวิชาให้สอดคล้องกับนโยบายค่านิยม (M = 2.46) มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อส่งเสริมค่านิยมของผู้เรียน (M = 2.44) และจัดให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการส่งเสริมค่านิยมของผู้เรียน (M = 2.24) อยู่ในระดับพอใช้

เมื่อพิจารณาจำแนกตามระดับชั้น พบว่าสถานศึกษาระดับ ปวส. และอุดมศึกษา มีการใช้วิธีการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ต่ำกว่าระดับชั้นอื่น และเป็นที่น่าสังเกตว่าสถานศึกษาทุกระดับ จัดให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการส่งเสริมค่านิยมของผู้เรียนอยู่ในระดับพอใช้

ตาราง 6.25 วิธีการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ของสถานศึกษา

วิธีการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ	ประถมศึกษา (n=834)		ม.ต้น (n=595)		ม.ปลาย (n=544)		ปวช. (n=426)		ปวส. (n=288)		อุดมศึกษา (n=436)		รวม (n=3,123)	
	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ
1. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาให้สอดคล้องกับนโยบายค่านิยม	2.61	ดี	2.50	พอใช้	2.45	พอใช้	2.49	พอใช้	2.36	พอใช้	2.17	พอใช้	2.46	พอใช้
2. จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อส่งเสริมค่านิยมของผู้เรียน	2.54	ดี	2.45	พอใช้	2.37	พอใช้	2.53	ดี	2.42	พอใช้	2.20	พอใช้	2.44	พอใช้
3. จัดให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการส่งเสริมค่านิยมของผู้เรียน	2.39	พอใช้	2.23	พอใช้	2.07	พอใช้	2.47	พอใช้	2.24	พอใช้	1.94	พอใช้	2.24	พอใช้

หมายเหตุ ระดับไม่ผ่าน (ค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 1.00-1.50) ระดับพอใช้ (ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50) ระดับดี (ค่าเฉลี่ย 2.51-3.00)

ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มพบว่าผู้เกี่ยวข้องระดับเขตพื้นที่และระดับสถานศึกษาต่างให้ข้อมูลสอดคล้องกันว่าวิธีการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ที่มีการอภิปรายและกล่าวถึงในระดับมาก คือ การบูรณาการกับกิจกรรมการเรียนการสอน ระดับรองลงมาคือ กิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นอกจากนั้นผู้เกี่ยวข้องระดับเขตพื้นที่ไม่มีการอภิปรายและกล่าวถึงวิธีการส่งเสริมค่านิยมจากการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนเลย ในขณะที่ผู้เกี่ยวข้องระดับเขตสถานศึกษามีการอภิปรายและกล่าวถึงวิธีการส่งเสริมดังกล่าว

ตาราง 6.26 วิธีการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการของสถานศึกษา ในมุมมองของเขตพื้นที่กับสถานศึกษา

วิธีการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ	ระดับเขตพื้นที่		ระดับสถานศึกษา		
	พื้นฐาน	อาชีวศึกษา*	พื้นฐาน	อาชีวศึกษา	พื้นฐาน
1. การบูรณาการกับกิจกรรมการเรียนการสอน	5 ใน 9	5 ใน 5	7 ใน 9	7 ใน 9	9 ใน 9
2. กิจกรรมเสริมหลักสูตร	4 ใน 9	2 ใน 5	6 ใน 9	6 ใน 9	8 ใน 9
3. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4 ใน 9	2 ใน 5	5 ใน 9	5 ใน 9	8 ใน 9
4. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	0	0	2 ใน 9	3 ใน 9	1 ใน 9
5. การมีส่วนร่วมของชุมชน	0	0	2 ใน 9	4 ใน 9	2 ใน 9

หมายเหตุ ตัวเลขในตารางเป็นจำนวนกลุ่มที่เสนอสาระในประเด็นนั้นๆ ของข้อมูลการสนทนากลุ่ม

*ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาค

ตัวอย่างวิธีการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการของสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติระดับดี

จากการตรวจเยี่ยมพื้นที่กรณีศึกษาที่มีระดับการปฏิบัติดีพบว่ามีการส่งเสริมค่านิยมโดยบูรณาการกับกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รายละเอียดวิธีการส่งเสริมค่านิยมทั้ง 12 ประการ สามารถสรุปได้ดังนี้

ค่านิยมที่ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

สถานศึกษาทุกระดับส่งเสริมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้แก่ผู้เรียนโดยให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวกับชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เช่น กิจกรรมเข้าแถวเคารพธงชาติ กิจกรรมตักบาตรและเวียนเทียนในวันสำคัญทางศาสนา รวมทั้งมีการสอดแทรกเนื้อหาที่ช่วยส่งเสริมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ในการจัดการเรียนการสอน เช่น การยกตัวอย่างพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ เพื่อให้ผู้เรียนซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณที่พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ได้ทำให้กับประเทศชาติ

ค่านิยมที่ 2 ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม

การส่งเสริมความซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม ของสถานศึกษาในแต่ละระดับมีวิธีการที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ระดับประถมศึกษาใช้วิธีการส่งเสริมผ่านกิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด และเนตรนารี ส่วนระดับมัธยมศึกษาใช้วิธีการส่งเสริมผ่านกิจกรรมจิตอาสาเพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม ในขณะที่ระดับอาชีวศึกษาใช้วิธีการส่งเสริมผ่านการทำโครงการคนดีศรีอาชีวะ เพื่อปลูกฝังให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของการทำงานเพื่อสังคม ส่วนระดับอุดมศึกษาใช้วิธีการส่งเสริมโดยจัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้นักศึกษามีคุณลักษณะที่ดีตามอัตลักษณ์ของสถาบัน

ค่านิยมที่ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์

สถานศึกษาทุกระดับส่งเสริมความกตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ให้แก่ผู้เรียนโดยจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ กิจกรรมไหว้ครู เป็นต้น รวมทั้งมีการปลูกฝังค่านิยมนี้แก่นักเรียนในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น สอนให้นักเรียนไหว้พ่อแม่ก่อนออกจากบ้านและเมื่อกลับถึงบ้าน

ค่านิยมที่ 4 ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อม

การส่งเสริมความใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อม ของสถานศึกษาในแต่ละระดับมีวิธีการที่แตกต่างกัน กล่าวคือสถานศึกษาระดับประถมศึกษาใช้วิธีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้นักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ส่วนระดับมัธยมศึกษาใช้วิธีการส่งเสริมผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น กิจกรรมการเขียนเรียงความ การจัดทำหนังสือเล่มเล็ก การจัดบอร์ดเพื่อให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ เป็นต้น ในขณะที่ระดับอาชีวศึกษาใช้วิธีการส่งเสริมโดยให้นักศึกษาทำโครงงานต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาสังคม ซึ่งนักศึกษาจะต้องค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาให้สำเร็จ ส่วนระดับอุดมศึกษาใช้วิธีการส่งเสริมโดยการปลูกฝังเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับนักศึกษาในการจัดการเรียนการสอนแต่ละวิชา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

ค่านิยมที่ 5 รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม

สถานศึกษาทุกระดับส่งเสริมให้ผู้เรียนรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย อันงดงาม โดยผ่านการจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันสำคัญทางศาสนา วันลอยกระทง เป็นต้น นอกจากนี้สถานศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาใช้วิธีการส่งเสริมค่านิยมนี้โดยการสอดแทรกในการจัดการเรียนการสอนในวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ภาษาไทย ศิลปะ และการงานอาชีพ รวมทั้งสถานศึกษาระดับอุดมศึกษายังมีการจัดโครงการที่เกี่ยวข้องกับประเพณีในท้องถิ่นอย่างน้อย 1 โครงการในทุกปี

ค่านิยมที่ 6 มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เพื่อแผ่และแบ่งปัน

สถานศึกษาในแต่ละระดับการศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เพื่อแผ่และแบ่งปัน โดยใช้วิธีการที่แตกต่างกัน กล่าวคือสถานศึกษาระดับประถมศึกษาใช้วิธีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนและผู้ปกครองร่วมกันทำความดี ส่วนสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาใช้วิธีการส่งเสริมผ่านการมอบหมายให้นักเรียนและนักศึกษาทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ให้กับสังคม ในขณะที่สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาใช้วิธีการส่งเสริมผ่านกิจกรรมของสโมสรนักศึกษา เช่น การนิมนต์พระมาสอนเรื่องค่านิยม 12 ประการในชีวิตประจำวัน และการอบรมคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักศึกษา

ค่านิยมที่ 7 เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สถานศึกษาทุกระดับส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ผ่านกิจกรรมการเลือกตั้งหัวหน้าห้อง การเลือกตั้งประธานนักเรียน และนักศึกษา แต่วิธีการที่ใช้จะมีความเข้มข้นมากขึ้นตามระดับชั้นของผู้เรียน กล่าวคือสถานศึกษาระดับประถมศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งประธานนักเรียน ส่วนสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีความหลากหลายมากขึ้น เช่น การเลือกตั้งหัวหน้าห้อง การเลือกตั้งประธานนักเรียน การเข้าร่วมฟังการหาเสียงของผู้สมัครประธานนักเรียน ในขณะที่สถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษามีการเลือกตั้งองค์กรนักศึกษาโดยจำลองการเลือกตั้งให้เหมือนการเลือกตั้งจริงในระดับประเทศ

ค่านิยมที่ 8 มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่

สถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่ โดยใช้วิธีการที่แตกต่างกัน กล่าวคือ สถานศึกษาระดับประถมศึกษามอบหมายให้นักเรียนแบ่งเวรประจำวันรับผิดชอบทำหน้าที่ต่างๆ เช่น การทำหน้าที่ยกธงให้นักเรียนข้ามถนนในช่วงเช้า สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาส่งเสริมให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน และมีการสอดแทรกเรื่องระเบียบวินัยและการมีสัมมาคารวะในการจัดการเรียนการสอน ในขณะที่สถานศึกษาระดับอาชีวศึกษามีการจัดกิจกรรมให้นักศึกษาเข้าวัดปฏิบัติธรรม ฝึกวินัย ฝึกสมาธิ ก่อนที่นักศึกษาจะออกไปฝึกงานในสถานประกอบการ ส่วนสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาใช้วิธีการแจ้งกฎระเบียบในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักศึกษารับทราบ

ค่านิยมที่ 9 มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

สถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยใช้วิธีการที่แตกต่างกัน กล่าวคือสถานศึกษาระดับประถมศึกษาใช้วิธีการส่งเสริมผ่านโครงการธนาคารความดี ส่วนสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาใช้วิธีการส่งเสริมให้ผู้เรียนนำแนวคิดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ในขณะที่สถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาใช้วิธีการจัดโครงการให้นักศึกษาฝึกอาชีพร่วมกับหน่วยงานในโครงการพระราชดำริ เพื่อให้ให้นักศึกษาได้เรียนรู้พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ส่วนสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาใช้วิธีการจัดกิจกรรมสืบสานพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ค่านิยมที่ 10 รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้วิธีการที่แตกต่างกัน กล่าวคือสถานศึกษาระดับประถมศึกษาให้นักเรียนทำบัญชีรายรับรายจ่าย และส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้แนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษามีการจัดกิจกรรมธนาคารในโรงเรียน ให้นักเรียนทำบัญชีรายรับรายจ่าย และให้นักเรียนปลูกพืชเพื่อเก็บไปใช้ในการปรุงอาหารกลางวัน ในขณะที่สถานศึกษาระดับอาชีวศึกษามีการจัดตั้งธนาคารภายในวิทยาลัย เพื่อส่งเสริมการออมเงิน และมีการจัดศูนย์การเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาการศึกษาทั่วไปและการจัดกิจกรรมค่าย

ค่านิยมที่ 11 เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอาย เกรงกลัวต่อบาปตามหลักศาสนา

สถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอาย เกรงกลัวต่อบาปตามหลักศาสนา กล่าวคือสถานศึกษาระดับประถมศึกษาจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมกับชุมชน เช่น การจัดทีมฟุตบอลในชุมชน การร่วมกับชุมชนในการต่อต้านยาเสพติด กิจกรรมการบวชอุบาสกอุบาสิกา การจัดกิจกรรมกีฬาในชุมชน เป็นต้น ส่วนสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษามีการจัดกิจกรรมรณรงค์การเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพ การป้องกันตนเองจากยาเสพติด การรณรงค์กิจกรรมทางเพศศึกษาในการป้องกันตนเองไม่ให้ท้องในวัยเรียน เป็นต้น ในขณะที่สถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาจัดกิจกรรมกีฬาประจำปี โครงการค่ายพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพความเป็นผู้นำ และโครงการค่ายคุณธรรมจริยธรรม แสงธรรมส่องชีวิต เป็นต้น ส่วนสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาส่งเสริมให้นักศึกษาทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในการปรับตัวและยอมรับการเสียเปรียบและได้เปรียบ

ค่านิยมที่ 12 คำนึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

สถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนคำนึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเองโดยให้ผู้เรียนทำกิจกรรมจิตอาสาเพื่อพัฒนาชุมชน กล่าวคือสถานศึกษาระดับประถมศึกษาให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในเทศกาลต่างๆ ส่วนสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาให้นักเรียนช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดด้วยการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นคณะสี ในขณะที่สถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาพานักศึกษาไปปลูกป่าหรือทำกิจกรรมเพื่อสังคมในโอกาสต่างๆ ส่วนสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาจัดกิจกรรมออกค่ายเพื่อพัฒนาชุมชน

ตาราง 6.27 ตัวอย่างวิธีการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการของสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติระดับดี

ค่านิยม	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อาชีวศึกษา	อุดมศึกษา
1. ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	<ul style="list-style-type: none"> • การจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ และการสอดแทรกการจัดการเรียนรู้ เช่น การยกตัวอย่างพระราชกรณียกิจ ข้าราชการกรมบ้านเมืองเพื่อให้ให้นักเรียนนำมาวิเคราะห์สภาพปัญหา การหาทางออก การอภิปรายบทบาทของตัวละครในสถานการณ์ที่ศึกษา เป็นกิจกรรมในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ซึ่งสามารถสอดแทรกได้ในทุกรายวิชา 	<ul style="list-style-type: none"> • การจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ และการสอดแทรกการจัดการเรียนรู้ เช่น การยกตัวอย่างพระราชกรณียกิจ ข้าราชการกรมบ้านเมืองเพื่อให้ให้นักเรียนนำมาวิเคราะห์สภาพปัญหา การหาทางออก การอภิปรายบทบาทของตัวละครในสถานการณ์ที่ศึกษา เป็นกิจกรรมในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ซึ่งสามารถสอดแทรกได้ในทุกรายวิชา 	<ul style="list-style-type: none"> • การจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ และการสอดแทรกการจัดการเรียนรู้ การปลูกฝังจิตสำนึกให้นักเรียนปฏิบัติเป็นประจำพร้อมกับรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เช่น ศาสนาจะจัดให้นักเรียนมีการแผ่เมตตา และสงบนิ่งทุกวันตอนเช้า 	<ul style="list-style-type: none"> • การจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ โดยส่วนกลางของมหาวิทยาลัย เช่น การตักบาตรในวันสำคัญทางชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ และการสอดแทรกการจัดการเรียนรู้
2. ซื่อสัตย์ เสียสละอดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม	<ul style="list-style-type: none"> • การปลูกฝังผ่านกิจกรรมลูกเสือ และยุวกาชาด โดยให้ได้รับรู้แนวคิดของการเป็นลูกเสือ เนตรนารีหรือยุวกาชาด ซึ่งเป็นแนวคิดที่มุ่งอบรมสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม คุณงามความดี และการเอาตัวรอดตลอดจนการอยู่ร่วมกันในสังคมให้แก่นักเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> • กิจกรรมจิตอาสาในโครงการที่สอนน้อง โดยให้เป็นจิตอาสาในการสอนน้องในวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาไทย หรือสอนทำกิจกรรมอะไรต่างๆ รวมทั้งเป็นจิตอาสาเนื่องวันสำคัญต่างๆ ในเรื่องของการทำงานทำความสะอาดสถานที่ 	<ul style="list-style-type: none"> • โครงการส่งเสริมคนดีศรีอาชีวะ เป็นการสร้างการรับรู้โดยให้นักศึกษามีความภาคภูมิใจกับคนในสาขาที่ตนศึกษา รับรู้รับทราบคุณลักษณะที่ดีในการอาสาเพื่อพัฒนาสังคม เป็นการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับคุณค่าของการทำงานเพื่อสังคม 	<ul style="list-style-type: none"> • การจัดโครงการ/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบบมุ่งเน้นการมีประสบการณ์ตรงแบบเข้มข้น การสื่อสารและปลูกฝังอัตลักษณ์ของสถาบันให้แก่ผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์	<ul style="list-style-type: none"> • การจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ โดยเชิญผู้ปกครองมาร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน อีกทั้งยังมีกิจกรรมในวันครู และวันไหว้ครูอีกด้วย 	<ul style="list-style-type: none"> • การจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ โดยเชิญผู้ปกครองมาร่วมทำกิจกรรมที่โรงเรียน อีกทั้งยังมีกิจกรรมในวันครู และวันไหว้ครูอีกด้วย 	<ul style="list-style-type: none"> • การปลูกฝังนักศึกษา เช่น ก่อนมาโรงเรียนให้ยกมือไหว้คุณพ่อคุณแม่ หลังจากกลับไปก็ให้ไหว้คุณพ่อคุณแม่ หรือถ้าไปสมัครงานไม่ใช่ญาติพี่น้อง แต่ก็สามารถยกมือไหว้ได้ 	<ul style="list-style-type: none"> • การจัดกิจกรรมวันไหว้ครู ก่อนเปิดภาคการศึกษา
4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อม	<ul style="list-style-type: none"> • การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ได้แก่ การสร้างแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ให้เอื้ออำนวยความสะดวกต่อการแสวงหาความรู้ของนักเรียน เช่น การจัดห้องค้นคว้า การจัดบอร์ดหนังสือ และสื่อที่ทำให้เกิดแรงงูใจในการเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> • การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น กิจกรรมโครงงาน กิจกรรมการเขียนเรียงความ กิจกรรมการกล่าวสุนทรพจน์ กิจกรรมการจัดทำหนังสือเล่มเล็ก การจัดบอร์ดความรู้ต่างๆ โดยให้นักเรียนค้นคว้าแสวงหาความรู้และนำมาเผยแพร่ 	<ul style="list-style-type: none"> • การเรียนรู้ผ่านการทำ project ต่างๆ ตัวอย่าง เช่น สายช่าง นักเรียนต้องค้นคว้าหาความรู้ในการแก้ปัญหาที่พบแล้วนำมาทดลองทดสอบจนสามารถแก้ปัญหาที่ครูกำหนดภาระงานให้ได้ 	<ul style="list-style-type: none"> • การปลูกฝังเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับนักศึกษาตลอดเวลาโดยผ่านการสอดแทรกในแต่ละรายวิชา
5. รักษาวัฒนธรรม ประเพณีไทย อิงคตงาม	<ul style="list-style-type: none"> • การจัดกิจกรรมวันสำคัญ เช่น วันสำคัญทางศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันเข้าพรรษา วันลอยกระทง รวมถึงการสอดแทรกการสอนในวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ภาษาไทย ศิลปะและการงานอาชีพ 	<ul style="list-style-type: none"> • การจัดให้มีการตักบาตรตอนเช้าของทุกสัปดาห์ รวมถึงการจัดการกิจกรรมวันสำคัญ เช่น วันสำคัญทางศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันเข้าพรรษา วันลอยกระทง และการสอดแทรกการสอนในวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ภาษาไทย ศิลปะและการงานอาชีพ 	<ul style="list-style-type: none"> • โครงการวันสำคัญของชาติและศาสนา เป็นการสร้างการรับรู้ผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การประกวดการวาดภาพ การเขียนเรียงความ 	<ul style="list-style-type: none"> • จัดโครงการที่เกี่ยวข้องกับประเพณีในท้องถิ่นอย่างน้อย 1 โครงการ ในทุกปี

ตาราง 6.27 (ต่อ)

ค่านิยม	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อาชีวศึกษา	อุดมศึกษา
6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ ห่วงดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน	<ul style="list-style-type: none"> การจัดกิจกรรมโดยให้นักเรียนและผู้ปกครองเข้าร่วมเขียนปฏิธานความดีที่ตนเองประสงค์จะทำภายในปีนั้นๆ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล 	<ul style="list-style-type: none"> การร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกโดยการเป็นจิตอาสาหรือบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนเน้นชุมชนบริเวณใกล้เคียงโรงเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> การให้นักศึกษาไปทำประโยชน์ที่สอดคล้องกับค่านิยมข้อต่างๆ แล้วถ่ายภาพและขอฉายเขียนเพื่อนำมาส่งอาจารย์ เพื่อนำมาส่งอาจารย์ 	<ul style="list-style-type: none"> ส่งเสริมผ่านกิจกรรมของสโมสรนักศึกษา คือ การนิมนต์พระมาสอนเรื่องค่านิยม 12 ประการในการใช้ชีวิตประจำวันและอบรมคุณธรรมจริยธรรมให้นักศึกษา
7. เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	<ul style="list-style-type: none"> การจัดให้มีร่วมฟังการหาเสียงประธานนักเรียน การเลือกตั้งประธานนักเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> กิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับการเลือกตั้งหัวหน้าห้อง การเลือกตั้งประธานสหกรณ์ การจัดให้มีร่วมฟังการหาเสียงประธานนักเรียน การเลือกตั้งประธานนักเรียน เป็นต้น 	<ul style="list-style-type: none"> การจัดกิจกรรมผ่านองค์การนักศึกษา จะจัดให้มีการเลือกตั้งองค์การนักศึกษา มีการหาเสียง จัดกลุ่มนำเสนอโยบาย มีเวทีกลางแจ้งให้ประกาศนโยบายของแต่ละกลุ่ม เดินตามห้องเรียนต่างๆ เพื่อหาเสียง และมีการจัดทำสถานการณ์เลียนแบบนักข่าว เพื่อหยังเสียง รายงานผล เสมือนการจำลองการเลือกตั้งในระดับประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> การจัดกิจกรรมผ่านองค์การนักศึกษา จะจัดให้มีการเลือกตั้งองค์การนักศึกษา มีการหาเสียง จัดกลุ่มนำเสนอโยบาย มีเวทีกลางแจ้งให้ประกาศนโยบายของแต่ละกลุ่ม
8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่	<ul style="list-style-type: none"> การแบ่งเวรประจำวันให้นักเรียนร่วมกันรับผิดชอบในการทำหน้าที่ยกธงให้เพื่อนหรือน้อง ข้ามถนนหน้าโรงเรียน หรือทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลกฎระเบียบของโรงเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> การทำตัวเป็นแบบอย่างของครู ทุกครั้งที่เจอกัน ตอนเช้าและกลับบ้าน ตอนเย็นจะยกมือไหว้สวัสดิกัน รวมถึงการสอดแทรกการสอนในวิชาต่างๆ 	<ul style="list-style-type: none"> การเข้าวัดปฏิบัติธรรม ฟิสิกวินัย ก่อนที่นักศึกษาจะออกไปฝึกงาน โดยนักศึกษาจะไปฟิสิกวินัย อยู่ที่วัดก่อนประมาณ 1 สัปดาห์ 	<ul style="list-style-type: none"> การกำหนดกฎระเบียบในการใช้ห้องต่างๆ การเข้ารับบริการในแต่ละส่วนงาน ระเบียบว่าด้วยการแต่งกายและด้านอื่นๆ
9. มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	<ul style="list-style-type: none"> โครงการธรรมาคารความดี ที่มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนทำความดีต่างๆ ที่สะท้อนมาจากค่านิยมหลัก 12 ประการทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> การปลูกฝังการดำเนิน การแบบสามห่วงคือการรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง โดยปลูกฝังอยู่เป็นประจำให้กับนักเรียน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเองที่ดี 	<ul style="list-style-type: none"> โครงการฝึกอาชีพร่วมกับหน่วยงานตามพระราชดำริ เป็นการสร้างการรับรู้ผ่านการศึกษาพระราชดำรัสแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และพระราชดำรัสอื่นๆ 	<ul style="list-style-type: none"> การจัดกิจกรรมผ่านชมรมต่างๆ ในการสืบสานพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	<ul style="list-style-type: none"> การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การให้นักเรียนทำบุญบริจาคเงินรายจ่าย อีกทั้งการส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ 	<ul style="list-style-type: none"> กิจกรรมธรรมาคารในโรงเรียน กิจกรรมปลูกพืชสำหรับโครงการอาหารกลางวัน การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย 	<ul style="list-style-type: none"> สถานศึกษาได้มีการจัดกิจกรรมชมรมเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวทางศูนย์การเรียนรู้ SMART และมีการจัดตั้งธรรมาคารภายในวิทยาลัย เพื่อส่งเสริมการออมเงิน โดยนักศึกษาสามารถฝากเงินและได้รับเงินปันผล 	<ul style="list-style-type: none"> การสอดแทรกหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในรายวิชาศึกษาทั่วไป ซึ่งนิสิตทุกคนจะต้องเรียน รวมทั้งการจัดค่ายเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง
11. เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายนเกรงกลัวต่อบาปตามหลักศาสนา	<ul style="list-style-type: none"> การสร้างสภาพแวดล้อมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม กับชุมชน เช่น การจัดทีมฟุตบอลร่วมกับชุมชนในหมู่บ้าน การจัดกีฬา กับชุมชน การร่วมกับชุมชนต่อต้านการค้ายาเสพติด ในโรงเรียน กิจกรรมเข้ารวมการบวชอุบาสิกาอุบาสิกาของชุมชน การถือศีลปฏิบัติสมาธิในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา 	<ul style="list-style-type: none"> การสร้างการรับรู้โดยการให้จัดกิจกรรมการรณรงค์การเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพ การป้องกันตนเองจากยาเสพติด การรณรงค์กิจกรรมทางเพศศึกษาในการป้องกันตนเองไม่ให้ท้องในวัยเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> โครงการกิจกรรมกีฬา กิจกรรมด้านธรรมะ เช่น กิจกรรมกีฬาสี่ประจําปี โครงการค่ายพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เพื่อพัฒนาศักยภาพความเป็นผู้นำ โครงการค่ายคุณธรรมจริยธรรมส่งเสริมสติปัญญาธรรมะและปฏิบัติตนเป็นคนดีของสังคม 	<ul style="list-style-type: none"> การทำงานร่วมกันของนักศึกษา กุฎของหมู่คณะ กุฎของชมรม วินัยของการทำงานร่วมกับทีม จะช่วยบ่มเพาะนักศึกษาให้ปรับใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำใจเมื่อต้องอยู่ร่วมกับสังคมยอมรับ การเสียเปรียบและได้เปรียบ

ตาราง 6.27 (ต่อ)

ค่านิยม	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อาชีวศึกษา	อุดมศึกษา
12. ค่านิยมผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ โดยให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของสังคมในเทศกาลต่างๆ เช่น วันสำคัญของชาติ กิจกรรมวันแม่ วันพ่อ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา 	<ul style="list-style-type: none"> การปลูกฝังผ่านกิจกรรมคณะสี โดยเน้นในเรื่องของการปฏิบัติกรดูแลพื้นที่รับผิดชอบให้มีความสะอาด 	<ul style="list-style-type: none"> การจัดกิจกรรมจิตอาสา โดยพานักศึกษาไปปลูกป่า ทำกิจกรรมข้างนอกช่วยเหลือสังคมอะไรอย่างนี้ครับ 	<ul style="list-style-type: none"> การออกค่ายเพื่อให้นักศึกษาได้เผยแพร่ความรู้เรื่องต่างๆ ให้กับชุมชนที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียน หรือชุมชน

ตอนที่ 3 ปัจจัยความสำเร็จ และปัญหาอุปสรรคของการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ

3.1 ปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ

ปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ เป็นข้อมูลจากการสนทนากลุ่มจากระดับเขตพื้นที่และระดับสถานศึกษา มีผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในระดับเขตพื้นที่จากระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 9 กลุ่ม ระดับอาชีวศึกษา 5 กลุ่ม และตัวแทนระดับสถานศึกษา 27 กลุ่ม รวมทั้งข้อมูลจากการตรวจเยี่ยมพื้นที่ จำนวน 79 แห่ง ในส่วนนี้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ระดับเขตพื้นที่ และระดับสถานศึกษา

3.1.1 ระดับเขตพื้นที่

ข้อมูลการสนทนากลุ่มระดับเขตพื้นที่ พบว่าปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการภายในสถานศึกษาที่มีการอภิปรายและกล่าวถึงในระดับมาก คือ “นโยบายค่านิยม 12 ประการสอดคล้องกับการดำเนินงานปกติของสถานศึกษา” โดยศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาคทุกกลุ่ม (ร้อยละ 100) อภิปรายและกล่าวถึงมากกว่าของเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2 ใน 9 กลุ่ม หรือร้อยละ 22) ส่วนปัจจัยภายนอกสถานศึกษาที่อภิปรายและกล่าวถึงในระดับมาก คือ “ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการปลูกฝังและเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติตามค่านิยม” แต่จำนวนกลุ่มที่อภิปรายและกล่าวถึงไม่แตกต่างกันอย่างชัดเจนระหว่างเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐานกับศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาค

ตาราง 6.28 ปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ระดับเขตพื้นที่

ปัจจัยความสำเร็จ	ระดับเขตพื้นที่	
	พื้นฐาน	อาชีวศึกษา*
ปัจจัยภายในสถานศึกษา		
1. นโยบายค่านิยม 12 ประการ สอดคล้องกับการดำเนินงานปกติของสถานศึกษา	2 ใน 9	5 ใน 5
2. ผู้บริหารให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง	2 ใน 9	2 ใน 5
ปัจจัยภายนอกสถานศึกษา		
3. ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการปลูกฝังค่านิยมและเป็นแบบอย่างที่ดี	2 ใน 9	2 ใน 5
4. ชุมชนและหน่วยงานอื่นให้การสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ	3 ใน 9	1 ใน 5

หมายเหตุ ตัวเลขในตารางเป็นจำนวนกลุ่มที่เสนอสาระในประเด็นนั้นๆ ของข้อมูลการสนทนากลุ่ม

*ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาค

ตัวอย่างข้อมูลสนับสนุนปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ

“นโยบายค่านิยม 12 ประการมีความชัดเจน สถานศึกษาชั้นพื้นฐานสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ เนื่องจากเป็นสิ่งที่สถานศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรการศึกษาชั้นพื้นฐานที่กำหนดให้มีการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยมีโครงการ/กิจกรรมต่างๆ รองรับเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว เช่น โครงการวิถีพุทธ โครงการเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นต้น”

“พจนโยบาย ตัวไหนเข้ามา เราจะพยายามบอกโรงเรียนอย่าคิดว่าเป็นการเพิ่มงาน แต่เรากำลังจะทำให้เป็นเรื่องเดียวกัน ให้ไปด้วยกันได้”

ศึกษานิเทศก์ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคกลาง

“การขับเคลื่อนค่านิยม 12 ประการ ลงสู่สถานศึกษาประสบความสำเร็จ เนื่องจากเป็นสิ่งที่สถานศึกษาทำอยู่แล้ว ไม่ใช่เรื่องใหม่”

ศึกษานิเทศก์ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร

“สิ่งสำคัญที่ตัวเองคิดคือ ผู้บริหารต้องให้ความสนใจ และจริงจังในการดำเนินงาน ที่ผ่านมามีเห็นว่าโรงเรียนไหน ผู้บริหารสนใจมาก ลงมาดูเอง กิจกรรมนั้นเป็นไปได้ดีด้วยดี นักเรียนเองก็ได้เต็มที่ ในทางกลับกันโรงเรียนไหนผู้บริหารปล่อย ไม่ตามมาก นักเรียนเองก็ได้ตามสภาพ”

ศึกษานิเทศก์ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคเหนือ

“การขับเคลื่อนนโยบายขึ้นกับการตอบสนองของผู้บริหารวิทยาลัยเป็นหลัก ถ้าผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญ ความร่วมมือในการปฏิบัติตามนโยบายจะไม่มี”

ศึกษานิเทศก์ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพศึกษาภาคเหนือ

“ไม่ใช่เฉพาะนักเรียนอย่างเดียว ผู้ปกครองด้วย รวมถึงบุคลากร พ่อค้า แม่ค้า ในตลาดที่อยู่ใกล้บริเวณสถานศึกษาด้วย ต้องช่วยกัน”

ศึกษานิเทศก์ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือและกรุงเทพมหานคร

“หลายกิจกรรมโรงเรียนไม่สามารถดำเนินการโดยลำพังได้ ต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชน ดังนั้น สิ่งสำคัญที่ทำให้สำเร็จของโรงเรียนคือ ชุมชนในการให้การสนับสนุนอย่างเต็มศักยภาพ”

ศึกษานิเทศก์ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคเหนือ

3.1.2 ระดับสถานศึกษา

ข้อมูลการสนทนากลุ่มระดับสถานศึกษา พบว่าปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการภายในสถานศึกษาที่มีการอภิปรายและกล่าวถึงในระดับมากคือ “ผู้บริหารให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง” (จำนวน 1 ใน 9 กลุ่ม หรือร้อยละ 11 ของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 ใน 9 กลุ่ม หรือร้อยละ 78 ของระดับอาชีวศึกษา และจำนวน 9 ใน 9 กลุ่ม หรือร้อยละ 100 ของระดับอุดมศึกษา) ส่วนปัจจัยภายนอกสถานศึกษาที่มีการอภิปรายและกล่าวถึงในระดับมากอีก 2 ประเด็น คือ “ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการปลูกฝังและเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติตามค่านิยม” (จำนวน 5 ใน 9 กลุ่ม หรือร้อยละ 56 ของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 9 ใน 9 กลุ่ม หรือร้อยละ 100 ของระดับอาชีวศึกษาและของระดับอุดมศึกษา) และ “ชุมชนและหน่วยงานอื่นให้การสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ” (จำนวน 9 ใน 9 กลุ่ม หรือร้อยละ 100 ของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 6 ใน 9 กลุ่ม หรือร้อยละ 67 ของระดับอาชีวศึกษา และจำนวน 8 ใน 9 กลุ่ม หรือร้อยละ 89 ของระดับอุดมศึกษา)

ตาราง 6.29 ปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ
ระดับสถานศึกษา

ปัจจัยความสำเร็จ	ระดับสถานศึกษา		
	พื้นฐาน	อาชีวศึกษา	อุดมศึกษา
ปัจจัยภายในสถานศึกษา			
1. นโยบายค่านิยม 12 ประการ สอดคล้องกับการดำเนินงานปกติของสถานศึกษา	0	1 ใน 9	5 ใน 9
2. ผู้บริหารให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง	1 ใน 9	7 ใน 9	9 ใน 9
ปัจจัยภายนอกสถานศึกษา			
3. ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการปลูกฝังค่านิยมและเป็นแบบอย่างที่ดี	5 ใน 9	9 ใน 9	9 ใน 9
4. ชุมชนและหน่วยงานอื่นให้การสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ	9 ใน 9	6 ใน 9	8 ใน 9
5. สื่อมีการประชาสัมพันธ์ค่านิยมอย่างต่อเนื่องผ่านช่องทางที่หลากหลาย	0	3 ใน 9	0

หมายเหตุ ตัวเลขในตารางเป็นจำนวนกลุ่มที่เสนอสาระในประเด็นนั้นๆ ในการสนทนากลุ่ม

ข้อมูลการตรวจเยี่ยมพื้นที่ พบว่าปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการภายในสถานศึกษาที่มีการอภิปรายและกล่าวถึงในระดับมาก คือ “ผู้บริหารให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง” (จำนวน 13 ใน 20 แห่ง หรือร้อยละ 65 ของระดับประถมศึกษา จำนวน 9 ใน 20 แห่ง หรือร้อยละ 45 ของระดับมัธยมศึกษา จำนวน 10 ใน 20 แห่ง หรือร้อยละ 50 ของระดับอาชีวศึกษา และจำนวน 3 ใน 19 กลุ่ม หรือร้อยละ 16 ของระดับอุดมศึกษา) ส่วนปัจจัยภายนอกสถานศึกษาที่มีการอภิปรายและกล่าวถึงในระดับมากใน 2 ประเด็น คือ “ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการปลูกฝังและเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติตามค่านิยม” (จำนวน 19 ใน 20 แห่ง หรือร้อยละ 95 ของระดับประถมศึกษา จำนวน 20 ใน 20 แห่ง หรือร้อยละ 100 ของระดับมัธยมศึกษา จำนวน 17 ใน 20 แห่ง หรือร้อยละ 85 ของระดับอาชีวศึกษา และจำนวน 12 ใน 19 กลุ่ม หรือร้อยละ 63 ของระดับอุดมศึกษา) และ “ชุมชนและหน่วยงานอื่นให้การสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ” (จำนวน 20 ใน 20 แห่ง หรือร้อยละ 100 ของระดับประถมศึกษา จำนวน 18 ใน 20 แห่ง หรือร้อยละ 90 ของระดับมัธยมศึกษา จำนวน 16 ใน 20 แห่ง หรือร้อยละ 80 ของระดับอาชีวศึกษา และจำนวน 15 ใน 19 กลุ่ม หรือร้อยละ 79 ของระดับอุดมศึกษา)

ผลการเปรียบเทียบระหว่างสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติดีกับระดับปกติ พบว่าในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษาที่มีการปฏิบัติดีกับปฏิบัติปกติมีการอภิปรายและกล่าวถึงปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกสถานศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างชัดเจน ยกเว้นในปัจจัยภายนอกประเด็น “ชุมชนและหน่วยงานอื่นให้การสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ” ซึ่งโรงเรียนอาชีวศึกษาที่มีการปฏิบัติปกติทุกแห่ง (จำนวน 10 ใน 10 แห่ง หรือร้อยละ 100) มีการอภิปรายและกล่าวถึงมากกว่าโรงเรียนอาชีวศึกษาที่มีการปฏิบัติดี (จำนวน 6 ใน 10 แห่ง หรือร้อยละ 60)

สถานศึกษาที่มีพื้นที่ตั้งนอกเมือง (จำนวน 13 ใน 18 แห่ง หรือร้อยละ 72) และในเมือง (จำนวน 47 ใน 61 แห่ง หรือร้อยละ 77) ต่างมีการอภิปรายและกล่าวถึงปัจจัยความสำเร็จของ

การดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการในระดับมากสอดคล้องกันในประเด็น “ชุมชนและหน่วยงานอื่นให้การสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ” นอกจากนี้ สถานศึกษาที่มีพื้นที่ตั้งในเมือง (จำนวน 17 ใน 61 แห่งหรือร้อยละ 28) มีการอภิปรายและกล่าวถึงปัจจัยภายในสถานศึกษาในประเด็น “นโยบายค่านิยม 12 ประการ สอดคล้องกับการดำเนินงานปกติของสถานศึกษา” แต่สถานศึกษาที่มีพื้นที่ตั้งในเมืองกลับไม่ได้กล่าวถึงประเด็นดังกล่าวเลย ส่วนปัจจัยภายนอกสถานศึกษาทั้งสามประเด็นไม่พบความแตกต่างอย่างเด่นชัดในการอภิปรายและกล่าวถึงระหว่างสถานศึกษาที่มีพื้นที่ตั้งนอกเมืองกับในเมือง

ตาราง 6.30 ปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการของพื้นที่กรณีศึกษา

ปัจจัยความสำเร็จ	การตรวจเยี่ยมพื้นที่								พื้นที่ตั้ง	
	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา		อาชีวศึกษา		อุดมศึกษา	นอกเมือง	ในเมือง	
	ปกติ (10 แห่ง)	ดี (10 แห่ง)	ปกติ (10 แห่ง)	ดี (10 แห่ง)	ปกติ (10 แห่ง)	ดี (10 แห่ง)	(19 แห่ง)	(18 แห่ง)	(61 แห่ง)	
ปัจจัยภายในสถานศึกษา										
1. นโยบายค่านิยม 12 ประการ สอดคล้องกับการดำเนินงานปกติของสถานศึกษา	2	3	3	3	2	2	2	0	17	
2. ผู้บริหารให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง	7	6	4	5	6	4	3	2	18	
ปัจจัยภายนอกสถานศึกษา										
3. ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการปลูกฝังค่านิยมและเป็นแบบอย่างที่ดี	10	9	10	10	9	8	12	10	32	
4. ชุมชนและหน่วยงานอื่นให้การสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ	10	10	10	8	10	6	15	13	47	
5. สื่อมีการประชาสัมพันธ์ค่านิยมอย่างต่อเนื่องผ่านช่องทางที่หลากหลาย	2	3	0	0	2	3	6	3	13	

หมายเหตุ ตัวเลขในตารางเป็นจำนวนกลุ่มและจำนวนสถานศึกษาที่เสนอสาระในประเด็นนั้นๆ ในการตรวจเยี่ยมพื้นที่ สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาไม่สามารถระบุได้ว่ามีระดับการปฏิบัติดีหรือปกติ จึงเก็บข้อมูลแบบไม่จำแนกกลุ่ม

ตัวอย่างข้อมูลสนับสนุนปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ

“ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ ความสำเร็จของนักเรียน ผู้ปกครองต้องมีส่วนมาเข้าร่วมสนับสนุนให้เป็นรูปธรรม แบบที่ผ่านมามีต้องขอบคุณผู้ปกครองที่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมของโรงเรียน”

ครูระดับประถมศึกษา ภาคเหนือ

“ทุกคนต้องร่วมด้วย ช่วยกัน ประสานการทำงาน เพื่อเด็กๆ ของเรา จึงจะสำเร็จทุกอย่างตามตั้งใจ การส่งเสริมค่านิยมก็เช่นกันทุกภาคส่วนต้องพึ่งพากัน”

ครูระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

“เขตพื้นที่ต้องให้ความร่วมมืออย่างแท้จริง เป็นที่เลี้ยงกับโรงเรียน ไม่ละทิ้งโรงเรียน โรงเรียนของเราที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนต้นแบบการขับเคลื่อนค่านิยม 12 ประการก็เพราะความร่วมมือเอาใจใส่จากเขตพื้นที่”

ครูระดับประถมศึกษา ภาคเหนือ

“ชุมชนบริเวณโดยรอบวิทยาลัยเป็นปัจจัยสำคัญของการทำงานกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน โดยเฉพาะปราชญ์ชาวบ้านที่จะดึงนักเรียนให้เรียนรู้กับชุมชน งานศิลปวัฒนธรรมต้องให้ผู้เรียนซึมซับจากผู้เฒ่า ผู้แก่”

ครูอาจารย์ระดับอาชีวศึกษา ภาคเหนือ

“นักเรียนไปอยู่ที่บ้านมาก ใกล้ชิดกับผู้ปกครองมาก ดังนั้นโรงเรียนจะขอความร่วมมือผู้ปกครองเสมอ ให้อุ่นใจได้ เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุตรหลาน”

ครูระดับประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

“อย่างที่บอกไปว่าบ้านสำคัญ เราต้องช่วยกันดูแล ลูก หลานอย่างจริงๆ... การประชุมผู้ปกครองในทุกเทอม ผอ. ก็ได้ชี้แจงให้ผู้ปกครองได้รับทราบ ต้องร่วมกันแล้ว”

ครูอาจารย์ระดับอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการระดับพื้นที่และระดับสถานศึกษาต่างให้ข้อมูลสอดคล้องกันเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกสถานศึกษา แต่พบความแตกต่างกันในปัจจัยภายในสถานศึกษา กล่าวคือ ระดับเขตพื้นที่มีการอภิปรายและกล่าวถึงในระดับมากในประเด็น “นโยบายค่านิยม 12 ประการ สอดคล้องกับการดำเนินงานปกติของสถานศึกษา” แต่ในระดับสถานศึกษามีการอภิปรายและกล่าวถึงในระดับมากในประเด็น “ผู้บริหารให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง” นอกจากนี้ผลการเปรียบเทียบระหว่างที่ตั้งสถานศึกษาพบว่า ทั้งสถานศึกษาที่มีพื้นที่ตั้งนอกเมือง และในเมืองต่างมีการอภิปรายและกล่าวถึงปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการในระดับมากสอดคล้องกันในประเด็น “ชุมชนและหน่วยงานอื่นให้การสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ”

3.2 ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการเป็นข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มจากระดับเขตพื้นที่และระดับสถานศึกษา มีผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในระดับเขตพื้นที่จากระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 9 กลุ่ม ระดับอาชีวศึกษา 5 กลุ่ม และตัวแทนจากระดับสถานศึกษา 27 กลุ่ม รวมทั้งข้อมูลจากการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา จำนวน 79 แห่ง ในส่วนนี้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ระดับเขตพื้นที่และระดับสถานศึกษา

3.2.1 ระดับเขตพื้นที่

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า ครูอาจารย์ทุกระดับชั้นเห็นด้วยในระดับดีว่านโยบายค่านิยม 12 ประการสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และสอดคล้องกับนโยบายสถานศึกษา แต่กลับเห็นด้วยเพียงแค่ว่าในระบอบพอใช้ว่านโยบายค่านิยม 12 ประการมีความซ้ำซ้อนกับนโยบายอื่นๆ จึงน่าจะมีผลทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคขึ้นในการปฏิบัติตามนโยบายของครูอาจารย์บางกลุ่ม ซึ่งข้อมูลการสนทนากลุ่มระดับเขตพื้นที่ที่มีการอภิปรายและกล่าวถึงในระดับมาก พบว่าผู้เกี่ยวข้องระดับเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐานและศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาคมีความคิดเห็นสอดคล้องกันต่อปัญหาอุปสรรคของการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการในระดับมากที่สุดคือ “ผู้ปฏิบัติยังไม่เห็นความสำคัญของนโยบายค่านิยม” (4 ใน 9 กลุ่มหรือร้อยละ 44 ของระดับเขตพื้นที่การศึกษาพื้นฐาน และ 5 ใน 5 กลุ่มหรือร้อยละ 100 ของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาค) ในขณะที่ผู้เกี่ยวข้องระดับเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐานอภิปรายและกล่าวถึงประเด็น “นโยบายค่านิยม 12 ประการ ไม่มีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน” ในระดับรองลงมา (4 ใน 9 กลุ่มหรือ

ร้อยละ 44) และผู้เกี่ยวข้องของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพศึกษาภาคอภิปรายและกล่าวถึงประเด็น “นโยบายค่านิยม 12 ประการ ไม่มีแนวทางการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน” ในระดับรองลงมา (3 ใน 5 กลุ่มหรือร้อยละ 60)

ตาราง 6.31 ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ระดับเขตพื้นที่

ปัญหาอุปสรรค	ระดับเขตพื้นที่	
	พื้นฐาน	อาชีพศึกษา*
1. ผู้ปฏิบัติยังไม่เห็นความสำคัญของนโยบายค่านิยม	4 ใน 9	5 ใน 5
2. นโยบายค่านิยม 12 ประการ ไม่มีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน	4 ใน 9	2 ใน 5
3. นโยบายค่านิยม 12 ประการ ไม่มีแนวทางการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน	1 ใน 9	3 ใน 5
4. งบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานไม่เพียงพอ	3 ใน 9	0

หมายเหตุ ตัวเลขในตารางเป็นจำนวนกลุ่มที่เสนอสาระในประเด็นนั้นๆ ของข้อมูลการสนทนากลุ่ม

*ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพศึกษาภาค

ตัวอย่างข้อมูลแสดงปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ระดับเขตพื้นที่

“ต้องมีคนสมัครใจในการขับเคลื่อน โดนข้างบนสั่งลงมาว่า โอเค ต้องทำในประมาณนี้ โดยเป็นการบังคับ ...ผลที่เกิดขึ้นมันก็ไม่ perfect แล้วอันที่อยู่มันก็อยู่แบบไม่ยั่งยืน ประมาณว่าเราไปบังคับให้เขาทำ ...ลงไปดูครั้งแรกไม่ต้องไปทำอะไรแล้ว เขาพร้อมที่จะทำ..ฉะนั้น พอถึงสิ้นปี ต้องรายงาน แต่ที่เขาออกมันไม่ใช่เลย”

ศึกษานิเทศก์ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือและกรุงเทพมหานคร

“เขตพื้นที่การศึกษารับนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัด (สพฐ.) โดยผ่านหนังสือสั่งการ ขาดแนวทางในการนำไปปฏิบัติที่ชัดเจน”

ศึกษานิเทศก์ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคใต้

“สถานศึกษาส่วนใหญ่จะไม่ค่อยเข้าใจในนโยบายขับเคลื่อนนะ ทั้งที่มีคู่มือนี้แล้ว ไม่สามารถตอบโจทย์ที่ใช้ให้เข้าใจได้ เพราะจะต้องให้มีความเข้าใจในค่านิยม 12 ประการที่มันครบหมด แต่ตอนนี้ผมมองของผู้บริหารคุยเหมือนจะเข้าใจแต่พอถึงครู ครูไม่เข้าใจว่าทำไมต้องมีการประเมินเยอะแยะมากมายอย่างนี้ ก็คือกลายเป็นภาระของเขา ครูเลยก็เหมือนกันคือมันไม่ได้ใช้”

ศึกษานิเทศก์ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและกรุงเทพมหานคร

3.2.2 ระดับสถานศึกษา

ข้อมูลการสนทนากลุ่มระดับสถานศึกษา พบว่าปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการที่สถานศึกษาระดับการศึกษาพื้นฐานมีการอภิปรายและกล่าวถึงในระดับมาก คือ “ขาดการสนับสนุนจากผู้ปกครอง” (จำนวน 7 ใน 9 กลุ่ม หรือร้อยละ 78) และมีการอภิปรายและกล่าวถึงในระดับน้อยสุด คือ “ผู้ปฏิบัติยังไม่เห็นความสำคัญของนโยบายค่านิยม” (จำนวน 1 ใน 9 กลุ่ม หรือร้อยละ 11) สถานศึกษาระดับอาชีวศึกษามีการอภิปรายและกล่าวถึงในระดับมาก คือ “ผู้ปฏิบัติยังไม่เห็นความสำคัญของนโยบายค่านิยม” (จำนวน 9 ใน 9 กลุ่ม หรือร้อยละ 100) มีการอภิปรายและกล่าวถึงในระดับน้อยสุด คือ “งบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานไม่เพียงพอ” (จำนวน 1 ใน 9 กลุ่ม หรือร้อยละ 11) สถานศึกษาระดับ

อุดมศึกษามีการอภิปรายและกล่าวถึงในระดับมาก คือ “ผู้ปฏิบัติยังไม่เห็นความสำคัญของนโยบายค่านิยม” กับ “นโยบายค่านิยม 12 ประการ ไม่มีแนวทางการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน” (จำนวน 9 ใน 9 กลุ่ม หรือร้อยละ 100 ในทั้งสองประเด็น) มีการอภิปรายและกล่าวถึงในระดับน้อยสุดคือ “งบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานไม่เพียงพอ” (จำนวน 1 ใน 9 กลุ่ม หรือร้อยละ 11)

ตาราง 6.32 ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ระดับสถานศึกษา

ปัญหาอุปสรรค	การสนทนากลุ่ม		
	พื้นฐาน	อาชีวศึกษา	อุดมศึกษา
1. ผู้ปฏิบัติยังไม่เห็นความสำคัญของนโยบายค่านิยม	1 ใน 9	9 ใน 9	9 ใน 9
2. ขาดการสนับสนุนจากผู้ปกครอง	7 ใน 9	5 ใน 9	8 ใน 9
3. นโยบายค่านิยม 12 ประการ ไม่มีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน	5 ใน 9	4 ใน 9	2 ใน 9
4. นโยบายค่านิยม 12 ประการ ไม่มีแนวทางการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน	5 ใน 9	8 ใน 9	9 ใน 9
5. งบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานไม่เพียงพอ	2 ใน 9	1 ใน 9	1 ใน 9

หมายเหตุ ตัวเลขในตารางเป็นจำนวนกลุ่มและจำนวนสถานศึกษาที่เสนอสาระในประเด็นนั้นๆ ในการสนทนากลุ่ม

ข้อมูลการการตรวจเยี่ยมพื้นที่ พบว่าปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการที่สถานศึกษาในทุกระดับชั้นมีการอภิปรายและกล่าวถึงในระดับมาก คือ “ผู้ปฏิบัติยังไม่เห็นความสำคัญของนโยบายค่านิยม” โดยสถานศึกษาระดับประถมศึกษากล่าวถึง 12 ใน 20 แห่ง (ร้อยละ 60) สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษากล่าวถึง 18 ใน 20 แห่ง (ร้อยละ 90) สถานศึกษาระดับอาชีวศึกษากล่าวถึง 14 ใน 20 แห่ง (ร้อยละ 70) และสถานศึกษาระดับอุดมศึกษากล่าวถึง 14 ใน 20 แห่ง (ร้อยละ 70) ส่วนประเด็นที่อภิปรายและกล่าวถึงในระดับมากรองลงมาคือ “นโยบายค่านิยม 12 ประการ ไม่มีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน” และ “นโยบายค่านิยม 12 ประการ ไม่มีแนวทางการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน”

เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลของสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติดีและปฏิบัติปกติ พบว่าสถานศึกษาระดับประถมศึกษาและอาชีวศึกษามีการอภิปรายและกล่าวถึงแตกต่างกันในระดับมากในประเด็น “นโยบายค่านิยม 12 ประการ ไม่มีแนวทางการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน” ซึ่งสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่มีการปฏิบัติดีกล่าวถึง 4 ใน 10 แห่ง (ร้อยละ 40) แต่สถานศึกษาที่มีการปฏิบัติปกติกล่าวถึงเพียง 1 ใน 10 แห่ง (ร้อยละ 10) และสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาที่มีการปฏิบัติดีกล่าวถึง 5 ใน 10 แห่ง (ร้อยละ 50) แต่สถานศึกษาที่มีการปฏิบัติปกติกล่าวถึงเพียง 2 ใน 10 แห่ง (ร้อยละ 20) ส่วนสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่มีการอภิปรายและกล่าวถึงแตกต่างกันมากในประเด็น “ขาดการสนับสนุนจากผู้ปกครอง” ซึ่งสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่มีการปฏิบัติดีกล่าวถึง 3 ใน 10 แห่ง (ร้อยละ 30) แต่สถานศึกษาที่มีการปฏิบัติปกติไม่มีการกล่าวถึงเลย (ร้อยละ 0) ส่วนในประเด็นอื่นๆ จะไม่เห็นความแตกต่างกันอย่างชัดเจน

การเปรียบเทียบตามพื้นที่ตั้งของสถานศึกษา พบว่าสถานศึกษาที่มีพื้นที่ตั้งนอกเมืองมีการอภิปรายและกล่าวถึงปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการในระดับมากใน 2 ประเด็น คือ “ผู้ปฏิบัติยังไม่เห็นความสำคัญของนโยบายค่านิยม” และ “ขาดการสนับสนุนจากผู้ปกครอง” (จำนวน 3 ใน 18 แห่ง หรือร้อยละ 17 ในทั้งสองประเด็น) ส่วนสถานศึกษาที่มีพื้นที่ตั้งในเมืองมีการอภิปรายและกล่าวถึงปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานด้าน

การส่งเสริมค่านิยม 12 ประการระดับมากใน 2 ประเด็นเช่นเดียวกัน คือ “ผู้ปฏิบัติยังไม่เห็นความสำคัญของนโยบายค่านิยม” และ “นโยบายค่านิยม 12 ประการ ไม่มีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน” (จำนวน 15 ใน 61 แห่ง หรือร้อยละ 25 ในทั้งสองประเด็น) ซึ่งทั้งสถานศึกษาที่มีพื้นที่ตั้งนอกเมือง (จำนวน 3 ใน 18 แห่ง หรือร้อยละ 17) และในเมือง (จำนวน 15 ใน 61 แห่ง หรือร้อยละ 25) มีการอภิปรายและกล่าวถึงปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการในระดับมากสอดคล้องกันในประเด็น “ผู้ปฏิบัติยังไม่เห็นความสำคัญของนโยบายค่านิยม”

ตาราง 6.33 ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการของพื้นที่กรณีศึกษา

ปัญหาอุปสรรค	การตรวจเยี่ยมพื้นที่							พื้นที่ตั้ง	
	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา		อาชีวศึกษา		อุดมศึกษา (19 แห่ง)	นอกเมือง (18 แห่ง)	ในเมือง (61 แห่ง)
	ปกติ (10 แห่ง)	ดี (10 แห่ง)	ปกติ (10 แห่ง)	ดี (10 แห่ง)	ปกติ (10 แห่ง)	ดี (10 แห่ง)			
1. ผู้ปฏิบัติยังไม่เห็นความสำคัญของนโยบายค่านิยม	6	6	9	9	8	6	14	3	15
2. ขาดการสนับสนุนจากผู้ปกครอง	2	4	0	3	1	1	2	3	8
3. นโยบายค่านิยม 12 ประการ ไม่มีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน	2	3	3	3	1	3	8	2	15
4. นโยบายค่านิยม 12 ประการ ไม่มีแนวทางการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน	1	4	3	3	2	5	6	2	12
5. งบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานไม่เพียงพอ	2	1	1	1	1	2	2	0	3

หมายเหตุ ตัวเลขในตารางเป็นจำนวนกลุ่มและจำนวนสถานศึกษาที่เสนอสาระในประเด็นนั้นๆ ในการตรวจเยี่ยมพื้นที่ สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาไม่สามารถระบุได้ว่ามีระดับการปฏิบัติดีหรือปกติ จึงเก็บข้อมูลแบบไม่จำแนกกลุ่ม

ตัวอย่างข้อมูลสนับสนุนปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ระดับสถานศึกษา

“อาจารย์มีประสบการณ์แล้วก็เข้าใจ ถ้าเป็นอาจารย์รุ่นใหม่ที่เหมือนกับว่าเพิ่งเข้ามา อาจจะแค่ 5 ปี ทางครูเหล่านี้ต้องช่วยเขาปลูกฝังเขาให้เข้าใจตัวค่านิยม อาจจะไม่ใช่แค่ตัวค่านิยมอย่างเดียวรวมไปถึงคุณธรรมจริยธรรมใดที่ต้องผลักดันสู่เด็กด้วย”

ครูอาจารย์ระดับอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร

“ต้องการอะไรไม่แจ้งลงละเอียดลึก.... ไม่บอกว่าต้องการอะไรเป็นพิเศษ อยากให้ลงรายละเอียดให้ชัดเจนว่าต้องการอะไร เราพร้อมที่จะรับและทำตามนโยบายอยู่แล้ว”

ครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคกลาง

“ผู้ปกครองไม่ช่วยอะไรเลย เช่น ฝากลูกให้อ่านหนังสือด้วย ผู้ปกครองตอบกลับมาว่าฝากลูกให้ครูดูแลด้วยเพราะว่าผู้ปกครองไม่มีเวลาต้องไปทำมาหากิน.... ใช่ เหมือนกันค่ะ เด็กไม่สบายที่บ้านให้มาโรงเรียนเพราะเดียวครูพาไปหาหมอ ..... เหมือนกันทุกโรงเรียน หัวแตกที่บ้านไม่พาไปหาหมอ มานั่งแล้วก็ให้ครูพาไปหาหมอแทน”

ครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร

“ส่วนใหญ่เด็กที่มีปัญหาหมักมาจากครอบครัวที่ผู้ปกครองไม่สนใจยกให้เป็นหน้าที่ของครู”

ครูอาจารย์ระดับอาชีวศึกษา ภาคใต้

“ผู้ปกครองไม่ค่อยให้ความร่วมมือ ยกเว้นลูกตนเองเสียผลประโยชน์ ความร่วมมือของผู้ปกครองจะเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่าคุณธรรมจริยธรรม”

ครูอาจารย์ระดับอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร

“การสอนเรื่องค่านิยม คุณธรรมจริยธรรมมันเป็นเรื่องนามธรรมจะมองผลในระยะสั้นไม่ได้ การวัดผลก็เป็นเรื่องยาก วิธีทำให้ผู้เรียนมีค่านิยมและเอาไปใช้ก็เป็นเรื่องยาก”

ครูอาจารย์ระดับอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร

“พื้นฐานสถาบันครอบครัว เพราะครอบครัวเป็นสถาบันหลักที่เด็ก พื้นฐานคือพ่อแม่การอบรมเลี้ยงดู การเอาใจใส่ ดูแลอะไรต่างๆ การปลูกฝังสิ่งที่ดีงาม ปัจจุบันสังคมไทยเป็นครอบครัวเดี่ยว ครอบครัวต้องเป็นต้นแบบให้บุตรหลานด้วย”

ครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคกลาง

“งบประมาณมันต้องมี เพราะว่าการเรียนรู้คุณธรรมเนี่ย บางทีมันไม่ได้อยู่ในชั้นเรียนนะ คือถ้าคุณอยากจะได้เสียสละ..คุณต้องออกไปเห็นคนอื่นที่ด้อยโอกาสกว่า”

ครูอาจารย์ระดับอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร

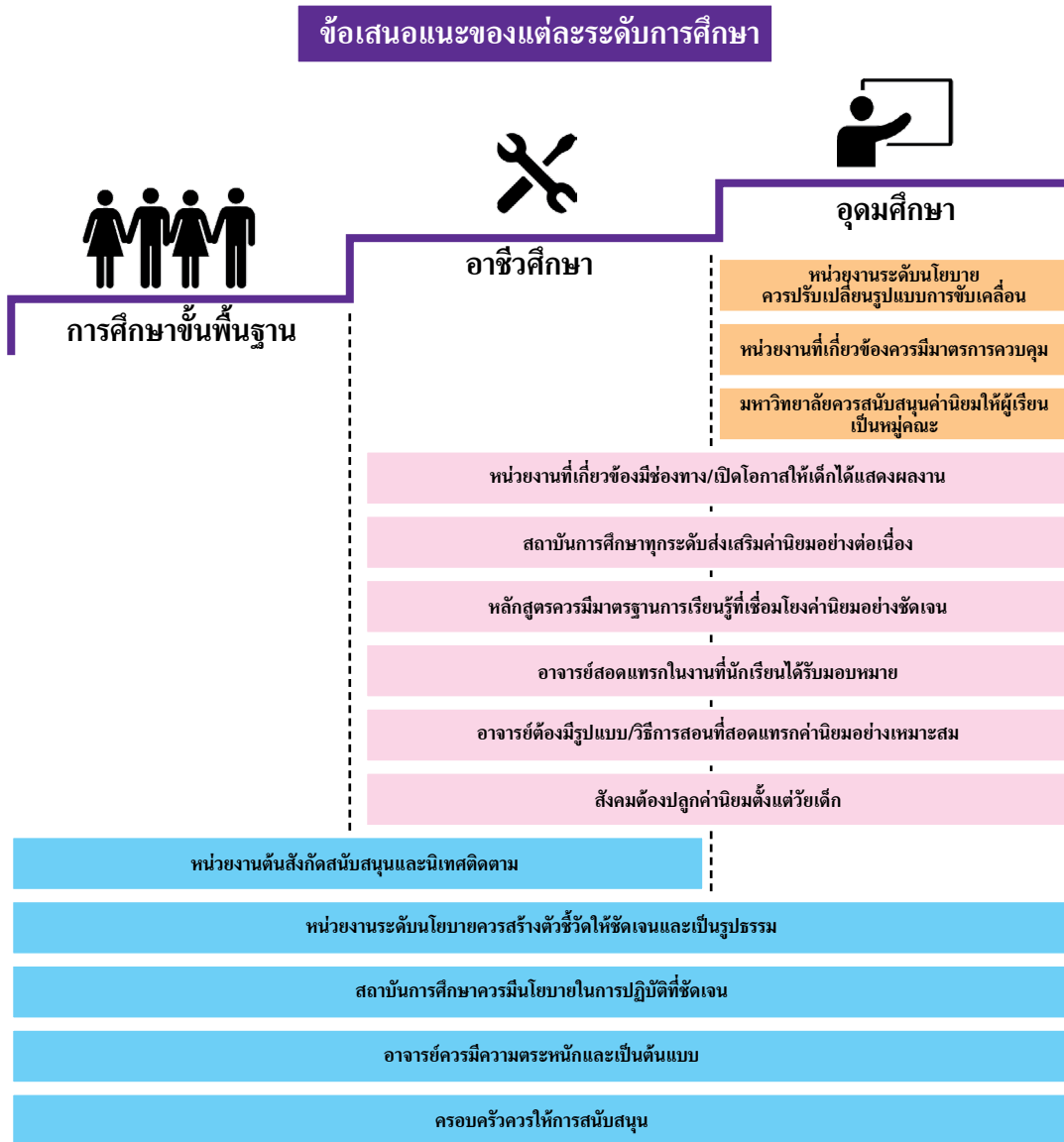
ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการที่ได้จากการสนทนากลุ่มในระดับเขตพื้นที่ ระดับสถานศึกษา และการตรวจเยี่ยมพื้นที่ในทุกระดับการศึกษาที่มีการอภิปรายและกล่าวถึงในระดับมากจำแนกตามจำนวนกลุ่มที่เกี่ยวข้อง คือ “ผู้ปฏิบัติยังไม่เห็นความสำคัญของนโยบายค่านิยม” ยกเว้นข้อมูลการสนทนากลุ่มของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเท่านั้นที่มีการอภิปรายและการกล่าวถึงประเด็นดังกล่าวในระดับน้อย เมื่อผู้ปฏิบัติหมายรวมถึงทั้งครู ผู้เกี่ยวข้อง และนักเรียนไม่เห็นความสำคัญของค่านิยมคนไทย 12 ประการอย่างแท้จริง ย่อมมีผลตามมาเป็นอุปสรรคการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยมด้านอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นการขาดการสนับสนุนในทรัพยากรทุกด้านที่จะส่งเสริมค่านิยมให้เกิดขึ้นกับนักเรียน การขาดความใส่ใจในการสร้างหรือปรับแนวทางการปฏิบัติในการส่งเสริมให้เกิดค่านิยมให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาของตนเอง หรือการไม่ปฏิบัติตามหรือไม่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างด้านค่านิยม ดังข้อมูลที่ปรากฏข้างต้น

ผลการเปรียบเทียบปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการระหว่างสถานศึกษาที่มีพื้นที่ตั้งนอกเมืองกับในเมืองพบว่า ทั้งสถานศึกษาที่มีพื้นที่ตั้งนอกเมืองและในเมืองมีการอภิปรายและกล่าวถึงในระดับมากสอดคล้องกันในประเด็น “ผู้ปฏิบัติยังไม่เห็นความสำคัญของนโยบายค่านิยม” และสอดคล้องกันกับข้อมูลจากการสนทนากลุ่มจากระดับเขตพื้นที่ ระดับสถานศึกษา และการตรวจเยี่ยมพื้นที่ในทุกระดับการศึกษา

ตอนที่ 4 ข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยมของคนไทยให้เป็นไปตามนโยบายรัฐบาล

ข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยมของคนไทยให้เป็นไปตามนโยบายรัฐบาลจะนำเสนอตามกลุ่มของผู้ให้ความคิดเห็น ซึ่งให้ข้อมูลผ่านการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ และการตรวจเยี่ยมพื้นที่ โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทาง

การดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยมของเขตพื้นที่การศึกษา ข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงาน การส่งเสริมค่านิยมของสถานศึกษา และข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยมจากการตรวจเยี่ยมพื้นที่ สรุปได้ดังภาพ 6.7 ในส่วนสุดท้ายผู้วิจัยจะนำเสนอแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยมของคนไทย 12 ประการ

ภาพ 6.7 แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ

4.1 ข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยมของเขตพื้นที่การศึกษา

ข้อมูลแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการที่ได้จากการสนทนากลุ่ม และตรวจเยี่ยมพื้นที่ซึ่งมีการอภิปรายและกล่าวถึงได้นำมาจัดแบ่งกลุ่มใหม่แบ่งตามหน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยมของหน่วยงานระดับนโยบาย

สถานศึกษา ครอบครัวย และผู้รับผิดชอบกำกับติดตาม ข้อมูลการสนทนากลุ่มระดับเขตพื้นที่ที่มีการอภิปรายและกล่าวถึงในระดับมาก คือ “ผู้รับผิดชอบกำกับติดตามควรกำหนดตัวชี้วัดให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม” (3 ใน 9 กลุ่ม หรือร้อยละ 33 ของระดับเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน) และ “มีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง” (3 ใน 5 กลุ่ม หรือร้อยละ 60 ของระดับศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพศึกษาภาค) ส่วนแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยมสำหรับหน่วยงานระดับนโยบาย ศึกษานิเทศก์ของการศึกษาขั้นพื้นฐานอภิปรายและกล่าวถึงในประเด็น “การกำหนดแนวทางการปฏิบัติตามนโยบายค่านิยมที่ชัดเจน” มากกว่าประเด็นอื่น (2 ใน 9 กลุ่ม หรือร้อยละ 22 ของระดับเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ไม่มีกรกล่าวถึงเลยในระดับศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพศึกษาภาค) ในขณะที่ศึกษานิเทศก์ของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพศึกษาภาคอภิปรายและกล่าวถึงมากในประเด็น “การปรับเปลี่ยนรูปแบบการขับเคลื่อนนโยบาย” และ “การส่งเสริมค่านิยมในทุกระดับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง” มากกว่าด้านอื่น (2 ใน 5 กลุ่ม หรือร้อยละ 40 ของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพศึกษาภาค ในทั้งสองประเด็น แต่มีการกล่าวถึงเพียง 1 ใน 9 กลุ่ม หรือร้อยละ 11 ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน)

ตาราง 6.34 แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ในมุมมองของผู้เกี่ยวข้องระดับเขตพื้นที่

แนวทางการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ	ระดับเขตพื้นที่	
	พื้นฐาน	อาชีพศึกษา*
หน่วยงานระดับนโยบาย		
1. กำหนดแนวทางการปฏิบัติตามนโยบายค่านิยมที่ชัดเจน	2 ใน 9	0
2. ปรับเปลี่ยนรูปแบบการขับเคลื่อนนโยบาย	1 ใน 9	2 ใน 5
3. ส่งเสริมค่านิยมในทุกระดับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	1 ใน 9	2 ใน 5
สถานศึกษา		
4. อาจารย์ควรเอาใจใส่ถึงความสำคัญของค่านิยมและเป็นแบบอย่างที่ดี	1 ใน 9	1 ใน 5
5. อาจารย์ต้องบูรณาการค่านิยมในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/มาตรฐานวิชาชีพ	1 ใน 9	2 ใน 5
ครอบครัว		
6. ผู้ปกครองควรปลูกฝังค่านิยมอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เด็ก	2 ใน 9	1 ใน 5
ผู้รับผิดชอบกำกับติดตาม		
7. กำหนดตัวชี้วัดให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม	3 ใน 9	2 ใน 5
8. นิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง	2 ใน 9	3 ใน 5

หมายเหตุ ตัวเลขในตารางเป็นจำนวนกลุ่มที่เสนอสาระในประเด็นนั้นๆ ของข้อมูลการสนทนากลุ่ม
*ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพศึกษาภาค

ตัวอย่างข้อมูลสนับสนุนแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ในมุมมองของผู้เกี่ยวข้องระดับเขตพื้นที่

“ค่านิยม 12 ประการเนี่ย ก็อยากจะให้ยั่งยืนก็ต้องมีการติดตามกันอย่างต่อเนื่อง มันก็ต้องมีการต่อเนื่อง...เรามีโครงการที่ดำเนินการด้านคุณธรรม จริยธรรมอยู่แล้ว แล้วยังมีค่านิยม 12 ประการลงไปเสริม...นโยบายของรัฐนี่อย่าเขียนมุ่งเน้นและก็เปลี่ยนเรื่อยๆ”

ศึกษานิเทศก์ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือและกรุงเทพมหานคร

“เรื่องของนโยบาย ชัดใหม่ เอาจริงไหม? พอมาถึงระดับเขตแล้ว ตรงนี้ เราถูกถ่ายโอนกระบวนการวิธีการชัดใหม่? มีอะไรมาซับซ้อนหรือที่เราริ่บ่าวในการที่เราจะลงกับโรงเรียนกับคุณครู เป็นอย่างนี้ใช่ไหม ในตรงนั้นที่ผ่านมา เราโอเคเราทำงานได้”

“การขับเคลื่อนนโยบายบางตัว ถ้าคุณครูยังคิดอย่างเดิม เราก็จะอยู่อย่างเดิม ที่นี้พอวิทยากรมา มาบอกกล่าวตรงนี้กับคุณครู เปิดสมองคุณครูเลยว่าหลายสิ่งหลายอย่างที่เราก้าวไปไม่ถึงไหน...ก็ทำให้เราเห็นว่า เป็นตัวหนึ่งที่ทำให้เรากับค่านิยมเปลี่ยนไม่ได้ ถ้าฐานคิดมันไม่เปลี่ยน”

ศึกษานิเทศก์ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคกลาง

4.2 ข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยมของสถานศึกษา

ข้อมูลการสนทนากลุ่มระดับสถานศึกษา พบว่าผู้เกี่ยวข้องของสถานศึกษาทั้งสามระดับ มีการอภิปรายและกล่าวถึงแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการในประเด็น “ผู้ปกครองควรปลูกฝังค่านิยมอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เด็ก” อยู่ในระดับมากทุกกลุ่ม คือ จำนวน 5 ใน 9 กลุ่มหรือร้อยละ 56 ของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 8 ใน 9 กลุ่มหรือร้อยละ 89 ของระดับอาชีวศึกษา และจำนวน 7 ใน 9 กลุ่มหรือร้อยละ 78 ของอุดมศึกษา นอกจากนี้ ผู้เกี่ยวข้องของสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาทุกกลุ่ม (ร้อยละ 100) อภิปรายและกล่าวถึงแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการในประเด็น “อาจารย์ต้องบูรณาการค่านิยมในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/มาตรฐานวิชาชีพ”

ตาราง 6.35 แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ในมุมมองของผู้เกี่ยวข้องระดับสถานศึกษา

แนวทางการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ	ระดับสถานศึกษา		
	พื้นฐาน	อาชีวศึกษา	อุดมศึกษา
หน่วยงานระดับนโยบาย			
1. กำหนดแนวทางการปฏิบัติตามนโยบายค่านิยมที่ชัดเจน	4 ใน 9	4 ใน 9	4 ใน 9
2. ปรับเปลี่ยนรูปแบบการขับเคลื่อนนโยบาย	0	0	2 ใน 9
3. ส่งเสริมค่านิยมในทุกระดับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	1 ใน 9	4 ใน 9	4 ใน 9
สถานศึกษา			
4. อาจารย์ควรเอาใจใส่ถึงความสำคัญของค่านิยมและเป็นแบบอย่างที่ดี	2 ใน 9	4 ใน 9	5 ใน 9
5. อาจารย์ต้องบูรณาการค่านิยมในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/มาตรฐานวิชาชีพ	1 ใน 9	9 ใน 9	9 ใน 9
6. สถานศึกษามีช่องทางให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถและศักยภาพของตน	0	3 ใน 9	2 ใน 9
ครอบครัว			
7. ผู้ปกครองควรปลูกฝังค่านิยมอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เด็ก	5 ใน 9	8 ใน 9	7 ใน 9
ผู้รับผิดชอบกำกับติดตาม			
8. กำหนดตัวชี้วัดให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม	3 ใน 9	3 ใน 9	5 ใน 9
9. นิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง	2 ใน 9	4 ใน 9	4 ใน 9

หมายเหตุ ตัวเลขในตารางเป็นจำนวนกลุ่มที่เสนอสาระในประเด็นนั้นๆ ของข้อมูลการสนทนากลุ่ม

ตัวอย่างข้อมูลสนับสนุนแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ในมุมมองของผู้เกี่ยวข้องระดับสถานศึกษา

“การวัดค่านิยมบางด้านที่ไม่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน ถ้าวัดจากการดำเนินงานนโยบายค่านิยม 12 ประการโดยตรงจะไม่ชัด ทางสถานศึกษาได้ใช้โครงการเยี่ยมบ้านนักเรียนเข้ามาช่วยจึงจะสามารถตอบได้”
ครูอาจารย์ระดับอาชีวศึกษา ภาคกลาง

“จะต้องมุ่งมั่นเอาจริงในการจัดกิจกรรมส่งเสริม และควรมีความต่อเนื่อง มีทิศทางและมีแผนการดำเนินการชัดเจน”

ครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร

“ในภาพรวมเท่าที่ดูกิจกรรมนักศึกษา ถ้ามันมีนโยบายวางมาชัดเจน ทางคณะก็ยินดีปฏิบัติ แต่อาจารย์จะ concern เรื่องของหลักสูตรมาก หลักสูตรไม่ได้มองเฉพาะเรื่องของการเรียนการสอน เค้ามองในเรื่องของการพัฒนานักศึกษาด้วย เพราะฉะนั้นการพัฒนานักศึกษาก็ต้องครอบคลุมทั้งทางด้านตามกรอบมาตรฐานที่กำหนด ลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ รวมถึงสิ่งใหม่ๆ ที่เด็กจะต้องรู้ เช่น ความสามารถในการศตวรรษที่ 21 ประกอบกันทุกด้าน”

ครูอาจารย์ระดับอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร

“ความร่วมมือของพ่อแม่ผู้ปกครองในการกำกับดูแลผู้เรียนให้สอดคล้องกับสิ่งที่สถานศึกษาดำเนินการ ยังได้รับความร่วมมือไม่มากนัก ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการปลูกฝัง/พัฒนาค่านิยม”

ครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคกลาง

4.3 ข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยมจากการตรวจเยี่ยมพื้นที่

ข้อมูลการตรวจเยี่ยมพื้นที่ พบว่าแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ที่ผู้เกี่ยวข้องในทุกระดับการศึกษามีการอธิบายและกล่าวถึงในระดับมาก คือ แนวทางการส่งเสริมสำหรับครอบครัวและชุมชน ประกอบด้วย 2 ประเด็น คือ “ผู้ปกครองควรปลูกฝังค่านิยมอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เด็ก” (ครูอาจารย์ระดับประถมศึกษาจำนวน 12 ใน 20 แห่ง หรือร้อยละ 60 ครูอาจารย์ระดับมัธยมศึกษาจำนวน 19 ใน 20 แห่ง หรือร้อยละ 95 ครูอาจารย์ระดับอาชีวศึกษาจำนวน 9 ใน 20 แห่ง หรือร้อยละ 45 และครูอาจารย์ระดับอุดมศึกษาจำนวน 19 ใน 19 แห่ง หรือร้อยละ 100) และ “การสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือจากทุกฝ่าย (โรงเรียน ครอบครัว และชุมชน)” (ครูอาจารย์ระดับประถมศึกษาจำนวน 17 ใน 20 แห่ง หรือร้อยละ 85 ครูอาจารย์ระดับมัธยมศึกษาจำนวน 20 ใน 20 แห่ง หรือร้อยละ 100 ครูอาจารย์ระดับอาชีวศึกษาจำนวน 8 ใน 20 แห่ง หรือร้อยละ 40 และครูอาจารย์ระดับอุดมศึกษาจำนวน 14 ใน 19 แห่ง หรือร้อยละ 74) เมื่อพิจารณาเฉพาะแนวทางการส่งเสริมสำหรับหน่วยงานระดับนโยบายที่ผู้เกี่ยวข้องมีการอธิบายและกล่าวถึงในระดับมาก คือ “การส่งเสริมค่านิยมในทุกระดับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง” (ครูอาจารย์ระดับประถมศึกษาจำนวน 13 ใน 20 แห่ง หรือร้อยละ 65 ครูอาจารย์ระดับมัธยมศึกษาจำนวน 10 ใน 20 แห่ง หรือร้อยละ 50 ครูอาจารย์ระดับอาชีวศึกษาจำนวน 9 ใน 20 แห่ง หรือร้อยละ 45 และครูอาจารย์ระดับอุดมศึกษาจำนวน 14 ใน 19 แห่ง หรือร้อยละ 74) แนวทางการส่งเสริมสำหรับสถานศึกษาที่ผู้เกี่ยวข้องมีการอธิบายและกล่าวถึงในระดับมาก คือ “อาจารย์ควรตระหนักถึงความสำคัญของค่านิยมและเป็นแบบอย่างที่ดี” (ครูอาจารย์ระดับประถมศึกษาจำนวน 4 ใน 20 แห่ง หรือร้อยละ 20 ครูอาจารย์ระดับมัธยมศึกษาจำนวน 9 ใน 20 แห่ง หรือร้อยละ 45) ในขณะที่ครูอาจารย์ระดับอาชีวศึกษาจำนวน 9 ใน 20 แห่ง หรือร้อยละ 45 กลับระบุในประเด็น

“อาจารย์ต้องบูรณาการค่านิยมในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/มาตรฐานวิชาชีพ” และครูอาจารย์ระดับอุดมศึกษาจำนวน 7 ใน 19 แห่ง หรือร้อยละ 37 ระบุในประเด็น “สถานศึกษามีช่องทางให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถและศักยภาพของตน” ส่วนแนวทางการส่งเสริมสำหรับผู้รับผิดชอบกำกับติดตามที่ผู้เกี่ยวข้องมีการอภิปรายและกล่าวถึงในระดับมาก คือ ครูอาจารย์ระดับประถมศึกษาจำนวน 7 ใน 20 แห่ง หรือร้อยละ 35 อภิปรายและกล่าวถึงระดับมากในประเด็น “นิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง” แต่ครูอาจารย์ระดับมัธยมศึกษาจำนวน 7 ใน 20 แห่ง หรือร้อยละ 35 และครูอาจารย์ระดับอุดมศึกษาจำนวน 7 ใน 19 แห่ง หรือร้อยละ 37 อภิปรายและกล่าวถึงระดับมากในประเด็น “ควรกำหนดตัวชี้วัดให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม”

ผลการเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยมสำหรับหน่วยงานระดับนโยบายของสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติปกติกับปฏิบัติดี พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาที่มีการปฏิบัติดี มีการอภิปรายถึงและกล่าวถึงประเด็น “การกำหนดแนวทางการปฏิบัติตามนโยบายค่านิยมที่ชัดเจน” (จำนวน 6 ใน 10 แห่ง หรือร้อยละ 60) และ “การส่งเสริมค่านิยมในทุกระดับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง” (จำนวน 8 ใน 10 แห่ง หรือร้อยละ 80) มากกว่าโรงเรียนที่มีการปฏิบัติปกติ (จำนวน 2 ใน 10 แห่ง หรือร้อยละ 20 และจำนวน 5 ใน 10 แห่ง หรือร้อยละ 50 ตามลำดับ) โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีการปฏิบัติดี (จำนวน 7 ใน 10 แห่ง หรือร้อยละ 70) มีการอภิปรายถึงและกล่าวถึงประเด็น “การกำหนดแนวทางการปฏิบัติตามนโยบายค่านิยมที่ชัดเจน” มากกว่าโรงเรียนที่มีการปฏิบัติปกติ (จำนวน 3 ใน 10 แห่ง หรือร้อยละ 30) และโรงเรียนอาชีวศึกษาที่มีการปฏิบัติดี (จำนวน 6 ใน 10 แห่ง หรือร้อยละ 60) มีการอภิปรายถึงและกล่าวถึงประเด็น “การส่งเสริมค่านิยมในทุกระดับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง” มากกว่าโรงเรียนที่มีการปฏิบัติปกติ (จำนวน 3 ใน 10 แห่ง หรือร้อยละ 30) สำหรับผลการเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยมสำหรับสถานศึกษา ครอบคลุมและชุมชน และผู้รับผิดชอบติดตามของสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติปกติกับปฏิบัติดีนั้นไม่เห็นความแตกต่างกันอย่างเด่นชัด

ผลการเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการในมุมมองของผู้เกี่ยวข้องระหว่างสถานศึกษาที่มีพื้นที่ตั้งนอกเมืองกับในเมือง พบว่าสถานศึกษาที่มีพื้นที่ตั้งอยู่นอกเมืองให้ความสำคัญกับแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยมสำหรับสถานศึกษาในประเด็น “อาจารย์ต้องบูรณาการค่านิยมในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/มาตรฐานวิชาชีพ” (จำนวน 11 ใน 18 แห่ง หรือร้อยละ 61) รองลงมาคือ “กำหนดแนวทางการปฏิบัติตามนโยบายค่านิยมที่ชัดเจน” และ “การสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือจากทุกฝ่าย (โรงเรียน ครอบครัวยุ และชุมชน)” (จำนวน 10 ใน 18 แห่ง หรือร้อยละ 56 ในทั้งสองประเด็น) ในขณะที่สถานศึกษาที่มีพื้นที่ตั้งอยู่ในเมืองให้ความสำคัญกับแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยมสำหรับหน่วยงานระดับนโยบาย ในประเด็น “กำหนดแนวทางการปฏิบัติตามนโยบายค่านิยมที่ชัดเจน” (จำนวน 39 ใน 61 แห่ง หรือร้อยละ 64) รองลงมาคือแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยมสำหรับครอบครัวยุและชุมชน ในประเด็น “การสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือจากทุกฝ่าย (โรงเรียน ครอบครัวยุ และชุมชน)” (จำนวน 33 ใน 61 แห่ง หรือร้อยละ 54)

ตาราง 6.36 แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ
ในมุมมองของผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่การศึกษา

แนวทางการส่งเสริมค่านิยม	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา		อาชีวศึกษา		อุดมศึกษา (19 แห่ง)	พื้นที่ตั้ง	
	ปกติ (10 แห่ง)	ดี (10 แห่ง)	ปกติ (10 แห่ง)	ดี (10 แห่ง)	ปกติ (10 แห่ง)	ดี (10 แห่ง)		นอกเมือง (18 แห่ง)	ในเมือง (61 แห่ง)
หน่วยงานระดับนโยบาย									
1. กำหนดแนวทางการปฏิบัติตามนโยบายค่านิยมที่ชัดเจน	2	6	3	7	3	2	6	10	39
2. ปรับเปลี่ยนรูปแบบการขับเคลื่อนนโยบาย	0	0	2	2	2	1	2	2	7
3. ส่งเสริมค่านิยมในทุกระดับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	5	8	6	4	3	6	14	8	22
4. จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานอย่างเพียงพอ	3	2	1	0	1	1	2	2	8
สถานศึกษา									
5. อาจารย์ควรตระหนักถึงความสำคัญของค่านิยมและเป็นแบบอย่างที่ดี	3	1	8	1	4	1	3	8	13
6. อาจารย์ต้องบูรณาการค่านิยมในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/มาตรฐานวิชาชีพ	3	1	2	0	5	4	5	11	24
7. สถานศึกษามีช่องทางให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถและศักยภาพของตน	1	1	0	0	1	1	7	1	10
ครอบครัวและชุมชน									
8. ผู้ปกครองควรปลูกฝังค่านิยมอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เด็ก	6	6	10	9	3	6	19	6	23
9. การสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือจากทุกฝ่าย (โรงเรียน ครอบครัว และชุมชน)	10	7	10	10	3	5	14	10	33
ผู้รับผิดชอบกำกับติดตาม									
10. กำหนดตัวชี้วัดให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม	3	1	2	5	0	1	7	1	18
11. นิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง	5	2	1	1	1	2	0	2	9

หมายเหตุ ตัวเลขในตารางเป็นจำนวนกลุ่มและจำนวนสถานศึกษาที่เสนอสาระในประเด็นนั้นๆ ในการตรวจเยี่ยมพื้นที่สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาไม่สามารถระบุได้ว่ามีระดับการปฏิบัติดีหรือปกติ จึงเก็บข้อมูลแบบไม่จำแนกกลุ่ม

ตัวอย่างข้อมูลสนับสนุนแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ในมุมมองของผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่การศึกษา

“การส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยความร่วมมือของครอบครัว
กับครูอาจารย์ สร้างกลยุทธ์ในการพัฒนาโดยใช้เครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรม”

ครูอาจารย์ระดับอุดมศึกษา ภาคใต้

“จะต้องมุ่งมั่น เอาจริงในการจัดกิจกรรมส่งเสริม และควรมีความต่อเนื่อง มีทิศทางและมีแผน
การดำเนินงานที่ชัดเจน”

ครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร

“ต้องมีแนวทางการดำเนินงานว่าในแต่ละระดับเราจะดำเนินงานอย่างไร ค่านิยมถามว่าทุกคนไม่ปฏิเสธหรอก
เพราะมันเป็นเรื่องดี แต่มันจะมาปฏิเสธตรงที่การทำงานนั้นมันยุ่งยากซับซ้อน จะประเมินเค้าแบบไหน จะวัด
เค้าอย่างไร เพื่อที่ในแต่ละช่วงชั้นจะได้ประเมินได้ เช่น ประถมฯ ต้องรู้ลูกไหม? ชื่อลี้ภัย มีบุคลิกภาพอย่างไร?
พอไปถึงมัธยมฯ คนที่เป็นแบบนี้ต้องทำอะไรกับสังคมบ้าง? วัดยังไง? ระดับมหาลัยคุณควรเป็น “ผู้นำ”
ที่จะชวนน้องเป็นคนดี ชวนน้องทำดี แบ่งปันให้สังคม ทำได้แบบไหนบ้าง มันต้องเหมือนมีคู่มือ มีขั้นตอน
การปฏิบัติงานแล้วเวลาส่งไปเนี่ย ครูเค้าก็ต้องคิดเยอะเอามาตอบโจทย์ก็แพทเทิร์นเหมือนกันหมด”

ครูอาจารย์ระดับอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร

“การปลูกฝังค่านิยมต้องอาศัยการขับเคลื่อนของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ใช่หน้าที่ของสถาบัน
การศึกษาเพียงอย่างเดียว”

ครูอาจารย์ระดับอาชีวศึกษา ภาคใต้

“จะต้องทำให้ทุกฝ่ายร่วมมือกันให้เหมือนสมัยก่อน สมัยก่อนบ้าน โรงเรียน ชุมชน วัด ร่วมมือกัน
ปัจจุบันมันอ่อนด้อย ไม่เหมือนสมัยก่อน”

ครูอาจารย์ระดับอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร

“ต้องใช้สภาพแวดล้อมช่วยหล่อหลอม ไม่ว่าจะ เป็น พ่อแม่ โรงเรียน ครอบครัว และสังคมชุมชน
การปลูกฝังค่านิยมหรืออะไรต้องได้รับความร่วมมือจากที่บ้านต้องทำร่วมกับพ่อแม่ ถ้าโรงเรียนฝึกเรื่องอะไร
ต้องให้พ่อแม่ไปฝึกเรื่องนั้นกับนักเรียนต่อที่บ้านไปพร้อมๆ กัน”

ครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร

“ระดับสูงต้องมีช่องทางทำให้ทุกคนได้ปฏิบัติ วิสัยทัศน์..... แนวทางการดำเนินนโยบายร่วมกัน ผู้บริหาร
ต้องชัดเจนในการกำหนดวาระ ความชัดเจนในการส่งเสริม ต้องไม่ใช่แค่นโยบาย แต่ต้องเป็นความชัดเจนเรื่อง
งบประมาณด้วย”

ครูอาจารย์ระดับอุดมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากข้อมูลแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการในมุมมองของผู้เกี่ยวข้อง
กับสถานศึกษาที่ได้จากการสนทนากลุ่มและตรวจเยี่ยมพื้นที่ข้างต้น พบว่า ข้อมูลระดับเขตพื้นที่
ที่มีการอภิปรายและกล่าวถึงในระดับมาก คือ ด้านการกำกับติดตาม ประกอบด้วย “ผู้รับผิดชอบ
กำกับติดตามควรกำหนดตัวชี้วัดให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม และมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง”
แต่ข้อมูลระดับสถานศึกษาที่ได้จากผู้เกี่ยวข้องของสถานศึกษาทั้งสามระดับมีการอภิปรายและ
กล่าวถึงแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการในประเด็น “ผู้ปกครองควร
ปลูกฝังค่านิยมอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เด็ก” และ “การสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือจากทุกฝ่าย
(โรงเรียน ครอบครัว และชุมชน)” ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยม

12 ประการในมุมมองของผู้เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาควรมีการปลูกฝังค่านิยมให้กับนักเรียนซึ่งต้องทำอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เด็ก โดยที่ผู้ปกครอง/ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนต้องให้ความร่วมมือในเรื่องนี้ทุกด้าน และมีการกำกับติดตามการส่งเสริมค่านิยมประกอบไปด้วยกัน ผู้รับผิดชอบกำกับติดตามควรกำหนดตัวชี้วัดให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม และมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง

ผลการเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการในมุมมองของผู้เกี่ยวข้องระหว่างสถานศึกษาที่มีพื้นที่ตั้งนอกเมืองกับในเมืองพบว่า สถานศึกษาที่มีพื้นที่ตั้งอยู่นอกเมืองให้ความสำคัญกับแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยมสำหรับสถานศึกษา ในประเด็น “อาจารย์ต้องบูรณาการค่านิยมในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/มาตรฐานวิชาชีพ” ในระดับมากที่สุด ในขณะที่สถานศึกษาที่มีพื้นที่ตั้งอยู่ในเมืองให้ความสำคัญกับแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยมสำหรับหน่วยงานระดับนโยบาย ในประเด็น “กำหนดแนวทางการปฏิบัติตามนโยบายค่านิยมที่ชัดเจน”

4.4 แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยมของคนไทย 12 ประการ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงาน การสังเคราะห์เนื้อหาจากการอภิปรายของหน่วยงานระดับนโยบาย ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับสถานศึกษา และข้อมูลที่ได้รับจากการตรวจเยี่ยมพื้นที่ และผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่นำเสนอไปแล้ว ในส่วนนี้ขอนำเสนอแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยมของคนไทย 12 ประการสำหรับผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยงานระดับนโยบาย หน่วยงานระดับเขตพื้นที่หน่วยงานระดับปฏิบัติการ และหน่วยเสริมหนุน ดังแสดงไว้ในตาราง ซึ่งประเด็นที่น่าสนใจของหน่วยงานระดับนโยบาย คือ การมีกรอบระยะเวลาการติดตามงานที่ทุกฝ่ายรับรู้ มีตัวบ่งชี้ที่ชัดเจนในการวัดผล ในขณะที่ของหน่วยงานระดับปฏิบัติการ คือ ครูอาจารย์ควรทำวิจัยกำกับเพื่อวัดผลการดำเนินงานที่ได้

ตาราง 6.37 แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ สำหรับผู้เกี่ยวข้อง

กระบวนการและวิธีการส่งมอบนโยบาย			ปัญหาอุปสรรค	แนวทางการส่งเสริมค่านิยมของ คนไทย
สพฐ.	สอศ.	สกอ.		
<p>การส่งนโยบาย ออกหนังสือราชการ “แนวปฏิบัติค่านิยมหลัก 12 ประการสู่การปฏิบัติ” โดยให้สถานศึกษาผนวก ค่านิยม 12 ประการใน การจัดการเรียนการสอน ในทุกกลุ่มสาระ หรือ บูรณาการเข้ากับ กิจกรรมของสถานศึกษา และขับเคลื่อนไปยัง เขตพื้นที่การศึกษา และ สถานศึกษาตามลำดับ</p>	<p>การส่งนโยบาย ศูนย์พัฒนาการศึกษา ศึกษานิเทศก์ดำเนินการ ขับเคลื่อนนโยบาย จากอาชีวศึกษาจังหวัด สู่สถาบันอาชีวศึกษา ผ่าน ประชุมชี้แจง และ หนังสือสั่งการถึงสถาน ศึกษา โดยศึกษานิเทศก์ จัดทำ “คู่มือการบูรณาการ ค่านิยม 12 ประการ เข้ากับการเรียนการสอน ทุกรายวิชา”</p>	<p>การส่งนโยบาย แจ้งที่ประชุม รองอธิการบดีฝ่ายกิจการ นักศึกษา และผู้แทน ในที่ประชุมให้กระจาย นโยบายต่อให้อธิการบดี ของสถาบันอุดมศึกษา รัฐ และเอกชน และ สกอ.กำหนดมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ด้านที่ 1 ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านที่ 4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลฯ</p>	<p>1. นโยบายค่านิยม 12 ประการ ยังไม่มีแนวทาง การปฏิบัติที่ชัดเจน เนื่องจากค่านิยมมีความเป็น นามธรรมสูง และ ในค่านิยมเดียวกันมีค่านิยม หลายหลายประการ 2. นโยบายค่านิยม 12 ประการ ยังไม่มีแนวทาง การวัดและประเมินผล ที่ชัดเจน 3. หลายสถานศึกษามี ข้อจำกัดด้านงบประมาณ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริม ที่เพียงพอ 4. ผู้รับผิดชอบหลักใน การพัฒนาส่งเสริม ค่านิยมแก่ผู้เรียนยังเป็น สถานศึกษา ในบางระดับ การศึกษา เช่น ระดับ อุดมศึกษายังได้รับการ มีส่วนร่วมในการปลูกฝัง ค่านิยมจากผู้ปกครองน้อย</p>	<p>หน่วยงานระดับนโยบาย <ul style="list-style-type: none"> การใช้วิธีการขับเคลื่อนนโยบายที่มีประสิทธิผล การกำหนดกรอบการดำเนินงานตามนโยบายให้ผู้รับนโยบายทุกระดับ การสร้างความสำเร็จในผลลัพธ์ที่คาดหวังจากการดำเนินงานภายใต้แผนการดำเนินงานที่เป็นระบบ การกำหนดกรอบระยะเวลาการติดตามงานที่ทุกฝ่ายรับรู้ ภายใต้วงบ่งชี้ที่ชัดเจน และมีเอกภาพ การส่งเสริมนโยบายให้มีความต่อเนื่อง </p>
<p>การกำกับติดตาม 1. ผ่านคณะกรรมการ ติดตามงานร่วมกับการ ติดตามงานนโยบายอื่นๆ 2. การติดตามของ เขตพื้นที่ การศึกษาผ่าน ระบบการนิเทศ</p>	<p>การกำกับติดตาม ศึกษานิเทศก์ทุกคนที่ จะต้องไปดูและติดตาม หลายๆ นโยบาย ที่ขับเคลื่อน โดยติดตามผลพร้อมกับ ศูนย์อาชีวศึกษาภูมิภาค</p>	<p>การกำกับติดตาม ผู้ได้รับมอบหมาย ดำเนินงานผ่านกิจการ นักศึกษา และมอบหมายให้ มหาวิทยาลัยรายงาน ผลการดำเนินงาน ในเรื่องต่างๆ ส่งกลับมา ให้ สกอ.</p>	<p>4. ผู้รับผิดชอบหลักใน การพัฒนาส่งเสริม ค่านิยมแก่ผู้เรียนยังเป็น สถานศึกษา ในบางระดับ การศึกษา เช่น ระดับ อุดมศึกษายังได้รับการ มีส่วนร่วมในการปลูกฝัง ค่านิยมจากผู้ปกครองน้อย</p>	<p>หน่วยงานระดับเขตพื้นที่ <ul style="list-style-type: none"> การกำหนดแนวทางการปฏิบัติตามนโยบายค่านิยมที่ชัดเจน การใช้รูปแบบการขับเคลื่อนนโยบายที่มีประสิทธิผลเพื่อ ให้ผู้รับนโยบายมีความชัดเจนในผลลัพธ์ที่คาดหวังจากการดำเนินงาน การส่งเสริมนโยบายค่านิยม 12 ประการ ในทุกระดับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การกำกับติดตามการดำเนินงานโดยกำหนดตัวชี้วัดให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม และมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง </p>
				<p>หน่วยงานระดับปฏิบัติ <ul style="list-style-type: none"> การสร้างตระหนักรู้แก่ครู อาจารย์ควรให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและนักศึกษา การส่งเสริมการบูรณาการค่านิยมในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/มาตรฐานวิชาชีพ การส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาวัตกรรมการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ </p>
				<p>หน่วยงานเสริมหนุน <ul style="list-style-type: none"> การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการปลูกฝังค่านิยมแก่บุตรหลานอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมความร่วมมือจากชุมชน โดยสถานศึกษาเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมการทำงานแบบร่วมมือ และเป็นเครือข่าย </p>

บทที่ 7

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การติดตามและประเมินการส่งเสริมค่านิยมของคนไทยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 6 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ และดัชนีค่านิยม 12 ประการ สำหรับนักเรียนและนักศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา 2) เพื่อวิเคราะห์ระดับการรับรู้ค่านิยม 12 ประการ และพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ ของนักเรียนและนักศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา 3) เพื่อวิเคราะห์กระบวนการนำนโยบายค่านิยม 12 ประการของผู้เกี่ยวข้องในหน่วยงานระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติไปสู่การปฏิบัติ 4) เพื่อวิเคราะห์วิธีการส่งเสริมค่านิยมของสถานศึกษาตามนโยบายค่านิยม 12 ประการ ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา 5) เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จ และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการตามนโยบายรัฐบาล และ 6) เพื่อจัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยมของคนไทยให้เป็นไปตามนโยบายรัฐบาล

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมิน (evaluation research) ใช้วิธีการศึกษาโดยมีการศึกษาเชิงปริมาณและการศึกษาเชิงคุณภาพ การศึกษาเชิงปริมาณใช้การสำรวจด้วยแบบสอบถาม เพื่อวิเคราะห์ระดับค่านิยม 12 ประการ ของนักเรียนและนักศึกษาซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลในภาพกว้าง และการศึกษาเชิงคุณภาพโดยการลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมกรณีศึกษา (site visit) การสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม (focus group) ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบในการอธิบายผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมค่านิยมคนไทยในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา

ตัวอย่างวิจัยในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณมี 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 นักเรียนและนักศึกษาที่จำแนกเป็น 4 ช่วงวัย ได้แก่ วัยเด็ก (ระดับประถมศึกษา) วัยรุ่นตอนต้น (ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น) วัยรุ่นตอนปลาย (ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และ ปวช.) และวัยผู้ใหญ่ (ระดับปริญญาตรี) โดยมาจากสถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนที่กระจายตามภาคภูมิศาสตร์ครบทั้ง 4 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ขนาดตัวอย่างจำนวน 7,099 คน กลุ่มที่ 2 ครูอาจารย์ จำนวน 3,123 คน และกลุ่มที่ 3 ผู้ปกครอง จำนวน 1,940 คน ทั้งกลุ่มครูอาจารย์และผู้ปกครองอยู่ในสถานศึกษาที่มีลักษณะเหมือนกลุ่มนักเรียนและนักศึกษา รวมจำนวนตัวอย่างทั้งหมดเท่ากับ 12,162 คน

สำหรับการศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการจัดประชุมสนทนากลุ่ม โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการในระดับนโยบายระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา รวมทั้งหมด 41 กลุ่ม การเก็บข้อมูลโดยการตรวจเยี่ยมสถานศึกษาที่เป็นกรณีศึกษา จำนวน 79 แห่ง จำแนกตามระดับการศึกษา และภาคภูมิศาสตร์ และคัดเลือกโดยจำแนกสถานศึกษาออกเป็นกลุ่มที่มีการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการสู่การปฏิบัติในระดับดี กับระดับปกติ พื้นที่ของการจัดเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพมาจากจังหวัดต่างๆ กระจายตามภาคภูมิศาสตร์ทั้งหมด 9 จังหวัด

สรุปผลการวิจัย

1. เครื่องมือวัดการรับรู้ค่านิยม 12 ประการ

1.1 เครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) สำหรับวัดค่านิยมแต่ละด้าน ๆ ละ 3 ตัวบ่งชี้ รวม 36 ตัวบ่งชี้ แบบตรวจสอบรายการสำหรับวัดค่านิยม 12 ประการ มีสองฉบับ คือ ฉบับยาว มีข้อรายการจำนวน 144 ข้อ ฉบับสั้น มีข้อรายการจำนวน 36 ข้อ

1.2 แบบตรวจสอบรายการฉบับยาว ประกอบด้วยชุดของข้อรายการที่แสดงพฤติกรรมของผู้เรียนภายใต้แต่ละตัวบ่งชี้ โดยแต่ละตัวบ่งชี้มีข้อรายการ 4 ข้อ ซึ่งมีความเข้ม 4 ระดับ เรียงจากพฤติกรรมที่สามารถแสดงออกได้ง่ายซึ่งเป็นการกระทำตามกฎเกณฑ์ที่ถูกหล่อหลอมมา (ระดับ 1 = ข้อ 1) ไปหาพฤติกรรมที่แสดงออกได้ยาก เป็นการกระทำที่มุ่งเน้นให้เกิดผลประโยชน์กับสังคมหรือประเทศชาติ (ระดับ 4 = ข้อ 4)

1.3 แบบตรวจสอบรายการฉบับสั้น ประกอบด้วยชุดของข้อรายการที่แสดงพฤติกรรมของผู้เรียนภายใต้แต่ละตัวบ่งชี้ จัดทำขึ้นเพื่อวัดพฤติกรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัย (ตามระดับการศึกษา) โดยมีข้อรายการแสดงพฤติกรรมที่แตกต่างกันตามระดับความเข้มของการแสดงพฤติกรรม ทั้งนี้แบบตรวจสอบรายการฉบับสั้นสำหรับผู้เรียนแต่ละระดับการศึกษาจะคัดเลือกข้อรายการเพียงข้อเดียวจากข้อรายการทั้งหมด 4 ข้อ ภายใต้ตัวบ่งชี้ต่างๆ

- (1) ฉบับระดับประถมศึกษา ประกอบด้วยข้อรายการแสดงพฤติกรรมระดับต่ำสุดคือระดับ 1 ภายใต้ตัวบ่งชี้ค่านิยมแต่ละด้านซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนปฏิบัติได้ตามกฎเกณฑ์ที่ได้รับการอบรมหล่อหลอมมา
- (2) ฉบับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วยข้อรายการแสดงพฤติกรรมระดับ 2 ภายใต้ตัวบ่งชี้ค่านิยมแต่ละด้านซึ่งเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่คาดหวังให้ผู้เรียนปฏิบัติได้มากกว่าระดับที่ 1
- (3) ฉบับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ประกอบด้วยข้อรายการแสดงพฤติกรรมระดับ 3 ภายใต้ตัวบ่งชี้ค่านิยมแต่ละด้านซึ่งเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่คาดหวังให้ผู้เรียนปฏิบัติได้มากกว่าระดับที่ 1 และ 2
- (4) ฉบับระดับ ปวส./อุดมศึกษา ประกอบด้วยข้อรายการแสดงพฤติกรรมระดับ 4 ภายใต้ตัวบ่งชี้ค่านิยมแต่ละด้านซึ่งเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่คาดหวังให้ผู้เรียนปฏิบัติได้มากกว่าระดับที่ 1, 2 และ 3 เป็นพฤติกรรมที่เป็นการกระทำมุ่งให้เกิดประโยชน์กับสังคมและประเทศชาติ

1.4 เครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ มีคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ ฉบับยาวมีค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายในระหว่าง .971-.987 และฉบับสั้นมีค่าความเที่ยงระหว่าง .888 - .988

1.5 สำหรับดัชนีค่านิยม 12 ประการ ที่พัฒนาขึ้นมีค่าระหว่าง 0-1 เกณฑ์การประเมินค่านิยม 12 ประการ มี 2 ประเภท คือ เกณฑ์สัมบูรณ์ ซึ่งกำหนดจุดตัดพฤติกรรมตามค่านิยมออกเป็น 3 ระดับ ระดับดี พอใช้ และไม่ผ่าน และเกณฑ์สัมพัทธ์ใช้การหาปกติวิสัย (norm) โดยใช้ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์

1.6 โดยเฉลี่ย ดัชนีค่านิยมของผู้เรียนมีค่าระหว่าง .68 - .85 ทั้งนี้ ค่าดัชนีของนักศึกษา ช่วงวัยผู้ใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (.85) รองลงมา ได้แก่ ช่วงวัยรุ่นตอนปลาย (.83) ช่วงวัยรุ่นตอนต้น (.80) และช่วงวัยเด็ก (.68) ตามลำดับ โดยเฉลี่ยทุกช่วงวัย ดัชนีค่านิยมของเพศหญิง สูงกว่าเพศชาย

ตาราง 7.1 เกณฑ์การแปลผลอิงเกณฑ์สัมบูรณ์

ช่วงวัย	ฉบับยาว (144 ข้อ)			ฉบับสั้น (36 ข้อ)		
	ไม่ผ่าน	พอใช้	ดี	ไม่ผ่าน	พอใช้	ดี
วัยเด็ก	< .65	.65 - .74	.75 ขึ้นไป	<.50	.50 - .82	.83 - 1.00
วัยรุ่นตอนต้น	< .70	.70 - .79	.80 ขึ้นไป			
วัยรุ่นตอนปลาย	< .75	.75 - .84	.85 ขึ้นไป			
วัยผู้ใหญ่	< .80	.80 - .89	.90 ขึ้นไป			

ตาราง 7.2 เกณฑ์การแปลผลอิงเกณฑ์สัมพัทธ์

ช่วงวัย	จำนวนคน	ไม่ผ่าน (น้อยกว่า percentile 60)	พอใช้ (percentile 60 - percentile 69)	ดี (percentile 70 ขึ้นไป)
วัยเด็ก	1,494	.00 - .75	.76 - .77	.78 - 1.00
วัยรุ่นตอนต้น	1,281	.00 - .88	.89 - .92	.93 - 1.00
วัยรุ่นตอนปลาย	2,220	.00 - .92	.93 - .94	.95 - 1.00
วัยผู้ใหญ่	2,014	.00 - .91	.92 - .96	.97 - 1.00

2.1 การรับรู้ค่านิยม 12 ประการ

2.1.1 ผู้เรียนส่วนใหญ่รู้จักค่านิยม 12 ประการ (ร้อยละ 94.69) ประมาณร้อยละ 47.62 สามารถจำค่านิยมได้ทุกข้อ และประมาณร้อยละ 48 จำได้เพียงบางข้อ

2.1.2 ผู้เรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 89 เห็นว่าต้องปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ ระดับปานกลางขึ้นไป

2.1.3 ผู้เรียนร้อยละ 25 คิดว่าการปฏิบัติตามค่านิยมเป็นเรื่องยาก นอกนั้นคิดว่าปฏิบัติได้ไม่ยาก

2.1.4 ผู้เรียนร้อยละ 79 พยายามปฏิบัติตนให้ครบถ้วนตามค่านิยม 12 ประการ ในระดับน้อย

2.1.5 ในมุมมองของผู้เรียนประมาณร้อยละ 84 เห็นว่าอาจารย์อบรมให้ผู้เรียนปฏิบัติตนให้ครบถ้วนตามค่านิยม 12 ประการในระดับน้อย

2.1.5 ในมุมมองของผู้เรียนประมาณร้อยละ 78 เห็นว่าผู้ปกครองอบรมให้ผู้เรียนปฏิบัติตนตามค่านิยม 12 ประการในระดับน้อย

2.1.6 ผู้เรียนประมาณร้อยละ 64 ให้ข้อมูลว่าแหล่งข้อมูลที่ทำให้ตนเองรู้จักค่านิยม 12 ประการมากที่สุด คือ จากสถานศึกษา

2.2 การรับรู้เกี่ยวกับความยึดมั่นและปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ

2.2.1 โดยเฉลี่ยผู้เรียนทุกระดับการศึกษาประเมินตนเองว่ามีความยึดมั่นในค่านิยม 12 ประการ ด้านที่ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และด้านที่ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ สูงกว่าค่านิยมด้านอื่น

2.2.2 พฤติกรรมตามค่านิยมด้านที่ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และด้านที่ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ของผู้เรียนในทุกระดับชั้นมีค่าสูงกว่าค่านิยมด้านอื่น และสอดคล้องกับการรับรู้ของครู อาจารย์ และผู้ปกครอง

2.2.3 นักเรียนประถมศึกษา ร้อยละ 65 มีพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ ในระดับดี ในขณะที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีค่านิยมระดับดีมีประมาณร้อยละ 60

2.2.4 ความยึดมั่นในค่านิยมของตนเอง การรับรู้เกี่ยวกับค่านิยมของตนเอง และความยึดมั่นในค่านิยมของชุมชน สามารถอธิบายระดับพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนได้ร้อยละ 12

2.2.5 ในการวิจัยนี้ได้จัดกลุ่มค่านิยม 12 ประการออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ปัจจัยแรงผลักดัน ปัจจัยหล่อเลี้ยง ปัจจัยเหนี่ยวรั้ง และปัจจัยสนับสนุน ตามแนวคิดของศาสตราจารย์ ดร. ไกรยุทธ ธีรตยาคินันท์ หากพิจารณาเฉพาะพฤติกรรมที่เหมาะสมตามช่วงวัย พบว่านักเรียนระดับประถมศึกษา มีพฤติกรรมระดับดีในทุกปัจจัย ส่วนระดับมัธยมศึกษา มีพฤติกรรมระดับดีในปัจจัยหล่อเลี้ยง และปัจจัยสนับสนุน ส่วนกลุ่มระดับ ปวส. และอุดมศึกษา ไม่ว่าจะเป็ปัจจัยใด พบว่ามีพฤติกรรมต่ำกว่าระดับดี

ตาราง 7.3 การจัดหมวดหมู่ค่านิยม 12 ประการ ตามแนวคิดของไกรยุทธ ธีรตยาคินันท์

กลุ่มปัจจัย	ค่านิยม
ปัจจัยแรงผลักดัน	<ul style="list-style-type: none"> ค่านิยมที่ 4 ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อม ค่านิยมที่ 7 เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ค่านิยมที่ 8 มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่ ค่านิยมที่ 10 รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ปัจจัยหล่อเลี้ยง	<ul style="list-style-type: none"> ค่านิยมที่ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ค่านิยมที่ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ค่านิยมที่ 5 รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย อันงดงาม
ปัจจัยเหนี่ยวรั้ง	<ul style="list-style-type: none"> ค่านิยมที่ 6 มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เพื่อแผ่และแบ่งปัน ค่านิยมที่ 9 มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ค่านิยมที่ 11 เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายนเกรงกลัวต่อบาปตามหลักศาสนา
ปัจจัยสนับสนุน	<ul style="list-style-type: none"> ค่านิยมที่ 2 ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม ค่านิยมที่ 12 คำนึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

2.3 พฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียน

หากอิงเกณฑ์การประเมินระดับพฤติกรรมที่ถือว่าอยู่ในระดับสูงตามพฤติกรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน โดยผ่านเกณฑ์การประเมินตามข้อรายการ 3 ข้อ ภายใต้ตัวบ่งชี้ที่วัดค่านิยมแต่ละด้าน ผลการประเมินพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนจากแบบตรวจสอบรายการ (ฉบับสั้น) ในแต่ละระดับการศึกษา ปรากฏในตาราง 1

ตาราง 7.4 ร้อยละของผู้เรียนที่มีพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการในระดับดี จำแนกตามค่านิยม

ค่านิยม	ประถม (n=1,494)	ม.ต้น (n=1,281)	ม.ปลาย (n=1,291)	ปวช. (n=929)	ปวส. (n=972)	ป.ตรี (n=1,132)	รวม (n=7,099)
1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	78.05	82.59	73.51	70.61	64.71	62.63	72.78
2. ซื่อสัตย์	62.32	64.09	71.19	66.95	62.65	64.93	65.32
3. กตัญญู	84.81	80.02	77.07	72.55	65.53	65.90	75.28
4. ใฝ่หาความรู้	73.69	61.75	68.94	67.06	61.93	60.78	66.14
5. รักษาวัฒนธรรมไทย	62.12	58.39	54.14	49.62	55.56	58.04	56.81
6. ศิลธรรม	64.06	65.42	70.26	65.55	63.58	67.05	66.04
7. ประชาธิปไตย	74.77	61.44	72.81	61.14	57.10	65.37	66.31
8. วินัย	74.56	69.71	71.65	64.05	60.49	65.02	68.33
9. มีสติ	67.94	57.30	63.59	62.33	55.66	54.42	60.66
10. ปรัชญาพอเพียง	66.80	56.60	59.10	52.10	48.05	50.18	56.42
11. เข้มแข็งกายใจ	73.69	57.38	66.00	64.26	58.64	62.10	64.21
12. เห็นแก่ส่วนรวม	70.15	70.10	70.95	63.29	59.77	61.48	66.59
ภาพรวม	64.79	55.82	59.72	55.01	50.62	51.59	56.92

2.3.1 โดยภาพรวม ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมตามช่วงวัยในระดับสูง (ได้คะแนนเต็มทุกข้อ คือ 36 คะแนน) มีประมาณร้อยละ 57

2.3.2 กลุ่มผู้เรียนที่แสดงพฤติกรรมตามค่านิยมได้เหมาะสมตามช่วงวัย พบว่าร้อยละของผู้เรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่มีพฤติกรรมตามค่านิยมในระดับสูงจะมีสัดส่วนสูงกว่ากลุ่มผู้เรียนในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา

- กลุ่มประถมศึกษา มีประมาณร้อยละ 65
- กลุ่มมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย มีประมาณร้อยละ 56 และ 60 ตามลำดับ
- กลุ่มอาชีวศึกษา ปวช. และ ปวส. มีประมาณร้อยละ 55 และ 51 ตามลำดับ
- กลุ่มอุดมศึกษา มีประมาณร้อยละ 52

2.3.3 ผู้เรียนระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประมาณร้อยละ 85 และร้อยละ 80 มีพฤติกรรมตามค่านิยมที่ 3 ความกตัญญูต่อพ่อแม่ ครูอาจารย์ ในระดับสูงมาก สำหรับค่านิยมด้านที่ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ พบว่าผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นประมาณร้อยละ 83 มีพฤติกรรมตามค่านิยมอยู่ในระดับสูง สำหรับระดับการศึกษาอื่น สัดส่วนของผู้เรียนที่มีพฤติกรรมตามค่านิยมแต่ละด้านในระดับสูงมีไม่ถึงร้อยละ 80

2.3.4 โดยเฉลี่ยรวมทุกระดับการศึกษา ผู้เรียนไม่ถึงร้อยละ 60 มีพฤติกรรมตามค่านิยมด้านที่ 10 รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ประมาณร้อยละ 56) และค่านิยมด้านที่ 5 รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม (ประมาณร้อยละ 57)

3. กระบวนการนำนโยบายค่านิยม 12 ประการสู่การปฏิบัติ

3.1 การส่งมอบและรับนโยบายค่านิยม 12 ประการ

3.1.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ใช้การออกหนังสือราชการเกี่ยวกับแนวปฏิบัติค่านิยมหลัก 12 ประการสู่การปฏิบัติ โดยขับเคลื่อนไปยังเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ตามลำดับ โดยให้สถานศึกษาผนวกค่านิยม 12 ประการในการจัดการเรียนการสอนในทุกกลุ่มสาระ หรือบูรณาการเข้ากับกิจกรรมของสถานศึกษา จากนั้นจะมีการติดตามจาก สพฐ. โดยผ่านคณะกรรมการติดตามงานร่วมกับการติดตามงานนโยบายอื่นๆ และยังมีการติดตามของเขตพื้นที่การศึกษาผ่านระบบการนิเทศ

3.1.2 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) มอบหมายให้ศูนย์พัฒนากิจการนักศึกษาและศึกษานิเทศก์เป็นผู้รับมาดำเนินการ การขับเคลื่อนนโยบายจากศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาคสู่สถาบันอาชีวศึกษา จำแนกได้ 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) ประชุมชี้แจง และ 2) หนังสือสั่งการถึงสถานศึกษา นอกจากนี้หน่วยศึกษานิเทศก์มีการจัดทำคู่มือการบูรณาการค่านิยม 12 ประการเข้ากับการเรียนการสอนทุกรายวิชา สำหรับการติดตามผลการขับเคลื่อนค่านิยม 12 ประการเป็นหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ทุกคนที่จะต้องไปดูแลติดตามหลายๆ นโยบายที่ขับเคลื่อน โดยติดตามผลพร้อมกับศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาค

3.1.3 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) แจ้งที่ประชุมรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา และผู้แทนในที่ประชุมมีหน้าที่ชี้แจงต่อในที่ประชุมอธิการบดีของมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน เพื่อกระจายนโยบายต่อ นอกจากนั้น สกอ. ขับเคลื่อนนโยบายสู่สถาบันอุดมศึกษา ในลักษณะของการกำหนดเป็นมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ด้านที่ 1 ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านที่ 4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลฯ สำหรับการติดตามผลการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ จะเน้นผ่านการดูแลของกิจการนักศึกษาและมอบหมายให้มหาวิทยาลัยรายงานผลการดำเนินงานในเรื่องต่างๆ ส่งกลับมาให้ สกอ.

3.1.4 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.)

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นขับเคลื่อนนโยบายค่านิยมโดยออกหนังสือราชการถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศเกี่ยวกับเรื่องค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ เพื่อขอความร่วมมือจังหวัดให้แจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาทุกแห่งประชาสัมพันธ์ให้สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องรับทราบเพื่อดำเนินการตามนโยบาย จากนั้นผู้ว่าราชการจังหวัดส่งหนังสือต่อไปถึงสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด(สถจ.) และเทศบาลนคร (ทน.) ตามลำดับ โดยนายกเทศมนตรีจะส่งมอบงานให้กองการศึกษา เทศบาลนคร เป็นผู้ดูแลให้สถานศึกษาในสังกัดดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายที่ได้รับมา รวมถึงการกำกับติดตามผลการดำเนินงานและการรวบรวมรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียนเทศบาลในสังกัดเพื่อส่งกลับไปยัง สถจ. เพื่อรวบรวมส่ง สถ. ตามลำดับ

3.1.5 สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.)

สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร รัับทราบนโยบายค่านิยม 12 ประการ ของรัฐบาลจากสื่อต่าง ๆ โดยไม่ได้รับหนังสือราชการแจ้งมาจากหน่วยงานใดๆ แต่สำนักการศึกษากรุงเทพมหานครพิจารณาว่านโยบายค่านิยม 12 ประการ เป็นนโยบายที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียน จึงทำหนังสือราชการส่งไปยังสำนักงานเขตเพื่อขอความร่วมมือให้โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครดำเนินการส่งเสริมค่านิยมให้แก่ผู้เรียน โดยมีการกำกับติดตามการดำเนินงานจากศึกษานิเทศก์ของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร แต่ในส่วนของสำนักงานเขตเป็นหน่วยงานที่ไม่มีศึกษานิเทศก์ จึงไม่มีการกำกับติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษา

3.2 ผลการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ

3.2.1 ความชัดเจนของนโยบาย ผู้รับนโยบายเห็นว่านโยบายค่านิยม 12 ประการ มีความชัดเจนอยู่ในระดับดี โดยสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ($M = 2.63$ จากคะแนนเต็ม 3 คะแนน) นโยบายสถานศึกษาสอดคล้องกับนโยบายค่านิยม 12 ประการ ($M = 2.60$) และนโยบายค่านิยม 12 ประการ มีความซ้ำซ้อนกับนโยบายอื่นๆ เช่น นโยบายคุณธรรม เป็นต้น ($M = 2.49$)

3.2.2 ความเข้าใจในนโยบาย ครูอาจารย์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายค่านิยม 12 ประการ อยู่ในระดับดี โดยครูอาจารย์รู้จักวิธีการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ($M = 2.58$) เข้าใจแนวทางการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ($M = 2.57$) และมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนตามนโยบายค่านิยม 12 ประการ

3.2.3 การเห็นความสำคัญของนโยบาย ครูอาจารย์เห็นความสำคัญของนโยบายค่านิยม 12 ประการ อยู่ในระดับดี โดยมีความคิดเห็นว่าเป็นนโยบายค่านิยม 12 ประการ เป็นสิ่งที่เด็กไทยควรยึดถือปฏิบัติ ($M = 2.73$) การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีค่านิยม 12 ประการเป็นสิ่งสำคัญต่อประเทศชาติ ($M = 2.73$) สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับนโยบายค่านิยม 12 ประการครบทุกค่านิยม ($M = 2.61$) ทั้งนี้ยังพบว่าสถานศึกษาให้ความสำคัญกับนโยบายค่านิยม 12 ประการ มากกว่านโยบายอื่น ($M = 2.52$)

3.2.4 ความร่วมมือของครูอาจารย์และผู้ปกครองในการส่งเสริมค่านิยมแก่ผู้เรียน ครูอาจารย์และผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการส่งเสริมค่านิยมทั้ง 12 ประการ อยู่ในระดับดี ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าตนเองและสถานศึกษาปลูกฝังค่านิยม 12 ประการ ให้กับนักเรียนและนักศึกษาอยู่ในระดับดี ค่านิยมที่ครูอาจารย์และผู้ปกครองให้ความสำคัญมากกว่าข้ออื่น คือ ข้อ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และข้อ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

3.2.5 การยอมรับค่านิยมไปปฏิบัติ ครูอาจารย์ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ยอมรับนโยบายค่านิยม 12 ประการ อยู่ในระดับมาก แต่ครูอาจารย์ระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ยอมรับนโยบายค่านิยม 12 ประการ อยู่ในระดับน้อย

3.2.6 ความพร้อมของสถานศึกษาในการนำนโยบายค่านิยมไปปฏิบัติ สถานศึกษามีความพร้อมในการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับดี ($M = 2.63$) และหลังการประกาศนโยบายค่านิยม 12 ประการของรัฐบาล พบว่าสถานศึกษาทุกระดับมีการส่งเสริมให้นักเรียนและนักศึกษามีพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนประกาศนโยบาย

4. วิธีการส่งเสริมค่านิยมของสถานศึกษาตามนโยบายค่านิยม 12 ประการ

วิธีการที่สถานศึกษาใช้ในการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการให้กับนักเรียนและนักศึกษา มีหลายวิธี เช่น การบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอน การจัดรายวิชาเฉพาะที่ส่งเสริมค่านิยม และการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียน ผลการตรวจเยี่ยมพื้นที่กรณีศึกษา ทั้ง 79 แห่ง พบว่าสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติดีมีวิธีการส่งเสริมค่านิยมแตกต่างจากสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติปกติในเรื่องการจัดการสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียนที่ส่งเสริมค่านิยม การประชาสัมพันธ์นโยบายค่านิยมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ รวมทั้งการดึงผู้ปกครองและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมค่านิยมให้แก่ผู้เรียน

ตัวอย่างวิธีการส่งเสริมค่านิยมโดยการบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอน เช่น การยกตัวอย่างพระราชกรณียกิจ ข้าราชการ สถานการณ์บ้านเมือง เพื่อให้นักเรียนนำมาวิเคราะห์ สภาพปัญหา หาแนวทางแก้ไข หรือการแสดงบทบาทสมมติและร่วมกันอภิปรายบทบาทของตัวละคร การเชื่อมโยงผลดีและผลเสียของค่านิยมกับการดำเนินชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ ซึ่งครูอาจารย์สามารถสอดแทรกการส่งเสริมค่านิยมในการจัดการเรียนการสอนได้ในทุกรายวิชา

ตัวอย่างวิธีการส่งเสริมค่านิยมโดยการจัดรายวิชาเฉพาะที่ส่งเสริมค่านิยม เช่น สถานศึกษาในสังกัด สพฐ. สอดแทรกการสอนค่านิยมในรายวิชาน้ำที่พลเมืองและวิชาประวัติศาสตร์ สถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานครและสังกัดเทศบาลสอดแทรกการสอนค่านิยมในหลักสูตรโตไปไม่โกง และสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาสอดแทรกการสอนค่านิยมในรายวิชาการศึกษาทั่วไป เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF)

ตัวอย่างวิธีการส่งเสริมค่านิยมโดยการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียน เช่น โครงการนาคาความดี การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย กิจกรรมปลูกพืชสำหรับโครงการอาหารกลางวัน โครงการส่งเสริมคนดีศรีอาชีวะ โครงการฝึกอาชีพร่วมกับหน่วยงานในโครงการพระราชดำริ การจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงด้วยการลงมือปฏิบัติจริง และการปลูกฝังเรื่อง การเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับนักศึกษา เป็นต้น

5. ปัจจัยความสำเร็จและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

5.1 ปัจจัยความสำเร็จในการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ได้แก่ 1) ปัจจัยภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย ความสามารถในการบูรณาการนโยบายค่านิยม 12 ประการเข้ากับการดำเนินงานปกติของสถานศึกษา และการสนับสนุนส่งเสริมและการเห็นความสำคัญของค่านิยมอย่างจริงจังของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) ปัจจัยภายนอกสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้ปกครองเห็นความสำคัญและมีส่วนร่วมในการปลูกฝังค่านิยมและการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ชุมชนและหน่วยงานอื่นให้การสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ ในการดำเนินงานส่งเสริมค่านิยม และสื่อมีการประชาสัมพันธ์ค่านิยมอย่างต่อเนื่องผ่านช่องทางที่หลากหลาย

5.2 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ได้แก่ 1) นโยบายค่านิยม 12 ประการยังไม่มีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน เนื่องจากค่านิยมมีความเป็นนามธรรมสูง และในค่านิยมเดียวกันมีค่านิยมหลายประการ 2) นโยบายค่านิยม 12 ประการยังไม่มีแนวทางการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน 3) หลายสถานศึกษามีข้อจำกัดด้านงบประมาณในการจัดกิจกรรมส่งเสริมที่เพียงพอ 4) ผู้รับผิดชอบหลักในการพัฒนาส่งเสริมค่านิยมแก่ผู้เรียนยังเป็นสถานศึกษาในบางระดับการศึกษา เช่น ระดับอุดมศึกษายังได้รับการมีส่วนร่วมในการปลูกฝังค่านิยมจากผู้ปกครองน้อย

6. แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยมของคนไทย

6.1 หน่วยงานระดับนโยบาย

ควรทบทวนสาระในตัวนโยบายค่านิยม 12 ประการ การใช้วิธีการขับเคลื่อนนโยบายที่มีประสิทธิผล การกำหนดกรอบการดำเนินงานตามนโยบายให้ผู้รับนโยบายทุกระดับ การสร้างความชัดเจนในผลลัพธ์ที่คาดหวังจากการดำเนินงานภายใต้แผนการดำเนินงานที่เป็นระบบ การกำหนดกรอบระยะเวลาการติดตามงานที่ทุกฝ่ายรับรู้ภายใต้ตัวบ่งชี้ที่ชัดเจน และมีเอกภาพการส่งเสริมนโยบายให้มีความต่อเนื่อง

6.2 หน่วยงานระดับเขตพื้นที่

การกำหนดแนวทางการปฏิบัติตามนโยบายค่านิยมที่ชัดเจน การใช้รูปแบบการขับเคลื่อนนโยบายที่มีประสิทธิผลเพื่อให้ผู้รับนโยบายมีความชัดเจนในผลลัพธ์ที่คาดหวังจากการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ในทุกระดับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การกำกับติดตามการดำเนินงานโดยกำหนดตัวชี้วัดให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม และมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง

6.3 หน่วยงานระดับปฏิบัติ

การสร้างความตระหนักแก่ครูอาจารย์ให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและนักศึกษา การส่งเสริมการบูรณาการค่านิยมในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/มาตรฐานวิชาชีพ การส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ

6.4 หน่วยงานเสริมหนุน

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการปลูกฝังค่านิยมแก่บุตรหลานอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมความร่วมมือจากชุมชน โดยสถานศึกษาเป็นศูนย์กลางส่งเสริมการทำงานแบบร่วมมือและเป็นเครือข่าย

อภิปรายผลการวิจัย

ข้อค้นพบจากการวิจัยที่นำเสนอในบทก่อนหน้ามีหลายประการ แต่ประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายประกอบด้วย เครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ และดัชนีค่านิยมที่พัฒนาขึ้น ผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียนเกี่ยวกับการรับรู้ค่านิยม และพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ กระบวนการและวิธีการขับเคลื่อนนโยบาย ปัญหาอุปสรรคในการขับเคลื่อนนโยบาย ปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินนโยบาย และข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการต่อไปในอนาคต

1. นโยบายค่านิยม 12 ประการ

ผลการวิจัยที่พบจากการศึกษาติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษาตามนโยบายค่านิยม 12 ประการนี้ ได้นำมาวิเคราะห์ในกลุ่มของคณะนักวิจัยในโครงการทั้งหมด โดยมีการอภิปรายเกี่ยวกับสาระในตัวนโยบายค่านิยม 12 ประการ ตั้งแต่การสร้างเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ พบว่าตัวนโยบายค่านิยม 12 ประการยังมีความไม่ชัดเจนหลายประการที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปฏิบัติ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

คำว่า “ค่านิยม” หมายถึง ความเชื่อสำคัญที่กำหนดแนวทางการดำเนินชีวิต ซึ่งหมายความว่า การกำหนดค่านิยม 12 ประการสำหรับคนไทย ต้องการให้คนไทยมีหลักยึดในการดำเนินชีวิต

ตามความเชื่อที่ผู้กำหนดนโยบายเห็นว่าเหมาะสมกับบริบทของคนไทยและประเทศไทย แต่การกำหนดสาระในตัวนโยบายมีลักษณะของการผสมทั้งหลักความเชื่อและพฤติกรรมที่พึงประสงค์สำหรับให้คนไทยปฏิบัติ ภายในค่านิยมเดียวกันยังประกอบด้วยคุณลักษณะที่มีลักษณะต่างกันมากกว่าจะอยู่ภายใต้ค่านิยมเดียวกัน และยังมีความทับซ้อนระหว่างค่านิยมต่างข้อ นอกจากนี้ การกำหนดค่านิยมจำนวนหลายข้อทำให้จำยาก และจับประเด็นหลักไม่ได้ว่าหลักความเชื่อของคนไทยที่ควรยึดในการดำเนินชีวิตคืออะไร ดังนั้น การส่งนโยบายค่านิยม 12 ประการสู่การปฏิบัติ จึงทำให้ผู้รับนโยบายต่างเข้าใจว่าค่านิยม 12 ประการ มีความหมายเหมือนกับคุณธรรมจริยธรรม หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยที่ควรปฏิบัติ การขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ จึงไม่ค่อยมีการดำเนินงานที่ชัดเจน เนื่องจากผู้เกี่ยวข้องเห็นว่าการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้เรียนเป็นสิ่งที่สถานศึกษาปฏิบัติอยู่แล้ว ทั้งที่หากพิจารณาให้ดีจะเห็นว่า “ค่านิยม” มีความหมายต่างจากคำว่า “คุณธรรมจริยธรรม” หรือต่างจาก “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย” เนื่องจากมีความเป็นนามธรรมมากกว่า และต้องการหลักความเชื่อที่เป็นองค์รวมมีเป้าหมายชัดเจนก่อนที่จะถอดความหมายของค่านิยมเป็นพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติ

2. เครื่องมือวัดการรับรู้ค่านิยม 12 ประการ

การพัฒนาเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ อยู่บนฐานคิดของความพยายามในการกำหนดข้อรายการพฤติกรรมที่สะท้อนจากค่านิยมที่ผู้เรียนมีความเชื่อและนำมาเป็นหลักยึดในการดำเนินชีวิต เนื่องจากค่านิยมมีความหมายที่เป็นนามธรรม ดังนั้น ในการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการที่ชัดเจน โดยต้องคำนึงถึงความครอบคลุมของข้อรายการตามความเชื่อในแต่ละค่านิยมให้ครบถ้วน นอกจากนี้ ในงานวิจัยนี้ต้องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ เพื่อใช้ในการสำรวจพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนอย่างรวดเร็ว อันเป็นกิจกรรมการวิจัยหนึ่งของการวิจัยนโยบายมากกว่า จะเน้นการสร้างเครื่องมือวัดมาตรฐานเพื่อวัดระดับค่านิยมและพฤติกรรมตามหลักการสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรทางจิตวิทยา เพราะการศึกษาครั้งนี้เน้นการจัดเก็บข้อมูลที่ให้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับระดับของพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการในระดับมหภาค เพื่อติดตามการดำเนินงานตามนโยบายค่านิยม 12 ประการ มากกว่าการนำไปใช้พัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล ดังนั้น การสร้างเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ จึงออกแบบให้เครื่องมือวัดเป็นรูปแบบของแบบตรวจสอบรายการ (checklists) ประกอบด้วยข้อรายการพฤติกรรมให้ผู้ตอบสามารถเลือกพฤติกรรมที่สอดคล้องกับลักษณะของตนเองมากที่สุด

2.1 การออกแบบตัวบ่งชี้และข้อรายการในเครื่องมือวัด

1) ความแตกต่างมิติด้านสาระภายใต้ค่านิยมแต่ละด้าน ผลการวิเคราะห์เนื้อหาสาระที่กำหนดในนโยบายค่านิยม 12 ประการ พบว่าโครงสร้างของเนื้อหาสาระที่ปรากฏในค่านิยมแต่ละด้านตามที่รัฐประกาศใช้ ค่อนข้างสร้างความยากในการกำหนดและนิยามตัวบ่งชี้สำหรับวัดค่านิยมแต่ละด้าน เนื่องจากตัวบ่งชี้ที่กำหนดขึ้นภายใต้ค่านิยมเดียวกัน อาจอยู่คนละองค์ประกอบของค่านิยม กล่าวคือ ผู้เรียนอาจมีค่านิยมที่ใช้เป็นหลักยึดในการดำเนินชีวิตสูงในมิติหนึ่งภายใต้ค่านิยมนั้น แต่อาจมีค่านิยมต่ำในอีกมิติหนึ่งภายใต้ค่านิยมข้อเดียวกัน เช่น ค่านิยมข้อที่ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ผู้เรียนอาจมีค่านิยมที่เหมาะสมด้านความรักชาติและพระมหากษัตริย์ แต่มีค่านิยมไม่เหมาะสมด้านศาสนา หรือค่านิยมข้อที่ 2 ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ใน

สิ่งที่ตั้งถามเพื่อส่วนรวม เป็นค่านิยมที่มีตัวบ่งชี้หลากหลายในข้อเดียวกัน คือ มีทั้งความซื่อสัตย์ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ต่างจากความเสียสละ และแตกต่างจากความอดทน และยังต่างมากเมื่อเทียบกับความเป็นผู้มีอุดมการณ์ในสิ่งดีงามเพื่อสังคม ด้วยปัญหาที่ยกตัวอย่างมานี้ ทำให้ผลการวิเคราะห์โครงสร้างขององค์ประกอบของเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ ได้เพียงองค์ประกอบเดียว ไม่ปรากฏเป็นหมวดหมู่ขององค์ประกอบตามที่คาดหวัง การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามนโยบายค่านิยม 12 ประการ มีระดับของการบรรลุความสำเร็จในค่านิยมใดมากกว่ากัน จึงไม่สามารถระบุได้ชัดเจน แต่ได้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานแบบองค์รวมจากทุกองค์ประกอบของค่านิยม 12 ประการ

2) ความเป็นนามธรรมของค่านิยมแต่ละด้าน ค่านิยมหลายข้อมีความเป็นนามธรรมที่ยากต่อการสังเกตและวัดได้ เช่น ค่านิยมข้อที่ 9 มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ค่านิยมข้อที่ 10 รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ค่านิยมข้อที่ 11 เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายนเกรงกลัวต่อบาป ตามหลักศาสนา ด้วยความเป็นนามธรรมของค่านิยมดังกล่าว ทำให้ค่านิยมหลายด้าน เมื่อนำมาใช้ในการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมของผู้เรียน โดยการกำหนดพฤติกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียนตามค่านิยมนั้นทำได้ยาก บางค่านิยมยังไม่สามารถส่งเสริมพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในช่วงวัยเด็ก เนื่องจากเป็นค่านิยมที่ต้องใช้เวลาในการบ่มเพาะซึ่งไม่สามารถจะสังเกตหรือวัดได้ในวัยเด็ก เป็นต้น

3) ความยากของการบรรลุผลลัพธ์ของการส่งเสริมค่านิยม การขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ อาจทำได้ยากในบางค่านิยม เพราะต้องใช้ระยะเวลานานในการบ่มเพาะ ดังนั้นมีความจำเป็นต้องกำหนดหรือออกแบบตัวบ่งชี้และผลลัพธ์ที่คาดหวังให้ชัดเจน การสร้างเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ ในการวิจัยนี้ยังเป็นเพียงการวัดในระดับผิวเผิน เป็นเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งสามารถสะท้อนผลการวัดได้ถูกต้องในระดับหนึ่ง ข้อมูลจากการวัดค่านิยม 12 ประการ จึงอาจมีข้อจำกัดที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบผลการดำเนินงานที่แสดงการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการระหว่างปี มากกว่าจะใช้เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนในห้องเรียน

2.2 การออกแบบรูปแบบของเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ

เมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ ภายใต้อัตลักษณ์ค่านิยม พบว่าข้อมูลมีการกระจายแบบโด่ง และเบ้ซ้าย แสดงว่าคะแนนเกาะกลุ่มกันมากและส่วนใหญ่ได้คะแนนสูง ทำให้ประสิทธิภาพในการจำแนกผู้เรียนตามระดับค่านิยมและพฤติกรรมไม่สูง ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากงานวิจัยนี้ต้องการจะสร้างเครื่องมือวัดที่ใช้ได้ง่าย และมีความสะดวกในการตอบ จึงมีการออกแบบเครื่องมือวัดค่านิยมโดยใช้จุดตรวจสอบหรือแบบตรวจสอบรายการ (checklists) เพื่อให้ผู้เรียนซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสามารถเลือกตอบได้สะดวก และง่าย โดยมีข้อสมมติฐานว่าจะทำให้ข้อมูลได้รับการตอบกลับสูง แต่แนวคิดดังกล่าวกลับส่งผลกระทบต่อด้านคุณภาพของเครื่องมือวัด การวิจัยครั้งต่อไปจึงน่าจะปรับรูปแบบของเครื่องมือวัดจากแบบตรวจสอบรายการเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อให้ผู้ตอบแสดงระดับความเข้มของพฤติกรรมของตนเองได้หลากหลายขึ้น

2.3 การกำหนดระดับความเข้มของพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ

การวิจัยประยุกต์แนวคิดของ Kohlberg มาปรับใช้ในการสร้างข้อรายการพฤติกรรมที่มีระดับความเข้มต่างกัน ทฤษฎีของ Kohlberg จำแนกพัฒนาการของจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ

6 ขั้นตอน แต่ในงานวิจัยนี้กำหนดระดับของข้อรายการเพียง 4 ระดับ ระดับแรก การกระทำที่เป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่ได้รับการสั่งสอน ระดับที่สอง การกระทำที่เป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่ได้รับ การสั่งสอนเช่นระดับแรก แต่มีบทบาทหน้าที่หรือคุณลักษณะที่คาดหวังมากกว่า ระดับที่สาม การกระทำที่เป็นตามความเชื่อของตนเองมากกว่าการถูกกำหนดขึ้นตามการสั่งสอน และมีปริมาณ ของพฤติกรรมที่คาดหวังสูงกว่าระดับ 1, 2 และระดับที่ 4 การกระทำที่เป็นตามความเชื่อของตนเอง มากกว่าการถูกกำหนดขึ้นตามการสั่งสอน และมีพฤติกรรมที่มีผลกระทบที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

การกำหนดพฤติกรรมที่สะท้อนค่านิยมแต่ละด้านที่เหมาะสมตามช่วงวัยของผู้เรียน ภายใต้อาณัติแต่ละด้าน จะมีตัวบ่งชี้ 3 ตัวบ่งชี้ แต่ละตัวบ่งชี้มีชุดของข้อรายการพฤติกรรมที่มี ระดับความเข้มของการแสดงรายการพฤติกรรม 4 ระดับ (4 ข้อ) ระดับแรก กำหนดพฤติกรรม ที่เหมาะสมกับผู้เรียนวัยเด็กเล็กหรือระดับประถมศึกษา ส่วนระดับที่ 2, 3, 4 สะท้อนพฤติกรรม ที่เหมาะสมกับผู้เรียนวัยรุ่นตอนต้น (มัธยมศึกษาตอนต้น) วัยรุ่นตอนปลาย (มัธยมศึกษา ตอนปลายและ ปวช.) และวัยผู้ใหญ่ (ปวส. และปริญญาตรี) ผลการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ ได้ข้อค้นพบว่าระดับความยากของตัวบ่งชี้ภายในค่านิยมเดียวกัน และระดับความยาก ของข้อรายการ 4 ข้อในชุดเดียวกัน ยังมีความแตกต่างกันมาก ในบางชุดข้อรายการ แม้เป็น ข้อรายการระดับที่ 4 ก็อาจปฏิบัติได้ง่ายกว่าข้อรายการอื่นๆ ของอีกชุดหนึ่งที่วัดต่างตัวบ่งชี้หรือ ต่างค่านิยม

แนวคิดเดิมในการออกแบบเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ ต้องการให้เครื่องมือวัดมี ฉบับสั้น ใช้เวลาตอบน้อย โดยการลดทอนจำนวนข้อรายการจากฉบับยาวที่มี 144 ข้อ เหลือเพียง 36 ข้อ ทั้งนี้ การกำหนดข้อรายการวัดพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ ในเครื่องมือแต่ละฉบับ จะสร้างให้เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย อย่างไรก็ตาม มีข้อน่าสังเกตว่า เมื่อนำเครื่องมือวัดฉบับยาว จำนวน 144 ข้อ ไปใช้กับผู้เรียนทุกระดับในการศึกษานำร่อง พบว่าผู้เรียนวัยเด็กระดับประถมศึกษา มีการเลือกตอบข้อรายการแสดงพฤติกรรมที่เกินกว่าระดับที่คาดหวังจากช่วงวัย ข้อค้นพบอันนี้ ขัดแย้งกับสมมติฐานเบื้องต้นของผู้วิจัย จึงเป็นเหตุผลสำคัญในการปรับปรุงข้อรายการให้ เหมาะสมกับสภาพจริงต่อไป

2.4 ความตรงเชิงโครงสร้างของเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ

สมมติฐานเดิมของการวิจัยคาดว่าเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ น่าจะได้องค์ประกอบ ของค่านิยมที่สามารถจัดกลุ่มหมวดหมู่ได้ และมีประโยชน์ต่อการจำแนกกลุ่มค่านิยมที่ควรส่งเสริม พัฒนาตามลำดับความสำคัญ แต่ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ พบว่าเครื่องมือดังกล่าวสามารถวัดค่านิยมได้เพียงองค์ประกอบเดียว ทำให้สารสนเทศ จากการประเมินให้ผลการวัดเป็นคะแนนค่านิยมรวม มากกว่าการให้สารสนเทศเชิงจำแนกประเภท ของค่านิยม ในประเด็นนี้ควรมีการศึกษาปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการต่อไป เพื่อยืนยันว่าผลการวิจัยยังคงเป็นเช่นการวิจัยนี้หรือไม่

2.5 การสร้างปกติวิสัยเพื่อการแปลผล

ผลการวิจัยพบว่าระดับของค่านิยมของผู้เรียนมีค่าเกาะกลุ่มและใกล้เคียงกัน ส่งผลให้การ สร้างปกติวิสัย (norm) โดยใช้ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ (percentile rank) มีช่วงของคะแนนดิบ ไม่ค่อยต่างกัน ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์หลายตำแหน่งมาจากคะแนนดิบเดียวกัน สะท้อนข้อจำกัด ของด้านความสามารถในการจำแนกระดับความแตกต่างของพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ

3. ดัชนีค่านิยม 12 ประการ

งานวิจัยนี้จุดมุ่งหมายเชิงวิชาการที่สำคัญ คือ การพัฒนาดัชนีค่านิยม 12 ประการ ดัชนีค่านิยม 12 ประการ มีค่าระหว่าง 0 ถึง 1 กำหนดเพื่อใช้สำหรับบ่งชี้ระดับความมากน้อยของค่านิยมของผู้เรียน ในการวิจัยนี้คณะผู้วิจัยเห็นว่าดัชนีค่านิยมจะให้ข้อมูลสารสนเทศที่เพิ่มเติมมากกว่าการระบุระดับของการแสดงพฤติกรรมของผู้เรียน เพราะให้ค่าดัชนีเป็นค่ามาตรฐาน ไม่ใช่ค่าตามคะแนนดิบ ดัชนีที่มีค่าน้อยแสดงว่ามีค่านิยมหรือพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการในระดับน้อย ดัชนีที่มีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าผู้เรียนมีค่านิยมและพฤติกรรมตามค่านิยมนั้นในระดับสูงมากนั้นหมายความว่า ดัชนีค่านิยมที่มีค่าสูง สามารถแปลผลได้ว่าผู้เรียนมีค่านิยมและพฤติกรรมที่สะท้อนความเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมจริยธรรมและมีการกระทำที่เป็นประโยชน์กับตนเองและส่วนรวม ในขณะที่ผู้เรียนที่มีดัชนีค่านิยมต่ำกว่า เช่น ระดับ .50 ลงมา แสดงว่ายังเป็นบุคคลที่แสดงออกถึงการกระทำที่เกิดประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ดังเช่นผลการวิจัยนี้ พบว่าดัชนีค่านิยมของผู้เรียนระดับประถมศึกษาหรือวัยเด็กมีค่าประมาณ .68 ในขณะที่ดัชนีค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนกลุ่มช่วงวัยอื่นมีค่าประมาณ .80 ขึ้นไป แสดงว่าผู้เกี่ยวข้องต้องมีการเพาะบ่มค่านิยมให้แก่ผู้เรียนตั้งแต่วัยเด็กเพื่อจะได้เป็นผู้ใหญ่ที่มีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมมากขึ้นในวัยผู้ใหญ่

อย่างไรก็ตาม ด้วยข้อจำกัดของเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ ดังกล่าวข้างต้น ยังมีความจำเป็นต้องปรับปรุงเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น และปรับปรุงพัฒนาดัชนีค่านิยม 12 ประการต่อไป เพื่อให้ประเทศชาติมีดัชนีค่านิยมที่ใช้ในการกำหนดนโยบาย และใช้เป็นดัชนีเฝ้าระวังสำหรับติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย อันจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาแนวทางการส่งเสริมค่านิยมต่อไป

4. การรับรู้ค่านิยมและพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียน

ผลการวิเคราะห์ระดับค่านิยมของผู้เรียนทุกระดับการศึกษา มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ผู้เรียนวัยเด็ก (ระดับประถมศึกษา)

ผลการวิจัยพบว่าค่านิยมของผู้เรียนวัยเด็กส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 73.43) เช่นเดียวกับระดับการให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการของครูประถมศึกษาที่อยู่ในระดับสูงที่สุดเมื่อเทียบกับชั้นเรียนอื่น ในช่วงวัยนี้ความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างครูกับผู้เรียนมีมากกว่าวัยอื่น การเรียนรู้ผ่านครอบครัวและครูเป็นหลัก ดังนั้นเด็กจึงเรียนรู้สิ่งที่ครูปลูกฝังได้มากกว่า ประกอบกับการปลูกฝังค่านิยม ซึ่งเป็นคุณธรรมจริยธรรมรูปแบบหนึ่ง จึงต้องใช้ระยะเวลาในการสั่งสมจนก่อให้เกิดพฤติกรรมค่านิยมที่ได้ส่งเสริมนั้นจริง

4.2 ผู้เรียนวัยรุ่นตอนต้นและตอนปลาย (ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายและปวช.)

ผลการวิจัยพบว่าค่านิยมของผู้เรียนวัยรุ่นตอนต้นและตอนปลายส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง แต่อยู่ในระดับสูงน้อยกว่าค่านิยมของผู้เรียนวัยเด็ก ถึงแม้ว่าระดับการให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการของครูมัธยมศึกษาและปวช. จะอยู่ในระดับสูงเช่นกัน อาจเนื่องมาจากผู้เรียนวัยรุ่นจะพยายามเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในสังคมมากกว่าในห้องเรียน สิ่งแวดล้อมจึงอาจส่งผล

ต่อพฤติกรรมกับผู้เรียนในวัยนี้ในระดับสูงมาก ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จากในห้องและนอกห้องเรียน พฤติกรรมของผู้เรียนวัยนี้เกี่ยวกับหลายสิ่งประกอบกันมากกว่าการเรียนรู้ผ่านครูอาจารย์อย่างเดียว จึงน่าจะเป็นสาเหตุทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมค่านิยมน้อยกว่าวัยเด็ก

4.3 ผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ (ระดับ ปวส. และปริญญาตรี)

ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมด้านค่านิยมของผู้เรียนวัยผู้ใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง มีผลในทำนองเดียวกับระดับการให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ของครูอาจารย์อุดมศึกษาที่อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน อาจเนื่องจากระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่ มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมทั้งหมดตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education, TQF หรือ มคอ.) และไม่ได้เน้นนโยบายค่านิยม 12 ประการ แต่มีกิจกรรมและโครงการเกี่ยวกับประเพณี ศิลปวัฒนธรรม รวมถึงกิจกรรมบังคับให้เลือกให้นักศึกษาเข้าร่วมนอกเหนือจากการเรียนตามหลักสูตรซึ่งสอดคล้องกับ ค่านิยมในหลายประเด็น เพียงแต่ว่าเนื้อหาสาระทั้งหมดในการจัดการเรียนการสอนยังไม่ครอบคลุม ค่านิยมครบทั้ง 12 ประการ และเหตุผลที่มาจากสภาพแวดล้อมอันส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงน่าจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ค่านิยมของผู้เรียนวัยผู้ใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง

5. การขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ

ในการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยมคนไทย 12 ประการที่ 3 หน่วยงานหลักของกระทรวงศึกษาธิการใช้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา) ส่วนใหญ่เป็นการใช้วิธีการเดิมที่เคยใช้ในการขับเคลื่อนนโยบายอื่นในอดีต ได้แก่ การออกหนังสือราชการ การจัดอบรมเนื้อหา/หลักสูตร และการประชุมชี้แจง การออกแบบ การใช้วิธีการขับเคลื่อนเหล่านี้อาจมาจากความคุ้นเคยหรือความเคยชินกับระบบการบริหารแบบสั่งการ รวมทั้งอาจเป็นเหตุผลด้านเวลาและงบประมาณที่ใช้ในการส่งต่อนโยบายเนื่องจากเป็นวิธีการที่ทำได้รวดเร็ว และง่าย ประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณา คือ ความเข้าใจนโยบายและความพร้อมในการนำนโยบายไปปฏิบัติของผู้รับนโยบายไปปฏิบัติ รวมถึงผลที่คาดหวังจากนโยบายนั้น

ผลการวิเคราะห์วิธีการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ ที่ใช้รูปแบบดังกล่าวข้างต้นนี้ ส่งผลให้ผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรับทราบประมาณร้อยละ 90 แต่สถาบันการศึกษาระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษาจะรับทราบนโยบายประมาณร้อยละ 50 เท่านั้น แสดงว่าวิธีการที่ใช้กับสถาบันการศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษาอาจจะไม่ใช่วิธีการที่เหมาะสมมากนัก

ประเด็นที่ควรพิจารณาสำหรับการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม คือ ความชัดเจนของเนื้อหา สาระของค่านิยม มีข้อมูลที่ชี้ให้เห็นว่าสถาบันการศึกษาทุกระดับชั้นจำนวนไม่มากนักที่เห็นว่าเนื้อหาของค่านิยมฯ ชัดเจนและสามารถเข้าใจได้ง่าย ทั้งสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา อาจกล่าวได้ว่า วิธีการขับเคลื่อนแบบเดิมที่หน่วยงานระดับนโยบายมีหลายรูปแบบ แต่ช่องทางหรือวิธีการสื่อสารอาจไม่ใช่ประเด็นสำคัญกับสาระเนื้อหาที่สื่อสารไปยังผู้ปฏิบัติ มักให้ความสำคัญกับตัวนโยบาย แต่ขาดกรอบทิศทาง การดำเนินงาน แผนการดำเนินงาน ตัวบ่งชี้และผลลัพธ์ที่คาดหวังภายใต้กรอบระยะเวลาในการส่งเสริมนโยบายที่ชัดเจน ทำให้ผู้รับมอบนโยบายขาดข้อมูลที่ใช้ในการวางแผนการดำเนินงานทั้งระยะสั้นและระยะยาว และขาดการออกแบบระบบการกำกับติดตามที่มีกรอบระยะเวลาในการปฏิบัติตรงกัน

ผลการวิจัยพบว่าวิธีการขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ยังมีข้อจำกัด สถานศึกษาส่วนใหญ่รับรู้ นโยบายค่านิยม 12 ประการ แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญในการทำความเข้าใจในสาระของนโยบาย ค่านิยม การรับนโยบายค่านิยมจะมีการตีความตามความเข้าใจของผู้ปฏิบัติ โดยส่วนใหญ่เข้าใจว่า นโยบายค่านิยม 12 ประการ ก็เหมือนกับนโยบายส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนที่สถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ก่อนแล้ว เพียงแต่เป็นการ นำเสนอที่จัดหมวดหมู่ใหม่ หรือเพิ่มเติมจุดเน้นใหม่ การดำเนินงานของผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษา จึงไม่ได้มีการออกแบบกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนที่แตกต่างไปจากเดิม นโยบายค่านิยม 12 ประการจึงเป็นนโยบายที่ไม่ค่อยมีผลกระทบต่อการดำเนินงานของครูในโรงเรียนเหมือนนโยบาย การศึกษาอื่นๆ ที่รัฐเคยส่งมอบมา

อาจถือเป็นข้อที่นโยบายค่านิยม 12 ประการ ไม่ได้สร้างความรู้สึกลึกทางลบ หรือสร้าง การงานให้กับครูอาจารย์เพิ่มขึ้นเหมือนนโยบายการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน การวัดและ ประเมินผล การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา เนื่องจากประเด็นการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรมเป็นงานปกติที่โรงเรียนต้องปฏิบัติอยู่แล้ว แต่การรับรู้นโยบายในลักษณะผิวเผิน เช่นนี้ เป็นประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญ เนื่องจาก “ค่านิยม” เป็นความเชื่อที่สำคัญที่นำมาใช้เป็น หลักยึดในการดำเนินชีวิต การส่งมอบนโยบายค่านิยม 12 ประการ หากไม่วิเคราะห์สาระให้เข้าใจ ตรงกันในระหว่างผู้ปฏิบัติ อาจทำให้ทิศทางการพัฒนาผู้เรียนที่ไม่ได้มุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน ส่งผล ต่อการผลิตกำลังคนที่ไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของการเสริมสร้างค่านิยมเดียวกัน

เมื่อหน่วยงานรัฐขับเคลื่อนนโยบายใหม่ให้หน่วยงานการศึกษา ผู้รับนโยบายมีทัศนคติ เชิงบวกและพร้อมจะปฏิบัติตามอย่างเต็มที่เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของนโยบายใหม่ ทั้ง ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้กำกับติดตามนโยบายจะมุ่งความสนใจและให้ความสำคัญกับนโยบายใหม่ เป็นอันดับแรก ย่อมส่งผลให้การปฏิบัติตามนโยบายเดิมนั้นแผ่วลงไป ดังจะเห็นได้จากการกำกับ ติดตามนโยบายค่านิยมคนไทยในสถานศึกษาสังกัด สพฐ. สอศ. และเทศบาลนคร ลดลง เมื่อสถานศึกษาในสังกัดดังกล่าวต้องเริ่มปฏิบัติตามนโยบายใหม่ ซึ่งในปีการศึกษา 2559 นี้ กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบาย “โรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม” ซึ่งมุ่งเน้นให้สถานศึกษาพัฒนา คุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียนโดยใช้แนวทางของมูลนิธิยุวสถิรคุณ ถึงแม้ว่านโยบายใหม่นี้ จะเป็นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้เรียนเช่นเดียวกันกับนโยบายค่านิยมของคนไทย แต่ กระแสของนโยบายที่แผ่วลงมาย่อมส่งผลต่อการลดความเข้มในการปฏิบัติงานลงเช่นกัน จนในที่สุด อาจทำให้นโยบายค่านิยมคนไทยไม่เกิดความยั่งยืน

ผลการศึกษาข้อมูลโดยการตรวจเยี่ยมโรงเรียนในพื้นที่คัดสรร พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มี การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบปกติ การรับรู้ในมโนทัศน์ของ “ค่านิยม” มีลักษณะเดียวกับ การรับรู้มโนทัศน์ของ “คุณธรรมจริยธรรม” ยังไม่มีการวิเคราะห์จำแนกผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิด กับผู้เรียนภายใต้ค่านิยมแต่ละด้าน ทั้งที่สาระในค่านิยมแต่ละด้านมีความเป็นนามธรรมสูง และมีความซับซ้อนในการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน การวิเคราะห์ติดตามผลที่เกิดกับผู้เรียนให้ข้อมูลที่แสดง ระดับการบรรลุผลค่อนข้างสูง คือ ในแต่ละช่วงวัย ผู้เรียนประมาณร้อยละ 80 ประเมินตนเอง ว่ามีพฤติกรรมตามค่านิยมแต่ละด้าน เช่นเดียวกับผลการประเมินของครูที่พบว่าผู้เรียนประมาณ ร้อยละ 80 มีค่านิยมแต่ละด้านสูงเช่นกัน

การขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ค่อนข้างเป็นระบบ คือ มีการจัดทำเอกสารนโยบายค่านิยมถึงผู้ปฏิบัติ โดยเฉพาะการดำเนินงานของผู้เกี่ยวข้องของหน่วยงานในสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีการจัดทำคู่มือที่บูรณาการค่านิยม 12 ประการเข้ากับการเรียนการสอนทุกรายวิชา คู่มือนี้ประกอบไปด้วยสองส่วนคือ (1) ทำเป็นแบบประเมินการเรียนการสอนในรายวิชา (2) กิจกรรมที่ให้นักเรียนทำ แสดงเป็นรูปภาพอย่างชัดเจน รวมถึงมีการออกแบบระบบกำกับติดตามชัดเจน อย่างไรก็ตาม ผลที่เกิดกับผู้เรียนก็ยังไม่สามารถสรุปได้ชัดเจนว่าเป็นผลจากการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ เนื่องจากผู้สอนระดับอาชีวศึกษาทั้งหมดต่างก็ให้ข้อมูลว่าเป็นงานที่มีการปฏิบัติอยู่แล้ว

นอกจากนั้น ในการขับเคลื่อนของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาคที่มุ่งบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กลุ่มศึกษานิเทศก์จึงใช้การกำกับติดตามที่ละโครงการแทน ส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในเรื่องเวลาของทั้งกลุ่มศึกษานิเทศก์ และกลุ่มครูอาจารย์ผู้ปฏิบัติงานตามนโยบาย ศึกษานิเทศก์ติดตามโครงการได้น้อยลง ในขณะที่ครูอาจารย์ต้องใช้เวลามากขึ้นในการทำรายงานและนำเสนอผลที่ละโครงการเมื่อเปรียบเทียบกับ การติดตามหลายๆ โครงการพร้อมกันในครั้งเดียว อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ครูอาจารย์บางส่วนมองว่านโยบายค่านิยมคนไทยเป็นการสร้างภาระงานเพิ่ม

6. ปัจจัยความสำเร็จและปัญหาอุปสรรคในการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ

6.1 ปัจจัยความสำเร็จในการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ

ความสำเร็จของค่านิยม 12 ประการในแง่การกระตุ้นทำให้เกิดความตื่นตัวด้านค่านิยมในหมู่ผู้ปฏิบัติงานถือว่าประสบความสำเร็จอย่างสูง ส่วนความสำเร็จในแง่การนำไปปฏิบัติพบว่า มีการส่งเสริมค่านิยมลงสู่นักเรียนจริง เพราะค่านิยมส่วนใหญ่สอดคล้องกับคุณธรรมจริยธรรมที่สถานศึกษาได้ดำเนินการมาก่อนหน้านี้แล้ว ไม่ว่าจะเป็น 8 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร (สพฐ.) กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ (สอศ.) และคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในระดับอุดมศึกษา (สกอ.) การปลูกฝังและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเริ่มทำมาตั้งแต่ที่นักเรียนอยู่ในช่วงปฐมวัย

การสนับสนุนส่งเสริมนโยบายอย่างจริงจังของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยความสำเร็จที่เด่นชัดภายในสถานศึกษาในการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าผู้บริหารเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดแนวทางปฏิบัติ การสร้างความร่วมมือในการทำงาน การกำกับติดตาม และการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันนำไปสู่เป้าหมายและผลลัพธ์ที่ตั้งไว้ หน่วยงานระดับนโยบายอาจลองปรับเปลี่ยนวิธีการขับเคลื่อน หรือการวัดผลการดำเนินการตามนโยบายค่านิยม เพื่อดึงดูดให้ผู้บริหารสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา

นอกจากนั้นความคิดเห็นของครูอาจารย์เกี่ยวกับการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ในสถานศึกษาในเกือบทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก มีทัศนคติเชิงบวกด้านค่านิยม 12 ประการ ได้แก่ ค่านิยมเป็นสิ่งที่เด็กไทยควรยึดถือปฏิบัติ รู้จักวิธีและเข้าใจแนวทางการส่งเสริม และพยายามส่งเสริมให้ผู้เรียนมีค่านิยมครบทั้ง 12 ประการ ผลลัพธ์ที่ได้คือ ระดับค่านิยมของนักเรียนวัยเด็กจนถึงวัยรุ่นตอนปลายมีพฤติกรรมด้านค่านิยมอยู่ในระดับสูง ผลที่ได้นี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bozkurt & Mikail (2016) ที่สนับสนุนว่าครูเป็นผู้ดำเนินการส่งเสริมค่านิยมที่สำคัญที่สุด การส่งเสริมค่านิยมโดยปกติจะเริ่มต้นจากในครอบครัว และค่านิยมที่เด็กยอมรับมาปฏิบัติตามจะ

เป็นรูปร่างขึ้นจากสภาพแวดล้อมที่เด็กอาศัยอยู่ ภายหลังจากเริ่มเข้าโรงเรียนเด็กจะเรียนรู้ค่านิยมผ่านระบบการศึกษา โรงเรียนจะพร่ำสอนค่านิยมต่างๆ ที่ได้ผ่านการยอมรับจากชุมชนให้กับนักเรียน โดยมีผู้ดำเนินการที่สำคัญที่สุดคือครู ถ้าครูยึดปฏิบัติตามค่านิยมที่ดีและอธิบายให้นักเรียนทราบได้อย่างละเอียดสมบูรณ์ ส่งผลให้ครูสามารถสอนนักเรียนด้วยวิธีที่ดีขึ้นกว่าเดิม ในขณะที่นักเรียนเรียนรู้ผ่านต้นแบบการประพฤติปฏิบัติของครู และในที่สุดสามารถประพฤติปฏิบัติได้เหมือนกับครู นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Celikkaya & Filoglu (2014) ที่ศึกษาทัศนคติของครูสายสังคมศาสตร์ที่มีต่อค่านิยมและการส่งเสริมค่านิยมโดยใช้การวิจัยเชิงปรากฏการณ์ ข้อค้นพบหนึ่งที่ได้คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมค่านิยมมากที่สุดคือ ครอบครัว และครู จึงส่งผลทำให้ครูมีจุดมุ่งหมายเป็นต้นแบบการปฏิบัติตามค่านิยมให้กับนักเรียน

6.2 ปัญหาอุปสรรคในการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาของการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการจากการสนทนากลุ่มระดับเขตพื้นที่ และระดับสถานศึกษา พบว่า “นโยบายค่านิยม 12 ประการ ไม่มีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน” ส่งผลต่อความยั่งยืนของการพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้ ลักษณะของนโยบายค่านิยม 12 ประการ ยังมีความทับซ้อนระหว่างค่านิยมด้วยกันเองระหว่างข้อ การกำหนดค่านิยมที่มีความแตกต่างกันอยู่ภายใต้ค่านิยมข้อเดียวกัน ส่งผลต่อการออกแบบการพัฒนาผู้เรียน และการติดตามประเมินผล

นอกจากนี้ยังพบว่าปัญหาอุปสรรคที่มีข้อมูลอย่างชัดเจนอีกประการหนึ่ง ได้แก่ การขาดการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ซึ่งน่าจะมีสาเหตุคล้ายกับปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ กล่าวคือ การส่งเสริมค่านิยม หรือคุณธรรมจริยธรรมต่างๆ แก่บุคคลจะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะจากพ่อแม่ผู้ปกครอง เนื่องจากการส่งเสริมสิ่งที่มีลักษณะเป็นนามธรรมจะต้องอาศัยระยะเวลา และความต่อเนื่อง พ่อแม่ผู้ปกครองจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับผู้เรียน ซึ่งหากไม่ได้รับการสนับสนุนจากพ่อแม่ผู้ปกครองแล้ว ความสำเร็จของการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการแก่ผู้เรียนคงจะประสบความสำเร็จได้ยาก

สำหรับแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ในส่วนของ “การสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือจากทุกฝ่าย (โรงเรียน ชุมชน สังคม ครอบครัว)” ก็น่าจะสะท้อนถึงปัจจัยความสำเร็จ และปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการแก่ผู้เรียนที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นที่มีความเกี่ยวข้องกับบทบาทของพ่อแม่ผู้ปกครองเป็นอย่างมาก แสดงให้เห็นว่าการส่งเสริมค่านิยมแก่ผู้เรียน ไม่ใช่หน้าที่ของสถาบันการศึกษาเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องเป็นความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือจากทุกฝ่ายจึงเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการที่มีข้อมูลปรากฏชัดเจน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอต่อหน่วยงานระดับนโยบาย

1.1 การปรับปรุงสาระในนโยบายค่านิยม 12 ประการ

การกำหนดค่านิยม 12 ประการ ของรัฐบาลต้องการให้คนไทยมีหลักยึดในการดำเนินชีวิตตามความเชื่อที่ผู้กำหนดนโยบายเห็นว่าเหมาะสมกับบริบทไทย แต่ผลการวิเคราะห์นโยบาย

ค่านิยม 12 ประการ พบว่าสาระในตัวนโยบายมีการผสมกันของหลักความเชื่อและพฤติกรรมที่พึงประสงค์สำหรับคนไทย คณะผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่าค่านิยมเกือบทั้งหมดมีลักษณะเป็น “คุณลักษณะที่พึงประสงค์” มากกว่าจะเป็น “ค่านิยม” ในความหมายของความเชื่อหลักในการดำเนินชีวิต และค่านิยมในข้อเดียวกันมีความหลากหลายของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และยังมีความทับซ้อนระหว่างค่านิยมต่างข้อ นอกจากนี้ยังเป็นการยากที่จะจำค่านิยมให้ครบทุกข้อ เพราะมีจำนวนมาก ทำให้การส่งนโยบายค่านิยม 12 ประการสู่การปฏิบัติ ไม่ค่อยชัดเจนในผลลัพธ์ที่คาดหวังจากนโยบายดังกล่าว ขาดตัวบ่งชี้ให้สถานศึกษานำไปใช้ในการวัดประเมินผล จึงเห็นควรให้มีการนำข้อเสนอต่อไปนี้ไปใช้ประกอบการพิจารณาปรับสาระในนโยบายค่านิยม 12 ประการ

1.1.1 หน่วยงานระดับนโยบายน่าจะพิจารณาจัดกลุ่มค่านิยมใหม่ และมีการศึกษาในประเด็นนี้อย่างจริงจัง สำหรับในการวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยได้นำแนวคิดของศาสตราจารย์ ดร. ไกรยุทธ ธีรตยา คีรินทร์ นักวิชาการสาขาเศรษฐศาสตร์ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งได้สังเคราะห์พระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ ที่พระราชทานแก่คณะบุคคลในวโรกาสต่าง ๆ โดยสามารถกำหนดกลุ่มปัจจัยความสำเร็จของคุณธรรมระดับบุคคลเพื่อบ่มบูนความสำเร็จของส่วนรวมได้ 4 กลุ่มปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยแรงผลักดัน ปัจจัยหล่อเลี้ยง ปัจจัยเหนี่ยวรั้ง และปัจจัยสนับสนุน ดังปรากฏในตาราง 7.5

ตาราง 7.5 กลุ่มค่านิยม 12 ประการ

กลุ่มปัจจัย	นิยาม/คุณธรรม	ค่านิยม 12 ประการ
ปัจจัยแรงผลักดัน	คุณธรรมที่ทำหน้าที่เสมือนแรงผลักดันให้บุคคลมีความพยายามที่จะกระทำการใด ๆ ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่วางไว้ ประกอบด้วยคุณธรรม 4 ประการ <ul style="list-style-type: none"> • ความขยัน • อุตทน • พึ่งตนเอง • มีวินัย 	<ul style="list-style-type: none"> • ค่านิยมที่ 4 ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อม • ค่านิยมที่ 7 เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข • ค่านิยมที่ 8 มีระเบียบวินัย • เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่ • ค่านิยมที่ 10 รู้จักดำรงตนอยู่ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ปัจจัยหล่อเลี้ยง	คุณธรรมที่ทำหน้าที่เสมือนสิ่งหล่อเลี้ยงให้เกิดแรงผลักดันซึ่งจะแสดงพฤติกรรมที่ดี ประกอบด้วยคุณธรรม 4 ประการ <ul style="list-style-type: none"> • ฉันทะ • สัจจะ • ความรับผิดชอบ • ความกตัญญู 	<ul style="list-style-type: none"> • ค่านิยมที่ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ • ค่านิยมที่ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ • ค่านิยมที่ 5 รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย อันงดงาม
ปัจจัยเหนี่ยวรั้ง	คุณธรรมที่ทำหน้าที่เหนี่ยวรั้งไม่ไห้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่นำไปสู่ผลลัพธ์ที่ไม่พึงปรารถนา เป็นคุณธรรมที่ช่วยให้บุคคลยังคิดซึ่งใจก่อนที่จะกระทำการใดๆ ประกอบด้วยคุณธรรม 2 ประการ <ul style="list-style-type: none"> • ความมีสติ • ความตั้งใจดี 	<ul style="list-style-type: none"> • ค่านิยมที่ 6 มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ ห่วงดีต่อผู้อื่น เพื่อแผ่และแบ่งปัน • ค่านิยมที่ 9 มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว • ค่านิยมที่ 11 เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาป ตามหลักศาสนา

ตาราง 7.5 (ต่อ)

	นิยาม/คุณธรรม	ค่านิยม 12 ประการ
ปัจจัยสนับสนุน	คุณธรรมที่ทำหน้าที่สนับสนุนบุคคลให้มีส่วนร่วมหรือมีส่วนร่วมในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อส่วนรวม ทั้งระดับครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ประกอบด้วยคุณธรรม 2 ประการ <ul style="list-style-type: none"> • ความมีเมตตา • ความไม่เห็นแก่ตัว 	<ul style="list-style-type: none"> • ค่านิยมที่ 2 ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม • ค่านิยมที่ 12 คำนึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

1.1.2 ควรพิจารณาจัดลำดับค่านิยมจากข้อที่สามารถส่งเสริมได้ง่ายไปยาก และควรส่งเสริมการทำงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษาและครอบครัว ในการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการแก่ผู้เรียน โดยอาจมีบทบาทแตกต่างกันในบางค่านิยม ดังปรากฏในตาราง 7.6

ตาราง 7.6 ข้อสังเกตเกี่ยวกับการกำหนดสาระในนโยบายค่านิยม 12 ประการ

ค่านิยม 12 ประการ	ความเชื่อ	พฤติกรรมที่พึงประสงค์	ข้อสังเกต	ผู้รับผิดชอบหลักในการส่งเสริม
ปัจจัยหล่อเลี้ยง				
3) กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์		✓	<ul style="list-style-type: none"> • กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง • กตัญญูต่อครูอาจารย์ 	ครอบครัว สถานศึกษา
1) ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์		✓	<ul style="list-style-type: none"> • ความรักชาติ • ศาสนา • พระมหากษัตริย์ 	ครอบครัว สถานศึกษา
5) รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย อันงดงาม		✓	<ul style="list-style-type: none"> • รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย 	ครอบครัว สถานศึกษา
ปัจจัยแรงผลักดัน				
8) มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่		✓	<ul style="list-style-type: none"> • มีระเบียบวินัย • เคารพกฎหมาย • ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่ 	สถานศึกษา
4) ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อม		✓	<ul style="list-style-type: none"> • ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน 	สถานศึกษา
7) เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข		✓	<ul style="list-style-type: none"> • เข้าใจการเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 	สถานศึกษา
10) รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	✓		<ul style="list-style-type: none"> • ดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ทับซ้อนกับข้อ 9) 	ครอบครัว สถานศึกษา
ปัจจัยเหนี่ยวยั้ง				
6) มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน		✓	<ul style="list-style-type: none"> • มีศีลธรรม • รักษาความสัตย์ • หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน 	ครอบครัว สถานศึกษา

ตาราง 7.6 (ต่อ)

ค่านิยม 12 ประการ	ความเชื่อ	พฤติกรรมที่พึงประสงค์	ข้อสังเกต	ผู้รับผิดชอบหลักในการส่งเสริม
9) มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว		✓	<ul style="list-style-type: none"> มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 	สถานศึกษา ครอบครัว
11) เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาป ตามหลักศาสนา		✓	<ul style="list-style-type: none"> เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอาย เกรงกลัวต่อบาป ตามหลักศาสนา 	ครอบครัว สถานศึกษา
ปัจจัยสนับสนุน				
2) ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงาม เพื่อส่วนรวม		✓	<ul style="list-style-type: none"> ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงาม เพื่อส่วนรวม 	สถานศึกษา ครอบครัว
12) คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง		✓	<ul style="list-style-type: none"> คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติ 	สถานศึกษา ครอบครัว

1.2 การทบทวนกระบวนการส่งมอบนโยบายค่านิยม 12 ประการ

ด้วยความไม่ค่อยชัดเจนของตัวบ่งชี้ในนโยบายค่านิยม 12 ประการ ทำให้กระบวนการส่งมอบและรับมอบนโยบายของแต่ละฝ่ายยังไม่ชัดเจน การติดตามและประเมินการดำเนินงานของหน่วยงานทุกระดับไม่ค่อยมีเอกภาพ ขาดตัวชี้วัดความสำเร็จของผลลัพธ์ของนโยบาย ดังนั้นควรพิจารณาเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของนโยบายค่านิยม 12 ประการ กำหนดตัวบ่งชี้ที่สามารถวัดได้เป็นรูปธรรม กำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานและผลลัพธ์ที่คาดหวังในแต่ละช่วงเวลา มีแผนการดำเนินงานระยะสั้นและระยะยาวให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้เพื่อการวางแผนการปฏิบัติ

2. ข้อเสนอต่อหน่วยงานขับเคลื่อนระดับเขตพื้นที่/ต้นสังกัด

ปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการมีข้อจำกัดเกี่ยวกับแนวปฏิบัติ และการวัดและประเมินผลความสำเร็จในตัวผู้เรียน ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัดที่รับมอบนโยบายจากหน่วยงานระดับนโยบายควรจัดทำแนวปฏิบัติที่ชัดเจน โดยเฉพาะการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ วิธีการส่งเสริมผู้เรียน และการออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลความสำเร็จ โดยมีการคำนึงถึงบริบทของผู้ปฏิบัติ ทั้งนี้ ควรกำหนดแผนการดำเนินงาน และผลลัพธ์ที่คาดหวังในแต่ละช่วงเวลาให้ชัดเจน มีบุคลากรที่ให้คำปรึกษาแก่ผู้ปฏิบัติที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย และวิธีการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการที่ชัดเจน

3. ข้อเสนอต่อหน่วยงานระดับปฏิบัติ (สถานศึกษา)

3.1 ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่รู้จักค่านิยม 12 ประการ แต่จะจำค่านิยมได้ไม่ครบทุกข้อ นอกจากนี้ การรับรู้เกี่ยวกับค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนลดน้อยลง

ตามช่วงวัยที่เพิ่มขึ้น ผู้เกี่ยวข้องควรพิจารณาปรับปรุงกิจกรรมส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ให้มีรูปแบบเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน และเพิ่มระดับความเข้มของกิจกรรมตามช่วงวัยของผู้เรียนมากขึ้น

3.2 ค่านิยมของผู้เรียนวัยรุ่นตอนต้นและตอนปลายส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง แต่ยังคงอยู่ในระดับสูงน้อยกว่าค่านิยมของผู้เรียนวัยเด็ก ผู้เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ โดยเฉพาะครูอาจารย์จึงควรใส่ใจ และสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้เรียนวัยนี้เช่นเดียวกับผู้เรียนวัยเด็กเพื่อส่งเสริมค่านิยม 12 ประการอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าผู้เรียนวัยนี้เป็นวัยที่มีศักยภาพที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเอง ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนแล้วก็ตาม สำหรับพฤติกรรมตามค่านิยมของผู้เรียนวัยผู้ใหญ่อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น สถาบันการศึกษาควรให้ความสำคัญในการหาแนวทางส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ

3.3 ผู้เรียนในสถาบันการศึกษาระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษาได้รับนโยบายค่านิยม 12 ประการในสัดส่วนน้อยกว่าผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรพิจารณาวิธีการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ ที่เหมาะสมกับลักษณะและธรรมชาติของสถาบันการศึกษาแต่ละประเภทมากขึ้น เนื่องจากผู้เรียนทุกช่วงวัยจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมค่านิยมเช่นเดียวกัน

3.4 ควรสร้างความตระหนักแก่ครูอาจารย์ให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและนักศึกษา และส่งเสริมการบูรณาการค่านิยมในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/มาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งการส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ

4. ข้อเสนอต่อหน่วยเสริมหนุน

บทบาทของพ่อแม่ผู้ปกครองในการปลูกฝังค่านิยมและการเป็นแบบอย่างที่ดี ตลอดจนการสนับสนุนช่วยเหลือของชุมชน และหน่วยงานต่างๆ เป็นปัจจัยความสำเร็จของการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ ดังนั้น สถานศึกษาต่างๆ จึงควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และประสานความร่วมมือกับพ่อแม่ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ แก่ผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ

1.1 เครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการในการวิจัยนี้ ออกแบบมาเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklists) ซึ่งอาจยังไม่สะท้อนระดับความเข้มของพฤติกรรมค่านิยมของผู้ตอบที่ดีพอ การวิจัยครั้งต่อไปจึงอาจปรับรูปแบบของเครื่องมือวิจัยให้เป็นแบบมาตราประมาณค่า เพื่อให้ผู้ตอบแสดงระดับความเข้มของพฤติกรรมของตนเองได้หลากหลายขึ้น

1.2 ผลการวิเคราะห์โครงสร้างของเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการพบว่า เครื่องมือค่านิยม 12 ประการสามารถวัดค่านิยมได้เพียงองค์ประกอบเดียว ทำให้สารสนเทศจากการประเมินให้ผลการวัดเป็นคะแนนค่านิยมรวมมากกว่าการให้สารสนเทศเชิงจำแนกประเภทของค่านิยม ควรมีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความตรงเชิงโครงสร้างใหม่หากมีการปรับปรุงเครื่องมือวัดค่านิยมใหม่ หรือปรับสาระในค่านิยม 12 ประการใหม่

1.3 ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบเลือกข้อรายการสูงเกินกว่าระดับที่คาดหวังจากช่วงวัยของตนเอง เช่น ผู้เรียนระดับประถมศึกษาเลือกตอบข้อรายการแสดงพฤติกรรมของผู้เรียนระดับปริญญาตรี ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรพิจารณาปรับข้อรายการแสดงพฤติกรรมให้เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้ตอบมากขึ้น เพื่อให้ได้เครื่องมือวัดที่เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้ตอบมากขึ้น

2. การปรับปรุงพัฒนาดัชนีค่านิยม 12 ประการ

หากมีการปรับสาระในตัวนโยบายค่านิยม 12 ประการ และปรับเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ เป็นรูปแบบอื่น เช่น การวัดโดยใช้มาตรประมาณค่า ควรมีการปรับปรุงพัฒนาดัชนีค่านิยม 12 ประการใหม่ เพื่อเปรียบเทียบกับผลการพัฒนาดัชนีค่านิยม 12 ประการในการวิจัยนี้

3. การวิจัยเพื่อปรับนโยบายค่านิยม 12 ประการ

ควรมีการวิเคราะห์ศึกษาปรับปรุงนโยบายค่านิยม 12 ประการ โดยอาจจัดหมวดหมู่ของสาระในค่านิยมบางด้านให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน และลดความทับซ้อนของค่านิยมบางด้าน เพราะมีผลต่อการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยม และการติดตามประเมินผลความสำเร็จ เช่น ค่านิยมข้อ 9) มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และค่านิยมข้อ 10) รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความทับซ้อนในประเด็นเกี่ยวกับ “รู้ปฏิบัติ” ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยยังไม่มีมีการขยายความว่าจะอิงพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในประเด็นใด และมีขอบเขตเพียงใด

รายการอ้างอิง

- ชฎานิศวรร กุลรัตน์มณีพร และคณะ. (2555). การเสริมสร้างค่านิยม: การทบทวนองค์ความรู้ และแนวทางการวิจัยด้านค่านิยมไทยในอนาคต (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: กระทรวงวัฒนธรรม.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย ศจีมาจ ณ วิเชียร และพิศสมัย อรทัย. (2551). การสำรวจและสังเคราะห์ **ตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม**. กรุงเทพฯ: ศูนย์คุณธรรม.
- พระครูปริยัติธรรมวงศ์. (2558). การพัฒนาสังคมไทยบนฐานพุทธธรรม: **ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ**. Retrieved from http://202.28.110.169/mcukk/uploads/eresearcher/upload_doc/2015/academic/1428726171147019001775.pdf
- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2557). **สรุปผลการดำเนินงาน “โครงการค่ายเสริมสร้างค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ”** ขอนแก่น. เข้าถึงจาก <https://issuu.com/r-monrat/docs/8b0e5ac1e7ed72>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). **การขับเคลื่อนค่านิยมหลัก 12 ประการสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา พ.ศ.2557**. เข้าถึงจาก <http://www.phitsanulok1.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ: พรินทรวรรณกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **คู่มือการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอาชีวศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). **แนวทางการประเมินพฤติกรรมผู้เรียนอาชีวศึกษาตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ**. นครปฐม: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สันทวิกิจ พรินตติ้ง (สำนักงานใหญ่). เข้าถึงจาก <http://www.tfc.ac.th/mainweb/images/stories/6-58/kaniyom12.pdf>.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2556). **แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2526). **คู่มือปลูกฝังค่านิยม**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **คุณธรรม 8 ประการของผู้เรียน: เจตคติและพฤติกรรม**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **คุณธรรมนำความรู้**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักโฆษก กลุ่มยุทธศาสตร์และแผนการประชาสัมพันธ์. (2557). **คสช. กำหนด 12 ค่านิยมหลักของคนไทย เพื่อสร้างสรรค์ประเทศไทยให้เข้มแข็ง**. เข้าถึงจาก <http://www.thaigov.go.th/index.php/th/news1/item/84708-id84708.html>.
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2558). **รายงานผลการดำเนินงานขับเคลื่อนนโยบายค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการสู่การปฏิบัติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558** ของกระทรวงศึกษาธิการ. เข้าถึงจาก <http://www.bps.moe.go.th/>

- สุวิมล ว่องวาณิช และนงลักษณ์ วิรัชชัย. (2543). **ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมระดับบุคคลเพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนรวมของนักศึกษามหาวิทยาลัย: การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพ.** กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Berkowitz, M. W. (2011). What works in values education. **International Journal of Educational Research**, 50, 153-158.
- Bozkurt, E. & Mikail, T. (2016). Opinions and Perceptions of Physical Education Students about Value Education. **Educational Research and Reviews**, 11(20), 1918-1924.
- Celikkaya, T. & Filoglu, S. (2014). Attitudes of Social Studies Teachers toward Value and Values Education. **Educational Sciences: Theory & Practice**, 14(4),1551-1556.
- Chong, D. (1996). Values versus Interests in the Explanation of Social Conflict. **University of Pennsylvania Laws Reviews**, 144, 2079-2134.
- Creswell, J., & Clark, V. P. (2007). **Designing and Conducting Mixed Methods Research.** New Delhi: Sage Publications.
- Hitlin, S., & Paliavin, J. (2004). Value: reviving a dormant concept. **Annual Review of Sociology**, 30, 359-393.
- Kohlberg, L. (1976). Moral stages and moralization: The cognitive-developmental approach. **Moral development and behavior: Theory, research, and social issues**, 31-53.
- Rokeach, M. (1973). **The nature of human values.** New York, NY: The Free Press.
- Seijts, G. H., Latham, G. P., Tasa, K., & Latham, B. W. (2004). Goal setting and goal orientation: An integration of two different yet related literatures. **Academy of management journal**, 47(2), 227-239.
- Shaheen, A. M., Nassar, O. S., Amre, H. A. and Hamdan-Mansour, A. M. (2015). **Factors Affecting Health-Promoting Behaviors of University Students in Jordan.** Health, 7, 1-8.
- Tonga, D. (2016). Transforming Values into Behaviors: A Study on the Application of Values Education to Families in Turkey. **Journal of Education and Learning**, 5(2), 24-37.
- Turner, M. M. (2004). Values and beliefs. **Coach the Coach**, 2004(7), Retrieved from <http://www.mentoringforchange.co.uk/pdf/CtC%20-%20Values.pdf>
- Ulavere , P. & Veisson, M. (2015). Values and Values Education in Estonian Preschool Child Care Institutions. **Journal of Teacher Education for Sustainability**, 17(2), 108-124.
- Wells, J. (2011). International education, values and attitudes: A critical analysis of the International Baccalaureate (IB) Learner Profile, **Journal of Research in International Education**, 10, 174-188.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัย

1. รศ.ดร.กมลวรรณ ตั้งธนกานนท์	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รศ.ดร.บุบผา เมฆศรีทองคำ	คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
3. ผศ.ดร.สิริฉันทน์ สติรกุล เตชพาหพงษ์	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. อ.ดร.ชยุตม์ ภิรมย์สมบัติ	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

เครื่องมือวิจัย

แบบสอบถามการปฏิบัติตนของนักเรียน/นิสิตนักศึกษา

ตอนที่ 1 โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ในข้อที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

- เพศ 1) ชาย 2) หญิง
- ระดับการศึกษา 1) ประถมศึกษา 2) มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3) 3) มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6)
 4) ปวช. สาขาเกี่ยวกับ 4.1) สายช่าง 4.2) สายพาณิชยศาสตร์
 5) ปวส. สาขาเกี่ยวกับ 5.1) สายช่าง 5.2) สายพาณิชยศาสตร์
 6)ปริญญาตรี สาขาเกี่ยวกับ 6.1) วิทยาศาสตร์ 6.2) สังคม-มนุษยศาสตร์
- สถานศึกษาตั้งอยู่ที่ 1) กรุงเทพฯ 2) ภาคเหนือ 3) ภาคอีสาน 4) ภาคกลาง 5) ภาคใต้
- เกรดเฉลี่ยสะสม 1) ต่ำกว่า 2.00 2) 2.00-2.49 3) 2.50-2.99 4) 3.00-3.49 5) 3.50-4.00

ตอนที่ 2 โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ในข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

- ท่านรู้จักค่านิยม 12 ประการที่รัฐประกาศ 1) ใช่ 2) ไม่ใช่
- ท่านสามารถจำค่านิยม 12 ประการได้ 1) ทุกข้อ 2) บางข้อ 3) ไม่ได้เลย
- ท่านเห็นด้วยว่าเด็กไทยต้องปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ 1) น้อย 2) ปานกลาง 3) มาก
- ท่านคิดว่าการปฏิบัติตนตามค่านิยม 12 ประการเป็นเรื่องยาก 1) ใช่ 2) ไม่ใช่
- ท่านพยายามปฏิบัติตนตามค่านิยม 12 ประการ ให้ครบทุกประการ 1) ใช่ 2) ไม่ใช่
- อาจารย์อบรมให้ท่านปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ ครบถ้วน 1) ใช่ 2) ไม่ใช่
- ผู้ปกครองอบรมให้ท่านปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ ครบถ้วน 1) ใช่ 2) ไม่ใช่
- แหล่งข้อมูลที่ทำให้ท่านรู้จักค่านิยม 12 ประการ
 1) สถานศึกษา 2) ผู้ปกครอง 3) โทรศัพท์ 4) อินเทอร์เน็ต 5) หนังสือพิมพ์ 6) อื่น ระบุ.....

ตอนที่ 3 โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ในข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ที่	ชุมชนที่ท่านอยู่และตัวท่านเองยึดมั่นในค่านิยม 12 ประการต่อไปนี้ระดับใด	ชุมชนยึดมั่นในค่านิยมนี้ระดับใด			ท่านยึดมั่นในค่านิยมนี้ระดับใด		
		น้อย	ปานกลาง	มาก	น้อย	ปานกลาง	มาก
1.	ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์						
2.	ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม						
3.	กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์						
4.	ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อม						
5.	รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม						
6.	มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ ห่วงดีต่อผู้อื่น เื่อแผ่และแบ่งปัน						
7.	เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข						
8.	มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่						
9.	มีสติ ใ้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว						
10.	รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง						
11.	เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาป ตามหลักศาสนา						
12.	คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง						

ตอนที่ 4 โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ในช่อง หน้าพฤติกรรมหรือลักษณะที่ตรงกับท่าน หรือเป็นพฤติกรรมที่ท่านทำเป็นประจำจนเป็นนิสัยประจำตน โดยแต่ละข้อสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ข้อ	พฤติกรรมที่ท่านทำเป็นประจำจนเป็นนิสัยประจำตน
1	☐ 1.1 ภูมิใจที่เกิดมาเป็นคนไทย ☐ 1.2 แสดงออกให้คนเห็นว่าเราเป็นคนรักชาติ เช่น ยืนตรงเคารพธงชาติ ☐ 1.3 พยายามกินของไทย ใช้ของไทย เที่ยวเมืองไทย เพื่อให้เศรษฐกิจไทยเข้มแข็ง ☐ 1.4 แสดงออกซึ่งความรักชาติ และช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศในสายตาคนไทยและต่างชาติ
2	☐ 2.1 ให้ความสำคัญและจดจำคำสอนทางศาสนามาใช้ในการพัฒนาตนเองได้ ☐ 2.2 พยายามประพฤติตนตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนเองนับถือ ☐ 2.3 ยึดมั่นในคำสอนของศาสนา พัฒนาตนเองให้เป็นคนดีของสังคม ไม่เป็นที่รังเกียจ ☐ 2.4 เป็นคนดีของสังคม ยึดมั่นในศีลธรรมตามหลักศาสนา มีจิตใจงาม รักและปรารถนาดีต่อเพื่อนมนุษย์
3	☐ 3.1 ซอพิงหรือคอยถึงสิ่งดีๆ ที่ในหลวงได้ทำให้กับประเทศชาติมาช้านาน ☐ 3.2 สำนึกในพระคุณ เกิดทุน และยกย่องในคุณความดีของพระมหากษัตริย์ไทยที่ได้ทำให้กับประเทศ ☐ 3.3 แสดงออกหรือทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยความจงรักภักดีต่อในหลวง ☐ 3.4 แสดงออกถึงความสำนึกในพระคุณ มีส่วนเผยแพร่คำสอน และสิ่งที่พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ได้ทำให้กับประเทศ
4	☐ 4.1 มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง เช่น ทำการบ้านด้วยตนเอง ไม่ลอกเพื่อน ไม่พูดโกหก ☐ 4.2 มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น ไม่ทำผิดกฎหรือศีลธรรมเพื่อประโยชน์ของตนเอง เช่น ไม่ทุจริตในการสอบ ☐ 4.3 มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ปฏิเสธการกระทำใด ๆ ที่เป็นการคดโกงต่อผู้อื่น ไม่เอาความคิดหรือสิ่งของของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ไม่ว่าจะมีคนเห็นหรือไม่ก็ตาม ☐ 4.4 ยึดมั่นในความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น รวมทั้งไม่เข้าร่วมในกระบวนการ หรือขัดขวางการกระทำผิดที่เป็นการทุจริตในหน้าที่หรือต่อส่วนร่วม
5	☐ 5.1 ยินดีช่วยทำงานเพื่อส่วนรวมที่ได้รับมอบหมาย ☐ 5.2 ให้ความสำคัญและเต็มใจทำงานเพื่อส่วนรวมเต็มที่เหมือนกับการทำงานของตนเอง ☐ 5.3 ตั้งใจเต็มที่ในการทำงานเพื่อส่วนรวมให้สำเร็จ แม้อาจมีผลกระทบต่องานตนเองบ้าง ☐ 5.4 มีน้ำใจอาสาและตั้งใจทำงานส่วนรวมให้สำเร็จโดยไม่ต้องร้องขอ ไม่ปฏิเสธงานส่วนรวม แม้ต้องใช้เวลามาก
6	☐ 6.1 อุดหนุนทำงานของส่วนรวมให้สำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย ☐ 6.2 ตั้งใจ อุดหนุนทำงานของส่วนรวมให้สำเร็จตามที่สัญญาหรือรับปาก แม้จะเป็นงานยาก ☐ 6.3 ตั้งใจ อุดหนุนทำงานของส่วนรวมให้สำเร็จ ไม่ย่อท้อ ไม่ทิ้งงานกลางคัน ไม่ว่าจะมีความอุปสรรคเรื่องใดเกิดขึ้นก็ตาม ☐ 6.4 ตั้งใจ อุดหนุนทำงานของส่วนรวมให้สำเร็จ ไม่ทิ้งงาน ทำงานแบบปิดทองหลังพระ แม้จะไม่มีคนเห็น ไม่รับรู้หรือไม่ชื่นชมยกย่อง
7	☐ 7.1 เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ผู้ปกครอง เช่น เป็นเด็กดี ไม่ดื้อ ช่วยงานบ้านอย่างเต็มใจ ☐ 7.2 ประพฤติตนตามคำสอนของพ่อแม่ผู้ปกครอง รับผิดชอบต่อการเรียน งานที่ได้รับมอบหมายเต็มที่ ☐ 7.3 เชื่อฟังพ่อแม่ผู้ปกครอง เอาใจใส่ต่อการเรียน ไม่ทำตัวเกเร ออกนอกกลุ่มออกทาง ไม่เลียง ไม่โกหก ไม่ใช้คำพูดรุนแรง ไม่สร้างความเดือดร้อนทุกซอกซี้ให้กับพ่อแม่ผู้ปกครอง ทำให้พ่อแม่ชื่นใจ ☐ 7.4 เชื่อฟังพ่อแม่ผู้ปกครอง ตั้งใจเรียนให้มีความรู้ในการประกอบอาชีพและพึ่งพาตนเองได้ เป็นคนดีของสังคม ไม่ให้ใครมากล่าวหาหรือตำหนิพ่อแม่ของตนเองได้
8	☐ 8.1 รักและเคารพพ่อแม่ผู้ปกครองที่เลี้ยงดูมา เช่น ช่วยงานต่างๆ เท่าที่จะทำได้อย่างเต็มใจ ☐ 8.2 รักและเคารพพ่อแม่ผู้ปกครอง เป็นลูกที่ดี พยายามแสดงออกถึงความสำนึกในบุญคุณในโอกาสต่างๆ ☐ 8.3 รักและเคารพพ่อแม่ผู้ปกครอง เป็นลูกที่ดี หาโอกาสตอบแทนบุญคุณตามความเหมาะสมของวัย เช่น ช่วยงานบ้าน ☐ 8.4 รักและเคารพพ่อแม่ผู้ปกครอง เข้าใจความทุกข์ยากของพ่อแม่ในการเลี้ยงดูลูก ช่วยแบ่งเบาภาระต่างๆ เท่าที่ทำได้ เช่น หารายได้เสริม ไม่เรียกร้องรบกวนเงินจากพ่อแม่มากเกินไป

ข้อ	พฤติกรรมที่ท่านทำเป็นประจำจนเป็นนิสัยประจำตน
9	☐ 9.1 เคารพ เชื้อพียงคำสั่งสอนของครูอาจารย์ เช่น ช่วยงานต่างๆ เท่าที่จะทำได้ ☐ 9.2 ยอมรับการแนะนำสั่งสอนของครูอาจารย์ ตั้งใจเรียนและทำงานที่ได้รับมอบหมายเรียบร้อย ☐ 9.3 สำนึกในพระคุณของครูอาจารย์ให้ความรู้แก่ตนเอง ช่วยแบ่งเบาภาระงานครูตามโอกาสอันควร ☐ 9.4 พุดยกย่อง เทิดทูนพระคุณของครูอาจารย์ให้คนอื่นรู้ถึงสิ่งที่ตนเองได้รับโอกาสการเรียนรู้จากครู
10	☐ 10.1 รักและเห็นคุณค่าของการเรียนหนังสือ เช่น ตั้งใจเรียน ขยันเรียน ☐ 10.2 มีเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจนและให้ความสำคัญกับการเรียน ☐ 10.3 ตั้งใจพัฒนาตนเองให้มีความรู้เพื่อนำไปสู่เป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนด ☐ 10.4 ทุ่มเทกับการเรียนให้จริงจังเพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพได้
11	☐ 11.1 รักการเรียน ตั้งใจเรียนรู้จากการสอนทั้งของครูและพ่อแม่ผู้ปกครอง ☐ 11.2 รักการเรียน กำกับตนเองให้รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายจากครูและโรงเรียน ☐ 11.3 รักและรับผิดชอบต่อการเรียน หมั่นฝึกฝนตนเองให้รอบและจริงจังในวิชาที่เรียนด้วยวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ☐ 11.4 รักการเรียนรู้ สร้างโอกาสการเรียนรู้ให้ตนเองในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เป็นผู้รู้จริง รอบรู้ มีทักษะการเรียนรู้ และทักษะการทำงาน
12	☐ 12.1 รักการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เช่น สนุกกับการอ่านหนังสือ ดูสารคดี ☐ 12.2 รักการเรียนรู้ ตั้งใจเรียนในห้องและสนใจใฝ่เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอก เช่น ห้องสมุด เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ☐ 12.3 รักการเรียนรู้ วัชรีการเรียนรู้ รู้เท่าทันสื่อ เลือกใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ และเกิดประโยชน์กับตนเอง ☐ 12.4 รักการเรียนรู้ตลอดชีวิต วัชรีเรียนรู้ เข้าถึงความรู้อย่างต้องการ รู้เท่าทันสื่อ รู้จักใช้ความรู้ สร้างความรู้ และนำสิ่งที่เรียนรู้มาพัฒนาตนเองและสังคมอย่างต่อเนื่อง
13	☐ 13.1 เต็มใจที่จะเรียนรู้และทำสิ่งที่แสดงถึงความเป็นไทย เช่น การแต่งกายแบบไทย รำไทย ☐ 13.2 แสดงออกถึงการกระทำหรือการประพฤติตนที่สะท้อนความเป็นผู้มีวัฒนธรรมไทย ☐ 13.3 เห็นคุณค่าความสำคัญของวัฒนธรรมประเพณีไทย และช่วยสืบสานวัฒนธรรมประเพณีไทย ☐ 13.4 รักและเห็นคุณค่าของความเป็นไทย มีส่วนร่วมในการฟื้นฟูหรืออนุรักษ์วัฒนธรรมไทยประเพณีให้คงอยู่
14	☐ 14.1 รับรู้และจำแนกแยกแยะได้ว่าตนเองควรปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะถือว่าเป็นผู้มีวัฒนธรรมไทย ☐ 14.2 พยายามประพฤติปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทย เช่น การแสดงกิริยามารยาทไทย การเคารพผู้ใหญ่ ☐ 14.3 ภูมิใจที่เป็นคนไทย ประพฤติตนสมเป็นคนไทย ทั้งการแต่งกาย กิริยามารยาท และแสดงออกต่อผู้ใหญ่ ☐ 14.4 ภูมิใจและยึดมั่นในการแสดงออกตามวิถีไทย รักความเป็นไทย ปฏิบัติตนสมเป็นคนไทย ไม่ทำให้ภาพลักษณ์ของคนไทยดูไม่ดีในสายตาผู้อื่น
15	☐ 15.1 บอกได้ว่าสิ่งใดเป็นวัฒนธรรมไทย สิ่งใดเป็นวัฒนธรรมต่างชาติ ☐ 15.2 เลือกรับวัฒนธรรมต่างชาติมาใช้ได้อย่างเหมาะสม โดยยังคงความเป็นไทย ☐ 15.3 ปฏิเสธการกระทำตามวัฒนธรรมต่างชาติที่ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและคนไทยทั่วไปไม่ยอมรับ ☐ 15.4 รักวัฒนธรรมไทย ประพฤติตนสมเป็นคนไทย เลือกรับวัฒนธรรมต่างชาติมาใช้ได้เหมาะสม ไม่ดูถูกไม่ทำลาย สืบคุณค่าของความเป็นไทย
16	☐ 16.1 ไม่โกหก ไม่ลัษขโมย ☐ 16.2 ไม่พูดบิดเบือนจนทำให้เกิดความเข้าใจผิด ไม่เอาสิ่งของของคนอื่นมาเป็นของตน ไม่แกล้งหรือทำร้ายสัตว์ ☐ 16.3 ไม่หลอกลวงให้ผู้อื่นเสียหาย ไม่เอาสิ่งของของคนอื่นหรือลอกเลียนงานของคนอื่นเป็นของตน ไม่รังแก/ทำร้ายสัตว์ ไม่เสพสิ่งเสพติด ☐ 16.4 ไม่พูดหลอกลวงให้ผู้อื่นเกิดความเสียหาย ไม่เอาสิ่งของของคนอื่นหรือลอกเลียนงานของคนอื่นมาเป็นของตน ไม่รังแกหรือทำร้ายสัตว์ ไม่เสพสิ่งเสพติด ไม่ประพฤติผิดในกาม หรือมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร
17	☐ 17.1 แบ่งปันสิ่งของและช่วยเหลือเพื่อนเท่าที่จะทำได้ ☐ 17.2 ไม่คิดอยากได้หรือคิดเอาสิ่งของของคนอื่นหรือของส่วนรวมมาเป็นของตน ☐ 17.3 รักษาสัญญาที่ให้ไว้กับผู้อื่น รับผิดชอบต่อสิ่งที่สัญญา ไม่กลับคำพูด (เสียชีพอย่าเสียสัตย์) ☐ 17.4 รักษาและรับผิดชอบต่อสิ่งที่สัญญา ไม่คิดหรือทำสิ่งที่เป็นการคดโกงต่อผู้อื่นหรือส่วนรวม

ข้อ	พฤติกรรมที่ท่านทำเป็นประจำจนเป็นนิสัยประจำตน
18	☐ 18.1 รักเพื่อน ไม่รังแกหรือแกล้งเพื่อน ☐ 18.2 แบ่งปันสิ่งที่มีให้เพื่อนที่กำลังเดือดร้อนโดยไม่รู้สึกเสียดาย ☐ 18.3 ช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน มีความปรารถนาดีกับผู้อื่น ยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี ไม่อิจฉาริษยา ☐ 18.4 รู้จักให้และแบ่งปันสิ่งที่มีแก่ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ตั้งใจทำความดี รักและเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ มีส่วนร่วมสร้างสังคมที่มีความโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน
19	☐ 19.1 รู้ เข้าใจและยอมรับว่าคนเราย่อมมีความแตกต่างทางความคิดเป็นเรื่องปกติของการอยู่ร่วมกันในสังคม ☐ 19.2 ยอมรับความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ที่อาจแตกต่างจากตนเอง ไม่แบ่งฝ่ายหรือแบ่งพรรคแบ่งพวก ☐ 19.3 ยอมรับความแตกต่างทางความคิด ปรับตัวให้อยู่ร่วมกันได้ในสังคมที่มีความคิดต่าง ไม่ทำตัวต่อต้าน ☐ 19.4 เคารพเสียงส่วนใหญ่ สนับสนุนการทำงานตามมติของคนส่วนใหญ่ในทางที่ชอบ ไม่สร้างปัญหาให้กับส่วนรวม รู้จักประนีประนอมหากมีความแตกต่างทางความคิดในกลุ่ม
20	☐ 20.1 เคารพเสียงส่วนใหญ่แม้จะไม่ตรงกับความคิดเห็นของตนเอง ☐ 20.2 ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของตนเองโดยไม่ตกอยู่ใต้อิทธิพลของคนอื่น ☐ 20.3 ยอมรับในความเท่าเทียมกันในสิทธิของทุกคน ยอมรับในมติของเสียงส่วนใหญ่ที่มาจากการแสดงความคิดเห็นที่บริสุทธิ์ ☐ 20.4 ไม่สนับสนุนการลงประชามติด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง เช่น การซื้อสิทธิขายเสียง หรือการใช้เทคนิควิธีชวนเชื่อให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็นหรือใช้สิทธิด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง รวมทั้งไม่กระทำความผิดเพื่อให้ตนเองได้มติดอกเสียงส่วนใหญ่
21	☐ 21.1 รู้และเข้าใจว่าประเทศไทยมีการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ☐ 21.2 เข้าใจสาระเกี่ยวกับการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ☐ 21.3 ยอมรับได้ว่ากาปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขเหมาะสมกับประเทศไทย ☐ 21.4 สนับสนุนการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
22	☐ 22.1 รับผิดชอบต่อหน้าที่ในการทำกิจวัตรประจำวัน และการศึกษาเล่าเรียนให้สำเร็จ ☐ 22.2 ยอมรับและปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของโรงเรียนและสังคม เช่น การแต่งกายถูกระเบียบ การเข้าห้องเรียนตรงเวลา การทำงานที่ได้รับมอบหมาย ☐ 22.3 ควบคุมกำกับตนเองให้ปฏิบัติตามอยู่ในระเบียบวินัย ข้อบังคับ ไม่ทำตัวให้เป็นปัญหาของสังคม หรือทำให้สังคมเดือดร้อน เช่น การมั่วสุมเสพยา การเป็นเด็กแว้น การยกพวกทำร้ายระหว่างโรงเรียน ☐ 22.4 ควบคุมกำกับรับผิดชอบต่อหน้าที่ทั้งของตนเอง ครอบครัว และส่วนรวม ประพฤติตนอยู่ในระเบียบวินัย เป็นตัวอย่างที่ดี ไม่สร้างปัญหาแก่ครอบครัวและสังคม ไม่ทำให้ครอบครัว สถาบันของตนเองเสียหาย
23	☐ 23.1 รู้และปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายบ้านเมือง เช่น การข้ามถนน การทิ้งขยะ ☐ 23.2 ยอมรับและปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง ไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบในทุกโอกาส ☐ 23.3 ยอมรับและปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง ไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบในทุกโอกาส ยอมรับผิดเมื่อรู้ว่าตนเองกระทำผิดจริง และควบคุมตนเองไม่ให้กระทำผิดซ้ำ ☐ 23.4 ยอมรับและปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง ไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบที่มีอยู่ ยอมรับผิดเมื่อรู้ว่าตนเองกระทำผิดจริง และไม่กระทำผิดซ้ำ ไม่หลีกเลี่ยงการชดใช้เมื่อฝ่าฝืนกฎหมาย เช่น การเสียค่าปรับ ไม่ติดสินบนเจ้าหน้าที่
24	☐ 24.1 เป็นเด็กที่มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ ทั้งด้านการพูดจา การแสดงกิริยามารยาท ☐ 24.2 ให้เกียรติและเคารพผู้ใหญ่ พูดจา แสดงกิริยาเหมาะสม ระวังฟังความเห็นด้วยท่าทีสุภาพ ☐ 24.3 ให้เกียรติและเคารพผู้ใหญ่ พูดจา แสดงกิริยามารยาทเหมาะสม ระวังฟังความเห็นด้วยท่าทีสุภาพ ไม่ก้าวร้าว หรือแสดงท่าโอหังหรือดูถูกความคิดเมื่อมีความเห็นต่างจากตนเอง ☐ 24.4 ให้เกียรติและเคารพผู้ใหญ่ พูดจา แสดงกิริยามารยาทเหมาะสม ระวังฟังความเห็นด้วยท่าทีสุภาพ ไม่ก้าวร้าว หรือแสดงท่าโอหัง ดูถูกความคิดเห็นเมื่อมีความเห็นต่างจากตนเอง ประนีประนอมความคิดเห็น และทำงานร่วมกันได้
25	☐ 25.1 มีเหตุผล ไม่เอาแต่ใจตัวเอง ☐ 25.2 ไม่ใช้อารมณ์ในการแก้ปัญหา ไม่ว่าจะเรื่องเล็กหรือเรื่องใหญ่ ☐ 25.3 คิดไตร่ตรองและทบทวนอย่างรอบคอบก่อนลงมือทำสิ่งต่าง ๆ และใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล ☐ 25.4 ตัดสินใจทุกเรื่องโดยใช้สติปัญญา และสามารถระงับความคิด ความรู้สึกและอารมณ์ด้านลบของตนเองได้ เช่น ความโกรธ ความเกลียด

ข้อ	พฤติกรรมที่ท่านทำเป็นประจำจนเป็นนิสัยประจำตน
26	☐ 26.1 ตั้งใจเป็นเด็กดี คิดดี คิดถูกต้องทั้งตามหลักวิชาและคุณธรรม ☐ 26.2 ก่อนที่จะพูดหรือทำสิ่งใด จะคิดก่อนว่าสิ่งที่พูดนั้นควรพูด ควรทำ หรือควรงดเว้น ☐ 26.3 ก่อนที่จะพูดหรือทำสิ่งใด จะคิดก่อนว่าสิ่งที่พูดหรือจะทำนั้นมีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นมากกว่าผลเสีย ☐ 26.4 ก่อนที่จะพูดหรือตัดสินใจทำอะไร มักจะคิดก่อนว่าสิ่งนั้นดี มีประโยชน์มากกว่าผลเสีย หรือถ้าไม่พูดไม่ทำ จะดีกว่าหรือไม่ แล้วจึงเลือกพูดเลือกทำในสิ่งที่ให้ประโยชน์สูงสุดแก่ทั้งผู้พูดและผู้ฟัง
27	☐ 27.1 รู้และบอกได้ว่าสิ่งใดเป็นการปฏิบัติตนที่ดีและไม่ดี ☐ 27.2 ไม่ใช้กลอุบาย เช่น การหลอก การโกง ฯลฯ เพื่อให้ได้ในสิ่งที่ตนเองต้องการ ☐ 27.3 ไม่เอาใจเอาเปรียบผู้อื่นเพื่อให้งานของตนประสบความสำเร็จ ☐ 27.4 ทำทุกอย่างให้สำเร็จอย่างตั้งใจ โดยไม่อาศัยตัวช่วยที่เป็นทางลัด เช่น การใช้เส้นสาย เป็นต้น
28	☐ 28.1 ใช้เงินที่พ่อแม่ผู้ปกครองให้ใช้แต่จะวันอย่างประหยัด ไม่ใช้จ่ายเงินที่ได้รับ ไม่ฟุ้งเฟ้อ ☐ 28.2 ใช้เงินประหยัด รู้จักออมเงิน ไม่เรียกร้องหรือขอสิ่งของต่างๆ ที่ไม่จำเป็นจากพ่อแม่ผู้ปกครอง ☐ 28.3 ใช้เงินประหยัด รู้จักออมเงิน หรือหาเงินเองเพื่อซื้อสิ่งของที่จำเป็นต้องใช้ในการเรียน โดยไม่รบกวนขอเงินจากทางบ้านเพิ่ม ☐ 28.4 ใช้เงินประหยัด รู้จักออมเงิน หรือหาเงินเองเพื่อซื้อสิ่งของที่จำเป็นต้องใช้ในการเรียนโดยไม่รบกวนขอเงินจากทางบ้านเพิ่ม และยังช่วยแบ่งเบารายจ่ายของครอบครัว ไม่ให้เป็นภาระในการดูแลบุตรหลานมากเกินไป
29	☐ 29.1 รู้จักใช้สิ่งของอย่างประหยัด คุ่มค่า เช่น สมุด ดินสอ ปากกา ☐ 29.2 รู้จักใช้สิ่งของอย่างประหยัด ไม่ใช้ของแพง ไม่ยอที่จะใช้ของเก่า หรือนำของเก่ากลับมาใช้ใหม่ ☐ 29.3 รู้จักใช้สิ่งของอย่างประหยัด สามารถยับยั้งจิตใจไม่ยากได้อยากมีของใช้ใหม่ ไม่ใช้ของฟุ่มเฟือยหรือไม่ จำเป็น ไม่ใช้เงินเกินตัว หลีกเลี่ยงการกู้ยืมสิ่งของของผู้อื่นโดยไม่จำเป็น ☐ 29.4 รู้จักใช้สิ่งของอย่างประหยัด สามารถยับยั้งจิตใจไม่ยากได้อยากมีของใช้ใหม่ ลดละเลิกความอยากได้สิ่งที่ไม่จำเป็น พึ่งพาตนเองได้ ไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่ใช้เงินเกินตัว ไม่กู้ยืมสิ่งของของผู้อื่นโดยไม่จำเป็น พอใจในสิ่งที่มี และสามารถใช้ชีวิตอยู่ตามสภาพที่มีได้อย่างมีความสุข
30	☐ 30.1 รู้ว่าการเรียนมีปัญหาเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา จึงจำเป็น ต้องเรียนรู้และหาวิธีป้องกันและแก้ไขที่เหมาะสม ☐ 30.2 มีความรู้ความสามารถทางการเรียน รู้จักวิธีเรียน รับผิดชอบต่อการเรียน รู้จักเลือกวิธีการจัดการกับปัญหาทางการเรียน ควบคุมตนเองให้ใส่ใจกับการเรียนรู้ เพื่อไม่ให้มีปัญหาทางการเรียน ☐ 30.3 มีความรู้ความสามารถทางการเรียน รับผิดชอบต่อการเรียน รู้วิธีการจัดการกับปัญหาการเรียน ควบคุมตนเองให้ใส่ใจกับการเรียนรู้ ไม่ให้เกิดปัญหาทางการเรียน แต่หากผลการเรียนไม่เป็นไปตามที่มุ่งหวัง ก็ตั้งใจปรับปรุงพัฒนา การเรียนรู้ของตนเองใหม่ ☐ 30.4 มีการเตรียมความพร้อมอยู่ตลอดเวลา ตั้งตัวอยู่บนความไม่ประมาท มีสติ ไม่หวั่นวิตก ควบคุมดูแลตนเอง ไม่ให้เกิดปัญหาทางการเรียนที่ซับซ้อน หากผลการเรียนไม่เป็นไปตามที่มุ่งหวัง ก็ตั้งใจปรับปรุงพัฒนาการเรียนรู้อย่างตนเองใหม่ มีแผนการเรียนรู้ใหม่ที่รองรับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างหลากหลาย
31	☐ 31.1 ตั้งใจทำดีแม้ไม่มีใครเห็น ☐ 31.2 อุดหนุนผู้ทำสิ่งดี แม้จะยากและเห็นผลช้า ☐ 31.3 ยอมรับความล้มเหลวของตนเองได้ด้วยใจเข้มแข็งและพยายามใหม่ ☐ 31.4 ยึดมั่นในการทำดี ยึดผู้ใหม่แม้จะพบความล้มเหลวหลายครั้ง
32	☐ 32.1 รู้สึกอาย รู้สึกผิดที่จะทำเรื่องไม่ดี ผิดศีลธรรม ☐ 32.2 สามารถระงับกิเลสหรือความอยากได้อยากมีในสิ่งที่ไม่จำเป็นหรือไม่เหมาะสม ☐ 32.3 ไม่ยอมให้กิเลสหรือความอยากได้อยากมีมาครอบงำตนเองจนยอมทำผิดศีลธรรม ☐ 32.4 ยึดมั่นในแนวทางการดำเนินชีวิตที่จะทำสิ่งที่ถูกศีลธรรมไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กหรือเรื่องใหญ่
33	☐ 33.1 บอกได้ว่าการกระทำใดถูก การกระทำใดผิด อะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ ที่เป็นการผิดศีลธรรม ☐ 33.2 ไม่กระทำความผิดศีลธรรมไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ เพื่อให้ตนเองได้ประโยชน์จากการกระทำนั้น ☐ 33.3 ทำความดีแม้ไม่มีใครรู้เห็น ยอมรับผิดหากหลังผลของการทำสิ่งใดไม่ถูกต้อง และกลับใจไม่ทำผิดซ้ำๆ อีก ☐ 33.4 มุ่งมั่นในการทำความดีให้ตนเองและสังคม ไม่ส่งเสริมการทำชั่ว ถือเป็นเรื่องน่าละอาย หลีกเลี่ยงการคบคนชั่วคบแต่คนดี และชักชวนกันทำแต่สิ่งดี

ข้อ	พฤติกรรมที่ท่านทำเป็นประจำจนเป็นนิสัยประจำตน
34	☐ 34.1 เห็นความสำคัญของการรักษาประโยชน์ของส่วนรวม เช่น ช่วยปิดไฟเมื่อออกจากห้องเรียน ปิดน้ำในห้องน้ำ ☐ 34.2 กระทำสิ่งต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม เช่น ทำงานส่วนร่วมให้เสร็จทันเวลาก่อนทำงานของตนเอง ☐ 34.3 ให้ความร่วมมือและทุ่มเทเวลาให้กับการทำงานเพื่อส่วนรวมโดยไม่หวังผลตอบแทน ☐ 34.4 มุ่งมั่นและกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สิ่งดีงามและประโยชน์เพื่อส่วนรวม
35	☐ 35.1 ทิ้งขยะหรือสิ่งของถูกที่ ไม่ทำให้บ้านและโรงเรียนสกปรก ☐ 35.2 ช่วยดูแลรักษาความสะอาด และสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีทั้งที่บ้าน โรงเรียน และชุมชนให้น่าอยู่ ☐ 35.3 ช่วยดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรของส่วนรวมอย่างรู้คุณค่าเสมือนเป็นของตนเอง เช่น การประหยัดน้ำ ไฟฟ้า ☐ 35.4 ให้ความร่วมมือกับส่วนต่างๆ ในการรณรงค์ สนับสนุนดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ให้มีเหลือใช้ถึงรุ่นต่อไป
36	☐ 36.1 ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือของส่วนรวม เช่น เด็ดดอกไม้ ทิ้งขยะบนถนน ตามแม่น้ำ ลำคลอง ☐ 36.2 เห็นคุณค่าและความสำคัญของสาธารณสมบัติของชาติที่คนไทยทุกคนต้องช่วยกันรักษาให้คงถึงลูกหลาน ☐ 36.3 มีจิตสำนึกในการดูแลรักษาสาธารณสมบัติของชาติ สนับสนุนกิจกรรมการอนุรักษ์ การรณรงค์ด้านการดูแลรักษาสาธารณสมบัติของชาติตามความเหมาะสมของวัยและฐานะ เช่น ร่วมทำความสะอาดบ้าน เมืองในโอกาสสำคัญ ร่วมปลูกป่า บริจาคเงินช่วยเหลือกิจกรรมที่เป็นประโยชน์กับสังคม ☐ 36.4 ร่วมรับผิดชอบในการดูแล ปกป้อง คุ้มครองรักษาสาธารณสมบัติของชาติ สอดส่องหรือขัดขวางการกระทำที่เป็นการทำลายสาธารณสมบัติของชาติตามความเหมาะสมของวัยหรือบทบาทหน้าที่ของตน

ขอขอบคุณที่สละเวลาในการให้ข้อมูล

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาฯ เขตปทุมวัน กทม 10330

แบบสอบถามการปฏิบัติตนของนักเรียนระดับประถมศึกษา

ตอนที่ 1 โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ในข้อที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ 1) ชาย 2) หญิง
2. สถานศึกษาตั้งอยู่ที่ 1) กรุงเทพฯ 2) ภาคเหนือ 3) ภาคอีสาน 4) ภาคกลาง 5) ภาคใต้
3. เกรดเฉลี่ยสะสม 1) ต่ำกว่า 2.00 2) 2.00-2.49 3) 2.50-2.99 4) 3.00-3.49 5) 3.50-4.00

ตอนที่ 2 โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ในข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

1. ท่านรู้จักค่านิยม 12 ประการที่รัฐประกาศ 1) ใช่ 2) ไม่ใช่
2. ท่านสามารถจำค่านิยม 12 ประการได้ 1) ทุกข้อ 2) บางข้อ 3) ไม่ได้เลย
3. ท่านเห็นด้วยว่าเด็กไทยต้องปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ 1) น้อย 2) ปานกลาง 3) มาก
4. ท่านคิดว่า การปฏิบัติตนตามค่านิยม 12 ประการเป็นเรื่องยาก 1) ใช่ 2) ไม่ใช่
5. ท่านพยายามปฏิบัติตนตามค่านิยม 12 ประการ ให้ครบทุกประการ 1) ใช่ 2) ไม่ใช่
6. อาจารย์อบรมให้ท่านปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ ครบถ้วน 1) ใช่ 2) ไม่ใช่
7. ผู้ปกครองอบรมให้ท่านปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ ครบถ้วน 1) ใช่ 2) ไม่ใช่
8. แหล่งข้อมูลที่ทำให้ท่านรู้จักค่านิยม 12 ประการ
 1) สถานศึกษา 2) ผู้ปกครอง 3) โทรทัศน์ 4) อินเทอร์เน็ต 5) หนังสือพิมพ์ 6) อื่นๆ.....

ตอนที่ 3 โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ในข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ที่	ชุมชนที่ท่านอยู่และตัวท่านเองยึดมั่นในค่านิยม 12 ประการต่อไปนี้ระดับใด	ชุมชนยึดมั่นในค่านิยมนี้ระดับใด			ท่านยึดมั่นในค่านิยมนี้ระดับใด		
		น้อย	ปานกลาง	มาก	น้อย	ปานกลาง	มาก
1.	ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์						
2.	ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม						
3.	กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์						
4.	ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อม						
5.	รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันดีงาม						
6.	มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน						
7.	เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข						
8.	มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่						
9.	มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว						
10.	รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง						
11.	เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาป ตามหลักศาสนา						
12.	คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง						

โปรดพลิกด้านหลัง

ตอนที่ 4 โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ในช่อง หน้าพฤติกรรมหรือลักษณะที่ตรงกับท่านหรือเป็นพฤติกรรมที่ท่านทำเป็นประจำจนเป็นนิสัยประจำตน

☐ 1. ภูมิใจที่เกิดมาเป็นคนไทย	☐ 19. รู้เข้าใจและยอมรับว่าคนเรย์่อมมีความแตกต่างทางความคิดเป็นเรื่องปกติของการอยู่ร่วมกันในสังคม
☐ 2. ให้ความสำคัญและจดจำคำสอนทางศาสนามาใช้ในการพัฒนาตนเองได้	☐ 20. เคารพเสียงส่วนใหญ่แม้จะไม่ตรงกับความคิดเห็นของตัวเอง
☐ 3. ชอบฟังหรือคุยถึงสิ่งดีๆ ที่ในหลวงได้ทำให้กับประเทศชาติมาช้านาน	☐ 21. รู้และเข้าใจว่าประเทศไทยมีการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
☐ 4. มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง เช่น ทำการบ้านด้วยตนเอง ไม่ลอกเพื่อน ไม่พูดโกหก	☐ 22. รับผิดชอบต่อหน้าที่ในการทำกิจวัตรประจำวัน และการศึกษาเล่าเรียนให้สำเร็จ
☐ 5. ยินดีช่วยทำงานเพื่อส่วนรวมที่ได้รับมอบหมาย	☐ 23. รู้และปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย บ้านเมือง เช่น การข้ามถนน การทิ้งขยะ
☐ 6. อดทนทำงานของส่วนร่วมให้สำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย	☐ 24. เป็นเด็กที่มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ ทั้งด้านการพูดจา การแสดงกิริยามารยาท
☐ 7. เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ผู้ปกครอง เช่น เป็นเด็กดี ไม่ดื้อ ช่วยงานบ้านอย่างเต็มใจ	☐ 25. มีเหตุผล ไม่เอาแต่ใจตัวเอง
☐ 8. รักและเคารพพ่อแม่ผู้ปกครองที่เลี้ยงดูมา เช่น ช่วยงานต่างๆ เท่าที่จะทำได้อย่างเต็มใจ	☐ 26. ตั้งใจเป็นเด็กดี คิดดี คิดถูกต้องทั้งตามหลักวิชาและคุณธรรม
☐ 9. เคารพ เชื่อฟังคำสั่งสอนของครูอาจารย์ เช่น ช่วยงานต่างๆ เท่าที่จะทำได้	☐ 27. รู้และบอกได้ว่าสิ่งใดเป็นการปฏิบัติที่ดีและไม่ดี
☐ 10. รักและเห็นคุณค่าของการเรียนหนังสือ เช่น ตั้งใจเรียน ขยันเรียน	☐ 28. ใช้เงินที่พ่อแม่ผู้ปกครองให้ใช้แต่ละวันอย่างประหยัด ไม่ใช้จ่ายเกินเงินที่ได้รับ ไม่ฟุ่มเฟือย
☐ 11. รักการเรียน ตั้งใจเรียนรู้จากการสอนทั้งของครูและพ่อแม่ผู้ปกครอง	☐ 29. รู้จักใช้สิ่งของอย่างประหยัด คุ่มค่า เช่น สมุด ดินสอ ปากกา
☐ 12. รักการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เช่น สนุกกับการอ่านหนังสือ ดูสารคดี	☐ 30. รู้ว่าการเรียนรู้มีปัญหากเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา จึงจำเป็น ต้องเรียนรู้และหาวิธีป้องกันและแก้ไขที่เหมาะสม
☐ 13. เต็มใจที่จะเรียนรู้และทำสิ่งทีแสดงถึงความเป็นไทย เช่น การแต่งกายแบบไทย รำไทย	☐ 31. ตั้งใจทำดีแม้ไม่มีใครเห็น
☐ 14. รับรู้และจำแนกแยกแยะได้ว่าตนเองควรปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะถือได้ว่าเป็นผู้มีวัฒนธรรมไทย	☐ 32. รู้สึกลอาย รู้สึกผิดที่จะทำเรื่องไม่ดี ผิดศีลธรรม
☐ 15. บอกได้ว่าสิ่งใดเป็นวัฒนธรรมไทย สิ่งใดเป็นวัฒนธรรมต่างชาติ	☐ 33. บอกได้ว่าการกระทำใดถูก การกระทำใดผิด อะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ ที่เป็นการผิดศีลธรรม
☐ 16. ไม่โกหก ไม่ลักขโมย	☐ 34. เห็นความสำคัญของการรักษาประโยชน์ของส่วนรวม เช่น ช่วยปิดไฟเมื่อออกจากห้องเรียน ปิดน้ำในห้องน้ำ
☐ 17. แบ่งปันสิ่งของและช่วยเหลือเพื่อนเท่าที่จะทำได้	☐ 35. ทิ้งขยะหรือสิ่งของถูกที่ ไม่ทำให้บ้านและโรงเรียนสกปรก
☐ 18. รักเพื่อน ไม่รังแกหรือแกล้งเพื่อน	☐ 36. ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือของส่วนรวม เช่น เด็ดดอกไม้ ทิ้งขยะบนถนน ตามแม่น้ำ ลำคลอง

แบบสอบถามการปฏิบัติตนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตอนที่ 1 โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ในข้อที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ 1) ชาย 2) หญิง
2. สถานศึกษาตั้งอยู่ที่ 1) กรุงเทพฯ 2) ภาคเหนือ 3) ภาคอีสาน 4) ภาคกลาง 5) ภาคใต้
3. เกรดเฉลี่ยสะสม 1) ต่ำกว่า 2.00 2) 2.00-2.49 3) 2.50-2.99 4) 3.00-3.49 5) 3.50-4.00

ตอนที่ 2 โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ในข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

1. ท่านรู้จักค่านิยม 12 ประการที่รัฐประกาศ 1) ใช่ 2) ไม่ใช่
2. ท่านสามารถจำค่านิยม 12 ประการได้ 1) ทุกข้อ 2) บางข้อ 3) ไม่ได้เลย
3. ท่านเห็นด้วยว่าเด็กไทยต้องปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ 1) น้อย 2) ปานกลาง 3) มาก
4. ท่านคิดว่าการปฏิบัติตนตามค่านิยม 12 ประการเป็นเรื่องยาก 1) ใช่ 2) ไม่ใช่
5. ท่านพยายามปฏิบัติตนตามค่านิยม 12 ประการ ให้ครบทุกประการ 1) ใช่ 2) ไม่ใช่
6. อาจารย์อบรมให้ท่านปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ ครบถ้วน 1) ใช่ 2) ไม่ใช่
7. ผู้ปกครองอบรมให้ท่านปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ ครบถ้วน 1) ใช่ 2) ไม่ใช่
8. แหล่งข้อมูลที่ทำให้ท่านรู้จักค่านิยม 12 ประการ
 1) สถานศึกษา 2) ผู้ปกครอง 3) โทรทัศน์ 4) อินเทอร์เน็ต 5) หนังสือพิมพ์ 6) อื่น ระบุ.....

ตอนที่ 3 โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ในข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ที่	ชุมชนที่ท่านอยู่และตัวท่านเองยึดมั่นในค่านิยม 12 ประการต่อไปนี้ระดับใด	ชุมชนยึดมั่นในค่านิยมนี้ระดับใด			ท่านยึดมั่นในค่านิยมนี้ระดับใด		
		น้อย	ปานกลาง	มาก	น้อย	ปานกลาง	มาก
1.	ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์						
2.	ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม						
3.	กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์						
4.	ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อม						
5.	รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม						
6.	มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน						
7.	เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข						
8.	มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่						
9.	มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว						
10.	รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง						
11.	เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาป ตามหลักศาสนา						
12.	คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง						

โปรดพลิกด้านหลัง

ตอนที่ 4 โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ในช่อง หน้าพฤติกรรมหรือลักษณะที่ตรงกับท่านหรือเป็นพฤติกรรมที่ท่านทำเป็นประจำจนเป็นนิสัยประจำตน

☐ 1. แสดงออกให้คนอื่นเห็นว่าเราเป็นคนรักชาติ เช่น ยืนตรงเคารพธงชาติ	☐ 19. ยอมรับความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ที่อาจแตกต่างจากตนเอง ไม่แบ่งฝ่ายหรือแบ่งพรรคแบ่งพวก
☐ 2. พยายามประพฤติตนตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนเองนับถือ	☐ 20. ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของตนเองโดยไม่ตกอยู่ใต้อิทธิพลของคนอื่น
☐ 3. สำนึกในพระคุณ เทิดทูน และยกย่องในคุณความดีของพระมหากษัตริย์ไทยที่ได้ทำให้กับประเทศ	☐ 21. เข้าใจสาระเกี่ยวกับการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
☐ 4. มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น ไม่ทำผิดกฎหรือศีลธรรมเพื่อประโยชน์ของตนเอง เช่น ไม่ทุจริตในการสอบ	☐ 22. ยอมรับและปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของโรงเรียนและสังคม เช่น การแต่งกายถูกระเบียบ การเข้าห้องเรียนตรงเวลา การทำงานที่ได้รับมอบหมาย
☐ 5. ให้ความสำคัญและเต็มใจทำงานเพื่อส่วนรวมเต็มที่ เหมือนกับการทำงานของตนเอง	☐ 23. ยอมรับและปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง ไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบในทุกโอกาส
☐ 6. ตั้งใจ อดทนทำงานของส่วนรวมให้สำเร็จตามที่สัญญาหรือรับปาก แม้จะเป็นงานยาก	☐ 24. ให้เกียรติและเคารพผู้ใหญ่ พุดจา แสดงกริยาเหมาะสม รับฟังความเห็นด้วยท่าทีสุภาพ
☐ 7. ประพฤติตนตามคำสอนของพ่อแม่ผู้ปกครอง รับผิดชอบต่อการเรียน งานที่ได้รับมอบหมายเต็มที่	☐ 25. ไม่ใช้อารมณ์ในการแก้ปัญหา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กหรือเรื่องใหญ่
☐ 8. รักและเคารพพ่อแม่ผู้ปกครอง เป็นลูกที่ดี พยายามแสดงออกถึงความสำนึกในบุญคุณในโอกาสต่างๆ	☐ 26. ก่อนที่จะพูดหรือทำสิ่งใด จะคิดก่อนว่าสิ่งที่พูดนั้นควรพูด ควรทำ หรือควรงดเว้น
☐ 9. ยอมรับการแนะนำสั่งสอนของครูอาจารย์ ตั้งใจเรียน และทำงานที่ได้รับมอบหมายเรียบร้อย	☐ 27. ไม่ใช้กลอุบาย เช่น การหลอก การโกง ฯลฯ เพื่อให้ได้ในสิ่งที่ตนเองต้องการ
☐ 10. มีเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจนและให้ความสำคัญกับการเรียน	☐ 28. ใช้เงินประหยัด รู้จักออมเงิน ไม่เรียกร้องหรือขอลสิ่งของต่างๆ ที่ไม่จำเป็นจากพ่อแม่ผู้ปกครอง
☐ 11. รักการเรียน กำกับตนเองให้รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายจากครูและโรงเรียน	☐ 29. รู้จักใช้สิ่งของอย่างประหยัด ไม่ใช้ของแพง ไม่อายที่จะใช้ของเก่า หรือนำของเก่ากลับมาใช้ใหม่
☐ 12. รักการเรียนรู้ ตั้งใจเรียนในห้องและสนใจใฝ่เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอก เช่น ห้องสมุด เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง	☐ 30. มีความรู้ความสามารถทางการเรียน รู้จักวิธีเรียน รับผิดชอบต่อการเรียน รู้จักเลือกวิธีการจัดการกับปัญหาทางการเรียน ควบคุมตนเองให้ใส่ใจกับการเรียนรู้ เพื่อไม่ให้มีปัญหาทางการเรียน
☐ 13. แสดงออกถึงการกระทำหรือการประพฤติตนที่สะท้อนความเป็นผู้มีวัฒนธรรมไทย	☐ 31. อดทนสู้ทำในสิ่งถูก แม้จะยากและเห็นผลช้า
☐ 14. พยายามประพฤติปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทย เช่น การแสดงกริยามารยาทไทย การเคารพผู้ใหญ่	☐ 32. สามารถระงับกิเลสหรือความอยากได้อย่างมีในสิ่งที่ไม่จำเป็นหรือไม่เหมาะสม
☐ 15. เลือกรับวัฒนธรรมต่างชาติมาใช้ได้อย่างเหมาะสม โดยยังคงความเป็นไทย	☐ 33. ไม่กระทำผิดศีลธรรมไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กๆ น้อยๆ เพื่อให้ตนเองได้ประโยชน์จากการกระทำนั้น
☐ 16. ไม่พุดบิตเบือนจนทำให้เกิดความเข้าใจผิด ไม่เอาสิ่งของของคนอื่นมาเป็นของตน ไม่แก้งัดหรือทำร้ายสัตว์	☐ 34. กระทำสิ่งต่างๆ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม เช่น ทำงานส่วนรวมให้เสร็จทันเวลาก่อนทำงานของตนเอง
☐ 17. ไม่คิดอยากได้หรือคิดเอาสิ่งของของคนอื่นหรือของส่วนรวมมาเป็นของตน	☐ 35. ช่วยดูแลรักษาความสะอาด และสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีทั้งที่บ้าน โรงเรียน และชุมชนให้หน่อย
☐ 18. แบ่งปันสิ่งที่มีให้เพื่อนที่กำลังเดือดร้อนโดยไม่รู้สึกเสียดาย	☐ 36. เห็นคุณค่าและความสำคัญของสาธารณสมบัติของชาติที่คนไทยทุกคนต้องช่วยกันรักษาให้คงอยู่

แบบสอบถามการปฏิบัติตนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และ ปวช.

ตอนที่ 1 โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ในข้อที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ 1) ชาย 2) หญิง
2. ระดับการศึกษา 1) ม.ปลาย 2) ปวช. สาขา.. 2.1) สายช่าง 2.2) สายพาณิชยศาสตร์
3. สถานศึกษาตั้งอยู่ที่ 1) กรุงเทพฯ 2) ภาคเหนือ 3) ภาคอีสาน 4) ภาคกลาง 5) ภาคใต้
4. เกรดเฉลี่ยสะสม 1) ต่ำกว่า 2.00 2) 2.00-2.49 3) 2.50-2.99 4) 3.00-3.49 5) 3.50-4.00

ตอนที่ 2 โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ในข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

1. ท่านรู้จักค่านิยม 12 ประการที่รัฐประกาศ 1) ใช่ 2) ไม่ใช่
2. ท่านสามารถจำค่านิยม 12 ประการได้ 1) ทุกข้อ 2) บางข้อ 3) ไม่ได้เลย
3. ท่านเห็นด้วยว่าเด็กไทยต้องปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ 1) น้อย 2) ปานกลาง 3) มาก
4. ท่านคิดว่าการปฏิบัติตนตามค่านิยม 12 ประการเป็นเรื่องยาก 1) ใช่ 2) ไม่ใช่
5. ท่านพยายามปฏิบัติตนตามค่านิยม 12 ประการ ให้ครบทุกประการ 1) ใช่ 2) ไม่ใช่
6. อาจารย์อบรมให้ท่านปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ ครบถ้วน 1) ใช่ 2) ไม่ใช่
7. ผู้ปกครองอบรมให้ท่านปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ ครบถ้วน 1) ใช่ 2) ไม่ใช่
8. แหล่งข้อมูลที่ทำให้ท่านรู้จักค่านิยม 12 ประการ
 1) สถานศึกษา 2) ผู้ปกครอง 3) โทรทัศน์ 4) อินเทอร์เน็ต 5) หนังสือพิมพ์ 6) อื่น ระบุ.....

ตอนที่ 3 โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ในข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ที่	ชุมชนที่ท่านอยู่และตัวท่านเองยึดมั่นในค่านิยม 12 ประการต่อไปนี้ในระดับใด	ชุมชนยึดมั่นในค่านิยมนี้ระดับใด			ท่านยึดมั่นในค่านิยมนี้ระดับใด		
		น้อย	ปานกลาง	มาก	น้อย	ปานกลาง	มาก
1.	ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์						
2.	ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม						
3.	กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์						
4.	ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อม						
5.	รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม						
6.	มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เพื่อแผ่และแบ่งปัน						
7.	เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข						
8.	มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่						
9.	มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว						
10.	รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง						
11.	เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาป ตามหลักศาสนา						
12.	คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง						

โปรดพลิกด้านหลัง

ตอนที่ 4 โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ในช่อง หน้าพฤติกรรมหรือลักษณะที่ตรงกับท่านหรือ เป็นพฤติกรรมที่ท่านทำเป็นประจำจนเป็นนิสัยประจำตน

☐ 1. พยายามกินของไทย ใช้ของไทย เที่ยวเมืองไทย เพื่อให้เศรษฐกิจไทยเข้มแข็ง	☐ 19. ยอมรับความแตกต่างทางความคิด ปรับตัวให้อยู่ร่วมกันได้ในสังคมที่มีความคิดต่าง ไม่ทำตัวต่อต้าน
☐ 2. ยึดมั่นในคำสอนของศาสนา พัฒนาดตนเองให้เป็นคนดีของสังคม ไม่เป็นที่รังเกียจ	☐ 20. ยอมรับในความเท่าเทียมกันในสิทธิของทุกคน ยอมรับในมติของเสียงส่วนใหญ่ที่มาจากการแสดงความคิดเห็นที่บริสุทธิ์
☐ 3. แสดงออกหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความจงรักภักดีต่อในหลวง	☐ 21. ยอมรับได้ว่าการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขเหมาะสมกับประเทศไทย
☐ 4. มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ปฏิเสธการกระทำใดๆ ที่เป็นการคดโกงต่อผู้อื่น ไม่เอาความคิดหรือสิ่งของของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ไม่ว่าจะมีคนเห็นหรือไม่ก็ตาม	☐ 22. ควบคุมกำกับตนเองให้ปฏิบัติตามอยู่ในระเบียบวินัย ข้อบังคับ ไม่ทำตัวให้เป็นปัญหาของสังคม หรือทำให้สังคมเดือดร้อน เช่น การมั่วสุมเสพยา การเป็นเด็กแว้น การยกพวกทำร้ายระหว่างโรงเรียน
☐ 5. ตั้งใจเต็มที่ในการทำงานเพื่อส่วนรวมให้สำเร็จ แม้อาจมีผลกระทบต่องานตนเองบ้าง	☐ 23. ยอมรับและปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง ไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบในทุกโอกาส ยอมรับผิดเมื่อรู้ว่าตนเองกระทำผิดจริง และแสดงความรับผิดชอบไม่โทษใคร
☐ 6. ตั้งใจ อดทนทำงานของส่วนรวมให้สำเร็จ ไม่ย่อท้อไม่ทิ้งงานกลางคัน ไม่ว่าจะมึนอุปสรรคเรื่องใดเกิดขึ้นก็ตาม	☐ 24. ให้เกียรติและเคารพผู้ใหญ่ พูจา แสดงกริยามารยาทเหมาะสม ระวังฟังความเห็นด้วยท่าทีสุภาพ ไม่ก้าวร้าว หรือแสดงท่าโอหังหรือดูถูกความคิดเมื่อมีความเห็นต่างจากตนเอง
☐ 7. เชื่อฟังพ่อแม่ผู้ปกครอง เอาใจใส่ต่อการเรียน ไม่ทำตัวเกเร ออกนอกถิ่นอกทาง ไม่เลียง ไม่โกหก ไม่ใช้คำพูดรุนแรง ไม่สร้างความเดือดร้อนทุกซอกซี้ให้กับพ่อแม่ผู้ปกครอง ทำให้พ่อแม่ชื่นใจ	☐ 25. คิดไตร่ตรองและทบทวนอย่างรอบคอบก่อนลงมือทำสิ่งต่างๆ และใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล
☐ 8. รักและเคารพพ่อแม่ผู้ปกครอง เป็นลูกที่ดี หาโอกาสตอบแทนบุญคุณตามความเหมาะสมของวัย เช่น ช่วยงานบ้าน	☐ 26. ก่อนที่จะพูดหรือทำสิ่งใด จะคิดก่อนว่าสิ่งที่พูดหรือจะทำนั้นมีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นมากกว่าผลเสีย
☐ 9. สำนึกในพระคุณของครูอาจารย์ที่ให้ความรู้แก่ตนเอง ช่วยแบ่งเบาภาระงานครูตามโอกาสอันควร	☐ 27. ไม่เอาดีเอาเปรียบผู้อื่นเพื่อใฝ่งานของตนประสบความสำเร็จ
☐ 10. ตั้งใจพัฒนาดตนเองให้มีความรู้เพื่อนำไปสู่เป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนด	☐ 28. ใช้เงินประหยัด รู้จักออมเงิน หรือหาเงินเองเพื่อซื้อสิ่งของที่ต้องการใช้ในการเรียนโดยไม่รบกวนขอเงินจากทางบ้านเพิ่ม
☐ 11. รักและรับผิดชอบต่อการเรียน หมั่นฝึกฝนตนเองให้รู้รอบและรู้จักในวิชาที่เรียนด้วยวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย	☐ 29. รู้จักใช้สิ่งของอย่างประหยัด สามารถยับยั้งชั่งใจไม่อยากได้อะไรก็มีของใช้ใหม่ ไม่ใช่ของฟุ่มเฟือยหรือไม่จำเป็น ไม่ใช่เงินเกินตัว หลีกเลี่ยงการกู้ยืมสิ่งของของผู้อื่นโดยไม่จำเป็น
☐ 12. รักการเรียน รู้วิธีการเรียนรู้ รู้เท่าทันสื่อ เลือกใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์และเกิดประโยชน์กับตนเอง	☐ 30. มีความรู้ความสามารถทางการเรียน รับผิดชอบต่อการเรียน รู้วิธีการจัดการกับปัญหาการเรียน ควบคุมตนเองให้ใส่ใจกับการเรียนรู้ ไม่ให้เกิดปัญหาทางการเรียน แต่หากผลการเรียนไม่เป็นไปตามที่มุ่งหวังก็ตั้งใจปรับปรุงพัฒนา การเรียนรู้ของตนเองใหม่
☐ 13. เห็นคุณค่าความสำคัญของวัฒนธรรมประเพณีไทย และช่วยสืบสานวัฒนธรรมประเพณีไทย	☐ 31. ยอมรับความล้มเหลวของตนเองได้ด้วยใจเข้มแข็ง และพยายามใหม่

โปรดพลิกด้านหลัง

ตอนที่ 4 (ต่อ)

☐ 14. ภูมิใจที่เป็นคนไทย ประพฤติตนสมเป็นคนไทย ทั้งการแต่งกาย กิริยามารยาท และแสดงออกต่อผู้ใหญ่	☐ 32. ไม่ยอมให้เกียรติหรือความอยากได้อยากมีมาครอบงำตนเองจนยอมทำผิดศีลธรรม
☐ 15. ปฏิเสธการกระทำตามวัฒนธรรมต่างชาติที่ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและคนไทยทั่วไปไม่ยอมรับ	☐ 33. ทำความดีแม้ไม่มีใครรู้เห็น ยอมรับผิดหากพลังเฉลอสั่งได้ไม่ถูกต้อง และกลับใจไม่ทำผิดซ้ำๆ อีก
☐ 16. ไม่หลอกลวงให้ผู้อื่นเสียหาย ไม่เอาสิ่งของของคนอื่นหรือลอกเลียนงานของคนอื่นเป็นของตน ไม่รังแก/ทำร้ายสัตว์ ไม่เสพสิ่งเสพติด	☐ 34. ให้ความร่วมมือและทุ่มเทเวลาให้กับการทำงานเพื่อส่วนรวมโดยไม่หวังผลตอบแทน
☐ 17. รักษาสัญญาที่ให้ไว้กับผู้อื่น รับผิดชอบต่อสิ่งที่สัญญา ไม่กลับคำพูด (เสียชีพอย่าเสียสัตย์)	☐ 35. ช่วยดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรของส่วนรวมอย่างรู้คุณค่าเสมือนเป็นของตนเอง เช่น การประหยัดน้ำ ไฟฟ้า
☐ 18. ช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน มีความปรารถนาดีกับผู้อื่น ยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี ไม่อิจฉาริษยา	☐ 36. มีจิตสำนึกในการดูแลรักษาสาธารณสุขสมบัติของชาติ สนับสนุนกิจกรรมการอนุรักษ์ การรณรงค์ด้านการดูแลรักษาสาธารณสุขสมบัติของชาติตามความเหมาะสมของวัยและฐานะ เช่น ร่วมทำความสะอาดบ้านเมืองในโอกาสสำคัญ ร่วมปลูกป่า บริจาคเงินช่วยเหลือกิจกรรมที่เป็นประโยชน์กับสังคม

แบบสอบถามการปฏิบัติตนของนักเรียนระดับ ปวส. และปริญญาตรี

ตอนที่ 1 โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ในข้อที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

- เพศ 1) ชาย 2) หญิง
- ระดับการศึกษา 1) ปวส. สาขาเกี่ยวกับ 1.1) สายช่าง 1.2) สายพาณิชยศาสตร์
 2) ปริญญาตรี สาขาเกี่ยวกับ 2.1) วิทยาศาสตร์ 2.2) สังคม-มนุษยศาสตร์
- สถานศึกษาตั้งอยู่ที่ 1) กรุงเทพฯ 2) ภาคเหนือ 3) ภาคอีสาน 4) ภาคกลาง 5) ภาคใต้
- เกรดเฉลี่ยสะสม 1) ต่ำกว่า 2.00 2) 2.00-2.49 3) 2.50-2.99 4) 3.00-3.49 5) 3.50-4.00

ตอนที่ 2 โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ในข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

- ท่านรู้จักค่านิยม 12 ประการที่รัฐประกาศ 1) ใช่ 2) ไม่ใช่
- ท่านสามารถจำค่านิยม 12 ประการได้ 1) ทุกข้อ 2) บางข้อ 3) ไม่ได้เลย
- ท่านเห็นด้วยว่าเด็กไทยต้องปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ 1) น้อย 2) ปานกลาง 3) มาก
- ท่านคิดว่าการปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการเป็นเรื่องยาก 1) ใช่ 2) ไม่ใช่
- ท่านพยายามปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ ให้ครบทุกประการ 1) ใช่ 2) ไม่ใช่
- อาจารย์อบรมให้ท่านปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ ครบถ้วน 1) ใช่ 2) ไม่ใช่
- ผู้ปกครองอบรมให้ท่านปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ ครบถ้วน 1) ใช่ 2) ไม่ใช่
- แหล่งข้อมูลที่ทำให้ท่านรู้จักค่านิยม 12 ประการ
 1) สถานศึกษา 2) ผู้ปกครอง 3) โทรทัศน์ 4) อินเทอร์เน็ต 5) หนังสือพิมพ์ 6) อื่นๆ.....

ตอนที่ 3 โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ในข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ที่	ชุมชนที่ท่านอยู่และตัวท่านเองยึดมั่นในค่านิยม 12 ประการต่อไปนี้ระดับใด	ชุมชนยึดมั่นในค่านิยมนี้ระดับใด			ท่านยึดมั่นในค่านิยมนี้ระดับใด		
		น้อย	ปานกลาง	มาก	น้อย	ปานกลาง	มาก
1.	ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์						
2.	ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม						
3.	กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์						
4.	ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อม						
5.	รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม						
6.	มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน						
7.	เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข						
8.	มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่						
9.	มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว						
10.	รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง						
11.	เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาป ตามหลักศาสนา						
12.	คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง						

โปรดพลิกด้านหลัง

ตอนที่ 4 โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ในช่อง หน้าพฤติกรรมหรือลักษณะที่ตรงกับท่านหรือ เป็นพฤติกรรมที่ท่านทำเป็นประจำจนเป็นนิสัยประจำตน

☐ 1. แสดงออกซึ่งความรักชาติ และช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศในสายตาคนไทยและต่างชาติ	☐ 19. เคารพเสียงส่วนใหญ่ สนับสนุนการทำงานตามมติของคนส่วนใหญ่ในทางที่ชอบ ไม่สร้างปัญหาให้กับส่วนรวม รู้จักประนีประนอมหากมีความแตกต่างทางความคิดในกลุ่ม
☐ 2. เป็นคนดีของสังคม ยึดมั่นในศีลธรรมตามหลักศาสนา มีจิตใจงาม รักและปรารถนาดีต่อเพื่อนมนุษย์	☐ 20. ไม่สนับสนุนการลงประชามติด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง เช่น การซื้อสิทธิขายเสียง หรือการใช้เทคนิควิธีชวนเชื่อให้ผู้อื่นแสดงความเห็นหรือใช้สิทธิด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง รวมทั้งไม่กระทำผิดเพื่อให้ตนเองได้มติจากเสียงส่วนใหญ่
☐ 3. แสดงออกถึงความสำนึกในพระคุณ มีส่วนเผยแพร่คำสอน และสิ่งที่พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ได้ทำให้กับประเทศ	☐ 21. สนับสนุนการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
☐ 4. ยึดมั่นในความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น รวมทั้งไม่เข้าร่วมในกระบวนการ หรือขัดขวางการกระทำผิดที่เป็นการทุจริตในหน้าที่หรือต่อส่วนร่วม	☐ 22. ควบคุมกำกับรับผิดชอบหน้าที่ทั้งของตนเอง ครอบครัว และส่วนรวม ประพฤติตนอยู่ในระเบียบวินัย เป็นตัวอย่างที่ดี ไม่สร้างปัญหาแก่ครอบครัวและสังคม ไม่ทำให้ครอบครัว สถาบันของตนเองเสียหาย
☐ 5. มีน้ำใจอาสาและตั้งใจทำงานส่วนรวมให้สำเร็จโดยไม่ต้องร้องขอ ไม่ปฏิเสธงานส่วนรวม แม้ต้องใช้เวลามาก	☐ 23. ยอมรับและปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง ไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบที่มีอยู่ ยอมรับผิดเมื่อรู้ว่าตนเองกระทำผิดจริง และไม่กระทำผิดซ้ำ ไม่หลีกเลี่ยงการชดใช้เมื่อฝ่าฝืนกฎหมาย เช่น การเสียค่าปรับ ไม่ดัดสินบนเจ้าหน้าที่
☐ 6. ตั้งใจ อดทนทำงานของส่วนรวมให้สำเร็จ ไม่ทิ้งงานทำงานแบบปิดทองหลังพระ แม้จะไม่มีใครเห็น ไม่รับรู้หรือไม่ชื่นชมยกย่อง	☐ 24. ให้เกียรติและเคารพผู้ใหญ่ พุดจา แสดงกิริยามารยาทเหมาะสม รับฟังความเห็นด้วยท่าทีสุภาพ ไม่ก้าวร้าว หรือแสดงท่าโอหัง ดูถูกความคิดเห็นเมื่อมีความเห็นต่างจากตนเอง ประนีประนอมความคิดและทำงานร่วมกันได้
☐ 7. เชื่อฟังพ่อแม่ผู้ปกครอง ตั้งใจเรียนให้มีความรู้ในการประกอบอาชีพและพึ่งพาตนเองได้ เป็นคนดีของสังคม ไม่ให้ใครมากล่าวหาหรือตำหนิ พ่อแม่ของตนเองได้	☐ 25. ตัดสินใจทุกเรื่องโดยใช้สติปัญญา และสามารถระงับความคิด ความรู้สึกและอารมณ์ผัดล้นลบของตนเองได้ เช่น ความโกรธ ความเกลียด
☐ 8. รักและเคารพพ่อแม่ผู้ปกครอง เข้าใจความทุกข์ยากของพ่อแม่ในการเลี้ยงดูลูก ช่วยแบ่งเบาภาระต่าง ๆ เท่าที่ทำได้ เช่น หารายได้เสริม ไม่เรียกร้องรบกวนเงินจากพ่อแม่มากเกินไป	☐ 26. ก่อนที่จะพูดหรือตัดสินใจทำอะไร มักจะคิดก่อนว่าสิ่งนั้นดี มีประโยชน์มากกว่าผลเสีย หรือถ้าไม่พูดไม่ทำอะไรดีกว่าหรือไม่ แล้วจึงเลือกพูดเลือกทำในสิ่งที่ให้ประโยชน์สูงสุดแก่ทั้งผู้พูดและผู้ฟัง
☐ 9. พุดคุยยกย่อง เทิดทูนพระคุณของครูอาจารย์ให้คนอื่นรู้ถึงสิ่งที่ตนเองได้รับโอกาสการเรียนรู้จากครู	☐ 27. ทำทุกอย่างให้สำเร็จอย่างตั้งใจ โดยไม่อาศัยตัวช่วยที่เป็นทางลัด เช่น การใช้เส้นสาย เป็นต้น
☐ 10. ทุ่มเทกับการเรียนให้รู้จริงเพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพได้	☐ 28. ใช้เงินประหยัด รู้จักออมเงิน หรือหาเงินเองเพื่อซื้อสิ่งของที่จำเป็นต้องการในการเรียนโดยไม่รบกวนขอเงินจากทางบ้านเพิ่ม และยังช่วยแบ่งเบารายจ่ายของครอบครัว ไม่ให้เป็นภาระในการดูแลบุตรหลานมากเกินไป

โปรดพลิกด้านหลัง

ตอนที่ 4 (ต่อ)

<p>☐ 11. รักการเรียนรู้ สร้างโอกาสการเรียนรู้ให้ตนเองในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เป็นผู้รู้จักจริง รู้รอบ มีทักษะการเรียนรู้ และทักษะการทำงาน</p>	<p>☐ 29. รู้จักใช้สิ่งของอย่างประหยัด สามารถยับยั้งชั่งใจ ไม่อยากได้อะไรที่มีของใช้ใหม่ ลดละเลิกความอยากได้สิ่งที่ไม่จำเป็น พึ่งพาตนเองได้ ไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่ใช้เงินเกินตัว ไม่กู้ยืมสิ่งของของผู้อื่น โดยไม่จำเป็น พอใจในสิ่งที่มี และสามารถใช้ชีวิตอยู่ตามสภาพที่มีได้อย่างมีความสุข</p>
<p>☐ 12. รักการเรียนรู้ตลอดชีวิต รู้วิธีเรียนรู้ เข้าถึงความรู้ที่ต้องการ รู้เท่าทันสื่อ รู้จักใช้ความรู้ สร้างความรู้ และนำสิ่งที่เรียนรู้มาพัฒนาตนเองและสังคมอย่างต่อเนื่อง</p>	<p>☐ 30. มีการเตรียมความพร้อมอยู่ตลอดเวลา ตั้งตัวอยู่บนความไม่ประมาท มีสติ ไม่หวั่นวิตก ควบคุมดูแลตนเองไม่ให้เกิดปัญหาทางการเรียนที่ซับซ้อน หากผลการเรียนไม่เป็นไปตามที่มุ่งหวัง ก็ตั้งใจปรับปรุงพัฒนาการเรียนรู้อย่างตนเองใหม่ มีแผนการเรียนรู้นิวที่รองรับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างหลากหลาย</p>
<p>☐ 13. รักและเห็นคุณค่าของความเป็นไทย มีส่วนร่วมในการฟื้นฟูหรืออนุรักษ์วัฒนธรรมไทยประเพณีให้คงอยู่</p>	<p>☐ 31. ยึดมั่นในการทำดี ยึดสุจริตแม้จะพบความล้มเหลวหลายครั้ง</p>
<p>☐ 14. ภูมิใจและยึดมั่นในการแสดงออกตามวิถีไทย รักความเป็นไทย ปฏิบัติตนสมเป็นคนไทย ไม่ทำให้ ภาพลักษณ์ของคนไทยดูไม่ดีในสายตาผู้อื่น</p>	<p>☐ 32. ยึดมั่นในแนวทางการดำเนินชีวิตที่จะทำสิ่งที่ถูกศีลธรรมไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กหรือเรื่องใหญ่</p>
<p>☐ 15. รักวัฒนธรรมไทย ประพฤติตนสมกับเป็นคนไทย เลือกรับวัฒนธรรมต่างชาติมาใช้ได้เหมาะสม ไม่ดูถูก ไม่ทำลาย ลืมคุณค่าของความเป็นไทย</p>	<p>☐ 33. มุ่งมั่นในการทำความดีให้ตนเองและสังคม ไม่ส่งเสริมการทำชั่ว ถือเป็นเรื่องน่าละอาย หลีกเลี่ยงการคบคนชั่ว คบแต่คนดี และชักชวนกันทำแต่สิ่งดี</p>
<p>☐ 16. ไม่พูดพล่อยลงให้ผู้อื่นเกิดความเสียหาย ไม่เอาสิ่งของของคนอื่นหรือลอกเลียนงานของคนอื่นมาเป็นของตน ไม่รังแกหรือทำร้ายสัตว์ ไม่เสพสิ่งเสพติด ไม่ประพฤติผิดในกาม หรือมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร</p>	<p>☐ 34. มุ่งมั่นและกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สิ่งดีงามและประโยชน์เพื่อส่วนรวม</p>
<p>☐ 17. รักษาและรับผิดชอบต่อสิ่งที่สัญญา ไม่คิดหรือทำสิ่งที่เป็นการคดโกงต่อผู้อื่นหรือส่วนรวม</p>	<p>☐ 35. ให้ความร่วมมือกับส่วนต่างๆ ในการรณรงค์ สนับสนุนดูแลรักษาสีเขียวและสิ่งแวดล้อม และกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ให้มีเหลือใช้ถึงรุ่นต่อไป</p>
<p>☐ 18. รู้จักให้และแบ่งปันสิ่งที่มีแก่ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ตั้งใจทำความดี รักและเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ มีส่วนสร้างสังคมที่มีความโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน</p>	<p>☐ 36. ร่วมรับผิดชอบในการดูแล ปกป้อง คุ้มครองรักษาสาธารณสมบัติของชาติ สอดส่องหรือขัดขวางการกระทำที่เป็นการทำลายสาธารณสมบัติของชาติตามความเหมาะสมของวัยหรือบทบาทหน้าที่ของตน</p>

แบบสอบถามสำหรับครู

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (โปรดขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง)

1. เพศ 1) ชาย 2) หญิง
2. อายุ 1) น้อยกว่า 31 ปี 2) 31-40 ปี 3) 41-50 ปี 4) มากกว่า 50 ปี
3. ตำแหน่ง 1) ผู้บริหาร 2) ครู/อาจารย์
4. ประสบการณ์ทำงาน 1) น้อยกว่า 6 ปี 2) 6-10 ปี 3) 11- 15 ปี 4) 16-20 ปี 5) เกิน 20 ปี
5. ระดับการศึกษาสูงสุด 1) ปริญญาตรี 2) ปริญญาโท 3) ปริญญาเอก
6. สถานศึกษาตั้งอยู่ที่ 1) กรุงเทพฯ 2) ภาคเหนือ 3) ภาคอีสาน 4) ภาคกลาง 5) ภาคใต้
7. ระดับการศึกษาที่สอน 1) อนุบาล-ประถมศึกษา 2) ม.ต้น 3) ม.ปลาย
 4) อาชีวศึกษา สาขาเกี่ยวกับ 4.1) สายช่าง 4.2) สายพาณิชยศาสตร์
 5) อุดมศึกษา สาขาเกี่ยวกับ 5.1) วิทยาศาสตร์ 5.2) สังคม-มนุษยศาสตร์

ตอนที่ 2 โปรดขีด ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

สถานศึกษาของท่านส่งเสริมค่านิยม 12 ประการของรัฐบาล ในประเด็นต่อไปนี้ระดับใด	ก่อนมีนโยบาย				หลังมีนโยบาย			
	ไม่ได้ ทำ	น้อย	ปาน กลาง	มาก	ไม่ได้ ทำ	น้อย	ปาน กลาง	มาก
1. ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์								
2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม								
3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์								
4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียน ทั้งตรงและทางอ้อม								
5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม								
6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน								
7. เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข								
8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่								
9. มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัส ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว								
10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง								
11. เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักศาสนา								
12. คำนึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่า ผลประโยชน์ของตนเอง								

ตอนที่ 3 โปรดขีด ✓ ในช่องที่ตรงกับระดับการปฏิบัติในสถานศึกษาของท่าน

ปัจจุบันสถานศึกษาของท่านมีการดำเนินงานต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด	ไม่ได้ทำ	น้อย	ปานกลาง	มาก
1. วิเคราะห์ความสอดคล้องของนโยบายสถานศึกษากับนโยบายค่านิยม 12 ประการ				
2. วางแผนส่งเสริมค่านิยมให้เป็นส่วนหนึ่งของแผนสถานศึกษา				
3. ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจนโยบายส่งเสริมค่านิยม				
4. พัฒนาครูอาจารย์ให้สามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมได้				
5. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาให้สอดคล้องกับนโยบายค่านิยม				
6. มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมค่านิยมครบทั้ง 12 ประการ				
7. จัดให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการส่งเสริมค่านิยมของผู้เรียน				
8. จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อส่งเสริมค่านิยมของผู้เรียน				
9. ติดตามและประเมินผลการส่งเสริมค่านิยม				

ตอนที่ 4 โปรดขีด ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ท่านให้ความสำคัญกับค่านิยมต่อไปนี้ในระดับใด และผู้เรียนในสถานศึกษาของท่านมีค่านิยมระดับใด	ท่านให้ความสำคัญในระดับใด			ผู้เรียนในสถานศึกษาของท่านมีค่านิยมระดับใด		
	น้อย	ปานกลาง	มาก	น้อย	ปานกลาง	มาก
1. ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์						
2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม						
3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์						
4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อม						
5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม						
6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน						
7. เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข						
8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่						
9. มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว						
10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง						
11. เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำหรือกิเลส มีความละอาย เกรงกลัวต่อบาปตามหลักศาสนา						
12. คำนึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง						

ตอนที่ 5 โปรดขีด ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ท่านเห็นด้วยกับการดำเนินงานในสถานศึกษาของท่านตามข้อรายการต่อไปนี้ระดับใด	น้อย	ปานกลาง	มาก
1. นโยบายสถานศึกษาของท่านสอดคล้องกับนโยบายค่านิยม 12 ประการ			
2. นโยบายค่านิยม 12 ประการสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง			
3. นโยบายค่านิยม 12 ประการมีความซ้ำซ้อนกับนโยบายอื่นๆ เช่น นโยบายคุณธรรม เป็นต้น			
4. การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีค่านิยม 12 ประการ เป็นเรื่องยาก			
5. นโยบายค่านิยม 12 ประการเป็นสิ่งที่เด็กไทยควรยึดถือปฏิบัติ			
6. การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีค่านิยม 12 ประการเป็นสิ่งสำคัญต่อประเทศชาติ			
7. ท่านรู้จักวิธีการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ			
8. ท่านเข้าใจแนวทางการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ			
9. ท่านมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนตามนโยบายค่านิยม 12 ประการ			
10. ท่านพยายามส่งเสริมให้ผู้เรียนมีค่านิยมครบทั้ง 12 ประการ			
11. สถานศึกษาของท่านมีความพร้อมในการนำนโยบายค่านิยม 12 ประการ ไปปฏิบัติ			
12. สถานศึกษาของท่านให้ความสำคัญกับนโยบายค่านิยม 12 ประการ ครบทุกค่านิยม			
13. สถานศึกษาของท่านให้ความสำคัญกับนโยบายค่านิยม 12 ประการ มากกว่านโยบายอื่น			

ขอขอบคุณที่สละเวลาในการให้ข้อมูล

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาฯ เขตปทุมวัน กทม 10330

แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครองของนักเรียน/นิสิตนักศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. สถานภาพของท่าน 1) พ่อ 2) แม่ 3) ผู้ปกครอง 4) อื่น ๆ (ระบุ).....
2. อายุของท่าน 1) น้อยกว่า 31 ปี 2) 31-40 ปี 3) 41-50 ปี 4) มากกว่า 50 ปี
3. ระดับชั้นเรียนของบุตรหลาน (ถ้ามีบุตรหลานหลายคน เลือกตอบคนโตสุด)
  - 1) อนุบาล-ประถมศึกษา 2) ม.ต้น 3) ม.ปลาย
  - 4) อาชีวศึกษา สาขาเกี่ยวกับ... 4.1) สายช่าง 4.2) สายพาณิชยศาสตร์
  - 5) อุดมศึกษา สาขาเกี่ยวกับ... 5.1) วิทยาศาสตร์ 5.2) สังคม-มนุษยศาสตร์
4. บุตรหลานศึกษาที่ 1) กรุงเทพฯ 2) ภาคเหนือ 3) ภาคอีสาน 4) ภาคกลาง 5) ภาคใต้
5. เพศของบุตรหลานที่ท่านให้ข้อมูลครั้งนี้ 1) ชาย 2) หญิง
6. ปัจจุบันท่านและบุตรหลาน 1) พักอาศัยอยู่บ้านเดียวกัน 2) แยกกันอยู่คนละบ้าน
7. ท่านพอใจในการประพฤติตัวหรือพฤติกรรมของบุตรหลานของท่านระดับใด 1) น้อย 2) ปานกลาง 3) มาก

ตอนที่ 2 โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

ท่านให้ความสำคัญกับค่านิยมต่อไปนี้ในระดับใด และบุตรหลานของท่านมีค่านิยมระดับใด	ท่านให้ความสำคัญระดับใด			บุตรหลานของท่านมีค่านิยมต่อไปนี้ระดับใด		
	น้อย	ปานกลาง	มาก	น้อย	ปานกลาง	มาก
1. ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์						
2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม						
3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์						
4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อม						
5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม						
6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ ห่วงดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน						
7. เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข						
8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่						
9. มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว						
10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง						
11. เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำหรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักศาสนา						
12. คำนึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง						

โปรดพลิกด้านหลัง

ตอนที่ 3 โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

ท่านเห็นว่าบุตรหลานของท่าน ได้รับการปลูกฝังค่านิยม 12 ประการ จากผู้มีส่วนร่วมต่อไปนี้ในระดับใด	ตัวท่านปลูกฝัง ค่านิยมระดับใด			โรงเรียนปลูกฝัง ค่านิยมระดับใด			ท่านและโรงเรียน ร่วมกันปลูกฝัง ค่านิยมระดับใด		
	น้อย	ปาน กลาง	มาก	น้อย	ปาน กลาง	มาก	น้อย	ปาน กลาง	มาก
1. ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์									
2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม									
3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์									
4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทางตรง และทางอ้อม									
5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม									
6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เพื่อแม่และแบ่งปัน									
7. เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข									
8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่									
9. มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของในหลวง									
10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง									
11. เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่อ อำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอาย เกรงกลัวต่อบาป ตามหลักศาสนา									
12. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง									

ในค่านิยม 12 ประการ ท่านอยากส่งเสริมในตัวบุตรหลานของท่านมีค่านิยมใดมากที่สุด โปรดระบุ
หมายเลข (1-12) ชื่อ.....

เนื่องจาก.....
.....
.....
.....
.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาฯ เขตปทุมวัน กทม 10330

ภาคผนวก ค

ประเด็นการตรวจเยี่ยมพื้นที่และการสนทนากลุ่ม

ประเด็นการตรวจเยี่ยมพื้นที่

หัวข้อ	ข้อมูลที่ต้องการ	ประเด็นการสนทนากลุ่ม/สัมภาษณ์	ผู้บริหาร	ครู	นักเรียน/นักศึกษา	ผู้ปกครอง	กรรมการสถานศึกษา	ชุมชน (ถ้ามี)
วิธีการขับเคลื่อนจากเขตพื้นที่การศึกษา/อาชีวศึกษาจังหวัดลงสู่สถานศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> ความชัดเจนของนโยบายค่านิยม 12 ประการ 	<ul style="list-style-type: none"> นโยบายค่านิยม 12 ประการมีความชัดเจนหรือไม่อย่างไร (เช่น นำไปปฏิบัติได้สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา ตอบสนองการแก้ปัญหาชุมชน ความทับซ้อนกับนโยบายอื่นๆ ฯลฯ) 	✓	✓				
	<ul style="list-style-type: none"> วิธีการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ 	<ul style="list-style-type: none"> หน่วยงานระดับนโยบายมีวิธีการขับเคลื่อนนโยบายลงสู่สถานศึกษาอย่างไร (เช่น การพัฒนาครู การสนับสนุนทรัพยากร การสร้างเครือข่าย ฯลฯ) หน่วยงานระดับนโยบายมีการกำกับติดตามการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการลงสู่สถานศึกษาหรือไม่ อย่างไร 	✓	✓				
	<ul style="list-style-type: none"> ความพร้อมในการนำนโยบายค่านิยม 12 ประการไปปฏิบัติ 	<ul style="list-style-type: none"> สถานศึกษามีความพร้อมในการนำนโยบายค่านิยม 12 ประการไปปฏิบัติอย่างไร (ด้านบุคลากร งบประมาณ เทคนิควิธีการ ฯลฯ) 	✓	✓				
การขับเคลื่อนนโยบายของหน่วยงานระดับสถานศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> การสร้างความเข้าใจนโยบายค่านิยม 12 ประการแก่ครู 	<ul style="list-style-type: none"> ผู้บริหารมีวิธีการสื่อสารนโยบายค่านิยม 12 ประการให้ครูเข้าใจนโยบายอย่างไร (เช่น การประชุมชี้แจง การแจกเอกสาร การสร้างสังคมการเรียนรู้ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ฯลฯ) วิธีการใดที่ทำให้ครูเข้าใจนโยบายค่านิยม 12 ประการ ได้ดีที่สุดเพราะเหตุใด 	✓	✓				
	<ul style="list-style-type: none"> ความสำเร็จของการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ 	<ul style="list-style-type: none"> ครูมีความเข้าใจนโยบายค่านิยม 12 ประการหรือไม่อย่างไร 	✓	✓				
		<ul style="list-style-type: none"> ครูยอมรับแนวทางการส่งเสริมนโยบายค่านิยม 12 ประการไปปฏิบัติในการส่งเสริมผู้เรียนหรือไม่ อย่างไร 	✓	✓				
		<ul style="list-style-type: none"> ครูพร้อมที่จะเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนตามค่านิยม 12 ประการหรือไม่ อย่างไร 	✓	✓	✓			

หัวข้อ	ข้อมูลที่ต้องการ	ประเด็นการสนทนากลุ่ม/สัมภาษณ์	ผู้บริหาร	ครู	นักเรียน/นักศึกษา	ผู้ปกครอง	กรรมการสถานศึกษา	ชุมชน (ถ้ามี)
กระบวนการส่งเสริมค่านิยมของสถานศึกษา	• วิธีการหรือกลยุทธ์การส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ	• สถานศึกษามีวิธีการหรือกลยุทธ์ส่งเสริมค่านิยม 12 ประการอย่างไรในประเด็นต่อไปนี้						
		- การจัดทำหลักสูตร	✓	✓				
		- กิจกรรมการเรียนการสอน	✓	✓	✓			
		- กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	✓	✓	✓			
		- กิจกรรมเสริมหลักสูตร	✓	✓	✓			
		- การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองหรือชุมชน	✓	✓		✓	✓	✓
		- อื่นๆ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
• สถานศึกษาส่งเสริมค่านิยมครบทั้ง 12 ประการ หรือนับค่านิยมใดเป็นพิเศษ เพราะเหตุใด ค่านิยมใดที่ไม่สามารถดำเนินการได้	✓	✓	✓					
• นอกเหนือจากค่านิยม 12 ประการตามนโยบายรัฐ สถานศึกษาเน้นการส่งเสริมการประพฤติตามคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์อะไรบ้าง	✓	✓	✓					
ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน	• ความเชื่อ	• นักเรียนเห็นความสำคัญในการปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการหรือไม่อย่างไร	✓	✓	✓			
	• พฤติกรรม	• นักเรียนมีพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการหรือไม่อย่างไร	✓	✓	✓			
ปัญหาอุปสรรค/ปัจจัยความสำเร็จ	• ปัญหาอุปสรรค/ปัจจัยความสำเร็จ	• การส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง เกิดจากสาเหตุใด และมีผลกระทบอย่างไร	✓	✓				
		• การแก้ไขหรือลดปัญหาอุปสรรคควรจะทำอย่างไร	✓	✓				
		• ปัจจัยความสำเร็จของการส่งเสริมให้นักเรียน/นักศึกษามีคุณธรรมจริยธรรมจากนโยบายค่านิยม 12 ประการประกอบ ด้วยปัจจัยอะไรบ้าง	✓	✓				
ข้อเสนอแนะ	• ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมค่านิยม	• แนวทางการส่งเสริมให้นักเรียน/นักศึกษามีคุณธรรมจริยธรรมตามนโยบายค่านิยม 12 ประการควรเป็นอย่างไร	✓	✓	✓	✓	✓	✓

การสนทนากลุ่มระดับเขตพื้นที่การศึกษา/อาชีวศึกษาจังหวัด

การจัดสนทนากลุ่มผู้เกี่ยวข้องของระดับเขตพื้นที่การศึกษา/จังหวัด จัด 2 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาและศึกษานิเทศก์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวม 8-10 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาและศึกษานิเทศก์ ระดับอาชีวศึกษา รวม 8-10 คน

ประเด็น	คำถาม
การขับเคลื่อนนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัดลงสู่เขตพื้นที่การศึกษา/อาชีวศึกษาจังหวัด	<ul style="list-style-type: none"> นโยบายค่านิยม 12 ประการมีความชัดเจนหรือไม่ อย่างไร (เช่น นำไปปฏิบัติได้ สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา ตอบสนองการแก้ปัญหาชุมชน ความทับซ้อนกับนโยบายอื่นๆ ฯลฯ) เขตพื้นที่การศึกษา/อาชีวศึกษาจังหวัด รับนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัดมาอย่างไร และเข้าใจแนวทางการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ หรือไม่ อย่างไร
การขับเคลื่อนจากเขตพื้นที่การศึกษา/อาชีวศึกษาจังหวัดลงสู่สถานศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> เขตพื้นที่การศึกษา/อาชีวศึกษาจังหวัด มีแผนการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ ลงสู่สถานศึกษาอย่างไร มีเป้าหมายในการดำเนินงานและคาดหวังความสำเร็จระดับใด เขตพื้นที่การศึกษา/อาชีวศึกษาจังหวัด มีวิธีการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ ลงสู่สถานศึกษาอย่างไรเพื่อให้เกิดการปฏิบัติ (เช่น การกำหนดแผนการขับเคลื่อน การส่งมอบนโยบายแก่สถานศึกษา การพัฒนาครู การสนับสนุนทรัพยากร การสร้างเครือข่าย ฯลฯ) เขตพื้นที่การศึกษา/อาชีวศึกษาจังหวัด มีการกำกับติดตามการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการลงสู่สถานศึกษาหรือไม่ อย่างไร เขตพื้นที่การศึกษา/อาชีวศึกษาจังหวัด ส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนานโยบายค่านิยมครบทั้ง 12 ประการหรือไม่ หรือเน้นเฉพาะค่านิยมใดเป็นพิเศษ และแตกต่างจากก่อนการประกาศใช้นโยบายค่านิยม 12 ประการหรือไม่ อย่างไร
ผลการขับเคลื่อน	<ul style="list-style-type: none"> สถานศึกษาในกำกับของท่านมีความพร้อมในการนำนโยบายค่านิยม 12 ประการไปปฏิบัติอย่างไร (ด้านบุคลากร งบประมาณ เทคนิควิธีการ ฯลฯ) ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาในกำกับของท่านยอมรับแนวทางการส่งเสริมนโยบายค่านิยม 12 ประการ และนำไปปฏิบัติในสถานศึกษาหรือไม่ อย่างไร
ปัญหาอุปสรรค/ปัจจัยความสำเร็จ	<ul style="list-style-type: none"> การขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ ลงสู่สถานศึกษา มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้างเกิดจากสาเหตุใด และมีผลกระทบอย่างไร การแก้ไขหรือลดปัญหาอุปสรรคควรจะทำอย่างไร ปัจจัยความสำเร็จของการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ ลงสู่สถานศึกษาประกอบด้วยปัจจัยอะไรบ้าง
ข้อเสนอแนะ	<ul style="list-style-type: none"> แนวทางการส่งเสริมการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ ลงสู่สถานศึกษาให้นักเรียน/นักศึกษา มีคุณธรรมจริยธรรมตามนโยบายค่านิยม 12 ประการควรเป็นอย่างไร

การสนทนากลุ่มระดับสถานศึกษา

การจัดสนทนากลุ่มผู้เกี่ยวข้องระดับสถานศึกษา จัด 3 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารและครู อาจารย์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวม 8-10 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารและครู อาจารย์ ระดับอาชีวศึกษา รวม 8-10 คน

กลุ่มที่ 3 ผู้บริหารและครู อาจารย์ ระดับอุดมศึกษา รวม 8-10 คน

หัวข้อ	ข้อมูลที่ต้องการ	ประเด็นการสนทนากลุ่ม
การขับเคลื่อนจากเขตพื้นที่การศึกษา/ อาชีวศึกษาจังหวัดลงสู่สถานศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> ● ความชัดเจนของนโยบายค่านิยม 12 ประการ ● วิธีการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ ● ความพร้อมในการนำนโยบายค่านิยม 12 ประการไปปฏิบัติ 	<ul style="list-style-type: none"> ● นโยบายค่านิยม 12 ประการมีความชัดเจนหรือไม่อย่างไร (เช่น นำไปปฏิบัติได้ สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา ตอบสนองการแก้ปัญหาชุมชน ความทับซ้อนกับนโยบายอื่นๆ ฯลฯ) ● ผู้บริหารรับรายนโยบายจากเขตพื้นที่การศึกษา/อาชีวศึกษาจังหวัดมาอย่างไร และเข้าใจแนวทางการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการหรือไม่ อย่างไร ● เขตพื้นที่การศึกษา/อาชีวศึกษาจังหวัดมีวิธีการขับเคลื่อนนโยบายลงสู่สถานศึกษาอย่างไร (เช่น การพัฒนาครู การสนับสนุนทรัพยากร การสร้างเครือข่าย ฯลฯ) ● เขตพื้นที่การศึกษา/อาชีวศึกษาจังหวัดมีการกำกับติดตามการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการลงสู่สถานศึกษาหรือไม่ อย่างไร ● สถานศึกษามีความพร้อมในการนำนโยบายค่านิยม 12 ประการไปปฏิบัติอย่างไร (ด้านบุคลากร งบประมาณ เทคนิควิธีการ ฯลฯ)
การขับเคลื่อนจากผู้บริหารลงสู่ครู	<ul style="list-style-type: none"> ● การสร้างความเข้าใจนโยบายค่านิยม 12 ประการแก่ครู ● ความสำเร็จของการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้บริหารมีวิธีการสื่อสารนโยบายค่านิยม 12 ประการให้ครูเข้าใจนโยบายอย่างไร (เช่น การประชุมชี้แจง การแจกเอกสาร การสร้างสังคมการเรียนรู้ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ฯลฯ) ● วิธีการใดที่ทำให้ครูเข้าใจนโยบายค่านิยม 12 ประการได้ดีที่สุดเพราะเหตุใด ● ครูมีความเข้าใจนโยบายค่านิยม 12 ประการ หรือไม่อย่างไร ● ครูยอมรับแนวทางการส่งเสริมนโยบาย 12 ประการไปปฏิบัติในการส่งเสริมผู้เรียนหรือไม่ อย่างไร ● ครูพร้อมที่จะเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนตามค่านิยม 12 ประการหรือไม่ อย่างไร
กระบวนการส่งเสริมค่านิยมของสถานศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> ● วิธีการหรือกลยุทธ์การส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ 	<ul style="list-style-type: none"> ● สถานศึกษามีวิธีการหรือกลยุทธ์ส่งเสริมค่านิยม 12 ประการอย่างไรในประเด็นต่อไปนี้ <ul style="list-style-type: none"> - การจัดทำหลักสูตร - กิจกรรมการเรียนการสอน - กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน - กิจกรรมเสริมหลักสูตร - การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองหรือชุมชน - อื่นๆ ● สถานศึกษาส่งเสริมค่านิยมครบทั้ง 12 ประการ หรือเน้นค่านิยมใดเป็นพิเศษ เพราะเหตุใด ค่านิยมใดที่ไม่สามารถดำเนินการได้ ● นอกเหนือจากค่านิยม 12 ประการตามนโยบายรัฐ สถานศึกษาเน้นการส่งเสริมการประพฤติตามคุณธรรม จริยธรรมที่พึงประสงค์อะไรบ้าง

หัวข้อ	ข้อมูลที่ต้องการ	ประเด็นการสนทนากลุ่ม
ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน	• ความเชื่อ	• นักเรียนเห็นความสำคัญในการปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการหรือไม่อย่างไร
	• พฤติกรรม	• นักเรียนมีพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการ หรือไม่อย่างไร
ปัญหาอุปสรรค/ปัจจัยความสำเร็จ	• ปัญหาอุปสรรค/ปัจจัยความสำเร็จ	• การส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้างเกิดจากสาเหตุใดและมีผลกระทบอย่างไร
		• การแก้ไขหรือลดปัญหาอุปสรรคควรจะทำอย่างไร
		• ปัจจัยความสำเร็จของการส่งเสริมให้นักเรียน/นักศึกษามีคุณธรรมจริยธรรมจากนโยบายค่านิยม 12 ประการประกอบด้วยปัจจัยอะไรบ้าง
ข้อเสนอแนะ	• ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมค่านิยม	• แนวทางการส่งเสริมให้นักเรียน/นักศึกษามีคุณธรรมจริยธรรมตามนโยบายค่านิยม 12 ประการควรเป็นอย่างไร

ภาคผนวก ง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม

การวิเคราะห์ระดับค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนอาชีวศึกษาและปริญญาตรี จำแนกตามสายการเรียน

ผลการวิเคราะห์เพิ่มเติมในส่วนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าระดับค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนอาชีวศึกษา จำแนกตามสายช่างและสายพาณิชยกรรม และผู้เรียนปริญญาตรี จำแนกตามสายวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์แตกต่างกันหรือไม่

เมื่อจำแนกตามสายการเรียนของผู้เรียนอาชีวศึกษาและปริญญาตรีพบว่า ในภาพรวมระดับค่านิยม 12 ประการของนักศึกษาทุกสายการเรียนอยู่ในระดับพอใช้ ค่านิยมด้านที่ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และด้านที่ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ของนักศึกษา ปวช. ทั้งสายช่างอุตสาหกรรมและสายพาณิชยกรรม และนักศึกษاپริญญาตรีสายสังคมศาสตร์อยู่ในระดับดี นอกนั้นอยู่ในระดับพอใช้ รายละเอียดดังตาราง ง1

ตาราง ง1 ระดับค่านิยมของผู้เรียนอาชีวศึกษาและปริญญาตรี จำแนกตามสายการเรียน

ค่านิยม	ปวช.สายช่าง (n=424)		ปวช.สายพาณิชยกรรม (n=486)		ปวส.สายช่าง (n=389)		ปวส.สายพาณิชยกรรม (n=420)		ป.ตรีสายวิทย์ (n=495)		ป.ตรีสายสังคม (n=517)	
	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ
1. ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	2.53	ดี	2.63	ดี	2.31	พอใช้	2.51	ดี	2.37	พอใช้	2.55	ดี
2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม	2.51	ดี	2.55	ดี	2.31	พอใช้	2.49	พอใช้	2.46	พอใช้	2.47	พอใช้
3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์	2.56	ดี	2.63	ดี	2.41	พอใช้	2.50	พอใช้	2.47	พอใช้	2.59	ดี
4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งตรงและทางอ้อม	2.42	พอใช้	2.46	พอใช้	2.27	พอใช้	2.40	พอใช้	2.26	พอใช้	2.43	พอใช้
5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม	2.18	พอใช้	2.27	พอใช้	2.06	พอใช้	2.35	พอใช้	2.24	พอใช้	2.26	พอใช้
6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เพื่อแผ่และแบ่งปัน	2.32	พอใช้	2.45	พอใช้	2.19	พอใช้	2.37	พอใช้	2.44	พอใช้	2.47	พอใช้
7. เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	2.29	พอใช้	2.43	พอใช้	2.13	พอใช้	2.29	พอใช้	2.46	พอใช้	2.44	พอใช้
8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่	2.37	พอใช้	2.49	พอใช้	2.23	พอใช้	2.33	พอใช้	2.39	พอใช้	2.53	พอใช้
9. มีสติ ใฝ่รู้ ใฝ่คิด ใฝ่ทำ รับผิดชอบต่อหน้าที่ตามพระราชนิพนธ์ของในหลวง	2.33	พอใช้	2.41	พอใช้	2.15	พอใช้	2.26	พอใช้	2.19	พอใช้	2.28	พอใช้
10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	2.16	พอใช้	2.27	พอใช้	2.06	พอใช้	2.12	พอใช้	2.08	พอใช้	2.16	พอใช้
11. เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักศาสนา	2.30	พอใช้	2.50	พอใช้	2.22	พอใช้	2.30	พอใช้	2.32	พอใช้	2.41	พอใช้
12. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง	2.25	พอใช้	2.47	พอใช้	2.10	พอใช้	2.38	พอใช้	2.25	พอใช้	2.40	พอใช้
รวม	2.35	พอใช้	2.46	พอใช้	2.20	พอใช้	2.36	พอใช้	2.33	พอใช้	2.42	พอใช้

เมื่อวิเคราะห์การรับรู้ของครูอาจารย์เกี่ยวกับระดับค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนจำแนกตามสายการเรียนในระดับอาชีวศึกษาและปริญญาตรีพบว่า ในภาพรวมและรายด้านครูอาจารย์คิดว่าระดับค่านิยม 12 ประการของนักศึกษาอาชีวศึกษาสายช่างและพาณิชยกรรมส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ครูอาจารย์ของนักศึกษาปริญญาตรีสายวิทย์คิดว่าระดับค่านิยมในภาพรวมของผู้เรียนอยู่ในระดับดี ส่วนสายสังคมอยู่ในระดับพอใช้ สำหรับระดับค่านิยมที่สูงที่สุดคือค่านิยมที่ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และค่านิยมที่ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ รายละเอียดดังตาราง ง2

ตาราง ง2 ระดับค่านิยมของผู้เรียนอาชีวศึกษา และปริญญาตรี จำแนกตามสายการเรียน ตามการรับรู้ของครูอาจารย์

ค่านิยม	ปวช.สายช่าง (n=187)		ปวช.สายพาณิชยกรรม (n=239)		ปวส.สายช่าง (n=93)		ปวส.สายพาณิชยกรรม (n=195)		ป.ตรีสายวิทย์ (n=186)		ป.ตรีสายสังคม (n=249)	
	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ
1. ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	2.77	ดี	2.80	ดี	2.68	ดี	2.79	ดี	2.67	ดี	2.60	ดี
2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม	2.58	ดี	2.67	ดี	2.66	ดี	2.63	ดี	2.46	พอใช้	2.43	พอใช้
3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์	2.71	ดี	2.70	ดี	2.69	ดี	2.71	ดี	2.66	ดี	2.58	ดี
4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียนทางตรงและทางอ้อม	2.51	ดี	2.56	ดี	2.61	ดี	2.44	พอใช้	2.48	พอใช้	2.39	พอใช้
5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม	2.57	ดี	2.67	ดี	2.60	ดี	2.60	ดี	2.48	พอใช้	2.40	พอใช้
6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เพื่อแผ่และแบ่งปัน	2.53	ดี	2.68	ดี	2.52	ดี	2.61	ดี	2.52	ดี	2.42	พอใช้
7. เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	2.68	ดี	2.76	ดี	2.69	ดี	2.66	ดี	2.58	ดี	2.50	พอใช้
8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่	2.59	ดี	2.70	ดี	2.61	ดี	2.64	ดี	2.52	ดี	2.45	พอใช้
9. มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของในหลวง	2.69	ดี	2.73	ดี	2.54	ดี	2.67	ดี	2.52	ดี	2.43	พอใช้
10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	2.54	ดี	2.51	ดี	2.53	ดี	2.47	พอใช้	2.41	พอใช้	2.30	พอใช้
11. เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักศาสนา	2.64	ดี	2.67	ดี	2.55	ดี	2.62	ดี	2.43	พอใช้	2.36	พอใช้
12. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง	2.64	ดี	2.67	ดี	2.58	ดี	2.65	ดี	2.45	พอใช้	2.44	พอใช้
รวม	2.62	ดี	2.68	ดี	2.60	ดี	2.62	ดี	2.51	ดี	2.44	พอใช้

เมื่อวิเคราะห์การรับรู้ของผู้ปกครองเกี่ยวกับระดับค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนจำแนกตามสายการเรียนในระดับอาชีวศึกษาและปริญญาตรีพบว่า ในภาพรวมผู้ปกครองคิดว่าระดับค่านิยม 12 ประการของนักศึกษาอาชีวศึกษาและปริญญาตรีทุกสายการเรียนอยู่ในระดับดี เมื่อจำแนกรายด้านแล้ว ผู้ปกครองคิดว่าระดับค่านิยมที่ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และค่านิยมที่ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ของนักศึกษาอาชีวศึกษาและปริญญาตรีทุกสายการเรียนมีค่าสูงที่สุด ด้านที่ค่อนข้างมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่นๆ คือค่านิยมที่ 10 รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รายละเอียดดังตาราง ง3

ตาราง ง3 ระดับค่านิยมของผู้เรียนอาชีวศึกษา และปริญญาตรี ตามการรับรู้ของผู้ปกครอง จำแนกตามสายการเรียน

ค่านิยม	ปวช.สายช่าง (n=130)		ปวช.สายพาณิชยกรรม (n=111)		ปวส.สายช่าง (n=68)		ปวส.สายพาณิชยกรรม (n=76)		ป.ตรีสายวิทย์ (n=165)		ป.ตรีสายสังคม (n=151)	
	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ
1. ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	2.74	ดี	2.80	ดี	2.65	ดี	2.68	ดี	2.77	ดี	2.75	ดี
2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม	2.73	ดี	2.69	ดี	2.56	ดี	2.57	ดี	2.63	ดี	2.66	ดี
3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์	2.80	ดี	2.77	ดี	2.68	ดี	2.62	ดี	2.77	ดี	2.82	ดี
4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งตรงและทางอ้อม	2.61	ดี	2.64	ดี	2.47	พอใช้	2.39	พอใช้	2.53	ดี	2.61	ดี
5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม	2.68	ดี	2.59	ดี	2.52	ดี	2.55	ดี	2.54	ดี	2.44	พอใช้
6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เพื่อแผ่และแบ่งปัน	2.69	ดี	2.73	ดี	2.56	ดี	2.53	ดี	2.64	ดี	2.63	ดี
7. เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	2.68	ดี	2.72	ดี	2.62	ดี	2.59	ดี	2.64	ดี	2.59	ดี
8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่	2.69	ดี	2.73	ดี	2.63	ดี	2.63	ดี	2.68	ดี	2.65	ดี
9. มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของในหลวง	2.78	ดี	2.67	ดี	2.63	ดี	2.61	ดี	2.61	ดี	2.56	ดี
10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	2.60	ดี	2.64	ดี	2.56	ดี	2.50	พอใช้	2.37	พอใช้	2.49	พอใช้
11. เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักศาสนา	2.68	ดี	2.73	ดี	2.66	ดี	2.51	ดี	2.63	ดี	2.66	ดี
12. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง	2.71	ดี	2.71	ดี	2.62	ดี	2.61	ดี	2.55	ดี	2.58	ดี
รวม	2.70	ดี	2.70	ดี	2.59	ดี	2.57	ดี	2.61	ดี	2.62	ดี

การวิเคราะห์ระดับค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูอาจารย์

ผลการวิเคราะห์เพิ่มเติมในส่วนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าระดับค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูอาจารย์แตกต่างกันหรือไม่ ผลการวิเคราะห์พบว่าในภาพรวมผู้บริหารและครูอาจารย์คิดเห็นว่าระดับค่านิยม 12 ประการของผู้เรียน มีความคิดเห็นแตกต่างกันในระหว่างผู้บริหารและครูอาจารย์ระดับม.ต้นและม.ปลาย โดยครูอาจารย์คิดเห็นว่าผู้เรียนมีระดับค่านิยม 12 ประการสูงกว่าความคิดเห็นของผู้บริหาร เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทั้งผู้บริหารและครูอาจารย์คิดเห็นว่าระดับค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนในด้านที่ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และด้านที่ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ มีค่าสูงที่สุด รายละเอียดดังตาราง ง4

ตาราง ง4 ระดับค่านิยมของผู้เรียนอาชีวศึกษาและปริญญาตรี จำแนกตามสายการเรียน

ค่านิยม	ประถม		ม.ต้น		ม.ปลาย		ปวช.		ปวส.		ป.ตรี	
	ผอ. (n=17)	ครู (n=782)	ผอ. (n=10)	ครู (n=579)	ผอ. (n=11)	ครู (n=529)	ผอ. (n=12)	ครู (n=404)	ผอ. (n=9)	ครู (n=274)	ผอ. (n=28)	ครู (n=406)
1. ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	2.82	2.82	2.70	2.74	2.45	2.80	2.75	2.79	3.00	2.75	2.70	2.63
2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม	2.88	2.68	2.30	2.57	2.64	2.64	2.75	2.63	3.00	2.64	2.59	2.45
3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์	2.88	2.78	2.60	2.68	2.73	2.73	2.58	2.71	3.00	2.70	2.63	2.61
4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เก้าเรียน ทางตรงและทางอ้อม	2.71	2.60	2.30	2.52	2.09	2.53	2.42	2.54	2.44	2.49	2.37	2.43
5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม	2.47	2.69	2.40	2.60	2.45	2.60	2.75	2.63	2.78	2.60	2.54	2.43
6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อ ผู้อื่นเผื่อแผ่และแบ่งปัน	2.47	2.67	2.40	2.55	2.64	2.47	2.50	2.61	2.89	2.58	2.48	2.46
7. เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	2.76	2.72	2.50	2.68	2.64	2.72	2.67	2.73	3.00	2.67	2.59	2.54
8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่	2.88	2.69	2.20	2.60	2.64	2.62	2.83	2.65	2.78	2.63	2.41	2.48
9. มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของในหลวง	2.65	2.66	2.30	2.62	2.55	2.62	2.75	2.71	2.89	2.63	2.41	2.47
10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	2.65	2.64	2.30	2.54	2.45	2.53	2.50	2.52	2.67	2.49	2.19	2.35
11. แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอม แพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละเอียดเกรงกลัวต่อบาป ตามหลักศาสนา	2.65	2.66	2.20	2.54	2.27	2.55	2.83	2.65	2.56	2.60	2.30	2.39
12. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ ของตนเอง	2.59	2.63	2.30	2.54	2.27	2.58	2.75	2.66	2.89	2.62	2.41	2.44
รวม	2.70	2.69	2.38	2.60	2.48	2.62	2.67	2.65	2.82	2.62	2.47	2.47

ภาคผนวก จ

รายงานผลการติดตามและประเมินผล
ของนักวิจัยในพื้นที่

ตัวอย่างแบบสรุปข้อมูลตรวจเยี่ยมพื้นที่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน	
ผู้รายงานผลการเก็บข้อมูล.....	วันที่.....
ชื่อสถานศึกษา.....	☐ โรงเรียน ประถม/มัธยม/อาชีวะ ☐ สถาบันอุดมศึกษา หน่วยงานของ ☐ รัฐบาล ☐ เอกชน
สังกัด.....	เขตพื้นที่การศึกษา.....
จำนวนนักเรียน/นักศึกษา.....คน	จำนวนครูอาจารย์.....คน
จำนวนบุคลากรทางการศึกษา.....คน	ระดับความสำเร็จในการส่งเสริมค่านิยม ☐ มาก ☐ น้อย
ตอนที่ 2 ประเด็นการสังเกตการสื่อสารนโยบายค่านิยม 12 ประการ	
1. สภาพทั่วไปของโรงเรียน สภาพทั่วไปของสถาบัน พื้นที่ค่อนข้างกว้างขวาง มีประตูทางเข้าสถาบันอยู่หลายทาง อาคารส่วนใหญ่อยู่ในสภาพใหม่ ยกเว้นบางคณะ ระยะทางระหว่างอาคารต่างๆ ไม่ไกลจากกันสามารถเดิน ให้ทั่วทั้งสถาบันได้โดยใช้เวลาไม่มาก	2. สภาพห้องเรียน ห้องเรียนตามคณะจะเป็นห้องเรียนขนาดไม่ใหญ่มากนัก มีสื่อโสตทัศนูปกรณ์อยู่ในห้องเรียนทุกห้อง เก้าอี้และโต๊ะเรียนอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน ภายในห้องเรียนส่วนใหญ่จะไม่มีการจัดบอร์ด ยกเว้นบางห้องเรียนที่มีการจัดบอร์ด ซึ่งเนื้อหาสาระมักจะเป็นความรู้ทางวิชาการในศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ บางห้องเรียนติดแผ่นป้ายธรรมะคำให้นึ้คิดแต่งกายสุภาพ ถูกกาลเทศะ แต่แผ่นป้ายค่อนข้างเก่าเหมือนติดไว้นานแล้ว
3. หลักสูตร/กิจกรรมส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ หลักสูตรของสถาบันจะกำหนดผลการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลฯ ซึ่งเนื้อหาสาระบางส่วนก็สอดคล้องกับค่านิยม 12 ประการ นอกจากนี้ หน่วยงานระดับคณะก็ยังกำหนดให้โครงการ/กิจกรรมที่จัดขึ้นมาในลักษณะของกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะต้องมีอย่างน้อย 1 โครงการที่เป็นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ความเป็นพลเมืองดี ความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งการสืบสานศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของนิสิต ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสอดคล้องกับค่านิยม 12 ประการ	4. สื่อและอุปกรณ์ที่ส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ มีการใช้สื่อเพื่อประชาสัมพันธ์และกระตุ้นให้นิสิตพบเห็นการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการในชีวิตประจำวัน เช่น ติดป้ายธรรมะคำให้ประหยัดพลังงานด้วยการใช้บันไดแทนการใช้ลิฟท์ด้วยการติดข้อมูลตามชั้นบันไดว่า การเดินขึ้นบันไดเป็นระยะทางเท่าไรจะช่วยลดแคลอรีไปได้เป็นจำนวนเท่าไร หรือการจัดบอร์ดให้ความรู้และทำให้เห็นความสำคัญของการประหยัดพลังงาน หรือการเปิดโทรทัศน์วงจรปิดภายในสถาบันเพื่อให้นิสิตดูคลิปวิดีโอที่เป็นการรณรงค์ให้นิสิตกล่าวขอบคุณ ขอโทษ ในสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน หรือคลิปวิดีโอที่เป็นการรณรงค์ให้นิสิตประพฤติชอบ ไม่ทุจริต ไม่เอาเปรียบผู้อื่นด้วยการคิดโกง เป็นต้น นอกจากนี้ก็ยังมี การจัดบอร์ดการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการเสริมหลักสูตร และกิจกรรมโครงการพัฒนาผู้เรียนของนิสิต เช่น โครงการไหว้ครู
ตอนที่ 3 ข้อมูลจากการตรวจเยี่ยมพื้นที่	
3.1 การขับเคลื่อนนโยบายของหน่วยงานระดับนโยบายลงสู่สถานศึกษา	
3.1.1 ความชัดเจนของนโยบายค่านิยม 12 ประการ	
ผู้ให้ข้อมูลระดับผู้บริหารมองว่านโยบายค่านิยม 12 ประการเป็นนโยบายที่มีความชัดเจนว่าต้องการให้เยาวชนของชาติตระหนักในสิ่งสำคัญสำหรับความเป็นคนไทย 12 ประการ ทั้งนี้ ค่านิยมเหล่านี้จะปรากฏอยู่ในมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาด้านที่ 1 คุณธรรมจริยธรรม และด้านที่ 4 ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอยู่แล้ว แต่สำหรับอาจารย์จะแสดงความคิดเห็นว่านโยบายนี้ยังไม่ค่อยชัดเจนว่าสถาบันจะต้องทำอะไรเพื่อตอบสนองนโยบายนี้โดยเฉพาะ เนื่องจากสถาบันก็ส่งเสริมสิ่งที่ระบุไว้ในค่านิยม 12 ประการแก่ผู้เรียนอยู่แล้ว	

3.1.2 วิธีการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ

ผู้ให้ข้อมูลระดับผู้บริหารให้ข้อมูลว่าการขับเคลื่อนนโยบายจะอยู่ในลักษณะเดียวกับการกำหนดแผนต่างๆ ซึ่งก่อนกำหนดแผนก็ต้องคำนึงถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแล้วกระทรวงศึกษาธิการก็ถ่ายทอดมาสู่ สกอ. ก่อนจะลงมาสู่มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา โดยค่านิยมหลัก 12 ประการนี้จะปรากฏอยู่ใน TQF ด้านที่ 1 ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านที่ 4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จึงกล่าวได้ว่านโยบายค่านิยม 12 ประการถูกขับเคลื่อนผ่านมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา 2 ด้าน คือ ด้านที่ 1 ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านที่ 4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งปรากฏอยู่ในทุกหลักสูตรของสถาบัน ซึ่งการกำกับติดตามก็จะอยู่ในลักษณะของการกำกับติดตาม และการประเมินคุณภาพของหลักสูตร แต่ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นอาจารย์จะให้ข้อมูลว่าไม่เคยรับทราบว่าหน่วยงานระดับนโยบาย (สกอ.) ขับเคลื่อนนโยบายนี้ลงสู่สถานศึกษาอย่างไร และยังไม่เคยได้ยินผู้บริหารกล่าวถึงนโยบายค่านิยม 12 ประการ จึงไม่ทราบหรือไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการขับเคลื่อน และวิธีกำกับติดตามการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการสู่สถานศึกษา

3.1.3 ความพร้อมในการนำนโยบายค่านิยม 12 ประการไปปฏิบัติ

ผู้บริหารและอาจารย์ของสถาบันมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าสถาบันมีความพร้อมในการนำนโยบายค่านิยม 12 ประการไปปฏิบัติ เนื่องจากค่านิยมเหล่านี้ถูกแทรกอยู่ในมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ซึ่งสถาบันก็จะต้องพร้อมที่จะนำสิ่งเหล่านี้ไปปฏิบัติอย่างเป็นปกติอยู่แล้ว อาจารย์ผู้สอนก็จะต้องพร้อมที่จะนำสิ่งเหล่านี้ไปปฏิบัติอย่างเป็นปกติเช่นกัน เพราะเกี่ยวข้องกับคุณภาพของหลักสูตร และการเรียนการสอน นอกจากนี้ มศว เป็นสถาบันที่มีพื้นฐานมาจากวิทยาลัยครู/วิทยาลัย วิชาการศึกษา ซึ่งทำให้มีความพร้อมด้านบุคลากรที่จะนำนโยบายค่านิยม 12 ประการไปปฏิบัติ และมีความพร้อมด้านเทคนิค วิธีการ ทั้งรูปแบบการเรียนการสอน วิธีการประเมินผลหรือวิธีการให้คำปรึกษานิสิตผู้เรียนที่จะช่วยส่งเสริมการนำนโยบาย ค่านิยม 12 ประการนี้ไปปฏิบัติ รวมทั้ง สถาบันยังมีนโยบายอื่นๆ ที่มีความชัดเจนและได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นปกติอยู่แล้ว ได้แก่ นโยบายส่งเสริมอัตลักษณ์ 9 ประการให้แก่ นิสิต ซึ่งเนื้อหาสาระบางส่วนจะสอดคล้องกับค่านิยม 12 ประการจึงน่าจะ ทำให้สถาบันมีความพร้อมที่จะนำนโยบายค่านิยม 12 ประการนี้ไปปฏิบัติเป็นอย่างมาก

3.2 การขับเคลื่อนนโยบายของหน่วยงานระดับสถานศึกษา

3.2.1 การสร้างความเข้าใจนโยบายค่านิยม 12 ประการแก่ครู/อาจารย์

ผู้บริหารไม่ได้สื่อสารหรือถ่ายทอดนโยบายค่านิยม 12 ประการเพื่อสร้างความเข้าใจแก่อาจารย์ หรืออาจจะสื่อสาร แต่ยังไม่ชัดเจนนัก โดยอาจจะมองว่าเป็นคุณธรรมจริยธรรมขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นพื้นฐานที่จะต้องเข้าใจและส่งเสริมผู้เรียนอยู่แล้ว หรืออาจจะสื่อสารทางอ้อมผ่านนโยบายอื่นๆ โดยเฉพาะนโยบายส่งเสริมอัตลักษณ์ นิสิต มศว ซึ่งเนื้อหาสาระบางส่วนจะสอดคล้อง กับค่านิยม 12 ประการ กล่าวคือผู้บริหารอาจจะสร้างความเข้าใจในนโยบายค่านิยม 12 ประการแก่อาจารย์ โดยไม่ได้ใช้คำว่า นโยบายค่านิยม 12 ประการโดยตรง

3.2.2 ความสำเร็จของการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ

ความสำเร็จของการขับเคลื่อนนโยบายในประเด็นการสร้างความเข้าใจแก่อาจารย์ยังไม่อาจจะประสบความสำเร็จ มากนัก เนื่องจากผู้บริหารไม่ได้สื่อสารนโยบายนี้แก่อาจารย์โดยตรง และอาจารย์ก็ยังไม่เกิดความเข้าใจในนโยบายนี้มากนัก โดยเข้าใจเพียงแค่ว่าเป็นนโยบายของรัฐบาลที่กำหนดขึ้นมาโดยอยู่บนพื้นฐานของการให้คนเป็นคนดีในสังคมและเป็นเจตนา ที่ดีของรัฐบาล และอาจารย์ก็ยังจำค่านิยมเหล่านี้ไม่ได้จึงทำให้ความเข้าใจในค่านิยมเหล่านี้กลายเป็นเรื่องยากด้วย อย่างไรก็ตาม อาจารย์ยอมรับการส่งเสริมนโยบายนี้ เนื่องจากปัจจุบันก็ส่งเสริมหรือสอนผู้เรียนเกี่ยวกับสิ่งที่อยู่ในค่านิยม 12 ประการอยู่แล้ว แม้ว่าจะไม่ได้เรียกว่าเป็นค่านิยม 12 ประการโดยตรง และก็พร้อมจะเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนตามค่านิยม 12 ประการ โดยอาจารย์ได้ปฏิบัติตามค่านิยมเหล่านี้อยู่แล้ว โดยพิจารณาจากข้อมูลจากการประเมินตนเองของอาจารย์และจากนิสิตผู้เรียน ซึ่งส่วนหนึ่งน่าจะเกิดจาก มศว เป็นสถาบันที่มีพื้นฐานจากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ซึ่งความเป็นครูก็น่าจะทำให้พร้อมที่จะเป็น ต้นแบบที่ดีของบุคลากรทางการศึกษา สำหรับความสำเร็จของการขับเคลื่อนนโยบาย เมื่อประเมินจากมุมมองของผู้เรียนก็พบว่า ยังไม่ค่อยประสบความสำเร็จมากนัก เนื่องจากผู้เรียนให้ข้อมูลว่าเคยได้ยินนโยบายนี้ แต่ไม่เข้าใจ ไม่ได้สนใจ และจำเนื้อหา สาระของค่านิยมไม่ได้ โดยได้ยินนโยบายนี้ครั้งแรกผ่านสื่อสารมวลชนเกี่ยวกับการจัดทำสติ๊กเกอร์ไลน์ค่านิยม 12 ประการ ของรัฐบาล

3.3 กระบวนการส่งเสริมค่านิยมของสถานศึกษา

3.3.1 การจัดทำหลักสูตร

วัตถุประสงค์ของทุกหลักสูตรจะกำหนดเรื่องการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และกำหนดให้สิ่งที่อยู่ในค่านิยม 12 ประการเป็นผลการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในรายวิชาต่างๆ รวมทั้งบางคณะก็กำหนดให้ทุกรายวิชาจะต้อง ประเมินคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียนตามอัตลักษณ์ นิสิต มศว ซึ่งเนื้อหาบางส่วนก็สอดคล้องกับค่านิยม 12 ประการ นอกจากนี้ รายวิชาศึกษาทั่วไปบางรายวิชา ซึ่งนิสิตจะต้องเรียนทุกคนก็กำหนดหัวข้อการสอนที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม 12 ประการ ด้วย เช่น หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3.3.2 กิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยส่งเสริมค่านิยม 12 ประการมีหลายรูปแบบ ได้แก่ การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้ช่วยส่งเสริมค่านิยม 12 ประการแก่ผู้เรียน เช่น เปิดคลิปวิดีโอเกี่ยวกับพฤติกรรมพึงประสงค์แล้วให้นักวิเคราะห์พฤติกรรม พร้อมยกตัวอย่างเพื่อนในชั้นเรียนที่มีพฤติกรรมตามนี้ การมอบหมายให้ผู้เรียนออกแบบกิจกรรม/โครงการที่ช่วยส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ และเชื่อมโยงสิ่งเหล่านี้กับการประเมินผลการเรียน การสอดแทรกไว้ในการสอน การเล่ากรณีศึกษาหรือประสบการณ์ของอาจารย์ การให้คำชี้แนะหรือการส่งเสริมสิ่งที่เป็นค่านิยม 12 ประการให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้ซึมซับสิ่งเหล่านี้ โดยสามารถทำได้กับทุกรายวิชา การสอนและการปลูกฝังโดยตรงหรือการสื่อสารโดยตรงว่าอาจารย์คาดหวังอะไรกับผู้เรียนหรือบทบาทของการเป็นนิสิตที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม 12 ประการ นอกจากนี้ ธรรมชาติและเนื้อหาของบางรายวิชาจะเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เป็นค่านิยม 12 ประการอยู่แล้ว

3.3.3 กิจกรรมเสริมหลักสูตร และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การจัดกิจกรรม/โครงการเสริมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม 12 ประการ เช่น โครงการจิตอาสา โครงการไหว้ครู โครงการพานิเทศเยี่ยมชมโบราณสถาน ซึ่งบางโครงการก็จะให้นักศึกษาประเมินผลในลักษณะของการสะท้อนความรู้สึกหรือความประทับใจที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ก็ยังมีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในลักษณะของการให้นักศึกษาได้ปฏิบัติอยู่ในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เกิดการซึมซับด้วยตนเอง ได้เห็นของจริง โดยไม่ต้องสอนหรือบอก เช่น มศว จัดให้นักศึกษาเข้าร่วมค่าย (ค่ายโพธิ์วิเศษาลัย) ซึ่งเป็นค่ายสร้างแรงบันดาลใจ และเน้นเรื่องการดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง หรือโครงการอาสาสมัครดูแลผู้ปวยระยะสุดท้าย ซึ่งอบรมให้ความรู้กับนิสิต และนิสิตได้ลงมือปฏิบัติจริง

นอกจากนี้ กระบวนการส่งเสริมค่านิยมของสถานศึกษาอาจจะเป็นลักษณะของอาจารย์ปฏิบัติตัวเป็นตัวอย่างหรือเป็นต้นแบบให้กับผู้เรียน โดยไม่ต้องบอกว่าเป็นหรือไม่ทำอะไร แต่ให้นักศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง

การส่งเสริมค่านิยมของสถาบันจะมุ่งเน้นค่านิยมที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับอัตลักษณ์นิสิต มศว เช่น ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ซึ่งสอดคล้องกับค่านิยมข้อ 4 หรือการแต่งกายให้เหมาะสมกับกาลเทศะ ซึ่งสอดคล้องกับค่านิยมข้อ 8 นอกจากนี้ นโยบายของสถาบันคือการเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำใช้สังคม ค่านิยมที่มุ่งเน้นเป็นพิเศษอีกประการ คือ ค่านิยมข้อ 2 ข้อ 4 และข้อ 12 ซึ่งจะช่วยตอบสนองนโยบายนี้ของสถาบันได้ แต่สำหรับมุมมองจากผู้เรียนแล้ว ค่านิยมที่ได้รับการส่งเสริมเป็นพิเศษจากสถาบัน ประกอบด้วยค่านิยมข้อ 4 และข้อ 8 การส่งเสริมค่านิยม 12 ประการให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนระดับอุดมศึกษาดำเนินการได้ยากทุกข้อ เพราะผู้เรียนในช่วงวัยที่เติบโตแล้ว นิสิตมีความคิดความอ่านติดตัวมาในระดับนี้แล้ว ไม่เหมือนการส่งเสริมผู้เรียนช่วงวัยเด็กๆ แต่ก็ไม่ใช่ว่าจะส่งเสริมไม่ได้ นอกจากนี้ ความยากง่ายของการส่งเสริมจะขึ้นอยู่กับผู้เรียนแต่ละคนด้วย ส่วนการส่งเสริมการประพฤติตามคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ที่อยู่นอกเหนือจากค่านิยม 12 ประการจะเกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ของนิสิต มศว ซึ่งบางข้อไม่อยู่ในค่านิยม 12 ประการ เช่น มีทักษะสื่อสาร งามด้วยบุคลิก พร้อมด้วยศาสตร์และศิลป์

3.4 ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนภายหลังการขับเคลื่อนนโยบายค่านิยม 12 ประการ

3.4.1 ความเชื่อของนักเรียน/นักศึกษา

นิสิตเห็นคุณค่าและความสำคัญของค่านิยม 12 ประการ โดยสะท้อนให้เห็นจากการอาสาเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ไม่ใช่ภาคบังคับ รวมทั้งนิสิตเองก็เชื่อว่าค่านิยมเหล่านี้เป็นสิ่งที่ทุกคนควรจะต้องมีเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข ทั้งนี้ควรทำให้สิ่งเหล่านี้อยู่ในรูปแบบของกิจกรรมหรือแนวทางที่ไม่ได้ระบุว่าเป็นสิ่งที่บัญญัติหรือกำหนดขึ้นมาจากผู้ใหญ่ เพื่อให้ปฏิบัติตามเพราะเด็กสมัยนี้อาจจะต่อต้าน ซึ่งตามมุมมองของนิสิตแล้วมองว่าค่านิยมที่มีความสำคัญที่สุดมีอยู่หลายข้อด้วยกัน ประกอบด้วยข้อที่ 2, 3, 6, 9 และ 12

3.4.2 พฤติกรรมของนักเรียน/นักศึกษา

นิสิตมีพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการทุกคน แต่อาจจะไม่ครบทุกข้อ โดยแต่ละคนก็จะมีพฤติกรรมตามค่านิยมเหล่านี้มากน้อยแตกต่างกัน และแตกต่างกันไปตามสถานะสถานการณ์ด้วย สำหรับมุมมองของนิสิตแล้วเห็นว่าข้อที่ปฏิบัติได้ง่าย คือ ข้อที่ 1 เพราะก็ปฏิบัติอยู่แล้ว และข้อที่ 8 เพราะเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทยและถูกปลูกฝังมาตั้งแต่เด็ก ส่วนข้อที่ปฏิบัติได้ยาก คือ ข้อที่ 9 เพราะคนสมัยนี้ฟุ้งซ่าน ข้อ 6 เพราะการหักห้ามใจตัวเองไม่ใช่เรื่องง่าย และข้อที่ 10 เพราะสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป สิ่งล่อใจมากขึ้น และครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการผลักดันหรือส่งเสริมค่านิยม 12 ประการแก่นิสิต โดยเฉพาะเรื่องประหยัดอดออม แต่จะอยู่ในลักษณะของการส่งเสริมสิ่งที่คุณคิดว่าควรมีหรือเป็นเรื่องพื้นฐาน ไม่ได้ใช้ว่าเป็นค่านิยม ครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสิ่งเหล่านี้มากกว่าสถาบัน เพราะครอบครัวอบรมสั่งสอนสิ่งเหล่านี้มาตั้งแต่เด็กๆ อบรมส่งเสริมกันมานานมากกว่า

3.5 ปัญหาอุปสรรค และปัจจัยความสำเร็จของนโยบายค่านิยม 12 ประการ

ปัญหาอุปสรรคสำคัญของการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการแก่ผู้เรียนระดับอุดมศึกษา คือ ธรรมชาติของวัยรุ่นซึ่งมักจะต่อต้านหรือไม่ยอมรับการอบรมสั่งสอนจากผู้ใหญ่ โดยมองว่าเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล และอาจารย์อาจจะไม่สามารถดัดเตือนนิสิตเมื่อปฏิบัติขัดกับหลักค่านิยมแบบตรงๆ ได้ โดยเฉพาะเมื่ออยู่กับกลุ่มเพื่อนจึงต้องดักเตือนทางอ้อมเพื่อไม่ให้อับอาย และการดัดเตือนหรือห้ามปรามนิสิตที่ไม่รู้จักกันในสถานการณ์นอกชั้นเรียนก็อาจจะทำไม่ได้ และวัยรุ่นสมัยใหม่มักจะไม่นับถือผู้ใหญ่จนกว่าจะได้ลงมือทำหรือมีประสบการณ์ด้วยตนเอง การบอกให้นักศึกษาท่องจำค่านิยม 12 ประการ

จึงไม่เกิดการซึมซับ จึงควรต้องเปิดโอกาสให้นิสิตเกิดประสบการณ์ในแง่มุมต่างๆ เกี่ยวกับสิ่งที่เราต้องการพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวเขา ในลักษณะของการให้เรียนรู้ด้วยตนเอง เจอประสบการณ์ด้วยตนเอง ทั้งทางบวกและทางลบ นอกจากนี้ การประเมินว่านิสิต เกิดการซึมซับหรือเรียนรู้สิ่งเหล่านี้จริงหรือไม่ก็เป็นเรื่องยาก เพราะการจัดกิจกรรมระยะสั้นแล้วจะทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง แบบทันทีทันใดเป็นเรื่องยาก สิ่งเหล่านี้ต้องอาศัยเวลาในการหล่อหลอมซึมซับ ปัญหาอีกประการคือบางโครงการที่จัดขึ้นเพื่อ ส่งเสริมสิ่งที่สอดคล้องกับค่านิยม 12 ประการก็ไม่ค่อยได้รับความสนใจจากนิสิต นิสิตเข้าร่วมน้อยจึงควรจะต้องประชาสัมพันธ์ โครงการเหล่านี้มากขึ้น

สำหรับปัจจัยความสำเร็จของนโยบายค่านิยม 12 ประการ ประกอบด้วยความชัดเจนของนโยบายและความร่วมมือ ของทุกฝ่าย ทั้งผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา โดยเฉพาะครอบครัว ซึ่งควรจะต้องเอาใจใส่ อบรมเลี้ยงดู และส่งเสริม สิ่งเหล่านี้ตั้งแต่เด็ก ยิ่งเป็นเด็กเล็กยิ่งเชื่อฟังบุคคลที่รักได้ง่าย ปัจจัยความสำเร็จประการต่อมาคือรูปแบบของการจัดกระบวนการ เรียนรู้ ซึ่งควรให้ผู้เรียนได้คิดเอง และมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนความเข้มข้น และความต่อเนื่องของการส่งเสริม สิ่งที่เป็นค่านิยมเหล่านี้ด้วย

3.6 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ

- การส่งเสริม/การสื่อสารอย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง ตั้งแต่ผู้เรียนอยู่ชั้นปีที่ 1 จนกระทั่งสำเร็จการศึกษา ผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งการสอดแทรกไว้ในการเรียนการสอน
- การทำให้ผู้เรียนเกิดความคุ้นเคยกับค่านิยมเหล่านี้ เช่น การใช้สื่อโทรทัศน์ภายในสถาบันหรือการติดป้าย ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เรียนพบเห็นสิ่งเหล่านี้อย่างสม่ำเสมอ
- อาจารย์และบุคลากรของสถาบันจะต้องปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างแก่นิสิตจนทำให้กลายเป็นวัฒนธรรมองค์กร
- การจัดโครงการ/กิจกรรม ทั้งในบทบาทของผู้เข้าร่วม โดยเฉพาะการเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ ค่านิยม 12 ประการ ซึ่งทำให้เกิดการซึมซับและเกิดความรู้สึกว่าตนเองจะต้องเป็นต้นแบบของสิ่งเหล่านี้ด้วยเพราะตนเองกำลัง จะจัดกิจกรรมเหล่านี้ให้แก่อื่น
- อาจารย์ผู้สอนรายวิชาศึกษาทั่วไป ซึ่งทุกคนจะต้องเรียนตั้งแต่ชั้นปีต้นๆ ควรจะสอนและสอดแทรกสิ่งเหล่านี้ แก่ผู้เรียนอย่างเข้มข้น ดังนั้น อาจารย์ผู้สอนรายวิชาศึกษาทั่วไปควรจะเข้าใจค่านิยม 12 ประการเพื่อนำไปถ่ายทอดแก่ผู้เรียน
- การส่งเสริมค่านิยม 12 ประการตั้งแต่ยังเป็นเด็กเล็ก ทั้งการส่งเสริมจากสถาบันการศึกษา และครอบครัว โดยเฉพาะการส่งเสริมจากครอบครัว
- การทำให้ค่านิยมเกิดความชัดเจนว่าจะถูกถ่ายทอดให้อยู่ในรูปแบบของการเรียนการสอน หรือการดูแลนิสิตอย่างไร แล้วนำรูปแบบนี้ไปใช้เป็นต้นแบบของวิธีการสอน วิธีการประเมินผล หรือวิธีการให้คำปรึกษานิสิต เพื่อให้อาจารย์เรียนรู้และ นำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาหรือลักษณะของอาจารย์
- การเปิดโอกาสให้นิสิตลงมือทำเองหรือมีประสบการณ์ด้วยตนเอง แทนการให้ท่องจำค่านิยม 12 ประการ เพราะธรรมชาติของเด็กวัยนี้จะไม่ค่อยเชื่อฟังผู้ใหญ่จนกว่าจะได้ลงมือทำหรือมีประสบการณ์ตรง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- การเชื่อมโยงค่านิยม 12 ประการกับกิจกรรมที่วัยรุ่นชอบ เช่น การจัดประกวดการผลิตหนังสือสั้น การเขียนหนังสือ เกี่ยวกับค่านิยม 12 ประการ หรืออาจจะผลิตสื่อที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม 12 ประการในรูปแบบของดนตรี ภาพยนตร์หรือกีฬา เป็นต้น
- การประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม 12 ประการมากขึ้น เพื่อให้เห็นช่องทางการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง กับค่านิยม 12 ประการมากขึ้น
- อาจารย์ควรสอดแทรกสิ่งเหล่านี้ลงไปในชีวิตประจำวันอย่างเป็นธรรมชาติ และทำให้ผู้เรียนเห็นว่าสิ่งเหล่านี้ เป็นเรื่องปกติธรรมดาทั่วไป ซึ่งทุกคนสามารถทำได้ ไม่ใช่เรื่องพิเศษอะไร

ตอนที่ 4 ภาพประกอบ

ภาคผนวก ฉ

การลงทะเบียนข้อมูล

ชื่อ	code	ความหมาย	values
ข้อมูลพื้นฐาน	level	ระดับการศึกษา	1=พื้นฐาน(เฉพาะข้อมูลสหพันธกลุ่ม), 2=ประถม, 3=มัธยม, 4 = อาชีวศึกษา, 5 = อุดมศึกษา
	under	สังกัด (เฉพาะข้อมูลลงพื้นที่)	0=เอกชน, 1=รัฐ
	gb	ระดับ (เฉพาะข้อมูลลงพื้นที่)	0=ทั่วไป, 1=ดี
	region	ภาค	1=เหนือ 2=อีสาน 3=กลาง 4=ใต้ 5=กรุงเทพฯ
	size	ขนาดสถานศึกษา (เฉพาะข้อมูลลงพื้นที่)	ประถม มัธยม อาชีวฯ: 1=น้อยกว่า 500 2=500-1,499 3=1,500-3,000 4=มากกว่า 3,000 อุดมศึกษา: 5=น้อยกว่า 5,000 6=5,000-15,000 7=มากกว่า 15,000
ตอนที่ 2			
	en 2.1	สภาพแวดล้อมนอกชั้นเรียนที่ส่งเสริมค่านิยม	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	en 2.2	สภาพแวดล้อมในชั้นเรียนที่ส่งเสริมค่านิยม	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	en 2.3	การประชาสัมพันธ์	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	en 2.4	รายวิชาเฉพาะที่ส่งเสริมค่านิยม	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	en 2.5	การสอดแทรกการส่งเสริมค่านิยมในรายวิชา	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	en 2.6	กิจกรรมส่งเสริมค่านิยม	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	en 2.7	อื่น ๆ ระบุ	
2.1.1			
ความชัดเจนของค่านิยม 12 ประการ	a1	มีความชัดเจน(ภาพรวม)	0=ไม่ชัดเจน 1=ค่อนข้างชัดเจน 2=ชัดเจนมาก
	a2	เนื้อหา มีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในอดีต	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	a3	เนื้อหาของค่านิยมฯสามารถเข้าใจได้ง่าย	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	a4	ค่านิยมฯสอดคล้องกับนโยบายขององค์กร	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	a5	อื่น ๆ (ระบุ)	
2.1.2.1			
ผู้บริหารรับนโยบายอย่างไร	b1.1	การสื่อสารผ่านผู้บริหารโดยตรง	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	b1.2	การสื่อสารผ่านการประชุมชี้แจง	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	b1.3	การสื่อสารผ่านเว็บไซต์	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	b1.4	การสื่อสารผ่านหน่วยงานย่อยในองค์กร	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	b1.5	การสื่อสารผ่านหนังสือราชการ	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	b1.6	การสื่อสารผ่านการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	b1.7	การสื่อสารกิจกรรมส่งเสริมค่านิยม	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	b1.8	การสื่อสารรูปแบบอื่นๆ (ระบุ)	
	2.1.2.2		
เข้าใจแนวทางอย่างไร	b2.1	ศึกษาเพิ่มเติมผ่านเว็บไซต์	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	b2.2	สอบถามจากผู้มีความรู้ในองค์กร	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	b2.3	สอบถามจากผู้มีความรู้ส่วนกลาง	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	b2.4	เอกสาร/คู่มือ/สื่อประกอบนโยบาย	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	b2.5	ความพร้อมของสถานศึกษาในการปฏิบัติตามนโยบาย	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	b2.6	นโยบายมีความชัดเจนดีอยู่แล้ว	0=ไม่ชัดเจน, 1=ชัดเจน
	b2.7	อื่นๆ (ระบุ)	

ชื่อ	code	ความหมาย	values
2.1.3			
วิธีการขับเคลื่อนนโยบาย ลงสู่สถานศึกษา	c1	สอดแทรกในรายวิชา	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	c2	มีกิจกรรมเสริมหลักสูตร	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	c3	จัดอบรมครู	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	c4	ประกาศผ่านเสียงตามสาย	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	c5	ประกาศผ่านเว็บไซต์ของสถานศึกษา	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	c6	อื่นๆ (ระบุ)	
2.1.4			
การกำกับติดตาม การขับเคลื่อน นโยบาย	d1	ครูจัดทำรายงานความก้าวหน้า	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	d2	มีตัวชี้วัดในการวัดอย่างเป็นรูปธรรม	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	d3	มีการประชุมเกี่ยวกับค่านิยมอย่างสม่ำเสมอ	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	d4	อื่นๆ (ระบุ)	
2.1.5			
ความพร้อมใน การนำนโยบายไป ปฏิบัติ	e1	มีความพร้อมด้านบุคลากร	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	e2	มีความพร้อมด้านงบประมาณ	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	e3	มีความพร้อมด้านเทคนิควิธีการ (การนำไปปฏิบัติใช้)	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	e4	ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	e5	ได้รับการสนับสนุนจากนักวิชาการ	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	e6	การขับเคลื่อนจากผู้บริหารสู่ครูอาจารย์มีประสิทธิภาพ	1=น้อย, 2=ปานกลาง, 3 = มาก
	e7	อื่นๆ (ระบุ)	
2.2.1			
การสื่อสารของ ผู้บริหารถึงครู	f1	การสื่อสารผ่านการประชุมชี้แจง	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	f2	การสื่อสารผ่านเอกสาร	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	f3	การสื่อสารผ่านสังคมการเรียนรู้	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	f4	มีส่งเสริมด้านแหล่งข้อมูลให้ครูศึกษาเพิ่มเติม	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	f5	มีหน่วยงานรับผิดชอบ	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	f6	การสื่อสารผ่านการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	f7	มีการกำกับติดตามโดยผู้บริหาร	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	f8	ผ่านทางช่องทางการรับนโยบายของครูที่มีอยู่ในองค์กร	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	f9	อื่นๆ (ระบุ)	
2.2.2			
วิธีการทำให้ครู เข้าใจนโยบาย	g1	เชื่อมโยงกับความรู้เดิมของครู	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	g2	จัดอบรมครู	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	g3	มีผู้รับผิดชอบกำกับติดตาม	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	g4	อื่นๆ (ระบุ)	
2.2.3			
ความเข้าใจ ค่านิยม 12 ประการ ของครู	h1	ครูมีความเข้าใจต่อนโยบาย (โดยรวม)	1=น้อย, 2=ปานกลาง, 3=มาก
	h2	อื่นๆ (ระบุ)	

ชื่อ	code	ความหมาย	values
2.2.4			
การยอมรับค่านิยม 12 ประการของครู	i1	การยอมรับนโยบายของครู (โดยรวม)	1=น้อย, 2=ปานกลาง, 3=มาก
	i2	ครูปฏิบัติตามค่านิยมฯ	1=ส่วนน้อย, 2=ปานกลาง, 3=ส่วนใหญ่
	i3	มีการกำกับติดตามให้ดำเนินการ	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	i4	อื่น ๆ (ระบุ)	
2.2.5			
พร้อมเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติ	j1	ครูมีความพร้อมในการเป็นแบบอย่าง (โดยรวม)	1=น้อย, 2=ปานกลาง, 3=มาก, 9=ไม่ระบุ
	j2	สอดคล้องกับการปฏิบัติเดิมของครู	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	j3	อื่น ๆ (ระบุ)	
2.3.1			
วิธีการส่งเสริมของสถานศึกษา	k1	การจัดทำหลักสูตร	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	k2	กิจกรรมการเรียนการสอน	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	k3	กิจกรรมเสริมหลักสูตร	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	k4	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	k5	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	k6	การมีส่วนร่วมของชุมชน	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	k7	การปฏิบัติตนเป็นต้นแบบด้านค่านิยม 12 ประการของครูอาจารย์	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	k8	ความครบถ้วนในการส่งเสริมค่านิยม	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	k9	การส่งเสริมของสถานศึกษา	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	k10	การส่งเสริมของครอบครัว	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	k11	การส่งเสริมจากแหล่งอื่นๆ เช่น ชุมชน สื่อมวลชน	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	k12	การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น ผ่าน TQF อุตลักษณ์ วิสัยทัศน์สถาบัน	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	k13	อื่น ๆ (ระบุ)	
2.3.2			
ค่านิยมที่เน้นเป็นพิเศษ	11	เน้นค่านิยมข้อ1	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	12	เน้นค่านิยมข้อ2	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	13	เน้นค่านิยมข้อ3	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	14	เน้นค่านิยมข้อ4	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	15	เน้นค่านิยมข้อ5	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	16	เน้นค่านิยมข้อ6	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	17	เน้นค่านิยมข้อ7	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	18	เน้นค่านิยมข้อ8	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	19	เน้นค่านิยมข้อ9	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	110	เน้นค่านิยมข้อ10	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	111	เน้นค่านิยมข้อ11	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	112	เน้นค่านิยมข้อ12	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	i13	เน้นทุกข้อ	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	114	อื่น ๆ (ระบุ)	

ชื่อ	code	ความหมาย	values
2.4.1			
การให้ความสำคัญ ของนักเรียน	m1	นักศึกษาให้ความสำคัญกับค่านิยม (โดยรวม)	1=น้อย, 2=ปานกลาง, 3=มาก
	m2	เน้นค่านิยมข้อ1	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	m3	เน้นค่านิยมข้อ2	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	m4	เน้นค่านิยมข้อ3	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	m5	เน้นค่านิยมข้อ4	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	m6	เน้นค่านิยมข้อ5	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	m7	เน้นค่านิยมข้อ6	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	m8	เน้นค่านิยมข้อ7	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	m9	เน้นค่านิยมข้อ8	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	m10	เน้นค่านิยมข้อ9	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	m11	เน้นค่านิยมข้อ10	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	m12	เน้นค่านิยมข้อ11	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	m13	เน้นค่านิยมข้อ12	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	m14	ผู้เรียนให้ความสำคัญกับค่านิยมส่วนใหญ่หรือครบทุก ด้าน	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	m15	การเห็นคุณค่าของค่านิยม 12 ประการ	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	m16	การเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม 12 ประการ	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	m17	การประพฤติปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	m18	การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมหลังการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	m19	อื่น ๆ (ระบุ)	
2.4.2			
นักเรียนมี พฤติกรรมตาม ค่านิยม 12 ประการ	n1	เน้นค่านิยมข้อ1	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	n2	เน้นค่านิยมข้อ2	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	n3	เน้นค่านิยมข้อ3	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	n4	เน้นค่านิยมข้อ4	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	n5	เน้นค่านิยมข้อ5	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	n6	เน้นค่านิยมข้อ6	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	n7	เน้นค่านิยมข้อ7	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	n8	เน้นค่านิยมข้อ8	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	n9	เน้นค่านิยมข้อ9	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	n10	เน้นค่านิยมข้อ10	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	n11	เน้นค่านิยมข้อ11	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	n12	เน้นค่านิยมข้อ12	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	n13	มีพฤติกรรมตามค่านิยมในโรงเรียน	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	n14	มีพฤติกรรมตามค่านิยมในบ้าน	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	n15	มีพฤติกรรมตามค่านิยมในชุมชน	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	n16	มีพฤติกรรมตามค่านิยม(โดยรวม)	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	n17	อื่น ๆ (ระบุ)	

ชื่อ	code	ความหมาย	values
2.5.1			
ปัญหาอุปสรรค	o1	ชุมชนมีแหล่งมั่วสุม	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	o2	สื่อแสดงเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	o3	ค่านิยมสมัยใหม่ไม่สอดคล้องกับค่านิยม 12 ประการ	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	o4	ขาดการสนับสนุนจากผู้ปกครอง	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	o5	สถานศึกษาขาดความคล่องตัวในการดำเนินงาน	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	o6	แต่ละหลักสูตรมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	o7	ได้รับแบบอย่างที่ไม่เหมาะสมจากครอบครัว	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	o8	ขาดการควบคุมดูแลพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	o9	การเข้าถึงข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	o10	ความไม่ชัดเจนของนโยบาย	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	o11	นโยบายขาดความยั่งยืน/เปลี่ยนแปลงบ่อย/ขาดความต่อเนื่องในการให้ความสำคัญกับนโยบายค่านิยม	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	o12	นโยบายค่านิยมเป็นการสั่งการ/บังคับให้ทำ ไม่ได้มาจากความต้องการของสถานศึกษา	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	o13	การขาดงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงาน	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	o14	การขาดการกำกับติดตามของหน่วยงานต้นสังกัด	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	o15	ค่านิยม 12 ประการเป็นนามธรรม วัดได้ยาก	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	o16	การขับเคลื่อนนโยบายยังใช้วิธีการเดิมๆ เช่น แจกเอกสาร ประชุมชี้แจง	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	o17	อื่น ๆ (ระบุ)	
2.5.2			
การแก้ไขปัญหา	p1	สนับสนุนการปฏิบัติธรรม หรือวิธีการทางศาสนา	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	p2	การสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือจากทุกฝ่าย (โรงเรียน ชุมชน สังคม ครอบครัว)	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	p3	สร้างความตระหนักให้กับอาจารย์ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษา	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	p4	สร้างความตระหนักให้กับผู้เรียน	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	p5	ครูเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียน	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	p6	มีแนวทางการปฏิบัติตามค่านิยมอย่างชัดเจน	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	p7	มีการสนับสนุนในระดับผู้บริหาร	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	p8	มีการกำกับดูแลอย่างใกล้ชิดจากครู/อาจารย์	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	p9	การมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการจัดกิจกรรม	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	p10	มีการสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองให้เข้าใจ ร่วมกัน	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	p11	อื่น ๆ (ระบุ)	
2.5.3			
แนวทาง การส่งเสริม ค่านิยม 12 ประการ	q1	สถาบันการศึกษาควรมีนโยบายในการปฏิบัติที่ชัดเจน	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	q2	ควรมีได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	q3	อาจารย์ควรมีความตระหนักและเป็นต้นแบบ	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	q4	อาจารย์สอดแทรกในงานที่นักเรียนได้รับมอบหมาย	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	q5	วิธีการสอนของอาจารย์ต้องมีรูปแบบที่สอดแทรก ค่านิยมอย่างเหมาะสม	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน

ชื่อ	code	ความหมาย	values
	q6	มีการช่องทางที่ทำให้คนได้รู้จักคุณค่าของเด็ก	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	q7	การมีมาตรฐานการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงค่านิยมอย่างชัดเจน	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	q8	การสนับสนุนค่านิยมให้กับผู้เรียนเป็นหมู่คณะ	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	q9	ควรมีมาตรการควบคุม	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	q10	การสร้างตัวชี้วัดให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	q11	การส่งเสริมค่านิยมในทุกระดับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	q12	การปลูกฝังค่านิยมตั้งแต่วัยเด็ก	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	q13	การปรับเปลี่ยนรูปแบบการขับเคลื่อนนโยบาย	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	q14	การสนับสนุนและนิเทศติดตามจากหน่วยงานต้นสังกัด	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	q15	การจัดสรรงบประมาณสนับสนุน	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	q16	การปลูกฝังค่านิยมให้อยู่ในวิถีชีวิตและจิตสำนึกของผู้เรียน	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	q17	ความต่อเนื่องของการขับเคลื่อนนโยบาย	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	q18	การส่งเสริมค่านิยมด้วยกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	q19	อื่น ๆ (ระบุ)	
2.5.4			
ปัจจัยความสำเร็จ	r1	ความใส่ใจของผู้เรียน	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	r2	ความตระหนักและเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตนตามค่านิยม	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	r3	การได้รับรางวัล/การเสริมแรงแก่ผู้เรียน	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	r4	ความต่อเนื่องของกิจกรรม	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	r5	ความพร้อมของสถานศึกษา	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	r6	ความสอดคล้องของนโยบายค่านิยมกับแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	r7	การสนับสนุนอย่างจริงจังของผู้บริหาร	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	r8	ความร่วมมือจากผู้ปกครอง/ชุมชน/ผู้เกี่ยวข้อง	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	r9	การปลูกฝังและการให้ความสำคัญในการพัฒนาค่านิยมจากครอบครัว	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	r10	การปฏิบัติตนเป็นต้นแบบของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	r11	การได้รับการสนับสนุนทรัพยากร/งบประมาณจากหน่วยงานอื่นๆ เช่น ธนาคารออมสิน	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	r12	ความน่าสนใจ/ความน่าดึงดูดใจของสื่อประชาสัมพันธ์	0=ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน, 1=ปรากฏข้อมูลชัดเจน
	r13	อื่น ๆ ระบุ	

ภาคผนวก ช

ตัวอย่างเครื่องมือวิจัย (ฉบับปรับปรุง)

ตัวอย่างแบบสอบถามการปฏิบัติตนของนักเรียน/นิสิตนักศึกษา (ฉบับปรับปรุง)

ตอนที่ 1 โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ในข้อที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ 1) ชาย 2) หญิง
2. ระดับการศึกษา 1) ประถมศึกษา 2) มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3) 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6)
  - 4) ปวช. สาขาเกี่ยวกับ 4.1) สายช่าง 4.2) สายพาณิชยศาสตร์
  - 5) ปวส. สาขาเกี่ยวกับ 5.1) สายช่าง 5.2) สายพาณิชยศาสตร์
  - 6) ปริญญาตรี สาขาเกี่ยวกับ 6.1) วิทยาศาสตร์ 6.2) สังคม-มนุษยศาสตร์
2. สถานศึกษาดังอยู่ที่ 1) กรุงเทพฯ 2) ภาคเหนือ 3) ภาคอีสาน 4) ภาคกลาง 5) ภาคใต้
3. เกรดเฉลี่ยสะสม 1) ต่ำกว่า 2.00 2) 2.00-2.49 3) 2.50-2.99 4) 3.00-3.49 5) 3.50-4.00

ตอนที่ 2 โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ในข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

1. ท่านรู้จักค่านิยม 12 ประการที่รัฐประกาศ 1) ใช่ 2) ไม่ใช่
2. ท่านสามารถจำค่านิยม 12 ประการได้ 1) ทุกข้อ 2) บางข้อ 3) ไม่ได้เลย
3. ท่านเห็นด้วยว่าเด็กไทยต้องปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ 1) น้อย 2) ปานกลาง 3) มาก
4. ท่านคิดว่าการปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการเป็นเรื่องยาก 1) ใช่ 2) ไม่ใช่
5. ท่านพยายามปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ ให้ครบทุกประการ 1) ใช่ 2) ไม่ใช่
6. อาจารย์อบรมให้ท่านปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ ครบถ้วน 1) ใช่ 2) ไม่ใช่
7. ผู้ปกครองอบรมให้ท่านปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ ครบถ้วน 1) ใช่ 2) ไม่ใช่
8. แหล่งข้อมูลที่ทำให้ท่านรู้จักค่านิยม 12 ประการ
  - 1) สถานศึกษา 2) ผู้ปกครอง 3) โทรทัศน์ 4) อินเทอร์เน็ต 5) หนังสือพิมพ์ 6) อื่นระบุ.....

ตอนที่ 3 โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ในข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ที่	ชุมชนที่ท่านอยู่และตัวท่านเองยึดมั่นในค่านิยม 12 ประการต่อไปนี้ระดับใด	ชุมชนยึดมั่นในค่านิยมนี้ระดับใด			ท่านยึดมั่นในค่านิยมนี้ระดับใด		
		น้อย	ปานกลาง	มาก	น้อย	ปานกลาง	มาก
1.	ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์						
2.	ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม						
3.	กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์						
4.	ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษา เล่าเรียน ทางตรงและทางอ้อม						
5.	รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม						
6.	มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน						
7.	เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข						
8.	มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่						
9.	มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว						
10.	รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง						
11.	เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาป ตามหลักศาสนา						
12.	คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง						

ตอนที่ 4 โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับลักษณะและพฤติกรรมของท่าน

ข้อ	ท่านมีลักษณะหรือพฤติกรรมตามข้อรายการต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1	1.1 แสดงออกให้คนเห็นว่าเราเป็นคนรักชาติ เช่น ยืนตรงเคารพธงชาติ					
	1.2 ภูมิใจที่เกิดมาเป็นคนไทย					
	1.3 พยายามกินของไทย ใช้ของไทย เที่ยวเมืองไทย เพื่อให้เศรษฐกิจไทยเข้มแข็ง					
	1.4 แสดงออกซึ่งความรักชาติ และช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศในสายตาคนไทยและต่างชาติ					
2	2.1 ให้ความสำคัญและจดจำคำสอนทางศาสนาใช้ในการพัฒนาตนเองได้					
	2.2 พยายามประพฤติตนตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนเองนับถือ					
	2.3 ยึดมั่นในคำสอนของศาสนา พัฒนาตนเองให้เป็นคนดีของสังคม ไม่เป็นที่รังเกียจ					
	2.4 เป็นคนดีของสังคม ยึดมั่นในศีลธรรมตามหลักศาสนา มีจิตใจงาม รักและปรารถนาดีต่อเพื่อนมนุษย์					
3	3.1 ชอบฟังหรือคุยถึงสิ่งดีๆ ที่ในหลวงได้ทำให้กับประเทศชาติมาช้านาน					
	3.2 สำนึกในพระคุณ เกิดทุน และยกย่องในคุณความดีของพระมหากษัตริย์ไทยที่ได้ทำให้กับประเทศ					
	3.3 แสดงออกหรือทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยความจงรักภักดีต่อในหลวง					
	3.4 แสดงออกถึงความสำนึกในพระคุณ มีส่วนเผยแพร่คำสอน และสิ่งที่พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ได้ทำให้กับประเทศ					
4	4.1 มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง เช่น ทำการบ้านด้วยตนเอง ไม่ลอกเพื่อน ไม่พูดโกหก					
	4.2 มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น ไม่ทำผิดกฎหรือศีลธรรม เพื่อประโยชน์ของตนเอง เช่น ไม่ทุจริตในการสอบ					
	4.3 มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ปฏิเสธการกระทำใดๆ ที่เป็นการคดโกงต่อผู้อื่น ไม่เอาความคิดหรือสิ่งของของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ไม่ว่าจะมีคนเห็นหรือไม่ก็ตาม					
	4.4 ยึดมั่นในความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น รวมทั้งไม่เข้าร่วมในกระบวนกร หรือ ชัดขวางการกระทำผิดที่เป็นการทุจริตในหน้าที่หรือต่อส่วนรวม					
5	5.1 ยินดีช่วยทำงานเพื่อส่วนรวมที่ได้รับมอบหมาย					
	5.2 ให้ความสำคัญและเต็มใจทำงานเพื่อส่วนรวมเต็มที่เหมือนกับการทำงานของตนเอง					
	5.3 ตั้งใจเต็มที่ในการทำงานเพื่อส่วนรวมให้สำเร็จ แม้อาจมีผลกระทบต่องานตนเองบ้าง					
	5.4 มีน้ำใจอาสาและตั้งใจทำงานส่วนรวมให้สำเร็จโดยไม่ต้องร้องขอ ไม่ปฏิเสธงานส่วนรวม แม้ต้องใช้เวลา					
6	6.1 อดทนทำงานของส่วนรวมให้สำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย					
	6.2 ตั้งใจ อดทนทำงานของส่วนรวมให้สำเร็จตามที่สัญญาหรือรับปาก แม้จะเป็นงานยาก					
	6.3 ตั้งใจ อดทนทำงานของส่วนรวมให้สำเร็จ ไม่ย่อท้อ ไม่ทิ้งงานกลางคัน ไม่ว่าจะมึนปสรรดเรื่องใดเกิดขึ้นก็ตาม					
	6.4 ตั้งใจ อดทนทำงานของส่วนรวมให้สำเร็จ ไม่ทิ้งงาน ทำงานแบบปิดทองหลังพระ แม้จะไม่มีใครเห็น ไม่รับรู้ หรือไม่ชื่นชมยกย่อง					

ข้อ	ท่านมีลักษณะหรือพฤติกรรมตามข้อรายการต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
7	7.1 เชื้อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ผู้ปกครอง เช่น เป็นเด็กดี ไม้ดี๊ ช่วยงานบ้านอย่างเต็มใจ					
	7.2 ประพฤติตนตามคำสอนของพ่อแม่ผู้ปกครอง รับผิดชอบต่อการเรียนงานที่ได้รับมอบหมายเต็มที่					
	7.3 เชื้อฟังพ่อแม่ผู้ปกครอง เอาใจใส่ต่อการเรียน ไม่ทำตัวเกเร ออกนอกกลุ่มนอกลู่นอกทาง ไม่เลียง ไม่โกหก ไม่ใช้คำพูดรุนแรง ไม่สร้างความเดือดร้อนทุกซอกซี้ให้กับพ่อแม่ผู้ปกครอง ทำให้พ่อแม่ชื่นใจ					
	7.4 เชื้อฟังพ่อแม่ผู้ปกครอง ตั้งใจเรียนให้มีความรู้ในการประกอบอาชีพและพึ่งพาตนเองได้ เป็นคนดีของสังคม ไม่ให้ใครมากกล่าวหาหรือตำหนิพ่อแม่ของตนเองได้					
8	8.1 รักและเคารพพ่อแม่ผู้ปกครองที่เลี้ยงดูมา เช่น ช่วยงานต่างๆ เท่าที่จะทำได้อย่างเต็มใจ					
	8.2 รักและเคารพพ่อแม่ผู้ปกครอง เป็นลูกที่ดี พยายามแสดงออกถึงความสำนึกในบุญคุณในโอกาสต่างๆ					
	8.3 รักและเคารพพ่อแม่ผู้ปกครอง เป็นลูกที่ดี หาโอกาสตอบแทนบุญคุณตามความเหมาะสมของวัย เช่น ช่วยงานบ้าน					
	8.4 รักและเคารพพ่อแม่ผู้ปกครอง เข้าใจความทุกข์ยากของพ่อแม่ในการเลี้ยงดูลูก ช่วยแบ่งเบากะระต่างๆ เท่าที่ทำได้ เช่น หารายได้เสริม ไม่เรียกร้องรบกวนเงินจากพ่อแม่มากเกินไป					
9	9.1 เคารพ เชื้อฟังคำสั่งสอนของครูอาจารย์ เช่น ช่วยงานต่างๆ เท่าที่จะทำได้					
	9.2 ยอมรับการแนะนำสั่งสอนของครูอาจารย์ ตั้งใจเรียนและทำงานที่ได้รับมอบหมายเรียบร้อย					
	9.3 สำนึกในพระคุณของครูอาจารย์ที่ให้ความรู้แก่ตนเอง ช่วยแบ่งเบากะระงานครูตามโอกาสอันควร					
	9.4 พุดคุยยกย่อง เทิดทูนพระคุณของครูอาจารย์ให้คนอื่นรู้ถึงสิ่งที่ตนเองได้รับโอกาสการเรียนรู้จากครู					
10	10.1 รักและเห็นคุณค่าของการเรียนหนังสือ เช่น ตั้งใจเรียน ขยันเรียน					
	10.2 มีเป้าหมายการเรียนรู้อย่างชัดเจนและให้ความสำคัญกับการเรียน					
	10.3 ตั้งใจพัฒนาตนเองให้มีความรู้เพื่อนำไปสู่เป้าหมายการเรียนรู้อย่างกำหนด					
	10.4 พุ่มเทกับการเรียนให้จริงจังเพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพได้					
11	11.1 รักการเรียน ตั้งใจเรียนรู้จากการสอนทั้งของครูและพ่อแม่ผู้ปกครอง					
	11.2 รักการเรียน กำกับตนเองให้รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายจากครูและโรงเรียน					
	11.3 รักและรับผิดชอบต่อการเรียน หมั่นฝึกฝนตนเองให้รอบรู้และรู้จักในวิชาที่เรียนด้วยวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย					
	11.4 รักการเรียนรู้ สร้างโอกาสการเรียนรู้ให้ตนเองในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เป็นผู้รอบรู้ รอบรู้ มีทักษะการเรียนรู้ และทักษะการทำงาน					
12	12.1 รักการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เช่น สนุกกับการอ่านหนังสือ ดูสารคดี					
	12.2 รักการเรียนรู้ ตั้งใจเรียนในห้องและสนใจใฝ่เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอก เช่น ห้องสมุด เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง					
	12.3 รักการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ รู้เท่าทันสื่อ เลือกใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์และเกิดประโยชน์กับตนเอง					
	12.4 รักการเรียนรู้ตลอดชีวิต รู้วิธีเรียนรู้ เข้าถึงความรู้ที่ต้องการ รู้เท่าทันสื่อ รู้จักใช้ความรู้ สร้างความรู้ และนำสิ่งที่เรียนรู้มาพัฒนาตนเองและสังคมอย่างต่อเนื่อง					

ข้อ	ท่านมีลักษณะหรือพฤติกรรมตามข้อรายการต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
13	13.1 เฝ้ามองที่จะเรียนรู้และทำสิ่งทีแสดงถึงความเป็นไทย เช่น การแต่งกายแบบไทย รำไทย					
	13.2 แสดงออกถึงการกระทำหรือการประพฤติตนที่สะท้อนความเป็นผู้มีวัฒนธรรมไทย					
	13.3 เห็นคุณค่าความสำคัญของวัฒนธรรมประเพณีไทย และช่วยสืบสานวัฒนธรรมประเพณีไทย					
	13.4 รักและเห็นคุณค่าของความเป็นไทย มีส่วนร่วมในการฟื้นฟูหรืออนุรักษ์วัฒนธรรมไทยประเพณีให้คงอยู่					
14	14.1 รับรู้และจำแนกแยกแยะได้ว่าตนเองควรปฏิบัติตนอย่างไร จึงจะถือได้ว่าเป็นผู้มีวัฒนธรรมไทย					
	14.2 พยายามประพฤติปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทย เช่น การแสดงกิริยามารยาทไทย การเคารพผู้ใหญ่					
	14.3 ภูมิใจที่เป็นคนไทย ประพฤติตนสมเป็นคนไทย ทั้งการแต่งกาย กิริยามารยาท และแสดงออกต่อผู้ใหญ่					
	14.4 ภูมิใจและยึดมั่นในการแสดงออกตามวิถีไทย รักความเป็นไทย ปฏิบัติตนสมเป็นคนไทย ไม่ทำให้ภาพลักษณ์ของคนไทยดูไม่ดีในสายตาผู้อื่น					
15	15.1 บอกได้ว่าสิ่งใดเป็นวัฒนธรรมไทย สิ่งใดเป็นวัฒนธรรมต่างชาติ					
	15.2 เลือกรับวัฒนธรรมต่างชาติมาใช้ได้อย่างเหมาะสม โดยยังคงความเป็นไทย					
	15.3 ปฏิเสธการกระทำตามวัฒนธรรมต่างชาติที่ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและคนไทยทั่วไปไม่ยอมรับ					
	15.4 รักวัฒนธรรมไทย ประพฤติตนสมกับเป็นคนไทย เลือกรับวัฒนธรรมต่างชาติมาใช้ได้เหมาะสม ไม่ดูถูก ไม่ทำลาย สืบคุณค่าของความเป็นไทย					
16	16.1 ไม่โกหก ไม่ลักขโมย					
	16.2 ไม่พูดบิดเบือนจนทำให้เกิดความเข้าใจผิด ไม่เอาสิ่งของของคนอื่นมาเป็นของตน ไม่แกล้งหรือทำร้ายสัตว์					
	16.3 ไม่หลอกลวงให้ผู้อื่นเสียหาย ไม่เอาสิ่งของของคนอื่นหรือลอกเลียนงานของคนอื่นเป็นของตน ไม่รังแก/ทำร้ายสัตว์ ไม่เสพสิ่งเสพติด					
	16.4 ไม่พูดหลอกลวงให้ผู้อื่นเกิดความเสียหาย ไม่เอาสิ่งของของคนอื่นหรือลอกเลียนงานของคนอื่นมาเป็นของตน ไม่รังแกหรือทำร้ายสัตว์ ไม่เสพสิ่งเสพติด ไม่ประพฤติผิดในกาม หรือมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร					
17	17.1 แบ่งปันสิ่งของและช่วยเหลือเพื่อนเท่าที่จะทำได้					
	17.2 ไม่คิดอยากได้หรือคิดเอาสิ่งของของคนอื่นหรือของส่วนรวมมาเป็นของตน					
	17.3 รักษาสัญญาที่ให้ไว้กับผู้อื่น รับผิดชอบต่อสิ่งที่สัญญา ไม่กลับคำพูด (เสียชีพอย่าเสียสัตย์)					
	17.4 รักษาและรับผิดชอบต่อสิ่งที่สัญญา ไม่คิดหรือทำสิ่งที่เป็นการคดโกงต่อผู้อื่นหรือส่วนรวม					
18	18.1 รักเพื่อน ไม่รังแกหรือแกล้งเพื่อน					
	18.2 แบ่งปันสิ่งที่มีให้เพื่อนที่กำลังเดือดร้อนโดยไม่รู้สึกเสียดาย					
	18.3 ช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน มีความปรารถนาดีกับผู้อื่น ยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี ไม่อิจฉาริษยา					
	18.4 รู้จักให้และแบ่งปันสิ่งที่มีแก่ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ตั้งใจทำความดี รักและเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ มีส่วนร่วมสร้างสังคมที่มีความโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน					

ข้อ	ท่านมีลักษณะหรือพฤติกรรมตามข้อรายการต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
19	19.1 รู้ เข้าใจและยอมรับว่าคนเราย่อมมีความแตกต่างทางความคิดเป็นเรื่องปกติของการอยู่ร่วมกันในสังคม					
	19.2 ยอมรับความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ที่อาจแตกต่างจากตนเอง ไม่แบ่งฝ่ายหรือแบ่งพรรคแบ่งพวก					
	19.3 ยอมรับความแตกต่างทางความคิด ปรับตัวให้อยู่ร่วมกันได้ในสังคมที่มีความคิดต่างไม่ทำตัวต่อต้าน					
	19.4 เคารพเสียงส่วนใหญ่ สนับสนุนการทำงานตามมติของคนส่วนใหญ่ในทางที่ชอบ ไม่สร้างปัญหาให้กับส่วนรวม รู้จักประนีประนอมหากมีความแตกต่างทางความคิดในกลุ่ม					
20	20.1 เคารพเสียงส่วนใหญ่แม้จะไม่ตรงกับความคิดเห็นของตัวเอง					
	20.2 ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของตนเองโดยไม่ตกอยู่ใต้อิทธิพลของคนอื่น					
	20.3 ยอมรับในความเท่าเทียมกันในสิทธิของทุกคน ยอมรับในมติของเสียงส่วนใหญ่ที่มาจากการแสดงความคิดเห็นที่บริสุทธิ์					
	20.4 ไม่สนับสนุนการลงประชามติด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง เช่น การซื้อสิทธิขายเสียง หรือการใช้เทคนิควิธีชวนเชื่อให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็นหรือใช้สิทธิด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง รวมทั้งไม่กระทำผิดเพื่อให้ตนเองได้มติจากเสียงส่วนใหญ่					
21	21.1 รู้และเข้าใจว่าประเทศไทยมีการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข					
	21.2 เข้าใจสาระเกี่ยวกับการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข					
	21.3 ยอมรับได้ว่าการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขเหมาะสมกับประเทศไทย					
	21.4 สนับสนุนการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข					
22	22.1 รับผิดชอบต่อหน้าที่ในการทำกิจวัตรประจำวัน และการศึกษาเล่าเรียนให้สำเร็จ					
	22.2 ยอมรับและปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของโรงเรียนและสังคม เช่น การแต่งกาย ถูกระเบียบ การเข้าห้องเรียนตรงเวลา การทำงานที่ได้รับมอบหมาย					
	22.3 ควบคุมกำกับตนเองให้ปฏิบัติตามอยู่ในระเบียบวินัย ข้อบังคับ ไม่ทำตัวให้เป็นปัญหาของสังคม หรือทำให้สังคมเดือดร้อน เช่น การมั่วสุมเสพยา การเป็นเด็กแว้น การยกพวกทำร้ายระหว่างโรงเรียน					
	22.4 ควบคุมกำกับรับผิดชอบต่อหน้าที่ทั้งของตนเอง ครอบครัว และส่วนรวม ประพฤติตนอยู่ในระเบียบวินัย เป็นตัวอย่างที่ดี ไม่สร้างปัญหาแก่ครอบครัวและสังคม ไม่ทำให้ครอบครัว สถาบันของตนเองเสียหาย					
23	23.1 รู้และปฏิบัติตามตามระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายบ้านเมือง เช่น การข้ามถนน การทิ้งขยะ					
	23.2 ยอมรับและปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง ไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบในทุกโอกาส					
	23.3 ยอมรับและปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง ไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบในทุกโอกาส ยอมรับผิดเมื่อรู้ว่าตนเองกระทำผิดจริง และควบคุมตนเองไม่ให้กระทำผิดซ้ำ					
	23.4 ยอมรับและปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง ไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบที่มีอยู่ ยอมรับผิดเมื่อรู้ว่าตนเองกระทำผิดจริง และไม่กระทำผิดซ้ำ ไม่หลีกเลี่ยงการชดใช้เมื่อฝ่าฝืนกฎหมาย เช่น การเสียค่าปรับ ไม่ติดสินบนเจ้าหน้าที่					

ข้อ	ท่านมีลักษณะหรือพฤติกรรมตามข้อรายการต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
24	24.1 เป็นเด็กที่มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ ทั้งด้านการพูดจา การแสดงกิริยามารยาท					
	24.2 ให้เกียรติและเคารพผู้ใหญ่ พูดจา แสดงกิริยาเหมาะสม รับฟังความเห็นด้วยท่าทีสุภาพ					
	24.3 ให้เกียรติและเคารพผู้ใหญ่ พูดจา แสดงกิริยามารยาทเหมาะสม รับฟังความเห็นด้วยท่าทีสุภาพ ไม่ก้าวร้าว หรือแสดงทำโอหังหรือดูถูกความคิดเมื่อมีความเห็นต่างจากตนเอง					
	24.4 ให้เกียรติและเคารพผู้ใหญ่ พูดจา แสดงกิริยามารยาทเหมาะสม รับฟังความเห็นด้วยท่าทีสุภาพ ไม่ก้าวร้าว หรือแสดงทำโอหัง ดูถูกความคิดเห็นเมื่อมีความเห็นต่างจากตนเอง ประนีประนอมความคิดและทำงานร่วมกันได้					
25	25.1 มีเหตุผล ไม่เอาแต่ใจตัวเอง					
	25.2 ไม่ใช้อารมณ์ในการแก้ปัญหา ไม่ว่าจะเรื่องเล็กหรือเรื่องใหญ่					
	25.3 คิดไตร่ตรองและทบทวนอย่างรอบคอบก่อนลงมือทำสิ่งต่างๆ และใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล					
	25.4 ตัดสินใจทุกเรื่องโดยใช้สติปัญญา และสามารถระงับความคิด ความรู้สึกและอารมณ์ด้านลบของตนเองได้ เช่น ความโกรธ ความเกลียด					
26	26.1 ตั้งใจเป็นเด็กดี คิดดี คิดถูกต้องทั้งตามหลักวิชาและคุณธรรม					
	26.2 ก่อนที่จะพูดหรือทำสิ่งใด จะคิดก่อนว่าสิ่งที่พูดนั้นควรพูด ควรทำ หรือควรงดเว้น					
	26.3 ก่อนที่จะพูดหรือทำสิ่งใด จะคิดก่อนว่าสิ่งที่พูดหรือจะทำนั้นมีประโยชน์ต่อตนเอง และผู้อื่นมากกว่าผลเสีย					
	26.4 ก่อนที่จะพูดหรือตัดสินใจทำอะไร มักจะคิดก่อนว่าสิ่งนั้นดี มีประโยชน์มากกว่าผลเสีย หรือถ้าไม่พูดไม่ทำจะดีกว่าหรือไม่ แล้วจึงเลือกพูดเลือกทำในสิ่งที่ให้ประโยชน์สูงสุดแก่ทั้งผู้พูดและผู้ฟัง					
27	27.1 รู้และบอกได้ว่าสิ่งใดเป็นการปฏิบัติตนที่ดีและไม่ดี					
	27.2 ไม่ใช้กลอุบาย เช่น การหลอก การโกง ฯลฯ เพื่อให้ได้ในสิ่งที่ตนเองต้องการ					
	27.3 ไม่เอาใจเอาเปรียบผู้อื่นเพื่อให้งานของตนประสบความสำเร็จ					
	27.4 ทำทุกอย่างให้สำเร็จอย่างตั้งใจ โดยไม่อาศัยตัวช่วยที่เป็นทางลัด เช่น การใช้เส้นสาย เป็นต้น					
28	28.1 ใช้เงินที่พ่อแม่ผู้ปกครองให้ใช้แต่ละวันอย่างประหยัด ไม่ใช้จ่ายเกินเงินที่ได้รับไม่ฟุ่มเฟือย					
	28.2 ใช้เงินประหยัด รู้จักออมเงิน ไม่เรียกร้องหรือขอลสิ่งของต่างๆ ที่ไม่จำเป็นจากพ่อแม่ผู้ปกครอง					
	28.3 ใช้เงินประหยัด รู้จักออมเงิน หรือหาเงินเองเพื่อซื้อสิ่งของที่จำเป็น ต้องใช้ในการเรียนโดยไม่รบกวนขอเงินจากทางบ้านเพิ่ม					
	28.4 ใช้เงินประหยัด รู้จักออมเงิน หรือหาเงินเองเพื่อซื้อสิ่งของที่จำเป็นต้องใช้ในการเรียน โดยไม่รบกวนขอเงินจากทางบ้านเพิ่ม และยังช่วยแบ่งเบารายจ่ายของครอบครัวไม่ให้เป็นการะในการดูแลบุตรหลานมากเกินไป					
29	29.1 รู้จักใช้สิ่งของอย่างประหยัด คุ่มค่า เช่น สมุด ดินสอ ปากกา					
	29.2 รู้จักใช้สิ่งของอย่างประหยัด ไม่ใช้ของแพง ไม่อยากที่จะใช้ของเก่า หรือน้ำของเก่า กลับมาใช้ใหม่					
	29.3 รู้จักใช้สิ่งของอย่างประหยัด สามารถยับยั้งชั่งใจไม่ยอมได้ยอมมีของใช้ใหม่ ไม่ใช่ของฟุ่มเฟือยหรือไม่จำเป็น ไม่ใช่เงินเกินตัว หลีกเลี่ยงการกู้ยืมสิ่งของของผู้อื่นโดยไม่จำเป็น					
	29.4 รู้จักใช้สิ่งของอย่างประหยัด สามารถยับยั้งชั่งใจไม่ยอมได้ยอมมีของใช้ใหม่ ลดละเลิกความอยากได้สิ่งที่ไม่จำเป็น ฟังพาดตนเองได้ ไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่ใช่เงินเกินตัว ไม่กู้ยืมสิ่งของของผู้อื่นโดยไม่จำเป็น พอใจในสิ่งที่มี และสามารถใช้ชีวิตอยู่ตามสภาพที่มีได้อย่างมีความสุข					

ข้อ	ท่านมีลักษณะหรือพฤติกรรมตามข้อรายการต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
30	30.1 รู้ว่าการเรียนรู้มีปัญหาเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา จึงจำเป็นต้องเรียนรู้และหาวิธีป้องกัน และแก้ไขที่เหมาะสม					
	30.2 มีความรู้ความสามารถทางการเรียน รู้จักวิธีเรียน รับผิดชอบต่อการเรียน รู้จักเลือกวิธีการจัดการกับปัญหาทางการเรียน ควบคุมตนเองให้ใส่ใจกับการเรียนรู้ เพื่อไม่ให้มีปัญหากทางการเรียน					
	30.3 มีความรู้ความสามารถทางการเรียน รับผิดชอบต่อการเรียน รู้วิธีการจัดการกับปัญหา การเรียน ควบคุมตนเองให้ใส่ใจกับการเรียนรู้ ไม่ให้เกิดปัญหาทางการเรียน แต่หาก ผลการเรียนไม่เป็นไปตามที่มุ่งหวัง ก็ตั้งใจปรับปรุงพัฒนาการเรียนรู้อของตนเองใหม่					
	30.4 มีการเตรียมความพร้อมอยู่ตลอดเวลา ตั้งตัวอยู่บนความไม่ประมาท มีสติ ไม่หวั่นวิตก ควบคุมดูแลตนเองไม่ให้เกิดปัญหาทางการเรียนที่ซับซ้อน หากผลการเรียน ไม่เป็นไปตามที่มุ่งหวัง ก็ตั้งใจปรับปรุงพัฒนาการเรียนรู้อของตนเองใหม่ มีแผนการเรียนรู้ใหม่ที่รองรับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างหลากหลาย					
31	31.1 ตั้งใจทำดีแม้ไม่มีใครเห็น					
	31.2 อดทนสู้ทำในสิ่งถูก แม้จะยากและเห็นผลช้า					
	31.3 ยอมรับความล้มเหลวของตนเองได้ด้วยใจเข้มแข็งและพยายามใหม่					
	31.4 ยึดมั่นในการทำดี ฮึดสู้ใหม่แม้จะพบความล้มเหลวหลายครั้ง					
32	32.1 รู้สึกอาย รู้สึกผิดที่จะทำเรื่องไม่ดี ผิดศีลธรรม					
	32.2 สามารถระงับกิเลสหรือความอยากได้อยากมีในสิ่งที่ไม่จำเป็นหรือไม่เหมาะสม					
	32.3 ไม่ยอมให้กิเลสหรือความอยากได้อยากมีมาครอบงำตนเองจนยอมทำผิดศีลธรรม					
	32.4 ยึดมั่นในแนวทางการดำเนินชีวิตที่จะทำสิ่งที่ถูกศีลธรรมไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กหรือ เรื่องใหญ่					
33	33.1 บอกได้ว่าการกระทำใดถูก การกระทำใดผิด อะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ ที่เป็น การ ผิดศีลธรรม					
	33.2 ไม่กระทำผิดศีลธรรมไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กๆ น้อยๆ เพื่อให้ตนเองได้ประโยชน์จาก การกระทำนั้น					
	33.3 ทำความดีแม้ไม่มีใครรู้เห็น ยอมรับผิดหากพลั้งเผลอทำสิ่งใดไม่ถูกต้อง และกลับใจ ไม่ทำผิดซ้ำๆ อีก					
	33.4 มุ่งมั่นในการทำความดีให้ตนเองและสังคม ไม่ส่งเสริมการทำชั่ว ถือเป็นเรื่อง น่าละอาย หลีกเลี่ยงการคบคนชั่ว คบแต่คนดี และชักชวนกันทำแต่สิ่งดี					
34	34.1 เห็นความสำคัญของการรักษาประโยชน์ของส่วนรวม เช่น ช่วยปิดไฟเมื่อออกจาก ห้องเรียน ปิดน้ำในห้องน้ำ					
	34.2 กระทำสิ่งต่างๆ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม เช่น ทำงานส่วนร่วมให้เสร็จ ทันเวลาก่อนทำงานของตนเอง					
	34.3 ให้ความร่วมมือและทุ่มเทเวลาให้กับการทำงานเพื่อส่วนรวมโดยไม่หวังผลตอบแทน					
	34.4 มุ่งมั่นและกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สิ่งดีงามและประโยชน์เพื่อ ส่วนรวม					
35	35.1 ทิ้งขยะหรือสิ่งของถูกที่ ไม่ทำให้บ้านและโรงเรียนสกปรก					
	35.2 ช่วยดูแลรักษาความสะอาด และสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีทั้งที่บ้าน โรงเรียน และชุมชน ให้มาอยู่					
	35.3 ช่วยดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรของส่วนรวมอย่างรู้คุณค่าเสมือนเป็นของ ตนเอง เช่น การประหยัดน้ำ ไฟฟ้า					
	35.4 ให้ความร่วมมือกับส่วนต่างๆ ในการรณรงค์ สนับสนุนดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และ กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ให้มีเหลือใช้ถึงรุ่นต่อไป					

ข้อ	ท่านมีลักษณะหรือพฤติกรรมตามข้อรายการต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
36	36.1 ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือของส่วนรวม เช่น เด็ดดอกไม้ ทิ้งขยะบนถนน ตามแม่น้ำ ลำคลอง					
	36.2 เห็นคุณค่าและความสำคัญของสารานุกรมสมบัติของชาติที่คนไทยทุกคนต้องช่วยกัน รักษาให้ตกถึงลูกหลาน					
	36.3 มีจิตสำนึกในการดูแลรักษาสาธารณสมบัติของชาติ สนับสนุนกิจกรรมการอนุรักษ์ การรณรงค์ด้านการดูแลรักษาสาธารณสมบัติของชาติตามความเหมาะสม ของวัยและฐานะ เช่น ร่วมทำความสะอาดบ้านเมืองในโอกาสสำคัญ ร่วมปลูกป่า บริจาคเงินช่วยเหลือกิจกรรมที่เป็นประโยชน์กับสังคม					
	36.4 ร่วมรับผิดชอบในการดูแล ปกป้อง คุ้มครองรักษาสาธารณสมบัติของชาติ สอดส่องหรือขัดขวางการกระทำที่เป็นการทำลายสาธารณสมบัติของชาติ ตามความเหมาะสมของวัยหรือบทบาทหน้าที่ของตน					

ขอขอบคุณที่สละเวลาในการให้ข้อมูล

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาฯ เขตปทุมวัน กทม 10330

คณะผู้วิจัย

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ปรึกษาโครงการ

ศ.กิตติคุณ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะนักวิจัยหลัก และผู้เขียนรายงาน

ศ.ดร.สุวิมล ว่องวาณิช

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
(หัวหน้าโครงการ)

ดร.พนิดา มารุ่งเรือง

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ดร.กนิษฐ์ ศรีเคลือบ

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดร.ฐิติพร กรัยวิเชียร

สถาบันวิจัยและวางแผนพัฒนา มหาวิทยาลัยธนบุรี

ดร.ปิยพงษ์ คล้ายคลัง

สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ดร.ณัฐพล แจ้งอักษร

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ผศ.ดร.วิรัชญา วัฒนโน

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

นักวิจัยในพื้นที่

กรุงเทพมหานคร

ศ.ดร.สุวิมล ว่องวาณิช

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดร.พนิดา มารุ่งเรือง

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ดร.กนิษฐ์ ศรีเคลือบ

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดร.ฐิติพร กรัยวิเชียร

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและวางแผนพัฒนา

มหาวิทยาลัยธนบุรี

ดร.ปิยพงษ์ คล้ายคลัง

สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผศ.ดร.วิรัชญา วัฒนโน

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคเหนือ

ดร.ณัฐพล แจ้งอักษร

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ดร.ศรียา โชติธรรม

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ดร.ธัญญ์รัศม์ จอกสถิตย์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ดร.สมเกียรติ ทานอก

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ภาคกลาง

ดร.สุกัญญาอรุณี คางงาม
ดร.วราภรณ์ แยมทิม

ดร.อมรรัตน์ สร้อยสังวาลย์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ภาคใต้

ผศ.ดร.กฤษยาภาณุจัน โตพิทักษ์
ดร.เสาวรส ยิงวรรณะ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

ภาคตะวันออก

ดร.สมพงษ์ ปั่นหุ่น
ผศ.ดร.สุวีพร อนุศาสนนันท์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

พื้นที่จังหวัดปทุมธานี

ดร.พรพิรมย์ หลงทรัพย์

ดร.มนต์ชัย พงศกรณฤกษ์

ดร.พัชกร ลิ้มขจรบุญ

นายสุเทพ ฐระพันธ์

คณะพยาบาลศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

วิทยาลัยเทคนิคนครปฐม

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

โรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี

คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี

มหาวิทยาลัยมหิดล

พื้นที่จังหวัดนครพนม และลพบุรี

รศ.ดร.ศจีมาจ ณ วิเชียร

คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

พื้นที่เฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร

ดร.ศศิธร เขียวกอ

โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร

พื้นที่เฉพาะมหาวิทยาลัยสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร

ผศ.ดร.ชนะศึก นิษานนท์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ผู้ช่วยจัดทำรายงาน

นางสาวอารี อิมสมบัติ

นิติตปริญาเอก

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดร.สุทธิสานต์ ชุ่มวิจารณ์

นักวิจัยอิสระ

คณะผู้ดำเนินการ

ที่ปรึกษา

ดร.กมล รอดคล้าย
ดร.วัฒนาพร ระงับทุกข์
ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์
นายชาญ ตันติธรรมถาวร
นางเกื้อกุล ชังใจ

เลขาธิการสภาการศึกษา
รองเลขาธิการสภาการศึกษา
รองเลขาธิการสภาการศึกษา
ผู้ช่วยเลขาธิการสภาการศึกษา
ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

คณะผู้พิจารณารายงาน

รองศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ
รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด พรหมจ้อย

อาจารย์ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร สาขาการวิจัย
และพัฒนาหลักสูตร
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ประจำแขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางสาวกิ่งกาญจน์ เมฆา
นางสาวทัศนีย์ ชุ่มชื่นดี
นายภูริต วาจาบัณฑิตย์
นางสาวสุภารัตน์ ศรีหลัก

ผู้อำนวยการกลุ่มติดตามและประเมินผล
การจัดการศึกษา
นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

คณะบรรณาธิการ

นางสาวกิ่งกาญจน์ เมฆา
นายภูริต วาจาบัณฑิตย์
นางสาวสุภารัตน์ ศรีหลัก

ผู้ประสานการจัดพิมพ์

นางสาวสุภารัตน์ ศรีหลัก

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ISBN 978616701351

9 786162 701351

สิ่งพิมพ์ สกศ. อันดับที่ 11/2560

